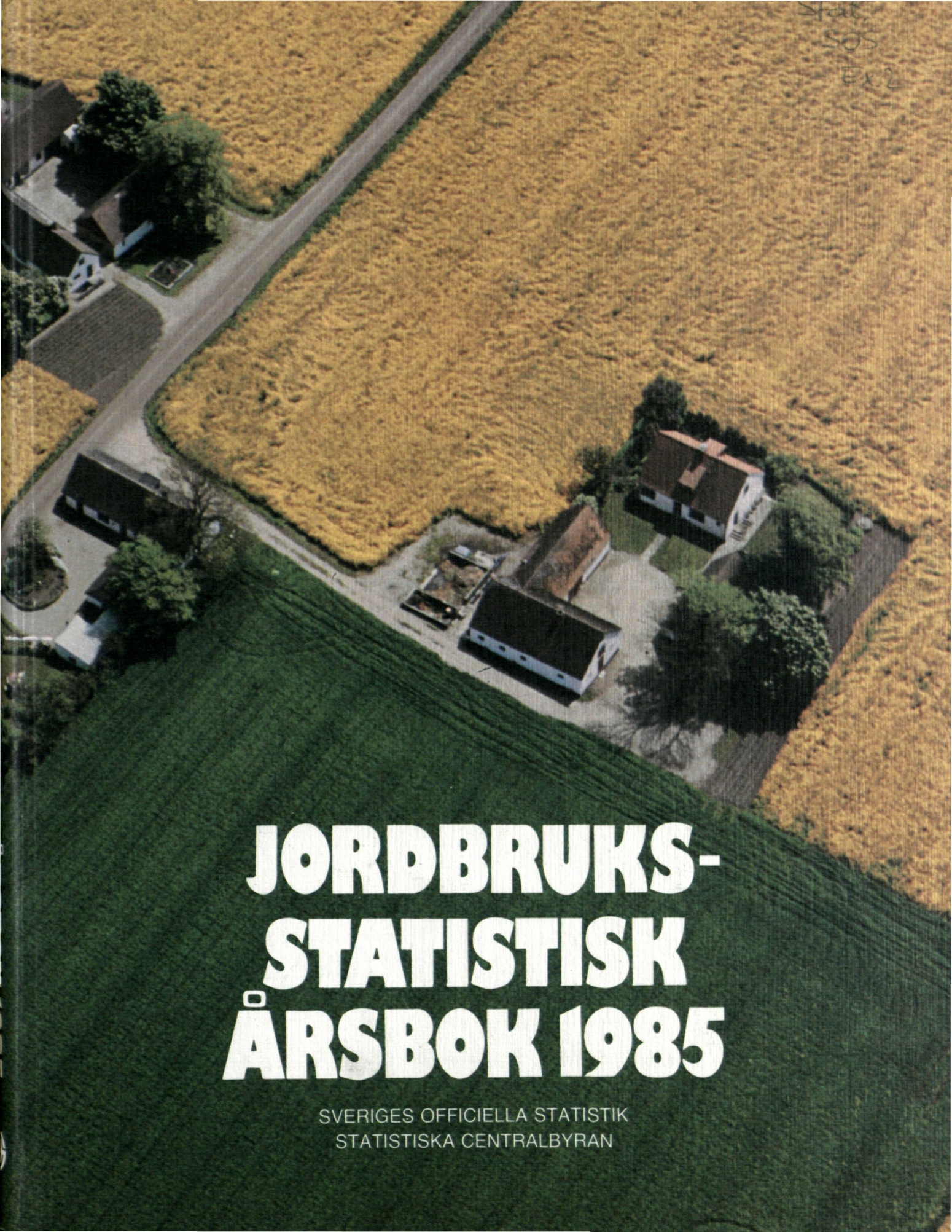

Stat.
SOS
Ex. 2

JORDBRUKS- STATISTISK ÅRSBOK 1985

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INLEDNING

TILL

Jordbruksstatistisk årsbok / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1965-. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1964-.

1965-1994 framställd av Statistiska centralbyrån.

1995-1998 framställd av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, Statistiska centralbyrån.

1965-2000 med innehållsförteckning, sammanfattning samt parallelltitel på engelska: Statistical yearbook of agriculture ..., från 1975 och framåt: Yearbook of agricultural statistics. – Publiceras elektroniskt fr.o.m. 2001 på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se, och fr.o.m. 2002 även på Statistiska centralbyråns webbplats www.scb.se.

Föregångare:

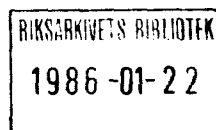
Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik). Täckningsår: 1913-1963.

Översiktspublikationer:

Svensk jordbruksstatistik 200 år / Statistiska centralbyrån. – Stockholm: Statistiska centralbyrån, 1999.

Jordbruket i siffror 1866-2007 / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Jönköping ; Stockholm, 2011. – (Sveriges officiella statistik).

Jordbruksstatistisk årsbok 1985

Sveriges officiella statistik
Statistiska centralbyrån
Stockholm 1985

Yearbook of Agricultural Statistics 1985

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
Stockholm 1985

Tidigare publicering

Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binäringar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapsskötsel: 1866–1963.

Previous publication

Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of Agriculture: 1866–1963.

Published by
Statistics Sweden, S-115 81 Stockholm

ISBN 91-618-0047-3
ISSN 0082-0199

Omslag: Olle Aronson Reklam AB
Foto: Lantmäteriverket. Godkänd för spridning 1985–08–28
Diagram: SCB/UTD
Sättning och originalmontage: SCB/UTD

Produktion Allmänna Förlaget ALLF 4105116

Printed in Sweden by
Norstedts Tryckeri, Stockholm 1985

Läsanvisning

Statistiska centralbyrån (SCB) utger härmed Jordbruksstatistisk årsbok 1985, som utgör den tjugoförsta årgången sedan 1965, då den första årsboken gavs ut.

Statistiken över jordbruket är omfattande. Den produceras förutom av SCB av ett flertal statliga och andra organ och publiceras av dessa i olika former. Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att ge en bred, överskådlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruksstatistiken.

Avgränsning av innehållet har gjorts till näringsgren 11 (jordbruk, jakt) exklusive 11.30 (jakt, viltvård) enligt standard för svensk näringsgrensindelning. I årsboken ingår därför vissa uppgifter om trädgårdsodling och i begränsad omfattning uppgifter om renskötsel, pälsdjursskötsel och biodling. I fråga om skogsbruket redovisas några data om bondeskogsbruket medan utförligare uppgifter i övrigt om skogsbruket återfinns i en separat Skogsstatistisk årsbok, som utges av skogsstyrelsen. Fiskestatistik redovisas i sin helhet fristående, från 1983 i främst Statistiska meddelanden från SCB. Se vidare Lantbruksstatistikens organisation i bilaga 1.

Jämfört med tidigare upplagor av Jordbruksstatistisk årsbok har denna ett nytt omslag och ett nytt format. Men även i övrigt har boken förändrats vad gäller presentation och lay-out. Innehållsmässigt är dock förändringarna relativt små. Den viktigaste förändringen i detta avseende är att boken inleds med ett översiktskapitel över jordbruksåret 1984. Kapitelindelningen har modifierats något. De mer omfattande kapitlen inleds med en översiktlig innehållsbeskrivning, dels i form av text, dels i form av avsnittsrubriker inom grön ram.

Kapitel- och avsnittsindelningen i sin helhet framgår av innehållsförteckningen i bokens början. Någon detaljerad tabellförteckning lämnas inte. I bokens början lämnas däremot en förteckning över hur tabellerna 1984 och 1985 korresponderar mot varandra. Denna kan vara till särskild nytta i år eftersom både tabellutformning och tabellnumrering ändrats.

Beträffande tabellutformningen har många tabeller delats upp på flera mindre, tex redovisas grödgrupper och enskilda djurslag nu vanligen i "egna" tabeller. Vad gäller tabellnumreringen sker den nu löpande inom kapitel (även diagram och kartor ingår i denna numrering) mot tidigare löpande genom hela boken.

För presentationen gäller att en strävan har varit att text och tabeller (diagram m m) som hör ihop skall placeras i anslutning till varandra. Viss information har lyfts fram genom faktarutor med grön ram. Under "Annan publicering" lämnas bl a källhänvisningar.

Liksom hittills avser uppgifterna i årsboken i regel kalenderåret/budgetåret före utgivningsåret, dvs i föreliggande årgång 1984 respektive 1983/84 eller annars de i april månad utgivningsåret tillgängliga uppgifterna. Äldre uppgifter förekommer därför också bl a från engångsundersökningar, vars

Förfrågningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om lantbruksstatistik i övrigt kan ställas till årsboksredaktionen, byrådirektör Rolf Selander och byråassistent Monica Nilsson vid SCBs enhet för lantbruksenkäter i Örebro. De träffas på telefon 019-14 03 20. Postadressen är SCB, 701 89 Örebro.

Översyn av årsboken

En översyn av årsboken har genomförts av en arbetsgrupp som utöver redaktionen bestått av statistikchef Bernt Wilson, avdelningsdirektör Ulf Jorner och avdelningsdirektör Marie-Louise Widén. Arbetsgruppen har för genomförandet av översynsresultaten haft hjälp av ämnesexperter inom avdelningen för areell statistik.

resultat i allmänhet kvarstår under minst fem år, samt från intermittenta undersökningar.

Statistik från årliga undersökningar förnyas fortlöpande. I regel redovisas då på riksnivå uppgifter för de fem senaste åren. Längre tidsöversikter har redovisats i Jordbruksstatistisk årsbok 1980 och 1970, där vissa viktigare jordbruksstatistiska data ges för tjugoårsperioden från 1960 respektive för efterkrigsperioden 1945–1969.

Regional redovisning av jordbruksstatistiken sker där sådan bedöms ha särskilt stort intresse (och är möjlig enligt den ursprungliga redovisningen) främst i fråga om arealer, skördar, husdjur och vissa ekonomiska uppgifter. Uppgifter lämnas då för län och/eller produktionsområden (se karta i bilaga 2). När

det gäller uppgifter för mindre områden, t ex kommuner, hänvisas läsaren till den ursprungliga redovisningen eller till direktkontakt med SCB.

Längst bak i boken finns ett utförligt sakregister, som underlättar för läsaren att söka statistisk information i årsboken. Sakregistret omfattar bl a flertalet ämnesord, som förekommer i boken. I en del fall lämnas där också hänvisning till tidigare årgångar av årsboken.

Vid användningen av årsboken kan läsaren också utnyttja kolumnrubrikerna längst upp på varje sida, där kaptitelrubriker och sidinnehåll (eller avsnittsinnehåll) anges i förkortad form.

Innehåll

Sida	
9	1 Jordbruksåret 1984
14	2 Företagsstruktur
14	– Företag, arealer, brukningsförhållanden
27	– Förändringar i företagens struktur
29	3 Arbetskraft
29	– Totalbefolkning
31	– Förvärvsarbetande
35	– Företagarnas åldersfördelning
36	– Arbetsvolym
37	– Avbytarverksamhet
38	– Arbetsskador
39	4 Mark. Fastigheter
39	– Ägoslag
41	– Markkartering
41	– Taxeringsvärden
45	– Priser på jordbruksfastigheter
49	5 Byggnader, anläggningar och maskiner
49	– Byggnader
50	– Byggnadsverksamhet
54	– Anläggningar
57	– Maskiner
60	6 Förnödenheter
60	– Utsäde
63	– Växtnäringsämnen
66	– Växtskyddsmedel
69	– Fodermedel
71	– Drivmedel, eldningsolja
73	7 Växtodling
73	– Åkerarealens användning
87	– Skördar
119	8 Trädgårdsodling
123	9 Husdjur
123	– Nötkreatur
137	– Får
144	– Svin
154	– Höns
159	– Getter, pälsdjursskötsel, rennäring och biodling
160	10 Förädling, handel och konsumtion
160	– Produktion, försörjningsbalanser
165	– Konsumtion
168	– Utrikeshandel

Contents

Page	
9	1 The agricultural year 1984
14	2 Structure of the enterprises
14	– Enterprises, areas, type of holdings
27	– Changes in the structure of the holdings
29	3 Labour force
29	– Total population
31	– Economically active population
35	– Age distribution of the holders
36	– Working hours
37	– Replacer activity
38	– Working injuries
39	4 Land. Real estates
39	– Type of land
41	– Soil survey
41	– Assessed values
45	– Market prices of agricultural real estates
49	5 Buildings, plants and machinery
49	– Buildings
50	– Construction activity
54	– Plants
57	– Machinery
60	6 Requisites
60	– Seed
63	– Plant nutrients
66	– Pesticides
69	– Feeding stuffs
71	– Motor fuel, fuel oil
73	7 Crop farming
73	– Use of arable land
87	– Yields
119	8 Horticultural cultivation
123	9 Livestock
123	– Cattle
137	– Sheep
144	– Pigs
154	– Fowls
159	– Goats, fur farming, reindeer keeping and apiculture
160	10 Processing, trade and consumption
160	– Production, balance sheets of resources
165	– Consumption
168	– Foreign trade

6 Innehållsförteckning

Sida		Page	
171	11 Ekonomi	171	11 Economics
171	– Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna	171	– Agricultural sector in the national accounts
172	– Totalkalkyler för jordbruket i dess helhet	172	– Calculation of incomes and expenditures of the agricultural sector
175	– Intäkter, kostnader m m för företagen	175	– Receipts, costs etc. of the holdings
181	– Prisindex	181	– Price indices
184	– Jordbrukarfamiljernas inkomster	184	– Incomes of the farmer families
186	– Jordbrukarnas tillgångar och skulder	186	– Assets and liabilities of the holders
190	12 Stödåtgärder, försäkringar	190	12 Support, insurances
190	– Prisstöd	190	– Price support
192	– Rationaliseringsinsatser	192	– Rationalization measures
196	– Jordbrukets skördeskadeskydd	196	– Crop insurance
200	– Hagelskadeförsäkring	200	– Hail insurance
201	– Husdjursförsäkring	201	– Livestock insurance
202	13 Lantbruksutbildningen	202	13 Agricultural training
205	14 Lantbrukets föreningsrörelse	205	14 Farmers' co-operative associations
208	15 Internationella uppgifter	208	15 International statistics
217	Bilagor	217	Appendices
232	Introductory notes	232	Introductory notes in English
233	Summary	233	Summary in English
237	Swedish-English vocabulary	237	Swedish-English vocabulary
246	Sakregister	246	Sakregister

Teckenförklaring

"	Upprepning	Repetition
–	Intet finns att redovisa	Magnitude nil
0	Mindre än $\left\{ \begin{matrix} 0,5 \\ 0,05 \end{matrix} \right\}$ av enheten	Magnitude less than half of unit employed
0,0		
..	Uppgift ej tillgänglig eller alltför osäker för att anges	Data not available
.	Uppgift kan ej förekomma	Category not applicable

Tabellernas motsvarighet i årsböckerna 1984 och 1985

Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok 1984		Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok 1984		Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok 1984	
	1985		1985		1985
1	2.1, 4.1, 4.2	60	7.42	121	9.43
2	2.2, 4.2	61	7.44	122	9.44
3	2.3, 2.4	62	7.45	123	9.20
4	2.7, 2.8	63	—	124	9.21 9.47
5	2.6	64	7.46	125	9.46
6	—	65	7.47	126	9.22, 9.33, 9.48
7	2.9, 2.10	66	7.48	127	—
8	2.11	67	—	128	9.23, 9.34, 9.49
9	2.12	68	7.50	129	10.5
10	2.13	69	—	130	10.6
11	2.14	70	7.51	131	10.7
12	2.15	71	7.12	132	10.8
13	3.2	72	7.15	133	10.9
14	3.3	73	7.17, 7.18, 7.22	134	—
15	3.4	74	7.17, 7.18, 7.22	135	12.11
16	3.5	75	7.21, 7.25	136	10.10
17	3.10	76	7.24	137	10.11
18	3.6	77	7.28	138	10.12
19	3.11	78	7.20, 7.27	139	10.13
20	3.7	79	7.29, 7.30, 7.32, 7.33	140	10.14
21	—	80	7.31	141	10.15
22	3.8	81	7.35	142	10.16
23	3.15	82	7.34, 7.36	143	11.15
24	4.4	83	7.37	144	11.18
25	4.6	84	—	145	11.7
26	5.1	85	10.1	146	—
27	4.7	86	10.2	147	—
28	4.9	87	10.3	148	11.23, 11.24
29	4.8	88	10.4	149	—
30	4.10	89	8.1	150	11.19
31	5.2, 5.3	90	8.2	151	11.8, 11.9
32	5.5–5.7	91	8.4	152	11.23 11.24
33	5.8, 5.9	92	8.5	153	—
34	5.10	93	12.8	154	—
35	5.11, 5.12	94	12.9	155	—
36	5.13	95	4.3	156	—
37	—	96	9.37, 9.52	157	11.25
38	5.18	97	9.2, 9.25, 9.35, 9.50	158	11.3
39	5.15	98	9.4	159	11.5
40	6.1	99	9.26	160	11.2
41	6.2	100	9.39	161	11.1
42	6.5	101	9.54	162	12.1
43	6.7	102	—	163	12.2
44	6.8	103	9.5	164	12.3
45	6.9	104	9.7, 9.28, 9.41, 9.56	165	12.4
46	6.10	105	9.10	166	12.5
47	6.12	106	9.27	167	12.6
48	6.11	107	9.40	168	12.7
49	6.14	108	9.55	169	14.1
50	7.3, 7.6, 7.7, 7.8, 7.10, 7.13, 7.16	109	9.12	170	14.2
51	7.3, 7.6, 7.7, 7.8, 7.10, 7.13	110	—	171	13.1
52	7.11	111	9.11	172	13.2
53	—	112	9.13	173	13.3
54	7.14	113	9.14	174	15.1
55	7.4, 7.9	114	9.15	175	15.2
56	7.38–7.40	115	9.16	176	15.3
57	7.41	116	9.17	177	15.4
58	7.41	117	9.18	178	15.5
59	7.43	118	9.31	179	15.6
		119	9.32	180	15.7
		120	9.45		

8 Tabellernas motsvarighet

Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok 1985		Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok 1985		Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok 1985	
1985	1984	1985	1984	1985	1984
2.1	1	7.11	52	9.40	107
2.2	2	7.12	71	9.41	104
2.3	3	7.13	50, 51	9.42	—
2.4	3	7.14	54	9.43	121
2.6	5	7.15	72	9.44	122
2.7	4	7.16	50	9.45	120
2.8	4	7.17	73, 74	9.46	125
2.9	7	7.18	73, 74	9.47	124
2.10	7	7.20	78	9.48	126
2.11	8	7.21	75	9.49	128
2.12	9	7.22	73, 74	9.50	97
2.13	10	7.24	76	9.52	96
2.14	11	7.25	75	9.54	101
2.15	12	7.26	—	9.55	108
3.2	13	7.27	78	9.56	104
3.3	14	7.28	77	9.57	—
3.4	15	7.29	79	10.1	85
3.5	16	7.30	79	10.2	86
3.6	18	7.31	80	10.3	87
3.7	20	7.32	79	10.4	88
3.8	22	7.33	79	10.5	129
3.10	17	7.34	82	10.6	130
3.11	19	7.35	81	10.7	131
3.13	—	7.36	81, 82	10.8	132
3.14	—	7.37	83	10.9	133
3.15	23	7.38	56	10.10	136
4.1	1	7.39	56	10.11	137
4.2	2	7.40	56	10.12	138
4.3	95	7.41	57, 58	10.13	139
4.4	24	7.42	60	10.14	140
4.6	25	7.43	59	10.15	141
4.7	27	7.44	61	10.16	142
4.8	29	7.45	62	11.1	161
4.9	28	7.46	64	11.2	160
4.10	30	7.47	65	11.3	158
5.1	26	7.48	66	11.5	159
5.2	31	7.50	68	11.7	145
5.3	31	7.51	70	11.8	151
5.4	—	8.1	89	11.9	151
5.5	32	8.2	90	11.10	—
5.6	32	8.4	91	11.11	—
5.7	32	8.5	92	11.13	—
5.8	33	9.2	97	11.15	143
5.9	33	9.4	98	11.16	—
5.10	34	9.5	103	11.18	144
5.11	35	9.7	104	11.19	150
5.12	35	9.8	—	11.21	—
5.13	36	9.10	105	11.23	148, 152
5.14	—	9.11	111	11.24	148, 152
5.15	39	9.12	109	11.25	157
5.16	—	9.13	112	12.1	162
5.17	—	9.14	113	12.2	163
5.18	38	9.15	114	12.3	164
6.1	40	9.16	115	12.4	165
6.2	41	9.17	116	12.5	166
6.4	—	9.18	117	12.6	167
6.5	42	9.20	123	12.7	168
6.6	—	9.21	124	12.8	93
6.7	43	9.22	126	12.9	94
6.8	44	9.23	128	12.11	135
6.9	45	9.25	97	13.1	171
6.10	46	9.26	99	13.2	172
6.11	48	9.27	106	13.3	173
6.12	47	9.28	104	14.1	169
6.14	49	9.29	—	14.2	170
7.3	50, 51	9.31	118	15.1	174
7.4	55	9.32	119	15.2	175
7.6	50, 51	9.33	126	15.3	176
7.7	50, 51	9.34	128	15.4	177
7.8	50, 51	9.35	97	15.5	178
7.9	55	9.37	96	15.6	179
7.10	50, 51	9.39	100	15.7	180

1 Jordbruksåret 1984

År 1984 gav en rekordskörd av spannmål. Överskotten på olika produkter dominerade också debatten om och inom jordbruket. I slutet av året kom 1983 års livsmedelskommitté med ett betänkande om den framtida jordbruks- och livsmedelspolitiken. De förslag som här lades om hur överskottsproblemen skulle lösas satte ytterligare fart på debatten.

VÄDERLEKEN UNDER 1984

Mars och april blev nederbördsfattigare än vanligt i större delen av landet. I juni och juli fick man emellertid mycket mer regn än normalt, särskilt i mälardalen. September och oktober var också nederbördsrikare än normalt.

Temperaturen var högre än normalt under april och maj, vilket gav möjlighet till ett tidigt vårbruk i större delen av landet. Under juni och juli var det svalare än normalt medan höstmånaderna var något varmare än vanligt.

SKÖRDEUSIKTER OCH SKÖRDEUTFALL 1984

Stor utvintring i Mellansverige

Höstsåden övervintrade normalt eller något bättre än normalt i södra delen av landet men dåligt i Götalands norra slättbygder och trakterna norr därom. I mälardalens län var utvintringen mycket stor. Ungefär tre fjärdedelar av höstsåden plöjdes upp. Orsaken var i väsentlig grad isbränna som i sin tur orsakades av blidväder i januari som följdes av sträng kyla.

Höstoljeväxterna övervintrade något sämre än normalt i södra Götaland. I norra Götaland och Svealand var utvintringen omfattande; över 90 % av höstoljeväxterna fick plöjas upp i Svealand. Orsaken var även här främst isbränna, även om ogynnsamt väder under hösten 1983 också spelade en viss roll.

Vintern 1984 blev märklig också i det avseendet att förstaårsvallarna blev skadade i större utsträckning än normalt. Bortåt 10 % av förstaårsvallarna måste plöjas upp i östra Svealand.

Tidig vårsådd

Våren kom tidigt 1984. I större delen av landet kunde vårsådden ske 5–10 dagar tidigare än normalt. Det var bara i Östergötlands och Västergötlands slättbygder som vårsådden blev "försenad", dvs skedde i normal tid.

I detta kapitel behandlas kortfattat

- Väderleken
- Skördeutsikter och skördeutfall
- Överskott på olika produkter
- Jordbruksprisöverläggningarna
- Livsmedelskommitténs betänkande och några remissvar
- Ny lagstiftning som berör jordbruket

Stor höskörd men låg kvalitet

Till följd av den tidiga våren blev tillväxten på vallarna god. Höskörden kunde påbörjas tidigt i stora delar av landet. På många håll kunde den emellertid inte avslutas innan sommarregnen satte in. I vissa områden blev det inte möjligt att bärga allt hö.

Kvantitativt blev höskörden större än normalt, men kvaliteten blev i allmänhet låg till följd av dålig bärgning. Återväxten blev god i hela landet till följd av den regniga sommaren.

Rekordstor spannmålsskörd

Den tidiga våren som följdes av en regnrik sommar gjorde att spannmålsgrödorna utvecklades bra. Skördeutfallet 1984 blev det bästa som någonsin noterats i de flesta delar av landet. Undantag utgjordes av östra Svealand, där svåra bärgningsförhållanden under september och oktober gjorde att stora arealer vårsäd inte kunde bärgas. Den höstsäd som inte körts upp på våren gav låg skörd i Mälardalen och i Mälardalens län. Som tidigare nämnts hade tre fjärdedelar körts upp.

Höstvetet höll i genomsnitt högre kvalitet än normalt. Den del av vårvetet, som inte hann sköras före de ihållande regnen i september hade låg kvalitet på grund av fältgroning. Rågen hade något lägre kvalitet än under de närmast föregående åren.

Även potatis och sockerbetor gav bättre skörd än normalt. På vissa håll kunde dock inte all areal bärgas tillfredsställande.

Skördeskadeskyddet 1984

Rekordsköörden 1984 fördelades inte jämnt över hela landet. I vissa delar av landet, främst i Stockholms och Uppsala län, lyckades man inte bärga hela skörden. Genom tillfälliga åtgärder inom skördeskadeskyddet kom arealer med totalskadad gröda och arealer där grödan totalutvintrade att beaktas individuellt i skördeskadeskyddet. Med anledning härav betalades 73 miljoner kronor ut i skördeskadeersättning för 1984 års skörd. Om inga tillfälliga åtgärder hade vidtagits hade endast 6 miljoner utgått.

Skördeskadeskyddet var aktuellt 1984 även på ett annat sätt. Efter ett flertal utredningar under de senaste tio åren behandlades frågan vid prisförhandlingarna våren 1984 mellan LRF och staten. Parterna enades om att arbetet skulle fortsätta i en särskild grupp med syfte att ett slutligt förslag om skördeskadeskyddets utformning skulle kunna föreläggas riksdagen under våren 1985.

LRF gick under hösten 1984 ut till sina medlemmar i ett rådslag där medlemmarna fick diskutera och lämna synpunkter på ett framtida skördeskadeskydd. Inför medlemsrådet presenterades tre alternativ, nämligen nuvarande områdeskydd med förbättringar, skördeskadelån med komplettering samt skördeskade försäkring. En viktig fråga var också vem som skulle vara huvudman för skyddet.

Resultatet av medlemsrådet blev att flertalet länsförbund ansåg att det nuvarande områdeskyddet, trots sina brister, var bättre än övriga förslag. Likaså ansåg de flesta att staten även i fortsättningen borde vara huvudman för skördeskadeskyddet.

Överläggningarna mellan LRF och statsmakterna om det framtida skördeskadeskyddet slutfördes emellertid inte under våren 1985.

ÖVERSKOTT PÅ OLIKA PRODUKTER

Det var en livlig debatt under 1984 om jordbrukets roll i samhällsekonomin. Debatten gällde främst överproduktionen i förhållande till hemmamarknaden och svårigheterna att sälja överskotten utomlands till acceptabla priser. Det fanns överskott på praktiskt taget alla jordbruksprodukter: spannmål, mjölk, nötkött, griskött, fågelkött och ägg. De goda utsikterna för spannmålsskörden gav en naturlig utgångspunkt för överskottsdebatten.

Utöver årsmånen var det flera orsaker till överskotten. Produktiviteten ökar fortlöpande både inom växtodling och inom husdjursskötsel, delvis till följd av ökade insatser av gödselmedel, kemiska bekämpningsmedel och importerat kraftfoder. Konsumtionen av nötkött och griskött sjönk. Den minskade konsumtionen var till en del en effekt av höjda priser som i sin tur berodde på avvecklingen av större delen av de subventioner som tillkom i början av 1970-talet.

Världsmarknaden

Överproduktion av livsmedel förekommer i flertalet industriländer i Europa och Amerika. Målet för de flesta länder är en jordbruksproduktion som med viss marginal kan försörja den egna befolkningen. Den marginal som finns de flesta år skall säljas på den s k världsmarknaden. Det beräknas att 90 % av världens livsmedelsproduktion har avsättning inom det egna landet och att 10 % avsätts på världsmarknaden. Prisnivån på världsmarknaden präglas av att det oftast rör sig om marginella överskott för de enskilda exportländerna. Priserna motsvarar sålunda sällan produktionskostnaderna ens hos den effektiva producenten utan är oftast ett marginalpris som också kan påverkas av exportbidrag och andra åtgärder i syfte att stödja exporten.

Utförligare uppgifter om väderleken 1984 och skörden av olika grödor samma år lämnas i kapitel 7. Uppläggningsen av skördeskadeskyddet och resultaten av ersättningsberäkningarna för 1984 redovisas närmare i kapitel 12.

De flesta länder dit svensk export av livsmedel skulle vara möjlig har sålunda själva överskott samt dessutom jordbruksregleringar i form av tullar, kvantitativa regleringar o dyl. Den europeiska gemensamma marknaden, EG, har stora svårigheter att lösa sina jordbruksproblem.

Möjligheterna att hitta nya marknader för svensk jordbruksexport bedöms som små. De länder som har behov av att importera mat har ofta inte pengar eller varor att lämna i utbyte.

Spannmålsöverskottet

Den svenska överskottsproduktionen skall enligt de jordbrukspolitiska besluten i huvudsak utgöras av spannmål. Normala år blir det ett spannmålsöverskott i storleksordningen 10–20 % av spannmålsskörden, som skall exporteras till världsmarknadspris. År 1984, när förutsättningarna visade sig goda för en bra spannmålsskörd både i Sverige och i västvärlden i övrigt, kunde exportsituationen väntas bli besvärlig.

Spannmålsöverskottet kunde emellertid i sin helhet säljas. Den största köparen var Sovjet. Ett glädjeämne i exportansträngningarna var att man lyckades exportera ett stort parti havre till USA. Anledningen till exporten var att svensk havre ansågs vara särskilt nyttigt för tävlingshästar.

Priserna på den exporterade spannmålen blev något bättre än vad man hade vågat hoppas tidigare under året.

Mjölköverskottet

De svenska mjölkarna fortsatte att öka sin produktion. Trots en viss minskning av kostammen 1984 ökade mjölkinkväningen. När mjölkkonsumtionen dessutom minskade blev följden ett ökat överskott som i huvudsak fick exporteras som mjölkpulver till lågt pris.

Den 1-procentiga konsumtionsmjölken som introducerades i maj 1983 och som under 1984 var tillgänglig i hela landet blev inte den försäljningsframgång som man hoppades på. Det var endast försäljningen av tjock grädde som ökade.

Överskottet av nötkött och griskött

Produktionen av nötkött minskade något under 1984. Konsumtionen minskade emellertid ännu mer. Orsaken var främst höjda priser till följd av minskade subventioner. Följden blev ett köttberg som delvis realiserades på hemmamarknaden, delvis exporterades till låga priser.

Svinstammen var i stort sett oförändrad 1984 i förhållande till föregående år. Konsumtionen av griskött inom landet sjönk något, varför man även här fick ett svårålt överskott.

Kycklingöverskottet

Slaktkycklingproducenterna hoppades på ökad konsumtion av kyckling när nötkött och griskött blev dyrare på grund av borttagna subventioner. Förhoppningarna slog endast delvis in. Det fanns hela året ett prispressande överskott. Export av befruktade ägg och daggamla kycklingar hjälpte i någon mån till att minska överskottsproduktionen.

Överskott har praktiskt taget alltid rått beträffande slaktkycklingar. Produktionen ökar så snart man ser en möjlighet till ökad avsättning.

Äggöverskottet

Situationen inom äggproduktionen är lik den inom slaktkycklingsuppfödningen. Det finns en viss överetablering och en ständig överproduktion. Möjligheterna att snabbt öka produktionen är också stora.

Även under 1984 har det funnits ett äggöverskott som har pressat priserna på hemmamarknaden. Ägg är den produkt som har ökat minst i pris under efterkrigstiden.

Lönsamheten för äggproducenterna är låg. För att komma tillrätta med överproduktionen hade man kampanjer för utslaktning i förtid av värphöns. En annan viktig sak för att få ner överskotten var en överenskommen kläckningsbegränsning som skall sträcka sig över flera år framåt.

JORDBRUKSPRISFÖRHANDLINGAR 1984

Jordbrukspolitiska beslut

Jordbruket är en starkt reglerad näring. Den nuvarande jordbrukspolitiken tillkom under 1930-talets internationella kris. Under efterkrigstiden har de jordbrukspolitiska besluten omprövats vid tre tillfällen, nämligen 1947, 1967 och 1977.

Inom ramen för de jordbrukspolitiska besluten sker överläggningar om jordbrukspriserna mellan staten, jordbrukarna och företrädare för konsument- och förbrukarintressena. Jordbruksavtalen reglerar hur priserna på jordbruksprodukterna i konsumentledet skall ändras till följd av ändringar i produktionskostnader och löneökningar för jämförbara grupper.

Jordbruksavtalet omfattar ersättning till jordbrukarna och viss del av livsmedelsindustrin, nämligen mejeri- och slakteri-verksamhet samt handeln med ägg.

Prisomräkningar två gånger per år

Under den tid ett jordbruksavtal löper brukar omräkningar av priserna göras två gånger per år. Under prisregleringsperioden 1 juli 1982–30 juni 1984 skedde prisöverläggningar bl a inför den 1 januari 1984. Ett nytt ettårigt jordbruksavtal slöts fr o m den 1 juli 1984. Det nya avtalet föregicks av överläggningar mellan en av regeringen tillsatt kommitté och lantbrukarnas förhandlingsdelegation. Konsumentdelegationen, som tidigare deltagit i överläggningarna, deltog inte direkt men stod till kommitténs förfogande som referensgrupp.

Produktion och konsumtion av jordbruksprodukter samt import och export redovisas närmare i kapitel 10. I kapitel 9 lämnas uppgifter om antal husdjur av olika slag samt resultat avseende slakt, husdjurskontrollen m m.

Den 1 januari 1984 fick jordbruket och den del av livsmedelsindustrin som omfattas av jordbruksavtalet möjlighet att höja sina priser motsvarande 518 miljoner kronor under ett år. Av beloppet var större delen, 478 miljoner kronor, ersättning för jordbrukets ökade produktionskostnader. Enligt det nya avtalet blev priskompensationen från 1 maj 1984 prishöjningar motsvarande 828 miljoner kronor. Härav var kostnadskompensationen 659 miljoner.

Hälften av prisökningarna på mejeriprodukter

Ungefär hälften av prishöjningarna tillfördes mejeriprodukter och en tredjedel kött- och fläskområdet. Priset på konsumtionsmjölk steg sålunda under 1984 med 11 respektive 12 öre per liter, priset på ost med 38 respektive 95 öre per kg och på nötkött med 50 respektive 75 öre per kg. Till dessa prisökningar får sedan läggas kostnadsökningar inom övrig livsmedelsindustri och handel samt mervärdesskatt.

Prisökningarna till följd av jordbruksavtalet den 1 januari 1984 inklusive mervärdesskatt beräknades höja konsumentprisindex med knappt 0,2 % och vid omräkningar den 1 maj 1984 med knappt 0,3 %.

LIVSMEDELSKOMMITTENS BETÄNKANDE

Obalansen i jordbruksproduktionen dominerade debatten under hela året. Man väntade också på vad 1983 års livsmedelskommitté skulle komma fram till. När denna i slutet av året lade fram sitt betänkande gav den ytterligare underlag för den debatt som redan var igång.

Bakgrund och förslag

Världssvälten

Kommittén konstaterade bl a att omkring en halv miljard människor idag är allvarligt undernärda och att man kan räkna med att antalet svältande människor kommer att öka med 50 % fram till kommande sekelskifte. Samtidigt råder det inte något tvivel om att världens resurser i sig räcker till att mätta en befolkning som är avsevärt större än den nuvarande.

Ändrade kostvanor

Kommittén redovisar rekommendationer från medicinska näringsfysiologiska experter som förutsätter att nuvarande kostvanor ändras. Främst bör konsumtionen av fett och socker minskas och konsumtionen av spannmålsprodukter och potatis ökas.

Beredskapstrågan

Livsmedelsförsörjningen vid avspärning och krig är ett viktigt motiv för vår produktionsvolym i fredstid. Livsmedelskommittén har haft en särskild arbetsgrupp som har granskat beredskapstrågorna. Denna konstaterar bl a att antalet mjölkkor måste vara minst 550 000 för att beredskapen skall anses god. Mjolkproduktionen måste vara geografiskt väl differenterad.

Överskottsarealen

Beträffande växtodlingen konstaterade livsmedelskommittén att den inhemska proteinfoderproduktionen kan förväntas öka framöver. Även oljväxtodlingen beräknas öka. Överskottsarealen, beräknad till cirka 300 000 hektar, bör enligt kommitténs mening liksom hittills användas för spannmålsodling.

Frågan om åkerarealens storlek hänger emellertid inte enbart samman med livsmedelsförsörjningen. Alternativ användning av marken, restriktioner i användningen av handelsgödsel och växtskyddsmedel, odlingens betydelse för landskapsbilden, sysselsättningen m m kan också öka behovet av åkermark.

Energigrödor

Möjligheterna att utnyttja överskottsareal för odling av energigrödor är svåra att överblicka konstaterar livsmedelskommittén. Under vissa förutsättningar kan produktionen av etanol eller annan energiproduktion bli ett konkurrenskraftigt alternativ på sikt. För närvarande kan den inte konkurrera med bensen, kol, olja eller elström. Framställning av etanol, stärkelse, kolsyra m m ur spannmål pågår försöksvis vid en fabrik i Lidköping.

Ansvaret för överskottet

Livsmedelskommittén föreslår att samhället och jordbruket skall dela på det ekonomiska ansvaret för överskottet. Samhället föreslås svara för 40 % och näringen för 60 %. Det skall också ankomma på jordbruket att aktivt arbeta för att anpassa produktionsvolymen så att samhällets delansvar för finansieringen av överskottet kan upphöra.

Inkomstmålet

Ett viktigt delmål för jordbrukspolitiken har sedan länge varit att garantera jordbrukarna inkomstföljksamhet med andra jämförbara grupper. Livsmedelskommittén konstaterar att de analyser av jordbrukarnas inkomster som gjorts under årens lopp inte ger någon entydig bild av jordbrukarnas inkomster och levnadsstandard i relation till andra grupper. Huruvida inkomstmålet uppfylls eller ej kan heller aldrig exakt fastställas. Det kan endast bli fråga om översiktliga och fortlöpande

avstämningar dels gentemot andra yrkesgrupper, dels mellan olika jordbrukarkategorier.

Kommittén pekar i detta sammanhang särskilt på den utsatta situation som vissa nyetablerade och högt skuldsatta jordbrukare befinner sig i. För dessa bör särskilda åtgärder vidtas.

Jordbruket i norra Sverige

Kommittén anser att jordbruket i norra Sverige bör bibehållas i nuvarande omfattning. För detta talar främst beredskapsskäl men även sysselsättnings- och miljöskäl.

Remissbehandlingen

Livsmedelskommitténs betänkande skickades i november 1984 ut på remiss till ett stort antal myndigheter och organisationer. Remissvaren skulle vara inkomna till jordbruksdepartementet i början av 1985.

De organisationer som företräder jordbrukarna, främst Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, har helt naturligt gjort den mest ingående granskningen av förslagen. Bland mycket annat konstaterar LRF att förslagen leder till en omfattande nedläggning av åkermark. Denna kommer enligt särskilda beräkningar främst att drabba skogs- och mellanbygder i Götaland med stora konsekvenser för bl a landskapsbilden.

Även Hushållningssällskapens förbund hävdar att förslagen leder till omfattande nedläggning av åkermark. Med hänsyn till att den uppodlade arealen på jorden enligt FNs miljöprogram håller på att minska och att kvaliteten på den odlingsbara jorden sjunker, är det inte försvarligt att låta åkerjord i Sverige växa igen. I stället bör man för att utnyttja den nuvarande åkerarealen satsa resurser på att utveckla nya grödor, t ex för energiproduktion.

Ett annat påpekande som Hushållningssällskapens förbund gör är att bekämpningsmedel inte enbart används för att få fram höga skördar utan också för att få fram friska produkter.

Under våren 1985 har riksdagen fattat beslut i vissa av de frågor som ingick i livsmedelskommitténs förslag.

LAGSTIFTNING SOM BERÖR JORDBRUKET**Naturvårdshänsyn i jordbruket**

Naturvården har fått allt större betydelse inom jordbruket. Under 1984 infördes ett tillägg till lagen om skötsel av jordbruksmark som innebär att hänsyn till naturvårdens och kulturminnesvårdens intressen skall tas vid skötsel av jordbruksmark och annan markanvändning. Ändringen innebär främst att man i skötsellagen införde de krav på hänsyn som mera generellt gällde sedan tidigare. Bestämmelserna skall kunna användas för att skona t ex åkerholmar, öppna diken, märkegravar o dyl med stor betydelse för landskapsbilden och för flora och fauna. Odlingsrösen och stengårdsgårdar som minner om äldre odlargärning skall också kunna bevaras. Alléer och buskridåer med betydelse för landskapsbilden bör behållas. Kraven på hänsyn till naturvården får dock inte avsevärt försvåra en normal och behövlig rationalisering av den pågående jordbruksdriften.

Vattenlagen

En ny vattenlag trädde i kraft den 1 januari 1984. Den ersatte en lag som i sina huvuddrag härstammade från 1918 och hade föregåtts av ett mångårigt översynsarbete. Det är främst beträffande bevattning som jordbruket berörs av den nya lagen.

Enligt den nya lagen krävs i princip tillstånd för bevattning. Om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas av vattenföretaget, behöver man dock inte ha tillstånd.

Om det är konkurrens om vattnet får de berörda bilda en samfällighet som inom sig får fördela vattenmängd, uttagstider m m. Samfälligheten fastställs av vattendomstol.

Det är inte helt lätt att ange hur den nya lagen påverkar bevattningen i jordbruket. För bevattning som redan sker torde inverkan vara relativt obetydlig.

Kommande lagar

Ett par nya lagar förbereds inom jordbruksdepartementet. Det gäller dels en naturresurslag, dels en plan- och bygglag. Den förra skall ge ramarna för hushållningen med Sveriges naturresurser och den senare skall reglera utnyttjandet i detalj.

I naturresurslagen kommer enligt förslagen jordbruk och skogsbruk inte längre att vara av riksintresse, vilket däremot naturvård och friluftsliv blir. Många beslut som berör jordbruket kommer därför att flyttas ned till kommunal nivå.

NÅGRA YTTERLIGARE FRÅGOR

Datoriseringen av jordbruket

Datorer har länge använts inom företag och föreningar inom jordbrukssektorn. Utöver för ekonomisk redovisning av affärstransaktioner, bokföring, kokontroll o dyl har datorer tagits i bruk för processtyrning, främst vid foderberedning. På det senaste året har entusiaster bland jordbrukare också börjat använda gårdsdatorer. Problemen i början är väl främst att få tag i programvara som är lämpad för den egna verksamheten. Gårdsdatorerna har främst använts för bokföring samt planering och produktionsuppföljning inom växtodling och husdjursskötsel. Det har också provats att använda gårdsdator för penningtransaktioner, anmälningar av slaktdjur, beställningar av förnödenheter och reservdelar m m. En viss verksamhet med information och rådgivning över gårdsdatorer har också kommit igång.

Betald rådgivning

Det kärva statsfinansiella läget har givetvis också drabbat lantbruksverket. För att finansiera sin verksamhet har lantbruksnämnderna ålagts att avgiftsbelägga vissa delar av sin verksamhet. Detta har bl a drabbat viss rådgivning. Att jordbrukare är beredda att betala för goda råd visar också den ökning av den intensivrådgivning som bl a hushållningssällskapen organiserar.

2 Företagsstruktur

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens och åkerarealens fördelning efter storleksgrupper hektar åker, efter bruksformer (ägd eller arrenderade företag) samt efter företagarekategorier. Vidare redovisas uppgifter om arealen av olika ägoslag. I ett särskilt avsnitt redovisas förändringar i företagsstrukturen mellan 1983 och 1984. Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel.

Kapitel 2 innehåller information om

- Företag, arealer, bruksförhållanden
- Förändringar i företagens storlek och bruksförhållanden

Företag, arealer, bruksförhållanden

Uppgifter om företagens struktur m m insamlas varje år till LBR. Uppgifter inhämtas från företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller företag med stor djurbesättning. Vissa år insamlas dessutom uppgifter från trädgårdsföretag och från företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark). En utförlig beskrivning av systemet för uppgiftsinsamling m m i LBR lämnas i bilaga 3.

De år då företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark) ingår i registreringen kallas lantbruksräkningar. Senaste lantbruksräkningen skedde 1981. Dessa år erhålls en fullständig arealredovisning för hela lantbruket, vilken framgår av tabell 2.1.

Det kan noteras att den totala skogsmarksarealen i landet 1981 var 22,7 miljoner hektar varav ca 20 % fanns på företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Den totala arealen av samtliga ägoslag inom lantbruket var i det närmaste 38 miljoner hektar. Den totala landarealen i landet är ca 41,2 miljoner hektar.

Lantbruksräkning innebär att den årliga insamlingen till LBR i juni via postenkät vissa år kompletteras med bl a

- uppgiftsinsamling från företag med skogsmark och högst 2,0 hektar åkermark (1981 utnyttjades uppgifter från 1981 års fastighetstaxering)
- särskilda projekt för aktuella ämnesområden

Tabell 2.1 Arealen av olika ägoslag 1981

Area of different types of land in 1981

Område/storleksgrupp, hektar åkermark	Åkermark	Betesmark	Skogsmark	Annan mark	Summa
Hela riket					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Företag

Med företag menas inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel samt frukt- och trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare

Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten.

Åkermark

Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöjas.

Betesmark

Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.

Ägoslagsdefinitionerna ovan tillämpas fr o m 1981. De fastställdes som svensk standard i januari 1981 och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

I grova drag råder följande relationer gentemot den tidigare ägoslagsindelningen:

Åkermark motsvarar den tidigare klassen åker.

Betesmark motsvarar dels hela den tidigare klassen kultiverad betesmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Skogsmark motsvarar dels hela den tidigare klassen skogsmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Annan mark motsvarar den tidigare klassen övrig mark.

Effekterna av den ändrade klassificeringen torde vara små beträffande åkermark och skogsmark vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark under eget bruk. Större delen av den tidigare klassen annan gräsbärande mark synes 1981 ha redovisats som betesmark och endast en mindre del ha överförts till skogsmark.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark

Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Beträffande indelningen av företagen efter företagarkategori lämnas nedan en precisering för några kategorier.

Enskild person En fysisk person

Enkelt bolag Två eller flera personer (även kombinationer av fysisk och juridisk person)

Aktiebolag Svenskt aktiebolag, även statsägt

Staten Statliga myndigheter, affärsdrivande verk eller institutioner, t ex lantbruksnämnd, domänverket, universitet m fl

Kommun Även landsting

Övriga Ideella och ekonomiska föreningar, handelsbolag, kommanditbolag, sambetesföreningar, stiftelser, hushållningssällskap.

Av tabell 2.2 framgår att totala antalet företag med mer än 2,0 hektar åker 1984 var drygt 111 000. Detta innebär en minskning sedan i föl med 2 300 företag. Antalet helt ägda företag var något mindre än hälften av det totala antalet företag.

Av den minskning i totala antalet företag på ca 6 300 enheter som skett mellan 1980 och 1984 svarar gruppen helt ägda företag för ca 3 800 enheter.

Regionalt har Hallands och Blekinge län 1984 den största andelen helt ägda företag, båda mer än 55 % av det totala antalet företag.

Företag med både ägd och arrenderad mark, "Delvis arrenderade", är 1984 vanligast i Kopparbergs och Västernorrlands län med omkring 47 % av det totala antalet företag.

Sett över olika storleksgrupper efter åkerarealen är andelen helt ägda företag 1984 störst i gruppen 2,1–5,0 hektar med drygt 80 % och lägst i gruppen 50,1–100,0 hektar med ca 21 %.

Tabell 2.2 Antal företag efter brukningsform 1984
Number of holdings distributed by type of holding in 1984

Område	Antal företag			Summa
	Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis arrenderade	
<i>Län</i>				
Stockholms	735	650	683	2 068
Uppsala	1 482	845	1 243	3 570
Södermanlands	893	819	850	2 562
Östergötlands	1 764	1 541	1 497	4 802
Jönköpings	2 476	1 169	2 201	5 846
Kronobergs	1 952	653	1 719	4 324
Kalmar	2 072	1 028	1 955	5 055
Gotlands	1 101	300	1 153	2 554
Blekinge	1 136	241	677	2 054
Kristianstads	3 708	1 144	2 244	7 096
Malmöhus	3 741	1 779	2 280	7 800
Hallands	3 202	702	1 839	5 743
Göteborgs o Bohus	2 435	668	1 385	4 488
Älvsborgs	4 806	1 202	2 923	8 931
Skaraborgs	4 368	1 491	2 839	8 698
Värmlands	3 216	733	1 965	5 914
Örebro	1 439	597	1 280	3 316
Västmanlands	1 331	641	914	2 886
Kopparbergs	1 497	366	1 693	3 556
Gävleborgs	2 044	328	1 884	4 256
Västernorrlands	2 352	278	1 777	4 407
Jämtlands	1 782	292	1 344	3 418
Västerbottens	2 598	335	2 567	5 500
Norrbottns	1 427	168	1 142	2 737
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	4 370	1 862	2 795	9 027
» mellanbygder	5 083	1 646	3 743	10 472
» norra slättbygder	6 358	2 344	3 915	12 617
Svealands slättbygder	6 075	3 445	4 988	14 508
Götalands skogsbygder	16 018	5 620	11 656	33 294
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 205	1 563	3 782	10 550
Nedre Norrland	5 925	869	5 168	11 962
Övre Norrland	4 523	621	4 007	9 151
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>				
2,1 – 5,0	14 979	2 135	1 497	18 611
5,1 – 10,0	15 026	3 088	4 854	22 968
10,1 – 20,0	11 559	3 808	10 070	25 437
20,1 – 30,0	4 823	2 483	7 456	14 762
30,1 – 50,0	4 183	2 935	8 493	15 611
50,1 – 100,0	2 248	2 486	6 012	10 746
Över 100,0	739	1 035	1 672	3 446
<i>Hela riket</i>				
1984	53 557	17 970	40 054	111 581
1983	54 774	18 350	40 764	113 888
1982	56 308	18 809	41 233	116 350
1981	55 503	18 185	41 448	115 136
1980	57 382	18 590	41 910	117 882

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.3 Antal företag efter storleksgrupp åkermark 1984
Number of holdings in different size groups of arable land in 1984

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	183	233	363	311	369	378	231	2 068
Uppsala	201	274	618	564	829	822	262	3 570
Södermanlands	145	242	401	345	485	605	339	2 562
Östergötlands	349	500	797	656	992	1 063	445	4 802
Jönköpings	1 265	1 572	1 466	764	559	186	34	5 846
Kronobergs	1 112	1 328	1 023	452	291	106	12	4 324
Kalmar	610	993	1 166	792	876	496	122	5 055
Gotlands	262	284	461	426	637	412	72	2 554
Blekinge	433	568	462	255	210	102	24	2 054
Kristianstads	999	1 365	1 844	1 111	995	597	185	7 096
Malmöhus	716	916	1 682	1 263	1 605	1 162	456	7 800
Hallands	891	1 220	1 648	834	726	340	84	5 743
Göteborgs o Bohus	920	1 313	1 190	509	383	154	19	4 488
Älvsborgs	1 896	2 224	2 323	1 081	890	432	85	8 931
Skaraborgs	759	1 243	2 115	1 402	1 655	1 144	380	8 698
Värmlands	1 432	1 525	1 213	558	580	450	156	5 914
Örebro	409	534	638	443	562	547	183	3 316
Västmanlands	134	197	485	495	693	651	231	2 886
Kopparbergs	923	768	773	380	457	226	29	3 556
Gävleborgs	753	1 026	1 134	602	490	232	19	4 256
Västernorrlands	1 238	1 349	930	392	347	131	20	4 407
Jämtlands	1 035	956	756	314	251	96	10	3 418
Västerbottens	1 194	1 620	1 393	542	483	243	25	5 500
Norrbottens	752	718	556	271	246	171	23	2 737
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	700	913	2 030	1 520	1 935	1 407	522	9 027
» mellanbygder	1 054	1 481	2 346	1 786	2 189	1 279	337	10 472
» norra slättbygder	1 037	1 618	2 892	1 915	2 401	1 985	769	12 617
Svealands slättbygder	941	1 379	2 514	2 192	3 032	3 129	1 321	14 508
Götalands skogsbygder	7 029	9 042	8 503	4 105	3 060	1 319	236	33 294
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 239	2 586	2 413	1 163	1 225	762	162	10 550
Nedre Norrland	3 223	3 349	2 656	1 228	1 012	444	50	11 962
Övre Norrland	2 388	2 600	2 083	853	757	421	49	9 151
<i>Hela riket</i>								
1984	18 611	22 968	25 437	14 762	15 611	10 746	3 446	111 581
1983	19 407	23 616	26 156	15 039	15 702	10 580	3 388	113 888
1982	20 344	24 431	26 723	15 323	15 743	10 445	3 341	116 350
1981	18 588	24 397	27 276	15 529	15 807	10 255	3 284	115 136
1980	19 248	25 474	28 123	15 876	15 875	10 061	3 225	117 882

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Under den senaste femårsperioden har antalet företag minskat med ca 6 300, vilket utgör 5,3 %. Tendensen har varit att minskningen skett i storleksgrupperna upp till 30,0 hektar åker, medan antalet företag i gruppen 30,1–50,0 hektar varit i stort sett oförändrat. I grupperna 50,1– hektar noteras en liten ökning av antalet företag.

Den största andelen företag 1984 med mer än 100 hektar åkermark hade Södermanlands län med drygt 13 % och Stockholms län med drygt 11 %. I tabell 2.6 redovisas en ytterligare uppdelning på storleksklasser för företag med mer än 100 hektar åkermark.

Tabell 2.4 Åkerarealen efter storleksgrupp 1984
Area of arable land in different size groups of arable land in 1984

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	712	1 809	5 623	7 811	14 540	26 630	40 695	97 820
Uppsala	795	2 189	9 673	14 280	32 928	56 979	43 913	160 757
Södermanlands	570	1 885	6 097	8 764	19 391	42 615	62 160	141 482
Östergötlands	1 328	3 984	12 258	16 576	40 074	74 486	71 607	220 313
Jönköpings	4 921	11 887	21 503	19 056	21 370	12 548	4 602	95 887
Kronobergs	4 342	9 878	14 705	11 095	11 097	6 929	1 771	59 817
Kalmar	2 399	7 706	17 585	20 029	34 540	33 355	19 849	135 463
Gotlands	968	2 161	7 000	10 727	25 275	26 709	11 007	83 847
Blekinge	1 654	4 301	6 816	6 282	8 132	6 694	4 055	37 934
Kristianstads	3 792	10 499	27 551	27 520	38 495	39 948	35 298	183 103
Malmöhus	2 600	7 207	25 247	31 773	63 337	78 926	99 476	308 566
Hallands	3 470	9 452	24 495	20 704	27 811	22 518	16 676	125 126
Göteborgs o Bohus	3 548	10 031	17 373	12 575	14 577	10 192	2 597	70 893
Älvsborgs	7 185	17 011	34 124	26 794	34 285	28 663	13 188	161 250
Skaraborgs	2 893	9 859	32 175	35 189	64 990	77 956	62 963	286 025
Värmlands	5 347	11 361	17 743	13 941	22 409	31 365	22 801	124 967
Örebro	1 542	4 130	9 666	11 186	22 412	37 976	30 265	117 177
Västmanlands	517	1 580	7 573	12 475	27 728	44 824	38 530	133 227
Kopparbergs	3 329	5 696	11 337	9 460	17 533	15 020	4 478	66 853
Gävleborgs	2 832	7 929	16 833	14 883	18 979	14 911	2 727	79 094
Västernorrlands	4 665	10 025	13 526	9 731	13 241	8 668	2 577	62 433
Jämtlands	3 899	7 170	11 023	7 692	9 489	6 250	1 249	46 782
Västerbottens	4 521	12 346	20 215	13 312	18 638	15 777	3 074	87 883
Norrbottnens	2 778	5 259	8 099	6 652	9 681	11 295	2 670	46 434
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	2 549	7 221	30 621	37 871	75 605	95 135	106 835	355 837
» mellanbygder	3 946	11 478	35 673	44 842	85 467	84 533	65 483	331 422
» norra slättbygder	3 948	12 719	43 934	48 151	95 214	136 782	124 639	465 387
Svealands slättbygder	3 653	10 842	38 941	55 522	120 368	218 157	223 974	671 457
Götalands skogsbygder	27 147	68 933	124 665	102 041	118 238	88 040	36 908	565 972
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 457	19 555	35 379	28 939	48 012	52 200	27 830	220 372
Nedre Norrland	12 007	25 146	38 848	30 247	38 706	28 929	6 711	180 594
Övre Norrland	8 900	19 461	30 179	20 894	29 352	27 458	5 848	142 092
<i>Hela riket</i>								
1984	70 607	175 355	378 240	368 507	610 962	731 234	598 228	2 933 133
1983	73 515	180 263	388 731	375 469	614 142	718 611	589 929	2 940 660
1982	76 980	186 227	396 600	382 081	615 529	708 970	583 935	2 950 322
1981	70 471	186 323	405 293	387 167	617 162	694 913	576 549	2 937 878
1980	72 736	194 227	417 552	395 771	619 666	683 202	568 268	2 951 422

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under den senaste femårsperioden följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 1984, som var ca 2,9 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar

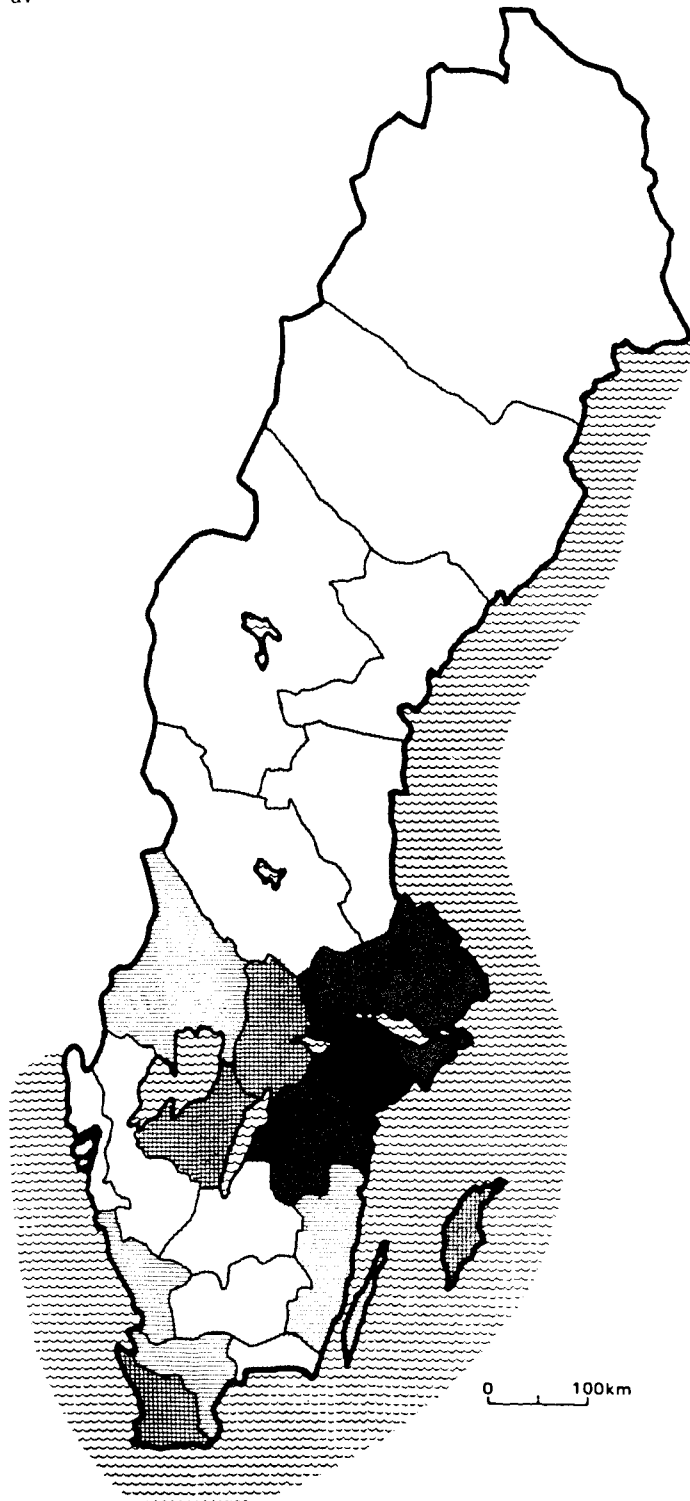
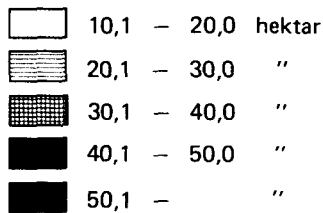
åkermark för ca 1,3 miljoner hektar, dvs 45,3 %. Motsvarande procentandel av antalet företag var 12,7. Malmöhus län följt av Skaraborgs län hade 1984 de största åkerarealerna i landet.

I figur 2.5 redovisas genomsnittliga arealen åkermark per företag 1984. De högsta värdena noteras för Södermanlands län och Stockholms län med 55,2 hektar respektive 47,3 hektar. Lägst ligger Jämtlands län och Kronobergs län med 13,7 hektar respektive 13,8 hektar. Genomsnittet för hela riket var 1984 26,3 hektar. Den genomsnittliga åkerarealen per företag har sedan 1980 därmed ökat med 1,3 hektar avseende hela riket.

Figur 2.5 Genomsnittliga arealer åker per företag inom län 1984

Average areas of arable land per holding in 1984. Counties

Genomsnittlig åkerareal

Som framgår av tabell 2.6 har Malmöhus och Östergötlands län flest företag 1984 med över 100 hektar åkermark. Antalet jordbruk med över 100 hektar åkermark har långsamt ökat under den senaste femårsperioden. Den övervägande delen ligger i intervallet 100,1–200,0 hektar (1984 utgjorde dessa företag ca 79 %). Skånelänen svarade för mer än hälften av företagen med mer än 500 hektar åkermark.

Tabell 2.6 Antal företag med mer än 100 hektar åkermark efter storleksgrupp 1984

Number of holdings with more than 100 hectares of arable land in different size groups in 1984

Område	Storleksgrupp, hektar åkermark					Summa
	100,1 – 200,0	200,1 – 300,0	300,1 – 400,0	400,1 – 500,0	Över 500,0	
<i>Län</i>						
Stockholms	174	31	18	6	2	231
Uppsala	207	42	6	1	6	262
Södermanlands	250	58	16	9	6	339
Östergötlands	373	51	11	3	7	445
Jönköpings	32	2	–	–	–	34
Kronobergs	10	2	–	–	–	12
Kalmar	94	21	6	–	1	122
Gotlands	64	5	2	–	1	72
Blekinge	20	3	–	–	1	24
Kristianstads	136	27	8	4	10	185
Malmöhus	323	65	17	15	36	456
Hallands	61	15	2	3	3	84
Göteborgs o Bohus	17	1	1	–	–	19
Älvsborgs	71	12	–	1	1	85
Skaraborgs	313	43	13	5	6	380
Värmlands	136	15	4	1	–	156
Örebro	140	31	9	2	1	183
Västmanlands	188	24	11	6	2	231
Kopparbergs	25	2	1	1	–	29
Gävleborgs	17	2	–	–	–	19
Västernorrlands	19	1	–	–	–	20
Jämtlands	10	–	–	–	–	10
Västerbottens	25	–	–	–	–	25
Norrbottens	23	–	–	–	–	23
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	377	78	14	14	39	522
» mellanbygder	252	48	17	7	13	337
» norra slättbygder	638	90	23	7	11	769
Svealands slättbygder	1 032	191	59	24	15	1 321
Götalands skogsbygder	204	24	5	2	1	236
Mellersta Sveriges skogsbygder	128	20	7	3	4	162
Nedre Norrland	48	2	–	–	–	50
Övre Norrland	49	–	–	–	–	49
<i>Hela riket</i>						
1984	2 728	453	125	57	83	3 446
1983	2 669	453	122	61	83	3 388
1982	2 634	435	127	62	83	3 341
1981	2 578	433	130	62	81	3 284
1980	2 530	431	126	64	74	3 225

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.7 Antal företag efter företagarekategori 1984
Number of holdings for different categories of holder in 1984

Område; storleksgrupp	Antal företag brukade av		Dödsbon	Aktiebolag	Staten	Kommuner och allmänningar	Övriga	Summa
	Enskilda personer	Enkla bolag						
<i>Län</i>								
Stockholms	1 590	350	44	23	5	5	51	2 068
Uppsala	2 748	719	55	13	6	1	28	3 570
Södermanlands	1 916	551	28	31	3	2	31	2 562
Östergötlands	3 702	989	48	30	2	4	27	4 802
Jönköpings	4 698	983	122	10	2	3	28	5 846
Kronobergs	3 614	585	96	9	2	3	15	4 324
Kalmar	4 115	817	82	13	3	2	23	5 055
Gotlands	2 172	315	33	4	2	1	27	2 554
Blekinge	1 733	263	38	6	1	1	12	2 054
Kristianstads	6 099	759	99	41	7	4	87	7 096
Malmöhus	6 716	788	113	87	7	7	82	7 800
Hallands	4 677	882	107	24	2	3	48	5 743
Göteborgs o Bohus	3 725	568	143	9	2	3	38	4 488
Älvsborgs	7 219	1 445	197	10	5	2	53	8 931
Skaraborgs	6 878	1 605	114	32	9	2	58	8 698
Värmlands	4 595	1 039	248	18	2	2	10	5 914
Örebro	2 651	533	76	22	1	1	32	3 316
Västmanlands	2 263	529	45	15	—	5	29	2 886
Kopparbergs	2 789	581	165	4	1	3	13	3 556
Gävleborgs	3 580	517	109	13	4	2	31	4 256
Västernorrlands	3 534	657	148	8	1	2	57	4 407
Jämtlands	2 646	608	120	3	2	1	38	3 418
Västerbottens	4 454	905	110	5	4	1	21	5 500
Norrbottnens	2 145	491	75	6	4	3	13	2 737
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	7 601	1 080	108	98	8	9	123	9 027
» mellanbygder	8 898	1 252	151	51	8	4	108	10 472
» norra slättbygder	9 964	2 330	167	50	13	6	87	12 617
Svealands slättbygder	11 241	2 740	237	100	17	16	157	14 508
Götalands skogsbygder	27 331	4 973	723	72	15	15	165	33 294
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 382	1 696	383	33	4	3	49	10 550
Nedre Norrland	9 551	1 852	410	20	4	6	119	11 962
Övre Norrland	7 291	1 556	236	12	8	4	44	9 151
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	15 395	2 273	827	37	2	7	70	18 611
5,1 – 10,0	19 048	3 080	718	30	9	2	81	22 968
10,1 – 20,0	21 315	3 439	492	52	11	5	123	25 437
20,1 – 30,0	12 251	2 230	145	31	9	4	92	14 762
30,1 – 50,0	12 517	2 776	129	47	10	4	128	15 611
50,1 – 100,0	7 705	2 699	75	58	21	6	182	10 746
Över 100,0	2 028	982	29	181	15	35	176	3 446
<i>Hela riket</i>								
1984	90 259	17 479	2 415	436	77	63	852	111 581
1983	92 580	17 431	2 555	420	80	59	763	113 888
1982	95 333	17 179	2 576	417	85	55	705	116 350
1981	95 023	16 138	2 729	421	87	53	685	115 136
1980	98 256	15 589	2 848	418	92	57	622	117 882

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 2.7 svarar företagarekategorierna Enskild person och Enkelt bolag för den helt dominerande delen av brukandet, ca 97 %. Några större förskjutningar mellan bruksformerna kan inte noteras under den senaste

femårsperioden. Bruksformen Enkelt bolag tycks dock bli vanligare och 1984 förekommer den vid ca 16 % av företagen.

Tabell 2.8 Åkerarealen efter företagarekategori 1984. Hektar
Area of arable land for different categories of holder in 1984. Hectares

Område; storleksgrupp	Åkerareal i hektar brukad av							Summa
	Enskilda personer	Enkla bolag	Dödsbon	Aktiebolag	Staten	Kommuner och allmänningar	Övriga	
<i>Län</i>								
Stockholms	68 698	18 923	1 146	3 260	1 071	617	4 105	97 820
Uppsala	109 633	42 544	1 516	2 489	1 339	206	3 030	160 757
Södermanlands	92 071	36 304	956	7 875	288	220	3 768	141 482
Östergötlands	151 946	59 427	1 592	4 357	175	365	2 451	220 313
Jönköpings	72 963	20 209	872	462	90	283	1 008	95 887
Kronobergs	47 447	10 485	764	220	178	177	546	59 817
Kalmar	101 370	28 486	1 650	1 975	74	587	1 321	135 463
Gotlands	66 225	13 774	545	1 054	223	196	1 830	83 847
Blekinge	29 870	5 735	447	1 006	40	140	696	37 934
Kristianstads	147 063	21 689	2 574	4 675	306	547	6 249	183 103
Malmöhus	238 704	34 976	4 490	21 614	475	736	7 571	308 566
Hallands	92 242	23 952	1 232	3 389	78	768	3 465	125 126
Göteborgs o Bohus	56 354	11 395	1 209	296	29	56	1 554	70 893
Älvsborgs	120 826	33 469	2 014	762	388	288	3 503	161 250
Skaraborgs	201 180	69 387	2 991	6 140	692	421	5 214	286 025
Värmlands	91 902	27 582	2 683	1 850	164	238	548	124 967
Örebro	86 389	22 235	1 252	4 466	33	329	2 473	117 177
Västmanlands	93 334	30 456	1 308	4 203	—	721	3 205	133 227
Kopparbergs	51 214	12 662	1 306	648	22	395	606	66 853
Gävleborgs	64 398	11 061	1 217	767	111	183	1 357	79 094
Västernorrlands	47 045	12 642	1 153	198	45	121	1 229	62 433
Jämtlands	34 573	9 914	940	74	40	137	1 104	46 782
Västerbottens	68 255	17 381	902	165	371	144	665	87 883
Norrbottens	32 974	11 811	566	262	191	204	426	46 434
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	267 242	48 538	4 007	22 608	529	1 868	11 045	355 837
» mellanbygder	259 346	48 729	4 354	9 454	448	614	8 477	331 422
» norra slättbygder	326 278	116 184	4 287	8 254	1 177	952	8 255	465 387
Svealands slättbygder	466 377	157 768	6 474	20 286	2 853	2 331	15 368	671 457
Götalands skogsbygder	437 467	107 435	7 251	5 491	594	1 115	6 619	565 972
Mellersta Sveriges skogsbygder	163 933	43 926	4 068	4 956	167	234	3 088	220 372
Nedre Norrland	139 019	33 290	3 157	688	91	617	3 732	180 594
Övre Norrland	107 014	30 629	1 727	470	564	348	1 340	142 092
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	58 217	8 846	3 102	147	7	24	264	70 607
5,1 – 10,0	145 571	23 523	5 336	225	71	11	618	175 355
10,1 – 20,0	316 956	51 155	7 187	832	151	75	1 884	378 240
20,1 – 30,0	305 281	56 216	3 604	782	206	99	2 319	368 507
30,1 – 50,0	488 466	110 062	4 867	1 900	365	175	5 127	610 962
50,1 – 100,0	518 243	188 643	5 201	4 169	1 504	406	13 068	731 234
Över 100,0	333 942	148 054	6 028	64 152	4 119	7 289	34 644	598 228
<i>Hela riket</i>								
1984	2 166 676	586 499	35 325	72 207	6 423	8 079	57 924	2 933 133
1983	2 190 913	575 088	36 261	71 639	6 672	7 316	52 771	2 940 660
1982	2 218 406	561 540	35 825	71 961	7 062	6 780	48 748	2 950 322
1981	2 225 010	535 500	40 404	73 770	7 425	6 920	48 849	2 937 878
1980	2 261 186	511 874	43 656	74 397	7 676	6 843	45 790	2 951 422

Källa: SCB, lantbruksregistret.

I tabell 2.8 redovisas åkerarealens fördelning efter företagarekategori. De noteringar som gjorts beträffande antal företag fördelade efter företagarekategori är giltiga också för åker-

arealen. Ca 94 % av åkerarealen brukades 1984 av företagare i kategorierna Enskild person och Enkelt bolag.

Tabell 2.9 Antal företag efter storleksgrupp¹ skogsmark 1984. Hektar
Number of holdings in different size groups of forest land in 1984. Hectares

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.
Figures refer to holdings of more than 2,0 hectares of arable land

Område; storleksgrupp	Antal företag inom storleksgrupp, hektar skogsmark								Summa
	0	0,1 – 5,0	5,1 – 25,0	25,1 – 50,0	50,1 – 100,0	100,1 – 200,0	200,1 – 400,0	Över 400,0	
<i>Län</i>									
Stockholms	724	94	479	334	258	116	37	26	2 068
Uppsala	1 074	241	936	676	439	152	34	18	3 570
Södermanlands	929	127	661	381	251	117	49	47	2 562
Östergötlands	2 053	344	983	561	500	253	84	24	4 802
Jönköpings	1 305	173	1 417	1 547	1 045	304	40	15	5 846
Kronobergs	752	184	1 141	1 179	755	251	50	12	4 324
Kalmar	1 520	336	761	905	933	458	118	24	5 055
Gotlands	524	198	835	522	331	129	13	2	2 554
Blekinge	323	146	562	517	345	129	29	3	2 054
Kristianstads	3 486	967	1 580	606	355	83	8	11	7 096
Malmöhus	6 359	793	415	133	54	23	8	15	7 800
Hallands	2 088	760	1 405	876	472	127	7	8	5 743
Göteborgs o Bohus	1 085	821	1 579	622	290	81	10	–	4 488
Älvsborgs	1 641	900	3 202	1 871	977	272	52	16	8 931
Skaraborgs	3 039	1 685	2 588	814	384	148	22	18	8 698
Värmlands	924	401	1 635	1 261	1 034	504	118	37	5 914
Örebro	822	351	1 076	532	309	145	55	26	3 316
Västmanlands	773	150	604	572	497	237	39	14	2 886
Kopparbergs	471	111	849	861	789	394	74	7	3 556
Gävleborgs	483	193	685	744	1 006	825	286	34	4 256
Västernorrlands	576	368	863	704	868	690	296	42	4 407
Jämtlands	409	156	553	518	675	661	367	79	3 418
Västerbottens	491	178	962	1 306	1 419	840	257	47	5 500
Norrbottens	282	95	312	446	638	609	302	53	2 737
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	7 146	840	701	202	85	25	10	18	9 027
» mellanbygder	4 609	1 472	2 163	1 163	727	262	55	21	10 472
» norra slättbygder	4 504	2 387	3 884	1 090	480	205	41	26	12 617
Svealands slättbygder	4 196	978	3 804	2 549	1 818	821	218	124	14 508
Götalands skogsbygder	7 405	2 501	9 186	7 299	4 872	1 651	301	79	33 294
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 870	575	2 760	2 315	1 894	888	212	36	10 550
Nedre Norrland	1 475	715	2 197	1 999	2 507	2 067	857	145	11 962
Övre Norrland	928	304	1 388	1 871	2 241	1 629	661	129	9 151
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	4 408	2 764	5 610	2 928	1 754	851	250	46	18 611
5,1 – 10,0	5 264	2 136	6 383	4 419	3 039	1 271	394	62	22 968
10,1 – 20,0	7 087	2 026	6 105	4 503	3 533	1 646	468	69	25 437
20,1 – 30,0	4 592	1 120	3 070	2 474	2 095	1 053	301	57	14 762
30,1 – 50,0	5 326	1 011	2 926	2 430	2 230	1 256	376	56	15 611
50,1 – 100,0	4 043	577	1 655	1 425	1 565	1 074	343	64	10 746
Över 100,0	1 413	138	334	309	408	397	223	224	3 446
<i>Hela riket</i>									
1984	32 133	9 772	26 083	18 488	14 624	7 548	2 355	578	111 581
1983	32 707	10 093	26 891	18 939	14 772	7 582	2 329	575	113 888
1982	33 330	10 444	27 686	19 408	14 982	7 593	2 327	580	116 350
1981	32 252	10 314	27 616	19 515	15 033	7 546	2 272	588	115 136
1980	33 276	10 503	28 460	19 971	15 344	7 481	2 271	576	117 882

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.11 och 2.12.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 2.9 framgår att skogsmark 1984 redovisades vid mer än 70 % av företagen med mer än 2,0 hektar åkermark. Regionalt förelåg stora skillnader. I Götalands södra slättbygder redovisades skogsmark av endast ca 21 % av företagen medan motsvarande siffra för Övre Norrland var nära 90 %.

Sett över hela riket är det bland olika storleksgrupper åkermark vanligast att man har skogsmark i gruppen 5,1–10,0 hektar. I den gruppen har 1984 drygt 77 % av företagen redovisat skogsmark. Man kan också notera att stort skogsmarksinnehav är relativt vanligt vid företag med stora åkerarealer.

Tabell 2.10 Skogsmarksarealen¹ efter storleksgrupp 1984. Hektar
Area of forest land in different size groups of forest land in 1984. Hectares

Avser företag med mer än 2,0 hektar skogsmark.
Figures refer to holdings of more than 2,0 hectares of arable land

Område; storleksgrupp	Areal skogsmark inom storleksgrupp, hektar skogsmark							Summa
	0,1 – 5,0	5,1 – 25,0	25,1 – 50,0	50,1 – 100,0	100,1 – 200,0	200,1 – 400,0	Över 400,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	303	7 256	12 671	18 416	15 464	10 013	27 036	91 159
Uppsala	776	13 996	25 019	30 506	19 892	9 385	33 242	132 816
Södermanlands	431	10 004	14 001	17 625	15 841	13 023	60 893	131 818
Östergötlands	1 017	14 315	21 037	36 105	34 938	22 933	37 294	167 639
Jönköpings	559	23 338	57 163	73 101	40 176	11 243	12 931	218 511
<i>Kronobergs</i>	571	18 646	43 311	53 870	32 908	12 668	10 192	172 166
Kalmar	918	11 922	34 381	67 319	63 340	31 515	26 423	235 818
Gotlands	661	12 637	19 531	23 432	17 556	3 225	1 002	78 044
Blekinge	474	8 682	19 285	24 387	16 666	7 801	7 402	84 697
Kristianstads	2 385	21 032	22 062	24 447	10 850	2 051	21 702	104 529
<i>Malmöhus</i>	1 688	5 069	4 516	3 535	2 890	2 017	14 112	33 827
Hallands	2 045	20 400	32 121	32 775	15 992	1 817	7 400	112 550
Göteborgs o Bohus	2 364	21 054	22 662	20 421	10 669	2 899	–	80 069
Älvsborgs	2 719	47 312	68 004	68 404	35 848	13 463	19 845	255 595
Skaraborgs	4 702	34 338	29 144	27 152	20 381	5 939	16 410	138 066
<i>Värmlands</i>	1 266	24 752	46 510	73 427	68 298	30 868	22 798	267 919
Örebro	1 065	15 294	19 312	21 653	20 141	14 216	50 248	141 929
Västmanlands	515	9 251	21 304	36 204	32 501	10 786	15 159	125 720
Kopparbergs	378	13 521	32 017	56 481	54 234	18 561	3 951	179 143
Gävleborgs	575	10 603	28 100	74 186	115 420	74 499	18 646	322 029
<i>Västernorrlands</i>	1 052	13 055	26 597	64 053	99 120	79 941	24 060	307 878
Jämtlands	441	8 484	19 240	50 385	94 704	100 441	49 890	323 585
Västerbottens	535	15 872	49 133	103 203	116 024	68 709	28 010	381 486
Norrbottnens	268	5 181	17 329	47 275	88 425	82 913	28 794	270 185
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	1 879	8 567	6 533	5 179	2 786	1 838	11 023	37 805
» mellanbygder	3 710	30 777	42 904	51 146	34 589	13 384	39 089	215 599
» norra slättbygder	6 680	50 985	38 568	33 339	26 720	10 212	24 051	190 555
Svealands slättbygder	3 132	56 438	94 019	128 586	110 331	58 272	144 763	595 541
Götalands skogsbygder	7 481	139 991	270 384	345 537	221 830	82 981	92 337	1 160 541
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 869	42 772	86 052	135 004	121 239	54 839	66 328	508 103
Nedre Norrland	2 065	33 518	75 037	184 918	293 843	229 088	82 384	900 853
Övre Norrland	892	22 966	70 953	164 653	230 940	180 312	77 465	748 181
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	7 873	80 029	106 563	123 774	117 158	67 049	27 682	530 128
5,1 – 10,0	6 259	93 752	162 251	215 745	175 299	104 520	35 801	793 627
10,1 – 20,0	5 671	90 890	167 373	252 802	226 205	125 415	41 571	909 927
20,1 – 30,0	3 212	46 465	91 672	150 568	144 822	79 700	33 938	550 377
30,1 – 50,0	2 720	44 428	91 377	160 750	173 105	99 258	32 219	603 857
50,1 – 100,0	1 558	25 335	53 799	114 481	149 566	92 113	46 042	482 894
Över 100,0	415	5 115	11 415	30 242	56 123	62 871	320 187	486 368
<i>Hela riket</i>								
1984	27 708	386 014	684 450	1 048 362	1 042 278	630 926	537 440	4 357 178
1983	28 473	397 742	701 432	1 058 978	1 045 951	624 731	534 527	4 391 834
1982	29 397	409 261	718 312	1 073 262	1 047 466	624 226	555 887	4 457 811
1981	28 944	409 161	722 647	1 077 006	1 040 386	607 381	559 008	4 444 533
1980	29 507	422 275	739 591	1 099 509	1 033 507	608 140	580 445	4 512 974

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.11 och 2.12.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.11 Antal företag, areal åkermark och areal skogsmark efter arealstorlekar 1981
Number of holdings, area of arable land and area of forest land in different size groups in 1981

Storleksgrupp, hektar skogsmark	Storleksgrupp, hektar åkermark							Summa över 2,0 hektar åkermark	Högst 2,0 hektar åkermark ¹	Samtliga företag
	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0			
Antal företag										
0	4 135	5 254	7 349	4 816	5 433	3 948	1 320	32 255	19 099	51 354
0,1 – 5,0	2 753	2 306	2 292	1 186	1 089	552	136	10 314	39 521	49 835
5,1 – 25,0	5 728	6 958	6 725	3 369	2 954	1 571	311	27 616	65 874	93 490
25,1 – 50,0	3 047	4 743	4 909	2 645	2 512	1 366	293	19 515	29 863	49 378
50,1 – 100,0	1 788	3 294	3 730	2 148	2 209	1 473	391	15 033	19 946	34 979
100,1 – 200,0	845	1 360	1 746	1 048	1 202	958	388	7 547	9 926	17 473
200,1 – 400,0	247	408	458	271	347	320	219	2 270	3 768	6 038
Över 400,0	45	74	67	46	61	67	226	586	1 995	2 581
Summa	18 588	24 397	27 276	15 529	15 807	10 255	3 284	115 136	189 992	305 128
Åkerareal, hektar										
0	15 453	40 467	110 605	120 637	213 334	269 072	225 046	994 614		
0,1 – 5,0	10 131	17 487	33 864	29 494	42 081	37 230	21 952	192 239		
5,1 – 25,0	21 600	52 562	99 130	83 680	114 358	104 974	46 446	522 750		
25,1 – 50,0	11 948	36 187	72 806	65 844	98 051	90 391	45 604	420 831		
50,1 – 100,0	6 987	25 474	55 063	53 391	86 174	99 621	60 822	387 532		
100,1 – 200,0	3 218	10 456	26 124	26 233	47 147	66 387	63 786	243 351		
200,1 – 400,0	956	3 128	6 704	6 741	13 564	22 383	42 275	95 751		
Över 400,0	178	562	997	1 147	2 453	4 855	70 618	80 810		
Summa	70 471	186 323	405 293	387 167	617 162	694 913	576 549	2 937 878		
Skogsmarksareal, hektar										
0,1 – 5,0	7 717	6 655	6 422	3 288	2 945	1 518	399	28 944	116 958	145 902
5,1 – 25,0	82 116	102 397	100 209	50 704	44 593	24 292	4 850	409 161	891 210	1 300 371
25,1 – 50,0	111 512	173 758	182 691	98 534	93 871	51 396	10 885	722 647	1 087 267	1 809 914
50,1 – 100,0	126 104	233 336	267 640	154 233	159 015	107 661	29 017	1 077 006	1 409 042	2 486 048
100,1 – 200,0	115 527	186 890	239 746	143 749	164 988	134 490	54 996	1 040 386	1 376 101	2 416 487
200,1 – 400,0	66 972	108 073	121 846	71 676	91 396	86 512	60 906	607 381	1 023 766	1 631 147
Över 400,0	25 490	48 154	36 595	27 174	37 746	51 640	332 209	559 008	12 393 358	12 952 366
Summa	535 438	859 263	955 149	549 358	594 554	457 509	493 262	4 444 533	18 297 702	22 742 235

1) Uppgifter om areal åkermark ej framtagna för företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksräkningen 1981.

Tabell 2.12 Skogsmarksarealen efter företagarekategori 1981. Hektar
Area of forest land for different categories of holder in 1981. Hectares

Område	Enskilda personer	Enkelt bolag	Dödsbon	Aktiebolag	Staten	Kommuner och allmänningar	Kyrkan	Andra kategorier	Summa
<i>Län</i>									
Stockholms	102 276	40 373	15 675	31 242	25 831	41 135	6 711	23 171	286 414
Uppsala	123 724	35 374	9 782	156 332	32 999	6 463	11 115	23 837	399 626
Södermanlands	165 572	24 779	15 307	50 222	34 232	14 216	7 372	25 285	336 985
Östergötlands	203 960	130 987	20 072	115 324	58 383	10 928	12 894	46 381	598 929
Jönköpings	323 370	148 984	29 870	27 335	54 994	15 688	19 762	9 834	629 837
Kronobergs	290 079	115 142	25 176	60 757	37 922	13 265	19 434	4 192	565 967
Kalmar	325 100	183 145	29 912	60 215	76 443	16 816	14 303	7 283	713 217
Gotlands	89 032	16 074	4 927	6 180	7 773	1 191	6 050	2 601	133 828
Blekinge	115 184	34 041	7 562	12 865	5 868	6 344	2 053	609	184 526
Kristianstads	160 838	39 302	11 172	16 943	23 331	5 221	6 269	8 111	271 187
<i>Malmöhus</i>	34 071	10 418	1 383	11 365	6 313	6 323	1 612	2 370	73 855
Hallands	147 719	49 425	12 787	11 064	16 717	8 491	7 595	3 473	257 271
Göteborgs o Bohus	99 098	24 018	9 970	7 931	12 449	13 538	3 708	4 213	174 925
Älvsborgs	341 706	133 235	37 831	48 617	37 619	21 012	15 819	19 657	655 496
Skaraborgs	160 638	61 641	11 920	19 134	46 004	6 798	16 697	12 687	335 519
<i>Värmlands</i>	404 360	231 267	69 182	480 802	41 976	24 326	35 496	11 420	1 298 829
Örebro	143 291	59 209	10 243	156 080	149 450	10 808	15 094	19 676	563 851
Västmanlands	126 231	46 645	9 877	63 098	96 212	13 156	9 282	16 205	380 706
Kopparbergs	436 341	201 092	129 860	658 683	264 604	26 347	18 040	206 911	1 941 878
Gävleborgs	427 705	142 355	37 040	628 088	107 027	22 709	26 076	49 257	1 440 257
<i>Västernorrlands</i>	490 289	170 491	60 368	764 301	117 863	19 180	23 546	19 604	1 665 642
Jämtlands	610 620	335 664	114 914	1 268 342	286 051	23 057	44 396	20 726	2 703 770
Västerbottens	772 643	341 787	79 183	775 453	986 699	29 313	17 578	125 356	3 128 012
Norrbottens	664 934	332 796	128 857	433 349	2 084 653	17 404	14 515	325 200	4 001 708
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	37 965	10 404	3 283	8 044	4 695	2 895	1 522	1 759	70 567
» mellanbygder	234 440	61 885	13 048	34 726	31 452	10 033	12 323	5 710	403 617
» norra slättbygder	209 283	83 132	15 176	21 681	40 430	14 510	16 134	19 459	419 805
Svealands slättbygder	635 826	198 982	60 383	298 048	150 395	87 447	38 448	90 192	1 559 721
Götalands skogsbygder	1 693 016	729 461	153 354	255 687	263 229	93 864	88 697	71 177	3 348 485
Mellersta Sveriges skogsbygder	706 033	283 544	91 785	842 448	345 254	42 745	51 503	64 172	2 427 484
Nedre Norrland	1 545 403	709 231	266 753	2 469 098	346 956	63 502	93 333	177 011	5 671 287
Övre Norrland	1 696 815	831 605	279 088	1 933 990	3 429 002	58 733	53 457	558 579	8 841 269
<i>Hela riket</i>	6 758 781	2 908 244	882 870	5 863 722	4 611 413	373 729	355 417	988 059	22 742 235

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Av tabell 2.12 framgår skogsmarksarealens fördelning på företagarekategorier 1981.

Fördelningen av den privata skogsmarken mellan kategorierna enskild person, enkelt bolag och dödsbo skiljer sig inte särskilt mycket mellan olika delar av landet. Andelen skogsmark som ägs av dödsbo är störst i Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län.

I södra och mellersta Sverige är största delen av skogsmarken privatägd. I södra Norrland har aktiebolagen sin största utbredning medan staten har den största andelen av skogsmarken endast i Norrbottens län.

Annan publicering

Uppgifter om företag, arealer och bruksförhållanden publiceras årligen i SM serie J, senast 1981:5.1, 1981:5.2, 1983:6.1, 1983:6.2, 1984:4.1, 1984:4.2 samt J 30 SM 8501 och J 10 SM 8501.

Uppgifter från lantbruksräkningarna har publicerats i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981.

Förändringar i företagens struktur

Den årligen återkommande insamlingen av uppgifter till lantbruksregistret ger bl a underlag för att studera förändringar i företagen i olika avseenden.

I detta avsnitt redovisas förskjutningar mellan olika klasser av företag efter ägande- och arrendeförhållanden (brukningsform) och efter åkerarealens storlek samt orsakerna till dessa förskjutningar mellan 1983 och 1984. I kapitel 9 (tabell 9.12) redovisas förskjutningar mellan klasser av företag efter korrespektive suggbesättningarnas storlek.

Bearbetningen görs för företag med mer än 2 hektar åkermark (varav minst 0,3 hektar utnyttjad åkermark) ett av åren. De här presenterade tabellerna avser alltså företag med mer än 2 hektar åkermark 1983 och/eller 1984. Detta innebär att företag som minskar sin areal till högst 2,0 hektar åker betraktas som nedlagda medan företag som ökar sin areal till över 2,0 hektar åker räknas som nybildade.

Resultat

Av tabell 2.13 framgår att knappt 3 900 företag lades ned mellan 1983 och 1984. Under samma period nybildades drygt 1 500 företag, vilket gav en nettominskning om drygt 2 300 företag.

Tabell 2.14 ger en storleksgruppering efter åkerareal för såväl nedlagda företag (efter storleken året före nedläggningen, dvs 1983), nybildade företag (för 1984) som bestående företag (båda åren).

Av tabellen framgår att de flesta nedlagda företagen varit små. Samma tendens, men inte så markerad, finns bland de nybildade företagen. Av de bestående företagen (ca 110 000) ligger drygt 94 % kvar i samma storlekklass båda åren. Bland de företag som bytt storlekklass har något fler (ca 3 200) ökat i storlek än som minskat i storlek (ca 2 900).

Tabell 2.15 visar att utarrendering är den vanligaste or-

saken till att företag upphör (minskar sin åkerareal till noll). På motsvarande sätt är återlämnande av arrende eller utarrendering de vanligaste orsakerna till att företag minskar åkerarealen. Den vanligaste orsaken till att företag ökat sin andel är tillarrendering.

Jämförbarhet

Vid bearbetningen klassificeras företagen efter åkerarealens storlek enligt uppgifterna i ägoslagsredovisningen. I övrig statistik från lantbruksregistret görs denna klassificering efter uppgifterna i grödredovisningen (se bilaga 3). Mellan dessa arealuppgifter tillåts en mindre differens. Genom att uppgifterna i ägoslagsredovisningen används, elimineras effekten av en del smärre "skenförändringar" mellan åren i åkerarealens storlek, som beror på att jordbrukarna ej alltid lämnar exakt samma uppgifter om grödarealens storlek två på varandra följande år, även om arealen i realiteten skulle vara oförändrad.

Klassificeringen av företagen efter brukningsform görs enligt ägande- och arrendeförhållanden på fastigheter med åkermark inom företaget. Klassificeringen i övrig statistik från lantbruksregistret baseras däremot på samtliga fastigheter som ingår i företaget.

Nämnda skillnader i bearbetningsmetoder medför, att här redovisade uppgifter om antal företag efter brukningsform respektive storleksgrupp skiljer sig något från motsvarande uppgifter i övrig statistik från lantbruksregistret.

Annan publicering

Uppgifter om förändringar i jordbruksföretagen redovisas årligen i SM serie J, senast 1981:5.5, 1982:7.2, 1983:6.4, 1984:4.5 och J 30 SM 8502.

Tabell 2.13 Antal företag efter brukningsform 1983 och 1984
Number of holdings by type of holding in 1983 and 1984

Storleksgrupp, brukningsform år 1983	Storleksgrupp, brukningsform år 1984				Summa
	Högst 2,0 hektar åkermark	Mer än 2,0 hektar åkermark Helt ägd	Helt arrenderad	Delvis ägda, delvis arrenderade	
Högst 2,0 hektar åkermark	—	887	490	166	1 543
Mer än 2,0 hektar åkermark					
Helt ägd	2 463	51 243	527	909	55 142
Helt arrenderad	932	415	17 326	418	19 091
Delvis ägda, delvis arrenderade	476	1 359	336	37 509	39 680
Summa	3 871	53 904	18 679	39 002	115 456

Källa: SCB, lantbruksregistret 1983 och 1984 (totalundersökningar).

Tabell 2.14 Antal företag efter åkerarealens storlek 1983 och 1984
Number of holdings by size groups of arable land in 1983 and 1984

Storleksgrupp, hektar åkermark år 1983	Storleksgrupp, hektar åkermark 1984								Summa
	0,0 – 2,0	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
0,0 – 2,0	–	557	502	270	86	70	43	15	1 543
2,1 – 5,0	1 581	17 582	339	79	7	5	1	–	19 594
5,1 – 10,0	1 139	525	21 270	570	41	19	1	1	23 566
10,1 – 20,0	639	121	693	23 816	660	112	14	1	26 056
20,1 – 30,0	238	13	52	529	13 509	650	50	5	15 046
30,1 – 50,0	167	12	16	81	408	14 485	502	16	15 687
50,1 – 100,0	85	1	7	16	33	253	10 049	135	10 579
Över 100	22	–	–	2	1	6	84	3 270	3 385
Summa	3 871	18 811	22 879	25 363	14 745	15 600	10 744	3 443	115 456

Källa: SCB, lantbruksregistret 1983 och 1984 (totalundersökningar).

Tabell 2.15 Antal företag efter åkerarealens storlek 1983 och typ av förändring mellan 1983 och 1984. Upphörda och samtliga företag
Number of holdings by size of arable land in 1983 and type of change between 1983 and 1984. Discontinued and all holdings

Typ av företag, år 1984; förändring	Storleksgrupp, hektar åkermark år 1983								Summa
	Högst 2,0	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
Upphörda företag									
Totalt	–	765	759	530	215	150	81	21	2 523
Därav upphörda på grund av									
försäljning	–	41	62	47	23	14	16	5	208
utarrendering	–	471	464	272	92	41	14	2	1 356
återlämnande av arrende	–	156	190	186	95	90	50	14	781
nedläggning av åker	–	65	14	7	2	–	–	–	88
annan orsak	–	12	11	8	1	1	1	–	34
Samtliga företag									
Totalt	1 542	19 582	23 536	26 018	15 017	15 622	10 526	3 357	115 200
Därav större areal på grund av									
köp, arv, gåva	235	69	114	200	147	194	121	36	1 116
tillarrendering	514	259	567	1 203	997	1 109	775	208	5 632
återtagande av arrende	327	122	114	99	63	59	54	40	878
nyodling av åkermark	21	108	133	186	125	166	149	98	986
annan orsak (ökning)	53	93	110	161	107	117	82	44	767
Därav mindre areal på grund av									
försäljning	–	71	103	87	53	49	53	24	440
utarrendering	10	713	872	637	236	185	84	56	2 793
återlämnande av arrende	2	350	765	1 371	900	1 074	791	277	5 530
nedläggning av åkermark	15	197	207	171	116	143	126	70	1 045
annan orsak (minskning)	12	150	135	186	116	147	131	41	918

Källa: SCB, lantbruksregistret 1983 och 1984 (totalundersökningar).

3 Arbetskraft

I detta kapitel redovisas uppgifter om totalbefolkningen enligt folk- och bostadsräkningen. Från denna har också hämtats resultat över förvärvsarbete inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbete. Uppgifter lämnas också om arbetslösheten inom jordbruk och skogsbruk. Andra uppgifter som presenteras gäller jordbrukarnas åldersfördelning och arbetsinsatserna i jordbruket. Avbytarverksamhetens omfattning och arbetsskador inom jordbruket belyses också.

Kapitel 3 innehåller avsnitt om

- Totalbefolkning
- Förvärvsarbete och arbetslöshet
- Företagarnas åldersfördelning
- Arbetsvolym
- Avbytarverksamhet
- Arbetsskador

Totalbefolkning

Folk- och bostadsräkningar genomförs av SCB med i regel fem års intervall. Underlaget till den demografiska statistiken hämtas från SCBs register över totalbefolkningen (RTB). Uppgifterna från den senaste folk- och bostadsräkningen avser 1980. Genom räkningarna insamlas och redovisas bl a uppgifter om befolkningens fördelning på tätort och glesbygd.

Resultat

I diagram 3.1 redovisas totala folkmängden och antal tätortsboende åren 1900–1980.

I tabell 3.2 på nästa sida redovisas folkmängden 1980 länsvis fördelad på glesbygd och tätort. För riket lämnas uppgifter för 1965, 1970, 1975 och 1980.

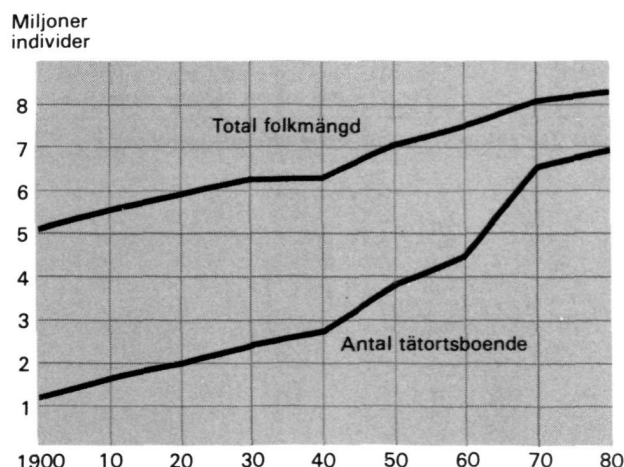
1980 var 16,9 % av befolkningen bosatta i glesbygd (18,0 % av männen och 15,8 % av kvinnorna). Andelen av befolkningen som bor i glesbygd har varit stadigt sjunkande under en lång period. Under den senaste femtonårsperioden (1965–1980) har andelen sjunkit från 22,6 % till 16,9 %. Det betyder i absoluta tal att ungefär 1,4 miljoner innevånare bor i glesbygd och 6,9 miljoner i tätorter.

Annan publicering

SCB, Folk- och bostadsräkningen 1960, 1965, 1970, 1975 och 1980. För 1980 återfinns demografiska uppgifter i del 3.1, 3.2 och 3.3.

Diagram 3.1 Folkmängden 1900–1980 fördelad på tätort och glesbygd

Urban and rural population 1900–1980

Källa: Historisk statistik för Sverige. Del 1. Andra upplagan. SCB 1969. FoB 1960, 1965, 1970, 1975 och 1980.

Som tätort räknas alla hussamlingar med minst 200 invånare, såvida avstånden mellan husen normalt inte överstiger 200 meter. Övriga områden hänförs till glesbygd. Tätortsavgränsningen utförs huvudsakligen på ekonomiska kartor.

Tabell 3.2 Folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort 1980
Distribution of the population by rural and built-up areas in 1980

Område	Glesbygd			Tätort			Hela folkmängden			Folkmängd i glesbygd i % av hela folkmängden			
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	1980	1975	1970	1965
<i>Län</i>													
Stockholms	31 497	28 501	59 998	708 300	759 032	1 467 332	739 797	787 533	1 527 330	3,9	3,7	3,5	4,6
Uppsala	24 602	21 848	46 450	95 790	101 033	196 823	120 392	122 881	243 273	19,1	19,7	20,9	22,7
Södermanlands	21 594	19 556	41 150	104 302	107 063	211 365	125 896	126 619	252 515	16,3	15,3	16,0	21,6
Östergötlands	33 392	29 998	63 390	161 383	168 368	329 751	194 775	198 366	393 141	16,1	16,3	18,3	22,3
Jönköpings	29 303	26 228	55 531	121 539	126 284	247 823	150 842	152 512	303 354	18,3	18,8	21,3	26,0
Kronobergs	25 195	21 766	46 961	62 580	64 072	126 652	87 775	85 838	173 613	27,0	28,3	30,9	38,5
Kalmar	31 418	28 264	59 682	89 766	92 403	182 169	121 184	120 667	241 851	24,7	25,4	27,8	32,8
Gotlands	13 396	12 134	25 530	14 372	15 460	29 832	27 768	27 594	55 362	46,1	46,3	48,3	53,4
Blekinge	17 266	15 229	32 495	59 722	61 663	121 385	76 988	76 892	153 880	21,1	22,6	24,3	29,4
Kristianstads	37 246	33 080	70 326	102 402	107 343	209 745	139 648	140 423	280 071	25,1	26,1	28,9	33,6
Malmöhus	41 985	37 864	79 849	321 043	342 854	663 897	363 028	380 718	743 746	10,7	11,6	12,9	15,4
Hallands	34 605	30 885	65 490	81 096	84 093	165 189	115 701	114 978	230 679	28,4	31,2	33,8	38,8
Göteborgs o Bohus	42 422	37 994	80 416	308 509	323 009	631 518	350 931	361 003	711 934	11,3	10,4	9,7	10,5
Älvsborgs	51 264	45 986	97 250	160 928	167 011	327 939	212 192	212 997	425 189	22,9	22,5	24,7	29,8
Skaraborgs	41 683	36 776	78 459	93 460	97 796	191 256	135 143	134 572	269 715	29,1	30,4	33,7	40,2
Värmlands	39 645	36 079	75 724	102 097	106 656	208 753	141 742	142 735	284 477	26,6	27,7	30,3	35,9
Örebro	24 203	21 698	45 901	111 383	117 296	228 679	135 586	138 994	274 580	16,7	16,8	17,8	21,4
Västmanlands	16 903	14 967	31 870	113 858	114 061	227 919	130 761	129 028	259 789	12,3	12,3	12,5	17,4
Kopparbergs	29 280	26 856	56 136	114 529	116 585	231 114	143 809	143 441	287 250	19,5	19,9	20,0	23,6
Gävleborgs	32 307	28 791	61 098	114 639	118 428	233 067	146 946	147 219	294 165	20,8	20,3	21,9	26,3
Västernorrlands	33 507	30 384	63 891	100 607	103 887	204 494	134 114	134 271	268 385	23,8	24,3	26,8	32,2
Jämtlands	26 567	22 909	49 476	41 881	43 727	85 608	68 448	66 636	135 084	36,6	39,2	44,2	51,1
Västerbottens	37 697	32 884	70 581	84 886	88 256	173 142	122 583	121 140	243 723	29,0	30,7	34,4	41,2
Norrbottens	26 692	22 602	49 294	109 453	108 579	218 032	136 145	131 181	267 326	18,4	20,3	24,0	29,4
<i>Hela riket</i>													
1980	743 669	663 279	1 406 948	3 378 525	3 534 959	6 913 484	4 122 194	4 198 238	8 320 432	16,9	.	.	.
1975	754 307	664 805	1 419 112	3 327 513	3 461 919	6 789 432	4 081 820	4 126 724	8 208 544	.	17,3	.	.
1970	801 841	700 129	1 501 970	3 232 096	3 342 837	6 574 933	4 033 937	4 042 966	8 076 903	.	.	18,6	.
1965	934 247	820 239	1 754 486	2 945 525	3 065 970	6 011 495	3 879 772	3 886 209	7 765 981	.	.	.	22,6

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1980 (totalundersökning).

Förvärvsarbete

Uppgifter om förvärvsarbete i jordbruket erhålls från flera olika källor.

Här nedan redovisas uppgifter från folk- och bostadsräkningen år 1980 om antal förvärvsarbete i vissa näringsgrenar.

SCB utför månatliga arbetskraftsundersökningar, AKU, genom personintervjuer. Genom dessa erhålls information om antal förvärvsarbete, arbetslösa m m inom olika näringsgrenar.

Till lantbruksregistret har årligen t o m 1981 insamlats uppgifter för jordbrukets vidkommande om bl a antal sysselsatta.

Fr o m 1980 görs vidare särskilda kvartalsvisa urvalsundersökningar baserade på lantbruksregistret. Dessa kallas jordbrukets arbetskraft (JAK).

Slutligen redovisas uppgifter om antal lantarbetare utifrån SCBs statistik över löner för lantarbetare.

Folk- och bostadsräkningen

Tabell 3.3 visar antal förvärvsarbete inom jordbruk med binärningar enligt folk- och bostadsräkningen 1980. Resultaten avser förvärvsarbete över 15 år som arbetat minst 20 timmar under en mätvecka i oktober.

Resultat

1980 var 206 350 personer sysselsatta inom jordbruk med binärningar, varav 138 805 inom jordbruk. Detta innebär 5,5 % respektive 3,7 % av samtliga förvärvsarbete. Den största andelen sysselsatta i jordbruk noteras för Gotlands län med 15,9 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,5 %.

Tabell 3.3 Förvärvsarbete befolkning inom jordbruk med binärningar 1980

Economically active population in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1980

Område	Förvärvsarbete inom jordbruk, skogsbruk m m				Förvärvsarbete inom jordbruk, skogsbruk m m i procent av samtliga förvärvsarbete			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav jordbruk	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav jordbruk
<i>Län</i>								
Stockholms	5 293	1 856	7 149	3 594	1,3	0,5	1,0	0,5
Uppsala	5 147	1 976	7 123	5 568	8,3	4,2	6,6	5,1
Södermanlands	4 951	1 655	6 606	4 800	7,6	3,6	5,9	4,3
Östergötlands	8 434	2 289	10 723	7 662	8,3	3,1	6,1	4,3
Jönköpings	6 762	2 579	9 341	6 954	8,4	4,7	6,9	5,1
Kronobergs	4 942	1 921	6 863	4 868	10,8	6,2	8,9	6,3
Kalmar	7 652	2 702	10 354	7 767	12,2	6,4	9,8	7,4
Gotlands	3 215	1 391	4 606	4 063	21,9	12,8	18,0	15,9
Blekinge	3 389	1 047	4 436	2 763	8,6	3,9	6,7	4,2
Kristianstads	9 177	3 904	13 081	10 228	12,7	7,9	10,7	8,4
<i>Malmöhus</i>	12 192	5 369	17 561	12 764	6,4	3,6	5,2	3,8
Hallands	7 397	3 020	10 417	8 107	12,1	7,4	10,2	8,0
Göteborgs o Bohus	5 446	1 622	7 068	4 466	3,0	1,2	2,2	1,4
Älvsborgs	8 848	3 295	12 143	9 346	7,9	4,2	6,4	4,9
Skaraborgs	9 790	3 526	13 316	11 389	13,6	7,4	11,1	9,5
<i>Värmlands</i>	6 939	2 225	9 164	4 886	9,6	4,4	7,5	4,0
Örebro	4 909	1 571	6 480	4 111	7,1	3,0	5,3	3,4
Västmanlands	4 379	1 427	5 806	4 275	6,3	2,9	4,9	3,6
Kopparbergs	6 039	1 920	7 959	3 580	8,2	4,0	6,5	2,9
Gävleborgs	5 978	2 174	8 152	4 157	7,9	4,2	6,4	3,3
<i>Västernorrlands</i>	4 741	1 946	6 687	3 430	7,0	4,0	5,8	3,0
Jämtlands	4 778	1 475	6 253	3 257	14,5	6,1	10,9	5,7
Västerbottens	6 302	2 146	8 448	4 386	10,1	4,8	7,9	4,1
Norrbottnens	5 286	1 328	6 614	2 384	7,8	2,8	5,8	2,1
<i>Hela riket</i>								
1980	151 986	54 364	206 350	138 805	7,1	3,4	5,5	3,7
1975	177 833	49 918	227 751	144 114	8,2	3,6	6,4	4,1
1970	220 970	55 535	276 505	186 807	10,0	4,6	8,1	5,5
1965 ¹	315 042	92 518	407 560	332 139	13,8	8,0	11,8	9,6

1) Inklusive personer under 16 år.

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1980 (totalundersökning).

I tabell 3.4 redovisas antalet sysselsatta inom jordbruk med binärningar enligt folk- och bostadsräkningen 1980 fördelade efter olika verksamhetsgrenar. Som väntat är åkerbruk, husdjurskötsel helt dominerande med 67 % av antalet sysselsatta.

Annan publicering

Uppgifter om förvärvsarbete inom olika verksamhetsgrenar redovisas i SCB, Folk- och bostadsräkningen 1960, 1965, 1970, 1975 och 1980.

Tabell 3.4 Antal sysselsatta inom olika verksamhetsgrenar i jordbruket 1980
Number of economically active persons in agriculture, forestry, fishing etc. in 1980

Slag av verksamhet	Män	Kvinnor	Summa 1980	1975	1970
Jordbruk och jakt					
Jordbruk och trädgårdsodling					
Åkerbruk, husdjurskötsel	96 596	42 209	138 805	144 114	186 807
Trädgårdsodling	11 018	4 266	15 284	22 247	24 422
Renskötsel	553	71	624	509	779
Pälsdjurskötsel	677	174	851	761	1 337
Annan djurskötsel	157	183	340	294	356
Summa	109 001	46 903	155 904	167 925	213 701
Tjänster inom jordbruk					
Jakt och viltvård	2 822	1 573	4 395	5 085	3 393
	51	12	63	97	138
Summa	111 874	48 488	160 362	173 107	217 232
Skogsbruk	36 295	5 643	41 938	50 729	53 890
Fiske	3 817	233	4 050	3 915	5 383
Summa jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske					
1980	151 986	54 364	206 350	.	.
1975	177 833	49 918	.	227 751	.
1970	220 970	55 535	.	.	276 505

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1980 (totalundersökning).

Arbetskraftsundersökningarna

I de månatliga arbetskraftsundersökningarna, AKU, inhämtas uppgifter om arbetsförhållanden under en viss mätvecka. AKU är en urvalsundersökning. 1984 intervjuades ca 22 000 personer varje månad.

Resultat

Av årsresultaten 1984 som är medeltal för de tolv månadsresultaten framgår enligt tabell 3.5 att 165 500 personer var sysselsatta i jordbruket och 48 300 i skogsbruket. Motsvarande arbetslöshetssiffror var 3 700 respektive 3 900. Dessa 7 600 utgör ca 5,6 % av samtliga arbetslösa.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt AKU redovisas sedan 1970 varje månad, kvartal och helår. Senaste årsmedeltal återfinns i SCB SM Am nr 1979:5.3, 1980:1.5, 1981:2.4, 1982:7, 1983:6 och 1984:8.

Tabell 3.5 Antal sysselsatta och arbetslösa m m inom jordbruk med binärningar och samtliga näringsgrenar 1984

Number of economically active and unemployed population etc. in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1984

Närvaro; frånvaro; arbetslöshet; arbetstid	Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske					Samtliga näringsgrenar		
	Män	Kvin- nor	Summa	Därav jord- bruk	Skogs- bruk	Män	Kvin- nor	Summa
I arbete, 100-tal	1 444	513	1 956	1 515	403	19 569	16 186	35 755
Mindre än 20 timmar per vecka	91	96	187	..	..	875	2 163	3 038
Frånvarande, 100-tal	169	56	225	140	80	3 045	3 748	6 793
Sjuka	..	..	79	..	..	817	923	1 740
Semester	..	..	64	..	..	1 557	1 462	3 019
Summa sysselsatta, 100-tal	1 613	569	2 182	1 655	483	22 614	19 934	42 548
Arbetslösa, 100-tal	63	17	79	37	39	689	669	1 358
Summa sysselsatta och arbetslösa, 100-tal	1 676	586	2 261	1 692	522	23 303	20 603	43 906
Frånvarofrekvens, procent	10,5	9,8	10,3	8,5	16,6	13,5	18,8	16,0
Arbetslöshetsfrekvens, procent	3,7	2,8	3,5	2,2	7,5	3,0	3,2	3,1
Medelarbetslöshet, antal veckor	..	..	18,1	..	..	22,7	22,4	22,6
Medelarbetstid/vecka, timmar								
Företagare	51,0	32,5	46,4	..	..	46,6	34,7	43,5
Anställda	39,7	32,8	38,3	..	..	39,7	31,4	35,8
Medhjälpare	31,1	32,2	31,9	..	..	31,9	31,2	31,4
Samtliga	46,2	32,5	42,6	..	..	40,4	31,6	36,4

Källa: SCB, arbetskraftsundersökningarna (urvalsundersökning, se texten; bortfall 6,5 %).

Tabell 3.6 Antal sysselsatta i jordbruket fördelade på företagare och företagares familjemedlemmar samt lejd arbetskraft 1981*Number of employed in agriculture distributed by holders and holder's families and hired labour in 1981*

Område	Företagare och familjemedlemmar						Totalt antal syssel- satta	Lejd arbetskraft					
	Stadigvarande sysselsatta				Tillfälligt sysselsatta	Stadigvarande sysselsatta				Tillfälligt syssel- satta	Totalt antal syssel- satta		
	Mer än 30 timmar per vecka		30 timmar och mindre per vecka			Mer än 30 tim- mar per vecka		30 timmar och mindre per vecka					
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor		Män		Kvinnor	Män			Kvinnor	
Län													
Stockholms	1 701	524	452	457	292	149	3 575	594	104	146	139	261	1 244
Uppsala	3 193	1 264	800	874	498	236	6 865	494	80	226	144	405	1 349
Södermanlands	2 306	662	608	714	446	212	4 948	788	125	194	148	365	1 620
Östergötlands	4 609	1 116	1 016	1 360	732	369	9 202	838	135	325	223	683	2 204
Jönköpings	4 767	1 987	1 649	1 628	882	360	11 273	370	187	410	296	586	1 849
Kronobergs	3 285	1 369	1 241	1 046	560	272	7 773	214	93	302	187	429	1 225
Kalmar	4 707	1 738	1 055	1 241	746	353	9 840	597	120	318	243	951	2 229
Gotlands	2 322	1 074	585	598	326	190	5 095	246	82	144	98	373	943
Blekinge	1 620	568	492	474	274	129	3 557	239	58	139	74	393	903
Kristianstads	5 767	2 365	1 489	1 553	866	456	12 496	1 104	199	452	285	1 797	3 837
Malmöhus	6 562	2 581	1 319	1 881	986	552	13 881	1 844	385	501	405	2 018	5 153
Hallands	4 975	1 943	1 253	1 379	662	311	10 523	654	174	345	256	741	2 170
Göteborgs o Bohus	2 991	1 225	1 235	976	480	212	7 119	242	89	345	246	433	1 355
Älvsborgs	6 361	2 591	2 693	2 154	1 101	514	15 414	549	174	623	382	753	2 481
Skaraborgs	7 000	2 290	2 420	2 274	1 049	492	15 525	958	227	635	363	1 200	3 383
Värmlands	3 340	1 483	1 990	1 370	958	375	9 516	430	131	493	264	732	2 050
Örebro	2 441	856	885	839	452	211	5 684	459	89	247	150	436	1 381
Västmanlands	2 471	731	742	778	466	181	5 369	362	57	189	140	280	1 028
Kopparbergs	2 239	1 177	1 122	770	661	265	6 234	212	117	287	153	444	1 213
Gävleborgs	2 655	1 204	1 352	1 012	717	306	7 246	248	81	333	206	467	1 335
Västernorrlands	2 356	1 346	1 430	1 013	658	293	7 096	204	88	389	237	430	1 348
Jämtlands	2 148	1 197	968	670	614	284	5 881	141	78	259	147	596	1 221
Västerbottens	3 139	1 664	2 041	1 528	1 602	459	10 433	186	102	512	300	592	1 692
Norrbottens	1 632	807	800	496	535	224	4 494	142	61	223	123	395	944
Hela riket													
1981	84 587	33 762	29 637	27 085	16 563	7 405	199 039	12 115	3 036	8 037	5 209	15 760	44 157
1980	85 997	34 238	29 630	26 120	15 650	6 700	198 335	12 700	2 951	7 587	4 715	16 528	44 481
1979	91 792	37 252	31 483	28 690	16 697	7 122	213 396	13 630	3 315	6 543	4 119	18 814	46 421
1978	94 417	38 375	32 076	29 578	16 625	7 159	218 230	14 256	3 323	6 963	4 448	19 339	48 329
1977	97 231	40 032	31 623	29 420	17 491	7 382	223 179	14 576	3 261	7 305	4 559	19 748	49 449

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Lantbruksregistret

Uppgifter om antal sysselsatta har årligen t o m 1981 insamlats till lantbruksregistret. Uppgifterna har avsett stadigvarande och lejd arbetskraft vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark en viss dag i juni. Personer 15 år och äldre har medräknats.

Resultat

Enligt lantbruksregistret 1981 var strax under 200 000 företagare och familjemedlemmar stadigvarande eller tillfälligt sysselsatta i jordbruket 1981. Motsvarande siffra för den lejda arbetskraften var ca 44 000.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt lantbruksregistret finns senast i SCB SM J 1978:6.1, 1979:6.1, 1980:5.1 och 1981:5.1. Resultat för 1981 återfinns i Lantbruksräkningen 1981.

Jämförelser mellan undersökningar

Resultaten från de olika undersökningarna är inte direkt jämförbara med varandra.

I de uppgifter från folk- och bostadsräkningen som redovisats ingår bland förvärvsarbetande alla över 15 år som arbetat minst 20 timmar under en mätvecka i slutet av oktober.

AKUs årsmedeltal baseras på uppgifter från personer i åldern 16–74 år som varit sysselsatta under respektive månad.

Uppgifterna från lantbruksregistret avser fysiska personer som redovisats som *företagare* en viss dag i juni månad samt av dessa redovisade *familjemedlemmar* och *övriga sysselsatta* över 14 år. Uppgifterna avser företag med mer än 2 hektar åkermark.

I undersökningen om jordbrukets arbetskraft, JAK (resultat se nästa sida) redovisats i fråga om sysselsättningen antal personer över 15 år som arbetat på företaget någon gång under respektive kvartal. I statistiken redovisats dessutom antal personer som vid något tillfälle under året arbetat på jordbruksföretaget.

Jordbrukets arbetskraft, JAK

I de särskilda intervjuundersökningarna för jordbruket, som påbörjades 1980 deltar ett 1000-tal företag med mer än 2 hektar åkermark. Fyra gånger om året görs intervjuer på varje företag om bl a antal sysselsatta under närmast föregående kvartal.

Bortfallet i JAK varierade under 1983 mellan 12 och 15 %. 17 % av företagen var bortfall minst ett kvartal. Vid resultatberäkningarna har korrigering gjorts för bortfallet till total nivå.

Resultat

Som framgår av tabell 3.7 varierade antal sysselsatta under olika kvartal och för olika kategorier av arbetskraft. Den högsta totalsiffran under 1983 avser 3e kvartalet med ca 249 000 sysselsatta.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt JAK finns i SCB, SM J 1981:17, 1982:13, 1983:11 och 1984:12.

Tabell 3.7 Antal sysselsatta personer på jordbruksföretag under olika kvartal 1983

Number of economically active persons on farms in different quarters of 1983

Arbetskraftskategori	Antal sysselsatta, 1 000-tal			
	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Företagare	117,9	119,5	119,2	114,8
Make/samboende	42,1	50,0	51,2	44,2
Övriga familjemedlemmar	19,3	26,1	29,1	22,2
Samtliga familjemedlemmar	179,3	195,6	199,4	181,2
Övrig arbetskraft	21,6	37,5	49,7	30,9
Samtliga	200,9	233,1	249,1	212,1

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Antal lantarbetare

I samband med att SCB utarbetar statistik över löner för lantarbetare erhålls också uppgifter om antal lantarbetare. Undersökningen är en urvalsundersökning och som ram används Skogs- och Lantarbetargivareföreningens (SLA) medlemsregister och det centrala företagsregistret (CFR). Urvalet har 1984 omfattat ca 1 600 jordbruksföretag med anställda. Brukare och familjemedlemmar räknas aldrig som anställda.

Resultat

Av tabell 3.8 framgår att antalet lantarbetare 1984 var drygt 6 400, varav nära 53 % i åldern 18–30 år. Under den senaste femårsperioden har antalet lantarbetare minskat med närmare en tredjedel. (Se dock not 1 till tabell 3.8).

Annan publicering

Uppgifter om antal lantarbetare enligt lönestatistiken för lantarbetare (årligen sedan 1963) finns senast i SCB SM Am 1981:16, 1982:14, 1983:16, 1984:19 och Am 23 SM 8501.

Tabell 3.8 Antal lantarbetare i olika åldersklasser 1984

Number of agricultural workers in different age groups in 1984

	Traktor-förare, maskin-förare och maskin-skötare	Ensam-skötare och övriga djurskötare	Rättare	Förmän i djurstallar	Övriga arbetare som fyllt 18 år	Summa
<i>Åldersklasser</i>						
18 – 30	1 232	808	107	138	1 108	3 393
30 – 39	526	167	131	84	273	1 181
40 – 49	317	112	67	56	174	726
50 – 54	160	44	24	37	114	379
55 – 59	169	51	29	32	133	414
60 – 64	135	65	24	18	83	325
<i>Samtliga</i>						
1984 ¹	2 539	1 247	382	365	1 885	6 418
1983 ¹	2 747	1 088	362	290	2 750	7 237
1982	3 910	1 357	603	240	2 602	8 712
1981	4 026	1 459	784	310	2 539	9 118
1980	4 723	1 723	653	248	2 082	9 449

1) Före 1983 ingick även personer över 64 år i redovisningen.

Källa: SCB, löner för lantarbetare.

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till lantbruksregistret erhålls bl a uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Resultaten avser företagare vid företag med mer än 2 hektar åkermark. För varje företag medräknas högst tre företagare.

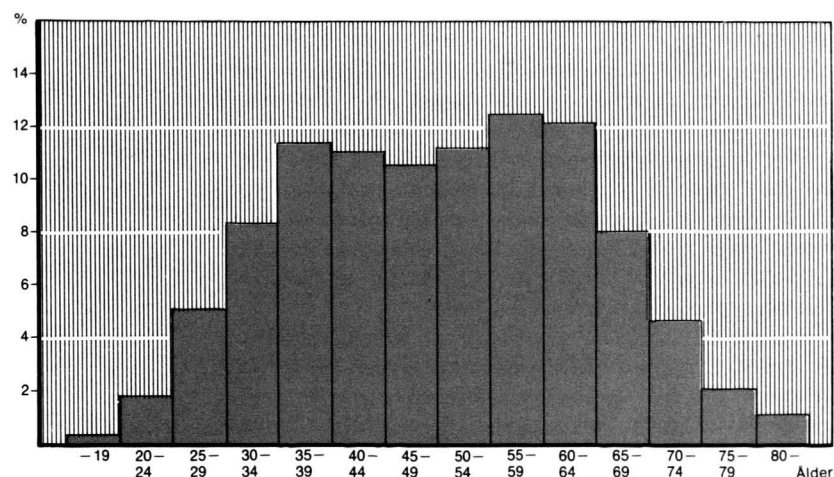
Resultat

I diagram 3.9 och tabell 3.10 nedan redovisas jordbrukarnas åldersfördelning 1984. Av diagrammet, som innehåller en mer detaljerad indelning i åldersklasser än tabellen, framgår att ca 16 % av företagarna är minst 65 år och att ca 3 % är 75 år eller äldre.

Annan publicering

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning (årligen sedan 1968) finns i SCB SM J 1981:5.1, 1983:6.1, 1984:4.1 och i J 30 SM 8501. Uppgifter avseende 1981 finns i Lantbruksräkningen 1981.

Diagram 3.9 Åldersfördelningen (i procent) för företagare 1984
Number of holders (in per cent) distributed by age in 1984

Tabell 3.10 Företagarnas åldersfördelning 1984
Age distribution of holders in 1984

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år								Uppgift saknas	Summa
	Under 30	30-39	40-49	50-54	55-59	60-64	65-74	Över 74		
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	569	1 903	2 152	1 207	1 352	1 247	1 123	250	51	9 854
» mellanbygder	941	2 287	2 571	1 335	1 509	1 343	1 240	267	58	11 551
» norra slättbygder	1 249	3 172	3 286	1 597	1 772	1 734	1 629	379	104	14 922
Svealands slättbygder	1 384	3 805	3 872	1 855	2 081	2 002	1 651	343	104	17 097
Götalands skogsbygder	2 864	6 929	7 729	4 267	4 623	4 557	5 323	1 453	264	38 009
Mellersta Sveriges skogsbygder	839	2 320	2 489	1 304	1 392	1 427	1 656	512	111	12 050
Nedre Norrland	771	2 545	2 969	1 437	1 518	1 687	1 942	578	91	13 538
Övre Norrland	571	1 977	2 233	1 223	1 429	1 388	1 505	287	46	10 659
Storleksgrupp, hektar åkermark										
2,1 - 5,0	907	2 929	3 764	1 950	2 305	2 521	4 221	1 590	171	20 358
5,1 - 10,0	1 488	3 979	4 999	2 651	2 987	3 428	4 704	1 283	194	25 713
10,1 - 20,0	2 024	5 240	5 702	3 141	3 790	3 913	3 853	781	168	28 612
20,1 - 30,0	1 420	3 597	3 686	2 021	2 350	2 101	1 479	211	70	16 935
30,1 - 50,0	1 752	4 441	4 490	2 335	2 251	1 916	1 033	113	77	18 408
50,1 - 100,0	1 243	3 617	3 548	1 667	1 543	1 142	547	65	92	13 464
Över 100,0	354	1 135	1 112	460	450	364	232	26	57	4 190
Hela riket										
1984	9 188	24 938	27 301	14 225	15 676	15 385	16 069	4 069	829	127 680
1983	9 886	25 649	26 828	14 954	16 292	15 635	16 051	3 979	776	130 050
1982	10 305	26 002	26 707	15 405	16 901	15 921	16 204	3 894	1 084	132 423
1981	9 687	24 358	25 611	15 566	17 278	16 098	16 327	3 875	752	129 552
1980	9 586	23 347	26 078	16 286	18 043	16 446	17 018	4 060	766	131 630

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Arbetsvolym

Uppgifter om arbetade timmar inom jordbruket erhålls fr o m 1980 genom den särskilda undersökningen om jordbrukets arbetskraft (JAK). Uppgift erhålls också om brukarens och makes arbete utom företaget.

Resultat

Den genomsnittliga arbetsinsatsen på jordbruksföretag framgår av tabell 3.11. På de minsta företagen och på företag som saknar djur understiger arbetsinsatsen betydligt vad som brukar vara normal helårsinsats för en person (1 500 – 1 800 timmar). Tabellen visar också den höga arbetsinsatsen på de större företagen och på de företag som har många mjölkkor. Variationen i arbetsinsats är alltså stor mellan olika stora jordbruk och detta har i avgörande utsträckning samband med företagets åkerareal och antal mjölkkor.

Diagram 3.12 visar hur arbetsåtgången på jordbruksföretag är fördelad på olika drifts-/produktionsgrenar 1983. Djurskötsel är den helt dominerande produktionsgrenen medan exempelvis skogsbruket representerar en förhållandevis liten del av den totala arbetsåtgången.

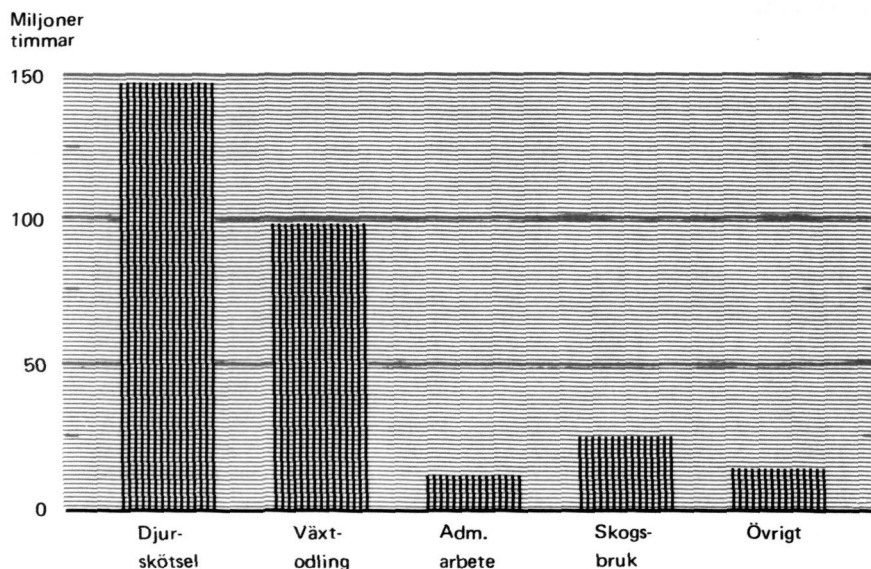
Tabell 3.11 Antal arbetstimmar per företag 1983. Hela riket

Number of working hours per holding in 1983

Storleksgrupp hektar åkermark	Totalt	Varav utförda av brukaren(-na)
2,1 – 10,0	1 409	1 104
10,1 – 20,0	2 518	1 913
20,1 – 50,0	3 270	2 393
50,1 –	5 303	3 245
Totalt	2 779	1 991
Varav		
utan djur	1 138	854
djur, men ej mjölkkor	2 524	1 921
1–3 mjölkkor	1 899	1 168
4–9	3 267	2 408
10–24	4 240	3 057
25–	6 596	4 063

Diagram 3.12 Arbetsåtgång på jordbruksföretag 1983. Miljoner timmar

Number of working hours on farms in 1983. Millions of hours

I tabell 3.13 visas variationer i arbetsinsats vid företag med olika storlek med avseende på åkerarealen. Även vid företag med samma storlek är variationen i arbetsinsats stor. Ungefär hälften av landets jordbrukare kommer upp i högst 1800 timmar (dvs ungefär normal heltid).

På motsvarande sätt visas i tabell 3.14 jordbrukarnas arbete utom företaget. Mer än hälften har arbete utom företaget. Ungefär en femtedel av jordbrukarna kan anses ha heltidssysselsättning utom företaget.

Annan publicering

Uppgifter om arbetsåtgång i jordbruket enligt JAK finns i SCB SM J 1981:17, 1982:13, 1983:11 och 1984:12.

Tabell 3.13 Antal jordbrukare 1983 efter antal arbetade timmar i företaget. Procent inom olika storleksgrupper

Number of holdings in 1983 distributed by number of working hours in the holding. Per cent for different size groups

Storleksgrupp hektar åker- mark	Brukarens timmar i företaget						Summa brukare	
	0	1 – 400	401 – 900	901 – 1800	1801 – 2700	2701 –	%	Antal
2,1 – 10,0	3,1	31,4	21,5	25,5	14,6	3,9	100	40 974
10,1 – 20,0	2,4	14,3	11,9	22,2	29,2	20,0	100	28 483
20,1 – 30,0	–	12,2	5,3	18,4	32,7	31,4	100	17 719
30,1 – 50,0	0,4	5,0	7,6	12,8	29,2	45,0	100	17 705
50,1 –	0,9	3,8	3,2	14,2	35,5	42,4	100	18 380
Totalt	1,8	16,8	12,2	20,2	25,8	23,2	100	123 261

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Tabell 3.14 Antal jordbrukare 1983 efter antal arbetade timmar utom företaget. Procent inom olika storleksgrupper

Number of holders in 1983 distributed by number of working hours outside the holding. Per cent for different size groups

Storleksgrupp hektar åker- mark	Brukarens timmar utom företaget						Summa brukare	
	0	1 – 400	401 – 900	901 – 1500	1501 – 1800	1801 –	%	Antal
2,1 – 10,0	31,0	11,5	6,5	16,3	13,0	21,7	100	40 974
10,1 – 20,0	45,6	18,3	11,2	8,2	7,6	9,1	100	28 483
20,1 – 30,1	52,6	26,2	2,9	6,0	3,2	9,1	100	17 719
30,1 – 50,0	55,0	24,1	8,7	2,5	6,3	3,4	100	17 705
50,1 –	58,2	31,2	3,8	4,5	0,7	1,6	100	18 380
Totalt	45,0	20,0	6,9	9,2	7,6	11,3	100	123 261

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Avbytar- verksamhet

Lantbrukets Avbyttjänst AB, Avbyttjänsten, är ett av LRF helägt dotterföretag. Verksamheten, som är riksomfattande, är indelad i 21 regioner.

Avbyttjänstens huvuduppgift är att tillhandahålla avbyttjänster i djurstallar. Alla djurägare kan anlita Avbyttjänsten för att få viss regelbunden och/eller sammanhängande ledighet. Vidare kan hjälp erhållas vid akuta situationer som t ex olycksfall eller sjukdom, barns födelse, vård av sjukt barn, militärinkallelse och vid utförande av förtroendeuppdrag. Sjukskriven lantbrukare kan även anlita Avbyttjänsten för arbete i växtodling.

Fr o m 1 juli 1983 kan kött- och svinproducenten teckna abonnemang på timdebitering.

Genom att pengar avsätts inom ramen för jordbruksprisavtalet kan lantbrukarna erbjudas ledigheten mot en rimlig avgift.

Avbyttarna är anställda av Avbyttjänsten. En heltidsanställd avbyttare arbetar inom en krets av 5 till 8 djurbesättningar. Arbetsledningen och kontakterna med djurägarna sköts regionalt av den organisation som Avbyttjänsten träffat avtal med, vanligen mejeriföreningen, husdjursföreningen eller hushållningssällskapet.

För att verksamheten skall klaras vid akuta sjukdomsfall och vid särskilt stor efterfrågan på avbyttare, har en kär av reservavbyttare byggts upp.

Resultat

Antal avbyttare och abonnerande företag vid utgången av åren 1981 – 1984 framgår av tablån nedan.

Avbyttare	1981	1982	1983	1984
Ordinarie	1 214	1 224	1 250	1 297
Reserver	1 502	1 643	1 897	2 148
Företag	8 165	8 085	8 241	8 337

Under 1984 förekom mjölkproduktion vid 95 % av de abonnerande företagen. Ytterligare omkring 3 000 företag anlätade Avbyttjänsten vid enstaka tillfällen. Totalt utfördes 257 000 dagsverken under året.

Annan publicering

Lantbruksåret, uppgifter om Avbyttjänsten årligen sedan 1975. Lantbrukarnas Riksförbund.

Arbets-skador

Arbetsarkyddsstyrelsen och SCB sammanställer årligen uppgifter om antalet arbets-skador inom jordbruk och skogsbruk. Sammanställningen ligger bl a till grund för arbetsarkyddsstyrelsens informationsverksamhet.

Fr o m 1 juli 1977 inkluderar detta material uppgifter om skador som drabbat såväl anställd arbetsarkraft som egen företagare. I redovisningen ingår ej uppgifter om yrkessjukdomar, exempelvis hörselskador och ryggbesvär.

Enligt gällande lag är numera alla förvärvsarbetande, även egna företagare, obligatoriskt försäkrade mot arbets-skada. Arbetsarkivare har skyldighet att anmäla arbets-skada, då sådan inträffat, till allmän försäkringskassa. Denna skyldighet gäller även egna företagare. Anmälan skall göras, om skadan medfört eller skäligen kan antas medföra rätt till sjukvårdsersättning eller ersättning enligt lagen om arbets-skadeförsäkring.

I landet finns 19 yrkesinspektioner. Dessa är underställda arbetsarkyddsstyrelsen. En inkommen arbets-skadeanmälan behandlas först vid allmän försäkringskassa, som därefter sänder anmälan till yrkesinspektionen för kodifiering.

Resultat

Antalet olycksfall 1982 bland arbetsarktagare och företagare inom jordbruk och skogsbruk uppgick till 8 598, varav 4 483 drabbade arbetsarktagarna. Totalt har 7 av arbetsolyckorna lett till dödsfall.

Uppgift om s k relativ arbets-skadefrekvens – antal arbets-skador per 1 miljon arbetstimmar – används för att ange hur ofta olycksfall inträffar i branschen i förhållande till arbetsarkraftens storlek. För arbetsarktagarna inom jordbruk och skogsbruk uppgick detta tal till 44 arbetsolycksfall per 1 miljon arbetstimmar. Genomsnittsvärdet för samtliga branscher 1982 var 19. Jordbruks- och skogsbruksbranschen hör således till en av de mer drabbade branscherna. Inom denna bransch är den relativa arbets-skadefrekvensen störst för skogsbruket, 47 arbetsolycksfall per 1 miljon arbetstimmar, medan motsvarande tal för jordbruket var 41.

Som framgår av tabell 3.15 inträffar de flesta olycksfallen inom jordbruket i samband med fall, speciellt på samma nivå. Det är även vanligt med överbelastning av kroppsdel och skador vid hanteringsolyckor. Stukning, sträckning samt kross-, kläm- och sårskador var de vanligaste skadetyperna och omfattade nästan 70 procent av olycksfallen.

Annan publicering

Yrkesskador inom jordbruk och trädgårdsnäring, årligen sedan 1971. Uppgifter för anställd arbetsarkraft särredovisas dock ej. Arbetsarkyddsstyrelsen (stencil).

Arbets-skador 1982. Arbetsarkyddsstyrelsen och SCB.

Tabell 3.15 Arbetsolycksfall inom jordbruk fördelade efter huvudsaklig händelse och efter skadans art 1982, arbetsarktagare

Occupational accidents in agriculture by main activity and by type of injury in 1982, employees

Huvudsaklig händelse; skadans art	Arbets- olycksfall	
	antal	%
<i>Huvudsaklig händelse</i>		
Fall på samma nivå	249	13
Fall till lägre nivå	122	6
Trampning på ojämnhhet, feltramp, snedtramp	124	6
Annan kontakt med föremål i vila	144	8
Träffad av flygande föremål, sprut o d	109	6
Träffad av fallande föremål	115	6
Kontakt med rörliga maskindelar m m	184	10
Slag, spark o d från djur eller annan person	179	9
Överbelastning av kroppsdel	264	14
Skadad av hanterat föremål	264	14
Övrigt	165	9
Totalt	1 919	100
<i>Skadans art</i>		
Skelettskada	288	15
Hjärnskada	35	2
Skada på inre organ	16	1
Förlust av kroppsdel	19	1
Stukning, sträckning	577	30
Kross- och klämskada	353	18
Sårskada	405	21
Övrigt	226	12
Totalt	1 919	100

4 Mark. Fastigheter

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbruksmarkens uppdelning på ägoslag enligt lantbruksregistret. Uppgifter om markkartering redovisas från en undersökning i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna 1977. Vidare lämnas uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1983. Slutligen redovisas priser på jordbruksfastigheter enligt SCBs lagfartsstatistik.

Kapitel 4 innehåller avsnitt om

- Ägoslag
- Markkartering
- Taxeringsvärden
- Fastighetspriser

Ägoslag

Vid lantbruksräkningarna som genomförs med i regel 5 års mellanrum erhålls uppgifter om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga jordbruksfastigheter.

Vid lantbruksregistreringen i juni varje år erhålls underlag till en årlig ägoslagsstatistik för mark på företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Resultat

I tabell 4.1 redovisas arealer av olika ägoslag enligt lantbruksräkningen 1981. Landets totala åkerareal uppgår till ca 3 miljoner hektar vilket utgör ungefär 7,3 % av den totala landarealen (ca 41,2 miljoner hektar). Skogsmarksarealen uppgår till 22,7 miljoner hektar, dvs till 55,1 % av samma landareal. Tabellen visar också att arealen "Annan mark" var betydande och motsvarade drygt hälften av skogsmarksarealen.

Av åkermarken fanns 98 % på företag med mer än 2,0 hektar åker, dvs i princip på jordbruksföretag. På motsvarande sätt fanns ungefär 20 % av skogsmarken på jordbruksföretag, dvs kombinerad med jordbruk.

Tabell 4.1 visar också den regionala fördelningen av jord- och skogsbruksmarken. Bl a kan man utläsa att ungefär 60 % av skogsmarken finns i Norrland medan motsvarande procenttal för åkermarken är 12 %. Av arealen "Annan mark" är ungefär 85 % belägen i Norrland.

Tabell 4.1 Arealen av olika ägoslag 1981

Area of different types of land in 1981

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Åkermark	Betesmark	Skogsmark	Annan mark	Summa
Götalands södra slättbygder					
– 2,0	1 323	5 921	30 649	13 054	50 947
2,1 –	357 152	17 107	39 918	13 970	428 147
Samtliga	358 475	23 028	70 567	27 024	479 094
Götalands mellanbygder					
– 2,0	2 305	21 889	178 913	49 090	252 197
2,1 –	330 493	57 028	224 704	66 275	678 500
Samtliga	332 798	78 917	403 617	115 365	930 697
Götalands norra slättbygder					
– 2,0	2 403	15 473	226 865	62 277	307 018
2,1 –	465 371	41 099	192 940	47 794	747 204
Samtliga	467 774	56 572	419 805	110 071	1 054 222
Svealands slättbygder					
– 2,0	3 377	28 839	960 660	193 315	1 186 191
2,1 –	673 617	49 222	599 061	82 238	1 404 138
Samtliga	676 994	78 061	1 559 721	275 553	2 590 329
Götalands skogsbygder					
– 2,0	13 744	75 700	2 145 659	502 217	2 737 320
2,1 –	567 888	143 542	1 202 826	292 091	2 206 347
Samtliga	581 632	219 242	3 348 485	794 308	4 943 667
Mellersta Sveriges skogsbygder					
– 2,0	9 086	23 185	1 912 376	314 221	2 258 868
2,1 –	219 900	19 885	515 108	61 898	816 791
Samtliga	228 986	43 070	2 427 484	376 119	3 075 659
Nedre Norrland					
– 2,0	19 232	32 965	4 762 247	1 157 711	5 972 155
2,1 –	179 906	17 918	909 040	138 537	1 245 401
Samtliga	199 138	50 883	5 671 287	1 296 248	7 217 556
Övre Norrland					
– 2,0	10 873	24 090	8 080 333	8 369 124	16 484 420
2,1 –	143 551	10 484	760 936	309 149	1 224 120
Samtliga	154 424	34 574	8 841 269	8 678 273	17 708 540
Hela riket					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Ägoslagsfördelningen 1984 på företag med mer än 2,0 hektar åker framgår av tabell 4.2. Redovisning lämnas bl a för län och storleksgrupper.

Man brukar ange den totala landarealen i riket till ca 41,2 miljoner hektar. I denna areal har då inte inräknats större sjöar och vattendrag. I landarealen ingår bl a det rena fjällområdet, varför hela denna areal inte är disponibel för jord- och skogsbruksproduktion eller för t ex bebyggelse för bostads- och industriändamål.

Beträffande definitioner av de olika ägoslagen hänvisas till kapitel 2.

Nya ägoslagsdefinitioner tillämpas fr o m 1981. Relationen gentemot de tidigare definitionerna och effekterna av den nya ägoslagsklassificeringen redovisas också i kapitel 2.

Annan publicering

Uppgifter om ägoslag för "samtliga" företag lämnas i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981. SCB.

Uppgifter för jordbruksföretagen lämnas i SCB SM J, senast 1981:5.2, 1983:6.2, 1984:4.2 och J 10 SM 8501.

Tabell 4.2 Arealen av olika ägoslag 1984
Area of different types of land in 1984

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.
Figures refer to holdings of more than 2,0 hectares of arable land

Område;	Åkermark, hektar	Betesmark, hektar	Skogsmark, hektar	Annan mark, hektar	Summa hektar
Län					
Stockholms	97 820	9 643	91 159	17 609	216 231
Uppsala	160 757	13 864	132 816	17 836	325 273
Södermanlands	141 482	12 867	131 818	18 627	304 794
Östergötlands	220 313	38 441	167 639	29 463	455 856
Jönköpings	95 887	32 942	218 511	48 971	396 311
Kronobergs	59 817	17 175	172 166	38 416	287 574
Kalmar	135 463	34 190	235 818	45 563	451 034
Gotlands	83 847	9 285	78 044	27 324	198 500
Blekinge	37 934	7 156	84 697	8 043	137 830
Kristianstads	183 103	29 627	104 529	18 510	335 769
Malmöhus	308 566	22 866	33 827	12 103	377 362
Hallands	125 126	11 515	112 550	33 257	282 448
Göteborgs o Bohus	70 893	9 947	80 069	59 402	220 311
Älvsborgs	161 250	22 034	255 595	69 512	508 391
Skaraborgs	286 025	25 211	138 066	28 301	477 603
Värmlands	124 967	7 509	267 919	31 068	431 463
Örebro	117 177	6 150	141 929	21 205	286 461
Västmanlands	133 227	6 312	125 720	11 349	276 608
Kopparbergs	66 853	4 586	179 143	16 618	267 200
Gävleborgs	79 094	4 694	322 029	23 957	429 774
Västernorrlands	62 433	6 941	307 878	44 070	421 322
Jämtlands	46 782	5 342	323 585	128 429	504 138
Västerbottens	87 883	4 354	381 486	115 940	589 663
Norrbottens	46 434	3 807	270 185	112 623	433 049
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	355 837	16 669	37 805	13 113	423 424
» mellanbygder	331 422	55 207	215 599	65 308	667 536
» norra slättbygder	465 387	40 672	190 555	46 567	743 181
Svealands slättbygder	671 457	47 914	595 541	79 851	1 394 763
Götalands skogsbygder	565 972	140 456	1 160 541	277 232	2 144 201
Mellersta Sveriges skogsbygder	220 372	19 171	508 103	60 674	808 320
Nedre Norrland	180 594	16 821	900 853	137 849	1 236 117
Övre Norrland	142 092	9 548	748 181	297 602	1 197 423
Storleksgrupp, hektar åkermark					
2,1 – 5,0	70 607	23 981	530 128	164 798	789 514
5,1 – 10,0	175 355	40 739	793 627	204 424	1 214 145
10,1 – 20,0	378 240	58 895	909 927	205 028	1 552 090
20,1 – 30,0	368 507	47 147	550 377	108 774	1 074 805
30,1 – 50,0	610 962	62 859	603 857	108 544	1 386 222
50,1 – 100,0	731 234	59 985	482 894	94 976	1 369 089
Över 100,0	598 228	52 852	486 368	91 652	1 229 100
Hela riket					
1984	2 933 133	346 458	4 357 178	978 196	8 614 965
1983	2 940 660	348 767	4 391 834	997 217	8 678 478
1982	2 950 322	351 442	4 457 811	1 018 598	8 778 173
1981	2 937 878	356 285	4 463 206	1 015 419	8 772 788

Källa: SCB, lantbruksregistret 1984.

Markkartering

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna 1977 gjordes en kartläggning av markkarterade arealer. För samtliga företag i urvalet till skördeuppskattningarna skulle anges om åkermarken var markkarterad i sin helhet, endast delvis eller inte alls. Dessutom inhämtades uppgift om bl a tidpunkt för senaste markkartering.

På basis av erhållna uppgifter gjordes skattningar av markkarterade arealer enligt de skattningsmetoder som tillämpas i skördeuppskattningarna.

Resultat

Resultat från markkarteringsundersökningen redovisas i tabell 4.3. Bl a framgår att mindre än 50 % av landets åkerareal var markkarterad 1977. De regionala variationerna var stora. Minst vanlig är markkartering i skogsbygderna och i Norrland där markkartering inte skett för omkring 2/3 av åkermarken.

Annan publicering

En utförlig redovisning av markkarteringsundersökningen har lämnats i SCB SM J 1979:8.1 och Appendix till SM J 1979:8.1.

Vid markkartering, som avser att bestämma markens näringsinnehåll m m, görs provtagning av markens innehåll av fosfor och kalium samt av markens pH-värde. Undersökningarna görs vanligen av respektive lantbruksnämnd på beställning av lantbrukarna.

Tabell 4.3 Markkarteringens omfattning 1977
Extent of soil surveyed area in 1977

Område	Åkerareal i procent på företag efter markkarteringens omfattning		
	Helt karterad	Delvis karterad	Ej karterad
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	63	14	23
» mellanbygder	45	14	41
» norra slättbygder	37	13	50
Svealands slättbygder	37	19	44
Götalands skogsbygder	21	15	64
Mellersta Sveriges skogsbygder	18	18	64
Nedre Norrland	12	21	67
Övre Norrland	8	25	67
<i>Hela riket</i>	33	17	50

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

Taxeringsvärden

Uppgifter om taxeringsutfallet publiceras årligen av SCB. Normalt har allmän fastighetstaxering ägt rum ungefär vart femte år – den senaste 1981 – och däremellan har verkställts särskild fastighetstaxering. I en proposition till riksdagen har regeringen föreslagit ett system med rullande fastighetstaxering som skulle innebära att inte alla fastigheter taxerades samtidigt.

I föreliggande avsnitt redovisas vissa data rörande jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt 1984 års särskilda fastighetstaxering. Dessutom redovisas jordbruksfastigheternas hektarvärden från 1981 års allmänna fastighetstaxering.

För jordbruksfastigheter skulle vid 1981 års allmänna fastighetstaxering eftersträvas en taxeringsvärdesnivå som för varje taxeringsenhet utgjorde 67,5 % av det allmänna saluvärde som genomsnittligt gällde under 1978.

Särskild fastighetstaxering sker de år då allmän fastighetstaxering inte äger rum. Nytt taxeringsvärde åsätts bl a vid avstyckning eller sammanslagning av taxeringsenheter. Dessutom görs omtaxering av fastighet vars värde ändrats med minst 20 %, dock minst 25 000 kronor, genom ny-, till- eller ombyggnad.

Särskild fastighetstaxering skall ske efter det allmänna prisläge och de uppskattningsgrunder i övrigt som tillämpats vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering.

Delvärden

Det totala taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter var vid 1981 års taxering fördelat på sex delvärden:

a) skogsbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens skogsmark med växande skog och markanläggningar, som används eller behövs för skogsbruk
b) skogsimpedimentsvärde	värdet av de skogsimpediment som hör till taxeringsenheten
c) jordbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens åkermark, betesmark och markanläggningar, som används eller behövs för växtodling
d) tomtmarksvärde	värdet av taxeringsenhetens tomtmark
e) bostadsbyggnadsvärde	värdet av de småhus och hyreshus som hör till taxeringsenheten
f) ekonomibyggnadsvärde	värdet av de ekonomibyggnader som hör till taxeringsenheten

Resultat

Uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1984 redovisas i tabellerna 4.4, 4.6 och 4.7. I tabell 4.6 återfinns också vissa uppgifter från 1981 års allmänna fastighetstaxering.

Det totala taxeringsvärdet för de sammanlagt cirka 336 900 jordbruksfastigheterna uppgick 1984 till 113,3 miljarder kronor. Jordbruksvärdet utgjorde 20 % därav och skogsbruksvärdet 48 %.

Jämförbarhet

Varje år allmän fastighetstaxering sker ändras definitionen av olika begrepp, nya begrepp tillkommer och andra utgår. Mellan fastighetstaxeringarna görs därmed inga ändringar. För vissa begrepp, i huvudsak de som ej ändrats, kan jämförelse göras med tidigare års uppgifter. För begrepp som ändrats behandlas jämförbarheten närmare i publikationerna över de allmänna fastighetstaxeringarna.

Tabell 4.4 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden, 1000-tal kronor, och antal taxeringsenheter enligt särskild fastighetstaxering 1984

Assessed values of agricultural real estates, thousands of Swedish kronor, and number of assessed units according to the assessment of real estate in 1984

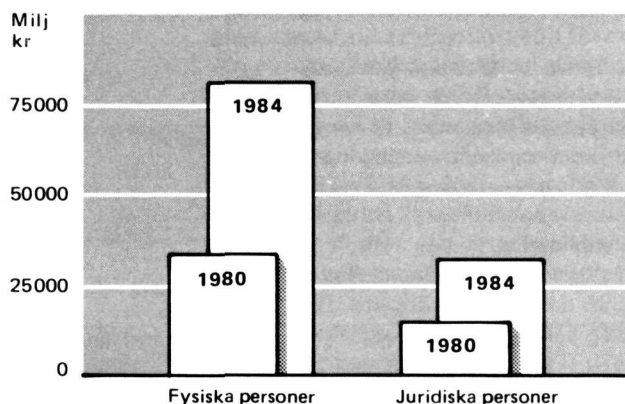
Område	Jordbruksvärde	Därav åkervärde	Skogsbruksvärde	Skogsimedimentsvärde	Tomtomtmarksvärde	Bostadsbyggnadsvärde	Ekonomibyggnadsvärde	Totalt taxeringsvärde	Antal taxeringsenheter
<i>Län</i>									
Stockholms	484 853	462 861	836 381	10 572	352 554	600 598	165 648	2 454 764	5 937
Uppsala	913 534	887 169	1 435 907	8 999	242 945	686 328	259 116	3 547 237	6 955
Södermanlands	793 469	761 021	1 421 984	8 053	226 702	652 104	223 394	3 325 616	5 447
Östergötlands	2 048 179	1 962 341	2 726 817	15 506	325 345	1 097 736	369 778	6 582 570	10 341
Jönköpings	564 470	504 270	4 126 212	22 165	284 403	1 042 610	334 149	6 373 463	14 468
<i>Kronobergs</i>	361 421	322 814	3 745 534	24 752	248 528	923 335	239 697	5 545 416	14 108
Kalmar	994 126	914 015	3 781 110	15 732	256 829	902 923	392 704	6 342 490	12 288
Gotlands	382 867	370 368	204 697	4 760	102 346	397 346	236 458	1 328 793	6 244
Blekinge	391 088	363 086	1 050 857	1 880	90 280	370 180	162 004	2 065 967	6 213
Kristianstads	2 408 283	2 272 033	1 682 636	7 516	305 863	972 255	647 325	6 023 729	16 078
<i>Malmöhus</i>	4 836 705	4 716 223	403 300	1 077	375 400	1 064 092	667 137	7 347 598	14 037
Hallands	1 358 679	1 316 572	1 298 428	15 362	293 845	894 066	538 453	4 398 270	11 619
Göteborgs o Bohus	510 684	477 561	629 191	21 771	375 574	780 645	180 097	2 498 435	9 858
Älvsborgs	1 069 345	1 013 852	3 022 270	28 600	509 097	1 639 857	463 427	6 732 488	22 799
Skaraborgs	2 981 460	2 895 548	1 685 888	6 616	334 634	1 338 154	727 098	7 073 680	17 822
<i>Värmlands</i>	384 803	373 844	4 740 238	34 167	322 780	1 162 936	257 016	6 901 703	24 045
Örebro	766 661	748 384	2 392 798	17 381	237 208	667 955	216 031	4 297 728	9 898
Västmanlands	706 428	692 294	1 251 040	11 007	148 724	538 911	198 693	2 857 180	5 503
Kopparbergs	197 097	192 270	4 157 103	49 954	330 448	1 257 488	189 959	6 182 317	32 558
Gävleborgs	165 460	161 162	3 152 361	37 117	252 566	918 051	189 847	4 715 428	13 851
<i>Västernorrlands</i>	115 224	111 246	2 888 871	17 920	224 349	807 910	158 378	4 212 630	18 966
Jämtlands	101 608	97 936	2 644 562	32 870	204 563	864 522	143 772	3 991 908	17 086
Västerbottens	188 004	185 377	3 187 689	33 165	321 374	1 003 390	269 691	5 002 958	23 513
Norrbottens	100 934	98 173	2 338 829	65 170	188 242	648 387	170 409	3 512 199	17 253
<i>Hela riket</i>									
1984	22 825 382	21 900 420	54 804 703	492 112	6 554 599	21 231 779	7 400 281	113 314 567	336 887
1983	22 847 632	21 916 523	54 919 156	489 180	6 602 376	21 275 965	7 371 609	113 519 170	338 398
1982	22 905 290	21 968 812	55 090 434	521 108	6 624 354	21 282 120	7 331 103	113 762 154	339 119
1981	22 685 778	21 784 467	54 787 356	519 398	6 655 241	21 124 451	7 361 018	113 151 485	338 765
1980	12 314 282	11 799 679	20 514 258	..	..	..	..	48 866 007	322 575

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1984 (totalundersökning).

Diagram 4.5 visar skillnaderna i jordbruksfastigheternas taxeringsvärden 1980 (före senaste allmänna fastighetstaxeringen) och 1984.

Tabell 4.6 visar att 72 % av jordbruksfastigheternas taxeringsvärden hänförs till fysisk person. I övrigt är aktiebolag dominerande ägare. Staten svarar för 7 %.

Diagram 4.5 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden 1980 och 1984
Assessed values of agricultural real estates in 1980 and 1984

Tabell 4.6 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden fördelade efter ägarekategori enligt särskild fastighetstaxering 1984. 1000-tal kronor

Assessed values of agricultural real estates by owner category according to the assessment of real estate in 1984. Thousands of Swedish kronor

Område	Fysisk person	Juridisk person						Okänd ägare	Samtliga ägare-kategorier
		Staten	Borgerlig kommun	Kyrkan	Dödsbo	Svenskt aktiebolag	Övrig juridisk person		
Län									
Stockholms	1 620 717	135 741	251 338	62 802	119 956	137 138	126 459	613	2 454 764
Uppsala	2 255 290	217 855	46 870	99 580	119 853	673 984	132 784	1 021	3 547 237
Södermanlands	2 530 987	205 864	110 439	84 167	138 260	127 620	128 270	9	3 325 616
Östergötlands	4 720 154	381 745	165 229	177 286	232 283	603 616	302 020	237	6 582 570
Jönköpings	5 214 886	332 446	132 257	187 208	291 796	146 211	65 941	2 718	6 373 463
Kronobergs	4 392 791	271 176	103 564	177 475	232 778	331 835	35 775	22	5 545 416
Kalmar	5 062 095	434 231	117 595	156 721	257 962	250 339	61 178	2 369	6 342 490
Gotlands	1 220 600	13 531	3 619	25 070	45 177	17 749	2 895	152	1 328 793
Blekinge	1 831 157	54 767	52 412	21 667	77 213	24 725	4 026	–	2 065 967
Kristianstads	5 233 825	229 197	102 929	132 158	174 168	97 688	53 749	15	6 023 729
Malmöhus	5 830 376	253 007	350 533	349 970	161 849	279 202	122 537	124	7 347 598
Hallands	3 807 749	147 971	99 221	107 422	148 664	61 702	24 615	926	4 398 270
Göteborgs o Bohus	2 062 450	57 060	116 209	39 488	159 217	39 116	24 534	361	2 498 435
Älvsborgs	5 656 517	187 897	141 205	121 970	329 552	186 803	85 888	22 656	6 732 488
Skaraborgs	5 860 945	388 470	80 354	271 213	235 782	141 466	94 887	563	7 073 680
Värmlands	4 297 727	164 710	120 474	150 498	374 304	1 771 045	20 712	2 233	6 901 703
Örebro	2 600 825	718 607	85 434	106 504	109 171	583 037	92 753	1 397	4 297 728
Västmanlands	1 865 220	430 228	88 604	65 885	97 678	242 074	67 460	31	2 857 180
Kopparbergs	3 253 914	464 711	64 620	49 239	381 193	1 645 154	320 963	2 523	6 182 317
Gävleborgs	2 692 658	214 556	54 177	72 283	159 164	1 442 972	79 515	103	4 715 428
Västernorrlands	2 297 278	161 543	36 754	85 821	176 346	1 394 128	60 645	115	4 212 630
Jämtlands	2 131 049	224 409	23 897	56 192	183 119	1 345 955	27 287	–	3 991 908
Västerbottens	2 884 357	876 507	40 509	20 824	164 768	947 719	67 679	595	5 002 958
Norrbottens	1 690 173	1 139 206	15 301	11 482	145 866	364 347	145 561	263	3 512 199
Hela riket									
1984	81 013 740	7 705 435	2 403 544	2 632 925	4 516 119	12 855 625	2 148 133	39 046	113 314 567
1983	80 950 606	7 750 525	2 402 915	2 645 219	4 598 579	12 971 382	2 174 369	25 575	113 519 170
1982	81 042 053	7 759 299	2 481 702	2 640 032	4 422 518	13 234 620	2 172 096	9 834	113 762 154
1981	80 144 016	7 567 479	2 430 003	2 606 773	5 030 773	13 166 871	2 201 648	3 922	113 151 485
1980	34 152 486	2 914 011	1 491 016	1 205 850	2 062 769	6 033 146	1 006 579	150	48 866 007

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1984 (totalundersökning).

Byggnadsvärden på jordbruksfastigheter enligt fastighetstaxeringen redovisas i tabell 4.7. Bl a framgår att värdet för ekonomibyggnader representerar ungefär 1/3 av värdet för bostadsbyggnader.

I tabellen redovisas också åkermarks- och skogsbruksvärde per hektar åkermark respektive skogsmark. Bl a framgår de stora regionala variationerna både i åkermarks- och skogsbruksvärde.

Annan publicering

Uppgifter om taxeringsvärden enligt de allmänna fastighetstaxeringarna har redovisats i SCB Allmän fastighetstaxering 1970, 1975 och 1981. Vidare SM N 1975:74 och SM N 1981:9.

Uppgifter från särskild fastighetstaxering redovisas årligen (utom år då allmän fastighetstaxering genomförs), senast i SCB SM N 1980:15, 1981:19, 1982:14, 1983:10 och 1984:8.

Tabell 4.7 Byggnadsvärden för jordbruksfastigheter enligt särskild fastighetstaxering 1984 samt jordbruks- och skogsbruksvärde per hektar åker resp skog enligt den allmänna fastighetstaxeringen 1981

Building values for agricultural real estates in 1984, thousands of Swedish kronor, and assessed values of agricultural real estates per hectare according to the assessment of real estate in 1981

Område	Byggnadsvärden (1000 kr)		Jordbruksvärde per hektar åker, kronor per hektar	Skogsbruksvärde per hektar skog, kronor per hektar
	Bostäder	Ekonomibyggnader		
<i>Län</i>				
Stockholms	600 598	165 648	5 949	2 949
Uppsala	686 328	259 116	6 808	3 626
Södermanlands	652 104	223 394	6 890	4 328
Östergötlands	1 097 736	369 778	10 634	4 618
Jönköpings	1 042 610	334 149	6 297	6 562
Kronobergs	923 335	239 697	6 274	6 610
Kalmar	902 923	392 704	7 940	5 315
Gotlands	397 346	236 458	5 261	1 584
Blekinge	370 180	162 004	11 412	5 807
Kristianstads	972 255	647 325	15 676	6 324
Malmöhus	1 064 092	667 137	19 816	5 832
Hallands	894 066	538 453	12 523	5 081
Göteborgs o Bohus	780 645	180 097	8 415	3 743
Älvsborgs	1 639 857	463 427	7 456	4 595
Skaraborgs	1 338 154	727 098	12 405	5 085
Värmlands	1 162 936	257 016	3 261	3 659
Örebro	667 955	216 031	7 650	4 241
Västmanlands	538 911	198 693	6 558	3 343
Kopparbergs	1 257 488	189 959	2 800	2 126
Gävleborgs	918 051	189 847	2 323	2 189
Västernorrlands	807 910	158 378	1 783	1 786
Jämtlands	864 522	143 772	1 985	962
Västerbottens	1 003 390	269 691	2 005	1 005
Norrbottns	648 387	170 409	2 117	608
<i>Hela riket</i>				
1984	21 231 779	7 400 281	..	..
1983	21 275 965	7 371 609	..	..
1982	21 282 120	7 331 103	..	..
1981	21 124 451	7 361 018	8 809	2 419
1980	9 718 174	3 406 048	..	..

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1984 (totalundersökning) samt SCB, allmän fastighetstaxering 1981 (totalundersökning).

Priser på jordbruksfastigheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiften och omsättningen för lagfarna fång av jordbruksfastighet.

Den s k köpeskillingskoefficienten som redovisas i tabellerna utgör kvoten mellan köpeskilling och taxeringsvärde. Den redovisas dels som ovägt medeltal, dels som median.

Resultat

Av nedanstående tablå framgår antalet lagfarna fång av jordbruksfastighet år 1983

Typ av fång	Antal
Köp	
Vanliga köp	5 380
Släktköp	1 583
Övriga köp	10
Summa	6 973
Övriga fång ¹	9 285
Totalt	16 258

1) Här ingår byte, gåva, arv, exekutiv försäljning.

Lagfartsstatistiken grundar sig på underrättelser rörande sökt lagfart som SCB erhåller varje månad i form av lagfartsregister. Statistiken omfattar samtliga lagfarter under undersökningsåret med undantag av vilandeförklarade.

Uppgifterna för prisstatistiken kommer dels ifrån lantbruksnämnderna, dels, beträffande släktköp, ifrån lagfartsregistren. Lantbruksnämnderna inventerar förvärven av jordbruksfastighet i samband med nämndens prövning enligt jordförvärvslagen. Prisstatistiken omfattar vanliga köp som ansetts representera "marknadsvärde" enligt kommunalskattelagen samt släktköp. Detta innebär att följande köp inte tas med

- köp av speciell karaktär t ex med intressegemenskap
- köp av ideell andel
- köp som omfattar mindre än 2 hektar totalt
- köp där annan fastighet ingår med mer än 25 % av sammanlagda taxeringsvärdet.

Med släktköp avses köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make(a).

Resultat från prisstatistiken för jordbruksfastigheter lämnas i tabellerna 4.8–4.10. Av tabell 4.8 framgår att 1983 redovisas 4 337 köp för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling på 299 000 kronor och en median för köpeskillingskoefficienten på 1,43.

Resultaten avseende antal köp och köpeskilling skiljer sig mellan tabellerna 4.8 och 4.9 å ena sidan och tabell 4.10. Detta beror på att den sistnämnda tabellen inkluderar icke prisprövade köp samt förvärv för annat än jord- och skogsbruksändamål.

Tabell 4.8 Förvärv av jordbruksfastigheter¹ för jord- eller skogsbruksändamål 1983 fördelade efter jordbruksvärdets, skogsbruksvärdets samt tomt- och bostadsbyggnadsvärdets andel av hela taxeringsvärdet

Purchases of agricultural real estates in 1983 for agricultural or forestry purpose by share of the value of farms, of standing forest and forestland and of sites and residential buildings compared with the whole assessed value

Andel av totalt taxeringsvärde, procent	Antal köp	Köpeskilling medelvärdet, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde medelvärdet, 1 000-tal kr	Köpeskillingskoefficient ² , median
Jordbruksvärde				
0 – 10	2 402	249	170	1,52
11 – 25	519	401	297	1,40
26 – 50	513	501	370	1,52
51 – 75	329	427	332	1,41
76 – 100	574	159	122	1,30
Totalt	4 337	299	215	1,43
Skogsbruksvärde				
0	732	260	200	1,33
1 – 33	811	414	311	1,33
34 – 66	708	443	318	1,43
67 – 99	920	352	242	1,42
100	1 166	113	73	1,52
Totalt	4 337	299	215	1,43
Tomt- och bostadsbyggnadsvärde				
0 – 50	3 877	307	222	1,42
51 – 75	343	248	169	1,42
76 – 100	117	193	121	1,44
Totalt	4 337	299	215	1,43

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.

2) Se texten.

Tabell 4.9 Förvärv av jordbruksfastigheter¹ 1983
Purchases of agricultural real estates in 1983

Område	Köp av hel fastighet				Köp av del av fastighet			
	Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000-tal kronor	Taxerings- värde medel- värde, 1 000-tal kronor	Köpe- skillings- koeffi- cient ² , median	Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000-tal kronor	Taxerings- värde medel- värde, 1 000-tal kronor	Köpe- skillings- koeffi- cient ² , median
<i>Län</i>								
Stockholms	27	426	260	1,73	37	383	234	1,60
Uppsala	21	690	521	1,43	69	141	90	1,47
Södermanlands	26	1 035	678	1,40	42	289	193	1,53
Östergötlands	57	909	675	1,30	50	473	326	1,41
Jönköpings	75	617	460	1,30	66	289	215	1,32
 Kronobergs	105	485	367	1,34	110	570	446	1,23
Kalmar	74	697	519	1,32	75	831	660	1,20
Gotlands	22	416	324	1,30	22	67	54	1,61
Blekinge	34	464	317	1,53	23	695	471	1,42
Kristianstads	127	508	381	1,32	71	267	198	1,32
 Malmöhus	123	654	501	1,30	26	595	451	1,30
Hallands	97	439	335	1,34	69	294	209	1,33
Göteborgs o Bohus	52	282	224	1,21	43	114	91	1,14
Älvsborgs	180	384	273	1,44	100	171	128	1,32
Skaraborgs	145	520	416	1,23	186	163	133	1,24
 Värmlands	147	365	242	1,41	285	144	96	1,40
Örebro	58	475	368	1,40	62	114	79	1,31
Västmanlands	40	473	332	1,50	51	180	125	1,51
Kopparbergs	153	133	84	1,60	236	96	151	1,81
Gävleborgs	53	269	165	1,61	214	99	65	1,61
 Västernorrlands	81	181	120	1,50	94	103	59	1,63
Jämtlands	92	166	98	1,90	48	182	88	2,01
Västerbottens	144	154	98	1,64	163	87	52	1,71
Norrbottens	94	153	80	1,80	168	45	24	1,64
 <i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	114	645	499	1,30	66	364	267	1,30
» mellanbygder	127	503	391	1,33	97	548	443	1,23
» norra slättbygder	194	483	375	1,32	210	212	168	1,30
Svealands slättbygder	164	664	461	1,44	258	198	133	1,44
Götalands skogsbygder	614	501	370	1,31	423	378	282	1,33
Mellersta Sveriges skogsbygder	230	374	266	1,42	360	137	93	1,43
Nedre Norrland	316	164	101	1,70	547	114	66	1,70
Övre Norrland	268	152	89	1,73	349	72	39	1,71
 <i>Hela riket</i>	2 027	408	296	1,42	2 310	203	144	1,44

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.

2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.9 (forts) Förvärv av jordbruksfastigheter¹ 1983
Purchases of agricultural real estates in 1983

Område	Summa				Lagfärna släktköp			
	Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000-tal kronor	Taxerings- värde medel- värde, 1 000-tal kronor	Köpe- skillings- koeffi- cient ² , median	Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000-tal kronor	Taxerings- värde medel- värde, 1 000-tal kronor	Köpe- skillings- koeffi- cient ² , median
<i>Län</i>								
Stockholms	64	401	245	1,63	9	813	430	1,22
Uppsala	90	269	191	1,42	6	271	262	1,03
Södermanlands	68	574	379	1,50	2	425	247	1,60
Östergötlands	107	706	512	1,31	5	211	191	1,03
Jönköpings	141	464	345	1,34	27	371	346	1,04
Kronobergs	215	529	408	1,24	38	283	276	1,03
Kalmar	149	764	590	1,24	25	369	362	1,03
Gotlands	44	241	189	1,42	3	378	342	1,03
Blekinge	57	557	379	1,50	8	398	341	1,03
Kristianstads	198	422	315	1,30	24	295	281	1,04
Malmöhus	149	644	493	1,30	21	459	394	1,12
Hallands	166	379	283	1,34	21	298	275	1,04
Göteborgs o Bohus	95	206	164	1,20	14	196	181	1,04
Älvsborgs	280	308	221	1,41	52	249	212	1,20
Skaraborgs	331	320	257	1,23	27	306	266	1,02
Värmlands	432	219	145	1,42	58	215	194	1,04
Örebro	120	288	219	1,33	12	192	164	1,04
Västmanlands	91	309	216	1,54	5	308	308	1,02
Kopparbergs	389	111	64	1,70	36	148	120	1,22
Gävleborgs	267	133	85	1,63	37	263	214	1,42
Västernorrlands	175	139	87	1,54	68	189	172	1,10
Jämtlands	140	172	95	1,91	45	160	132	1,04
Västerbottens	307	119	73	1,73	87	178	146	1,04
Norrbottens	262	84	44	1,72	52	140	114	1,13
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	180	542	414	1,30	18	331	273	1,60
» mellanbygder	224	523	414	1,31	23	422	389	1,04
» norra slättbygder	404	342	267	1,31	30	310	286	1,21
Svealands slättbygder	422	379	260	1,44	35	406	297	1,03
Götalands skogsbygder	1 037	451	334	1,34	176	305	285	1,03
Mellersta Sveriges skogsbygder	590	230	160	1,43	87	210	177	1,11
Nedre Norrland	863	132	78	1,70	153	196	166	1,10
Övre Norrland	617	107	61	1,70	160	157	128	1,11
<i>Hela riket</i>	4 337	299	215	1,43	682	244	212	1,04

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.

2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.10 Förvärv av jordbruksfastigheter¹ fördelade efter köpare- och säljarekategorier 1983
Purchases of agricultural real estates in 1983 by categories of buyers and sellers

Köpare	Säljare	Lagfarna köp av hel fastighet		Lagfarna köp av del av fastighet		Summa	
		Antal köp	Köpe-skillning medel-värde, 1 000-tal kr	Antal köp	Köpe-skillning medel-värde, 1 000-tal kr	Antal köp	Köpe-skillning medel-värde, 1 000-tal kr
Lantbruks-nämnd	Fysisk person	222	291	380	102	602	171
	Dödsbo	81	284	49	154	130	235
	Övriga, okänd	48	290	69	488	117	407
	Summa	351	289	498	161	849	214
Staten i övrigt	Lantbruksnämnd	2	720	12	133	14	217
	Fysisk person	2	265	2	364	4	314
	Dödsbo	2	335	1	1 020	3	563
	Övriga, okänd	2	2 470	2	455	4	1 463
	Summa	8	948	17	250	25	473
Borgerlig kommun	Lantbruksnämnd	3	68	20	89	23	86
	Fysisk person	24	1 377	19	520	43	998
	Dödsbo	17	437	6	261	23	391
	Övriga, okänd	10	1 049	7	391	17	778
	Summa	54	947	52	307	106	633
Fysisk person	Lantbruksnämnd	273	196	1 056	147	1 329	157
	Fysisk person	1 287	447	471	314	1 758	411
	Dödsbo	311	323	122	176	433	281
	Övriga, okänd	121	464	148	353	269	403
	Summa	1 992	394	1 797	209	3 789	307
Dödsbo	Lantbruksnämnd	—	—	11	62	11	62
	Fysisk person	6	384	—	—	6	384
	Dödsbo	3	357	1	360	4	358
	Övriga, okänd	—	—	3	19	3	19
	Summa	9	375	15	73	24	187
Juridisk person	Lantbruksnämnd	6	84	18	218	24	184
	Fysisk person	20	738	26	213	46	441
	Dödsbo	11	126	6	51	17	100
	Övriga, okänd	13	1 242	10	1 429	23	1 323
	Summa	50	656	60	401	110	517
Övriga, okänd	Lantbruksnämnd	2	170	6	432	8	366
	Fysisk person	1	700	5	154	6	245
	Dödsbo	2	200	1	55	3	152
	Övriga, okänd	3	2 171	1	50	4	1 641
	Summa	8	994	13	267	21	544
Summa	Lantbruksnämnd	286	196	1 123	147	1 409	157
	Fysisk person	1 562	442	903	225	2 465	363
	Dödsbo	427	315	186	174	613	272
	Övriga, okänd	197	549	240	433	437	485
	Summa	2 472	400	2 452	206	4 924	304

1) Se texten angående omfattningen av statistiken.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Annan publicering

Uppgifter om fastighetspriser på jordbruksfastigheter lämnas årligen i SCB SM P, senast SM P 1980:6.3, 1981:7.3, 1983:7.1, 1983:10.3 och 1984:9.1.

5 Byggnader, anläggningar och maskiner

I detta kapitel redovisas uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter enligt de årliga fastighetstaxeringarna. Uppgifter om byggnadsverksamhet redovisas från en undersökning i anslutning till lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om anläggningar som också insamlats i anslutning till lantbruksregistret. Slutligen redovisas uppgifter om maskiner som antingen hämtats från lantbruksräkningen 1981 eller från jordbruksnämndens leveransstatistik.

Kapitel 5 innehåller avsnitt om

- Byggnader
- Byggnadsverksamhet
- Anläggningar
- Maskiner

Byggnader

Uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter erhålls vid de årliga fastighetstaxeringarna. Allmän fastighetstaxering har normalt ägt rum ungefär vart 5:e år – den senaste år 1981 – och därmed har särskild fastighetstaxering skett.

Resultat

I tabell 5.1 redovisas förekomst av bostadsbyggnader och ekonomibyggnader på jordbruksfastigheter enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1984.

1984 fanns det 225 000 taxeringsenheter med bostadsbyggnader och på dessa taxeringsenheter fanns det 272 000 värderingsenheter (egendom som skall värderas för sig). Ekonomibyggnader fanns på 140 000 taxeringsenheter och dessa innehöll 313 000 värderingsenheter.

Annan publicering

SCB, Allmän fastighetstaxering. Del 1 och 2 1970, 1975 och 1981.

Allmän fastighetstaxering 1975 och 1981. SCB. SM N 1975:74 resp SM N 1981:19.

Särskild fastighetstaxering årligen sedan 1971 utom år då allmän fastighetstaxering genomförs. SCB. SM N 1980:15, 1981:19, 1982:14, 1983:10, 1984:8.

Tabell 5.1 Antal taxeringsenheter med byggnadsvärde och antal värderingsenheter enligt särskild fastighetstaxering år 1984. Jordbruksfastigheter

Number of assessed units with building value according to the assessment of agricultural real estate in 1984

Område	Bostadsbyggnader		Ekonomibyggnader m m	
	Antal taxeringsenheter med bostadsbyggnadsvärde	Antal värderingsenheter	Antal taxeringsenheter med ekonomibyggnadsvärde	Antal värderingsenheter
<i>Län</i>				
Stockholms	4 123	6 680	2 885	5 913
Uppsala	5 374	7 874	4 537	8 800
Södermanlands	4 262	7 346	3 345	6 358
Östergötlands	8 257	12 618	6 449	11 166
Jönköpings	12 010	13 981	8 409	16 362
Kronobergs	10 687	11 484	6 650	14 390
Kalmar	10 241	13 402	7 565	13 347
Gotlands	3 601	4 152	2 846	7 250
Blekinge	4 244	4 638	2 626	5 387
Kristianstads	10 770	12 025	8 695	19 402
Malmöhus	9 653	11 756	9 077	18 422
Hallands	9 024	10 109	7 242	15 175
Göteborgs o Bohus	7 382	8 370	4 644	10 793
Älvsborgs	16 982	19 266	10 932	25 255
Skaraborgs	12 931	16 169	10 647	25 169
Värmlands	14 649	16 422	6 940	14 492
Örebro	6 402	7 981	4 339	9 252
Västmanlands	4 243	6 071	3 639	7 094
Kopparbergs	13 144	16 555	5 110	14 469
Gävleborgs	9 058	11 239	5 182	11 139
Västernorrlands	11 100	12 643	4 213	12 660
Jämtlands	10 486	12 652	3 754	10 735
Västerbottens	15 678	16 854	6 381	17 511
Norrbottens	10 951	11 915	3 643	12 365
<i>Hela riket</i>				
1984	225 252	272 202	139 750	312 906
1983	226 831	273 624	140 330	313 787
1982	228 085	272 814	140 668	314 605
1981	228 071	268 691	140 954	315 932

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1984 (totalundersökning).

Byggnadsverksamhet

SCB insamlar årligen sedan 1971 uppgifter om byggnadsverksamheten inom jordbruket. Insamlingen av uppgifter för denna statistik sker genom lantbruksregistret och lantbruksnämnderna. I samband med det årliga uppgiftslämnandet till lantbruksregistret i juni uppges jordbrukarna om byggnadsverksamhet förekommit under ett år tillbaka. Bland företag med byggnadsverksamhet görs ett urval för närmare uppföljning. Från de utvalda företagen inhämtas detaljuppgifter av lantbruksnämnderna genom telefonintervjuer. T o m 1982 skedde denna uppföljning för samtliga företagare som uppgivit byggnadsverksamhet.

Uppgiftsinsamlingen har omfattat ny- och tillbyggnad samt större ombyggnad och reparation. Undersökningen skall avse ekonomibyggnaderna i lantbruket. Däremot har inte beaktats verksamhet som utgjorts av enbart installation av inredning, utgödslingsanläggning, tork e dyl. Avgränsningen av vilken byggnadsverksamhet som är att betrakta som större ombyggnad/reparation har varit förenad med vissa svårigheter.

Resultat

Uppgifter om antal ny- och tillbyggda djurstallar redovisas i tabell 5.2 och 5.3. Uppgifterna i tabell 5.2 visar på en fortsatt nedgång i antalet nybyggda djurstallar.

Under 1983 byggdes 347 nya djurstallar med en medelyta på 308 m². 189 av dessa var avsedda för nötkreatur och 87 för svin.

De partiella uppgifterna för 1984 tyder på en ännu kraftigare nedgång under 1984.

Som framgår av tabell 5.3 har även antalet tillbyggda djurstallar minskat.

318 djurstallar byggdes till under 1983. Den utökade medelytan var 161 m². Tillbyggnaden skedde i 1 210 fall för nötkreatur och i 71 fall för svin.

**Tabell 5.2 Antal nybyggda djurstallar 1983 och 1984¹ fördelade på hus-
typ och djurslag samt medelyta**
Number of new buildings for livestock

Område	År	Antal bygg- nader	Hustyp		Djurslag (huvudsaklig inriktning)					Medel- yta m ²
			Låg- hus	Hög- hus	Nöt- kreatur	Svin	Hästar	Får	Fjäder- få	
Götaland	1984	115	71	43	48	37	12	14	2	390
	1983	236	136	100	107	80	25	9	15	326
Svealand	1984	24	15	9	13	4	3	4	—	272
	1983	51	37	14	36	6	2	3	4	316
Norrländ	1984	40	26	14	29	—	10	—	1	207
	1983	60	52	8	46	1	1	11	1	231
Hela riket	1984	180	113	66	91	41	25	18	3	333
	1983	347	225	122	189	87	28	23	20	308
	1982	408	277	130	204	113	26	26	37	350
	1981	509	332	177	268	157	32	29	23	346
	1980	576	416	160	324	185	23	19	25	394

1) Uppgifterna för 1984 ej fullständiga, se texten.

**Tabell 5.3 Antal tillbyggda djurstallar 1983 och 1984¹ fördelade på hus-
typ och djurslag samt utökad medelyta**
Number of extended buildings for livestock

Område	År	Antal bygg- nader	Hustyp		Djurslag (huvudsaklig inriktning)					Utökad medel- yta m ²
			Låg- hus	Hög- hus	Nöt- kreatur	Svin	Hästar	Får	Fjäder- få	
Götaland	1984	100	64	36	56	32	6	3	2	145
	1983	217	146	71	133	62	9	4	9	173
Svealand	1984	37	26	10	26	6	1	3	—	111
	1983	48	27	20	36	7	3	2	—	173
Norrländ	1984	47	42	5	38	3	2	2	—	99
	1983	53	43	10	42	2	6	2	—	106
Hela riket	1984	183	131	52	120	41	9	8	2	127
	1983	318	216	102	210	71	18	8	9	161
	1982	424	261	162	295	81	15	20	13	142
	1981	392	282	110	288	72	14	9	6	176
	1980	410	249	161	316	65	14	9	6	276

1) Uppgifterna för 1984 ej fullständiga, se texten.

Observera att uppgifterna för 1984 ej är fullständiga. I statistiken redovisas endast under kalenderåret färdigställda byggnader. Undersökningen för 1984 täcker ej den del av byggnadsverksamheten som påbörjats efter den 15 juni och avslutats under året. Fullständiga uppgifter för 1984 kan erhållas först när 1985 års undersökning är avslutad.

Statistiken för åren 1980–1983 är

fullständig. Tabellerna kan därför inte belysa omfattningen av byggnadsverksamheten 1984 jämfört med de föregående åren. Byggnadsverksamhetens fördelning i olika avseenden 1984 torde dock kunna utläsas.

Allmänt gäller att summan av delsummor av beräkningstekniska skäl kan avvika från redovisade totalsummor med någon enhet.

Av tabell 5.4 framgår att även antalet ombyggda djurstallar minskat. 1983 var det 271 byggnader som berördes av större ombyggnad/reparation.

Av tabell 5.5 framgår att antalet koplatser i nybyggda djurstallar minskade

från 1980 till 1982, medan däremot en ökning skedde från 1982 till 1983.

Genom nybyggnader tillkommer fler djurplatser än genom tillbyggda djurstallar.

Tabell 5.4 Antal djurstallar med större ombyggnad/reparation 1983 och 1984¹ fördelade efter djurslag samt användning efter ombyggnad/reparation

Number of buildings for livestock where larger altering or repairing have been done

Område	År	Antal byggnader	Djurslag (huvudsaklig inriktning)				Byggnadens användning efter ombyggnad		Medel-yta m ²
			Nöt-kreatur	Svin	Fjäder-få	Annat djurslag	oför-ändrad	för-ändrad	
Götaland	1984	104	63	27	2	12	54	49	205
	1983	169	108	44	6	10	84	86	204
Svealand	1984	15	11	1	—	3	8	7	181
	1983	52	43	5	—	4	34	18	226
Norrländ	1984	23	20	—	—	3	19	4	158
	1983	50	43	1	—	6	24	25	126
Hela riket	1984	142	94	28	2	18	82	60	195
	1983	271	193	50	6	20	142	129	193
	1982	336	255	53	8	20	196	140	185
	1981	351	262	58	8	23	193	158	211
	1980	381	281	74	5	21	229	152	212

1) Uppgifterna för 1984 ej fullständiga, se texten.

Jämförelse mellan partiella och fullständiga uppgifter åren 1981–1983

Som framgått av det föregående är de uppgifter man erhåller för det senast undersökta året ej fullständiga. Med ledning av partiella och definitiva resultat för några föregående år kan man dock göra vissa uppskattningar av ofullständigheten. För nybyggda djurstallar var medelskillnaden 1981–1983 mellan partiella och definitiva tal för riket 19 %, för till- och ombyggda djurstallar 23 %.

Medelskillnaden för nya lagerbyggnader och maskinhus var 34 %. Motsvarande värde för till- och ombyggnader var 37 %.

De genomsnittliga skillnaderna för 1981–1983 torde med viss reservation kunna utnyttjas för approximativa uppräknings av föreliggande tal för 1984 till att gälla totala byggnadsverksamheten detta år.

Tabell 5.5 Antal djurplatser i nybyggda djurstallar 1983 och 1984¹

Number of animal places in new buildings for livestock

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod		Ungdjur		Svin Suggor	Slakt-svin	Hästar	Får	Värphöns	Slaktkycklingar	Andra djurslag
		Totalt	därav bundna	Totalt	därav bundna	Totalt	därav bundna							
Götaland	1984	1 537	670	536	203	2 034	480	1 764	3 712	138	666	110	32 000	61
	1983	3 577	1 647	820	349	3 981	874	1 421	12 562	342	612	123 779	1 200	—
Svealand	1984	820	320	—	—	268	67	59	140	30	263	—	—	—
	1983	1 276	566	396	70	1 257	131	218	150	26	162	11 236	—	—
Norrländ	1984	1 008	502	38	14	651	134	—	—	70	—	10 050	—	—
	1983	1 467	648	29	14	1 103	242	—	234	16	814	6 130	—	—
Hela riket	1984	3 365	1 492	575	217	2 953	681	1 823	3 852	237	929	10 160	32 000	61
	1983	6 321	2 862	1 244	434	6 341	1 247	1 639	12 946	384	1 588	141 145	1 200	—
	1982	3 869	3 349	802	472	5 784	1 263	3 399	16 056	326	1 507	315 379	118 000	2 160
	1981	4 965	4 463	773	321	7 707	1 998	3 989	37 111	283	1 818	177 427	110 000	7 030
	1980	7 713	7 075	1 141	358	10 935	2 159	5 189	35 428	249	1 983	165 754	128 500	20 080

1) Uppgifterna för 1984 är ej fullständiga, se texten.

Av tabell 5.6 och 5.7 framgår att platser för ungdjur dominerar bland nytillkomna djurplatser för nötkreatur i såväl tillbyggda som ombyggda djurstallar.

Tabell 5.6 Nya djurplatser i tillbyggda djurstallar 1983 och 1984¹
Number of animal places in extended buildings for livestock

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod		Ungdjur		Svin		Hästar	Får	Värphöns	Slaktkycklingar	Andra djurslag
		Totalt	därav bundna	Totalt	därav bundna	Totalt	därav bundna	Suggor galtar	Slaktsvin					
Götaland	1984	888	401	175	87	1 334	314	409	1 331	37	302	6 625	—	—
	1983	1 936	886	339	142	3 648	1 000	1 671	1 992	43	127	12 304	—	202
Svealand	1984	264	127	60	30	469	98	54	258	7	266	—	—	—
	1983	577	261	—	—	939	203	225	72	13	173	—	—	—
Norrländ	1984	417	202	35	15	733	237	44	25	9	152	—	—	17
	1983	686	330	8	—	558	192	10	245	41	61	—	—	51
Hela riket	1984	1 570	729	270	132	2 536	649	506	1 614	54	720	6 625	—	17
	1983	3 198	1 477	347	142	5 145	1 395	1 906	2 309	97	361	12 304	—	253
	1982	2 258	1 963	232	131	5 441	1 475	1 620	3 776	84	1 372	63 475	—	—
	1981	2 883	2 632	429	173	4 879	1 279	1 463	2 895	119	385	54 436	—	—
	1980	3 350	2 968	366	109	6 887	1 651	1 496	1 394	99	896	14 100	16 000	—

1) Uppgifterna för 1984 är ej fullständiga, se texten.

Tabell 5.7 Antal djurplatser i ombyggda/reparerade djurstallar 1983 och 1984¹ samt därav tillkomna genom åtgärden
Number of animal places in altered or repaired buildings for livestock

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod		Ungdjur		Suggor, galtar		Slaktsvin		Fjäderfä		Andra djurslag	
		Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat
Götaland	1984	858	207	45	36	1 305	298	672	283	1 240	265	6 400	2 100	101	56
	1983	1 122	428	331	64	2 230	1 103	991	648	3 109	2 833	26 690	25 943	87	41
Svealand	1984	214	70	—	—	174	60	20	20	—	—	—	—	18	5
	1983	651	201	168	34	877	303	138	133	71	70	—	—	82	11
Norrländ	1984	296	80	—	—	197	77	—	—	—	—	—	—	127	80
	1983	434	191	40	32	442	236	—	—	102	—	—	—	193	171
Hela riket	1984	1 368	357	45	36	1 676	434	693	303	1 240	265	6 400	2 100	246	141
	1983	2 207	821	539	131	3 550	1 643	1 129	781	3 282	2 903	26 690	25 943	361	224
	1982	3 273	1 321	—	—	—	—	1 065	729	1 575	1 255	—	—	—	—
	1981	3 954	1 697	—	—	—	—	1 927	719	5 331	5 026	—	—	—	—
	1980	4 394	1 763	—	—	—	—	1 715	1 213	3 370	1 155	—	—	—	—

1) Uppgifterna för 1984 ej fullständiga, se texten.

Av tabellerna 5.8 och 5.9 framgår att antalet ny- och tillbyggda lagerbyggnader och maskinhus under 1983 var 2 958. Motsvarande antal 1982 var 3 158. De senaste årens ökning av byggnadsverksamheten gällande maskinhallar, traktorgarage och gårdsverkstäder har förbytts i en viss nedgång.

Annan publicering

Byggnadsverksamheten i lantbruket årligen sedan 1971; upp-

gifter för län återfinns i Statistiska tabeller resp Appendix. SCB. SM J 1981:13, 1982:15, 1983:13, 1984:14 och J 32 SM 8501 (senaste årgång med preliminära uppgifter för 1984).

Trädgårdsräkningen 1972, 1977 och 1982. Uppgifter om lagerlokaler och lökhus; vissa uppgifter om växthus redovisas i årsbokens kapitel 8. SCB. SM J 1972:57 och 1977:13 samt 1982:18.

Tabell 5.8 Antal nybyggda lagerbyggnader och maskinhus 1983 och 1984¹

Number of new storehouses and machinery sheds

Område	År	Antal byggnader	därav fristående	Lada, loge eller hus för lagring av spannmål	därav med			Lagerhus för potatis eller trädgårdsprodukter	Maskinhall, garage, verkstad	Därav helt eller delvis värmeisolerade ²
					varm-luft-tork	kall-luft-tork	tork för hö			
Götaland	1984	1 097	791	143	8	15	29	36	918	258
	1983	1 621	1 127	186	8	56	17	25	1 410	365
Svealand	1984	398	277	50	10	1	13	16	332	116
	1983	383	282	38	7	—	5	10	334	111
Norrland	1984	398	285	86	5	11	44	5	306	145
	1983	519	380	121	1	31	48	11	386	179
Hela riket	1984	1 892	1 354	279	23	27	87	57	1 557	519
	1983	2 523	1 789	346	16	86	71	47	2 131	654
	1982	2 748	1 968	378	27	46	141	35	2 330	..
	1981	2 450	1 674	454	38	44	151	41	1 955	..
	1980	2 213	1 463	456	33	49	162	37	1 720	..

1) Uppgifterna för 1984 ej fullständiga, se texten.

2) Uppgifter saknas för år tidigare än 1983.

Tabell 5.9 Antal tillbyggda lagerbyggnader och maskinhus 1983 och 1984¹

Number of extended storehouses and machinery sheds

Område	År	Antal byggnader	Lada, loge eller hus för lagring av spannmål	därav med			Lagerhus för potatis eller trädgårdsprodukter	Maskinhall, garage, verkstad	Därav helt eller delvis värmeisolerade ²
				varm-luft-tork	kall-luft-tork	tork för hö			
Götaland	1984	192	27	—	10	—	11	154	48
	1983	253	42	—	5	15	11	200	10
Svealand	1984	72	52	—	5	5	5	15	10
	1983	81	18	—	5	—	5	57	12
Norrland	1984	69	29	—	10	11	—	40	10
	1983	101	36	5	10	5	—	65	26
Hela riket	1984	333	108	—	26	16	16	209	68
	1983	435	96	5	20	20	16	323	48
	1982	410	148	9	12	61	12	250	..
	1981	306	94	9	6	31	14	198	..
	1980	256	84	6	6	33	13	159	..

1) Uppgifter för 1984 ej fullständiga, se texten.

2) Uppgifter saknas för år tidigare än 1983.

Anläggningar

SCB insamlade till lantbruksregistret 1981 bl a uppgifter om innehav av vissa anläggningar, nämligen hötorkar, spannmålstorkar och silor för ensilering.

Resultat

I tabell 5.10 redovisas uppgifter om anläggningar på företag med mer än 2 hektar åkermark.

Såväl antalet företag med hötork som antalet företag med

spannmålstork har ökat kraftigt. År 1981 hade 32 % av jordbruksföretagen hötork. Spannmålstork med varmluft fanns vid 8 % av företagen och spannmålstork med kallluft fanns vid 38 % av företagen.

Uppgifterna om silor för ensilering 1981 är på grund av ändrade klassificeringar inte jämförbara med tidigare uppgifter. År 1981 fanns emellertid 714 företag med gastät silo av metall eller plast, 7 635 med tornsilo av annat material och 7 418 företag med plansilo eller gropsilo.

Tabell 5.10 Antal företag med olika slag av anläggningar 1981
Number of holdings with different types of plants

Område; storleksgrupp	Hötork med kallluft	Spannmålstork		Tornsilo av metall eller plast, gastät	Annan tornsilo	Plansilo, gropsilo
		med varmluft	med kallluft			
<i>Län</i>						
Stockholms	509	397	662	24	212	123
Uppsala	878	1 237	1 278	27	347	190
Södermanlands	763	632	1 101	34	387	203
Östergötlands	2 056	920	1 592	54	820	320
Jönköpings	3 533	94	2 748	12	507	313
Kronobergs	1 830	55	1 759	16	277	244
Kalmar	1 680	117	1 613	36	532	383
Gotlands	395	97	576	15	300	371
Blekinge	380	30	357	7	64	153
Kristianstads	1 667	202	2 051	38	266	974
Malmöhus	925	531	2 521	21	216	1 235
Hallands	2 238	230	2 873	27	764	577
Göteborgs o Bohus	1 754	111	2 016	16	172	81
Älvsborgs	3 804	374	3 918	38	523	302
Skaraborgs	3 104	1 341	3 409	95	649	352
Värmlands	1 408	354	1 567	57	224	183
Örebro	883	422	1 021	47	185	119
Västmanlands	750	796	1 148	22	209	115
Kopparbergs	1 209	343	1 068	15	231	214
Gävleborgs	1 679	227	2 254	18	116	141
Västernorrlands	1 514	104	2 339	25	103	137
Jämtlands	1 099	39	1 411	17	232	165
Västerbottens	2 446	111	3 467	27	121	317
Norrbottns	827	63	969	26	178	206
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	1 493	708	3 582	42	541	1 322
» mellanbygder	1 955	318	2 870	69	681	1 493
» norra slättbygder	4 372	2 168	4 895	123	1 053	476
Svealands slättbygder	3 689	3 648	5 394	168	1 351	747
Götalands skogsbygder	14 747	777	13 505	128	2 637	1 936
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 312	683	2 978	73	639	451
Nedre Norrland	4 303	348	5 939	55	389	428
Övre Norrland	3 460	177	4 555	56	344	565
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
2,1 – 5,0	1 359	24	1 758	–	84	60
5,1 – 10,0	4 951	72	6 123	–	331	317
10,1 – 20,0	9 967	416	12 243	13	1 237	1 178
20,1 – 30,0	7 079	751	8 400	37	1 333	1 415
30,1 – 50,0	7 742	2 028	8 860	181	2 123	2 141
50,1 – 100,0	4 754	3 348	5 100	282	1 798	1 685
Över 100,0	1 479	2 188	1 234	201	729	622
<i>Hela riket</i>						
1981	37 331	8 827	43 718	714	7 635	7 418
1977	29 321	8 305	39 735	..	..	..
1971	16 513	6 092	32 719	..	..	..
1966	7 756	4 888	24 098	..	..	..
1961	2 291	2 936	6 208	..	..	..

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Till SCBs undersökning av byggnadsverksamheten (se tidigare avsnitt) inhämtas bl a uppgifter om nya anläggningar i ny- och tillbyggda djurstallar. Uppgifter om dessa anläggningar redovisas i tabellerna 5.11 och 5.12.

Tabell 5.11 Nya anläggningar i anslutning till nybyggda djurstallar 1983 och 1984¹

New installations in new buildings for livestock

Område	År	Antal byggnader	Automatisk utfodring, antal för			Utgödslingsanläggning, antal med			Gödselanläggning, antal med			Skulltork, antal	Ensilagesilo	
			nöt-kreatur	svin	fjäderfä	mek utgöds	flyt-utgöds	komb anlägg ²	gödsel-platta	urin-behållare	gödsel-behållare		Tornsilos antal	Plansilos antal
Götaland	1984	115	5	12	1	54	4	13	41	26	22	22	3	4
	1983	236	14	20	10	112	25	20	88	47	29	51	5	6
Svealand	1984	24	—	1	—	6	1	2	6	4	5	7	—	3
	1983	51	7	1	3	21	—	3	16	7	11	10	1	7
Norrland	1984	40	1	—	1	18	—	2	13	6	7	5	1	4
	1983	60	2	1	—	27	—	5	19	12	12	4	1	7
Hela riket	1984	180	6	13	2	79	5	17	61	36	34	34	4	11
	1983	347	23	22	13	160	25	28	123	67	52	66	7	20
	1982	408	13	33	24	199	18	32	158	89	62	59	11	21
	1981	509	11	48	17	262	33	44	211	149	99	81	19	18
	1980	576	28	52	18	353	55	34	268	209	156	82	32	51

1) Uppgifterna för 1984 ej fullständiga, se föregående avsnitt.

2) Avser kombination av mekanisk utgödsling och flytutgödsling.

Tabell 5.12 Nya anläggningar i anslutning till tillbyggda djurstallar 1983 och 1984¹

New installations in extended buildings for livestock

Område	År	Antal byggnader	Automatisk utfodring, antal för			Utgödslingsanläggning, antal med			Gödselanläggning, antal med			Skulltork, antal	Ensilagesilo	
			nöt-kreatur	svin	fjäderfä	mek utgöds	flyt-utgöds	komb anlägg ²	gödsel-platta	urin-behållare	gödsel-behållare		Tornsilos antal	Plansilos antal
Götaland	1984	100	2	4	1	61	3	4	25	12	7	9	5	—
	1983	217	6	5	1	153	4	10	70	32	24	17	1	4
Svealand	1984	37	—	—	—	13	—	3	11	6	2	6	1	—
	1983	48	1	1	—	29	—	2	19	13	2	7	—	8
Norrland	1984	47	—	1	—	27	—	1	23	10	2	2	1	8
	1983	53	2	1	—	30	—	—	23	11	5	4	2	3
Hela riket	1984	183	2	5	1	102	3	8	60	29	11	17	7	8
	1983	318	9	7	1	212	4	12	113	57	31	28	3	15
	1982	424	7	7	8	234	9	17	153	83	44	49	8	22
	1981	392	8	6	7	237	10	22	144	94	44	35	10	19
	1980	410	11	4	3	259	6	22	163	110	54	64	10	16

1) Uppgifterna för 1984 ej fullständiga, se föregående avsnitt.

2) Avser kombination av mekanisk utgödsling och flytutgödsling.

Cisterner för drivmedel och eldningsolja

Vid den undersökning om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket som har genomförts 1978, 1981 och 1984 (se kapitel 6) inhämtades också uppgifter om antal cisterner och dessas lagringskapacitet. Uppgifterna avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Av tabell 5.13 framgår att det 1983 fanns drygt 96 000 cisterner för drivmedel och 16 000 cisterner för eldningsolja.

Bevattningsanläggningar

För år 1975 genomförde SCB i samarbete med lantbruksstyrelsen en undersökning av bevattningen i jordbruket. Uppgifter insamlades om anläggningarnas typ och storlek, bevattnade arealer, slag av vattentäkter m m. Uppgifter om bevattningen i jordbruket avsågs bli ett underlag i en planerad riksomfattande kartläggning av landets vattentillgångar och anspråken på dessa.

Undersökningen avsåg samtliga företag som omfattade mer än 2 hektar åkermark eller som bedrev frilandsodling av trädgårdsväxter och som uppgivit faktiskt eller planerat innehav av bevattningsanläggning. Anläggningar i drivhus, bänkgårdar och små trädgårdsanläggningar uteslöts dock ur undersökningen.

Uppgifter om maximal kapacitet beräknades teoretiskt. Som underlag användes bl a inhämtade uppgifter om antal spridare och spridarmunstyckernas diametrar samt kapacitetsuppgifter för olika munstycksdiametrar, som beräknats vid lantbrukshögskolan.

Under 1975 fanns bevattningsanläggningar på 4 452 företag i landet. Knappt hälften av dessa fanns i Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Den totalt beräknade maximala kapaciteten uppgick till ungefär 140 000 kubikmeter per timme, varav ca 57 % från vattendrag och ca 25 % från insjö.

I anslutning till lantbruksregistret 1985 genomförs en ny undersökning om bevattning.

Tabell 5.13 Cisterner för drivmedel och eldningsolja den 31 december 1983
Cisterns for motor fuel and fuel oil on December 31 st, 1983

Område; storleksgrupp	Cisterner för drivmedel		Cisterner för eldningsolja ¹	
	Antal	Total rymd, 1000-tal liter	Antal	Total rymd, 1000-tal liter
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	12 414	51 040	2 118	7 889
» mellanbygder	10 545	32 544	1 386	4 790
» norra slättbygder	14 348	47 596	3 283	10 877
Svealands slättbygder	16 359	53 102	4 917	17 536
Götalands skogsbygder	23 292	54 453	2 226	6 780
Mellersta Sveriges skogsbygder	7 079	16 406	943	2 836
Nedre Norrland	6 574	13 705	673	1 956
Övre Norrland	5 752	13 044	625	1 778
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>				
2,1 – 5,0	3 862	7 533	498	1 286
5,1 – 10,0	9 827	19 468	860	2 404
10,1 – 20,0	21 534	45 341	1 556	4 642
20,1 – 30,0	16 700	40 022	1 527	4 270
30,1 – 50,0	20 810	60 855	3 246	8 573
50,1 – 100,0	16 475	61 944	4 887	15 939
Över 100,0	7 154	46 725	3 598	17 328
<i>Hela riket</i>				
1983	96 362	281 888	16 171	54 442
1980	91 067	264 577	14 455	51 488
1977	81 201	214 854	15 642	53 350
1973	96 917	219 137		
1970	96 505	213 636		

1) Cisterner för eldningsolja avsedd för bostäder ingår inte.

Källa: SCB, lantbruksregistret (urvalsundersökning om 12 000 enheter, bortfall se kapitel 6).

Annan publicering

Lantbruksregistret 1981; antal företag med anläggningar. SCB (råtabeller)

Lantbruksräkningen 1971. Del 2. Husdjur, maskiner och anläggningar, skogsbruk, särskilda tabeller; uppgifter för naturliga jordbruksområden. SCB.

Bevattningen i jordbruket 1975 med uppgifter om otillräckliga vattenuttag och planerade nyanskaffningar av bevattningsanläggningar. SCB. SM J 1976:13.

Byggnadsverksamheten i lantbruket, årligen sedan 1971; uppgifter för län återfinns i Statistiska tabeller resp

Appendix. SCB. SM J 1981:13, 1982:15, 1983:13, 1984:14 och J 32 SM 8501 (senaste årgång med preliminära uppgifter för 1984).

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1977, 1980 och 1983 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1977, 1980 och 1983. SM J 1978:13, SM E 1981:9 resp SM E 1984:13.

Andra undersökningar

Trädgårdsräkningen 1972; antal företag med bevattningsanläggningar 1971. SCB. SM J 1972:57.

Maskiner

Uppgifter om antalet traktorer och skördetröskor har inhämtats vid varje jordbruksräkning resp lantbruksräkning sedan 1944.

Resultat

Uppgifter för hela riket finns i nedanstående tabell avseende företag med mer än 2 hektar åkermark.

Tabell 5.14 Antal traktorer och skördetröskor åren 1944–1981

Number of tractors and combines in 1944–1981

År	Traktorer	Skördetröskor
1981	189 654	48 990
1976	188 838	49 489
1971	163 989	42 064
1966	163 404	39 358
1961	148 245	26 345
1951	69 292	8 347
1944	21 164	424

Maskiner i trädgårdsbruket

Vid trädgårdsräkningen 1977 och 1982 (se kapitel 8) insamlades bl a uppgifter om antal maskiner m m i trädgårdsbruket.

Vissa uppgifter om antalet maskiner i trädgårdsbruket vid slutet av 1981 enligt trädgårdsräkningen 1982 lämnas i följande tabell.

Slag av maskin	Antal maskiner
Traktorer	
Dieseldrivna	3 944
Bensin- eller fotogendrivna	816
Jordfräsar	
Bensindrivna	2 469
Övriga	639
Motordrivna bekämpnings-sprutor	1 102

Enligt lantbruksregistret fanns 1981, som tabell 5.15 visar, i genomsnitt 1,8 traktorer per företag. På företag med över 100 hektar åkermark fanns omkring 4 traktorer i genomsnitt.

Tabell 5.15 Antal traktorer och skördetröskor samt antal företag med traktorer och skördetröskor år 1981

Number of tractors and combines and number of holdings with tractors and combines in 1981

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Antal traktorer	Antal skörde- tröskor	Antal företag med	
			Traktorer	Skörde- tröskor
<i>Län</i>				
Stockholms	4 243	1 551	1 975	1 478
Uppsala	7 795	3 011	3 552	2 943
Södermanlands	5 944	2 173	2 578	2 050
Östergötlands	10 696	3 741	4 797	3 616
Jönköpings	8 878	1 582	5 527	1 699
<i>Kronobergs</i>	5 798	1 153	4 026	1 226
Kalmar	9 257	2 179	4 880	2 273
Gotlands	4 458	1 359	2 454	1 463
Blekinge	3 171	592	1 875	649
Kristianstads	13 170	2 379	6 855	2 364
<i>Malmöhus</i>	16 967	4 474	7 678	4 284
Hallands	9 358	2 410	5 591	2 520
Göteborgs o Bohus	6 306	1 329	4 096	1 399
Älvsborgs	13 891	3 312	8 403	3 498
Skaraborgs	16 434	5 439	8 543	5 410
<i>Värmlands</i>	7 981	2 007	5 274	2 094
Örebro	6 322	2 244	3 185	2 218
Västmanlands	6 240	2 592	2 916	2 531
Kopparbergs	5 319	1 564	3 299	1 630
Gävleborgs	6 085	1 380	3 950	1 535
<i>Västernorrlands</i>	5 656	854	3 796	1 038
Jämtlands	4 238	480	2 891	559
Västerbottens	7 744	780	5 138	1 115
Norrbottnens	3 703	405	2 345	554
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	19 706	5 379	9 035	5 241
» mellanbygder	19 974	4 862	10 179	5 000
» norra slättbygder	24 650	8 493	12 402	8 362
Svealands slättbygder	30 632	11 639	14 348	11 309
Götalands skogsbygder	50 667	10 290	31 247	10 871
Mellersta Sveriges skogsbygder	15 995	4 443	9 696	4 551
Nedre Norrland	15 593	2 653	10 464	3 094
Övre Norrland	12 437	1 231	8 253	1 718
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>				
2,1– 5,0	15 200	923	13 637	998
5,1– 10,0	27 006	3 345	21 412	3 683
10,1– 20,0	41 026	9 713	26 220	10 566
20,1– 30,0	29 497	9 157	15 231	9 663
30,1– 50,0	35 347	12 267	15 665	12 636
50,1– 100,0	27 998	9 479	10 183	9 394
Över 100,0	13 580	4 106	3 276	3 206
<i>Hela riket</i>	189 654	48 990	105 624	50 146

Källa: SCB. Lantbruksregistret (totalundersökning; bortfall 0,1 %).

Uppgifter om antalet traktorer ingick även i en stickprovsundersökning som SCB genomförde i februari 1981. Avsikten var främst att få traktorerna fördelade efter motoreffekt. Undersökningen kan emellertid också användas för att belysa noggrannheten i lantbruksräkningens traktoruppgifter. Jämförelser mellan undersökningarna tyder på att lantbruksräkningens uppgifter är underskattade med cirka 6 %. Den främsta anledningen till underskattningen synes vara att uppgift om traktor har utelämnats i LBR-blanketten. Det bör emellertid framhållas att liknande underskattningar av antalet traktorer har förekommit även vid tidigare räkningar. Vid 1966 års jordbruksräkning visade en kontrollundersökning att antalet traktorer underskattades med 8 %.

Traktorerna fördelade sig i stickprovsundersökningen efter motoreffekt enligt tabell 5.16.

Medianvärdet för motoreffekten 1981 var 51 hästkrafter för hela traktorbeståndet. Motsvarande siffra var 1966 endast 35 hästkrafter.

Tabell 5.16 Traktorbeståndet 1981 fördelat i procent efter motoreffekt samt medianvärde för motoreffekten i hästkrafter

Number of tractors in 1981 distributed by engine power. Per cent

Län	Storleksklass, hästkrafter					Summa	Medianvärde
	–36	37–54	55–82	83–109	110–		
Stockholms	11	32	41	8	8	100	59
Uppsala	13	28	41	12	6	100	61
Södermanlands	10	30	42	12	6	100	61
Östergötlands	9	30	42	12	7	100	61
Jönköpings	23	49	26	1	1	100	46
Kronobergs	25	48	26	1	..	100	46
Kalmar	17	40	31	10	2	100	51
Gotlands	15	41	38	4	2	100	52
Blekinge	20	48	28	3	1	100	48
Kristianstads	26	33	30	7	4	100	49
Malmöhus	14	31	40	10	5	100	58
Hallands	18	46	30	4	2	100	49
Göteborgs o Bohus	29	43	26	2	..	100	45
Älvsborgs	27	39	29	4	1	100	47
Skaraborgs	17	33	39	8	3	100	54
Värmlands	20	48	26	4	2	100	48
Örebro	15	33	39	10	3	100	56
Västmanlands	11	32	42	10	5	100	59
Kopparbergs	27	35	32	3	3	100	48
Gävleborgs	21	40	35	4	..	100	50
Västernorrlands	24	39	32	4	1	100	48
Jämtlands	26	41	28	4	1	100	47
Västerbottens	19	43	30	7	1	100	49
Norrbottens	22	40	32	5	1	100	49
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	50	37	12	1	–	100	37
5,1 – 10,0	34	48	16	2	–	100	43
10,1 – 20,0	22	51	25	2	..	100	47
20,1 – 30,0	14	41	42	3	..	100	52
30,1 – 50,0	9	30	51	9	1	100	60
50,1 – 100,0	6	22	48	18	6	100	67
Över 100,0	4	15	38	20	23	100	78
Samtliga	19	37	34	7	3	100	51

Undersökningen om anskaffning av maskiner etc.

Jordbruksnämnden skriver varje år sedan 1979 till tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner och begär att få uppgifter om antalet maskiner m m som levererats till jordbruket och om deras försäljningsvärde.

Undersökningen grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej tagits till eventuella rabatter. Mervärdesskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Antalet tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner (inkl traktorer) uppgick under 1983 till 232 företag.

Resultat

Uppgifter om antalet till jordbruket levererade traktorer åren 1978–1983 och dessas genomsnittliga effekt lämnas i tabell 5.17 nedan.

Tabell 5.17 Antal levererade traktorer 1978–1983
Number of delivered tractors in 1978–1983

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraftuttaget hästkrafter
1983	6 707	76,2
1982	7 460	72,3
1981	6 261	70,4
1980	7 071	68,5
1979	7 578	68,7
1978	7 727	65,8

Värdet av jordbrukets inköp av maskiner och redskap uppgick som framgår av tabell 5.18 till 3 241 milj kronor under 1983, varav 1 094 milj avsåg traktorer.

Tabell 5.18 Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1979–1983. Milj kronor

Purchases of machinery and tools by the agricultural sector in 1979–1983. Millions of Swedish kronor

Varuslag	1979	1980	1981	1982	1983
<i>Löpande priser</i>					
Traktorer och jeepar					
Egentliga traktorer	667	716	729	1 032	1 094
Övriga tillhörande gruppen traktorer	12	13	24	27	27
Jordbearbetningsredskap	190	145	176	212	309
Redskap för sådd, spridning m m	129	97	116	149	203
Redskap för skörd och tröskning	346	377	400	532	616
Vagnar	154	136	158	146	182
Torkar, kvarnar, silos m m	197	169	148	174	183
Potatis- och rotfruktsredskap	51	39	58	68	71
Transportredskap och lastapparater ¹	175	173	166	168	196
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	78	62	45	58	65
Stallutrustningar	179	155	153	172	176
Bevattningsutrustningar	28	14	13	13	28
Diverse	33	33	37	38	51
Summa ²	2 239	2 129	2 222	2 789	3 241
<i>1983 års priser</i>					
Traktorer	1 054	1 016	946	1 189	1 121
Övriga maskiner och redskap ²	2 443	2 006	1 935	2 025	2 120
Summa ²	3 497	3 022	2 881	3 214	3 241

1) Exkl vagnar.

2) Inkl skattning med ledning av undersökning 1976.

Källa: Lantbrukets utredningsinstitut och statens jordbruksnämnd.

Resultatens tillförlitlighet

För några maskingrupper har det inte varit möjligt att erhålla säkra uppgifter. Detta gäller exempelvis vagnar för vilka uppgifter från ett stort antal småtillverkare torde saknas. Vidare föreligger svårigheter att beräkna jordbrukets andel av den totala försäljningen för vissa i undersökningen ingående maskiner och redskap, som används även inom andra näringar än jordbruket. Detta gäller bl a elektriska motorer, handredskap, redskap för grundförbättring m m. För dessa bortfall har gjorts en skattning med ledning av en kompletterande undersökning avseende år 1976.

Det kan också förekomma viss dubbelredovisning, t ex när tillverkare av viss utrustning till traktorer eller till torkanläggningar även säljer till leverantörer av traktorer och torkar. Dessa förhållanden torde dock knappast ge avvikelser större än någon eller några procent av totalbeloppen.

Annan publicering

Lantbruksräkningen 1981; antal traktorer och skördetröskor m m. SCB.

Jordbrukarnas maskininköp årligen 1950–1978; vissa uppgifter om inköp till trädgårdsbruket redovisas. Lantbrukets utredningsinstitut (stencil).

Jordbrukets traktorköp årligen 1950–1976. Lantbrukets utredningsinstitut (stencil).

Jordbrukarnas investeringar i maskiner och redskap Statens jordbruksnämnd. JEM 1980:11, 1981:10, 1982:9, 1983:9.

Andra undersökningar

Jordbruksinventeringen i mars 1973. Maskindrift vid jordbruksföretag 1972 uppgifter om traktorer, skördetröskor och cisterner. SCB. SM J 1973:39.

Fordon enligt bilregistret varje månad sedan 1973; uppgifter om totala antalet traktorer. I årssammandragen även med fördelning på tillverkare och på kommuner. SCB. SM T.

Nyregistreringsstatistik varje månad sedan 1973; uppgifter om antalet nyregistrerade traktorer i lantbruket med fördelning på tillverkare. AB Bilstatistik.

6 Förnödenheter

Förnödenheter är samlingsnamnet på ett antal förbrukningsvaror som används inom jordbruket, t ex utsäde, handelsgödsel, fodermedel och drivmedel.

Det är relativt ont om data om den direkta användningen av förnödenheter i jordbruket. De data som finns får därför kompletteras med försäljningsdata. Skillnaden mellan såld och verklig använd kvantitet är oftast obetydlig, eftersom de flesta förnödenheter lagras relativt kort tid. Det är dock inte möjligt att utifrån försäljningsdata studera skillnaden i t ex handelsgödselanvändning mellan olika slags företag.

Vissa uppgifter om kostnader för förnödenheter återfinns i kapitel 11.

Kapitel 6 innehåller avsnitt om

- Utsäde
- Växtnäringsämnen och kalk
- Växtskyddmedel
- Fodermedel
- Drivmedel och eldningsolja

Utsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc saknas i stort sett. Däremot finns tillförlitlig försäljningsstatistik tack vare den statliga frökontrollen. Denna statistik, se tabell 6.1, kan när den kompletteras med uppgifter om andelen areal besädd med statskontrollerat utsäde (se tabell 6.2) ge en uppfattning om de totala utsädesmängderna.

Statsplombering och betning av utsäde

Den statliga frökontrollens mål är att garantera en hög kvalitet hos utsädet. I stort sett allt utsäde som säljs kommersiellt måste vara statsplomberat – utsäde som produceras på den egna gården eller säljs mellan jordbrukare är alltså undantaget. För statsplombering ställs vissa krav på renhet, grobarhet, sortrenhet, vattenhalt, ogräshalt m m. Olika krav ställs på olika utsädesklasser.

- Statsplomb A Stamutsäde, ej tillgängligt i handeln
- Statsplomb B Basutsäde, grundutsäde för allt utsäde
- Statsplomb C Grundutsäde med generationsbeteckning
- Statsplomb D Bruksutsäde med generationsbeteckning
- Statsplomb U Undantagsklass vid brist på utsäde

Statsplombering utförs av statens utsädeskontroll samt av tre lokala frökontrollanstalter.

Betning av utsäde görs med kemiska medel för att skydda mot vissa växtsjukdomar.

Resultat

Av tabell 6.1 framgår att nära 270 000 ton utsäde statsplomberades under 1983/84. Huvuddelen av detta utsäde, nästan 85 %, plomberades i klass D.

Vid den centrala frökontrollen plomberades dessutom för export 1 577 ton med OECD-basis "Basic seed" (motsvarande statsplomb B) och 63 ton som "Certified seed" (motsvarande statsplomb C).

Tabell 6.1 Total kvantitet statsplomberat utsäde 1983/84. Ton

Total quantity of state certified seed in 1983/84. Metric tons

Utsädesslag	Utsäde plomberat med statsplomb					Summa
	A	B	C	D	U	
Höststråsäd	1 480	3 423	3 923	48 683	125	57 634
Vårstråsäd	5 387	9 829	12 817	155 663	152	183 848
Trindsäd	402	1 248	1 293	10 616	7	13 566
Blandsäd	–	–	–	3 709	–	3 709
Vallbalsväxter	15	15	17	670	2	719
Vallgräs	31	53	54	3 479	3	3 620
Blandfrö	–	–	–	3 627	2	3 629
Olje- och spånads- växter	35	1 362	64	1 000	36	2 497
Rotfruktsväxter	–	2	–	239	1	242
<i>Summa</i>						
1983/84	7 350	15 932	18 168	227 686	328	269 464
1982/83	6 223	27 907	17 310	204 197	744	256 381
1981/82	7 137	16 617	23 256	209 590	1 588	258 188
1980/81	7 865	19 782	18 983	199 843	6 177	252 650
1979/80	7 476	22 779	26 424	199 789	4 514	260 982

Källa: Statens utsädeskontroll och frökontrollanstalterna i Linköping, Skara och Örebro.

Tabell 6.2 baseras på en undersökning som SCB 1982 (och tidigare år 1976 och 1977) utfört på uppdrag av Svenska Lantmännens Riksförbund. I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna inhämtades uppgifter om användning av statsplomberat utsäde och om användningen av betat utsäde. Undersökningen gjordes på hela urvalet till de objektiva skördeuppskattningarna, dvs på ca 28 000 spannmålsfält hos ca 12 250 företag.

Vid denna undersökning inhämtades också uppgifter om kombinationen av statsplombering och betning. För 1982 framkom härvid att praktiskt taget allt statsplomberat utsäde för höstvet, höstråg, vårvete och korn också var betat. För havre var andelen betat utsäde av det statsplomberade endast ca 50 %.

Tabell 6.2 Spannmålsareal 1982 besädd med statsplomberat respektive betat utsäde. Procent av grödareal
Cereal area in 1982 sown with state certified and disinfected seed

Område	Höstvete		Höstråg		Vårvete		Korn		Havre	
	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat
<i>Län</i>										
Stockholms	83	99	79	97	80	96	71	89	61	36
Uppsala	77	99	..	..	66	97	47	90	49	46
Södermanlands	76	99	91	96	70	92	66	86	50	23
Östergötlands	80	100	97	99	85	99	83	92	70	27
Jönköpings	..	..	..	..	..	..	80	84	75	54
<i>Kronobergs</i>	..	..	..	..	..	..	84	83	86	56
Kalmar	56	96	61	86	..	..	61	74	68	35
Gotlands	62	95	68	90	..	..	56	79	80	81
Blekinge	74	93	84	97	..	..	76	83	82	87
Kristianstads	92	100	95	92	99	92	96	95	92	73
<i>Malmöhus</i>	91	99	94	97	100	97	95	97	94	71
Hallands	94	97	97	97	..	..	82	84	83	58
Göteborgs o Bohus	92	93	..	..	..	..	65	69	58	33
Älvsborgs	80	95	..	..	..	..	60	74	54	38
Skaraborgs	71	98	81	97	84	92	62	83	44	40
<i>Värmlands</i>	74	82	..	..	..	..	54	73	48	49
Örebro	79	95	78	99	72	94	55	84	47	47
Västmanlands	77	99	..	..	75	98	46	81	42	41
Kopparbergs	..	..	..	..	..	..	28	55	48	44
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..	35	57	37	37
<i>Västernorrlands</i>	..	..	—	—	—	—	63	66	82	73
Jämtlands	—	—	..	..	—	—	87	87	..	..
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	82	84	82	60
Norrbottens	—	—	—	—	..	..	83	86	..	..
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	90	99	95	98	99	96	93	96	89	68
» mellanbygder	72	97	80	91	97	95	80	88	82	67
» norra slättbygder	75	99	91	99	86	97	70	87	47	38
Svealands slättbygder	78	99	83	96	71	96	53	85	47	39
Götalands skogsbygder	86	96	83	89	81	90	75	78	71	42
Mellersta Sveriges skogsbygder	87	90	86	90	..	..	44	64	52	41
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	57	67	55	52
Övre Norrland	—	—	—	—	..	..	83	85	83	63
<i>Hela riket</i>										
1982	80	98	86	95	81	96	69	84	57	43
1977	62	95	74	92	72	34	62	65	59	12
1976	62	94	74	88	72	41	62	55	59	15

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning, se texten).

Av tabell 6.2 framgår att andelen statsplomberat utsäde är högst för höstsäd (över 80 %) och lägst för havre (under 60 %). För de flesta sädesslag har en betydande ökning av andelen statsplomberat utsäde skett sedan slutet av 1970-talet. Man måste dock komma ihåg att man kan förvänta sig relativt stora variationer mellan olika år p g a växlande möjligheter att ta utsäde av tillfredsställande kvalitet från föregående års skörd.

Skillnaderna mellan olika delar av landet är betydande, med de högsta andelarna statsplombering i de södra och de norra delarna av riket. Orsakerna torde vara det intensiva jordbruket i södra Sverige respektive svårigheterna att odla eget utsäde i norra Sverige.

För betning av utsäde är bilden liknande, men man måste här ta med i beräkningen att variationen mellan olika år torde vara ännu större än för statsplomberingen.

Utsädesmängd per hektar

Rikstäckande undersökningar om använda utsädesmängder per hektar saknas i stort sett. SCB genomförde 1965 en undersökning som för olika sädesslag visade utsädesmängden i storleksordningen 200–240 kg/ha.

Det finns vissa möjligheter att kombinera uppgifter om grödarealen med totala kvantiteten statsplomberat utsäde för att få en översiktlig uppfattning om använda utsädesmängder. Således kan uppgiften om spannmålsarealen 1982 (se tabell 52 i Jordbruksstatistisk årsbok 1983) kombineras med uppgiften i tabell 6.2 för att ge en skattning av de totala arealerna som besåts med statsplomberat utsäde. Genom att sedan dividera uppgiften om statsplomberat utsäde för höst- respektive vårstråsäd för 1981/82 (se Jordbruksstatistisk årsbok

1983, tabell 42) med de skattade arealerna erhåller man resultaten

Höststråsäd 220 kg/ha
Vårstråsäd 230 kg/ha

Man måste dock räkna med att dessa siffror endast ger ett ungefärligt mått på de verkliga utsädesmängderna. I praktiken används visst statsplomberat utsäde inte för utsäde (t ex osålda partier som använts som fodermedel). Å andra sidan har vid beräkningen inte tagits hänsyn till utvintring eller dylikt.

Annan publicering

Meddelanden från statens utsädeskontroll (tidigare statens centrala frökontrollanstalt), årligen sedan 1926.

Frökontrollanstaltens i Linköping verksamhet, årligen, sedan 1878.

Redogörelse för verksamheten vid Frökontrollanstalten i Skara, årligen sedan 1876/77.

Frökontrollanstalten i Örebro, årligen sedan 1878/79.

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna.

Arealer av spannmål besådda med statsplomberat och betat utsäde 1976 och 1977. SCB. SM J 1979:8.2. Appendix till SM J 1979:8.2.

Inventering av 1982 års spannmålsarealer med avseende på användningen av statsplomberat och ej statsplomberat utsäde. SCB. PM A/FU 1982:22 (stencil).

Utsädesmängderna för spannmål 1965. SCB. SM J 1966:5

Växtnäringsämnen

Detta avsnitt innehåller uppgifter om användningen av växtnäringsämnena kväve (N), fosfor (P) och kalium (K) samt om användningen av kalk (Ca).

Ämne Effekter

Kväve Ger växternas gröna delar en snabb och kraftig utveckling. Ökar proteininnehållet.

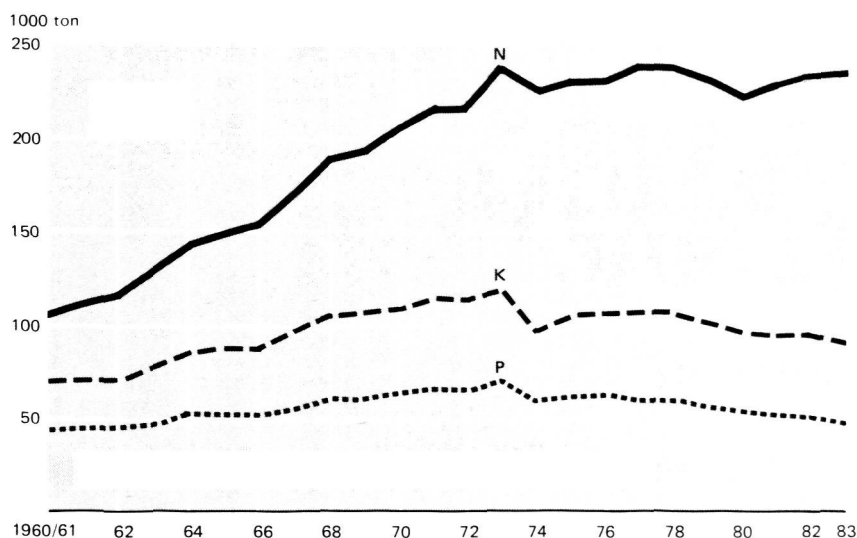
Fosfor Medverkar vid många livsviktiga processer. Stimulerar frösättning och mognad.

Kalium Medverkar vid växtnärings-transport inom växten. Förbättrar sädens stråstyrka. Ökar växternas vinterhärdighet.

Kalk Ökar jordens pH-värde och förbättrar jordens struktur.

Diagram 6.3 Försäljning till jordbruk och trädgårdsbruk 1960–1983 av kväve (N), fosfor (P) och kalium (K) i handelsgödselmedel. 1000 ton

Sales of nitrogen (N), phosphorus (P) and potassium (K) to agriculture and horticulture 1960–1983, 1000 tons

Tabell 6.4 Förbrukning av kalciumoxid (CaO) i jordbruk och trädgårdsbruk 1974–1983. Ton

Use of lime (CaO) in agriculture and horticulture 1974–1983. Tons

	Förbrukning av kalciumoxid, ton		
	Kalkningsmedel	Thomasfosfat	Summa
1983	357 490	—	357 490
1982	359 221	—	359 221
1981	315 950	—	315 950
1980	270 540	352	270 892
1979	270 227	1 481	271 708
1978	239 926	13 522	253 448
1977	204 554	19 410	223 964
1976	317 302	20 597	337 899
1975	305 985	21 703	327 688
1974	164 254	19 501	183 755

Källa: Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning.

Inom statens jordbruksnämnd görs årligen en sammanställning över försäljningen av handelsgödsel. Som underlag för beräkningarna använder nämnden uppgifter erhållna från tillverkare och importörer. På grundval av dessa beräkningar och arealuppgifter enligt lantbruksregistret utarbetar Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning statistik över försäljningen av handelsgödsel med fördelning på län.

Stiftelsen beräknar vidare kalkförbrukningen i jordbruket och trädgårdsbruket. Statistiken baseras på rapporter från tillverkare.

Diagram 6.3 och tabellerna 6.4 och 6.6 baseras på denna statistik. Samma uppgifter används också för den regionala uppdelningen av försäljningen av växtnäringsämnen i tabell 6.5 på nästa sida. Observera här att viss approximation har fått göras för att erhålla läns-

siffror, då försäljningsdistrikt etc ej exakt överensstämmer med länsgränser.

Resultat

Av diagram 6.3 framgår att den sk energikrisen 1973 medförde ett trendbrott för användningen av handelsgödsel. Efter 1974 har användningen av kväve, fosfor och kalium i stort sett stabiliserats. För fosfor och kalium tycks en viss minskning i användningen för närvarande ske, medan de senare åren inneburit en viss ökning (ca 2 % per år) för kväve.

Förbrukningen av kalk uppvisar stora variationer mellan olika år. År 1983 var den genomsnittliga tillförseln av kalk ca 120 kg/ha åkermark, medan den 1980 endast låg på ca 90 kg/ha. De stora variationerna kan bero på skiftande ekonomiska förhållanden mellan åren.

Tabell 6.5 Försäljning av handelsgödselmedel (mängd kväve, fosfor och kalium) till jordbruket och trädgårdsbruket 1983/84 (juni 83 – maj 84)

Sale of fertilizers (nitrogen, phosphorus and potassium) to the agricultural and horticultural sector in 1983/84

Område	Total kvantitet, ton			Kvantitet per hektar, kilogram		
	Kväve	Fosfor	Kalium	Kväve	Fosfor	Kalium
<i>Län</i>						
Stockholms	7 443	1 534	2 128	77	16	22
Uppsala	14 649	3 043	2 417	92	19	15
Södermanlands	14 009	2 687	3 150	99	19	22
Östergötlands	23 483	4 371	6 245	107	20	28
Jönköpings	5 104	1 396	3 720	54	15	39
<i>Kronobergs</i>	1 991	638	1 705	34	11	29
Kalmar	8 942	2 042	5 254	67	15	39
Gotlands	6 149	1 552	3 814	74	19	46
Blekinge	4 071	764	1 985	109	20	53
Kristianstads	12 943	2 124	5 324	71	12	29
<i>Malmöhus</i>	39 149	7 409	18 886	128	24	62
Hallands	12 218	2 254	5 672	99	18	46
Göteborgs o Bohus						
Älvsborgs	11 821	2 415	5 238	52	11	23
Skaraborgs	28 206	5 309	8 625	100	19	31
<i>Värmlands</i>	6 833	1 562	3 064	58	13	26
Örebro	10 986	2 485	4 131	95	22	36
Västmanlands	13 299	2 735	2 303	101	21	17
Kopparbergs	3 873	1 055	2 188	62	17	35
Gävleborgs	3 598	908	1 759	46	12	23
<i>Västernorrlands</i>	1 612	470	857	26	8	14
Jämtlands	1 579	443	826	34	10	18
Västerbottens	3 242	1 112	2 116	38	13	25
Norrbottnens	1 634	533	1 113	37	12	25
<i>Hela riket</i>						
1983/84	236 834	48 841	92 520	82	17	32
1982/83	231 718	50 048	95 411	79	17	33
1981/82	228 443	53 118	95 773	79	18	33
1980/81	224 342	53 619	96 824	77	18	33
1979/80	231 934	56 294	100 718	79	19	34

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Av tabell 6.5 framgår att de genomsnittliga givorna av handelsgödsel motsvarar ca 80 kg kväve, 15 kg fosfor och 30 kg kalium per ha. Variationerna mellan olika delar av riket är stora, med de högsta hektarsiffrorna i Malmöhus län för alla tre näringsämnena. Även övriga slättbygds-län ligger högt, medan särskilt norrlandslänen ligger lågt. Variationerna mellan länen är störst för kväve.

Vid tolkning av siffrorna i tabell 6.5 måste man komma ihåg att mycket av variationerna mellan länen kan förklaras av skillnader i tillgång till stallgödsel och av skillnader i grödor. I slättbygden finns t ex höga andelar brödsäd och oljevaxter, i Norrland stora vallarealer. I tabell 6.7 på nästa sida finns uppgifter om givor till olika grödor.

Tabell 6.6 visar i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Observera att denna tabell ger vikten av den sålda varan, medan tabell 6.5 anger vikten av respektive näringsämne. Kvävegödselmedel kan t ex innehålla mellan 15 och 30 % kväve.

Av tabell 6.6 framgår också att ungefär lika mycket enkla som sammansatta handelsgödselmedel används. Bland de rena kvävegödselmedlen utgörs över 60 % av kalksalpeter

15,5 N (15,5 % kväve). Bland de sammansatta dominerar NP 26-6 (26 % kväve, 6 % fosfor) bland NP-medlen, medan PK 7-13 och NPK 20-5-9 är störst inom sina respektive grupper.

Knappt 4 % av den totala mängden handelsgödselmedel i tabell 6.6 används i skogsbruket.

Tabell 6.6 Förbrukningen av handelsgödselmedel uttryckt i kvantiteter vara. Miljoner kg
Use of commercial fertilizers. Millions of kg

	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84
<i>Enkla gödselmedel</i>				
Kvävegödsel	613,2	650,7	680,1	722,5
Fosforgödsel	21,9	24,8	25,3	26,3
Kaliumgödsel	2,3	2,8	4,0	4,8
<i>Sammansatta gödselmedel</i>				
NP-gödsel	79,6	75,4	74,1	80,8
PK-gödsel	201,8	205,1	212,8	216,5
NPK-gödsel	576,2	564,2	545,3	520,4
<i>Totalt</i>	1 495,0	1 523,0	1 541,6	1 571,3

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 6.7 Förbrukningen av kväve, fosfor och kalium till olika grödor inom jordbruket 1978. Kilogram per hektar*Application of nitrogen, phosphorus and potassium to different crops in the agricultural sector in 1978. Kilogrammes per hectare*

Växtnäringsämne; produktionsområde	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Korn	Havre	Bland- säd	Slätter- vall	Betes- vall	Mat- potatis	Potatis för stärkelse och råspnit	Höst- råps	Vår- råps	Höst- rybs	Vår- rybs
Kväve														
Götalands södra slättbygder	132	101	78	86	83	..	80	48	115	..	189	99	167	..
» mellanbygder	99	90	67	74	73	..	78	55	117	93	153	127	154	..
» norra slättbygder	106	94	74	83	72	76	72	47	100	..	144	116	132	106
Svealands slättbygder	111	105	84	87	80	62	73	52	73	..	..	115	130	92
Götalands skogsbygder	98	81	65	61	51	41	59	38	69	70	..	110	..	77
Mellersta Sveriges skogsbygder	84	..	57	68	67	54	54	44	26	..	..	..	..	94
Nedre Norrland	..	..	..	44	46	29	37	32	24	..	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	37	42	34	36	10	50	..	..	..	..	..
Hela riket	111	101	72	74	69	52	59	43	93	88	172	114	140	96
Fosfor														
Götalands södra slättbygder	22	14	18	18	19	..	20	11	63	..	31	18	26	..
» mellanbygder	23	15	21	23	24	..	22	14	54	44	24	24	35	..
» norra slättbygder	21	21	22	21	20	21	15	10	68	..	23	23	18	22
Svealands slättbygder	16	23	15	21	20	20	16	11	55	..	..	24	18	20
Götalands skogsbygder	21	21	15	20	19	20	18	11	42	47	..	22	..	18
Mellersta Sveriges skogsbygder	19	..	22	21	20	12	14	9	37	..	..	..	..	23
Nedre Norrland	..	..	..	20	17	15	13	9	24	..	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	23	21	30	13	4	47	..	..	..	..	..
Hela riket	20	21	19	21	20	20	16	11	56	44	27	23	22	21
Kalium														
Götalands södra slättbygder	44	27	36	36	40	..	49	23	183	..	59	34	50	..
» mellanbygder	46	30	44	49	51	..	53	33	154	121	47	46	63	..
» norra slättbygder	20	16	29	28	27	28	27	18	179	..	28	32	23	24
Svealands slättbygder	12	8	14	16	18	23	25	16	139	..	..	13	20	22
Götalands skogsbygder	32	27	29	42	38	40	40	24	112	144	..	38	..	33
Mellersta Sveriges skogsbygder	29	..	35	36	33	22	26	16	60	..	..	..	..	34
Nedre Norrland	..	..	..	36	30	25	24	17	44	..	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	43	45	44	28	8	87	..	..	..	..	..
Hela riket	27	14	33	32	29	32	34	22	149	115	49	23	33	27

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

SCBs handelsgödselundersökning

Siffrorna i tabell 6.7 har hämtats från SCBs undersökning av handelsgödsel-användning 1978. (En liknande under-sökning genomfördes även 1971.)

Undersökningen genomfördes på ett underurval (25 %) av urvalet till de objektiva skördeuppskattningarna, dvs för ca 3 200 gårdar. Bortfallet av gårdar var ca 5 %. Uppgifter insamlades vid intervju med företagaren, i regel för ett fält per gröda och gård. Uppgifterna av-såg handelsgödselmedel och har sedan omräknats till kvantiteter av respektive näringsämne. På grund av det begrän-sade urvalet är regionala uppgifter för vissa ovanligare grödor relativt osäkra.

De högsta kvävegivorna ges till vete, oljeväxter och potatis. (Givan för socker-betor, som saknas i tabellen, torde ligga på ungefär samma nivå som givan för matpotatis). De största regionala varia-tionerna finns för fodersäd, vall och matpotatis.

De högsta givorna för såväl fosfor som kalium ges till potatis. För övriga grödor är variationen, såväl mellan olika grödor som mellan olika delar av landet, något mindre än motsvarande variation för kväve.

Annan publicering

Lokalstatistik för växtnäringsanvändning inom jordbruk och trädgårdsbruk, årligen sedan 1955.

Kalkförbrukning i ton Ca O per kalen-derår inom jord- och trädgårdsbruk, uppgifter för län och för olika slag av kalkningsmedel. Svensk Växtnärings-forskning (stencil).

Förbrukningen av handelsgödsel-medel 1983/84. Statens jordbruks-nämnd. Jordbruksekonomiska med-delanden 1985:1.

Förbrukning av växtnäringsämnen i handelsgödsel i jordbruket. SCB. SM J 1972:23 och 1979:8.6.

Växtskyddsmedel

Löpande statistik om användningen av växtskyddsmedel finns bara för försäljningen. SCB har dock genomfört undersökningar av användningen av växtskyddsmedel under vissa år, senast 1980 och 1981. Man måste dock vid tolkningen av resultaten från dessa undersökningar komma ihåg att behovet av att använda växtskyddsmedel varierar kraftigt mellan olika år pga väderlekens inverkan på betingelserna för t ex insektsangrepp.

Resultat

Tabell 6.8 visar utvecklingen för försäljningen av växtskyddsmedel under perioden 1979–1983. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel, såväl volymmässigt som värdemässigt.

För samtliga slag av växtskyddsmedel gäller att kvantiteterna tycks ligga på ungefär samma nivå under hela perioden, med en relativt stor variation mellan enskilda år. Detta gäller både kvantiteten preparat och kvantiteten verksam substans. Andelen verksam substans ligger i genomsnitt på ca 25 % för insektsmedel och på ca 50 % för övriga växtskyddsmedel.

Förekomsten av olika slags preparat inom varje grupp av bekämpningsmedel och tillkomsten av nya medel på marknaden gör det svårt att tolka kvantitetssuppgifterna. Övergång till

Växtskyddsmedlen kan indelas i:

- Medel mot insekter
- Medel mot växtsjukdomar (svampangrepp)
- Medel mot ogräs

Dessutom används medel för t ex stråförkortning och blastdödning.

Betningsmedel för utsäde kan också betraktas som ett medel mot växtsjukdomar; medlet tilläts dock redan av leverantören.

mer verksamma substanser och/eller ändrade koncentrationer kan alltså medföra att en förbättrad effekt erhålls utan att detta avspeglar sig i kvantitetssiffrorna.

Kostnaderna för växtskyddsmedel har under perioden stigit betydligt. Förändringen är betydligt större än vad som skulle förklaras av prishöjningen och måste alltså, mot bakgrund av de i stort sett oförändrade kvantiteterna, bero på övergång till andra slags preparat.

Tabell 6.8 Total försäljning av växtskyddsmedel till jordbruket 1979–1983. Kvantitet preparat, kvantitet verksam substans och värde

Total sale of pesticides to agriculture in 1979–1983. Quantities of products, quantities of active agent and value

	Insekts- medel	Svamp- medel ¹⁾	Betnings- medel ²⁾	Ogräs- medel ³⁾	Summa
<i>Kvantitet preparat, ton</i>					
1983	469	1 105		7 013	8 587
1982	474	1 500		7 389	9 363
1981	477	1 315		6 596	8 388
1980	524	984		6 907	8 415
1979	458	1 057		6 696	8 211
<i>Kvantitet verksam substans, ton</i>					
1983	104	406	129	3 594	4 233
1982	145	583	172	4 010	4 910
1981	139	480	168	3 970	4 757
1980	171	345	151	3 772	4 439
1979	132	403	114	3 939	4 588
<i>Värde, miljoner</i>					
1983	42,0	84,8	20,7	318,4	465,9
1982	32,7	56,2	33,2	281,7	403,8
1981	24,9	34,9	29,5	218,1	307,4
1980	23,8	29,1	22,0	195,3	270,2
1979	14,0	22,3	16,5	158,1	210,9

1) Inklusive mikronäringsämnen och baljväxtbakterier.

2) Förbrukning huvudsakligen inom utsädesbranschen.

3) Inklusive stråförkortningsmedel, blastdödningsmedel m m.

Källa: Statens Jordbruksnämnd.

Uppgifterna i tabell 6.8 baseras på statens jordbruksnämnds sammanställning av dels uppgifter från produktkontrollbyrån vid statens naturvårdsverk, dels prisuppgifter från återförsäljare. Då mängduppgiften avser försäljning till återförsäljare utgör försäljarnas lagerhållning en osäkerhetskälla.

Uppgifter för trädgårdsodlingen saknas för senare år. Tidigare uppgifter, från Lantbrukets utredningsinstitut, visade en användning i den kommersiella trädgårdssektorn som motsvarade ca 5 % av användningen inom jordbruket.

Annan publicering

Jordbrukets kostnader för bekämpningsmedel 1983. Statens jordbruksnämnd. Jordbruksekonomiska meddelanden 1985:2.

Försäljning av växtskyddsmedel m m till jordbruk och trädgårdsbruk (årigen 1952–1978) Lantbrukets utredningsinstitut (stencil).

Tabell 6.9 Användning av kemiska bekämpningsmedel i jordbruket 1980
Use of pesticides in agriculture in 1980

Område; storleksgrupp	Bekämpningsmedel, ton preparat				Summa	Andel företag som använt be- kämpnings- medel, procent	Andel åkerareal som be- kämpats, procent
	Mot insekter	Mot växtsjuk- domar ¹	Mot ogräs	Övriga ²			
<i>Län</i>							
Stockholms	17	4	151	8	180	67	52
Uppsala	32	8	285	16	341	85	66
Södermanlands	20	5	242	7	274	75	62
Östergötlands	53	27	495	38	613	76	64
Jönköpings	2	5	63	1	71	51	30
Kronobergs	2	4	53	3	62	62	35
Kalmar	12	16	204	11	243	64	45
Gotlands	12	11	113	7	143	81	44
Blekinge	4	22	59	3	88	63	52
Kristianstads	30	107	434	35	606	78	65
Malmöhus	97	125	772	62	1 056	92	78
Hallands	22	23	216	29	290	74	54
Göteborgs o Bohus	8	2	65	3	78	51	35
Älvsborgs	12	3	191	6	212	48	38
Skaraborgs	54	37	528	59 ³	678	77	64
Värmlands	9	4	78	6	97	27	32
Örebro	16	11	190	8	225	67	62
Västmanlands	29	4	228	13	274	85	70
Kopparbergs	3	4	43	24 ³	74	44	37
Gävleborgs	1	2	46	1	50	43	30
Västernorrlands	1	0	16	0	17	21	15
Jämtlands	1	0	6	0	7	10	7
Västerbottens	0	1	25	32 ³	58	23	14
Norbottens	1	1	11	1	14	19	14
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	116	138	1 037	85	1 376	93	82
» mellanbygder	46	141	560	48	794	84	56
» norra slättbygder	102	54	1 028	86	1 270	79	69
Svealands slättbygder	117	34	1 109	55	1 316	77	63
Götalands skogsbygder	38	44	535	27	644	55	34
Mellersta Sveriges skogsbygder	15	8	153	14	190	40	31
Nedre Norrland	3	5	56	24 ³	88	22	17
Övre Norrland	1	2	36	34 ³	73	20	13
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	6	9	22	2	39	18	12
5,1 – 10,0	4	7	99	17	127	36	21
10,1 – 20,0	30	49	401	15	495	62	35
20,1 – 30,0	33	34	479	44	590	77	42
30,1 – 50,0	88	83	910	55	1 136	87	52
50,1 – 100,0	123	110	1 244	99	1 576	94	64
Över 100,0	154	134	1 359	141	1 788	98	74
<i>Hela riket</i>	438	426	4 514	373	5 751	58	52

1) Exklusive betningsmedel.

2) Bl a medel för blastdödning och stråförkortning.

3) Osäker uppgift.

Källa SCB, urvalsundersökning.

Tabell 6.9 baseras på SCBs undersökning av användningen av kemiska bekämpningsmedel i jordbruket. Uppgifter insamlades, som en del av en sk omni-busundersökning, genom enkät från ca 12 000 företag. Bortfallet var så stort som 20 %, vilket – trots genomförd bortfalls-korrigerings – gör resultaten något osäkra. De angivna totalsiffrorna i denna under-sökning ligger något lägre än motsvarande försäljningssiffror.

Genomsnittligt används i Sverige ca 2 kg kemiska bekämpningsmedel per hektar och år. Variationerna mellan olika delar av landet är mycket stora. De största mängderna, både totalt och per hektar, används i slättbygden i södra Sverige och de lägsta i Norrland.

De regionala skillnaderna beror, förutom på skillnaden i odlingsteknik, på skillnaden i grödval och på skillnaden i de naturliga betingelserna för skade-görare.

Man måste, både vid tolkningen av siffrorna för olika landsdelar och för olika storleksgrupper, komma ihåg att stora företag är relativt sett vanligare i södra Sverige. En del av de stora skillnaderna i tabell 6.9 mellan södra och norra Sverige är alltså en storlekseffekt, samtidigt som en del av skillnaden mellan olika storleksgrupper är en geografisk effekt.

Annan publicering

Källa: Kemiska bekämpningsmedel i jordbruket 1980, SCB. SM J 1982:12.

Tabell 6.10 Kemiskt ogräsbekämpade spannmålsarealer 1979. Procent
Cereal area treated with herbicides in 1979. Per cent

Område; storleksgrupp	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Blandsäd	Summa
<i>Län</i>							
Stockholms	88	82	78	80	70	31	77
Uppsala	90	95	82	89	85	69	88
Södermanlands	91	94	61	79	78	49	80
Östergötlands	97	92	87	87	74	53	85
Östergötlands	99	62	38	74	75	77	75
Kronobergs	..	67	31	76	80	94	79
Kalmar	90	96	68	86	82	74	84
Gotlands	75	57	40	76	64	31	71
Blekinge	98	99	74	94	93	..	91
Kristianstads	93	98	69	96	96	100	93
Malmöhus	99	97	79	97	97	92	96
Hallands	91	99	27	96	94	71	92
Göteborgs o Bohus	51	68	35	73	69	25	66
Älvsborgs	86	86	58	81	76	80	78
Skaraborgs	96	88	58	88	84	80	86
Värmlands	66	93	60	60	63	7	60
Örebro	95	98	55	93	90	..	91
Västmanlands	88	96	68	90	87	75	89
Kopparbergs	67	..	..	75	66	34	71
Gävleborgs	38	..	56	64	48	52	59
Västernorrlands	—	—	..	51	42	19	48
Jämtlands	—	—	—	18	12	3	17
Västerbottens	—	—	..	31	37	33	32
Norrbottens	—	—	—	44	65	25	45
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	99	98	74	98	97	91	96
» mellanbygder	89	93	62	90	90	62	86
» norra slättbygder	97	93	71	90	83	57	87
Svealands slättbygder	89	94	67	86	81	57	84
Götalands skogsbygder	75	81	47	82	75	70	77
Mellersta Sveriges skogsbygder	78	92	55	72	68	43	70
Nedre Norrland	28	..	..	48	41	26	46
Övre Norrland	—	—	..	34	45	31	34
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 20,0	81	80	42	66	64	56	65
20,1 – 50,0	91	93	55	81	79	63	80
Över 50,0	96	95	78	90	89	56	90
<i>Hela riket 1979</i>	93	94	66	82	80	59	82
Totalt odlad areal, hektar	181 028	69 964	59 434	754 137	489 460	59 077	1 613 100

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

Uppgiftsinsamlingen 1979 om kemiskt ogräsbekämpade arealer samordnades med de objektiva skördeuppskattningarna. Uppgifter insamlades från samtliga cirka 12 500 gårdar som ingick i urvalet till dessa. En liknande undersökning genomfördes 1976.

Som synes är inte skillnaderna mellan de olika spannmålsgrödorna särskilt stora. Däremot är skillnaderna mellan olika delar av landet betydande.

För tabell 6.10 gäller för övrigt samma kommentar som för tabell 6.9 beträffande sammanblandning av regionala effekter och storlekseffekter.

Annan publicering

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna 1975, 1978 och 1979. Undersökningar rörande växtodlingen, uppgifter om kemisk ogräsbekämpning på fält med respektive utan vallinsädd. SCB. SM J 1976:6.5, 1979:8.7 och 1980:7.4. Appendix till SM J 1976:6.5, 1979:8.7 och 1980:7.4.

Fodermedel

Förbrukningen av kraftfoder i Sverige har ökat kraftigt sedan 1960-talet. Orsakerna till ökningen är dels en minskad grovfoderproduktion, dels en ökad intensitet i animalieproduktion.

Fodermedlen kan indelas i grovfoder (hö, grönfoder m m) och kraftfoder (spannmål, oljekraftfoder m m). En annan indelningsgrund är efter fodermedlets ursprung; vegetabiliska (samtliga ovan uppräknade hör hit) och animaliska (fiskmjöl, köttmjöl m m). Dessutom används mindre mängder av mineralfodermedel och vitaminfodermedel.

I tablån härintill ges en grov bild av fodermedellagringen. För att kunna jämföra fodermedel med olika energiinnehåll uttrycks de i tablån i foderenheter (1 foderenhet är lika med nettoenergin i 1 kg korn för idisslare.)

Fodertillgång, miljoner foderenheter 1983/84

Från inhemsk skörd ¹⁾	6 517	Oljekraftfoder	415
Import	412	Övrigt kraftfoder	3 065
		Grovfoder	2 252
		Halm o blast	1 197
Summa	6 929	Summa	6 929

1) Exkl halm o blast.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Jordbruksnämnden sammanställer varje år statistik över produktionen av foderblandningar och beräknar förbrukningen av fodermedel.

Uppgifter om den inhemska produktionen av foderblandningar insamlar jordbruksnämnden från tillverkare.

Med hjälp av uppgifter från tillverkare om produktionen av fodermedel, från den officiella handelsstatistiken om import och export av fodermedel samt från tillverkare och importörer om lagerförändringar, gör jordbruksnämnden beräkningar över förbrukningen av fodermedel.

Observera särskilt att uppgifterna om förbrukningen av fodersäd är beräknad som en restpost: Skörd – hemmakonsumtion – utsäde – utrikeshandel.

Som framgår av tablån ovan täcks ca 5 % av foderbehovet av importerade varor. Importen utgörs främst av proteinrika fodermedel som ingår i foderblandningar. Importens andel av den totala fodertillgången har minskat något under den senaste tioårsperioden.

Ungefär hälften av fodertillgången, uttryckt i energiinnehåll, utgörs av kraftfoder. Bland kraftfodret dominerar spannmål kraftigt, se vidare tabell 6.11.

Av tabell 6.11 framgår också att fördelningen mellan spannmål, sockerprodukter och proteinfodermedel varit relativt stabil under den aktuella perioden. Foderärter och lusernfrö har ökat kraftigt de senaste åren.

Inom gruppen oljekraftfoder dominerar sojamjöl och rapsmjöl.

Tabell 6.11 Beräknad förbrukning av kraftfodermedel 1975–1984. 1000 ton

Estimated consumption of feeding consenrat 1975–1984. 1000 tons

Slag av fodermedel	1975/76	1977/78	1979/80	1981/82	1983/84
<i>Spannmål</i>					
Fodersäd ¹⁾	3 000	3 000	3 200	3 500	2 700
Brödsäd	164	256	153	136	302
Majs	72	65	72	87	45
<i>Sockerprodukter</i>					
Melass	87	64	63	65	69
Betför	155	194	203	220	201
<i>Proteinfodermedel</i>					
Oljekraftfoder	440	444	391	441	373
Fiskmjöl	84	77	105	105	117
Köttmjöl	25	26	25	31	37
Glutenfoder	—	10	43	22	17
Kvarnprodukter	123	163	169	159	170
Foderärter, Åkerbönor	—	—	20	35	70
Lusernfrö	—	—	—	—	14

1) Beräknad som restpost, se texten.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 6.12 Produktion av foderblandningar för olika djurslag samt råvaror ingående i dessa blandningar 1979/80–1983/84. Milj kilogram

Production of feeding stuff for different kinds of animals and raw materials included in these mixtures in 1979/80–1983/84. Millions of kilogrammes

Råvara	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84
<i>Blandningar för fjäderfä</i>					
Råg, vete	106,3	103,1	94,6	100,9	126,9
Korn, havre	157,6	169,8	181,4	184,7	181,0
Majs, annan spannmål	67,1	60,6	65,6	51,8	38,7
Baljväxter	0,5	0,6	1,0	1,2	1,9
Kvarnprodukter	14,3	14,8	16,1	18,8	16,0
Sockerprodukter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Oljekrafftoder	33,2	34,6	38,4	32,1	34,3
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	42,0	43,2	47,1	49,6	49,7
Mineralfodermedel	19,6	19,8	17,8	17,5	19,0
Vitaminfodermedel	2,4	2,4	2,4	2,1	2,1
Andra råvaror	27,3	29,0	30,6	36,5	32,9
Summa	470,3	477,9	495,0	495,2	502,6
<i>Blandningar för svin</i>					
Råg, vete	29,1	27,6	32,3	28,7	63,0
Korn, havre	540,7	535,8	511,5	479,0	463,9
Majs, annan spannmål	1,6	0,5	1,1	2,5	0,9
Baljväxter	10,7	7,7	7,4	8,7	11,4
Kvarnprodukter	66,4	71,7	70,2	74,9	73,7
Sockerprodukter	0,1	0,1	0,4	0,5	0,9
Oljekrafftoder	57,3	65,2	78,1	47,9	62,1
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	89,4	85,1	80,9	94,4	84,6
Mineralfodermedel	18,8	18,7	16,7	13,2	13,3
Vitaminfodermedel	7,3	6,5	6,3	6,0	5,9
Andra råvaror	38,4	37,9	40,4	43,2	44,1
Summa	859,8	856,8	845,3	799,0	823,8
<i>Blandningar för nötkreatur m fl</i>					
Råg, vete	16,4	18,9	13,3	17,7	44,5
Korn, havre	251,7	255,3	249,9	230,1	247,8
Majs, annan spannmål	33,5	26,0	24,1	24,4	22,2
Baljväxter	17,2	15,3	14,2	21,1	39,5
Kvarnprodukter	71,0	74,4	70,4	67,6	71,1
Sockerprodukter	138,3	147,7	152,5	154,4	138,3
Oljekrafftoder	227,6	223,6	275,3	225,9	238,7
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	11,5	10,5	13,4	34,0	24,6
Mineralfodermedel	20,9	19,2	16,3	13,8	15,0
Vitaminfodermedel	5,1	4,4	7,0	5,9	3,9
Andra råvaror	153,6	162,7	129,5	129,7	131,3
Summa	946,8	958,0	965,9	924,6	976,9

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Som framgår av tabell 6.12 används drygt 40 % av den totala produktionen av foderblandningar (2 300 milj kg år 1983/84) till nötkreatur m fl. Ca 35 % används till svin och knappt 25 % till fjäderfä.

Förbrukningen av foderblandningar för fjäderfä har ökat något under 1980-talet. Av de använda råvarorna dominerar fodersäd och – detta till skillnad från de övriga djurslagen – brödsäd. En relativt stor andel av råvarorna (10 % av vikten) utgörs av fiskmjöl m m.

Användningen av köpfoderblandningar för svin har minskat något under den aktuella perioden, vilket kan tyda på en ökad blandning av foder ute på företagen. Fodersäd är den

dominerande råvaran i blandningarna, och liksom för fjäderfäblandningar används ca 10 % fiskmjöl etc.

Bland råvarorna till nötkreatursblandningarna dominerar fodersäd, oljekrafftoder och sockerprodukter.

Vid tolkningen av siffrorna i tabell 6.12 måste man komma ihåg att användningen av köpfoderblandningar påverkas av den aktuella tillgången på fodersäd och för nötkreatur också av grovfodertillgången.

Annan publicering

Tabeller över produktion och förbrukning av fodermedel (årligen sedan 1959/60). Statens jordbruksnämnd (stencil).

Drivmedel, Eldningsolja

Förbrukningen av drivmedel

Som framgår av diagram 6.13 är den totala drivmedelsförbrukningen i jordbruket på samma nivå som 1960, medan man kan notera en viss minskning i förbrukningen under mitten av perioden. Denna utveckling skall ses mot bakgrund av att åkerarealen under denna period minskat med ca 10 %, och antalet jordbruksföretag med ca 50 %. Under samma tid har antalet traktorer ökat med ca 30 % och antalet skördetröskor nästan fördubblats, samtidigt som kapaciteten per maskin ökat väsentligt.

Av diagrammet framgår tydligt hur snabb övergången till dieseldrift varit. År 1960 stod diesel endast för 40 % av den totala förbrukningen, medan fotogen svarade för ungefär lika mycket och bensin för ca 20 %. Redan år 1972 svarade diesel för nära 90 % av drivmedelsförbrukningen.

1983 är fotogenförbrukningen mindre än en halv procent (se tabell 6.14 för exakta siffror) och bensinförbrukningen ca 3 %. Bensinförbrukningen minskade som synes relativt långsamt.

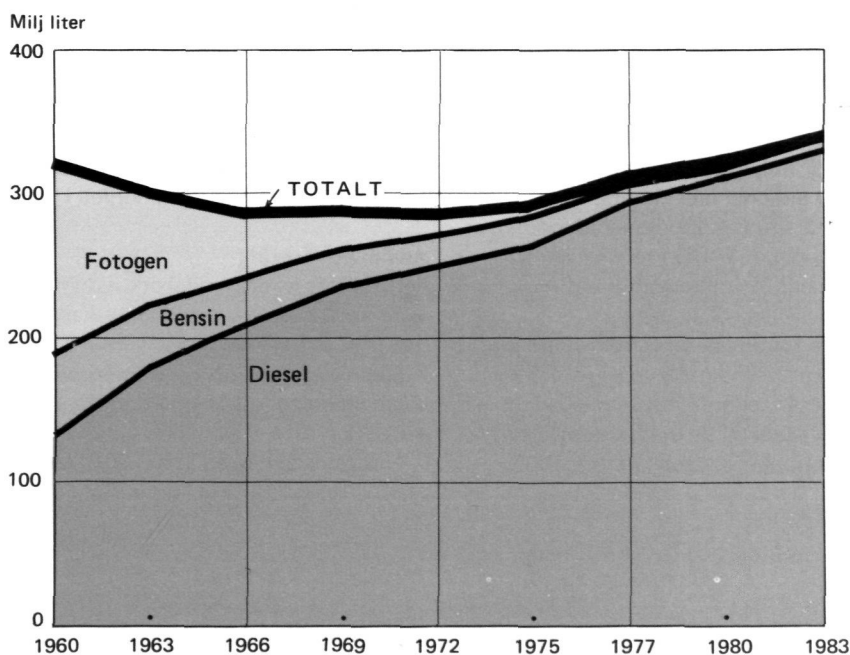
År 1983 förbrukades 340 milj liter drivmedel i jordbruket. Som redan påpekats dominerar dieselolja helt som drivmedel. Dominansen är störst i slättbygderna – t ex 98 % diesel i Götalands södra slättbygder mot 94 % i Övre Norrland – och bland stora företag – t ex 99 % diesel på företag med över 100 ha åker jämfört med 81 % på företag med 2 – 5 ha åker.

För hela riket ligger drivmedelsförbrukningen på 116 liter/ha åker i genomsnitt. (Man måste då komma ihåg att drivmedelsförbrukningen för traktorer som tillfälligt använts t ex i skogsbruket ingår i den i tabell 6.14 redovisade drivmedelsförbrukningen.)

Den högsta drivmedelsförbrukningen, 154 liter/ha, finns i Götalands södra slättbygder medan Mellersta Sveriges skogsbygder ligger lägst med 93 liter/ha. De höga siffrorna i slättbygden beror till stor del på hög andel grödor som kräver mycket maskintid, t ex potatis och sockerbetar samt vallar med kort liggtid.

Diagram 6.13 Förbrukningen av drivmedel i jordbruket (milj liter) 1960–1983

Consumption of motor fuel in agriculture in 1960–1983. Millions of litres

Tabell 6.14 Förförbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket under 1983
Consumption of motor fuel and fuel oil in agriculture during 1983

Område; storleksgrupp	Drivmedel (1 000 liter)			Summa	Eldningsolja ¹ (1 000 liter)
	Bensin	Fotogen	Diesellojla		
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	740	121	53 853	54 714	6 442
mellanbygder	727	105	43 272	44 104	3 533
norra slättbygder	1 036	52	48 687	49 775	9 224
Svealands slättbygder	1 002	173	65 825	67 000	16 644
Götalands skogsbygder	2 845	103	64 017	66 965	3 722
Mellersta Sveriges skogsbygder	737	92	19 809	20 638	2 252
Nedre Norrland	1 094	63	19 153	20 310	1 446
Övre Norrland	992	62	15 938	16 992	1 764
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	1 695	184	8 110	9 989	..
5,1 – 10,0	1 998	188	20 233	22 419	339
10,1 – 20,0	1 999	173	44 790	46 962	2 848
20,1 – 30,0	1 058	73	42 750	43 881	2 548
30,1 – 50,0	1 094	110	70 316	71 520	6 294
50,1 – 100,0	690	21	80 149	80 860	14 151
Över 100,0	641	22	64 207	64 870	18 580
<i>Hela riket</i>	9 175	771	330 554	340 500	45 026

1) Förbrukning till bostäder och växthus ingår ej.

Källa: SCB, enheten för lantbruksenkäter (urvalsundersökning om 12 000 enheter; bortfall se texten).

Förbrukningen av eldningsolja

År 1983 förbrukades i jordbruket 45 miljoner liter eldningsolja (förbrukningen till bostäder och växthus ingår inte). Motsvarande siffror för 1980 var 71 miljoner liter och för 1973 81 miljoner liter. En stor del av denna minskning kan troligen förklaras av det torra vådret 1983, vilket medförde ovanligt litet torkningsbehov för spannmål.

Förbrukningen inom trädgårdsodlingen

Inom trädgårdsodlingen förbrukades, enligt trädgårdsräkningen, under 1981 sammanlagt 8,0 miljoner liter drivmedel (0,1 miljoner liter fotogen, 2,7 miljoner liter bensen och 5,2 miljoner liter diesel) samt 128 miljoner liter eldningsolja.

För år 1976 var motsvarande siffror 9,5 miljoner liter drivmedel (0,2 miljoner liter fotogen, 4,2 miljoner liter bensin och 5,1 miljoner liter diesel) samt 216 miljoner liter eldningsolja.

Uppgifterna om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket kommer från stickprovsundersökningar som SCB genomfört ungefär var tredje år sedan 1960. De enskilda undersökningarna har varierat något till sin uppläggning; den beskrivning som här ges avser uppläggningen fr o m år 1980.

Undersökningen har utförts på ett urval om ca 12 000 företag med mer än 2,0 ha åkermark i LBR. Bortfallet i undersökningarna har varit ca 2 %.

Medelfelen i undersökningen är små på riksnivå (1 % för diesel, 2 % för eldningsolja, 3 % för bensin och 13 % för foto-gen). För produktionsområden och storlekgrupper ligger medelfelen ungefär tre gånger högre.

Smörjmedel

Förbrukningen av smörjmedel har inte undersökts sedan 1975. Detta år förbrukades drygt 10 miljoner liter smörjolja och drygt 1,3 miljoner kg smörjfett i jordbruket.

Annan publicering

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1983 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1983. SCB, SM E 1984:13.

Förbrukning av driv- och smörjmedel, hemsakt och hem-
 maanvändning av mjölk i jordbruket 1975. SCB. SM J
 1976:10.

Trädgårdsräkningen 1982. SCB. SM J 1982:18.

7 Växtodling

I kapitel 7 redovisas statistik över åkerarealens användning och skördar. I avsnittet om åkerarealens användning lämnas uppgifter främst om arealen av olika grödor och antal företag med odling av respektive gröda. I avsnittet om skördar lämnas uppgifter om hektar- och totalskördar, uppgifter om skördens kvalitet, uppgifter om användningen av olika sorter i spannmåls- och potatisodlingen samt uppgifter om övervintring, utvintring m m enligt årsväxtrapporteringen. Vissa meteorologiska uppgifter redovisas också.

Kapitlet innehåller avsnitt om

- åkerarealens användning
- skördar
 - hektarskördar
 - totalskördar
 - skördens kvalitet
 - sortanvändning
 - årsväxten

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom lantbruksregistret. Arealens fördelning på olika grödgrupper 1984 framgår av diagram 7.1. Variationerna mellan åren för vissa grödgrupper kan vara stora. För brödsäd var arealen 391 000 hektar 1984, vilket är 5 % mindre än 1983. Sett över den senaste femårsperioden kan dock ingen särskild trend iaktas om man undantar arealen baljväxter som mer än tredubblats sedan 1980. Baljväxterna utgör dock 1984 endast

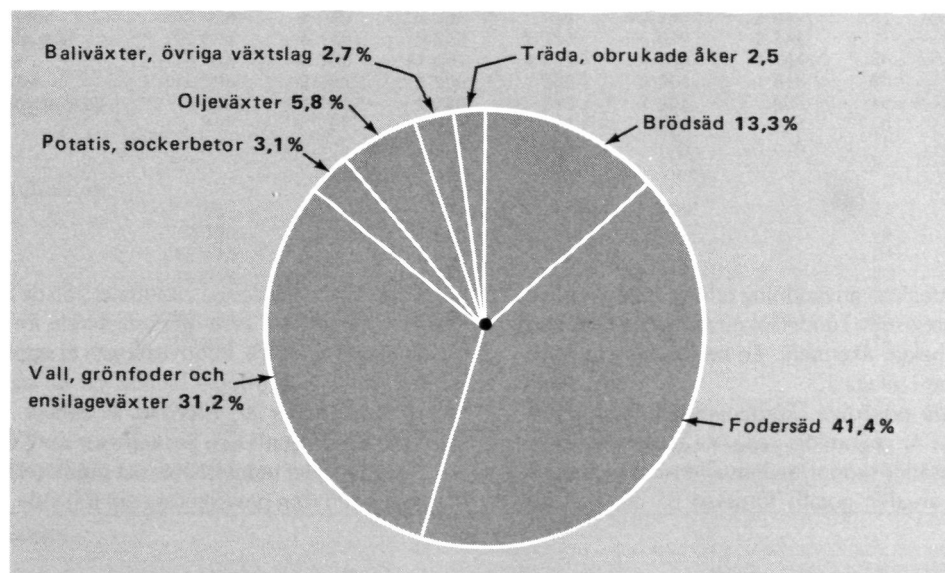
1,7 % av den totala åkerarealen på 2,93 miljoner hektar.

Den vanligaste grödan är slåttervall som 1984 förekom på drygt 77 % av företagen. Närmast därefter följer korn respektive havre med odling på 65 % respektive 51 % av företagen.

Den största genomsnittliga arealen per företag 1984 redovisas för höstvetete med 10,3 hektar. Närmast följer korn med 9,4 hektar och hösträps med 8,6 hektar.

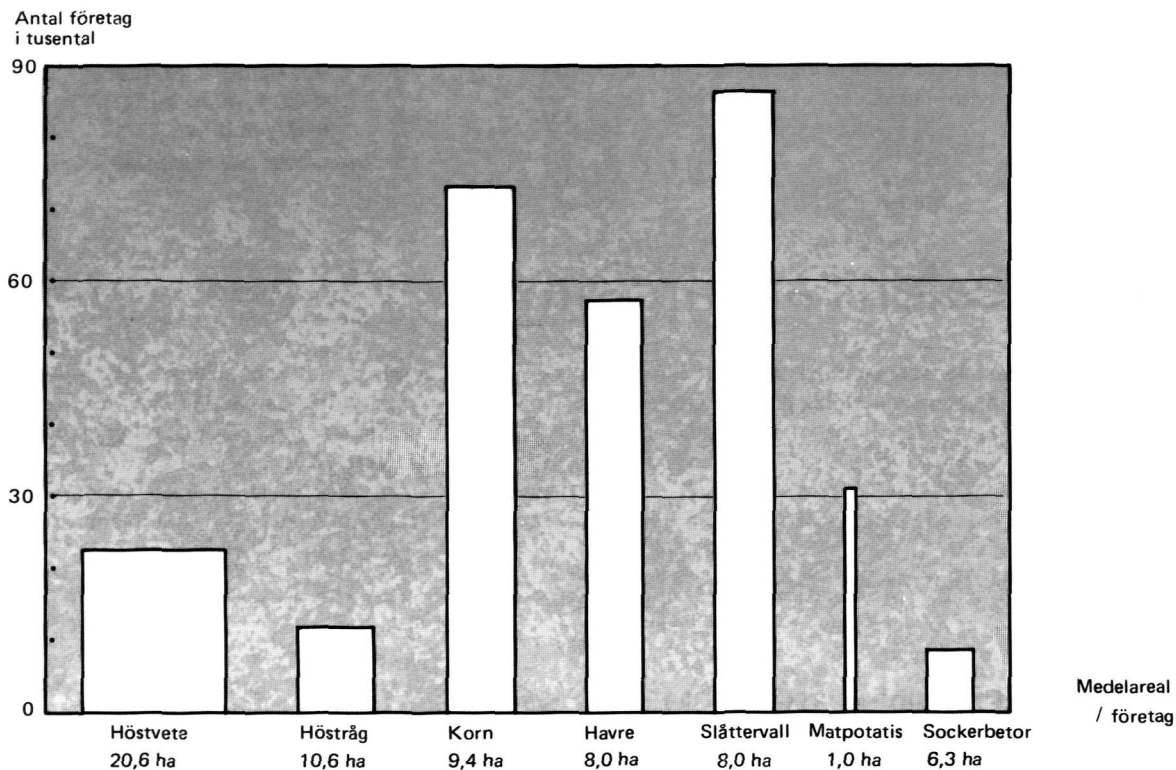
Diagram 7.1 Åkerarealens användning 1984

Use of arable land in 1984

I diagram 7.2 nedan redovisas antal företag med odling av vissa grödor 1984 samt genomsnittliga arealer per företag för dessa grödor.

Diagram 7.2 Odlingen av vissa grödor 1984. Antal företag och genomsnittliga arealer per företag
Cultivation of certain crops in 1984. Number of holdings and areas per holding

Undersökningar

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen sedan 1968 från lantbruksregistret. I undersökningen ingår alla företag med minst två hektar åkermark. En beskrivning av lantbruksregistret lämnas i bilaga 3.

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna (se beskrivning i bilaga 4) genomförs separata undersökningar om bl a arealer höstsådda grödor, slåttervallens fördelning på åldersgrupper och arealen potatis fördelad på odlingsstorlekar.

I det följande redovisas resultatet från de två undersökningarna. Uppgifterna avser genomgående företag med mer än två hektar åkermark. Redovisningen är upplagd så att resultat för olika sk grödgrupper lämnas var för sig. De grödgrupper som förekommer är: Brödsäd, Fodersäd, Baljväxter, Oljeväxter, Vall, Potatis och Sockerbetor samt Övrigt.

Sist i avsnittet redovisas annan publicering av statistik över de områden som presenteras i det följande.

Av tabell 7.3 framgår att totala brödsädesarealen 1984 var ca 391 000 hektar. Av den arealen upptog höstveten över 60 %.

Den genomsnittliga arealen höstveten per företag är högst för Östergötlands län med 16,7 hektar följt av Malmöhus län med 12,6 hektar.

Tabell 7.3 Brödsäd 1984. Arealer och företag med odling
Bread grain. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstveten		Vårveten		Höstråg		Vårråg		Summa brödsäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	5 872	687	7 963	634	1 022	181	3	3	14 860
Uppsala	931	297	19 171	1 491	282	105	7	4	20 391
Södermanlands	15 409	1 327	9 233	780	1 520	333	5	4	26 167
Östergötlands	49 146	2 892	8 668	1 042	10 449	1 308	15	4	68 278
Jönköpings	996	168	126	113	323	131	15	8	1 460
Kronobergs	343	98	58	63	460	183	18	14	879
Kalmar	11 498	1 410	862	238	6 125	1 117	22	16	18 507
Gotlands	8 072	1 381	680	147	4 253	1 013	28	10	13 033
Blekinge	2 500	449	1 487	216	1 793	467	9	4	5 789
Kristianstads	14 410	1 444	4 672	695	8 194	1 241	62	21	27 338
Malmöhus	52 029	4 139	11 780	1 301	13 287	1 808	52	20	77 148
Hallands	6 295	758	952	165	3 274	697	23	14	10 544
Göteborgs o Bohus	2 806	809	602	240	717	326	19	12	4 144
Älvsborgs	7 075	968	731	239	1 455	442	18	11	9 279
Skaraborgs	47 993	3 902	1 916	349	8 147	1 554	14	6	58 070
Värmlands	2 752	729	598	99	771	252	21	11	4 142
Örebro	4 964	722	7 181	747	1 910	405	3	..	14 058
Västmanlands	437	140	14 337	1 176	308	111	—	—	15 082
Kopparbergs	1 025	315	59	25	186	64	—	—	1 270
Gävleborgs	124	61	59	35	86	46	2	..	271
Västernorrlands	15	12	4	..	7	10	—	..	26
Jämtlands	1	..	1	..	—	5	—	—	2
Västerbottens	—	—	3	3	5	5	—	—	8
Norrbottens	—	—	—	—	—	..	1	..	1
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	57 524	4 723	13 250	1 548	13 752	2 210	48	18	84 574
» mellanbygder	31 068	4 039	6 236	934	20 193	3 441	121	45	57 618
» norra slättbygder	93 614	6 586	9 522	1 253	16 639	2 531	31	9	119 806
Svealands slättbygder	28 486	3 386	57 601	4 773	4 992	1 146	26	16	91 105
Götalands skogsbygder	16 996	2 791	2 786	988	6 364	1 846	88	64	26 234
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 807	1 166	1 708	296	2 503	605	16	8	11 034
Nedre Norrland	197	97	37	23	126	73	6	6	366
Övre Norrland	1	..	3	3	5	6	1	..	10
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	565		221		499		32		1 317
5,1 – 10,0	2 596		829		1 725		56		5 206
10,1 – 20,0	12 292		3 331		5 163		79		20 865
20,1 – 30,0	16 663		5 149		6 375		49		28 236
30,1 – 50,0	41 235		13 217		12 782		50		67 284
50,1 – 100,0	70 648		28 344		19 031		55		118 078
Över 100,0	90 694		40 052		18 999		16		149 761
<i>Hela riket</i>									
1984	234 693	22 658	91 143	9 781	64 574	11 787	337	167	390 747
1983	281 728	25 017	64 946	8 369	64 360	11 314	585	266	411 619
1982	223 500	22 735	69 582	8 808	56 159	10 369	635	272	349 876
1981	157 055	17 922	73 700	8 843	51 701	9 550	672	324	283 128
1980	243 250	24 760	53 968	7 539	67 684	12 405	848	361	365 750

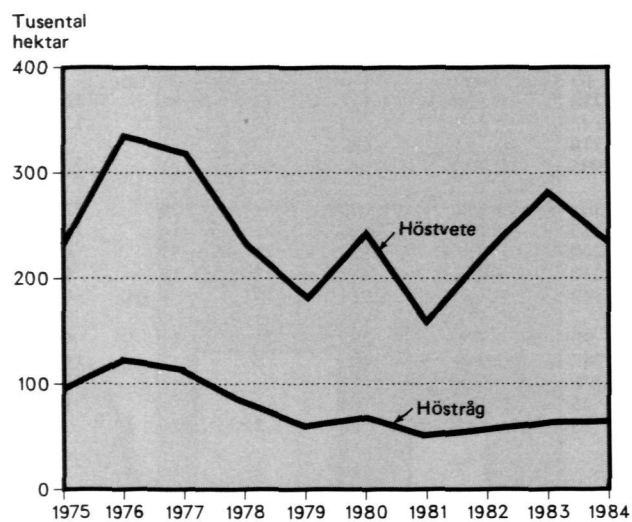
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Hösten 1984 såddes omkring 30 % mindre höstvet och 19 % mindre höstråg än hösten 1983, till största delen beroende på den regniga hösten. Höstkorn beräknas ha såtts på ca 4 500 hektar.

Uppgifter om höstsådda grödor har samlats in i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna sedan 1969. Tidigare insamlades motsvarande uppgifter vid de sk jordbruksinventeringarna i oktober.

I diagram 7.5 nedan redovisas höstsådda arealer av vete och råg under den senaste tioårsperioden.

Diagram 7.5 Höstsådda arealer av vete och råg 1975–1984
Autumn-sown areas of wheat and rye in 1975–1984

Tabell 7.4 Höstsådda arealer av vete och råg 1984. Hektar¹

Autumn-sown areas of wheat and rye in 1984. Hectares

Område	Höstvete	Höstråg
<i>Län</i>		
Stockholms	7 300	1 000
Uppsala	10 400	800
Södermanlands	15 600	1 800
Östergötlands	38 000	11 800
Jönköpings	..	..
Kronobergs	..	..
Kalmar	6 800	3 200
Gotlands	2 300	1 200
Blekinge	1 400	1 000
Kristianstads	13 200	5 900
Malmöhus	41 400	10 000
Hallands	3 700	2 600
Göteborgs o Bohus	2 000	..
Älvsborgs	4 800	1 100
Skaraborgs	33 800	6 400
Värmlands	2 600	..
Örebro	5 300	2 300
Västmanlands	4 500	1 200
Kopparbergs	..	..
Gävleborgs	..	..
Västernorrlands	..	..
Jämtlands	..	..
Västerbottens	..	..
Norrbottns	..	..
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	44 200	10 100
» mellanbygder	21 100	11 800
» norra slättbygder	71 800	17 300
Svealands slättbygder	44 600	7 100
Götalands skogsbygder	9 000	3 500
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 400	1 600
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	—	—
<i>Hela riket²</i>		
1984	194 100	51 400
1983	275 500	63 200
1982	281 300	61 400
1981	229 500	58 200
1980	174 000	50 500

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).

2) Exklusive arealen i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av fodersäden svarar korn för 57 % av arealen, havre för 38 % och blandsäd för 5 %. Fodersädens andel av den totala åkerarealen är ungefär 41 %.

Den genomsnittliga arealen korn per företag är högst för Uppsala län med 19,3 hektar följt av Stockholms län med 17,2 hektar.

Tabell 7.6 Fodersäd 1984. Arealer och företag med odling
Coarse grain. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Korn		Havre		Blandsäd		Summa fodersäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	24 579	1 429	18 367	1 503	2 584	318	45 530
Uppsala	60 163	3 119	23 536	2 525	6 178	790	89 877
Södermanlands	29 137	1 929	31 576	2 115	4 276	418	64 989
Östergötlands	36 937	3 340	28 264	2 918	8 660	1 061	73 861
Jönköpings	14 404	3 359	18 249	3 818	4 206	1 034	36 859
Kronobergs	9 378	2 460	10 894	2 427	2 144	622	22 416
Kalmar	24 996	3 297	12 545	2 147	5 376	957	42 917
Gotlands	20 084	2 105	3 493	1 045	1 482	329	25 059
Blekinge	8 247	1 429	1 792	605	464	182	10 503
Kristianstads	52 204	5 406	7 893	1 751	1 154	301	61 251
Malmöhus	80 934	6 872	16 238	2 848	1 146	253	98 318
Hallands	33 401	4 155	24 216	3 667	2 051	493	59 668
Göteborgs o Bohus	10 778	2 291	17 300	3 101	3 533	764	31 611
Älvsborgs	25 197	4 461	41 346	5 943	4 410	881	70 953
Skaraborgs	42 019	4 862	88 437	7 434	7 313	880	137 769
Värmlands	31 890	3 411	22 661	2 519	1 755	272	56 306
Örebro	30 863	2 441	30 489	2 597	2 066	278	63 418
Västmanlands	43 788	2 522	35 235	2 525	2 310	304	81 333
Kopparbergs	24 632	2 645	6 815	1 487	1 108	202	32 555
Gävleborgs	23 950	3 123	12 430	2 544	1 331	319	37 711
Västernorrlands	16 131	2 689	2 477	793	1 520	385	20 128
Jämtlands	7 603	1 610	776	311	769	163	9 148
Västerbottens	27 483	3 478	2 094	550	2 163	395	31 740
Norrbottnens	7 842	961	974	218	637	120	9 453
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	95 312	7 993	28 938	4 258	1 473	342	125 723
» mellanbygder	86 855	8 879	14 973	3 523	3 801	842	105 629
» norra slättbygder	74 258	7 676	114 947	10 136	10 437	1 307	199 642
Svealands slättbygder	198 116	11 601	145 505	11 380	17 663	2 072	361 284
Götalands skogsbygder	94 013	18 643	102 180	18 759	24 298	5 047	220 491
Mellersta Sveriges skogsbygder	56 086	6 796	35 939	5 308	4 550	730	96 555
Nedre Norrland	46 154	7 475	12 507	3 347	3 561	854	62 222
Övre Norrland	35 846	4 639	3 108	788	2 853	529	41 807
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	7 941		6 093		1 257		15 291
5,1 – 10,0	30 171		21 671		4 087		55 929
10,1 – 20,0	83 388		61 924		10 394		155 706
20,1 – 30,0	86 224		62 047		11 322		159 593
30,1 – 50,0	148 512		99 101		18 013		265 626
50,1 – 100,0	186 604		118 501		16 947		322 052
Över 100,0	143 800		88 760		6 616		239 176
<i>Hela riket</i>							
1984	686 640	73 062	458 097	57 143	68 636	11 673	1 213 373
1983	659 880	73 739	432 083	56 591	66 047	11 506	1 158 010
1982	677 419	75 408	509 434	61 642	66 339	11 714	1 253 192
1981	729 277	76 176	507 805	61 472	64 050	11 690	1 301 132
1980	694 423	78 689	484 052	63 187	59 541	11 653	1 238 016

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Odlingen av baljväxter har ökat kraftigt de senaste åren. Det är främst arealen av foderärter och vicker som svarar för ökningen, mer än en tredubbling sedan 1980.

Antal företag med odling av foderärter har också mer än tredubblats under samma period. Den genomsnittliga arealen per företag har dock förändrats ganska lite och är 1984 4,9 hektar.

Tabell 7.7 Baljväxter 1984. Arealer och företag med odling
Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Foderärter och vicker		Åkerbönor		Kokärter		Summa baljväxter Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	1 509	256	—	—	142	52	1 651
Uppsala	2 661	553	40	7	130	51	2 831
Södermanlands	2 418	381	1	..	590	97	3 009
Östergötlands	3 570	550	20	5	2 629	372	6 219
Jönköpings	205	108	5	..	10	6	220
<i>Kronobergs</i>	123	83	—	—	4	3	127
Kalmar	546	159	32	12	718	150	1 296
Gotlands	1 447	413	252	75	360	79	2 059
Blekinge	253	95	37	10	84	15	374
Kristianstads	3 789	719	679	84	245	37	4 713
<i>Malmöhus</i>	9 880	1 548	1 076	125	780	141	11 736
Hallands	3 789	846	20	5	33	8	3 842
Göteborgs o Bohus	457	195	20	11	23	9	500
Älvsborgs	1 208	430	8	..	72	18	1 288
Skaraborgs	3 948	827	53	15	234	57	4 235
<i>Värmlands</i>	647	180	3	..	52	12	702
Örebro	1 651	334	9	3	17	8	1 677
Västmanlands	2 657	504	2	3	131	44	2 790
Kopparbergs	196	57	—	..	7	6	203
Gävleborgs	145	62	—	—	15	10	160
<i>Västernorrlands</i>	64	40	—	—	—	..	64
Jämtlands	14	14	—	—	—	—	14
Västerbottens	40	30	—	—	—	..	40
Norrbottns	25	16	—	—	—	..	25
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	13 067	2 153	1 604	191	819	146	15 490
» mellanbygder	5 156	1 155	435	110	1 297	260	6 888
» norra slättbygder	7 552	1 431	58	17	2 635	394	10 245
Svealands slättbygder	11 085	2 039	51	13	1 058	261	12 194
Götalands skogsbygder	3 115	1 174	90	26	304	74	3 509
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 008	300	19	6	159	33	1 186
Nedre Norrland	192	117	—	—	4	7	196
Övre Norrland	67	48	—	—	—	..	67
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	200		6		21		227
5,1 – 10,0	502		28		55		585
10,1 – 20,0	1 915		80		190		2 185
20,1 – 30,0	2 815		122		308		3 245
30,1 – 50,0	7 943		414		1 002		9 359
50,1 – 100,0	13 175		545		2 071		15 791
Över 100,0	14 692		1 062		2 629		18 383
<i>Hela riket</i>							
1984	41 242	8 395	2 257	362	6 276	1 176	49 775
1983	27 943	6 238	1 965	355	5 076	999	34 984
1982	16 317	3 928	3 221	505	4 222	847	23 760
1981	10 520	2 679	3 889	567	3 673	729	18 082
1980	8 438	2 087	4 409	637	3 598	735	16 445

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Odlingen av oljeväxter har de senaste tre åren legat omkring 170 000 hektar. Våraps och vårrybs svarar vardera för en dryg tredjedel av oljeväxtarealen.

Vanligast är odling av vårraps som 1984 förekom vid 7 429 företag med en genomsnittlig areal på 8,8 hektar. Av totalt 40 000 hektar höstraps odlas nästan 30 000 hektar i Malmöhus län.

Tabell 7.8 Oljeväxter 1984. Arealer och företag med odling
Oleiferous plants. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstraps		Våraps		Höstrybs		Vårrybs		Övriga oljeväxter		Summa oljeväxter Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>											
Stockholms	18	8	3 080	221	104	36	5 207	390	—	—	8 409
Uppsala	63	10	9 015	851	180	17	4 134	457	59	4	13 451
Södermanlands	37	8	4 827	377	196	18	8 131	594	14	4	13 205
Östergötlands	837	116	7 180	660	416	48	13 167	1 247	129	18	21 729
Jönköpings	43	11	161	23	3	..	529	77	—	—	736
Kronobergs	65	12	266	54	34	6	509	94	5	..	879
Kalmar	580	112	1 275	191	46	9	677	73	16	4	2 594
Gotlands	1 378	387	1 375	288	181	46	1 840	428	267	56	5 041
Blekinge	269	64	1 277	219	—	—	17	4	4	..	1 567
Kristianstads	6 596	809	3 264	507	77	10	143	21	120	19	10 200
Malmöhus	29 609	3 061	4 914	592	145	19	83	14	538	85	35 289
Hallands	24	5	1 952	233	37	9	1 899	332	19	3	3 931
Göteborgs o Bohus	14	6	927	171	17	4	1 032	210	—	—	1 990
Älvsborgs	41	9	3 115	485	100	13	2 843	432	19	..	6 118
Skaraborgs	416	71	9 313	1 193	251	34	6 749	808	11	3	16 740
Värmlands	21	..	1 432	141	57	9	4 183	446	—	—	5 693
Örebro	7	3	3 555	411	226	23	3 704	466	—	—	7 492
Västmanlands	81	11	8 416	804	103	14	3 399	429	—	—	11 999
Kopparbergs	5	..	76	13	58	8	2 427	355	—	—	2 566
Gävleborgs	—	..	4	7	7	..	259	42	—	—	270
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	25 923	2 753	6 905	869	157	27	1 472	243	475	79	34 932
» mellanbygder	11 739	1 580	5 351	900	289	56	1 904	441	462	82	19 745
» norra slättbygder	1 105	159	17 764	2 098	627	72	18 851	2 039	144	19	38 491
Svealands slättbygder	227	42	29 717	2 726	778	108	26 500	2 488	73	8	57 295
Götalands skogsbygder	1 087	199	4 401	706	183	36	5 439	846	36	10	11 146
Mellersta Sveriges skogsbygder	23	3	1 285	144	197	25	6 574	841	11	3	8 090
Nedre Norrland	—	..	1	6	7	..	192	35	—	—	200
Övre Norrland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>											
2,1 – 5,0	118		129		11		123		1		382
5,1 – 10,0	380		563		27		706		16		1 692
10,1 – 20,0	2 001		2 647		173		3 226		91		8 138
20,1 – 30,0	3 381		3 890		130		4 345		127		11 873
30,1 – 50,0	7 951		10 679		412		9 769		183		28 994
50,1 – 100,0	11 793		21 211		631		18 575		336		52 546
Över 100,0	14 480		26 305		854		24 188		447		66 274
<i>Hela riket</i>											
1984	40 104	4 690	65 424	7 429	2 238	326	60 932	6 911	1 201	201	169 899
1983	49 383	5 533	58 476	6 860	4 881	776	58 576	6 897	710	123	172 026
1982	45 468	5 263	58 469	6 746	5 737	888	60 227	7 197	1 214	210	171 115
1981	38 694	4 856	57 689	6 387	2 850	433	69 531	7 791	2 329	408	171 093
1980	50 778	5 897	46 255	5 425	4 836	832	73 485	8 108	2 127	422	177 481

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Arealen höstraps var 1984 10 % högre än 1983. Höstrybsen var däremot 29 % lägre. Höstraps odlas framförallt i Skåne medan höstrybsen till största delen odlas i Svealand.

Allmänt om oljeväxter

Odling av oljeväxter förekom i Sverige redan på 1800-talet. Oljan användes då i första hand till belysning. För detta ändamål blev den emellertid omkring sekelskiftet ersatt av billigare mineraloljor. Därmed upphörde också odlingen av oljeväxter. Under första världskrigets avspärning kom odlingen återigen tillfälligt igång. Men först från och med andra världskriget har oljeväxterna blivit en ständigt återkommande gröda i landets växtodling.

Oljan används nu som råmaterial vid framställning av margariner, tvål och såpa. Vid utvinningen av olja erhålls som biprodukt oljekraftfoder.

Tabell 7.9 Höstsådda arealer av raps och rybs 1984. Hektar

Autumn-sown areas of rape and turnip rape in 1984. Hectares

Område	Höstraps	Höstrybs
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	31 300	..
» mellanbygder	15 600	..
» norra slättbygder	4 600	..
Svealands slättbygder	..	1 600
Götalands skogsbygder	1 000	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..
Nedre Norrland	—	—
Övre Norrland	—	—
<i>Hela riket¹</i>		
1984	53 400	2 400
1983	48 500	3 400
1982	49 400	3 900
1981	46 700	5 100
1980	45 800	2 400

1) Exklusive arealer i de fyra nordiska länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Vallarealen inklusive grönfoder- och ensilageväxter domineras till 76 % av slåttervall. I de tre nordligaste länen utgör slåttervallen mer än halva den totala åkerarealen.

Den genomsnittliga arealen slåttervall per företag var 1984 8,0 hektar. Högsta genomsnittsarealerna noteras för Södermanland 11,8 hektar och Norrbotten 11,3 hektar.

Tabell 7.10 Grönfoder- och ensilageväxter samt vall 1984. Arealer och företag med odling
Green fodder and plants for silage and ley. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Grönfoder och ensilageväxter		Slåttervall utnyttjad 1984		Frövall		Betesvall utnyttjad 1984		Summa
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar
<i>Län</i>									
Stockholms	465	101	16 169	1 524	172	20	4 435	809	21 241
Uppsala	659	195	23 682	2 484	193	39	4 865	1 159	29 399
Södermanlands	707	154	22 138	1 865	597	58	6 865	1 098	30 307
Östergötlands	1 379	335	35 801	3 442	1 527	206	6 479	1 497	45 186
Jönköpings	1 246	611	43 996	5 597	70	27	8 864	2 793	54 176
Kronobergs	884	444	24 683	4 027	18	11	7 951	2 485	33 536
Kalmar	2 298	765	45 121	4 575	83	24	12 798	2 980	60 300
Gotlands	1 366	477	22 814	2 226	110	28	6 653	1 463	30 943
Blekinge	310	235	10 049	1 766	8	..	3 897	1 201	14 264
Kristianstads	2 110	850	35 854	5 246	484	78	14 000	3 374	52 448
Malmöhus	1 475	642	25 644	3 927	1 916	182	8 948	2 251	37 983
Hallands	1 950	620	26 899	4 334	345	37	11 064	2 979	40 258
Göteborgs o Bohus	391	191	21 106	3 668	172	61	7 647	2 315	29 316
Älvsborgs	1 484	589	49 633	7 455	939	172	15 058	4 450	67 114
Skaraborgs	1 403	348	43 266	5 063	679	81	12 682	3 074	58 030
Värmlands	1 357	514	38 354	4 860	643	195	9 849	2 379	50 203
Örebro	526	177	18 582	2 279	937	166	5 862	1 365	25 907
Västmanlands	270	108	13 870	1 679	938	111	3 987	861	19 065
Kopparbergs	808	365	20 172	2 882	138	40	5 328	1 380	26 446
Gävleborgs	825	329	27 685	3 576	164	109	7 608	1 974	36 282
Västernorrlands	1 652	840	29 638	3 907	278	194	6 216	1 864	37 784
Jämtlands	1 987	842	26 730	3 197	55	28	5 943	1 594	34 715
Västerbottens	2 440	1 019	42 911	4 782	286	189	3 631	1 464	49 268
Norrbottens	1 913	465	27 112	2 396	124	71	1 834	680	30 983
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	2 218	722	24 819	4 145	2 173	229	9 880	2 555	39 090
» mellanbygder	3 860	1 449	72 781	8 409	383	68	22 356	5 235	99 380
» norra slättbygder	1 846	451	59 873	7 340	2 626	328	16 687	4 157	81 032
Svealands slättbygder	2 794	714	93 745	9 594	2 975	414	26 327	5 184	125 841
Götalands skogsbygder	7 985	3 379	213 151	29 943	906	235	63 410	18 080	285 452
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 037	828	70 529	8 905	905	270	18 551	4 628	92 022
Nedre Norrland	4 289	1 904	81 771	10 591	487	321	18 847	5 237	105 394
Övre Norrland	4 876	1 777	75 240	8 054	421	269	6 406	2 496	86 943
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	927		34 812		109		7 952		43 800
5,1 – 10,0	1 831		75 931		259		17 143		95 164
10,1 – 20,0	4 069		130 375		680		31 623		166 747
20,1 – 30,0	4 740		109 584		578		29 290		144 192
30,1 – 50,0	7 548		153 019		1 346		41 983		203 896
50,1 – 100,0	7 162		129 116		3 512		36 798		176 588
Över 100,0	3 628		59 072		4 392		17 675		84 767
<i>Hela riket</i>									
1984	29 905	11 204	691 909	86 278	10 876	2 128	182 464	47 332	915 154
1983	31 324	12 297	696 519	88 704	10 937	2 169	184 384	48 408	923 164
1982	31 025	12 687	707 090	91 265	12 456	2 317	192 550	50 299	912 096
1981	28 847	12 594	706 839	90 997	13 771	2 576	192 031	50 837	912 641
1980	26 153	12 837	707 518	93 664	15 386	2 979	191 347	51 813	914 251

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Arealen slåttervall var 1984 liksom de närmast föregående åren relativt jämnt fördelad på åldersgrupper. En större andel yngre vallar förekom dock i sydligaste Sverige.

Uppgifter om vallålder har insamlats i de objektiva skördeuppskattningarna sedan 1963.

Tabell 7.11 Åldersfördelningen på slåttervall 1984. Arealer i procent
Different ages of ley in 1984. Areas in per cent

Område	Vallålder, år			
	1	2	3	Över 3
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	27,3	38,7	15,8	18,2
» mellanbygder	21,3	24,5	25,2	29,0
» norra slättbygder	23,7	29,9	26,2	20,2
Svealands slättbygder	25,0	26,3	25,3	23,4
Götalands skogsbygder	22,1	22,1	28,3	27,5
Mellersta Sveriges skogsbygder	18,2	23,5	29,8	28,5
Nedre Norrland	22,8	24,7	28,3	24,2
Övre Norrland	23,9	26,7	22,8	26,6
<i>Hela riket</i>				
1984	22,6	25,2	26,5	25,7
1983	24,7	25,9	23,7	25,7
1982	25,5	24,0	25,1	25,4
1981	24,9	25,6	24,0	25,5
1980	24,5	26,4	25,5	23,6

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Den dominerande bärgningsmetoden för slåttervall 1984 var liksom tidigare år skulltorkning. Lokalt tillämpades dock volmning och torkning på slag i stor omfattning och på små gårdar även hässjning. Ensilerings omfattning har ökat, särskilt på stora gårdar.

Resultaten avser första skörden av slåttervall. Uppgifterna erhålls årligen.

Tabell 7.12 Bärgningsmetoder för slåttervall 1984. Arealer i procent
Harvesting methods for ley in 1984. Areas in per cent

Område; storleksgrupp	Hässjning och krakning	Volmning och torkning på slag	Skulltorkning	Ensilering	Annan metod
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	4,1	34,3	36,0	25,6	—
» mellanbygder	0,6	51,1	34,3	13,8	0,2
» norra slättbygder	5,0	12,2	61,4	21,0	0,4
Svealands slättbygder	4,3	33,0	47,3	14,8	0,6
Götalands skogsbygder	6,9	21,4	58,5	12,9	0,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	9,7	23,5	54,6	11,7	0,5
Nedre Norrland	12,4	18,2	56,0	12,9	0,5
Övre Norrland	15,2	8,4	55,2	19,4	1,8
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 10,0	28,1	38,0	32,1	1,2	0,6
10,1 – 20,0	11,1	29,6	54,1	4,5	0,7
20,1 – 50,0	2,2	23,1	60,3	14,0	0,4
Över 50,0	0,8	15,6	52,2	30,9	0,5
<i>Hela riket</i>					
1984	7,3	24,5	52,7	15,0	0,5
1983	6,5	29,4	50,3	13,5	0,3
1982	7,6	27,7	52,1	12,3	0,3
1981	13,3	25,9	49,3	11,2	0,3
1980	14,5	30,5	44,6	9,3	1,1

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Arealerna potatis och sockerbetor har i stort sett varit oförändrade under den senaste femårsperioden. Blekinge och Kristianstads län svarade 1984 för hela 81 % av odlingen av potatis för stärkelse och råsprit.

Hela 80 % av företagen med sockerbetsodling finns i Skåne-länen. Den genomsnittliga arealen per företag är dock högst i Kalmar län med 7,7 hektar.

Tabell 7.13 Potatis och sockerbetor 1984. Arealer och företag med odling
Potatoes and sugar beets. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Matpotatis		Potatis för stärkelse och råsprit		Summa potatis Areal, hektar	Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag		Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>							
Stockholms	430	446	—	—	430	—	—
Uppsala	561	582	—	—	561	—	—
Södermanlands	387	316	15	..	402	—	—
Östergötlands	1 544	593	1	3	1 545	23	4
Jönköpings	650	1 986	1	24	651	—	—
Kronobergs	469	1 378	52	44	521	—	—
Kalmar	1 227	1 253	367	81	1 594	3 961	514
Gotlands	714	368	—	—	714	4 235	841
Blekinge	432	874	2 712	483	3 144	931	192
Kristianstads	3 279	1 303	5 175	837	8 454	12 351	2 314
Malmöhus	3 853	1 228	1 010	257	4 863	30 554	4 268
Hallands	3 566	1 525	78	32	3 644	553	186
Göteborgs o Bohus	429	1 639	—	—	429	—	—
Älvsborgs	803	2 545	—	—	803	—	—
Skaraborgs	3 646	1 196	283	44	3 929	—	—
Värmlands	1 210	1 789	—	—	1 210	—	—
Örebro	1 324	658	78	4	1 402	—	—
Västmanlands	216	221	—	—	216	—	—
Kopparbergs	837	1 273	—	—	837	—	—
Gävleborgs	622	1 726	—	—	622	—	—
Västernorrlands	784	2 398	—	—	784	—	—
Jämtlands	451	1 714	—	—	451	—	—
Västerbottens	1 197	2 529	8	4	1 205	—	—
Norrbottnens	867	1 360	—	—	867	—	—
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	6 766	1 747	980	239	7 746	34 758	4 685
» mellanbygder	5 024	2 258	7 491	1 192	12 515	17 295	3 449
» norra slättbygder	4 500	1 394	221	35	4 721	23	4
Svealands slättbygder	3 044	2 000	84	4	3 128	—	—
Götalands skogsbygder	3 984	10 097	987	364	4 971	532	228
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 692	2 879	9	..	1 701	—	—
Nedre Norrland	2 322	6 201	—	—	2 322	—	—
Övre Norrland	2 166	4 361	8	4	2 174	—	—
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	1 588		20		1 608	163	
5,1 – 10,0	2 248		113		2 361	690	
10,1 – 20,0	3 355		555		3 910	3 673	
20,1 – 30,0	3 175		1 080		4 255	5 731	
30,1 – 50,0	5 297		2 308		7 605	12 557	
50,1 – 100,0	7 558		2 958		10 516	16 164	
Över 100,0	6 277		2 746		9 023	13 630	
<i>Hela riket</i>							
1984	29 498	30 881	9 780	1 812	39 278	52 608	8 280
1983	29 512	32 468	10 005	1 960	39 517	52 944	8 543
1982	29 729	34 767	10 018	2 035	39 747	53 560	8 782
1981	29 705	36 216	10 526	2 180	40 231	52 452	8 990
1980	28 847	38 637	11 183	2 337	40 030	52 148	9 310

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 7.14 Potatisarealerna fördelade efter odlingsstorlek 1984. Procent
Areas of potatoes distributed by size of cultivations in 1984. Per cent

Gröda; område	Storleksgrupp, hektar matpotatis respektive potatis för stärkelse och råspnit							Summa
	0,5 – 1,5	1,6 – 3,0	3,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	Över 30,0	
Matpotatis								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	6,1	11,5	15,6	30,0	29,5	3,8	3,5	100
» mellanbygder	11,0	13,5	17,5	33,8	14,5	6,6	3,1	100
» norra slättbygder	1,6	5,3	12,1	23,1	32,1	16,7	9,1	100
Svealands slättbygder	6,0	9,6	10,6	23,1	23,6	10,1	17,0	100
Götalands skogsbygder	10,4	11,3	15,3	26,3	24,2	10,1	2,4	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	7,9	12,3	13,9	32,9	23,4	6,4	3,2	100
Nedre Norrland	10,5	14,3	14,9	24,0	16,4	6,3	13,6	100
Övre Norrland	4,9	14,4	14,0	19,8	18,5	14,6	13,8	100
<i>Hela riket</i>								
1984	6,7	10,7	14,4	27,5	24,5	9,0	7,2	100
1983	6,0	11,5	15,6	27,8	24,0	8,7	6,4	100
1982	6,1	13,1	15,0	28,6	23,5	8,0	5,7	100
1981	6,1	11,8	16,4	27,4	22,5		15,8	100
1980	9,1	12,2	15,0	28,2	22,2		13,3	100
Potatis för stärkelse och råspnit								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	11,9	14,1	21,6	27,8	24,6	–	–	100
» mellanbygder	3,6	8,3	11,0	27,2	26,5	10,7	12,7	100
» norra slättbygder	..	..	..	..	..	..	..	100
Svealands slättbygder	..	..	..	..	..	..	..	100
Götalands skogsbygder	8,5	23,7	16,9	40,3	6,2	4,4	–	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..	..	..	100
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	100
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	100
<i>Hela riket</i>								
1984	4,4	9,6	12,1	28,1	25,1	9,6	11,1	100
1983	4,1	10,6	13,7	29,8	23,2	6,5	12,1	100
1982	5,0	11,0	16,3	30,7	18,3	7,2	11,4	100
1981	4,8	10,5		45,0		39,7		100
1980	5,1	11,1		45,1		38,7		100

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av tabell 7.14 framgår att arealerna matpotatis vid företag med mer än 10 hektar potatis successivt ökat något under de senaste tre åren. I Götalands norra slättbygder utgjorde potatisarealerna 1984 vid dessa företag nära 58 % av totala potatis-

arealen. För potatis för stärkelse och råspnit kan noteras att drygt 53 % av arealen finns i intervallet 5,1–20,0 hektar potatis.

Bärgningsmetoder för potatis har vissa år, senast 1981, undersökts i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna. De i tabell 7.15 redovisade resultaten avser odlingar på minst 0,5 hektar. Man kan för matpotatis konstatera att handupptagning i stort sett upphört och att användning av samlingsupptagare blir alltmer dominerande. Det bör påpekas att undersökningen inte avser s k färskpotatis där handupptagning är vanligare bl a för att sådan potatis är känslig för upptagningsskador.

För den s k fabrikspotatisen är samlingsupptagare ännu mer dominerande, hela 98,7 %. Användningen av dessa maskiner innebär en långt driven mekanisering vid upptagningen. De innebär också en för potatisen skonsammare metod än t ex kashjulmaskin, som nu förekommer i mycket liten utsträckning.

I tabell 7.16 på nästa sida redovisas uppgifter om heltråda, outnyttjad åker m m 1984. Vidare lämnas uppgifter om den totala åkerarealen i riket. Denna har under den senaste femårsperioden minskat obetydligt (ca 18 000 hektar, dvs 0,6 %).

Tabell 7.15 Potatisarealer efter olika bärgningsmetoder 1981. Procent
Area of potatoes distributed by different methods of harvesting in 1981. Per cent

Område	Hand- upp- tagning	Kast- hjul- maskin	Såll- matte- upp- tagare	Samlings- upptagare ¹		Annan upp- tagare	Summa
				En- radig	Två- radig		
Matpotatis							
Hela riket							
1981	0,1	0,2	2,7	75,1	21,9	—	100
1980	0,3	0,7	4,3	75,4	19,3	—	100
1975	0,7	1,5	8,0		89,7	0,1	100
1974	0,5	1,7	9,2		88,6	0,0	100
1973	1,4	2,6	10,5		85,4	0,1	100
Potatis för stärkelse och råsprit							
Hela riket							
1981	—	0,0	1,3	72,9	25,8	—	100
1980	—	—	1,9	77,7	20,4	0,0	100
1975	—	0,4	4,4		95,2	—	100
1974	—	0,7	4,7		94,6	—	100
1973	—	1,5	6,7		90,8	1,0	100

1) Samlingsupptagare och helautomatisk upptagare.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Annan publicering om åkerarealens användning

Rapporter från lantbruksregistret

Ågoslag och åkerarealens användning SCB, SM J 1980:5.2, 1981:5.2, 1983:6.2, 1984:4.2 och J10 SM 8501. Resultat för 1981 finns i Lantbruksräkningen 1981.

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna

Åkerarealens användning årligen sedan 1968. Preliminära uppgifter. SCB. SM J 1980:14.1, 1981:15.1, 1982:16.1, 1983:14.1 och 1984:15.1.

Undersökningar om bl a åldersfördelning och bärgningsmetoder för slättervall och potatisarealens fördelning efter odlingsstorlekar SCB SM J 1980:7.4, 1981:8.2, 1982:9.3, 1983:8.3 och 1984:8.3.

Undersökningar om höstsådda arealer SCB SM J 1980:14.7, 1981:15.7, 1982:16.7, 1983:14.7 och 1984:15.7.

Andra undersökningar

Sveriges Oljeväxtintressenter förening upa. Bokslut per den 30 juni, årligen sedan 1952; uppgifter om bl a kontrakterade arealer av oljeväxter.

Tabell 7.16 Helträda, outnyttjad åker m m 1984
Bare fallow, untilld arable land etc. in 1984. Hectares

Område; storleksgrupp	Helträda	Övriga växtslag	Ej utnyttjade slätter- och betesvallar	Annan obrukad åker	Hela åkerarealen
<i>Län</i>					
Stockholms	4 208	420	465	606	97 820
Uppsala	3 167	192	430	458	160 757
Södermanlands	2 400	270	273	460	141 482
Östergötlands	2 052	499	419	502	220 313
Jönköpings	570	439	494	282	95 887
Kronobergs	511	258	438	252	59 817
Kalmar	1 322	1 868	705	399	135 463
Gotlands	1 610	721	256	176	83 847
Blekinge	285	611	279	187	37 934
Kristianstads	735	4 527	537	549	183 103
Malmöhus	866	10 553	463	793	308 566
Hallands	550	1 422	416	298	125 126
Göteborgs o Bohus	1 803	173	479	448	70 893
Älvsborgs	2 140	1 402	1 319	834	161 250
Skaraborgs	2 442	3 222	700	888	286 025
Värmlands	3 384	316	1 618	1 393	124 967
Örebro	1 743	496	471	513	117 177
Västmanlands	1 776	124	339	503	133 227
Kopparbergs	1 724	141	569	542	66 853
Gävleborgs	1 881	227	820	850	79 094
Västernorrlands	1 513	167	1 232	735	62 433
Jämtlands	829	195	997	431	46 782
Västerbottens	2 555	152	1 638	1 277	87 883
Norrbottens	2 232	419	1 350	1 104	46 434
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	850	11 337	503	834	355 837
» mellanbygder	3 350	6 994	1 033	975	331 422
» norra slättbygder	4 151	4 767	1 230	1 279	465 387
Svealands slättbygder	13 873	1 545	2 258	2 934	671 457
Götalands skogsbygder	5 612	2 486	3 384	2 155	565 972
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 105	601	2 129	1 929	220 372
Nedre Norrland	4 488	511	2 969	1 926	180 594
Övre Norrland	4 869	573	3 201	2 448	142 092
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	3 087	1 576	2 028	1 128	70 607
5,1 – 10,0	5 796	2 129	3 712	2 091	175 355
10,1 – 20,0	7 624	2 955	3 732	2 705	378 240
20,1 – 30,0	5 242	2 456	1 903	1 781	368 507
30,1 – 50,0	6 848	3 973	2 407	2 413	610 962
50,1 – 100,0	7 754	7 297	2 010	2 438	731 234
Över 100,0	5 947	8 428	915	1 924	598 228
<i>Hela riket</i>					
1984	42 298	28 814	16 707	14 480	2 933 133
1983	72 624	27 109	17 045	31 618	2 940 660
1982	56 836	26 985	16 694	15 436	2 950 322
1981	70 140	27 259	16 819	16 054	2 937 878
1980	64 336	26 910	15 026	14 876	2 951 422

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Skördar

Genom de objektiva skördeuppskattningarna samlar SCB årligen in uppgifter om skörden. I första hand uppgifter om skörden per hektar men också om bl a skördemetoder, sortanvändning och tidpunkter för sådd och skörd. Undersökningarnas omfattning, metodik m m framgår av bilaga 4 samt i de referenser som anges under "Annan publicering".

De objektiva skördeuppskattningarna

De objektiva skördeuppskattningarna grundar sig på ett urval av företag med mer än 2 hektar åkermark. På dessa skördas provtytor vars resultat ligger till grund för skördeberäkningarna. Uppgiftsinsamlingen har sedan 1960 omfattat höstvet, vårvete, höstråg, korn, havre, slättervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råspit och 1961 – 1980 även blandsäd.

Utläggningen av provtytor sker under våren eller försommaren. För varje gröda, som ingår i de objektiva skördeuppskattningarna och som finns på gården, utväljs ett fält för provtagning. Inom fältet utläggs två provtytor slumpmässigt.

Provtagningen utförs i anslutning till jordbrukarens skörd. Om jordbrukarens skörd uppskjuts, t ex på grund av regn, upprepas provtagningen av provtyorna enligt bestämda regler.

Genom provtyorna bestäms den biologiska skörden, dvs hela den skörd som finns på fälten. Med ledning av insamlade uppgifter om bärgningsförluster och obärgad areal beräknas sedan den bärgade skörden.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- hektarskördar
- totalskördar
- skördens kvalitet
- sortanvändning
- årsväxten

Skörden från särskilda provtytor utgör underlag för beräkningarna i de objektiva skördeuppskattningarna.

Hektarskördar

Provyterresultaten ligger till grund för beräkningar av bl a hektarskördar. Dels skattas då den biologiska hektarsköörden dels den bärgade hektarsköörden. Den senare erhålls med ledning av den biologiska skörden och resultat från en serie specialundersökningar om spill och andra förluster. För spannmål redovisas hektarskördarna vid 15,0 % vattenhalt och för vall vid 16,5 % vattenhalt.

Uppgifter om normskörd finns i avsnittet om jordbrukets skördeskadeskydd. De redovisade hektarskördarna för oljeväxter och sockerbetar är baserade på uppgifter från Sveriges Oljeväxtintressenter Förening (SOI) respektive Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA).

Biologisk skörd – bärgad skörd

I de objektiva skördeuppskattningarna bestäms både biologisk och bärgad skörd. Med den *biologiska skörden* avses hela den på fältet befintliga skörden. När lantbrukaren sedan skördar blir det spill och andra bärgningsförluster, eventuellt också obärgad areal. Dessa bestäms genom särskilda undersökningar. Den *bärgade skörden* (lantbrukarens skörd) erhålls genom att den biologiska skörden reduceras med de beräknade bärgningsförlusterna.

I tabell 7.17 redovisas hektarskördarna för brödsäd 1984. För riket i dess helhet är avkastningen, bärgad skörd, av höstvet 5 930 kg/ha, av vårvete 4 830 kg/ha och av höstråg 4 000 kg/ha. Detta är de högsta medelskördar som någonsin uppmätts för dessa grödor och betydligt högre än genomsnittet för de senaste fem åren.

De högsta hektarskördarna av vete har uppmätts i Malmöhus län medan t ex Stockholms och Uppsala län uppvisar låga skördar. Dessa låga skördar förklaras dels av uttunnade bestånd på grund av dåligt övervintrad höstsäd men också av dålig väderlek på hösten vilket försvårat skördearbetet och medfört onormalt stora obärgade arealer.

Andelen obärgad areal har i medeltal för riket varit 1,0 % för höstvet, 6,1 % för vårvete och 0,7 % för höstråg. I vissa län, främst i östra Svealand, har andelen obärgad areal varit betydande, t ex 33 % för vårvete i Stockholms län.

Tabell 7.17 Brödsäd 1984. Biologisk skörd och bärgad skörd. Kg/ha¹
Bread grain 1984. Biological yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Höstvet		Vårvete		Höstråg	
	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd
<i>Län</i>						
Stockholms	3 590	2 660	4 450	2 780	2 860	2 410
Uppsala	3 250	2 080	5 190	4 240	..	..
Södermanlands	3 890	3 620	5 050	4 720	2 970	2 810
Östergötlands	6 190	5 990	5 350	5 130	4 830	4 630
Jönköpings	5 530	5 380	..	..	..	..
<i>Kronobergs</i>	..	..	..	..	..	..
Kalmar	5 340	5 080	4 720	3 920	3 720	3 360
Gotlands	4 870	4 620	..	..	3 530	3 220
Blekinge	5 810	5 660	5 020	4 890	4 150	3 930
Kristianstads	6 710	6 550	5 600	5 410	4 260	4 070
<i>Malmöhus</i>	7 280	7 100	6 240	6 060	4 810	4 580
Hallands	7 010	6 840	..	..	4 200	4 030
Göteborgs o Bohus	5 410	5 240	..	..	3 550	3 430
Älvsborgs	6 200	6 050	4 960	4 780	3 640	3 520
Skaraborgs	6 510	6 360	5 610	5 380	4 090	3 940
<i>Värmlands</i>	4 480	4 180	..	..	3 000	2 900
Örebro	4 770	4 550	5 820	5 650	3 730	3 580
Västmanlands	..	..	5 620	5 130	..	..
Kopparbergs	4 370	3 290	..	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..
<i>Västernorrlands</i>	—	—	..	..	..	..
Jämtlands	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	..	..	—	—
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	7 420	7 240	6 290	6 120	4 870	4 660
» mellanbygder	5 640	5 440	5 090	4 840	3 970	3 690
» norra slättbygder	6 440	6 290	5 510	5 320	4 540	4 380
Svealands slättbygder	4 020	3 590	5 250	4 520	3 200	2 970
Götalands skogsbygder	5 540	5 270	4 620	4 220	3 700	3 510
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 360	3 860	4 870	4 700	3 770	3 500
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..
Övre Norrland	—	—	..	..	—	—
<i>Hela riket</i>						
1984	6 150	5 930	5 380	4 830	4 220	4 000
1983	5 460	5 300	4 520	4 390	3 940	3 800
1982	5 700	5 480	4 760	4 570	4 020	3 880
1981	5 010	4 850	4 790	4 630	3 720	3 560
1980	4 400	4 190	4 160	3 980	3 670	3 410

1) Vid 15 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av resultaten i tabell 7.18 framgår att den bärgade skörden för korn 1984 var 4 250 kg/ha i genomsnitt för riket och för havre 4 450 kg/ha. Detta är de högsta medelskördar som uppmätts för dessa grödor och betydligt högre än genomsnittet för de senaste fem åren. Jämfört med 1984 års normskörd (enligt skördeskadeskyddets bestämning, se avsnittet om jordbrukets skördeskadeskydd) är årets avkastning för riket 23 % högre för korn och 36 % högre för havre.

Skörden bärgades delvis under besvärliga förhållanden pga regn, framför allt i östra Sverige. Andelen obärgad areal havre utgjorde t ex hela 35 % både i Stockholms och Gävleborgs län. I medeltal för riket blev andelen obärgad areal 2,7 % för korn och 7,4 % för havre.

För blandsäd redovisas inga resultat eftersom denna gröda ej längre ingår i de objektiva skördeuppskattningarna.

Tabell 7.18 Fodersäd 1984. Biologisk skörd och bärgad skörd. Kg/ha¹
Coarse grain 1984. Biological yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Korn		Havre	
	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	4 310	3 560	4 650	2 910
Uppsala	4 770	4 280	5 230	4 000
Södermanlands	5 130	4 710	5 260	4 560
Östergötlands	5 370	4 960	5 510	4 990
Jönköpings	3 650	3 450	4 090	3 630
Kronobergs	3 810	3 570	4 030	3 560
Kalmar	3 950	3 580	4 550	3 280
Gotlands	4 290	4 040	4 900	4 570
Blekinge	4 250	3 960	4 730	4 320
Kristianstads	4 660	4 420	5 290	4 910
Malmöhus	5 220	4 940	5 550	5 200
Hallands	4 810	4 580	4 780	4 480
Göteborgs o Bohus	4 440	4 270	4 500	4 240
Älvsborgs	4 440	4 230	4 740	4 410
Skaraborgs	5 160	4 910	5 250	4 890
Värmlands	4 540	4 270	5 320	4 840
Örebro	5 110	4 760	5 540	5 060
Västmanlands	4 970	4 650	5 570	4 990
Kopparbergs	3 990	3 610	4 630	3 690
Gävleborgs	3 560	2 800	3 830	2 360
Västernorrlands	3 550	2 840	3 220	2 390
Jämtlands	3 810	3 340	..	..
Västerbottens	3 360	3 030	3 470	2 490
Norrbottns	2 650	2 290	2 600	2 130
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	5 440	5 150	5 380	5 040
» mellanbygder	4 310	4 060	4 920	4 510
» norra slättbygder	5 350	5 050	5 330	5 000
Svealands slättbygder	4 880	4 450	5 340	4 520
Götalands skogsbygder	4 060	3 820	4 400	3 880
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 180	3 830	4 960	4 260
Nedre Norrland	3 550	2 830	3 520	2 240
Övre Norrland	3 200	2 860	3 130	2 350
<i>Hela riket</i>				
1984	4 600	4 250	5 040	4 450
1983	3 430	3 270	3 280	3 140
1982	3 920	3 740	3 650	3 480
1981	3 810	3 600	4 070	3 820
1980	3 640	3 350	3 810	3 470

1) Vid 15 % vattenhalt.

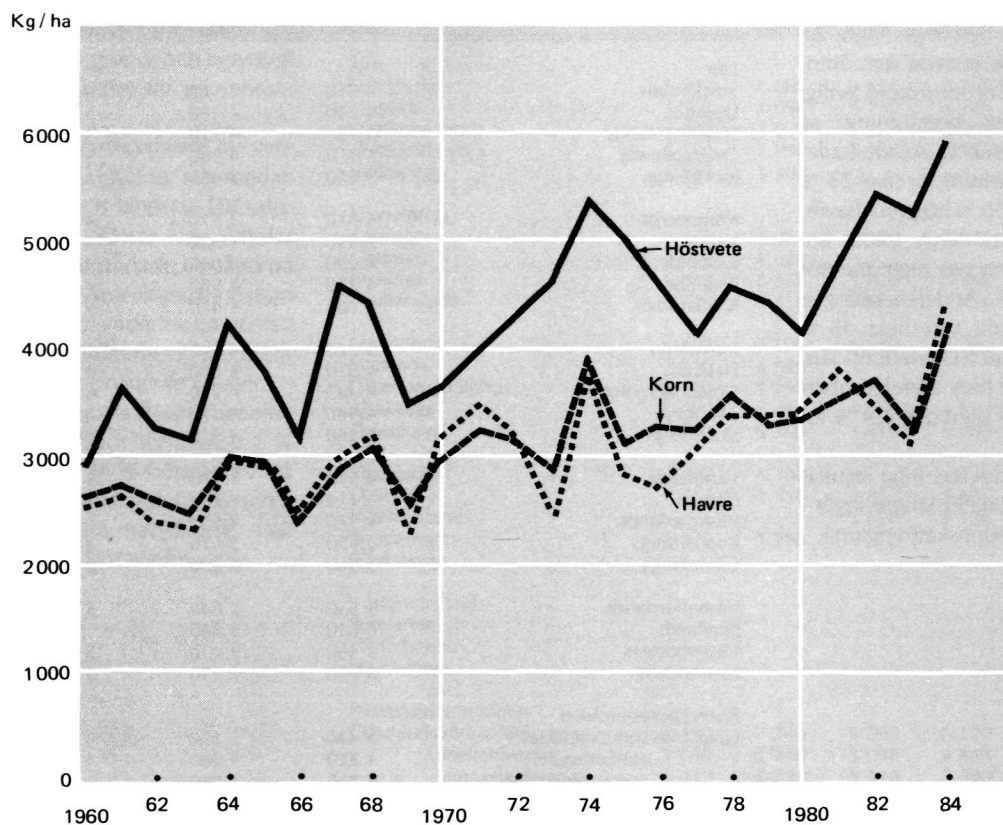
Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Biologisk skörd av halm av spannmål

Under 1980–82 har SCB i samband med de objektiva skördeuppskattningarna för ett urval av provytegårdar tillvaratagit och vägt halmen från provytorna. Därigenom har för höstvet, vårvete, höstråg, korn och havre beräkningar kunnat ske av skörden per hektar av halm. Beräkningarna har avsett den biologiska skörden inklusive stubb, boss och agnar. Följande biologiska hektarskörd (torrsubstans) av halm erhålls.

Produktionsområden	Halm, kg/ha torrsubstans 1982				
	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre
Götalands södra slättbygder	8 700	6 650	6 110	4 780	5 260
» mellanbygder	6 630	5 990	5 060	4 440	5 260
» norra slättbygder	7 070	5 880	5 520	4 180	4 770
Svealands slättbygder	6 490	4 700	5 220	3 280	3 720
Götalands skogsbygder	6 910	6 010	5 610	3 760	4 350
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 750	3 980	4 490	2 970	3 310
Nedre Norrland	..	–	4 720	2 720	3 400
Övre Norrland	–	–	–	3 530	4 380
<i>Hela riket</i>					
1982	7 170	5 230	5 400	3 740	4 270
1981	6 150	6 080	4 850	4 180	5 060
1980	5 620	5 720	4 860	4 030	4 770

Diagram 7.19 Bärgad hektarskörd av höstvet, korn och havre, medeltal för riket 1960–1984. Kg.
Harvested yield of winter wheat, barley and oats 1960–1984. Kg.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning

Spill av spannmål

Uppgifter om spill av spannmål inhämtas genom provtagning av särskilda ytor på ett underurval av provytgårdar. Spillundersökningarna äger rum omedelbart efter respektive jordbrukares egen skörd. Utifrån resultaten från provytorna beräknas spillens storlek i kilogram per hektar. För de olika grödorna, och vid 15 % vattenhalt, har som medeltal för riket de senaste fem åren spillet beräknats till följande.

Gröda	1980	1981	1982	1983	1984
Höstvet	200	160	220	150	150
Vårvete	170	150	190	130	250
Höstråg	230	150	140	120	190
Korn	240	190	180	140	240
Havre	260	210	160	120	230

Tabell 7.20 Fodersäd 1984. Biologisk skörd vid olika såtidpunkt. Kg/ha¹
Coarse grain 1984. Biological yield at different sowing time. Kg/ha

Gröda; område	Såtidpunkt										
	Före 26.3	26.3 – 1.4	2.4 – 8.4	9.4 – 15.4	16.4 – 22.4	23.4 – 29.4	30.4 – 6.5	7.5 – 13.5	14.5 – 20.5	21.5 – 27.5	Efter 27.5
Korn											
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	5 950	5 620	5 360	5 110	4 980	4 770	..	..	..	..	–
» mellanbygder	..	..	4 780	4 400	4 430	4 050	3 890	..	..	..	..
» norra slättbygder	..	–	–	–	5 640	5 500	4 960	4 470	..	–	–
Svealands slättbygder	–	–	–	–	..	5 370	4 980	4 790	4 360	3 470	..
Götalands skogsbygder	..	..	..	4 200	4 150	4 300	3 760	3 600	3 120	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	–	–	–	..	4 950	4 440	4 240	3 950	3 930	..
Nedre Norrland	..	–	–	–	–	–	..	3 370	3 740	3 450	2 840
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	..	..	3 580	3 340	2 730
Havre											
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	6 330	5 860	..	5 670	5 300	4 770	..	..	–	..	..
» mellanbygder	..	..	..	5 290	4 920	4 540	4 880	..	..	–	–
» norra slättbygder	–	–	–	..	..	5 540	4 960	4 430	..	..	..
Svealands slättbygder	..	–	–	..	..	5 570	5 540	5 240	4 350	..	..
Götalands skogsbygder	..	..	..	..	4 800	4 620	4 150	3 850	..	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	..	5 750	5 410	4 800	4 410	..	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	..	..	3 940	3 530	3 300	3 040
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	..	..	3 420	2 400

1) Vid 15 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.21 Oljeväxter 1980. Bärgad skörd. Kg/ha¹
Oleiferous plants 1980. Actual yield. Kg/ha

Område	Höstraps	Våraps	Höstrybs ²	Vårbybs
<i>Län</i>				
Stockholms	1 190	1 720	1 150	1 520
Uppsala	830	1 900	1 210	1 640
Södermanlands	1 340	1 560	1 070	1 540
Östergötlands	1 830	1 510	310	1 630
Jönköpings	1 460	1 760	..	1 480
<i>Kronobergs</i>				
Kalmar	1 790	1 310	..	1 250
Gotlands	2 080	1 730	1 120	1 490
Blekinge	2 060	1 600	1 000	1 210
Kristianstads	2 420	2 060	..	1 250
<i>Malmöhus</i>				
Hallands	2 350	1 560	4 640	1 060
Göteborgs o Bohus	2 710	1 560	2 610	1 550
Älvsborgs	..	1 770	..	1 620
Skaraborgs	..	1 760	..	1 410
<i>Värmlands</i>				
Örebro	800	1 540	..	1 460
Västmanlands	920	1 840	230	1 650
Kopparbergs	..	1 460	..	1 400
Gävleborgs	700	1 710	270	1 520
<i>Västernorrlands</i>				
Jämtlands	480	1 840	310	1 520
Västerbottens	–	740	..	1 310
Norrbottnens	..	..	..	1 000
<i>Hela riket</i>				
1980	2 490	1 740	820	1 550
1979	2 340	1 850	1 820	1 640
1978	2 810	1 860	1 970	1 690
1977	2 770	1 800	2 040	1 600
1976	2 780	1 440	2 100	1 470

1) Avser skörd med 18 % vattenhalt.

2) Osäkra uppgifter.

Källa: SOI, Sveriges Oljeväxtintressenter.

I skördeuppskattningarna inhämtas uppgifter om såtidpunkter. Genom särskilda bearbetningar erhålls uppgifter om biologiska skördar vid olika tidpunkt för sådd. I tabell 7.20 redovisas dessa resultat för korn och havre 1984. Liksom tidigare år finns ett starkt samband mellan biologisk hektarskörd och tidpunkt för sådd. Ju tidigare sådden äger rum desto högre blir i allmänhet skörden, vilket framgår av tabellen. Det bör dock påpekas att skördevariationen också beror på andra faktorer än såtidpunkten.

Uppgifterna i tabell 7.21 är från 1980 och är delvis ganska osäkra. Motsvarande uppgifter har ej publicerats sedan dess på grund av osäkerheten.

Bestämningen av vallskörden sker i flera steg. Först beräknas den biologiska skörden. Genom att sedan reducera denna för bärgningsförluster och obärgad areal erhålls den bärgade första skörden. Därefter läggs återväxtskörden till förstaskörden och den totala bärgade skörden erhålls. Vid bestämning av återväxten beräknas först återväxten på utnyttjad areal. Eftersom all återväxt ej utnyttjas sker sedan en korrigering med ledning av utnyttjandegraden så att återväxten på total areal erhålls.

Den bärgade första skörden 1984 är i genomsnitt för riket något högre än genomsnittet under de senaste fem åren, dock lägre än 1983 års mycket höga skörd. Då även återväxten 1984 var hög erhöles för riket en total bärgad skörd som var 6 920 kg/ha. Detta är den högsta medelskörd som uppmätts.

Dåligt väder under höbärgningen medförde kvalitetsförsämringar på första skörden och att andelen obärgad areal blev 3,5 % vilket är något mer än genomsnittet de senaste fem åren. Se tabell 7.37 beträffande vallskördens kvalitet.

Tabell 7.22 Slåttervall 1984. Biologisk och bärgad skörd. Kg/ha¹
Leyland 1984. Biological yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Biologisk första skörd	Bärgad första skörd	Återväxt ²	Total bärgad skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	5 330	4 220	2 310	6 530
Uppsala	5 420	4 390	2 270	6 660
Södermanlands	5 610	4 310	3 170	7 480
Östergötlands	5 570	4 550	2 650	7 190
Jönköpings	6 080	5 090	2 620	7 710
Kronobergs	6 240	5 030	2 660	7 690
Kalmar	6 600	5 110	2 430	7 530
Gotlands	6 430	5 250	2 850	8 090
Blekinge	6 830	4 980	2 950	7 930
Kristianstads	6 440	5 110	3 120	8 220
Malmöhus	7 070	5 530	2 960	8 490
Hallands	5 490	4 540	3 640	8 190
Göteborgs o Bohus	6 630	5 490	2 470	7 960
Älvsborgs	6 120	5 080	2 320	7 410
Skaraborgs	5 620	4 670	2 600	7 260
Värmlands	5 560	4 400	1 060	5 460
Örebro	6 670	5 430	2 400	7 840
Västmanlands	6 480	5 260	2 350	7 610
Kopparbergs	6 260	5 150	1 680	6 830
Gävleborgs	5 790	4 770	1 200	5 970
Västernorrlands	5 170	4 270	890	5 160
Jämtlands	5 780	4 780	670	5 440
Västerbottens	5 110	3 990	640	4 640
Norrbottns	4 790	3 520	1 090	4 620
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	6 010	4 850	3 570	8 420
» mellanbygder	6 940	5 480	2 780	8 260
» norra slättbygder	5 820	4 810	2 520	7 330
Svealands slättbygder	5 760	4 600	2 420	7 020
Götalands skogsbygder	6 060	4 930	2 680	7 610
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 010	4 840	1 560	6 400
Nedre Norrland	5 580	4 610	910	5 510
Övre Norrland	4 960	3 810	810	4 620
<i>Hela riket</i>				
1984	5 910	4 770	2 160	6 920
1983	6 240	5 210	1 640	6 850
1982	5 600	4 620	1 750	6 370
1981	5 560	4 500	1 950	6 450
1980	5 290	4 190	1 960	6 150

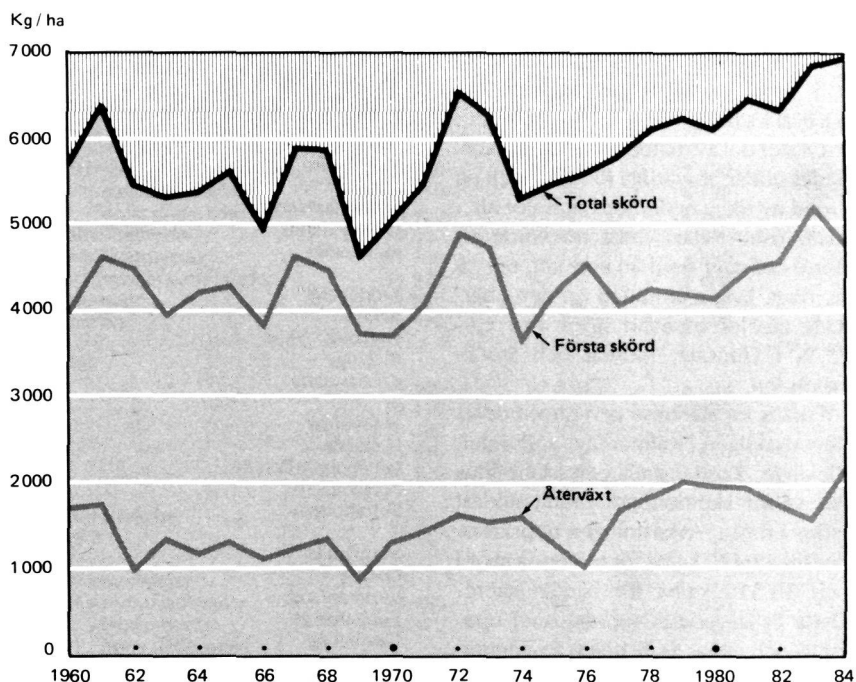
1) Vid 16,5 % vattenhalt.

2) På total areal, se text.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av diagrammet framgår skördeutvecklingen för slåttervall 1960–1984. Skörden har inte ökat lika mycket över åren som skörden av spannmål (jämför diagram 7.19). Återväxtens andel av totala skörden ökar. Detta beror på att första skörden nu tillvaratas tidigare än under periodens början. Tidig skörd och lägre kvantitet kompenseras dock av högre kvalitet.

Diagram 7.23 Bärjad hektarskörd av slåttervall 1960–1984. Kg
Harvested yield per hectare of leyland 1960–1984. Kg

Tabellen visar att andraårsvallarna har lämnat de högsta skördarna medan första- och tredjeårsvallarna givit något lägre skördar. Vallar som är 4 år och äldre har i allmänhet lämnat klart lägre skörd.

Tabell 7.24 Biologisk skörd från slåttervallar av olika ålder år 1984. Kg/ha¹
Biological yield from ley of various ages 1984

Område	Vallålder, år				Samtliga
	1	2	3	4 och äldre	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands slättbygder	5 870	6 220	5 490	5 670	6 010
» mellanbygder	7 520	7 460	6 820	6 150	6 940
» norra slättbygder	5 670	6 180	5 990	5 220	5 820
Svealands slättbygder	5 590	5 880	5 810	5 720	5 760
Götalands skogsbygder	6 270	6 650	5 930	5 540	6 060
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 170	6 530	6 180	5 260	6 010
Nedre Norrland	5 560	6 270	5 700	4 690	5 580
Övre Norrland	5 070	5 220	5 210	4 300	4 960
<i>Hela riket</i>					
1984	5 990	6 330	5 940	5 360	5 910
1983	6 220	6 700	6 330	5 700	6 240
1982	5 690	6 110	5 690	4 950	5 600
1981	5 400	5 970	5 770	5 060	5 560
1980	5 190	5 720	5 420	4 770	5 290

1) Avser biologisk första skörd vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

För matpotatisodlingar om minst 0,5 ha uppskattades 1984 års totala biologiska skörd för riket till 40 500 kg/ha. Efter reducering för överstora, små och skadade knölar samt för spill och obärgad areal uppskattades skörden till 32 020 kg/ha.

En stor del av matpotatisarealen skördades under besvärliga förhållanden på grund av riklig nederbörd, framför allt i rikets östra delar. Detta medförde en större obärgad areal än normalt, 6,1 % för riket. I vissa områden var den obärgade arealen avsevärt större t ex 20–25 % i Uppsala, Kalmar och Stockholms län.

Potatis för stärkelse och råsprit odlas huvudsakligen i Kalmar läns södra del, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län varför skördeuppskattning endast utförs i dessa. Avkastningen uppskattades till 42 440 kg/ha för biologisk skörd och 38 510 kg/ha för bärgad skörd. Detta är de högsta skördar som uppmätts och cirka 20 % högre än genomsnittet för den senaste femårsperioden. Andelen obärgad areal var cirka 6 % i Blekinge och något lägre i övriga län.

Genom särskild provtagning efter brukarens skörd på ett underurval av provyttegårdar fastställs spillet av potatis, dvs den i jorden kvarlämnade kvantiteten. Det totala spillet 1984 utgjorde för matpotatis 2 550 kilogram per hektar (6,3 % av den biologiska skörden) och för potatis för stärkelse och råsprit 2 500 kilogram per hektar (5,9 %).

För sockerbetor blev 1984 års avkastning, 48 310 kg/ha i medeltal för riket, den högsta hittills. Detta vid en medelsockerhalt av 17,1 % (se även sid 106).

Tabell 7.25 Potatis¹ och sockerbetor 1984. Skörd kg/ha
Potatoes and sugar beets 1984. Yield kg/ha

Område	Matpotatis		Potatis för stärkelse och råsprit		Sockerbetor Bärgad skörd
	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd	
<i>Län</i>					
Stockholms	26 250	17 750	—	—	—
Uppsala	31 690	18 320	—	—	—
Södermanlands	35 170	24 040	—	—	—
Östergötlands	44 180	37 030	—	—	..
Jönköpings	37 500	29 370	—	—	—
<i>Kronobergs</i>	45 950	37 240	—	—	—
Kalmar	36 490	22 570	41 810	37 410	45 950
Gotlands	44 290	29 190	—	—	46 160
Blekinge	37 190	24 140	44 760	39 660	50 190
Kristianstads	46 880	39 090	43 050	39 820	46 830
<i>Malmöhus</i>	47 090	36 810	36 830	32 460	48 050
Hallands	44 600	37 540	—	—	51 320
Göteborgs o Bohus	36 590	28 350	—	—	—
Älvsborgs	40 070	32 280	—	—	—
Skaraborgs	40 740	33 890	—	—	—
<i>Värmlands</i>	35 180	27 030	—	—	—
Örebro	37 870	30 850	—	—	—
Västmanlands	31 190	22 110	—	—	—
Kopparbergs	28 070	22 880	—	—	—
Gävleborgs	31 180	22 740	—	—	—
<i>Västernorrlands</i>	30 910	23 220	—	—	—
Jämtlands	28 920	21 510	—	—	—
Västerbottens	29 710	23 570	—	—	—
Norrbottnens	23 300	15 760	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	46 220	38 190	37 840	33 380	—
» mellanbygder	44 090	32 460	43 200	39 280	—
» norra slättbygder	42 290	35 360	—	—	—
Svealands slättbygder	35 190	25 910	—	—	—
Götalands skogsbygder	40 140	31 560	43 490	39 400	—
Mellersta Sveriges skogsbygder	31 160	24 370	—	—	—
Nedre Norrland	29 790	23 480	—	—	—
Övre Norrland	26 830	20 070	—	—	—
<i>Hela riket</i>					
1984	40 500	32 020	42 440	38 510	48 310
1983	28 440	22 360	30 510	28 810	36 820
1982	32 240	25 290	32 580	30 010	45 930
1981	35 680	28 730	37 990	35 340	47 900
1980	34 400	25 580	36 400	32 680	44 900

1) Avser odlingar om minst 0,5 ha.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

SCB har sedan 1969 i samband med provtagning av provytor för potatis inhämtat uppgifter om bevattning. Uppgifterna har avsett om bevattning förekommit eller ej. Bevattningens omfattning inom odlingen har ej noterats. På basis av de insamlade uppgifterna beräknas de biologiska skördarna på arealer med respektive utan bevattning.

I tabell 7.26 redovisas resultat för produktionsområden 1984 samt medeltal för riket de senaste fem åren.

Av resultaten framgår för 1984 att bevattnad matpotatis givit 18 % högre skörd än obevattnad. Motsvarande skördeökning för bevattnad potatis för stärkelse och råspit är 15 %. Skördeökningarna kan förutom bevattningseffekterna även bero på att bevattnad potatis även i övrigt odlas intensivare, t ex genom bättre gödsling.

Genom de objektiva skördeuppskattningarna inhämtas uppgifter om sättningsstidpunkter för potatis. Vid en särskild resultatbearbetning erhålls uppgifter om biologiska skördar vid olika tidpunkter för sättnings. Av tabell 7.27 framgår att det även 1984 i allmänhet finns ett klart samband mellan biologisk hektarskörd och tidig sättnings. Ju tidigare sättnings desto högre skörd. Det bör dock påpekas att denna skördevariation även beror på andra faktorer än sättningsstidpunkten, t ex att arealer som kunnat sättas tidigt också varit bättre ur odlingsynpunkt.

Tabell 7.26 Potatis 1984. Biologisk skörd med och utan bevattning
Potatoes 1984. Biological yield distributed by irrigation

Gröda; område	Bevattnad kg/ha	Obevattnad kg/ha	Skilnad ¹ kg/ha	%
Matpotatis				
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	47 360	44 890	2 470	5,5
» mellanbygder	46 750	42 260	4 490	10,6
» norra slättbygder	45 360	39 320	6 040	15,4
Svealands slättbygder	36 220	34 980	1 240	3,5
Götalands skogsbygder	41 690	38 830	2 860	7,4
Mellersta Sveriges skogsbygder	34 920	30 120	4 800	15,9
Nedre Norrland	34 850	28 710	6 140	21,4
Övre Norrland	30 620	26 470	4 150	15,7
<i>Hela riket</i>				
1984	44 460	37 830	6 630	17,5
1983	34 110	22 140	11 970	54,1
1982	36 580	27 930	8 650	31,0
1981	40 640	34 030	6 610	19,4
1980	36 320	33 670	2 650	7,9
Potatis för stärkelse och råspit				
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	39 350	35 400	3 950	11,2
» mellanbygder	46 370	39 970	6 400	16,0
» norra slättbygder	—	—	—	—
Svealands slättbygder	—	—	—	—
Götalands skogsbygder	46 420	42 360	4 060	9,6
Mellersta Sveriges skogsbygder	—	—	—	—
Nedre Norrland	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>				
1984	45 860	39 960	5 900	14,8
1983	36 140	24 880	11 260	45,3
1982	35 700	30 310	5 390	17,8
1981	40 660	36 000	4 660	12,9
1980	37 990	35 120	2 870	8,2

1) Skillnad beräknad i procent av skörd på obevattnad areal.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.27 Matpotatis 1984. Biologisk skörd vid olika sättningspunkt. Kg/ha
Tablepotatoes 1984. Biological yield at different planting time. Kg/ha

Gröda	Sättningspunkt									
	Före 16.4	16.4 – 22.4	23.4 – 29.4	30.4 – 6.5	7.5 – 13.5	14.5 – 20.5	21.5 – 27.5	28.5 – 3.6	4.6 – 10.6	Efter 10.6
Matpotatis										
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	47 780	46 160	46 880	44 740	..	..	..	—	—	..
» mellanbygder	48 030	49 550	48 040	42 960	39 390	40 790	38 010	..	..	—
» norra slättbygder	—	—	..	43 260	42 150	41 670	37 080	..	—	—
Svealands slättbygder	—	—	..	37 540	36 400	35 710	33 330	28 480	..	—
Götalands skogsbygder	..	..	40 550	42 840	41 050	33 630	..	—	—	—
Mellersta Sveriges skogsbygder	—	—	..	..	30 870	30 040	33 970	..	..	—
Nedre Norrland	—	—	..	..	..	30 740	28 470	30 250	..	—
Övre Norrland	—	—	..	—	—	..	30 070	26 990	23 720	..

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

SCB har sedan 1963 genom särskilda bearbetningar beräknat de biologiska skördarna av matpotatis och potatis för stärkelse och råspirt vid odlingar av olika storlek. I tabell 7.28 redovisas resultat för produktionsområden 1984 samt medeltal för riket de senaste fem åren. I allmänhet har högre skörd erhållits på stora potatisodlingar än på små.

Annan publicering

Resultat från de objektiva skördeuppskattningarna 1984 finns redovisade i SCB J 12 SM 8501 och 8502. I dessa finns ofta en mer detaljerad redovisning än i årsboken. I SM 8501 finns också en relativt utförlig beskrivning av skördeuppskattningarna, om dess syfte, organisation, omfattning, om beräkningsmetodik och resultatens tillförlitlighet m m. De närmast föregående årens resultat finns publicerade i SM serie J 1981:8.1 och 8.2, 1982:9.1 och 9.3, 1983:8.1 och 8.3 samt 1984:8.1 och 8.3. De objektiva skördeuppskattningarna finns också beskrivna i Promemorior från SCB 1983:2.

Tabell 7.28 Potatis 1984. Biologisk skörd vid odlingar av olika storlek. Kg/ha
Potatoes 1984. Biological yield on cultivations of different size. Kg/ha

Gröda; område	Odling i hektar							Samtliga grupper
	0,5 – 1,5	1,6 – 3,0	3,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 –	
Matpotatis								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	42 200	44 270	47 000	45 650	46 350	..	..	46 220
» mellanbygder	37 030	43 190	42 440	44 410	48 700	..	..	44 090
» norra slättbygder	..	38 450	41 910	42 630	44 830	41 250	36 660	42 290
Svealands slättbygder	22 900	30 180	31 360	32 120	38 620	36 870	41 820	35 190
Götalands skogsbygder	33 960	39 220	41 660	40 890	40 390	..	..	40 140
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	26 950	29 580	31 460	34 320	..	..	31 160
Nedre Norrland	24 760	25 730	27 200	32 140	..	..	33 870	29 790
Övre Norrland	..	26 330	26 910	28 690	27 790	26 570	24 400	26 830
<i>Hela riket</i>								
1984	34 280	37 900	40 320	40 950	42 850	39 260	39 660	40 500
1983	22 320	25 200	26 650	29 050	31 650	29 050	27 740	28 440
1982	25 400	29 090	32 290	33 030	34 330	32 170	33 710	32 240
1981	29 230	33 410	36 400	37 330	36 740	34 430		35 680
1980	28 660	33 170	33 940	34 740	35 800	36 380		34 400
Potatis för stärkelse och råspirt								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	..	..	..	..	..	–	–	37 840
» mellanbygder	33 200	36 730	36 820	43 900	46 470	45 880	45 100	43 200
» norra slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Svealands slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Götalands skogsbygder	..	42 320	..	46 670	..	..	–	43 490
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>								
1984	34 180	37 530	37 460	44 000	45 650	46 040	45 100	42 890
1983	22 170	25 330	30 960	30 960	32 310	36 530	32 540	30 860
1982	28 350	29 690	35 030	32 760	34 120	36 260	32 100	32 990
1981	32 190	36 660	39 420			38 530		38 440
1980	32 230	34 370	36 050			37 910		36 400

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Totalskördar

SCB beräknar varje år totalskördarna av spannmål, slättevall och potatis vid företag med mer än 2,0 hektar åker. Beräkningarna baseras på uppgifter för de olika grödorna om arealer enligt lantbruksregistret och om hektarskördar enligt de objektiva skördeuppskattningarna. Den totala skörden beräknas som produkten av besädd areal och bärgad skörd per hektar och redovisas för spannmål vid 15,0 % vattenhalt och för vall vid 16,5 % vattenhalt. Vårråg och blandsäd ingår ej i de objektiva skördeuppskattningarna, varför totalskördar ej beräknas för dessa grödor.

Viss avvikelser föreligger mellan de till lantbruksregistret (LBR) uppgivna arealerna och de verkliga besädda arealerna. Skillnaderna beror på att mindre vägar, diken m m kan vara medräknade i de uppgifter som lantbrukarna lämnat till LBR. Därför utförs vissa korrigeringar av lantbruksregistrets arealuppgifter till besädd areal. Korrigeringstal bestäms genom särskilda fältmätningar. Talen beräknas för olika grödor och riksområden. Av tablan nedan framgår vidare att matpotatis i riksområde 1 och 2 uppvisar motsatt avvikelse och att den besädda arealen är 5 % större än den uppgivna. Indelningen i riksområden framgår av bilaga 2.

Korrigeringsstal för beräkning av besädd areal

	Riksområde		
	1	2	3
Brödsäd	0,97	0,95	0,90
Fodersäd	0,95	0,90	0,90
Slättevall	0,95	0,95	1,00
Matpotatis	1,05	1,05	0,90
Potatis för stärkelse			
och råspnit	1,00	1,00	1,00
Oljevaxter	0,98	0,95	0,95

Den totala skörden av höstvet, vårvete och höstråg uppgick 1984 till 2,0 miljoner ton. Detta är bland de högsta totalskördar som uppmätts av brödsäd och 34 % mer än genomsnittet för de närmast föregående fem åren.

Totalsköörden av vårvete (425 000 ton) blev större än någonsin tidigare, beroende dels på hög hektarskörd, dels på att vårvetearealen ökat eftersom denna gröda i stor utsträckning ersatt utvintrat höstvet. Även om bärgningsförhållandena på vissa håll var besvärliga på grund av mycket regn kunde ändå huvuddelen av brödsäden skördas under goda förhållanden.

Tabell 7.29 Brödsäd 1984. Totalskördar. Ton¹
Bread grain 1984. Total yields. Ton

Område	Höstvet	Vårvete	Höstråg
<i>Län</i>			
Stockholms	15 040	21 450	2 350
Uppsala	1 820	78 810	..
Södermanlands	54 050	42 110	4 060
Östergötlands	286 050	42 720	46 430
Jönköpings	5 030	..	..
<i>Kronobergs</i>	..	..	..
Kalmar	56 260	3 160	19 760
Gotlands	36 020	..	13 100
Blekinge	13 620	7 020	6 730
Kristianstads	91 480	24 190	31 980
<i>Malmöhus</i>	359 720	68 650	58 540
Hallands	41 370	..	12 600
Göteborgs o Bohus	13 800	..	2 250
Älvsborgs	41 150	3 290	4 800
Skaraborgs	296 410	9 800	30 640
<i>Värmlands</i>	10 910	..	2 110
Örebro	21 650	39 160	6 490
Västmanlands	..	71 200	..
Kopparbergs	3 150	..	..
Gävleborgs	..	..	..
<i>Västernorrlands</i>	..	..	..
Jämtlands	..	..	..
Västerbottens	..	..	..
Norrbottnens	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	399 400	75 200	60 160
» mellanbygder	172 190	31 490	72 830
» norra slättbygder	581 930	49 340	71 540
Svealands slättbygder	98 770	252 720	14 380
Götalands skogsbygder	80 010	10 770	19 540
Mellersta Sveriges skogsbygder	18 970	5 440	7 700
Nedre Norrland	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..
<i>Hela riket</i>			
1984	1 350 910	424 790	246 490
1983	1 447 510	273 740	235 030
1982	1 185 620	304 790	208 990
1981	736 270	330 040	177 340
1980	985 340	207 980	222 880

1) Avser bärgad skörd vid 15 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Den totala skörden av korn uppgick till 2,7 miljoner ton och av havre till 1,9 miljoner ton. Dessa totalskördar är de högsta som uppmätts och sammanlagt för de båda grödorna 21 % mer än genomsnittet för de senaste fem åren. Blandsäd ingår inte längre i de objektiva skördeuppskattningarna men har med ledning av arealuppgifterna och uppgifterna om hektarskörden för korn och havre beräknats till 0,2 miljoner ton.

Den rekordstora skörden av fodersäd bärgades huvudsakligen under goda väderleksförhållanden men på vissa håll, framför allt i östra delarna av riket, har bärgningsförhållandena varit besvärliga på grund av riklig nederbörd. Detta medförde också stora obärgade arealer. Se sid 89.

Tabell 7.30 Fodersäd 1984. Totalskördar. Ton¹
Coarse grain 1984. Total yields. Ton

Område	Korn	Havre
<i>Län</i>		
Stockholms	83 460	50 910
Uppsala	245 960	89 360
Södermanlands	130 610	137 330
Östergötlands	172 100	131 220
Jönköpings	44 600	59 560
Kronobergs	30 120	34 890
Kalmar	83 550	37 530
Gotlands	77 880	14 930
Blekinge	30 980	7 240
Kristianstads	218 690	35 930
Malmöhus	382 200	79 440
Hallands	143 640	101 120
Göteborgs o Bohus	41 340	66 400
Älvsborgs	98 360	169 560
Skaraborgs	194 540	410 830
Värmlands	127 660	103 400
Örebro	137 920	144 750
Västmanlands	193 320	166 950
Kopparbergs	80 260	22 580
Gävleborgs	60 470	26 390
Västernorrlands	41 280	5 260
Jämtlands	22 780	..
Västerbottens	75 060	4 660
Norrbottns	16 160	1 860
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	455 600	134 140
» mellanbygder	362 110	68 180
» norra slättbygder	361 850	547 460
Svealands slättbygder	850 710	633 170
Götalands skogsbygder	308 800	356 390
Mellersta Sveriges skogsbygder	185 710	133 230
Nedre Norrland	115 960	24 900
Övre Norrland	92 200	6 560
<i>Hela riket</i>		
1984	2 732 940	1 904 030
1983	2 026 370	1 268 490
1982	2 378 190	1 662 810
1981	2 451 660	1 815 580
1980	2 171 940	1 566 690

1) Vid 15 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av den totala skörden 1984 av oljeväxter, 0,38 miljoner ton, svarade höstraps, vårraps och vårrybs för cirka en tredjedel var. Höstrybs odlades i liten utsträckning liksom övriga oljeväxter vilka ej redovisas alls i statistiken. I den totala skörden av oljeväxter ingår endast de fyra grödor som redovisas. Uppgifterna om oljeväxterna har inhämtats från Sveriges Oljeväxtintressenter Förening, SOI, och avser skörd från kontraktbundna odlingar och sk hembud.

Tabell 7.31 Oljeväxter 1984. Total skörd. Ton¹
Oleiferous plants 1984. Total yields. Ton

Område	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Summa oljeväxter
<i>Län</i>					
Stockholms	20	5 100	70	8 340	13 530
Uppsala	10	17 640	..	7 420	25 070
Södermanlands	30	9 090	10	15 610	24 740
Östergötlands	2 280	15 790	180	29 960	48 210
Jönköpings	160	310	—	1 180	1 650
Kronobergs	150	500	30	850	1 530
Kalmar	1 490	2 260	50	1 210	5 010
Gotlands	3 470	2 740	110	2 900	9 220
Blekinge	820	2 580	—	10	3 410
Kristianstads	21 410	7 550	60	280	29 300
Malmöhus	92 500	11 190	430	330	104 450
Hallands	—	4 890	—	4 620	9 510
Göteborgs o Bohus	20	1 850	—	1 810	3 680
Älvsborgs	..	6 520	—	6 040	12 560
Skaraborgs	1 020	23 060	20	15 590	39 690
Värmlands	—	2 790	..	6 970	9 760
Örebro	..	7 140	30	7 510	14 680
Västmanlands	..	15 740	—	5 930	21 670
Kopparbergs	—	30	—	3 570	3 600
Gävleborgs	—	—	10	380	390
Västernorrlands	—	—	—	30	30
Jämtlands	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—
Norrbottnens	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>					
1984	123 380	136 770	1 000	120 540	381 690
1983	155 710	110 670	8 200	98 220	372 800
1982	140 820	114 260	9 260	104 780	369 120
1981	90 980	114 770	1 200	112 190	319 140
1980	126 060	80 130	3 940	112 790	322 920

1) Avser frö med 18 % vattenhalt.

Källa: Uppgifter från Sveriges Oljeväxtintressenter Förening.

Den totala slåttervallskörden uppgick 1984 till 4,6 miljoner ton. Därav utgjorde första skörden 69 %, i genomsnitt för riket. I Norrland utgjorde första skörden drygt 80 % av totala skörden medan motsvarande resultat för Götalands södra slättbygder var knappt 60 %. Jämför även diagram 7.23 som visar avkastningen (kg/ha) för första skörd, återväxt och total skörd.

Tabell 7.32 Slåttervall 1984. Total skörd. Ton¹
Leyland 1984. Total yield. Ton

Område	Första skörd	Återväxt	Totalt
<i>Län</i>			
Stockholms	65 240	35 680	100 920
Uppsala	98 920	51 220	150 140
Södermanlands	90 920	66 920	157 870
Östergötlands	155 530	90 470	246 000
Jönköpings	214 270	110 250	324 520
Kronobergs	118 760	62 980	181 740
Kalmar	220 370	104 620	324 990
Gotlands	115 090	62 440	177 530
Blekinge	48 100	28 470	76 570
Kristianstads	174 720	106 680	281 400
Malmöhus	134 870	72 240	207 110
Hallands	116 600	93 480	210 080
Göteborgs o Bohus	110 810	49 780	160 590
Älvsborgs	241 210	110 290	351 500
Skaraborgs	192 020	106 900	298 920
Värmlands	161 240	38 960	200 200
Örebro	96 220	42 580	138 800
Västmanlands	69 250	30 930	100 180
Kopparbergs	100 900	32 990	133 890
Gävleborgs	130 880	33 020	163 900
Västernorrlands	127 410	26 470	153 880
Jämtlands	128 250	17 850	146 100
Västerbottens	171 720	27 710	199 430
Norrbottens	95 800	29 660	125 460
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	108 110	79 790	187 900
» mellanbygder	396 130	202 130	598 260
» norra slättbygder	279 990	147 040	427 030
Svealands slättbygder	427 660	225 430	653 090
Götalands skogsbygder	995 780	542 370	1 538 150
Mellersta Sveriges skogsbygder	311 680	100 910	412 590
Nedre Norrland	374 500	74 010	448 510
Övre Norrland	285 280	60 910	346 190
<i>Hela riket</i>			
1984	3 179 130	1 432 590	4 611 720
1983	3 467 590	1 089 570	4 559 730
1982	3 117 950	1 179 310	4 297 260
1981	3 022 790	1 303 550	4 326 340
1980	2 813 770	1 317 930	4 131 700

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Under 1984 har, genom de objektiva skördeuppskattningarna, skörden per hektar av matpotatis bestämts endast på odlingar $\geq 0,5$ hektar. Skörden på samtliga odlingar har för riket beräknats med ledning därav och med ledning av tidigare års skörd på odlingar mindre än 0,5 hektar. Skörden per hektar av potatis för stärkelse och råspnit har bestämts endast för odlingar inom det huvudsakliga odlingsdistriktet omfattande Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Skörden på samtliga odlingar av denna gröda i riket har beräknats med ledning därav och av tidigare års skörd utanför odlingsdistriktet.

De i tabell 7.33 redovisade resultaten avser bärgade totalskördar. Detta innebär beträffande potatis att de biologiska skördarna – efter reducering för stora, små och skadade knölar – även reducerats för spill och obärgad areal.

För matpotatis blev totala skörden för samtliga odlingar 0,9 miljoner ton och för potatis för stärkelse och råspnit 0,4 miljoner ton. För matpotatis är detta den högsta totalsköörden som uppmäts.

Skörden av sockerbetor blev även den mycket hög och uppgick till 2,5 miljoner ton totalt för riket.

Annan publicering

Uppgifter om totala skördens storlek publiceras årligen i SM serie J, senast 1981:10, 1982:11, 1983:10, 1984:11 samt J 14 SM 8501.

Tabell 7.33 Potatis och sockerbetor 1984. Totala skördar. Ton
Potatoes and sugar beets 1984. Total yields. Ton

Område	Matpotatis ¹ Odlingar $\geq$ 0,5 hektar	Samtliga odlingar ³	Potatis för stärkelse och råspnit ²	Sockerbetor
<i>Län</i>				
Stockholms	6 000	..	–	–
Uppsala	9 200	..	–	–
Södermanlands	13 850	..	..	–
Östergötlands	50 990	..	..	..
Jönköpings	8 630	..	..	–
Kronobergs	9 270	..	..	–
Kalmar	26 360	..	13 730	181 290
Gotlands	20 430	..	–	195 800
Blekinge	3 740	..	107 560	47 480
Kristianstads	126 030	..	206 070	584 630
Malmöhus	142 680	..	32 780	1 469 200
Hallands	133 490	..	..	27 770
Göteborgs o Bohus	3 600	..	–	–
Älvsborgs	12 820	..	–	–
Skaraborgs	123 940	..	..	–
Värmlands	25 060	..	–	–
Örebro	41 120	..	..	–
Västmanlands	3 320	..	–	–
Kopparbergs	13 270	..	–	–
Gävleborgs	6 660	..	–	–
Västernorrlands	5 940	..	–	–
Jämtlands	2 300	..	–	–
Västerbottens	15 370	..	..	–
Norrbottens	8 600	..	–	–
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	248 730	..	32 710	–
» mellanbygder	169 960	..	294 250	–
» norra slättbygder	163 570	..	..	–
Svealands slättbygder	82 840	..	..	–
Götalands skogsbygder	74 820	..	38 890	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	28 300	..	..	–
Nedre Norrland	19 920	..	–	–
Övre Norrland	24 530	..	..	–
<i>Hela riket</i>				
1984	812 670	930 970	376 210	2 507 860
1983	563 550	650 810	288 040	1 921 500
1982	632 130	735 380	300 780	2 431 250
1981	716 840	833 870	371 990	2 483 780
1980	–	719 240	364 610	2 257 250

1) Avser bärgad skörd efter reducering för stora, små, grönfärgade och skadade knölar.

2) Avser bärgad skörd efter reducering för rötskadade knölar.

3) Angående beräkningssätt, se texten. För matpotatis saknas uppgifter för län och produktionsområden på samtliga odlingar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Skördens kvalitet

Spannmål

Från Lantmännenföreningar och privata spannmålssuppköpare inhämtar SCB uppgifter om kvaliteten hos den från provyttegårdarna levererade spannmålsskörden. 1984 avsåg dessa uppgifter leveranser gjorda före 1 november. Med ledning därav utförs beräkningar av rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt vilka i tabell 7.34 redovisas för produktionsområden och för hela riket. För brödsäd beräknas dessutom skördens fördelning på falltalsklasser (tabell 7.35).

Vall

SCB insamlar varje år prover från vallskörden för att bestämma kvaliteten. Proverna uttas från provyteskördarna i slåttervall vid omkring 1 000 provyttegårdar fördelade över landet.

Eftersom proverna tas på fälten strax före brukarnas skörd kan skillnader uppstå jämfört med kvaliteten i brukarnas bärgade skörd (se text i anslutning till tabell 7.37). Analyserna omfattar bestämning av smältbarheten av organisk substans och halten av råprotein och aska. Utifrån smältbarhetsbestämningen, enligt VOS-metoden, beräknas omsättbar energi (MJ/kg) och utifrån råproteinhalten andelen smältbart råprotein.

Prisreglering av spannmål

Prisreglering av spannmål sker enligt anvisningar från statens jordbruksnämnd. Bl a tas hänsyn till rymdvikt, falltal och vattenhalt.

Rymdvikt

Rymdvikt för spannmål anges fr o m 1984 i gram per liter (g/l). Tidigare angavs rymdvikten i kilogram per hektoliter (kg/hl). Så hög rymdvikt som möjligt eftersträvas. För vete kan cirka 800 g/l anses vara ett normalt värde. Havre har lägsta rymdvikten, cirka 560 g/l.

Falltal

Falltal är ett kvalitetsmått för brödsäd. Falltalet är det antal sekunder – ökat med 60 – under vilka en s k fallstav under bestämda analysbetingelser sjunker genom en blandning av vatten och grovt mjöl från det provade spannmålspartiet. För t ex höstveten gäller grundpriset vid falltalet 190. För högre värden utgår pristilllägg medan prisavdrag tillämpas för partier med lägre värden. Högt falltal tyder på hög proteinkvalitet. Detta är viktigt för goda bakningsegenskaper hos ett mjöl. Tillgång till brödsäd av hög kvalitet är en nödvändighet för kvarn- och bageriindustrin.

Vattenhalt

För att vara lagringsduglig måste spannmålen vara torr. Vattenhalten fastställs vid leveransen och fuktiga partier måste torkas. 15 % vattenhalt har satts som ett normvärde. Högre vattenhalter innebär prisavdrag för torkningskostnaden.

Tabell 7.34 Brödsäd 1984. Rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt för levererad skörd

Bread grain 1984. Density, price regulated, drying costs and moisture content for delivered crop

Gröda; område	Rymdvikt g/l	Prisreglering kr/dt ¹	Torknings- kostnad kr/dt	Vatten- halt %
Höstvete				
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	798	9,79	4,25	17,3
» mellanbygder	782	7,51	4,90	18,0
» norra slättbygder	809	9,75	3,52	17,2
Svealands slättbygder	798	10,88	4,01	17,7
Götalands skogsbygder	800	9,89	5,52	18,8
Mellersta Sveriges skogsbygder	789	8,17	5,18	18,7
Nedre Norrland	..	..	..	..
Övre Norrland	—	—	—	—
<i>Hela riket²</i>				
1984	800	9,51	4,16	17,5
1983	80,7 ³	5,42	2,52	16,1
1982	81,0 ³	4,20	5,89	19,6
1981	80,3 ³	4,17	4,57	18,2
1980	78,2 ³	1,04	4,44	18,9
Vårvete				
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	787	14,17	4,82	18,0
» mellanbygder	779	12,00	8,12	21,3
» norra slättbygder	790	10,91	6,16	19,8
Svealands slättbygder	777	2,83	7,52	21,7
Götalands skogsbygder	781	9,56	8,69	22,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..
Nedre Norrland	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—
<i>Hela riket²</i>				
1984	781	6,92	6,95	20,8
1983	80,3 ³	5,90	3,69	17,1
1982	81,0 ³	7,99	6,08	19,6
1981	81,1 ³	6,62	4,90	18,8
1980	76,3 ³	-2,29	5,89	20,6
Höstråg				
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	758	7,45	5,65	18,2
» mellanbygder	739	7,22	5,98	18,8
» norra slättbygder	770	7,84	3,94	18,4
Svealands slättbygder	751	7,11	3,87	17,4
Götalands skogsbygder	746	6,73	4,91	18,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	746	7,50	5,16	19,6
Nedre Norrland	..	..	..	..
Övre Norrland	—	—	—	—
<i>Hela riket²</i>				
1984	754	7,41	5,08	18,4
1983	75,6 ³	7,53	1,85	15,5
1982	76,7 ³	6,93	2,76	16,5
1981	76,4 ³	4,55	4,38	18,6
1980	75,7 ³	-0,39	5,19	20,0

1) Avser reglerat pris minus grundpris. Positivt värde innebär pristillägg och negativt värde prisavdrag.

2) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

3) T o m 1983 redovisades rymdvikt i kg/hl.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Höstveteskörden höll 1984 i genomsnitt mycket hög kvalitet och 90 % hade falltal 270 eller högre. Vårveteskörden var av ojämn kvalitet pga fältgroning. I Svealands slättbygder hade 27 % av vårvetet så lågt falltal eller så låg rymdvikt att det betalades till bottenpris. Höstrågens falltal var 1984 i allmänhet lägre än under de närmaste föregående åren.

Tabell 7.35 Brödsäd 1984. Den levererade skörden fördelad på falltalsklasser. Procent

Bread grain 1984. The delivered crop distributed on falling number groups. Per cent

Gröda; område	Falltal Botten- pris- klass, <90	Falltal						Summa
		90 – 140	150 – 180	190 – 210	220 – 240	250 – 260	270 –	

Höstvete

Produktionsområden

Götalands södra slättbygder	0,5	0,7	0,6	0,9	1,3	1,1	94,8	100
» mellanbygder	2,1	2,8	1,6	1,8	3,4	5,1	83,2	100
» norra slättbygder	0,7	–	0,2	0,2	0,8	2,3	95,8	100
Svealands slättbygder	2,9	0,8	2,2	2,6	7,4	9,9	74,1	100
Götalands skogsbygder	2,1	0,4	0,9	1,0	7,0	8,2	80,5	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	4,6	1,0	0,2	3,1	7,4	6,6	77,0	100
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	..
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–

Hela riket¹

1984	1,2	0,7	0,7	0,9	2,5	3,5	90,4	100
1983	2,7	0,6	1,4	2,3	4,7	7,9	80,4	100
1982	8,6	7,9	7,0	6,7	7,8	5,8	56,2	100
1981	3,1	5,4	7,9	9,7	12,6	9,2	52,1	100
1980	15,5	12,1	12,5	13,4	14,0	8,2	24,3	100

Vårvete

Produktionsområden

Götalands södra slättbygder	0,2	0,5	0,9	2,4	2,8	2,2	91,1	100
» mellanbygder	1,6	6,9	11,2	9,2	6,7	7,5	56,9	100
» norra slättbygder	8,2	1,8	0,1	0,3	2,7	4,9	82,1	100
Svealands slättbygder	27,1	1,6	2,9	3,7	9,5	11,2	44,0	100
Götalands skogsbygder	8,0	2,2	2,9	4,9	13,4	14,6	54,0	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..	..	..	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–

Hela riket¹

1984	16,9	1,9	2,9	3,6	7,6	8,7	58,5	100
1983	19,7	1,8	2,3	6,3	14,0	13,5	42,4	100
1982	1,7	9,4	12,4	16,0	16,5	9,3	34,7	100
1981	0,8	1,2	4,6	12,7	23,8	20,6	36,3	100
1980	33,1	12,5	13,6	13,5	15,2	5,8	6,3	100

Gröda; område	Falltal Botten- pris- klass, <90	Falltal				Summa
		80 – 90	100 – 120	130 – 140	150 –	

Höstråg

Produktionsområden

Götalands södra slättbygder	0,1	2,5	13,3	18,0	66,0	100
» mellanbygder	0,4	1,0	8,6	9,9	80,1	100
» norra slättbygder	–	–	8,8	17,8	73,4	100
Svealands slättbygder	2,1	0,7	9,5	17,4	70,3	100
Götalands skogsbygder	–	3,4	17,9	18,3	60,5	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	0,6	–	5,9	12,8	80,8	100
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–

Hela riket¹

1984	0,3	1,3	10,6	15,4	72,4	100
1983	1,0	–	0,3	0,7	98,0	100
1982	1,8	1,0	1,2	0,7	95,3	100
1981	8,9	4,8	5,5	2,9	77,9	100
1980	28,3	11,2	14,2	46,3	100	100

1) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.36 Fodersäd 1984. Rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt för levererad skörd

Coarse grain 1984. Density, price regulated, drying costs and moisture content for delivered crop

Gröda; område	Rymdvikt g/l	Prisreglering kr/dt ¹	Torknings- kostnad kr/dt	Vatten- halt ² %
Korn				
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	685	0,17	4,09	17,1
» mellanbygder	677	-0,02	4,49	17,6
» norra slättbygder	685	0,19	2,41	16,2
Svealands slättbygder	683	0,03	3,10	16,8
Götalands skogsbygder	683	0,14	3,93	17,4
Mellersta Sveriges skogsbygder	682	0,08	3,59	17,2
Nedre Norrland	649	-1,08	3,73	17,3
Övre Norrland	..	..	..	..
<i>Hela riket³</i>				
1984	683	0,07	3,38	16,9
1983	68,0 ⁴	-0,16	1,82	15,4
1982	69,6 ⁴	0,29	3,34	17,0
1981	69,0 ⁴	-0,12	3,66	17,6
1980	67,6 ⁴	-0,34	4,64	19,1
Havre				
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	541	-0,98	4,02	17,1
» mellanbygder	549	-0,54	4,26	17,5
» norra slättbygder	565	0,14	2,62	16,3
Svealands slättbygder	571	0,30	3,34	17,0
Götalands skogsbygder	564	0,09	5,07	18,5
Mellersta Sveriges skogsbygder	568	0,23	4,70	18,2
Nedre Norrland	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	..
<i>Hela riket³</i>				
1984	565	0,09	3,45	17,1
1983	54,8 ⁴	-0,70	1,89	15,4
1982	56,5 ⁴	0,02	3,02	16,7
1981	58,1 ⁴	0,53	4,30	18,2
1980	56,2 ⁴	-0,06	4,65	19,2

1) Reglerat pris minus grundpris. Positivt värde innebär pristillägg och negativt värde prisavdrag.

2) Vid leveranstillfället.

3) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

4) T o m 1983 redovisades rymdvikt i kg/hl.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Annan publicering

Uppgifter om skördens kvalitet redovisas årligen i SM serie J, senast 1981:8.3 och 8.4, 1982:9.4 och 9.5, 1982:9.2, 1983:8.2 samt 1984:8.2 och J 12 SM 8503 vad avser spannmål och 1980:14.4, 1981:15.4, 1982:16.4, 1983:14.3 samt 1984:15.5 vad avser vall.

Uppgifter om potatisens stärkelsehalt m m finns i årsredovisning från Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Uppgifter om sockerbetor finns i årsredovisning från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

Oljeväxternas oljehalt m m redovisas av Sveriges Oljeväxtintressenter Förening i årliga utgåvor av skördestatistik för oljeväxter.

Resultaten för 1984 års vallskörd visar lågt energiinnehåll med små variationer mellan produktionsområdena. Genomsnittet för riket är, enligt analyserna 7,9 megajoule (MJ) per kg vid 16,5 % vattenhalt.

Mängden smältbart råprotein 69 g per kg vid 16,5 % vattenhalt, är lika med fjolårets höga värde. Skillnaderna mellan produktionsområdena är betydligt större för råprotein än för energiinnehåll. Som under tidigare år är proteinhalterna högst i landets södra delar.

Tabell 7.37 Vallskördens kvalitet 1984¹
Quality of the yield of ley 1984

Område	Råprotein, procent	Smältbart råprotein, g/kg	Aska, procent	Omsättbar energi, MJ/kg
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	12,0	86	6,7	7,9
» mellanbygder	10,9	76	6,5	7,8
» norra slättbygder	10,7	75	6,1	8,0
Svealands slättbygder	10,5	72	6,0	7,8
Götalands skogsbygder	10,0	68	5,9	7,9
Mellersta Sveriges skogsbygder	9,3	62	5,5	7,8
Nedre Norrland	9,1	59	5,9	8,0
Övre Norrland	9,6	64	5,8	8,2
<i>Hela riket</i>				
1984	10,1	69	6,0	7,9
1983	10,2	69	6,3	7,8
1982	9,7	65	5,8	8,7
1981	9,0	58	5,7	8,0
1980	10,1	68	5,8	8,1

1) Avser skörd vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Jämförelse mellan näringsinnehållet i den biologiska skörden och den bärgade skörden av slåttervall

De erhållna resultaten avser näringsvärdet i den biologiska skörden på fältet före brukarens skörd. Under tiden fram till brukarens bärgning av skörden kan kvalitetsförändringar ske. För att få ett mått på förändringarnas omfattning tas ett mindre antal kvalitetsprover även i samband med bärgningen av skörden. Även proverna ur den bärgade skörden analyseras och resultaten jämförs med resultaten från den biologiska skörden på samma gårdar. Under de närmast föregående fem åren har jämförelsen i genomsnitt för riket uppvisat 3–6 % lägre energiinnehåll i den bärgade skörden än i den biologiska. Vid årets jämförelse har differensen blivit större och uppgår för riket till drygt 8 %. Några klara regionala skillnader i detta avseende kan inte påvisas i det föreliggande materialet.

Beträffande råproteinet har den bärgade skörden under en följd av år visat sig innehålla omkring 15 % mindre mängd smältbart råprotein per kg ts än den biologiska skörden. Årets jämförelse tyder dock på en något mindre differens, speciellt i Götalands slätt- och mellanbygder samt Svealands slättbygder där skillnaden i år uppmätts till knappt 10 %.

Potatis

Medelstärkelsehalten för den förbrukade potatisen de senaste åren framgår av nedanstående tablå. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Stärkelseproducenters förening (SSF) och AB Skånebrännerier.

År	Medelstärkelsehalt, procent		
	SSF	Skånebränn	Totalt
1983/84	17,6	17,2	17,5
1982/83	17,6	16,9	17,4
1981/82	17,3	16,4	17,0
1980/81	17,2	16,9	17,1

Sockerbetor

Betornas sockerhalt var 1984 17,1% i genomsnitt för riket. Närmast föregående år var sockerhalterna 17,2 % (1983), 17,5 % (1982), 16,7 % (1981) och 16,5 % (1980). Uppgifterna har erhållits från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

Oljevaxter

Oljehalten i oljevaxterna framgår av nedanstående tablå. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Oljväxtintressenter Förening och avser medeltal för hela riket för levererade skördar från kontrakterade arealer.

	Oljehalt, procent				
	Höstraps	Vårtraps	Höstrybs	Vårtrybs	Vitsenap
1984	45,1	45,3	46,8	44,4	37,3
1983	45,8	46,0	45,5	44,9	35,8
1982	46,7	45,7	47,0	43,7	36,5
1981	45,1	44,8	45,1	43,8	36,6
1980	43,6	42,0	44,3	41,6	35,6

Sortanvändning

SCB inhämtar årligen uppgifter om användningen av olika sorter i spannmåls- och potatisodlingen. Uppgiftsinsamlingen ingår i de objektiva skördeuppskattningarna. Sortuppgifterna inhämtas från lantbrukarna och omfattar samtliga provyttegårdar.

I redovisningen för spannmål har i övriga sorter inräknats de fall där sorten är okänd eller uppgiften saknas. Klassificeringen av potatis sker sedan 1976 efter användningen, vilket innebär att traditionella matpotatissorter kan redovisas som potatis för stärkelse och råsprit och tvärtom. Tidiga sorter av matpotatis ingår inte i undersökningen och inte heller ingår i potatisurvalen företag med mindre än 0,5 hektar potatis.

Av sortundersökningen framgår att ett fåtal sorter dominerar i vete och råg. I höstveteodlingen har sorten Folke gått förbi Holme och upptar 46 % av höstvetearealen i riket. Starke II har gått kraftigt tillbaka. Odlingen av vårvete domineras 1984 fortfarande av Drabant som odlades på 67 % av rikets vårveteareal. Den nyare sorten Kadett odlades på 32 % av arealen. Höstråg-odlingen domineras av Petkus II med 83 % av arealen och Kungs II med 14 %.

Tabell 7.38 Brödsäd 1984. Arealens fördelning på olika spannmålsorter. Procent

Bread grain 1984. Area of different varieties. Per cent

Område	Höstvete							Summa
	Folke	Helge	Hildur	Holme	Solid	Starke II	Övriga sorter ¹	
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	58,9	7,9	6,3	16,8	7,1	0,5	2,5	100
» mellanbygder	45,1	4,1	11,6	28,3	3,5	1,6	5,8	100
» norra slättbygder	41,3	0,2	1,2	52,4	—	3,8	1,1	100
Svealands slättbygder	47,3	0,3	0,0	40,8	—	9,0	2,6	100
Götalands skogsbygder	34,0	0,4	0,9	50,3	0,0	8,8	5,6	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	39,7	—	1,2	40,3	—	11,2	7,6	100
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	100
Övre Norrland	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>								
1984	46,1	2,6	3,6	38,9	2,1	3,9	2,8	100
1983	28,1	3,7	3,6	47,6	2,2	11,3	3,5	100
1982	2,0	8,6	7,8	52,4	7,1	16,9	5,2	100
1981	0,1	7,4	7,6	47,9	16,4	13,9	6,7	100
1980	—	—	5,2	44,7	16,2	27,1	6,8	100

Område	Vårvete			Summa
	Drabant	Kadett	Övriga sorter ¹	
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	6,0	91,8	2,2	100
» mellanbygder	19,5	79,9	0,6	100
» norra slättbygder	51,0	47,5	1,5	100
Svealands slättbygder	88,4	11,2	0,4	100
Götalands skogsbygder	41,2	54,0	4,8	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	100
Nedre Norrland	..	..	..	100
Övre Norrland	..	..	..	100
<i>Hela riket</i>				
1984	66,9	32,2	0,9	100
1983	67,9	31,0	1,1	100
1982	74,3	24,3	1,4	100
1981	96,4	2,0	1,6	100
1980	98,6	—	1,4	100

Område	Höstråg				Summa
	Danko	Kungs II	Petkus II	Övriga sorter ¹	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	2,3	4,7	92,8	0,2	100
» mellanbygder	0,8	1,9	96,1	1,2	100
» norra slättbygder	0,1	16,6	83,1	0,2	100
Svealands slättbygder	1,7	47,0	45,9	5,4	100
Götalands skogsbygder	0,4	29,5	61,3	8,8	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	—	36,4	55,8	7,8	100
Nedre Norrland	..	..	..	..	100
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>					
1984	0,9	14,3	82,7	2,1	100
1983	—	21,8	76,2	2,0	100
1982	—	22,7	74,1	3,2	100
1981	—	21,5	74,2	4,3	100
1980	—	26,7	67,4	5,9	100

1) Inklusive okänd sort och saknad uppgift.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.39 Fodersäd 1984. Arealen korn fördelad på olika sorter. Procent
Coarse grain 1984. The area of barley distributed in different varieties. Per cent

Område	Korn							
	Agneta	Alva	Birka	Etu	Gunilla	Ida	Ingrid	Nery
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	0,0	17,7	8,0	0,1	–	43,4	0,2	12,4
» mellanbygder	–	17,6	11,3	0,2	0,2	24,6	2,4	10,1
» norra slättbygder	5,9	26,9	7,2	1,4	0,7	31,1	0,5	1,4
Svealands slättbygder	1,3	13,0	12,4	5,4	6,5	24,9	0,9	–
Götalands skogsbygder	4,7	10,6	8,7	4,2	0,3	34,4	1,1	2,7
Mellersta Sveriges skogsbygder	6,4	3,1	1,6	6,5	24,6	20,3	1,4	0,0
Nedre Norrland	30,7	–	0,2	9,9	32,0	4,6	0,3	–
Övre Norrland	50,0	0,1	0,6	4,5	18,4	0,5	0,1	–
<i>Hela riket</i>								
1984	6,6	13,2	8,4	3,7	7,0	26,4	0,9	3,5
1983	7,9	10,7	2,4	4,1	7,8	33,0	1,4	3,5
1982	7,6	11,1	0,2	4,2	9,8	30,9	1,8	2,3
1981	4,9	8,1	0,4	4,2	9,3	15,0	2,7	1,4
1980	0,5	6,4	0,7	5,5	9,0	3,3	5,2	0,7

Område	Korn (forts)							Summa
	Pernilla	Roland	Särila	Tellus	Welam	Yrjar	Övriga sorter ¹	
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	0,3	2,5	–	1,7	0,7	–	13,0	100
» mellanbygder	0,6	1,1	–	16,2	3,8	–	11,9	100
» norra slättbygder	9,1	0,5	3,3	3,0	0,3	0,3	8,4	100
Svealands slättbygder	24,0	0,3	1,6	6,7	0,3	0,1	2,6	100
Götalands skogsbygder	13,9	0,5	0,3	9,6	0,6	–	8,4	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	24,5	0,2	0,4	3,7	0,8	–	6,5	100
Nedre Norrland	14,1	0,1	–	0,7	–	1,8	5,6	100
Övre Norrland	1,9	0,2	–	–	–	15,8	7,9	100
<i>Hela riket</i>								
1984	13,0	0,7	0,9	6,3	0,9	1,0	7,5	100
1983	7,0	–	1,6	10,9	1,8	1,2	6,7	100
1982	–	–	1,8	15,4	3,4	1,5	10,0	100
1981	–	–	2,6	25,9	11,7	0,9	12,9	100
1980	–	–	3,6	32,3	12,9	0,7	19,2	100

1) Inklusive okänd sort och saknad uppgift.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Kornodlingen kännetecknas av många sorter med små marknadsandelar. Den mest odlade kornsorten 1984 var Ida, som dock minskade sin andel av kornodlingen, och odlades på 26 % av kornarealen i riket. Alva odlades på 13 % av area-

len. Pernilla ökade sin andel betydligt och odlades också på 13 % av arealen. Av sexradskorn var Agneta den dominerande sorten och odlades på 7 % av kornarealen i riket.

Tabell 7.40 Fodersäd 1984. Arealen havre fördelad på olika sorter. Procent
Coarse grain 1984. The area of oats distributed in different varieties. Per cent

Område	Havre										Summa
	Fix	Hedvig	Pol	Puhti	Risto	Sang	Selma	Svea	Titus	Övriga sorter ¹	
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	4,5	11,2	—	0,9	—	20,8	52,4	7,9	—	2,3	100
» mellanbygder	2,7	4,4	—	0,6	—	33,7	55,1	2,6	—	0,9	100
» norra slättbygder	0,7	4,6	0,1	1,3	0,3	15,2	29,5	44,0	1,0	3,3	100
Svealands slättbygder	—	1,7	0,7	6,9	0,0	33,4	6,2	47,5	0,8	2,8	100
Götalands skogsbygder	0,9	3,3	0,3	4,9	2,5	34,1	14,5	35,2	1,5	2,8	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	—	1,0	3,3	9,5	0,5	18,8	5,0	54,0	3,7	4,2	100
Nedre Norrland	0,1	0,0	13,9	23,3	2,6	3,6	1,9	20,4	29,4	4,8	100
Övre Norrland	—	—	65,6	14,3	—	—	—	—	11,8	8,3	100
<i>Hela riket</i>											
1984	0,8	3,4	1,3	5,1	0,7	26,0	18,3	39,5	1,9	3,0	100
1983	0,3	2,5	1,3	5,2	1,4	27,4	18,1	37,3	2,9	3,6	100
1982	—	3,0	1,5	3,2	1,6	28,1	19,8	35,3	3,9	3,6	100
1981	—	3,8	1,8	0,7	2,6	33,5	22,9	23,9	4,7	6,1	100
1980	—	4,4	1,7	—	4,6	37,6	27,1	8,8	5,9	9,9	100

1) Inklusive okänd sort och saknad uppgift.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

För havre har odlingen av Svea fortsatt att öka och odlades 1984 på 39 % av arealen. Sang odlades på 26 % och Selma på 18 % av havrearealen.

Tabell 7.41 Potatis 1984. Arealen fördelad på olika sorter. Procent
Potatoes 1984. The area distributed in different varieties. Per cent

Område	Matpotatis												Summa
	Bellona	Bintje	Grata	King Edward	Magnum Bonum	Mandel	Provita	Saturna m fl ¹	Ukama	Vit drottning	Övriga sorter	Sort okänd eller uppgift saknas	
Produktionsområden													
Götalands södra slättbygder	0,4	60,1	0,4	26,0	2,6	—	1,6	4,4	3,6	—	0,9	—	100
» mellanbygder	0,2	69,1	0,7	12,0	0,8	0,1	2,7	8,4	3,1	—	2,9	—	100
» norra slättbygder	0,8	51,9	0,1	38,8	6,6	—	0,1	—	1,0	0,0	0,7	—	100
Svealands slättbygder	3,8	32,5	0,9	37,9	12,2	—	0,3	0,2	0,3	8,1	1,6	2,2	100
Götalands skogsbygder	0,7	52,4	0,9	22,8	14,4	0,1	1,7	1,4	2,9	—	2,7	—	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	15,9	0,4	2,0	46,0	22,3	0,3	0,4	—	1,2	—	10,9	0,6	100
Nedre Norrland	3,7	32,7	0,3	46,0	7,7	—	1,3	—	—	0,3	7,8	0,2	100
Övre Norrland	6,3	49,0	0,2	17,4	0,4	19,5	0,5	0,2	—	0,3	6,2	—	100
Hela riket													
1984	1,5	51,9	0,6	28,4	6,4	1,2	1,2	2,8	2,0	1,1	2,6	0,3	100
1983	1,4	50,0	0,5	30,2	6,3	1,4	1,1	2,6	1,5	1,4	3,2	0,4	100
1982	0,9	47,4	0,6	31,5	7,0	1,4	1,3	2,1	2,0	1,5	3,7	0,6	100
1981	0,5	51,5	0,8	29,0	7,9	1,2	1,1	3,1	0,6	1,5	2,7	0,1	100
1980	0,1	53,3	0,6	28,5	8,8	1,5	0,5	1,8	0,3	1,4	3,1	0,1	100

Område	Potatis för stärkelse och råsprit								Summa
	Bintje	Dianella	Kaptha	Prevalent	Saturna	Stina	Övriga sorter	Sort okänd eller uppgift saknas	
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	4,9	22,4	3,6	18,3	30,6	18,2	2,0	—	100
» mellanbygder	0,9	24,3	5,6	26,8	28,2	8,3	5,4	0,5	100
» skogsbygder	6,0	32,1	7,9	22,2	16,5	10,1	5,2	—	100
Hela riket									
1984	1,5	24,7	5,6	25,9	27,6	9,0	5,3	0,4	100
1983	0,2	32,3	4,0	26,0	27,0	8,7	1,6	0,2	100
1982	1,4	33,6	4,3	22,8	24,7	11,3	0,9	1,0	100
1981	0,3	29,3	5,3	19,0	31,0	13,8	1,1	0,2	100
1980	0,7	33,5	8,2	18,2	24,9	11,8	2,4	0,3	100

1) Saturna m fl avser här sorterna Alpha, Parnassia, Stina och Saturna.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Undersökningen av sortanvändningen visar att Bintje, King Edward och Magnum Bonum fortfarande dominerar odlingen av matpotatis. De omfattar 52, 28 respektive 6 % av landets matpotatisareal 1984. Vad gäller potatis för stärkelse och råsprit är Saturna, Prevalent och Dianella de mest odlade sorterna med 28, 26 respektive 25 % av arealen.

Annan publicering

Uppgifter om odling av olika sorter av spannmål och potatis redovisas årligen i SM serie J, senast 1981:8.2, 1982:9.3, 1983:8.3, 1984:8.3 och J 12 SM 8502.

Årsväxten

Subjektiva omdömen om årsväxt och skörd har i någon form insamlats sedan 1735, och därmed utgör denna rapportserie den äldsta allttjämt existerande grenen av svensk jordbruksstatistik. Rapporteringen har dock under årens lopp haft växlande innehåll och omfattning. Bearbetning av materialet har sedan 1870-talet utförts av SCB. Undersökningsresultaten används bl a för skördeprognoser och pridförhandlingar.

Årsväxtrapporter avges vid tre tillfällen under året, nämligen omkring mitten av maj, omkring månadsskiftet juli – augusti och omkring mitten av oktober. År 1984 var rapportdatum 16 maj, 1 augusti och 17 oktober.

Rapporteringen i maj avser allmänna omdömen om övervintringen, uppgifter om utvintringens omfattning och orsaker samt vissa upplysningar om vårsådden.

Till juli/augusti- och oktoberrapporterna insamlas omdömen om skördeutsikterna respektive skördeutfallet, uppgifter om väderlekens inflytande på växtligheten och om orsaker till eventuella skador samt upplysningar om skördens kvalitet. I oktober insamlas även uppgifter om tidpunkten för höstsådden.

Årsväxtrapport avges av lantbruksnämndernas ordsombud för varje församling som enligt föregående års lantbruksregis-

ter hade en total åkerareal om mer än 50 hektar. I de fall en församling delas av gräns för naturligt jordbruksområde räknas varje församlingsdel för sig. År 1984 uppgick antalet församlingar eller församlingsdelar till 2 431.

Omdömena i maj om övervintringen uttrycks med siffervärdena 1 – 4, där 3 är normal och 4 mycket god övervintring. Uppgifterna i juli/augusti och oktober om skördeutsikterna respektive skördeutfallet lämnas enligt en skala 0 – 5, där 3 är medelskörd och 5 mycket god skörd. 1984 års blankett för juli/augustirapporteringen framgår av bilaga 5.

SCB inhämtar varje år genom de objektiva skördeuppskattningarna uppgifter om tidpunkter för sådd och skörd av olika grödor. Uppgifter om såtidpunkter inhämtas för spannmål, höstoljeväxter och potatis och uppgifter om skördetidpunkter för slättervall, spannmål och potatis. För de vårsådda spannmålsgrödorna beräknas dessutom växtperiodens genomsnittliga längd (tidsperioden mellan sådd och skörd).

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) mäter kontinuerligt temperatur, nederbörd m m vid ett antal mätstationer. I detta avsnitt redovisas månadsuppgifter för ett urval sådana stationer.

Medeltal av sifferomdömena i maj 1984 visar att övervintringen 1983/84 för de höstsådda grödorna – utom för höstråg – i genomsnitt varit sämre än normalt. Stora regionala skillnader föreligger. Särskilt drabbat var Svealands slättbygder. Den vanligaste orsaken till dålig övervintring var isbränna. Även vattenskadorna har varit vanliga. Övervintringen för första års slättervall har varit i det närmaste normal, utom i Svealands slättbygd där den varit större.

Tabell 7.42 Övervintringen. Sifferomdömen¹ enligt årsväxtrapporteringen i maj 1984

Crop wintering in may 1984. (Data is given according to a scale 1 – 4, where 3 indicates normal wintering and 4 a very good wintering)

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Första års slättervall
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	3,5	3,4	2,6	2,7	3,2
» mellanbygder	3,3	3,3	2,5	2,7	3,0
» norra slättbygder	2,7	3,0	2,0	2,8	2,9
Svealands slättbygder	1,4	1,8	1,1	1,1	2,5
Götalands skogsbygder	2,8	2,9	2,4	2,5	2,9
Mellersta Sveriges skogsbygder	2,1	2,4	..	..	2,8
Nedre Norrland	2,6	..	–	..	3,1
Övre Norrland	–	–	–	–	3,1
<i>Hela riket</i>					
1984	2,6	3,0	2,5	1,6	2,9
1983	3,7	3,6	3,4	3,4	3,3
1982	3,1	3,1	3,0	2,9	3,1
1981	2,6	2,9	2,4	1,4	2,9
1980	2,7	2,9	2,7	2,1	3,0

1) Beträffande sifferomdömenas innebörd se texten.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

På grund av övervintringsskador uppkördes totalt för riket nästan 20 % av höstvetarealen. För höstraps och höstrybs var motsvarande uppgifter 16 respektive 72 %. Svårast drabbad var Svealands slättbygd. Uppkörningen av höstsådda grödor uppgick där lokalt till 100 % och även stora arealer första års vallar fick köras upp.

Tabell 7.43 Upplöjd areal våren 1984 av grödor som såtts hösten 1983. Procent av grödan

Area ploughed because of out-wintering by the middle of May 1984. Per cent

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Första års slåttervall
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	0,6	0,4	13,0	7,2	0,6
» mellanbygder	0,6	0,7	8,7	2,5	1,9
» norra slättbygder	10,0	2,3	54,1	27,1	1,1
Svealands slättbygder	64,0	45,7	92,9	92,3	8,4
Götalands skogsbygder	3,8	0,8	25,3	11,5	1,4
Mellersta Sveriges skogsbygder	20,9	12,3	55,8	—	1,6
Nedre Norrland	—	—	—	—	0,3
Övre Norrland	—	—	—	—	0,4
<i>Hela riket</i>					
1984	19,6	6,2	15,8	71,8	2,3
1983	0,1	0,1	0,4	0,7	0,2
1982	3,5	2,6	2,9	0,9	0,2
1981	11,9	4,4	15,0	61,2	1,3
1980	6,7	2,1	11,1	28,1	0,3

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

Annan publicering

Subjektiva omdömen om årsväxten – den s k årsväxtrapporteringen – redovisas årligen i SM serie J. Majrapporten senast 1980:11.1, 1981:11.1, 1982:14.1, 1983:12.1 och 1984:13.1. Juli/augustirapporten senast 1980:11.2, 1981:11.2, 1982:14.2, 1983:12.2 och 1984:13.2. Oktoberrapporten 1980:11.3, 1981:11.3, 1982:14.3, 1983:12.3 och 1984:13.3.

De objektiva skördeuppskattningarnas uppgifter om tidpunkten för sådd och skörd samt växtperiodens längd redovisas årligen i SM serie J, senast 1981:8.2, 1982:9.3, 1983:8.3, 1984:8.3 och J 12 SM 8502.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHIs) uppgifter om nederbörd och solskenstimmar m m redovisas i SMHIs årsbok. Del 1. Månadsöversikt över väderlek och vattentillgång i Sverige.

För landet som helhet var skördeutsikterna vid månadsskiftet juli/augusti 1984 bättre eller betydligt bättre än normalt för alla grödor utom höstraps och höstrybs. För dessa grödor var

utsikterna normala. För höstvet och höstråg var skördeutsikterna sämre än normalt i Svealands slättbygd.

Tabell 7.44 Skördeutsikterna. Sifferomdömen¹ vid månadsskiftet juli/augusti 1984

Averages of assessments of the yield prospects on August 1st 1984. (Scale 0 – 5; 3 indicates normal prospects and 5 indicates very good prospects)

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Vårråg	Korn	Havre	Blandsäd	Foder- ärter och vicker	Slätter- vall, första skörd	Slätter- vall, återväxt
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	3,9	3,4	3,6	3,8	3,7	3,6	3,4	3,4	3,1	3,2
» mellanbygder	3,7	3,5	3,4	3,3	3,8	3,9	3,9	3,4	3,3	3,6
» norra slättbygder	3,3	3,5	3,4	—	3,7	3,8	3,5	3,5	3,4	3,4
Svealands slättbygder	2,1	3,8	2,5	—	3,8	3,9	3,8	3,5	3,1	3,3
Götalands skogsbygder	3,4	3,6	3,4	3,0	3,6	3,7	3,7	3,5	3,3	3,4
Mellersta Sveriges skogsbygder	2,7	3,8	2,9	—	3,8	4,0	3,8	3,8	3,7	3,4
Nedre Norrland	3,1	3,2	3,1	—	3,6	3,5	3,5	3,3	3,5	3,1
Övre Norrland	—	—	—	—	3,8	3,7	3,7	3,0	3,4	3,4
Hela riket										
1984	3,2	3,7	3,3	3,3	3,7	3,8	3,7	3,5	3,3	3,4
1983	3,7	3,3	3,4	2,6	2,9	2,8	2,8	2,9	3,9	2,7
1982	3,5	3,1	3,2	2,8	3,1	3,0	3,0	3,2	3,1	2,7
1981	3,0	3,5	3,1	3,2	3,4	3,5	3,4	3,3	3,3	3,4
1980	3,0	3,4	3,1	3,3	3,4	3,6	3,4	3,0	3,2	3,3

Område	Betesvall	Potatis	Socker- betor	Höstraps	Vårrops	Höstrybs	Vårrybs	Vitsenap	Kokärter
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	3,3	3,5	3,5	3,0	3,5	3,0	3,4	3,1	3,2
» mellanbygder	3,7	3,5	3,6	3,0	3,7	2,9	3,8	3,3	3,5
» norra slättbygder	3,4	3,7	3,0	2,8	3,6	4,0	3,6	—	3,1
Svealands slättbygder	3,5	3,5	—	2,3	3,6	2,5	3,6	—	3,4
Götalands skogsbygder	3,5	3,4	3,2	3,0	3,5	2,8	3,6	—	3,9
Mellersta Sveriges skogsbygder	3,6	3,7	—	2,0	3,6	2,0	3,5	—	3,5
Nedre Norrland	3,1	3,3	—	—	—	—	3,5	—	3,0
Övre Norrland	3,4	3,5	—	—	—	—	—	—	—
Hela riket									
1984	3,5	3,5	3,5	3,0	3,6	3,0	3,6	3,2	3,2
1983	2,9	2,9	2,6	3,3	3,0	3,5	3,0	2,7	3,0
1982	2,8	3,1	3,3	3,5	3,0	3,1	2,9	3,0	3,1
1981	3,4	3,3	3,3	2,5	3,4	2,1	3,3	3,2	3,1
1980	3,4	3,1	3,1	3,0	3,4	2,5	3,5	3,2	3,4

1) Beträffande sifferomdömenas innebörd se den inledande texten, sid 111.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

I genomsnitt för riket var skördeutfallet enligt årsväxtrapporteringen mycket bättre än normalt för samtliga grödor utom höstrybs.

Tabell 7.45 Skördeutfallet. Sifferomdömen¹ i mitten av oktober 1984

Assessments of the yield outcome in the middle of october 1984. (Scale 0 – 5; 3 indicates normal outcome and 5 indicates very good outcome)

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Vårråg	Korn	Havre	Blandsäd	Foder- ärter och vicker	Slätter- vall, första skörd	Slätter- vall, återväxt
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	4,4	4,0	3,8	3,9	4,1	4,1	4,2	3,2	3,3	3,4
» mellanbygder	4,0	3,7	3,4	3,5	3,9	3,9	3,6	3,1	3,6	3,7
» norra slättbygder	3,7	3,6	3,5	–	3,9	4,2	4,0	3,5	3,5	3,4
Svealands slättbygder	1,9	3,3	2,4	–	3,7	3,7	3,5	3,0	3,2	3,4
Götalands skogsbygder	3,6	3,6	3,4	4,0	3,8	3,8	3,8	3,4	3,4	3,6
Mellersta Sveriges skogsbygder	2,7	3,4	3,1	–	3,9	4,0	3,9	3,5	3,7	3,7
Nedre Norrland	2,4	3,3	3,7	–	3,6	3,5	3,3	2,1	3,5	3,3
Övre Norrland	–	–	–	–	3,5	3,3	3,4	3,6	3,4	3,5
<i>Hela riket</i>										
1984	3,5	3,5	3,4	3,5	3,8	3,9	3,8	3,2	3,4	3,5
1983	3,7	3,2	3,2	2,3	2,7	2,7	2,6	2,9	3,7	2,3
1982	3,8	3,4	3,4	2,9	3,2	3,1	3,1	3,3	3,1	2,7
1981	3,1	3,6	3,2	3,1	3,3	3,6	3,5	3,3	3,3	3,4
1980	2,8	3,1	2,9	3,0	3,1	3,4	3,1	2,5	3,2	3,5

Område	Betesvall	Potatis	Socker- betor	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Vitsenap	Kokärter
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	3,5	3,9	4,0	3,6	3,6	3,5	3,7	3,3	3,1
» mellanbygder	3,9	3,8	3,9	3,5	3,4	3,0	3,3	3,1	3,0
» norra slättbygder	3,4	3,8	3,2	3,2	3,5	3,8	3,6	–	3,2
Svealands slättbygder	3,5	3,8	–	1,9	3,2	2,0	3,3	–	3,1
Götalands skogsbygder	3,6	3,7	3,6	3,4	3,3	3,4	3,5	–	3,2
Mellersta Sveriges skogsbygder	3,7	3,8	–	2,0	3,2	2,0	3,3	–	3,2
Nedre Norrland	3,2	3,6	–	–	–	4,0	3,2	–	3,0
Övre Norrland	3,3	3,3	–	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>									
1984	3,6	3,8	4,0	3,5	3,3	2,8	3,4	3,3	3,1
1983	2,4	2,6	2,4	3,2	2,9	3,3	2,9	2,4	2,9
1982	2,7	2,9	3,2	3,4	3,0	3,2	3,0	3,0	3,3
1981	3,3	3,4	3,7	2,7	3,3	2,5	2,9	3,0	3,1
1980	3,5	3,0	3,2	2,8	3,0	2,3	2,8	2,7	2,4

1) Beträffande sifferomdömenas innebörd se den inledande texten, sid 111.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

I genomsnitt för riket utfördes vårsådden och sättningen av potatis 1984 vid normal tidpunkt eller något tidigare än normalt. Höstsådden skedde vid normal tidpunkt (tabell 7.46).

Första skörden av slättervall skedde vid normal tidpunkt 1984. Skörden av spannmål blev på grund av dåligt väder mer utdragen än normalt, särskilt i rikets östra delar (tabell 7.47).

Tabell 7.46 Mediantidpunkt¹ för sådd av spannmål² och höstoljeväxter samt sättning av potatis 1984
Median date for sowing of grain and oleiferous plants and potato setting 1984

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Vårvete	Korn	Havre	Mat-potatis ³	Potatis för stärkelse och råspirt ³
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	23.9	23.9	22.8	..	25.3	5.4	18.4	26.4	27.4
» mellanbygder	25.9	26.9	22.8	..	14.4	19.4	20.4	2.5	3.5
» norra slättbygder	18.9	11.9	11.8	..	27.4	27.4	28.4	9.5	—
Svealands slättbygder	11.9	7.9	..	12.8	4.5	6.5	6.5	15.5	—
Götalands skogsbygder	20.9	22.9	20.8	..	28.4	28.4	29.4	9.5	4.5
Mellersta Sveriges skogsbygder	14.9	16.9	..	..	2.5	11.5	9.5	14.5	—
Nedre Norrland	..	..	—	—	..	20.5	18.5	20.5	—
Övre Norrland	—	—	—	—	..	25.5	23.5	30.5	—
<i>Hela riket</i>									
1984	19.9	18.9	21.8	15.8	1.5	1.5	1.5	8.5	3.5
1983	23.9	21.9	20.8	17.8	5.5	8.5	7.5	19.5	17.5
1982	13.9	14.9	15.8	20.8	28.4	30.4	30.4	12.5	8.5
1981	18.9	16.9	13.8	13.8	28.4	1.5	2.5	11.5	9.5
1980	23.9	21.9	20.8	16.8	8.5	8.5	9.5	14.5	9.5

1) Avser tiden då hälften av arealen såatts.

2) Uppgifter för blandsäd saknas.

3) Avser odlingar $\geq 0,5$ hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.47 Mediantidpunkt¹ för skörd av spannmål², slättervall³ och potatis 1984
Median date for harvesting of grain, ley and potatoes 1984

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Slätter-vall	Mat-potatis ⁴	Potatis för stärkelse och råspirt ⁴
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	25.8	28.8	17.8	16.8	26.8	12.6	22.9	1.10
» mellanbygder	29.8	7.9	21.8	21.8	1.9	18.6	25.9	30.9
» norra slättbygder	29.8	6.9	18.8	23.8	30.8	18.6	23.9	—
Svealands slättbygder	1.9	15.9	22.8	26.8	3.9	1.7	20.9	—
Götalands skogsbygder	31.8	16.9	23.8	25.8	5.9	1.7	26.9	9.10
Mellersta Sveriges skogsbygder	4.9	11.9	25.8	29.8	5.9	4.7	19.9	—
Nedre Norrland	..	..	..	6.9	8.9	5.7	17.9	—
Övre Norrland	—	..	—	8.9	20.9	7.7	7.9	—
<i>Hela riket</i>								
1984	29.8	10.9	20.8	25.8	2.9	1.7	22.9	30.9
1983	21.8	31.8	12.8	23.8	28.8	22.6	25.9	3.10
1982	27.8	4.9	12.8	22.8	27.8	29.6	22.9	29.9
1981	30.8	10.9	16.8	28.8	6.9	1.7	21.9	30.9
1980	4.9	18.9	24.8	3.9	15.9	1.7	24.9	2.10

1) Avser tiden då hälften av arealen skördats.

2) Uppgifter för blandsäd saknas.

3) Avser första skörd.

4) Avser odlingar $\geq 0,5$ hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Den genomsnittliga tiden mellan sådd och skörd (växtperiod) för vårsäd blev längre än under de närmast föregående åren.

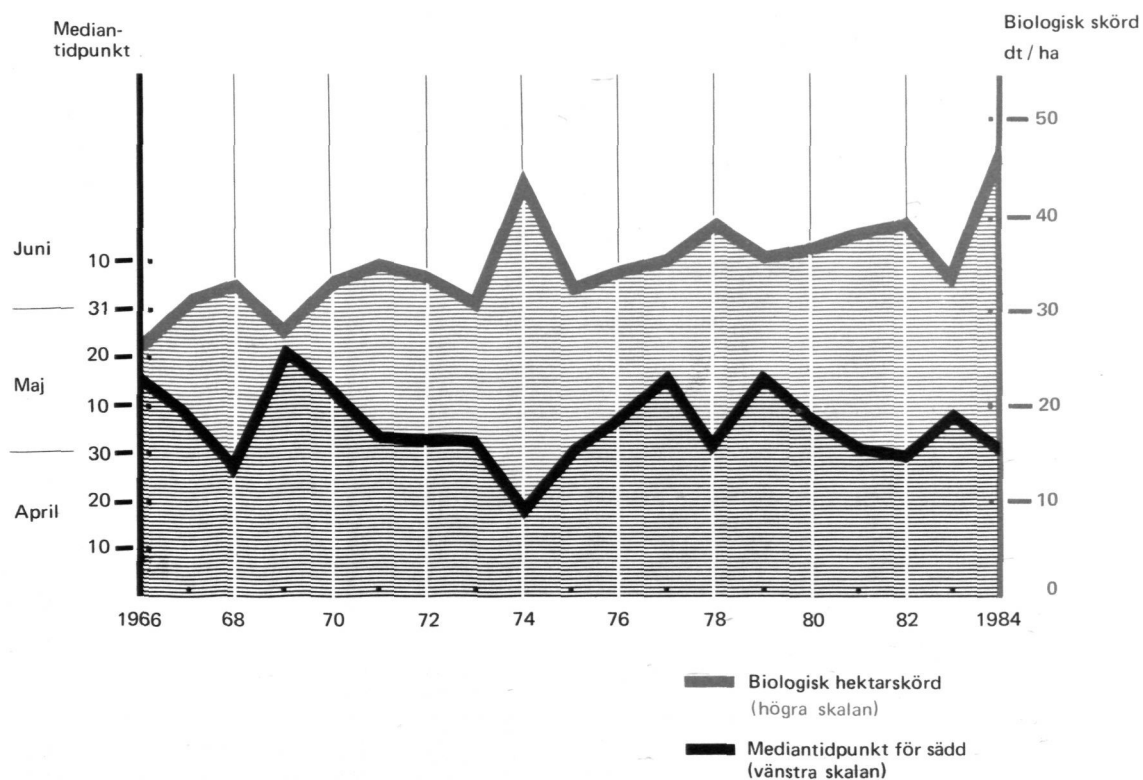
Tabell 7.48 Tiden mellan sådd och skörd 1984.
Antal dagar

Average number of days between sowing and harvesting 1984

Område	Vårvete	Korn	Havre
<i>Län</i>			
Stockholms	157	121	127
Uppsala	143	116	123
Södermanlands	138	118	124
Östergötlands	136	119	126
Jönköpings	..	121	137
Kronobergs	..	122	140
Kalmar	151	125	137
Gotlands	..	122	127
Blekinge	149	128	141
Kristianstads	150	130	143
Malmöhus	157	138	144
Hallands	..	120	129
Göteborgs o Bohus	..	121	128
Älvsborgs	141	122	130
Skaraborgs	137	121	126
Värmlands	..	114	124
Örebro	131	115	123
Västmanlands	132	114	123
Kopparbergs	..	110	120
Gävleborgs	..	113	120
Västernorrlands	..	109	110
Jämtlands	—	129	..
Västerbottens	..	108	121
Norrbottns	—	114	122
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	157	136	136
» mellanbygder	148	127	138
» norra slättbygder	136	121	126
Svealands slättbygder	137	116	124
Götalands skogsbygder	144	122	132
Mellersta Sveriges skogsbygder	136	113	123
Nedre Norrland	..	114	118
Övre Norrland	..	109	121
<i>Hela riket</i>			
1984	140	120	127
1983	123	110	115
1982	132	117	119
1981	134	118	128
1980	139	122	131

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.49 Mediantidpunkt för sådd samt biologisk hektarskörd av korn 1966–1984
Median date for spring sowing and biological yield per hectares for barley 1966–1984

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning

Tabell 7.50 Nederbörden 1984. Millimeter
Precipitation 1984. Millimetres

Län	Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Sthm	Norrköping	85	25	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sthm	Stockholm	72	20	13	15	14	89	114	52	94	86	18	45	632
Upps	Uppsala	68	22	15	8	24	88	84	57	112	101	36	48	665
Östg	Norrköping—Sörby	51	32	10	6	29	117	12	60	64	80	23	36	520
Östg	Linköping—Malmslätt	60	12	13	5	30	109	47	33	77	92	25	36	540
Jkpg	Jönköpings flp	92	20	17	9	30	128	65	46	123	120	36	30	714
Jkpg	Nässjö	96	26	19	6	31	93	45	46	111	107	36	31	646
Kron	Ljungby	114	34	16	10	39	—	—	112	128	119	33	47	—
Kron	Växjö	105	32	12	9	60	120	51	72	98	102	28	36	727
Kalm	Kalmar	56	27	9	12	60	94	115	63	79	54	23	33	626
Kalm	Målilla	70	24	11	9	28	98	62	75	112	82	22	40	634
Gotl	Visby	90	19	19	14	25	44	125	60	156	68	27	42	691
Blek	Karlskrona	81	20	13	6	34	70	61	20	106	72	32	24	540
Kris	Kristianstad—Everöd	—	—	—	—	49	105	72	19	96	54	33	24	—
Malm	Helsingborg	61	21	10	26	29	51	33	32	80	69	43	29	484
Malm	Lund	92	30	10	20	40	108	46	50	111	97	45	44	692
Hall	Halmstad	85	32	11	18	45	105	35	63	145	161	43	46	790
Hall	Varberg	90	27	16	22	34	65	61	50	106	150	61	52	734
Gtbg	Säve	118	33	18	23	60	74	53	51	107	148	65	76	825
Älvs	Borås	162	42	22	18	24	79	42	62	116	176	76	73	891
Älvs	Vänersborg	129	24	30	18	40	70	23	39	84	143	74	48	722
Skbg	Karlsborg	61	18	10	8	28	90	34	35	74	115	41	21	536
Skbg	Skara	51	15	16	14	22	71	36	22	72	88	44	26	476
Vrml	Karlstad flp	76	39	35	18	40	96	72	15	136	127	90	58	802
Vrml	Gustavsfors	44	21	20	7	49	75	77	32	81	167	45	53	671
Öreb	Ställdalen	83	52	23	17	29	121	97	32	74	154	57	53	791
Öreb	Örebro	86	41	20	13	31	126	45	40	110	125	34	49	721
Vstm	Västerås—Hässlö	53	17	16	14	25	108	145	27	98	106	37	40	686
Kopp	Folkärna	58	27	20	8	22	108	39	30	101	103	38	41	597
Kopp	Mora	—	40	29	12	27	101	63	41	140	158	25	42	677
Gävl	Delsbo	48	27	27	12	46	77	61	45	139	103	40	44	668
Gävl	Gävle	84	22	25	12	22	57	56	51	214	80	44	37	704
Vnrl	Bredbyn	43	40	23	17	28	49	82	20	93	135	65	33	628
Vnrl	Härnösand	61	40	34	11	25	70	75	14	192	215	66	52	857
Jmtl	Sveg	40	29	42	15	57	48	25	50	142	137	35	34	654
Jmtl	Frösön	21	13	28	9	22	65	23	31	126	102	38	15	492
Vbtn	Lycksele	46	28	30	14	32	77	72	77	67	117	47	35	643
Vbtn	Umeå flp	70	37	20	11	19	80	94	56	83	123	59	57	710
Nbtn	Arjeplog	29	32	30	19	10	66	83	94	43	133	47	30	616
Nbtn	Malmberget	37	35	20	32	22	52	48	62	42	60	—	—	—
Nbtn	Luleå flp	53	27	25	6	17	63	81	49	54	71	60	44	551

Källa: SMHI.

Tabell 7.51 Solskenstid 1984. Timmar
Time of sunshine 1984. Hours

Område	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Stockholm	46	45	132	218	267	228	199	209	103	73	43	24	1 586
Norrköping—Sörby	41	33	147	201	220	212	252	204	94	61	57	28	1 550
Jönköping flp	21	26	142	180	217	168	241	225	102	67	49	24	1 460
Marsta	45	51	144	185	236	201	189	221	88	68	35	21	1 484
Visby	29	48	132	216	278	240	266	237	118	77	48	18	1 704
Sturup	41	35	114	194	207	178	199	182	113	84	41	21	1 408
Trelleborg	49	37	122	184	236	189	205	189	123	95	44	19	1 491
Landvetter	35	33	122	177	230	166	234	206	118	61	54	27	1 463
Karlstad flp	49	29	145	197	195	208	271	249	113	69	45	23	1 593
Sundsvall flp	30	65	154	179	279	190	203	175	55	59	52	16	1 457
Sveg	4	40	102	144	176	155	158	161	—	—	—	—	—
Frösön	7	64	139	184	222	212	198	148	44	43	53	8	1 322
Umeå	19	36	184	211	348	250	180	249	59	56	29	10	1 629
Kiruna	0	53	161	195	271	238	104	144	113	37	22	0	1 337
Luleå	4	59	169	203	355	297	171	215	102	32	23	4	1 635

Källa: SMHI.

8 Trädgårdsodling

I kapitel 8 redovisas uppgifter om frilandsarealer och växthus-
ytor för trädgårdsodling enligt lantbruksregistret. Uppgifterna

ingår i den årliga juniregistreringen. Vidare lämnas vissa resultat
om produktionen m m som erhålls vid separata trädgårdsräk-
ningar (senast 1982).

Med trädgårdsodling avses
odling av köksväxter, blom-
mor, krukväxter, frukt, bär
och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag av-
ses företag och andra en-
heter (institutioner, anstalter
m fl) med trädgårdsodling
omfattande minst 200m²
under glas eller plast eller
minst 2 500 m² frilands-
areal. Odlingar i hemträd-
gårdar eller för husbehov
medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor

Uppgifter om frilandsarealer och växt-
husytor erhålls sedan 1970 vid den årlig-
a registreringen i LBR i juni. Några år
(1972, 1977 och 1982) har uppgifter
om trädgårdsodlingen insamlats i sär-
skilda trädgårdsräkningar varvid insam-
lingen i juni utgått.

Juniregistreringen syftar till att ge en
grov bild av produktionsresurserna
inom frilands- och växthusodlingen. Av
tabell 8.1 framgår att 1984 bedrevs
trädgårdsodling vid 5672 företag i
landet. Frilandsodling förekom på 84 %
av företagen på en sammanlagd areal av
14 800 hektar, varav mer än hälften i
Skånelänen. Växthusodling förekom på
1 755 företag med en sammanlagd yta
av knappt 3,6 miljoner kvadratmeter.
Den genomsnittliga växthusytan per
företag var därmed drygt 2 000 kvadrat-
meter.

Trädgårdsodlingen brukar variera en
hel del över åren, särskilt gäller detta fri-
landsarealens omfattning. Det kan dock
noteras att frilandsarealen 1984 är den
största sedan 1970 då registreringen
startade.

**Tabell 8.1 Växthusyta och frilandsareal för trädgårdsodling 1984 samt
antal företag med odling**

*Areas of greenhouses and cultivation on open ground in 1984 and
number of enterprises*

Område; storleksgrupp	Växthus		Friland		Totala antalet företag ¹
	Yta, m ²	Antal	Areal, hektar	Antal	
<i>Län</i>					
Stockholms	244 178	156	318,4	156	246
Uppsala	33 146	40	105,6	62	82
Södermanlands	73 820	51	212,0	78	100
Östergötlands	136 824	77	431,6	178	214
Jönköpings	51 688	49	355,8	137	163
Kronobergs	31 770	41	238,9	133	155
Kalmar	68 132	54	831,9	345	370
Gotlands	29 541	23	630,9	200	207
Blekinge	48 002	39	544,2	277	292
Kristianstads	418 218	160	3 920,5	855	951
Malmöhus	1 562 139	403	3 775,5	763	987
Hallands	188 974	101	619,3	311	362
Göteborgs o Bohus	100 879	77	202,6	103	138
Älvsborgs	154 457	87	189,1	112	164
Skaraborgs	72 760	67	650,1	233	258
Värmlands	39 356	37	206,2	96	115
Örebro	45 312	47	410,3	185	201
Västmanlands	67 626	37	112,3	48	73
Kopparbergs	36 397	41	108,7	62	74
Gävleborgs	65 456	40	87,0	57	75
Västernorrlands	33 084	46	150,8	73	101
Jämtlands	7 448	15	185,9	72	77
Västerbottens	38 450	35	146,5	84	98
Norrbottnens	28 739	32	390,6	159	169
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
Under 2,1	2 706 840	1 277	791,6	878	1 664
2,1 – 5,0	331 079	202	1 456,7	788	824
5,1 – 10,0	186 288	115	1 884,7	691	717
10,1 – 20,0	160 858	68	2 211,2	710	730
20,1 – 30,0	22 244	23	1 713,5	491	497
30,1 – 50,0	20 411	20	2 105,9	527	533
50,1 – 100,0	74 074	28	2 862,7	461	468
Över 100,0	74 602	22	1 798,4	233	239
<i>Hela riket</i>					
1984	3 576 396	1 755	14 824,7	4 779	5 672
1983	3 407 616	1 746	13 898,8	4 567	5 444
1981	3 545 382	1 854	11 897,7	3 961	4 907
1980	3 726 045	2 071	13 872,0	4 971	5 866
1979	3 845 431	2 173	14 140,2	5 170	6 080

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med
olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Frilandsarealens användning

Av tabell 8.2 och diagram 8.3 framgår frilandsarealens användning för olika växtslag under 1984. Odlingen av köksväxter var dominerande med över 44 % av arealen. Regionalt noteras att andelen köksväxter var högst i Gotlands och Malmöhus län med 75 % respektive 67 % av den totala frilandsarealen. Antalet företag i landet som odlade köksväxter var 1984 drygt 2 500.

Vid jämförelse över tiden för olika växtslag lägger man främst märke till den ökande bärödlingen, som särskilt skett i Norrbottens län. Där utgjorde arealen för bärödling 1984 hela 75 % av frilandsarealen.

Jämförelser av resultat från lantbruksregistreringarna i juni (1979, 1980, 1983, 1984) och 1981 (trädgårdsräkningen 1982) bör ske med viss försiktighet beroende på olikheter i undersökningsförfarande och undersökningstidpunkt. I trädgårdsräkningarna insamlas uppgifter från företag med odling i växthus genom intervjuer. Uppgifter om utnyttjade arealer vid dessa räkningar avser helt kalenderår och skall lämnas med noggrann specificering på olika växtslag. Olikheterna torde inte nämnvärt påverka möjligheterna att jämföra uppgifter om växthusytor eller antal företag med odling i växthus. För frilandsodlingen ligger arealen vid trädgårdsräkningarna betydligt lägre än vid lantbruksregistreringarna. Detta kan till viss del förklaras av att man vid trädgårdsräkningarna har säkrare underlag för att utesluta arealer för husbehovsodling. Detta kan också påverka det redovisade antalet företag med frilandsodling.

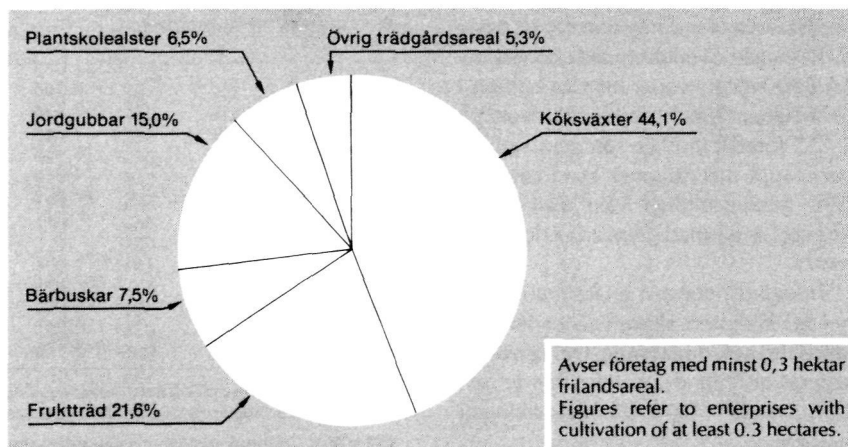
Tabell 8.2 Frilandsareal för olika trädgårdsväxter 1984. Hektar*Cultivation on open ground for horticultural plants in 1984. Hectares*

Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar

Figures refer to cultivations on open ground of at least 0.3 hectares

Område	Köksväxter	Fruktträd	Bärbuskar	Jordgubbar	Plantskolealster	Övriga trädgårdsväxter	Summa
<i>Län</i>							
Stockholms	160,5	53,6	23,1	30,3	12,0	38,3	317,8
Uppsala	31,3	11,8	31,5	13,9	6,0	10,9	105,4
Södermanlands	50,1	15,6	23,6	41,4	18,3	62,0	211,0
Östergötlands	235,1	7,3	19,6	126,6	17,7	24,8	431,1
Jönköpings	28,9	88,6	111,5	73,1	41,5	12,0	355,6
<i>Kronobergs</i>	41,9	62,7	23,1	79,9	15,3	14,9	237,8
Kalmar	501,9	23,9	15,9	207,6	37,9	44,5	831,7
Gotlands	474,6	70,7	6,3	28,3	8,7	42,0	630,6
Blekinge	194,8	50,8	12,2	231,7	26,6	27,3	543,4
Kristianstads	1 033,9	2 188,1	76,2	315,7	172,3	133,1	3 919,3
<i>Malmöhus</i>	2 513,0	541,4	47,5	157,0	336,5	177,9	3 773,3
Hallands	331,6	46,5	15,3	101,1	75,5	47,8	617,8
Göteborgs o Bohus	63,0	1,1	32,4	48,0	25,7	31,4	201,6
Älvsborgs	30,7	..	10,7	97,4	28,8	19,3	187,9
Skaraborgs	343,6	25,2	78,2	134,5	40,8	26,8	649,1
<i>Värmlands</i>	46,1	4,5	35,9	92,1	19,5	7,4	205,5
Örebro	207,0	..	33,2	133,9	8,8	25,5	409,7
Västmanlands	35,8	..	37,1	17,9	13,1	7,8	112,0
Kopparbergs	36,4	..	25,4	21,4	16,1	6,9	107,6
Gävleborgs	20,7	..	7,6	48,3	3,4	6,0	86,2
<i>Västernorrlands</i>	35,9	3,8	41,2	54,1	14,3	1,2	150,5
Jämtlands	42,5	—	50,5	80,5	6,1	6,3	185,9
Västerbottens	44,0	—	52,6	30,1	12,0	7,5	146,2
Norrbottens	31,5	..	294,1	46,4	9,7	8,1	390,4
<i>Hela riket</i>							
1984	6 534,8	3 200,4	1 104,7	2 211,2	966,6	789,7	14 807,4
1983	5 859,0	3 135,8	1 066,1	2 179,2	975,5	663,4	13 879,0
1981	5 398,2	3 039,1	731,8	1 830,0	750,8	..	11 841,7
1980	5 658,4	3 402,3	686,1	2 241,6	1 061,0	750,5	13 799,9
1979	5 908,9	3 506,9	614,8	2 250,4	1 085,6	704,6	14 071,2

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Diagram 8.3 Frilandsarealens användning för olika slag av trädgårdsväxter 1984*Cultivation on open ground for horticultural plants in 1984*

Trädgårdsräkningar

Trädgårdsräkningarna, som hittills genomförts 1972, 1977 och 1982 syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen. För frilandsodlingen erhålls bl a skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag. Uppgifter från trädgårdsräkningen 1982, som avsåg odlingen under 1981, redovisas i tabell 8.4. Bland köksväxterna var arealen morötter störst följt av vitkål. Bland "Övriga köksväxter" svarade spenat för den största arealen, ca 300 hektar. Äpplen respektive jordgubbar svarade för de största arealerna på frukt- respektive bärsidan. Det enskilda växtslag som var mest frekvent var jordgubbar, som odlades på 991 företag. Därefter följde morötter, som odlades på 755 företag. För fruktodlingen insamlades också uppgifter om planteringsår. För äpplen utgjordes drygt hälften (53 %) av arealen av träd som var äldre än 20 år och för päron var motsvarande siffra 63 %.

Trädgårdsräkningens innehåll och genomförande

Uppgifter till trädgårdsräkningen 1982 inhämtades med stöd av Kungl Maj:ts kungörelse 1968:111 (omtryckt i förordning 1978:468).

Uppgifter inhämtades om odlingen av olika växtslag i växthus och bänkgård och på friland under 1981. Vidare inforrades bl a vissa tekniska data om växthus (storlek, ålder, byggnadsmaterial m m) samt uppgifter om maskiner och lagerlokaler den 31 december 1981 och om energiförbrukning under 1981.

Trädgårdsräkningen 1982 genomfördes som en totalundersökning. Uppgifter för företag som kunde antas ha bedrivit odling i växthus om minst 200 m² insamlades av särskilda intervjuare, medan uppgifter från övriga företag inhämtades genom postenkät. För genomförandet av intervjudelen och visst granskningsarbete svarade fältorganisationen för de objektiva skördeuppskattningarna.

Granskningen i övrigt, som särskilt för postenkäten var relativt omfattande, och bearbetning av materialet utfördes manuellt och maskinellt vid SCB.

Tabell 8.4 Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland 1981

Cultivation of horticultural plants on open ground in 1981

Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar

Figures refer to cultivations on open ground of at least 0.3 hectares

Växtslag	Areal, hektar	Skörd ¹	Antal företag ²
<i>Köksväxter</i>			
Gurka	421,2	8 852	515
Blomkål	359,0	5 417	277
Vitkål	725,3	29 330	516
Salladskål	160,7	2 781	179
Matlök	478,2	14 531	427
Purjolök	113,8	2 299	292
Morötter	1 339,8	53 850	755
Rödbetor	300,0	11 070	282
Isbergssallat	289,8	4 119	304
Annan sallat	60,3	5 682	189
Övriga köksväxter	1 150,1	..	745
Summa köksväxter	5 398,2	..	2 022
<i>Frukt</i>			
Äpple	2 377,0	21 408	573
Päron	389,4	4 237	254
Plommon	234,0	1 208	292
Körsbär	38,7	75	49
Summa frukt	3 039,1	..	620
<i>Bär</i>			
Jordgubbar	1 830,0	9 749 661	991
Hallon	52,1	138 314	144
Svarta vinbär	675,1	1 257 694	452
Röda vinbär	4,3	19 292	64
Krusbär	0,3	2 207	25
Summa bär	2 561,8	..	1 285
<i>Blommor</i>	91,8	..	267
<i>Plantskolor</i>	779,9	..	392

1) Redovisas i 1 000 styck för "Annan sallat" och i ton för andra köksväxter och frukt. Bär redovisas i kilogram.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsräkningen (totalundersökning; bortfall 0,8%).

Totalt tillfrågades 6 900 företag. Omkring 2 000 av dessa visade sig dock vara ej redovisningsskyldiga år 1981. För de övriga företagen var bortfallet 40 företag (0,6%). Någon bortfallskorrigerings utfördes inte.

Trädgårdsräkningens tillförlitlighet

Relativt många uppgiftslämnare hade svårigheter att besvara frågorna om odlingen av olika växtslag. Uppgifter erhöles dock i regel om antingen utnyttjad areal eller skördad kvantitet. Där endera av uppgifterna var utelämnad, gjordes uppskattningar med hjälp av länsvis beräknade genomsnittsuppgifter.

Trädgårdsinventering 1985

SCB har under vintern och våren 1985 genomfört en trädgårdsinventering avseende odlingen 1984. Trädgårdsinventeringen skiljer sig från tidigare trädgårdsräkningar främst genom att uppgiftsinsamlingen begränsas till att avse själva odlingen (växthusytor, frilandsarealer, skördeuppgifter). Resultat från inventeringen publiceras i statistiska meddelanden serie J under hösten 1985.

Trädgårdsinventeringar/räkningar avses i fortsättningen ske växelvis så att undersökning genomförs vart tredje år.

Växthusytans användning

I tabell 8.5 redovisas uppgifter om odlingen i växthus 1981 enligt trädgårdsräkningen 1982. Köksväxtodlingen dominerades av tomater, gurka och "annan sallat". Bland snittblommorna används nära hälften av arealen för odling av krysanthemum. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande.

Om man jämför odlingsinriktningen 1971 och 1981 kan konstateras att arealen av snittblommor minskat med ungefär 63 % (från 182 ha till 67,5 ha) och antal företag med odling minskat med ungefär 61 % (från 1 384 till 541). För köksväxter är arealminskningen 11 % medan antal företag med odling i stort sett halverats (från 1 676 till 829). Produktionen av krukväxter och lökblommor har däremot ökat (med 23 % respektive 9 %) fastän antal företag med odling av dessa minskat med 40 % resp 47 %.

Växthusens byggnadsmaterial och ålder

Vid trädgårdsräkningen 1982 var den totala växthusytan vid företag med minst 200 kvadratmeter växthusyta 3 535 000 kvadratmeter (avsåg den 31 december 1981). Växthusytan under glas svarade för ca 90 % av den totala växthusytan. Växthusytan under plast hade dock fördubblats sedan 1971. Växthusytan med uppvärmning (både under glas och plast) utgjorde i december 1981 hela 93,2 % av den totala växthusytan. Växthus som var yngre än fem år svarade för ca 535 000 kvadratmeter (15 %) av den totala växthusytan medan motsvarande siffra för växthus äldre än 20 år var 1 439 000 (41 %).

Maskiner

Antalet traktorer som huvudsakligen användes i trädgårdsodlingen var i december 1981 drygt 4 700. Antalet jordfräsar (ej traktordrivna) var vid samma tidpunkt ca 3 100.

Tabell 8.5 Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1981
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames in 1981

Avser företag med minst 200 m² växthusyta
Figures refer to enterprises with at least 200 m² greenhouse-area

Växtslag	Utnyttjad yta, 100-tal kvadratmeter	Skörd ¹	Antal företag ²
<i>Köksväxter</i>			
Tomater	6 359	10 211	649
Gurka	5 816	17 165	381
Melon	364	177	54
Isbergssallat	33	4	13
Annan sallat	3 694	9 608	163
Övriga köksväxter	772	..	84
Summa köksväxter	17 038	..	829
<i>Snittblommor</i>			
Nejlikor	261	3 203	14
Rosor	1 597	17 875	61
Krysanthemum	3 232	12 442	453
Snittgrönt	339	2 802	17
Övriga snittblommor	1 326	6 034	176
Summa snittblommor	6 753	42 356	541
<i>Krukväxter</i>			
Begonia	..	6 138	544
Krysanthemum	..	2 182	84
Cyklamen	..	1 245	269
Julstjärna	..	4 334	328
Pelargon	..	6 575	766
Gröna växter	..	4 845	330
Övriga krukväxter	..	10 042	470
Summa krukväxter	..	35 361	933
<i>Lökblommor</i>			
Tulpaner	..	129 048	708
Narcisser	..	12 716	669
Hyacinter	..	11 934	675
Övriga lökblommor	..	7 335	242
Summa lökblommor	..	161 033	789
<i>Övrigt</i>			
Utplanteringsväxter	..	57 932	3 194
Sticklingar eller plantor för vidare kultur	..	60 305	718

1) Tomater, gurka, melon och isbergssallat redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000 styck.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsräkningen (totalundersökning; bortfall 0,8%).

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodlingen enligt LBR i juni publiceras i SM J. Senaste åren i 1979:6.4, 1980:5.4, 1981:5.4, 1984:4.4 och J 10 SM 8502. Uppgifter från trädgårdsräkningarna har publicerats i SM J 1972:57, 1977:13 och 1982:18.

9 Husdjur

I kapitel 9 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag. I respektive avsnitt lämnas även uppgifter om kontrollverksamheten samt slakt.

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen insamlas uppgifter från företag med minst 2 hektar åkermark. Dessutom inhämtas uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark men med stora djurbesättningar. Som sådana företag räknades 1984 företag vid vilka det på uppgiftsdagen fanns minst 500 får inklusive lamm, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 3.

Kapitel 9 innehåller avsnitt om

- Nötkreatur
- Får
- Svin
- Höns och kycklingar
- Getter, pälsdjursskötsel, rennäring och biodling

Nötkreatur

Antal, besättningar

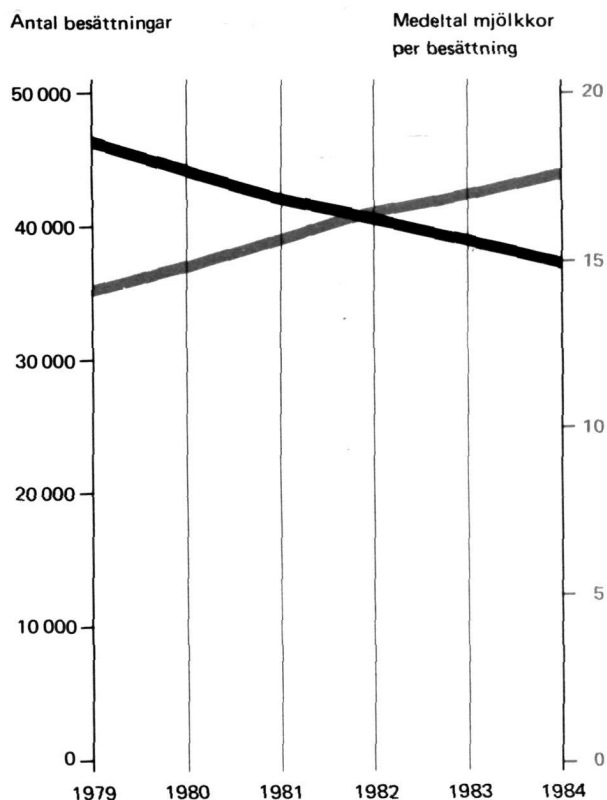
Uppgifter om antal nötkreatur erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Den 14 juni 1984 fanns 112 000 företag med mer än 2 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar, kor fanns vid 47 000 av dessa företag (42 procent) och nötkreatur vid 61 000 företag (54 procent). De redovisade nötkreaturen fanns alla vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Som framgår av diagram 9.1 har omstruktureringen inom mjölkproduktionen varit snabb under de senaste åren. Antalet mjölkkobesättningar har minskat med 20 % mellan åren 1979 och 1984. Denna minskning har dock uppvägs av en ökande besättningsstorlek (från ett medeltal av drygt 14 till ett medeltal av knappt 18), varför det totala antalet mjölkkor förblivit praktiskt taget oförändrat.

Diagram 9.1 Antal mjölkkobesättningar och medelbesättnings storlek 1979–1984

Number of milk cow stocks and average size of stock in 1979–1984

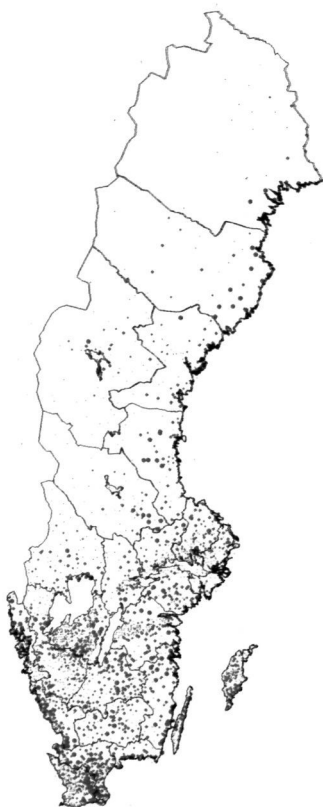

Av tabell 9.2 framgår bl a att en tredjedel av mjölkarna finns i Götalands skogsbygder. I Norrland återfinns en sjättedel av Sveriges mjölkkor.

Även "kotätheten" uttryckt i antalet kor per hektar åker är högst i Götalands skogsbygder (ca 40 kor/100 hektar). Norrland har den näst högsta kotätheten (ca 30 kor/100 hektar), medan slättbygderna ligger lägst. På motsvarande sätt har medelstora företag, mellan 10 och 50 hektar, den högsta kotätheten.

Karta 9.3 ger en översiktlig bild av kornas geografiska fördelning. Kartan är baserad på församlingsstatistik och uppbyggd så att prickarnas storlek är proportionella mot antalet djur inom församlingen.

Karta 9.3 Kornas geografiska fördelning 1984
Distribution of cows in 1984

Tabell 9.2 Antal nötkreatur 1984
Number of cattle in 1984

Område	Nötkreatur		Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Summa
	Kor	För mjölkproduktion			
<i>Län</i>					
Stockholms	12 431	2 017	9 556	10 405	34 409
Uppsala	23 118	2 017	17 373	19 674	62 182
Södermanlands	25 622	2 079	21 169	21 063	69 933
Östergötlands	39 588	2 964	36 491	36 208	115 251
Jönköpings	45 577	3 844	43 853	40 878	134 152
<i>Kronobergs</i>	24 846	4 197	26 138	24 530	79 711
Kalmar	50 658	3 653	46 755	43 252	144 318
Gotlands	21 318	1 459	23 031	19 234	65 042
Blekinge	10 613	2 606	11 400	10 516	35 135
Kristianstads	42 960	10 766	55 062	47 624	156 412
<i>Malmöhus</i>	33 728	9 013	42 285	35 926	120 952
Hallands	35 731	3 833	38 208	35 206	112 978
Göteborgs o Bohus	20 138	1 788	18 239	17 286	57 451
Älvsborgs	47 349	2 996	38 810	38 972	128 127
Skaraborgs	54 759	3 127	49 277	53 596	160 759
<i>Värmlands</i>	21 647	751	13 462	16 585	52 445
Örebro	18 608	974	13 220	16 326	49 128
Västmanlands	13 907	951	9 908	11 802	36 568
Kopparbergs	17 842	539	10 422	12 340	41 143
Gävleborgs	20 532	437	12 564	14 598	48 131
<i>Västernorrlands</i>	17 969	415	10 093	12 280	40 757
Jämtlands	16 135	512	9 740	10 828	37 215
Västerbottens	25 424	354	15 240	20 713	61 731
Norrbottns	15 384	167	8 500	9 851	33 902
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	37 844	6 981	47 298	43 251	135 374
» mellanbygder	86 428	11 755	94 824	84 118	277 125
» norra slättbygder	72 136	4 494	62 971	71 353	210 954
Svealands slättbygder	92 366	7 823	69 935	80 049	250 173
Götalands skogsbygder	218 260	26 169	214 744	195 196	654 369
Mellersta Sveriges skogsbygder	52 078	2 359	34 844	36 670	125 951
Nedre Norrland	52 833	1 217	30 924	36 388	121 362
Övre Norrland	43 939	661	25 256	32 668	102 524
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	5 731	3 788	12 960	12 474	34 953
5,1 – 10,0	29 239	9 658	40 895	38 655	118 447
10,1 – 20,0	103 828	12 703	94 735	91 650	302 916
20,1 – 30,0	119 732	7 527	95 281	91 956	314 496
30,1 – 50,0	181 604	9 059	142 303	137 960	470 926
50,1 – 100,0	150 619	9 638	128 344	133 517	422 118
Över 100,0	65 131	9 086	66 278	73 481	213 976
<i>Hela riket</i>					
1984	655 884	61 459	580 796	579 693	1 877 832
1983	660 791	63 183	590 986	586 956	1 901 916
1982	665 189	65 764	601 739	604 859	1 937 551
1981	660 795	70 582	610 917	596 514	1 938 808
1980	655 738	70 916	613 818	594 550	1 935 022

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.4 Antal nötkreatur efter mjölk Kobesättningarnas storlek 1984
Number of cattle by size of stocks of milk cows in 1984

Område	Besättningsstorlek, antal mjölk Kor							Summa
	0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
<i>Län</i>								
Stockholms	8 761	136	876	8 439	10 034	3 428	2 735	34 409
Uppsala	15 132	211	2 222	21 363	16 723	4 075	2 456	62 182
Södermanlands	14 556	132	760	13 139	24 054	7 092	10 200	69 933
Östergötlands	26 901	756	2 436	30 500	34 449	11 155	9 054	115 251
Jönköpings	29 471	1 914	8 638	53 830	34 271	4 328	1 700	134 152
Kronobergs	24 143	1 066	5 992	28 296	16 294	2 553	1 367	79 711
Kalmar	26 500	850	5 269	43 753	50 776	11 151	6 019	144 318
Gotlands	11 839	317	3 323	25 448	19 159	3 384	1 572	65 042
Blekinge	11 986	258	1 954	12 149	6 281	1 432	1 075	35 135
Kristianstads	51 709	847	7 916	43 660	34 041	8 235	10 004	156 412
Malmöhus	38 541	837	6 343	30 726	30 872	5 748	7 885	120 952
Hallands	27 358	1 080	6 089	38 805	29 620	6 500	3 526	112 978
Göteborgs o Bohus	15 341	1 208	5 660	21 882	10 981	1 634	745	57 451
Älvsborgs	32 954	1 549	9 401	47 017	29 503	4 701	3 002	128 127
Skaraborgs	39 871	1 641	4 311	43 254	51 559	11 948	8 175	160 759
Värmlands	10 313	1 230	4 593	15 016	11 320	5 672	4 301	52 445
Örebro	11 407	448	2 350	14 997	13 726	2 502	3 698	49 128
Västmanlands	9 914	205	1 116	10 148	10 521	2 519	2 145	36 568
Kopparbergs	6 334	870	3 447	13 697	12 851	2 421	1 523	41 143
Gävleborgs	7 061	465	5 018	21 298	11 095	2 179	1 015	48 131
Västernorrlands	5 535	1 314	6 757	16 701	8 188	1 285	977	40 757
Jämtlands	5 508	759	4 890	15 450	9 250	1 165	193	37 215
Västerbottens	8 108	1 638	10 118	25 583	14 360	1 543	381	61 731
Norrbottnens	2 893	578	3 025	11 264	13 825	1 870	447	33 902
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	41 141	792	6 005	34 409	31 778	9 716	11 533	135 374
» mellanbygder	67 071	1 292	11 213	81 655	85 357	18 210	12 327	277 125
» norra slättbygder	54 956	2 067	6 478	56 699	62 431	16 597	11 726	210 954
Svealands slättbygder	60 577	1 125	7 008	65 742	73 364	22 051	20 306	250 173
Götalands skogsbygder	166 944	7 774	42 209	237 364	157 455	25 281	17 342	654 369
Mellersta Sveriges skogsbygder	22 532	1 845	8 463	41 854	34 920	9 097	7 240	125 951
Nedre Norrland	16 896	2 752	16 117	49 327	29 222	4 155	2 893	121 362
Övre Norrland	12 019	2 662	15 011	39 365	29 226	3 413	828	102 524
<i>Hela riket</i>								
1984	442 136	20 309	112 504	606 415	503 753	108 520	84 195	1 877 832
1983	450 180	23 671	124 786	629 378	486 796	105 750	81 355	1 901 916
1982	469 785	26 414	138 014	648 184	475 379	102 010	77 765	1 937 551
1981	473 360	31 207	152 185	669 376	443 448	94 608	74 624	1 938 808
1980	476 101	34 937	168 274	684 872	415 573	86 875	68 390	1 935 022

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabellen framgår bl a att det totala antalet nötkreatur har varit i stort sett oförändrat under den senaste femårsperioden. Under samma period har det emellertid skett en omfördelning

av antalet nötkreatur. Antalet nötkreatur har ökat i mjölkbesättningar med 25 mjölk Kor eller fler och minskat vid mindre mjölkföretag samt vid nötköttproducerande företag.

Tabell 9.5 Antal mjölkcor efter enskilda företagens ålder och efter besättningsstorlek 1984
Number of milk cows by age of holders and by size of stocks in 1984

Företagare- kategori; ålder	Besättningsstorlek, antal mjölkcor							Summa
	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99	
<i>Enskilda företagare</i>								
Under 30 år	106	1 938	18 604	13 758	1 452	167	—	36 025
30-39 år	317	5 106	56 223	61 126	11 893	2 457	1 559	138 681
40-49 år	489	7 836	64 635	60 376	12 730	3 246	3 257	152 569
50-54 år	451	6 377	42 079	29 791	5 822	1 534	1 705	87 759
55-59 år	657	9 668	46 278	27 982	5 148	1 699	1 866	93 298
60-64 år	915	10 797	36 532	19 747	2 965	1 080	1 697	73 733
65-74 år	1 708	9 514	15 604	7 088	2 047	767	1 222	37 950
Över 74 år	574	1 755	2 205	752	491	83	101	5 961
Okänd ålder	9	61	450	668	478	91	598	2 355
<i>Övriga företagare- kategorier¹</i>	314	1 368	4 098	5 737	4 532	2 719	8 785	27 553
<i>Summa</i>								
1984	5 540	54 420	286 708	227 025	47 558	13 843	20 790	655 884
1983	6 482	60 538	296 009	218 274	45 584	12 695	21 209	660 791
1982	7 369	66 723	302 386	212 985	43 549	11 412	20 765	665 189
1981	8 417	73 255	310 628	197 462	40 551	10 845	19 637	660 795
1980	9 463	80 805	317 295	183 667	36 926	9 635	17 947	655 738

1) Inklusive okänd företagarkategori.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.5 har det totala antalet mjölkcor minskat med ca 10 000 djur sedan toppåret 1982. De flesta mjölkcor finns i medelstora besättningar, ca 45 % i besättningar med 10-24 mjölkcor och ca 35 % i besättningar med 25-49 mjölkcor. Nära 45 000 mjölkcor (7 % av samtliga) återfinns vid företag där företagaren är över 65 år.

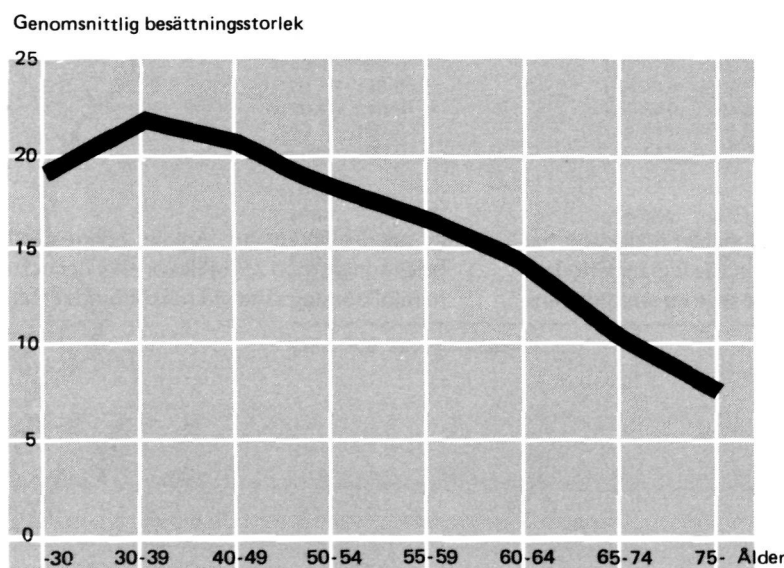
Av diagram 9.6 framgår att det är företagare mellan 30 och 39 år som har de genomsnittligt största besättningarna. Före-

tagare över pensionsåldern har de genomsnittligt minsta besättningarna, under 10 mjölkcor. Vid generationsskiftet sker ofta en nedläggning eller en utökning av mjölkproduktionen.

Annan publicering

Uppgifterna om antal husdjur är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Diagram 9.6 Genomsnittlig besättningsstorlek fördelad efter enskilda företagens ålder
Number of milk cows by age of holders

Tabell 9.7 Antal företag med nötkreatur 1984
Number of holdings with cattle in 1984

Företagsstorlek; område	Totala antalet företag	Antalet företag med	
		Nöt- kreatur	Därav med mjölkkor
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	9 027	3 765	1 793
» mellanbygder	10 472	6 877	4 093
» norra slättbygder	12 617	5 480	3 377
Svealands slättbygder	14 508	6 359	4 054
Götalands skogsbygder	33 294	23 995	13 177
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 550	4 599	3 069
Nedre Norrland	11 962	5 694	4 060
Övre Norrland	9 151	4 729	3 425
<i>Hela riket</i>			
1984	111 581	61 498	37 048
1983	113 888	63 873	38 969
1982	116 350	66 511	40 660
1981	115 136	68 052	42 334
1980	117 882	70 503	44 143

Som framgår av tabell 9.7 finns det största antalet företag med nötkreatur i Götalands skogsbygder. I detta område är också andelen företag med nötkreatur högst, över 70 %. Andelen företag med nötkreatur var 1984 ungefär 55 % i hela riket, vilket är en relativt snabb nedgång från 60 % 1980.

Av tabell 9.8 framgår att knappt hälften av de 61 500 företagen med nötkreatur även har andra husdjur. Ju större mjölkobesättningar, desto ovanligare är det med andra husdjur.

Av diagram 9.9 framgår att mjölkcor fanns vid tre fjärde-

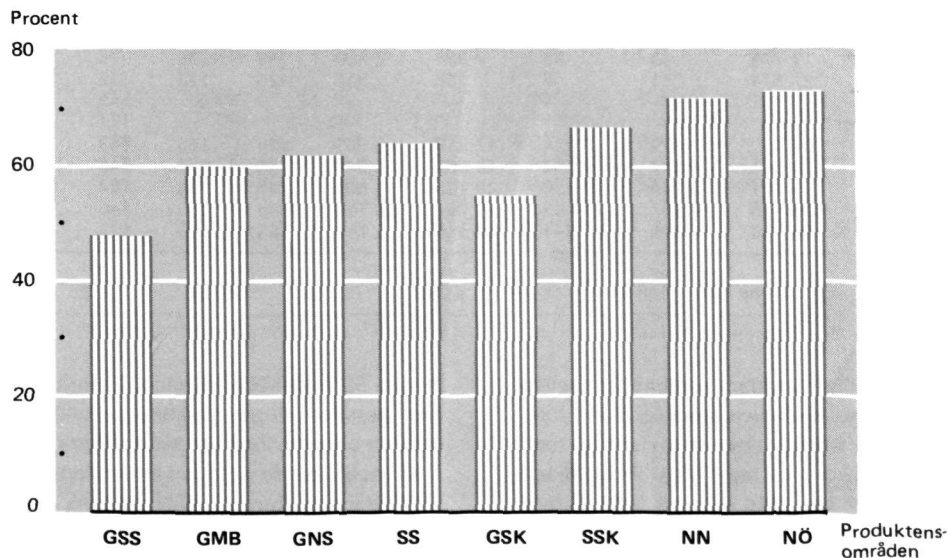
Tabell 9.8 Antal företag med nötkreatur och andra djurslag 1984
Number of holdings with cattle and other live-stock 1984

Slag av företag	Med en- bart nöt	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med nötkreatur</i>			
Utan mjölkcor	12 983	11 467	24 450
Med 1 – 9 mjölkcor	6 398	4 715	11 113
» 10 – 24 »	10 172	7 645	17 817
» över 24 mjölkcor	5 437	2 681	8 118
Summa	34 990	26 508	61 498

delar av företagen med nötkreatur i Norrland. I Götalands södra slättbygder fanns mjölkcor endast vid hälften av företagen med nötkreatur.

Detta förklaras av att den arbetskrävande mjölkproduktionen inte lämpar sig lika bra i Götalands södra slättbygder där företagen i större utsträckning än i övriga delar av landet odlar arbetskrävande grödor, t ex potatis, sockerbetar och trädgårdsväxter.

Diagram 9.9 Andelen företag med mjölkcor av totala antalet företag med nötkreatur 1984
Proportion of holdings with cows of holdings with cattle in 1984

Tabell 9.10 Antal företag med nötkreatur efter mjölkbesättningsstorlek 1984
Number of holdings with cattle by size of stocks in 1984

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor vid företag med nötkreatur								Summa	Företag utan nötkreatur
	0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99		
<i>Län</i>										
Stockholms	340	21	69	267	147	26	7	4	881	1 187
Uppsala	625	35	165	653	253	32	6	4	1 773	1 797
Södermanlands	483	19	49	372	338	56	18	18	1 353	1 209
Östergötlands	1 022	66	167	841	474	87	22	13	2 692	2 110
Jönköpings	1 936	195	582	1 494	452	33	4	3	4 699	1 147
Kronobergs	1 710	128	425	830	226	17	4	2	3 342	982
Kalmar	1 362	104	340	1 167	656	80	7	14	3 730	1 325
Gotlands	531	44	188	603	246	26	7	1	1 646	908
Blekinge	823	37	136	364	86	11	1	2	1 460	594
Kristianstads	2 383	93	456	1 150	438	57	18	15	4 610	2 486
Malmöhus	1 772	65	367	793	395	41	9	14	3 456	4 344
Hallands	1 602	130	413	1 066	369	44	10	5	3 639	2 104
Göteborgs o Bohus	1 171	156	424	691	157	13	4	—	2 616	1 872
Älvsborgs	2 167	249	773	1 526	444	38	9	4	5 210	3 721
Skaraborgs	1 529	150	298	1 206	711	92	12	12	4 010	4 688
Värmlands	655	226	436	525	173	45	7	10	2 077	3 837
Örebro	522	62	180	461	209	20	6	8	1 468	1 848
Västmanlands	440	29	83	341	175	20	2	5	1 095	1 791
Kopparbergs	453	186	302	449	187	21	6	2	1 606	1 950
Gävleborgs	580	98	394	703	169	17	—	4	1 965	2 291
Västernorrlands	652	255	560	598	125	10	4	1	2 205	2 202
Jämtlands	519	148	400	530	141	10	—	1	1 749	1 669
Västerbottens	880	275	779	816	214	13	2	—	2 979	2 521
Norrbottnens	293	108	248	371	200	15	1	1	1 237	1 500
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	1 972	70	349	887	386	64	16	21	3 765	5 262
» mellanbygder	2 784	140	640	2 050	1 084	134	28	17	6 877	3 595
» norra slättbygder	2 103	211	474	1 654	869	128	25	16	5 480	7 137
Svealands slättbygder	2 305	146	528	2 039	1 090	173	41	37	6 359	8 149
Götalands skogsbygder	10 818	927	2 981	6 858	2 158	189	35	29	23 995	9 299
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 530	340	751	1 350	528	74	10	16	4 599	5 951
Nedre Norrland	1 634	566	1 307	1 699	440	34	8	6	5 694	6 268
Övre Norrland	1 304	479	1 204	1 280	430	28	3	1	4 729	4 422
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1 - 5,0	4 009	975	637	32	2	—	—	—	5 655	12 956
5,1 - 10,0	6 539	1 034	2 833	765	8	1	—	—	11 180	11 788
10,1 - 20,0	6 113	596	3 474	5 259	171	2	2	—	15 617	9 820
20,1 - 30,0	2 794	140	904	5 481	814	10	1	—	10 144	4 618
30,1 - 50,0	2 542	90	301	4 868	2 762	88	5	—	10 656	4 955
50,1 - 100,0	1 779	33	78	1 354	2 860	398	36	6	6 544	4 202
Över 100,0	674	11	7	58	368	325	122	137	1 702	1 744
<i>Hela riket</i>										
1984	24 450	2 879	8 234	17 817	6 985	824	166	143	61 498	50 083
1983	24 904	3 372	9 182	18 581	6 749	785	154	146	63 873	50 015
1982	25 851	3 746	10 120	19 158	6 605	749	138	144	66 511	49 839
1981	25 718	4 317	11 169	19 764	6 124	694	130	136	68 052	47 084
1980	26 360	4 841	12 344	20 368	5 714	636	115	125	70 503	47 379

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.10 framgår tydligt det klara sambandet mellan åkerarealens och mjölkbesättnings storlek. Bland företagen med högst 10 hektar åker är det relativt ovanligt med mjölkkor; de som har mjölkkor har i regel högst 9 kor. Bland företag med 10-50 hektar blir dels andelen företag med mjölkkor allt högre med ökande arealstorlek, dels ökar det genomsnittliga koantalet. Tendensen bland företagen med

mer än 50 hektar åker är något annorlunda. Visserligen ökar den genomsnittliga besättningsstorleken, men samtidigt minskar andelen företag med mjölkkor.

På motsvarande sätt finns en tendens till att de mjölkbesättningar som finns på slättbygden är genomsnittligt relativt stora, medan de sedan är mindre i skogsbygden och framför allt i Norrland.

Tabell 9.11 Antal företag¹ efter storleken av besättningarna av mjölkkor respektive av sugor och galtar 1984
Number of holdings by number of milk sows and by number of cows and boars in 1984

Besättningsstorlek, antal sugor och galtar	Utan nötkreatur	Med nötkreatur, antal mjölkkor								Summa
		0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	100-	
Utan svin	43 047	18 327	2 413	6 578	13 606	5 781	700	140	122	90 714
Med svin										
0 sugor och galtar	1 803	1 484	212	524	878	290	36	7	12	5 246
1 - 4 »	724	1 670	142	773	1 584	292	17	2	-	5 204
5 - 9 »	663	952	41	209	755	175	7	1	-	2 803
10 - 19 »	1 306	962	44	117	679	226	9	2	1	3 346
20 - 49 »	2 032	858	23	30	284	172	30	2	3	3 434
50 - »	839	197	4	3	31	49	25	12	5	1 165
Summa	50 414	24 450	2 879	8 234	17 817	6 985	824	166	143	111 912

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller stor djurbesättning.

Tabell 9.11 visar sambandet mellan mjölkko- och svinbesättningarnas storlek. Som synes är det så att stora besättningar av sugor och galtar i regel finns vid företag utan nötkreatur.

Tabell 9.12 visar förändringarna i mjölkkobesättningarnas storlek mellan 1983 och 1984. Det är alltså en förändrings-

tabell för enskilda företag, med samma principiella uppbyggnad som tabellerna 2.14 och 2.15 i Kapitel 2 om företagsstruktur. I tabellen syns tydligt att relativt få företag utvidgar, men att däremot nedläggningar är vanliga, framför allt för små besättningar.

Tabell 9.12 Antal företag efter mjölkkobesättningarnas storlek 1983 och 1984
Number of holdings by number of milk cows in 1983 and 1984

Storleksgrupp, hektar åker; besättnings- storlek år 1983	Storleksgrupp, hektar åkermark, besättningsstorlek år 1984										Summa
	Högst 2,0 hektar åkermark	Mer än 2,0 hektar åkermark									
		Utan nötkreatur	Med nötkreatur, antal mjölkkor								
			0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99	
Högst 2,0 hektar åkermark	—	1 198	242	25	22	39	16	1	—	—	1 543
Mer än 2,0 hektar åkermark											
Utan nötkreatur	2 800	45 676	1 236	89	72	121	72	2	1	3	50 072
Med nötkreatur											
0 mjölkkor	633	2 355	21 385	256	105	105	37	1	—	—	25 877
1 - 3 »	131	294	648	1 991	292	9	1	—	—	—	3 366
4 - 9 »	158	276	514	473	6 871	884	6	1	—	—	9 183
10 - 24 »	118	226	352	37	868	16 144	835	1	1	—	18 582
25 - 49 »	29	63	50	1	3	513	5 924	163	2	—	6 748
50 - 74 »	1	10	1	1	1	2	93	629	46	1	785
75 - 99 »	—	10	1	—	1	—	1	26	105	10	154
Över 99 »	1	4	—	—	—	—	1	—	11	129	146
Summa	3 871	50 112	24 429	2 873	8 235	17 817	6 986	824	166	143	115 456

Källa: SCB, lantbruket.

Kontrollverksamheten

Produktionskontroll bedrivs på mjölkboskap, köttboskap, svin och får. Genom kontrollen följs de egenskaper som har betydelse för den enskilda produktionsgrenens ekonomi. Mjölkboskapskontrollen påbörjades 1899, köttboskapskontrollen 1967, suggkontrollen 1928, svinstamkontrollen 1923 och fårkontrollen 1925.

De olika kontrollformerna ger underlag för produktionsplanering inom enskild besättning, för avelsverksamhet, för rådgivning, för kvalitetsbedömning av djur t ex vid försäljning, för utvecklingsarbete, forskning m m.

Svensk Husdjursskötsel (SHS) är huvudman för samtliga officiella kontrollaktiviteter utom fårkontrollen. Kontrollen sker under lantbruksstyrelsens överinseende. Bestämmelser återfinns i Kungl Maj:ts kungörelse den 25 maj 1967 (nr 3).

Lokalt utförs verksamheten av assistenter som vad gäller mjölk- och köttboskapskontroll är anställda inom husdjursföreningar knutna till SHS. Husdjursföreningarna sköter även seminverksamheten. Suggkontrollen sköts lokalt till större delen av slakteriföreningarna medan fårkontrollen huvudsakligen utförs av djurägarna själva. Frågor som hör ihop med den praktiska tillämpningen av kontrollen behandlas inom särskilda nämnder för nöt-, sugg-, svinstam- respektive fårkontroll.

Mjölkboskapskontrollen

Varje medlem i en kontrollförening skall elva gånger om året med jämna mellanrum ombesörja mjölmängdsbestämning och uttagning av mjölkprov för bl a fett- och proteinanalys. Resultaten kontrolleras genom jämförelser med mejerileverans och hemmaförbrukning från mejerier. Vidare sker enligt särskilda regler s k förlängd kontroll i samband med besök av assistent.

Resultatens tillförlitlighet

Resultaten från mjölkboskapskontrollen är ej representativa för den totala kostammen. Sålunda är t ex små besättningar anslutna till kontrollen i väsentligt mindre utsträckning än stora besättningar. Vidare kan man räkna med att avkastningen är högre vid företag som deltar i kontrollen än vid företag av motsvarande storlek som står utanför.

Tabell 9.13 Antal mjölkbesättningar och kor i officiell kontroll 1983/84

Number of stocks and cows in the milk recording in 1983/84

Område	Antal besättningar	Antal kor	Andel av samtliga mjölkkor, procent
<i>Län¹</i>			
Stockholms	289	9 383	74
Uppsala	589	15 960	69
Södermanlands	698	23 675	91
Östergötlands	998	30 308	96
Jönköpings	1 051	26 107	57
Kronobergs	650	14 999	61
Kalmar	1 210	35 952	71
Gotlands	609	14 724	69
Blekinge	192	5 348	50
Kristianstads	994	27 024	63
Malmöhus	855	22 687	67
Hallands	1 096	26 142	73
Göteborgs o Bohus	419	9 718	48
Älvsborgs	1 243	28 957	61
Skaraborgs	1 219	36 979	68
Värmlands	540	15 029	70
Örebro	526	14 289	76
Västmanlands	356	10 116	72
Kopparbergs	596	14 086	79
Gävleborgs	792	15 610	76
Västernorrlands	655	12 123	66
Jämtlands	588	11 456	70
Västerbottens	840	16 166	64
Norrbottens	478	11 478	74
<i>Hela riket</i>			
1983/84	17 483	448 316	68
1982/83	17 510	438 146	66
1981/82	17 695	431 223	65
1980/81	17 707	419 175	63
1979/80	17 982	410 474	63

¹⁾ Indelningen avviker något från den officiella länsindelningen.

Källor: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Som synes är andelen mjölkkor som är anslutna till kontrollen störst i Östergötlands län (96 %) och minst i Göteborgs och Bohus län (48 %). Andelen anslutna mjölkkor i hela riket har ökat jämfört med tidigare år.

Tabell 9.14 Resultat från den officiella mjölkboskapskontrollen 1983/84, kg FCM¹
Results of the milk recording in 1983/84

Område	Svensk röd och vit boskap (SRB) ³		Svensk låglandsboskap (SLB)		Svensk kullig boskap (SKB)		Svensk jerseyboskap (SJB)		Samtliga kontrollerade kor
	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	
<i>Län²</i>									
Stockholms	6 967	6 519	1 207	6 164	28	4 163	51	5 107	6 439
Uppsala	11 833	6 556	2 362	6 322	9	5 811	67	6 060	6 517
Södermanlands	19 053	6 711	1 668	6 584	18	4 634	79	5 799	6 697
Östergötlands	20 228	6 482	6 162	6 548	7	3 141	476	5 551	6 479
Jönköpings	16 804	6 451	6 494	6 411	14	5 293	251	5 597	6 422
Kronobergs	10 734	6 742	2 995	6 658	11	5 042	44	5 557	6 705
Kalmar	26 115	6 447	6 503	6 382	—	—	451	5 842	6 412
Gotlands	7 492	6 290	5 421	6 187	16	5 328	278	4 933	6 190
Blekinge	3 627	6 294	1 405	6 453	2	4 540	29	6 022	6 336
Kristianstads	4 061	6 571	22 109	6 574	13	4 905	182	5 318	6 557
Malmöhus	1 078	6 439	21 334	6 521	2	4 820	47	5 311	6 510
Hallands	6 072	6 653	19 360	6 799	2	6 987	57	5 624	6 757
Göteborgs o Bohus	5 630	6 393	3 374	6 532	—	—	66	5 455	6 429
Älvsborgs	15 815	6 592	10 240	6 508	19	4 599	299	5 578	6 533
Skaraborgs	20 505	6 550	13 951	6 531	20	4 773	122	5 736	6 534
Värmlands	10 223	6 635	3 102	6 455	47	5 077	147	5 542	6 568
Örebro	11 500	6 990	1 211	6 661	11	4 824	89	5 992	6 930
Västmanlands	7 568	6 493	1 148	6 202	8	3 806	26	5 134	6 441
Kopparbergs	9 805	6 640	2 496	6 532	188	5 307	64	6 214	6 523
Gävleborgs	11 104	6 532	2 646	6 447	143	5 461	82	5 788	6 492
Västernorrlands	5 561	6 347	4 455	6 600	283	5 052	250	5 581	6 398
Jämtlands	4 697	6 425	3 989	6 554	940	5 053	315	5 985	6 302
Västerbottens	7 033	6 354	5 763	6 487	815	5 454	509	5 900	6 325
Norrbottens	6 243	6 706	4 024	6 623	279	5 569	126	6 364	6 637
<i>Hela riket</i>									
1983/84	249 743	6 554	153 418	6 542	2 873	5 236	4 117	5 676	6 522
1982/83	246 066	6 471	146 433	6 464	2 788	5 273	3 991	5 659	6 444
1981/82	244 071	6 171	140 245	6 231	2 797	5 002	3 939	5 388	6 167
1980/81	240 429	6 033	132 760	6 107	2 783	4 919	3 826	5 298	6 034
1979/80	238 277	6 030	126 271	6 162	2 795	4 666	3 776	5 255	6 044

1) Mjölk uttryckt i 4 % fetthalt.

2) Indelningen avviker något från den officiella länsindelningen.

3) Inklusive svensk ayrshireboskap och röd dansk boskap.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Som framgår av tabellen ovan dominerade svensk röd och vit boskap, SRB, (62 %) och svensk låglandsboskap, SLB, (37 %) helt bland de kontrollerade besättningarna av mjölkkor. I samtliga län utom Skånelänen och Halland är SRB den vanligaste rasen. SLBs relativt starka ställning i norra Sverige är också märkbar.

Medelavkastningen per mjölkko i de kontrollerade besättningarna var 1984 drygt 6 500 kg, uttryckt mjölk med 4 % fetthalt, av vilket drygt 6 300 kg beräknas ha utnyttjats. För icke kontrollerade kor har SMS beräknat motsvarande medelavkastning till 5 000 kg.

Medelavkastningen per ko och år har ökat. Detta är dels ett resultat av en planlagd avel dels ett resultat av förbättrade utfodringsrutiner och ett i genomsnitt bättre foder.

Skilnaderna mellan de två största raserna är små, medan dessa i sin tur ligger klart över övriga raser. Mjölkorna i

Örebro län har den högsta avkastningen per ko.

I tablan nedan redovisas uppgifter om mjölkens medelfetthalt för de olika raserna 1983/84. Som synes har Jerseyboskapen den klart högsta fetthalten.

Ras	Fetthalt, procent
Svensk röd och vit boskap ¹	4,28
Svensk låglandsboskap	4,04
Svensk kullig boskap	4,49
Svensk jerseyboskap	6,01
Samtliga kontrollerade kor ²	4,20

1) Inklusive svensk ayrshireboskap och röd dansk boskap.

2) Inklusive övriga raser och korsningar.

Dödfödselar är vanligare när mödrarna är kvigor, vilket förklaras av att kvigor-
nas förlossningar i allmänhet är svårare.

Tabell 9.15 Antal födda kalvar, procent tvillingfödselar samt procent dödfödda och missbildade kalvar i mjölkboskapskontrollen 1983/84

Number of calves born, per cent of twin births, stillborn and defect calves in the milk recording in 1983/84

Ras ¹	Mödrarna kvigor			Mödrarna kor			Mödrarna kvigor och kor	
	Antal födda	Procent Tvilling-födselar	Dödfödda	Antal födda	Procent Tvilling-födselar	Dödfödda	Antal födda	Procent missbildade
Svensk röd och vit boskap	91 164	0,58	3,51	189 993	2,18	3,00	281 157	0,11
Svensk låglandsboskap	61 480	0,63	5,87	125 962	2,86	2,99	187 442	0,11
Svensk kullig boskap	1 218	0,24	6,06	2 307	2,03	2,80	3 525	0,16
Svensk jerseyboskap	1 641	0,36	3,70	3 252	1,59	1,90	4 893	0,08

1) Endast renrasiga djur.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Fruksamhetsstörningar och juverproblem är de vanligaste orsakerna till att kor gallras ut. Låg avkastning är en av de vanligaste orsakerna till att yngre kor slås ut. I genomsnitt slås mjölkborna ut efter 5 år och 4 månader.

Tabell 9.16 Procentuell fördelning av antalet kor som utgått ur anslutna besättningar samt dessa kors utgångsålder 1983/84

Percentage distribution of cows culled from herds in milk recording and age of these cows in 1983/84

Procentuell fördelning; ålder	Nedsatt frukt-samhet	Juversjuk-dom	Förlossnings-svårigheter	Kalvnings-för-lamning	Olycksfall	Ben- och klöv-lidande	Låg avkastning	Andra or-saker	Samtliga ¹
Procentuell fördelning	25,0	21,8	0,9	2,4	3,1	5,4	13,3	27,2	100,0
Genomsnittlig utgångsålder, månader	63,8	64,5	55,1	80,2	62,0	69,7	55,3	66,6	64,2

1) Exklusive kor sålda till liv.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Köttboskapskontrollen

I köttboskapskontrollen registreras kor-
nas fruktsamhet, frekvensen överlevan-
de kalvar samt deras fortsatta tillväxt.
Statistiken är uppdelad på rena köttraser
och köttraskorsningar.

Från köttboskapskontrollen redovisas
1984 bl a en *fortsatt minskad* anslut-
ning både av besättningar och kor (an-
slutningen 1984 var ca 15 % av samtli-
ga kor för uppfödning av kalvar). Ned-
gången hör ihop med minskat djur-
underlag inom den självrekryterande
köttproduktionen och där särskilt bland
avelsbesättningarna.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten är
hämtade ur Svensk Husdjursskötsel
meddelanden.

Tabell 9.18 ger vissa resultat för besätt-
ningar i köttboskapskontrollen. Den
bör dock läsas med den låga täcknings-
graden av kontrollen i minnet.

Tabell 9.17 Anslutning till köttboskapskontrollen 1984

Number of herds and cows in the beef cattle recording in 1984

Förening	Antal besättningar	Medelkoantal under året	Antal kor per besättning ¹
Skåne	268	2 936	11,0
Blekinge – Kronoberg	88	871	10,0
Halland	80	758	9,5
Skara	121	1 127	9,3
Södra Älvsborg	21	289	13,7
Kalmar	27	220	8,1
Tjustbygden	10	106	10,6
Gotland	9	144	16,0
Östergötland	38	652	17,1
Malmen/Södermanland	61	940	15,4
Uppsala	24	215	9,0
Örebro – Värmland	31	229	7,4
Dala – Gävleborg	4	114	28,5
Ångermanland	5	30	11,7
Jämtland	5	42	5,3
Västerbotten	0	0	0
<i>Hela riket</i>			
1984	795	8 673	10,9
1983	818	9 447	11,5
1982	895	10 429	11,7
1981	1 056	11 943	11,3
1980	1 272	12 360	9,7

1) I komedeltalet ingår endast besättningar som var aktiva vid årets slut.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Tabell 9.18 Kalvningsresultat och 200-dagarsvikter för djur i köttboskapskontrollen 1984

Number of calvings etc. and weights at 200 days for animals in the beef cattle recording in 1984

Ras	Antal kalv- ningar	Därav, procent			Vikt (kg) vid 200 dagars ålder			
		Svåra förloss- ningar	Död- födda	Döda före av- vänjning	Tjurar	Medel- vikt	Kvigor	Medel- vikt
Hereford renrasiga korsningar	1 962 151	3,7 4,6	3,9 2,6	0,6 2,0	698 28	240 241	776 41	218 218
Polled Hereford renrasiga	114	7,9	9,6	1,7	39	227	52	210
Charolais renrasiga korsningar	2 953 518	4,6 2,7	5,1 2,4	1,1 0,9	946 52	281 257	995 70	253 251
Aberdeen Angus renrasiga korsningar	130 8	0,8 –	2,3 –	– –	52 1	238 307	48 –	215 –
Limousin renrasiga korsningar	343 66	0,3 ..	0,9 ..	1,1 ..	80 4	260 293	101 11	237 237
Simmental renrasiga korsningar	758 127	4,7 2,4	5,7 –	2,5 1,5	253 22	304 246	258 22	267 228

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Seminverksamhet

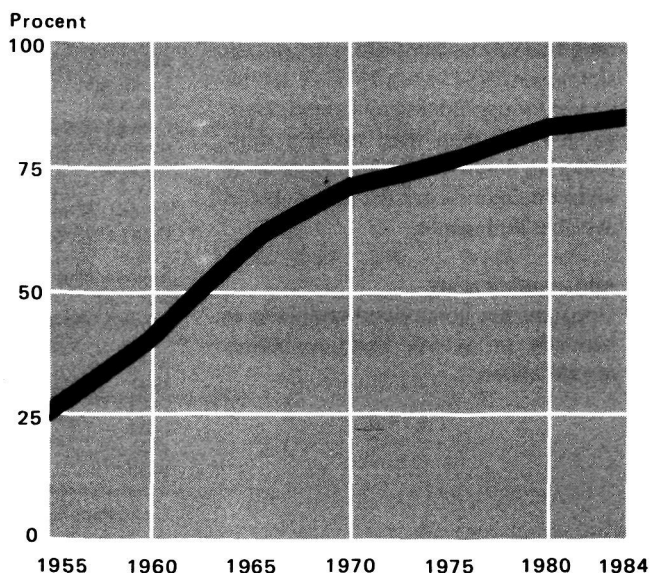
Nötseminverksamheten omfattade enligt tabell 9.20 1 171 000 inseminationer varav 55 % skedde inom SRB-rasen. Cirka 87 % av alla nötkreatur avsedda för mjölkproduktion semineras, jämför också diagram 9.19. Inom den självrekryterande köttproduktionen är anslutningen ca 8 %.

Annan publicering

Uppgifterna om seminverksamheten är hämtade ur Svensk Husdjursskötsels meddelanden.

Diagram 9.19 Seminanslutning bland mjölkboskap 1955–1984

Number of cows in the artificiell insemination activity

Tabell 9.20 Antal inseminationer efter nötkreatursraser 1983/84

Number of inseminations by cattle breeds in 1983/84

Handjurets ras	Handjurets ras								Totalt
	Svensk röd och vit boskap	Svensk låglands- boskap	Svensk kullig boskap	Svensk jersey- boskap	Mjölk- raskors- ning	Hereford, övriga rena kött- raser	Charolais, Limousin, Simmen- tal	Köttas- korsning	
Svensk röd och vit boskap (SRB)	616 776	15 699	485	764	38 158	39	41	678	672 640
Svensk låglandsboskap (SLB)	20 154	378 170	446	331	46 907	46	86	623	446 763
Svensk kullig boskap (SKB)	1 709	1 455	9 650	195	3 059	4	5	32	16 109
Svensk jerseyboskap (SJB)	2 761	1 981	237	9 785	3 676	5	0	36	18 481
Aberdeen Angus	89	101	4	3	16	27	41	54	335
Hereford	1 101	572	27	15	272	822	63	513	3 385
Charolais	1 574	1 403	17	31	416	95	1 748	683	5 967
Limousin	839	734	7	11	159	37	247	287	2 321
Simmental	1 119	1 610	5	17	311	67	683	829	4 641
Totalt									
1983/84	646 122	401 725	10 878	11 152	92 974	1 142	2 914	3 735	1 170 642
1982/83	629 774	379 916	11 248	10 745	94 568	1 472	2 985	4 264	1 134 972
1981/82	636 943	373 849	11 401	10 506	99 035	1 740	3 017	4 705	1 141 196
1980/81	635 281	357 297	11 609	10 232	99 600	1 965	3 223	5 596	1 124 803
1979/80	643 917	346 817	12 202	9 953	100 686	2 174	3 425	5 937	1 125 011

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Djursjukdomar

Lantbruksstyrelsen utarbetar varje år på basis av distriktsveterinärernas och de övriga praktiserande veterinärernas årsberättelser sammanställningar över djursjukdomar. Veterinärernas uppgifter om antalet sjukdomsfall grundas på de förda praktikjournalerna.

De redovisade frekvenserna av vissa djursjukdomar beräknas som kvoter mellan antalet rapporterade sjukdomsfall och antalet djur vid företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret.

Under 1982 (det senaste år som statistik föreligger för) liksom under tidigare år var, som framgår av tabell 9.21, mastit den vanligaste sjukdomen hos kor.

Annan publicering

Uppgifterna om djursjukdomar är hämtade ur veterinärernas årsberättelser årligen sedan 1972. Lantbruksstyrelsen, allmänna veterinärenheten (stencil).

Tabell 9.21 Frekvenser av olika sjukdomar hos nötkreatur 1982. Procent
Frequencies of different diseases of cattle in 1982. Per cent

Område	Nötkreaturssjukdomar					
	Mastit ¹	Piroplasmos ²	Lungmask ³	Acetonemi ¹	Paresis puerperalis ¹	Retentio secundinarum ¹
<i>Län</i>						
Stockholms	12,6	0,3	0,0	2,5	9,2	6,2
Uppsala	9,9	0,1	0,7	1,2	6,3	4,3
Södermanlands	20,2	0,1	2,8	4,0	13,2	9,5
Östergötlands	19,2	0,4	0,4	4,0	6,6	6,7
Jönköpings	12,4	0,4	0,8	3,9	4,8	4,0
Kronobergs	16,7	0,4	0,9	6,6	8,9	6,5
Kalmar	25,8	0,4	0,6	4,0	8,5	7,0
Gotlands	13,6	0,1	0,8	2,7	4,9	4,5
Blekinge	18,9	0,3	2,4	2,0	9,3	8,2
Kristianstads	18,1	0,1	3,1	2,1	5,4	6,6
Malmöhus	21,0	0,0	1,5	2,4	5,2	8,6
Hallands	18,1	0,1	0,6	3,9	20,9	7,6
Göteborgs o Bohus	20,5	0,0	1,0	2,4	10,6	7,7
Älvsborgs	17,0	0,1	0,6	5,5	9,2	6,8
Skaraborgs	21,6	0,1	0,4	3,6	7,9	7,6
Värmlands	17,6	0,0	1,1	6,3	11,3	5,8
Örebro	17,7	0,0	0,0	6,4	12,2	6,9
Västmanlands	15,9	0,0	0,4	4,3	10,0	6,6
Kopparbergs	18,6	~	0,5	9,3	9,3	6,6
Gävleborgs	20,3	~	0,2	8,9	5,6	5,8
Västernorrlands	17,0	~	0,2	5,0	7,3	5,3
Jämtlands	22,1	~	0,1	7,1	7,9	6,4
Västerbottens	15,0	~	~	6,1	7,3	6,1
Norrbottens	18,1	~	~	5,8	4,3	4,1
<i>Hela riket</i>						
1982	18,3	0,2	0,9	4,4	8,5	6,6
1981	18,0	0,2	1,5	4,5	8,1	7,0
1980	18,9	0,2	1,4	4,6	8,3	7,3
1979	18,8	0,3	0,9	5,0	8,5	7,2
1978	17,9	0,3	0,7	5,4	8,4	6,8

1) Beräknad på antalet kor.

2) Beräknad på totala antalet nötkreatur.

3) Beräknad på antalet kalvar under 1 år.

Källa: Lantbruksstyrelsen, veterinärernas årsberättelser.

Slakt

Grundläggande uppgifter om marknadsförd (besiktigad) slakt insamlas av statens livsmedelsverk. All slakt för avsalu skall i princip underkastas besiktning enligt Kungl Maj:ts kungörelse den 20 mars 1959 (nr99). På basis av dessa uppgifter sammanställs statistik över bl a antalet besiktigade slaktdjur.

På grundval av livsmedelsverkets besiktningsstatistik, uppgifter om hemslaktens omfattning och uppgifter från utrikes-handelsstatistiken om export och import av levande slaktdjur beräknar jordbruksnämnden den totala produktionen av slaktdjur i landet. Nämnden redovisar vidare uppgifter om medelslaktvikter från Sveriges Slakteriförbund.

Av tabellerna nedan framgår bl a att den totala produktionen av slaktdjur i landet och medelslaktvikterna för den marknadsförda slakten var i stort sett samma 1984 som 1983.

Tabell 9.22 Antal besiktigade slaktkroppar 1984
Number of inspected carcasses in 1984

Anläggning	Nötkreatur
Öffentliga slakthus och kontrollslakterier	680 265
Köttbesiktningsbyråer	12 024
Fristående sanitetsavdelningar	2 871
<i>Samtliga anläggningar</i>	
1984	695 160
1983	716 446
1982	721 260
1981	704 962
1980	697 346

Källa: Livsmedelsverket.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för årsrapporter årligen sedan 1972, från offentliga slakthus, kontrollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och köttbesiktningsbyråer, uppgifter fördelade på slakterier m m om antal besiktigade djur, antal beslagtagna djur eller djurdelar, beslagsorsaker m m. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden, uppgifter om antalet besiktigade slaktdjur har redovisats varje månad sedan 1950. särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen av slaktkroppar; uppgifter för 1982 infördes i nr 1983:5. Statens jordbruksnämnd.

Tabell 9.23 Antal slaktkroppar och medelslaktvikter 1984

Number of slaughtered animals and average weight of carcasses in 1984

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Storboskap	Större kalv (gödkalv och mellankalv)	Mindre kalv (spädkalv)
Antal slaktkroppar			
<i>Typ av slakt</i>			
Marknadsförd slakt	577 008	96 277	26 300
Hemslakt	—	11 600	2 200
<i>Summa</i>			
1984	577 008	107 877	28 500
1983	603 210	101 345	25 528
1982	606 649	104 004	20 781
1981	583 720	114 010	17 219
1980	574 407	113 446	16 195
Medelslaktvikter, kilogram			
<i>Typ av slakt</i>			
Marknadsförd slakt	249,9	98,7	22,7
Hemslakt	—	84,0	21,0
<i>Summa</i>			
1984	249,9	97,1	22,6
1983	249,5	95,1	22,5
1982	248,1	94,7	22,1
1981	251,0	99,8	21,7
1980	253,6	100,0	21,4

Källa: Statens jordbruksnämnd.

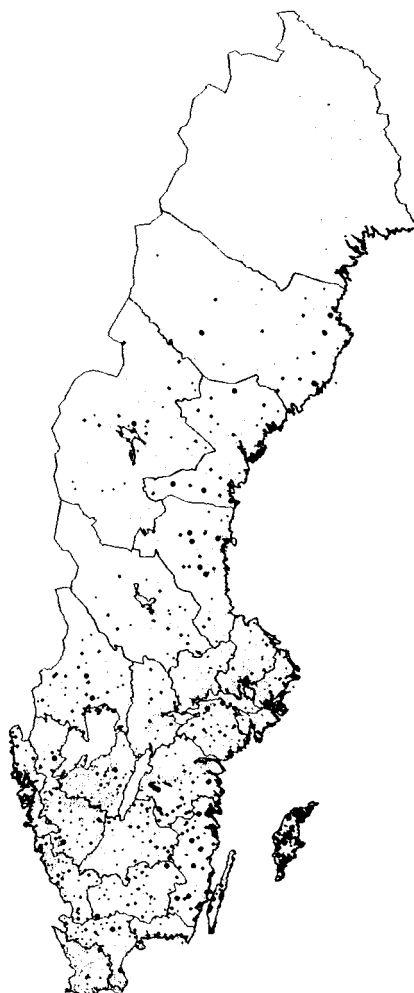
Får

Antal, besättningar

Uppgifter om antal får erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Får fanns 1984 vid knappt 11 000 företag (ca 10 % av samtliga företag). Totalt fanns i riket drygt 175 000 tackor och baggar samt 260 000 lamm. Den genomsnittliga besättningen var alltså ca 16 vuxna får och 24 lamm. De flesta fåren finns på Gotland och i andra delar av Götalands skogs- och mellanbygder.

Karta 9.24 Fårens geografiska fördelning 1984
Distribution of sheep in 1984

Tabell 9.25 Antal får¹ 1984
Number of sheep in 1984

Område	Får	
	Tackor och baggar	Lamm
<i>Län</i>		
Stockholms	6 034	9 554
Uppsala	4 439	6 812
Södermanlands	5 847	9 455
Östergötlands	12 797	18 947
Jönköpings	8 226	12 133
Kronobergs	7 264	10 559
Kalmar	18 495	27 698
Gotlands	22 231	32 549
Blekinge	2 437	3 652
Kristianstads	6 292	8 977
Malmöhus	4 079	5 282
Hallands	6 941	9 597
Göteborgs o Bohus	4 970	6 919
Älvsborgs	11 793	17 009
Skaraborgs	7 816	11 629
Värmlands	8 344	11 276
Örebro	4 010	5 651
Västmanlands	2 363	3 709
Kopparbergs	4 839	7 066
Gävleborgs	5 818	8 674
Västernorrlands	7 582	12 174
Jämtlands	5 800	9 366
Västerbottens	5 878	8 623
Norrbottens	2 599	2 929
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	4 793	6 444
» mellanbygder	34 963	50 798
» norra slättbygder	13 981	20 298
Svealands slättbygder	22 536	34 822
Götalands skogsbygder	56 803	83 469
Mellersta Sveriges skogsbygder	13 644	19 119
Nedre Norrland	19 495	30 575
Övre Norrland	10 679	14 715
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>		
2,1 – 5,0	24 453	33 780
5,1 – 10,0	36 209	52 125
10,1 – 20,0	40 142	58 819
20,1 – 30,0	22 221	33 458
30,1 – 50,0	21 755	33 509
50,1 – 100,0	17 608	26 553
Över 100,0	14 506	21 996
<i>Hela riket</i>		
1984	176 894	260 240
1983	177 381	259 305
1982	177 670	252 413
1981	166 544	236 667
1980	161 043	230 586

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.26 framgår bl a att det totala antalet får har ökat med nästan 10 % mellan 1980 och 1982 men att fårstammen sedan legat på en konstant nivå. Under samma period finns ingen speciellt uttalad tendens till omfördelning av antalet får mellan de olika storleksgrupperna.

Av tabell 9.27 på nästa sida framgår fårskötselns småskaliga karaktär tydligt. Över hälften av företagen med får har högst 9 vuxna djur och endast 2 % av företagen har 100 vuxna djur eller fler.

Observera

Nästan alla får som redovisas i statistiken finns vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Endast ett företag – på Gotland – har så många får att det ingår i statistiken som stor djurhållare (minst 500 får inklusive lamm). Tabellerna 9.25, 9.27 och 9.28 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark, övriga tabeller samtliga företag.

Tabell 9.26 Antalet får (exkl lamm) efter besättningsstorlek 1984
Number of sheep by size of stocks in 1984

Område	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)					Summa
	1 – 9	10 – 24	25 – 49	50 – 99	Över 99	
<i>Län</i>						
Stockholms	496	1 200	1 551	1 255	1 532	6 034
Uppsala	586	1 370	1 221	804	458	4 439
Södermanlands	539	1 074	1 175	1 525	1 534	5 947
Östergötlands	880	2 262	2 975	2 851	3 829	12 797
Jönköpings	1 329	2 177	1 853	1 696	1 171	8 226
Kronobergs	955	1 735	2 186	1 302	1 086	7 264
Kalmar	976	2 766	3 416	3 989	7 348	18 495
Gotlands	659	2 991	4 748	5 770	8 573	22 741
Blekinge	485	875	727	250	100	2 437
Kristianstads	1 555	1 685	1 387	870	795	6 292
Malmöhus	1 254	1 170	922	495	238	4 079
Hallands	1 847	2 108	1 305	816	865	6 941
Göteborgs o Bohus	1 223	1 754	919	437	637	4 970
Älvsborgs	2 262	3 686	3 102	1 027	1 716	11 793
Skaraborgs	1 867	2 401	1 606	1 013	929	7 816
Värmlands	1 749	3 172	1 807	972	644	8 344
Örebro	755	1 111	762	825	557	4 010
Västmanlands	349	670	764	435	145	2 363
Kopparbergs	912	1 661	1 272	709	285	4 839
Gävleborgs	1 106	1 988	1 264	1 092	368	5 818
Västernorrlands	1 336	2 741	1 466	815	1 224	7 582
Jämtlands	1 040	1 867	1 245	995	653	5 800
Västerbottens	2 100	2 426	773	459	120	5 878
Norrbottens	854	845	563	217	120	2 599
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	1 703	1 540	681	444	425	4 793
» mellanbygder	2 029	5 004	7 003	7 637	13 800	35 473
» norra slättbygder	2 571	3 650	2 872	1 831	3 057	13 981
Svealands slättbygder	2 448	5 280	5 430	4 781	4 597	22 536
Götalands skogsbygder	8 452	14 394	13 914	10 138	9 905	56 803
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 983	4 930	3 328	1 745	658	13 644
Nedre Norrland	3 437	7 055	3 823	3 035	2 145	19 495
Övre Norrland	3 491	3 882	1 958	1 008	340	10 679
<i>Hela riket</i>						
1984	27 114	45 735	39 009	30 619	34 927	177 404
1983	27 225	45 364	37 528	30 534	36 730	177 381
1982	27 581	45 410	37 228	31 570	36 121	177 910
1981	25 713	41 285	34 377	29 927	35 452	166 754
1980	25 442	40 892	32 354	28 888	33 476	161 043

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.27 Antal företag¹ med får (exkl lamm) efter besättningsstorlek 1984
Number of holdings with sheep by size of stocks in 1984

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)						Summa
	1 – 9	10 – 24	25 – 49	50 – 99	100 – 199	Över 199	
<i>Län</i>							
Stockholms	102	82	45	19	9	2	259
Uppsala	121	94	38	12	2	1	268
Södermanlands	108	71	34	22	9	1	245
Östergötlands	173	149	85	43	16	6	472
Jönköpings	292	143	53	25	8	–	521
Kronobergs	195	119	64	18	7	1	404
Kalmar	191	181	101	59	30	10	572
Gotlands	121	192	143	85	37	12	590
Blekinge	111	58	21	4	1	–	195
Kristianstads	384	113	42	13	2	1	555
Malmöhus	351	81	29	7	2	–	470
Hallands	455	144	38	13	5	1	656
Göteborgs o Bohus	280	120	25	6	5	–	436
Älvsborgs	474	247	96	17	11	1	846
Skaraborgs	443	155	47	16	7	–	668
Värmlands	348	219	56	14	4	–	641
Örebro	154	78	23	12	4	–	271
Västmanlands	70	45	23	7	1	–	146
Kopparbergs	182	116	39	11	2	–	350
Gävleborgs	221	134	37	16	3	–	411
Västernorrlands	281	182	44	13	5	2	527
Jämtlands	207	126	38	15	5	–	391
Västerbottens	447	172	23	7	1	–	650
Norrbottns	183	61	16	3	1	–	264
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	492	105	21	6	2	1	627
» mellanbygder	464	329	211	112	52	21	1 189
» norra slättbygder	598	235	86	28	17	3	967
Svealands slättbygder	506	358	161	70	27	4	1 126
Götalands skogsbygder	1 815	961	406	153	59	8	3 402
Mellersta Sveriges skogsbygder	594	344	102	27	5	–	1 072
Nedre Norrland	689	475	115	46	12	2	1 339
Övre Norrland	736	275	58	15	3	–	1 087
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	1 571	769	137	18	–	–	2 495
5,1 – 10,0	1 452	923	335	60	4	1	2 775
10,1 – 20,0	1 143	635	308	150	35	3	2 274
20,1 – 30,0	548	240	127	83	36	6	1 040
30,1 – 50,0	583	198	97	65	50	6	999
50,1 – 100,0	441	197	91	48	30	11	818
Över 100,0	156	120	65	33	22	12	408
<i>Hela riket</i>							
1984	5 894	3 082	1 160	457	177	39	10 809
1983	5 975	3 065	1 130	458	181	41	10 850
1982	6 096	3 066	1 119	477	175	45	10 978
1981	5 736	2 790	1 039	454	169	47	10 235
1980	5 740	2 768	979	437	158	43	10 125

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.28 Antal företag¹ med får (exkl lamm) 1984
Number of holdings with sheep in 1984

Företagsstorlek; område	Totala antalet företag	Antalet företag med får exkl lamm
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	9 027	627
» mellanbygder	10 472	1 189
» norra slättbygder	12 617	967
Svealands slättbygder	14 508	1 126
Götalands skogsbygder	33 294	3 402
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 550	1 072
Nedre Norrland	11 962	1 339
Övre Norrland	9 151	1 087
<i>Hela riket</i>		
1984	111 581	10 809
1983	113 888	10 850
1982	116 350	10 978
1981	115 136	10 234
1980	117 882	10 125

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.29 Antal företag med får och andra djurslag 1984
Number of holdings with sheep and other livestock in 1984

Slag av företag	Med enbart får och lamm	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med får och lamm</i>			
Utan får	18	76	94
Med 1–9 får (exkl lamm)	1 951	3 943	5 894
Med 10–24 får (exkl lamm)	1 565	1 517	3 082
Med över 24 får (exkl lamm)	961	873	1 834
Summa	4 495	6 409	10 904

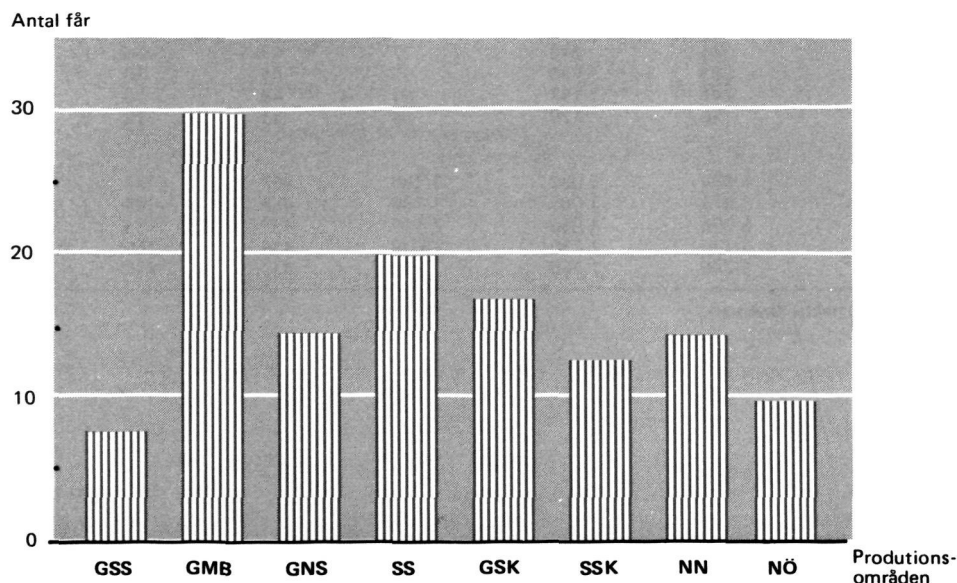
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagram 9.30 framgår att andelen stora fårbesättningar är störst i Götalands mellanbygder. I detta produktionsområde ingår bl a Gotlands och Kalmar län. Andelen företag med får är, som framgår av tabell 9.28, också högt i detta produktionsområde.

Annan publicering

Uppgifterna om antal får och antal företag med får är hämtade från SM serie J, lantbrukets företagsregister.

Diagram 9.30 Genomsnittlig besättningsstorlek för företag med får 1984
Average size of sheep stocks in 1984

Kontrollverksamheten

Fårkontrollen ger de data som behövs för ett effektivt avelsarbete.

Ågarna till anslutna besättningar fastställer varje djurs härstamning och identitet genom kontroll av betäckningar och lammningar. Varje djur i besättningen skall ha identitetsbeteckning. Vid ca 120 dagars ålder vägs lamm. Samtidigt beskrivs och bedöms päls- eller ullkvaliteten.

Resultaten i fårkontrollen bearbetas centralt. Därvid normeras lammens vikter för ålder, kön, kullstorlek och moderns ålder. Fåragarna erhåller ett produktionsresultat för varje lamm, tacka och bagge i besättningen.

Uppgifterna om fårkontrollen 1984 visar att anslutningen var ca 1 900 besättningar med cirka 73 000 tackor. Detta medför att ungefär 15 % av samtliga företag med får och ungefär 45 % av alla tackor täcks av kontrollen. Denna låga täckning och överrepresentation av större företag bland de kontrollerade besättningarna måste hållas i minnet vid tolkning av resultat av kontrollen.

Tabell 9.31 visar att drygt 70 % av tackorna var av pälsfåras. Motsvarande andel är högre i de län de flesta besättningarna finns (över 95 % i Kalmar och Gotlands län).

Tabell 9.31 Antal besättningar, tackor av olika raser och baggar i fårkontrollen samt andel får i kontroll 1984
Number of herds, ewes of different races and rams in the sheep breeding control and proportion of sheep in control in 1984

Område	Antal besättningar	Antal tackor Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Kors- ningar	Samtliga ¹	Antal baggar	Andel av samtliga får ² , %
<i>Län</i>								
Stockholms	138	3 345	930	94	354	4 769	297	84
Uppsala	77	1 259	738	56	294	2 354	158	57
Södermanlands	76	1 670	702	204	1 101	3 693	240	67
Östergötlands	96	4 285	444	599	145	5 481	301	45
Jönköpings	78	2 894	197	75	372	3 547	199	46
Kronobergs	117	3 970	76	88	8	4 152	219	60
Kalmar	174	8 988	122	116	76	9 312	467	53
Gotlands	97	7 080	36	75	27	7 255	328	34
Blekinge	53	1 489	63	4	31	1 589	109	70
Kristianstads	87	1 458	347	379	326	2 525	194	43
Malmöhus	37	520	153	168	180	1 035	66	27
Hallands	44	1 192	129	193	127	1 647	134	26
Göteborgs o Bohus	49	1 023	324	98	159	1 622	117	35
Älvsborgs	136	3 394	730	115	219	4 467	303	40
Skaraborgs	74	1 746	438	111	164	2 461	186	34
Värmlands	76	1 472	378	42	287	2 183	162	28
Örebro	29	762	336	31	138	1 280	66	34
Västmanlands	29	426	287	17	335	1 069	68	48
Kopparbergs	57	737	662	22	172	1 594	112	35
Gävleborgs	55	1 373	175	—	367	1 921	128	35
Västernorrlands	161	1 494	409	53	2 622	4 648	295	65
Jämtlands	69	610	262	32	1 463	2 493	151	46
Västerbottens	40	84	562	—	369	1 035	89	19
Norrbottnens	23	77	142	83	148	454	36	19
<i>Hela riket</i>								
1984	1 872	51 348	8 642	2 655	9 484	72 586	4 425	44
1983	2 083	53 551	8 531	2 848	9 237	74 575	4 759	45
1982	2 260	54 733	8 815	2 870	9 352	76 212	4 554	46
1981	2 127	51 387	8 989	2 952	9 420	73 170	4 207	46
1980	1 982	45 853	9 367	3 211	10 614	69 603	3 877	46

1) Inklusive tackor för vilka rasuppgift saknas.

2) Får exklusive lamm vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.32 Resultat från fårkontrollen 1984
Results from the sheep breeding control in 1984

Område	Antal lamm per tacka vid						Uppföd- nings- förlust, procent	Korrige- rad vikt, kg per lamm	Lammvikt vid 120 dagar, kg per tacka
	Födelsn	Mönstringen Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Kors- ningar	Samtliga			
<i>Län</i>									
Stockholm	1,87	1,59	2,02	1,32	1,76	1,68	9	31,6	51,8
Uppsala	1,96	1,64	2,01	1,37	1,80	1,77	9	32,6	56,7
Södermanlands	1,94	1,60	2,11	1,50	1,84	1,76	8	33,5	57,7
Östergötlands	1,75	1,58	1,94	1,45	1,88	1,60	8	30,8	49,5
Jönköpings	1,79	1,62	2,13	1,48	1,85	1,66	7	33,3	54,8
Kronobergs	1,74	1,62	2,13	1,50	1,75	1,63	6	32,7	53,3
Kalmar	1,73	1,57	1,95	1,51	1,73	1,57	8	31,3	49,4
Gotlands	1,81	1,63	2,03	1,40	1,70	1,63	9	32,3	52,5
Blekinge	1,75	1,61	2,33	1,25	1,68	1,64	6	33,1	53,1
Kristianstads	1,85	1,56	2,21	1,52	1,82	1,68	9	34,6	57,6
Malmöhus	1,82	1,64	1,85	1,44	1,75	1,65	9	34,4	56,5
Hallands	1,78	1,61	2,10	1,49	1,53	1,62	8	32,6	53,0
Göteborgs o Bohus	1,74	1,50	1,96	1,54	1,79	1,62	6	31,4	50,6
Älvsborgs	1,77	1,54	2,00	1,51	1,92	1,64	7	31,4	51,0
Skaraborgs	1,81	1,60	2,09	1,37	1,65	1,68	7	33,4	55,5
Värmlands	1,79	1,59	1,82	1,39	1,72	1,64	8	31,9	52,0
Örebro	1,94	1,67	2,09	1,72	1,72	1,78	7	30,3	53,7
Västmanlands	1,99	1,71	2,05	1,53	1,82	1,83	7	31,7	56,7
Kopparbergs	1,84	1,57	1,81	1,53	1,83	1,70	7	33,1	55,6
Gävleborgs	1,89	1,63	2,03	—	1,95	1,73	8	31,3	52,3
Västernorrlands	2,00	1,65	2,04	1,83	1,87	1,81	9	35,5	63,1
Jämtlands	2,12	1,62	2,29	1,72	1,93	1,90	10	35,1	64,4
Västerbottens	2,09	1,49	1,99	—	1,82	1,88	9	33,5	61,4
Norrbottnens	1,76	1,32	1,55	1,59	1,82	1,61	8	32,0	52,1
<i>Hela riket</i>									
1984	1,83	1,60	2,01	1,49	1,84	1,68	8	32,5	53,9
1983	1,82	1,58	2,03	1,49	1,86	1,66	8	32,7	53,8
1982	1,77	1,55	1,99	1,53	1,81	1,63	8	32,2	52,1
1981	1,81	1,57	1,99	1,55	1,80	1,65	9	31,1	50,9
1980	1,83	1,59	1,99	1,51	1,76	1,66	9	31,1	51,3

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen.

Av tabellen framgår att vit lantras har det högsta antalet lamm per tacka vid mönstringen. Vit lantras hade 2,0 lamm per tacka vilket kan jämföras med 1,7 för samtliga besättningar. Vidare kan konstateras att medelvikten per lamm har ökat med ca 2,5 kg under den senaste femårsperioden.

Slakt

Tabell 9.33 Antal besiktigade slaktkroppar av får 1984

Number of inspected sheep carcasses in 1984

Anläggning	Får inkl lamm
Offentliga slakthus och kontrollslakterier	307 830
Köttbesiktningsbyråer	12 657
Fristående sanitetsavdelningar	44
<i>Samtliga anläggningar</i>	
1984	320 531
1983 ¹	325 217
1982	315 959
1981	301 699
1980	291 736

1) T o m 1983 ingår getter i summan. Getslakten är högst 0,5 % av summan resp år före 1983.

Källa: Livsmedelsverket.

Av tabellerna framgår att antalet besiktade slaktkroppar har ökat med ca 10 procent under den senaste femårsperioden. Vidare framgår att medelslaktvikterna för den marknadsförda slakten varit konstanta de senaste åren.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för årsrapporter årligen sedan 1972, från offentliga slakthus, kontrollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och köttbesiktningsbyråer, uppgifter fördelade på slakterier m m om antal besiktigade djur eller djurdelar, beslagsorsaker m m. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden, uppgifter om antalet besiktigade slaktdjur har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen av slaktkroppar; uppgifter för 1982 infördes i nr 1983:5. Statens jordbruksnämnd.

Tabell 9.34 Antal slaktkroppar av får och medelslaktvikter 1984

Number of slaughtered sheep and average weight of carcasses in 1984

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Får inkl lamm och getter
--	--------------------------

Antal slaktkroppar

<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd ¹ slakt	321 473
Hemslakt	10 000
<i>Summa</i>	
1984	331 473
1983	333 300
1982	327 934
1981	311 645
1980	301 975

Medelslaktvikter, kilogram

<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd ¹ slakt	16,0
Hemslakt	15,0
<i>Summa</i>	
1984	16,0
1983	16,0
1982	16,1
1981	15,8
1980	15,9

1) Veterinärbesiktigad slakt med tillägg för export och avdrag för import av levande djur.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

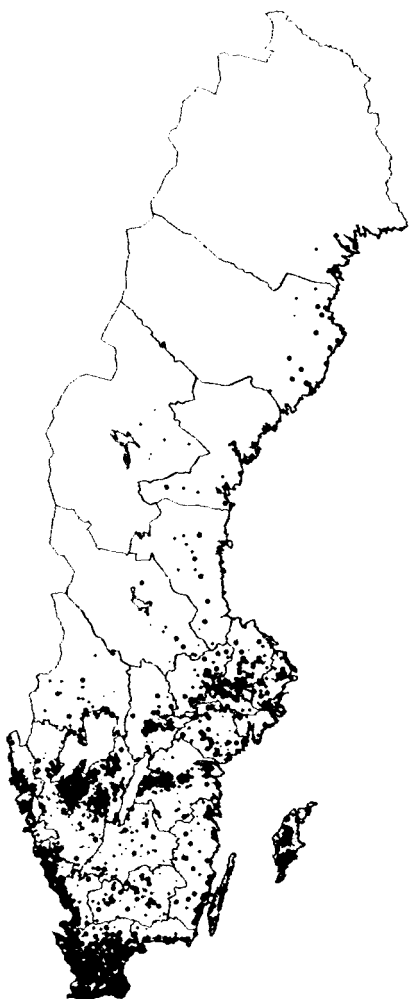
Svin

Antal, besättningar

Uppgifter om antal svin erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Den 14 juni 1984 fanns svin vid 21 000 företag (19 % av samtliga företag). Drygt en tredjedel av svinen fanns i de två Skånelänen.

Karta 9.36 Svinens geografiska fördelning 1984
Distribution of pigs in 1984

Tabell 9.35 Antal svin¹ 1984
Number of pigs in 1984

Område	Svin		Övriga svin		Summa
	Galtar	Suggor	3 månader och däröver	Under 3 månader	
<i>Län</i>					
Stockholms	92	1 699	19 470	9 852	31 113
Uppsala	459	8 985	21 231	34 673	65 348
Södermanlands	295	6 572	24 111	29 748	60 726
Östergötlands	491	9 943	57 390	49 563	117 387
Jönköpings	230	4 463	14 207	17 141	36 041
<i>Kronobergs</i>	247	5 277	18 236	22 277	46 037
Kalmar	472	11 325	46 980	51 185	109 962
Gotlands	330	7 340	26 697	31 493	65 860
Blekinge	206	4 420	49 930	28 669	83 225
Kristianstads	1 767	45 244	233 646	213 171	493 828
<i>Malmöhus</i>	2 357	51 247	218 071	221 292	492 967
Hallands	1 452	39 273	151 650	171 738	364 113
Göteborgs o Bohus	167	3 820	13 515	16 772	34 274
Älvsborgs	471	10 983	34 125	46 936	92 515
Skaraborgs	1 291	28 020	112 357	136 625	278 293
<i>Värmlands</i>	185	3 588	18 737	16 484	38 994
Örebro	159	3 689	23 244	17 784	44 876
Västmanlands	268	6 001	22 148	24 894	53 311
Kopparbergs	63	1 112	3 304	4 389	8 868
Gävleborgs	79	1 443	6 587	6 177	14 286
<i>Västernorrlands</i>	77	1 463	4 095	5 616	11 251
Jämtlands	33	551	2 123	2 525	5 232
Västerbottens	201	3 845	17 281	15 511	36 838
Norrbottnens	28	737	4 047	3 056	7 868
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	2 989	73 071	394 258	343 346	813 664
Götalands mellanbygder	2 271	51 405	246 943	239 239	539 858
Götalands norra slättbygder	1 762	38 131	171 159	185 331	396 383
Svealands slättbygder	1 358	28 553	118 699	124 773	273 383
Götalands skogsbygder	2 421	58 008	163 745	234 890	459 064
Mellersta Sveriges skogsbygder	206	3 895	14 467	17 054	35 622
Nedre Norrland	183	3 384	12 568	14 338	30 473
Övre Norrland	230	4 593	21 343	18 600	44 766
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	196	4 630	6 527	17 644	28 997
5,1 – 10,0	534	14 394	16 424	54 790	86 142
10,1 – 20,0	1 803	46 137	85 974	180 978	314 892
20,1 – 30,0	2 005	47 409	110 278	193 181	352 873
30,1 – 50,0	3 020	66 854	237 256	287 309	594 439
50,1 – 100,0	2 569	54 652	358 232	264 435	679 888
Över 100,0	1 293	26 964	328 491	179 234	535 982
<i>Hela riket</i>					
1984	11 420	261 040	1 143 182	1 177 571	2 593 213
1983	11 434	260 112	1 141 008	1 171 387	2 583 941
1982	11 464	274 878	1 135 581	1 178 664	2 600 587
1981	11 739	277 505	1 164 811	1 162 787	2 616 842
1980	11 779	274 784	1 183 434	1 148 099	2 618 096

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Observera

De flesta svinen fanns vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark, men ett antal svin finns också på företag med mindre åkerareal men stor svinbesätt-

ning (minst 250 svin). Tabellerna 9.35 och 9.40 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark, tabellen 9.37 endast stora djurbesättningar och övriga tabeller samtliga företag.

Av tabellen framgår att vid företag med stora djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark fanns 1984 4 800 suggor och galtar och 87 000 övriga svin. Det innebär att knappt 2 procent av suggorna och galtarna och knappt 4 % av övriga svin fanns vid de stora djurbesättningarna utan åkermark. Dessa stora djurbesättningar är vanligast i "svintäta" områden.

Tabell 9.37 Antal svin vid företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 250 svin 1984

Number of pigs at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land and with at least 250 pigs in 1984

Område	Svin				Summa
	Galtar	Suggor	Övriga Svin 3 månader och däröver	Under 3 månader	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	85	1 848	15 036	10 627	27 596
» mellanbygder	34	938	11 531	8 175	20 678
» slättbygder	19	521	12 618	3 489	16 647
Svealands slättbygder	21	647	2 878	2 806	6 352
Götalands skogsbygder	20	484	14 654	3 541	18 699
Mellersta Sveriges skogsbygder	7	205	608	880	1 700
Nedre Norrland	—	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>					
1984	186	4 643	57 325	29 518	91 672
1983	192	5 054	57 114	30 934	93 294
1982	192	5 736	72 134	37 503	115 565
1981	226	4 579	74 057	27 707	106 569
1980	153	3 465	70 370	22 113	96 101

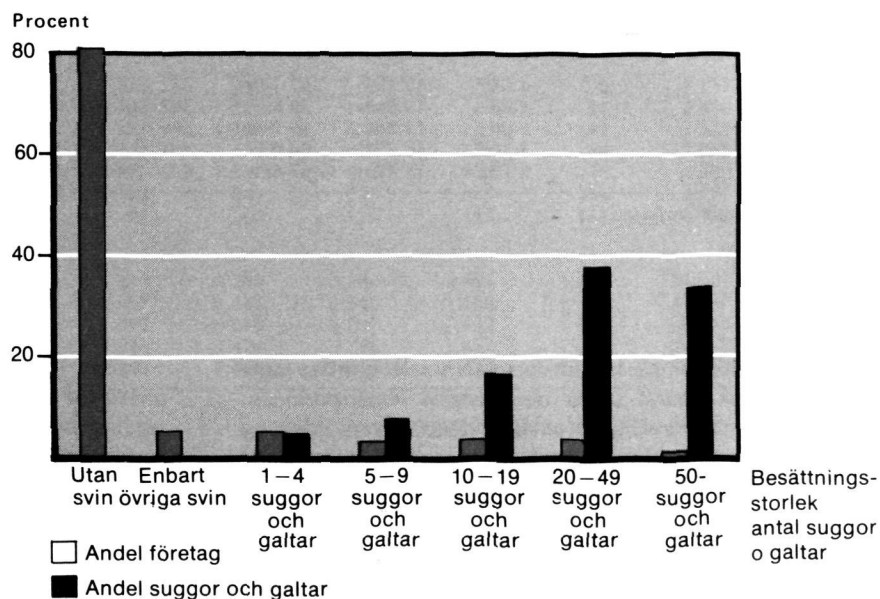
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagrammet framgår att drygt två tredjedelar av suggorna och galtarna finns vid företag med 20 suggor och galtar eller fler.

Knappt en tredjedel av de företag som har suggor och galtar finns i dessa storleksgrupper.

Diagram 9.38 Antal företag respektive antal suggor och galtar fördelade efter besättningsstorlek 1984

Number of holdings and number of sows and boars distributed by size of stocks in 1984

Tabell 9.39 Antal svin efter besättningsstorlek 1984
Number of pigs by size of stocks in 1984

Område	Besättningsstorlek, antal svin							Summa
	1 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	Över 499	
<i>Län</i>								
Stockholms	51	63	259	1 580	4 074	5 232	20 353	31 612
Uppsala	134	549	1 414	10 330	18 054	11 738	24 437	66 656
Södermanlands	87	135	510	4 949	10 826	11 411	33 252	61 170
Östergötlands	151	331	981	8 004	17 959	20 632	73 646	121 704
Jönköpings	346	833	2 343	7 406	8 407	7 782	10 284	37 401
<i>Kronobergs</i>	226	840	1 871	7 906	7 878	11 117	18 244	48 082
Kalmar	327	583	1 537	7 583	18 454	26 293	59 009	113 786
Gotlands	189	782	2 386	9 013	18 842	14 131	20 772	66 115
Blekinge	163	330	1 021	4 870	8 474	16 365	59 574	90 797
Kristianstads	205	1 629	8 667	63 108	99 234	85 567	260 957	519 367
<i>Malmöhus</i>	100	1 393	7 713	79 620	122 232	94 208	204 780	510 046
Hallands	164	1 280	6 737	55 542	92 672	85 110	130 307	371 812
Göteborgs o Bohus	138	531	2 478	7 450	7 277	8 346	8 054	34 274
Älvsborgs	341	1 021	4 461	18 685	21 223	20 190	26 594	92 515
Skaraborgs	166	947	5 311	35 650	58 145	63 905	128 099	292 223
<i>Värmlands</i>	282	219	537	2 572	7 510	9 885	18 290	39 295
Örebro	66	143	390	3 244	6 378	9 298	26 125	45 644
Västmanlands	100	262	675	5 587	10 252	11 971	27 496	56 343
Kopparbergs	174	325	486	971	3 153	2 582	2 877	10 568
Gävleborgs	403	374	471	1 811	2 602	4 006	4 619	14 286
<i>Västernorrlands</i>	221	143	292	1 198	2 101	3 267	4 029	11 251
Jämtlands	156	102	183	1 001	902	1 067	1 821	5 232
Västerbottens	206	510	1 363	4 323	4 986	10 095	15 355	36 838
Norrbottens	53	59	59	300	951	320	6 126	7 868
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	93	1 481	8 378	90 837	186 647	168 413	385 411	841 260
» mellanbygder	479	2 228	9 839	69 500	108 835	109 211	260 444	560 536
» slättbygder	247	1 243	6 749	46 529	77 243	84 701	196 318	413 030
Svealands slättbygder	401	1 131	3 317	26 582	53 390	55 549	139 365	279 735
Götalands skogsbygder	1 658	5 441	20 336	96 492	107 211	89 586	157 039	477 763
Mellersta Sveriges skogsbygder	464	569	983	4 728	8 711	7 596	14 271	37 322
Nedre Norrland	823	705	1 103	3 412	4 612	9 047	10 771	30 473
Övre Norrland	284	586	1 440	4 623	5 937	10 415	21 481	44 766
<i>Hela riket</i>								
1984	4 449	13 384	52 145	342 703	552 586	534 518	1 185 100	2 684 885
1983	4 682	14 088	55 697	352 518	553 534	520 958	1 175 758	2 677 235
1982	5 083	15 284	59 768	379 026	577 418	509 815	1 180 758	2 727 152
1981	5 362	15 799	64 035	403 212	584 133	516 630	1 134 240	2 723 411
1980	6 191	18 476	67 606	422 704	591 107	508 838	1 099 275	2 714 197

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.39 framgår bl a att det totala antalet svin har varit i stort sett oförändrat under den senaste femårsperioden. Under samma period har det emellertid skett en omfördelning av antalet svin. Antalet svin har ökat vid svinbesättningar med 250 svin eller fler och minskat vid mindre svinföretag.

Tabell 9.40 på nästa sida visar också den snabba omstruktureringen av svinproduktionen. Sedan 1980 har antalet företag med svin minskat med nästan 20 %. Det är framförallt de små företagen som minskat, företagen med minst 250 svin har tvärtom blivit fler.

Tabell 9.40 Antal företag med respektive utan svin efter besättningsstorlek 1984
Number of holdings with or without pigs by size of stocks in 1984

Område Storleksgrupp	Företag med svin; besättningsstorlek, antal svin							Summa	Företag utan svin
	1 – 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	Över 499		
<i>Län</i>									
Stockholms	33	11	16	33	27	13	20	153	1 915
Uppsala	82	108	90	181	117	35	24	637	2 933
Södermanlands	52	28	34	80	63	33	26	316	2 246
Östergötlands	97	60	62	149	111	56	69	604	4 198
Jönköpings	225	161	143	142	53	21	9	754	5 092
Kronobergs	145	164	124	152	52	32	22	691	3 633
Kalmar	209	112	100	146	115	73	60	815	4 240
Gotlands	116	147	155	179	117	41	25	780	1 774
Blekinge	112	65	68	99	51	44	47	486	1 568
Kristianstads	132	289	530	1 168	623	231	213	3 186	3 910
Malmöhus	69	232	476	1 420	778	267	176	3 418	4 382
Hallands	109	233	411	1 002	595	246	140	2 736	3 007
Göteborgs o Bohus	105	98	157	146	48	24	12	590	3 898
Älvsborgs	231	182	276	352	136	58	29	1 264	7 667
Skaraborgs	104	170	319	646	372	179	128	1 918	6 780
Värmlands	202	47	34	47	49	25	25	429	5 485
Örebro	44	27	27	56	36	24	28	242	3 074
Västmanlands	65	51	45	95	62	33	24	375	2 511
Kopparbergs	110	64	33	20	20	6	2	255	3 301
Gävleborgs	260	86	32	41	18	11	6	454	3 802
Västernorrlands	154	29	19	23	14	9	5	253	4 154
Jämtlands	107	20	11	18	5	3	3	167	3 251
Västerbottens	139	98	92	87	34	29	18	497	5 003
Norrbottens	32	13	4	7	6	1	4	67	2 670
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	63	241	505	1 573	1 174	474	356	4 386	4 641
» mellanbygder	304	406	616	1 318	682	302	228	3 856	6 616
» norra slättbygder	157	218	407	836	492	235	187	2 532	10 085
Svealands slättbygder	251	221	214	461	331	152	137	1 767	12 741
Götalands skogsbygder	1 103	1 030	1 278	1 841	697	255	157	6 361	26 933
Mellersta Sveriges skogsbygder	314	112	68	94	56	21	14	679	9 871
Nedre Norrland	551	152	73	72	30	25	14	917	11 045
Övre Norrland	191	115	97	94	40	30	22	589	8 562
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	461	209	211	183	31	12	6	1 113	17 498
5,1 – 10,0	792	548	616	717	143	23	11	2 850	20 118
10,1 – 20,0	832	783	1 155	1 949	622	139	49	5 529	19 908
20,1 – 30,0	401	429	580	1 374	761	239	84	3 868	10 894
30,1 – 50,0	312	344	511	1 337	1 085	452	228	4 269	11 342
50,1 – 100,0	119	155	168	649	735	485	394	2 705	8 041
Över 100,0	17	27	17	80	125	144	343	753	2 693
<i>Hela riket</i>									
1984	2 934	2 495	3 258	6 289	3 502	1 494	1 115	21 087	90 494
1983	3 120	2 687	3 467	6 483	3 548	1 466	1 125	21 896	91 992
1982	3 375	2 869	3 719	6 966	3 707	1 432	1 104	23 172	93 178
1981	3 588	2 967	3 996	7 424	3 796	1 452	1 074	24 270	90 866
1980	4 137	3 473	4 238	7 836	3 862	1 439	1 032	26 017	91 865

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.41 är antalet företag med liten åkerareal och minst 250 svin relativt litet (mindre än 1 % av samtliga företag med svin).

Andelen företag med svin varierar mycket mellan olika delar av landet. "Svintätast" är Götalands södra slättbygder, där nästan hälften av företagen har svin. I Norrland ligger motsvarande andel under 10 %.

Tabell 9.41 Antal företag med svin 1984
Number of holdings with pigs in 1984

Område	Företag med mer än 2,0 hektar åkermark		Företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 250 svin
	Totala antalet företag	Antalet företag med svin	
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	9 027	4 386	37
» mellanbygder	10 472	3 856	28
» norra slättbygder	12 617	2 532	19
Svealands slättbygder	14 508	1 767	9
Götalands skogsbygder	33 294	6 361	16
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 550	679	2
Nedre Norrland	11 962	917	—
Övre Norrland	9 151	589	—
<i>Hela riket</i>			
1984	111 581	21 087	111
1983	113 888	21 896	111
1982	116 350	23 172	119
1981	115 136	24 270	123
1980	117 882	26 017	105

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.42 visar att svinskötsel ofta, även för stora svinbesättningar, kombineras med annan husdjursskötsel.

Annan publicering

Uppgifterna om antal svin och antal företag med svin är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Tabell 9.42 Antal företag med svin och andra djurslag 1984
Number of holdings with pigs and other livestock in 1984

Slag av företag	Med enbart svin	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med svin</i>			
Med 1 – 9 svin	466	4 963	5 429
» 10 – 24 »	406	2 852	3 258
» 25 – 99 »	1 489	4 800	6 289
» över 99 svin	3 220	3 002	6 222
Summa	5 581	15 617	21 198

Kontrollverksamheten

Suggkontrollen

Suggkontroll finns i två former, nämligen officiell kontroll och brukskontroll.

I den officiella formen redovisas djurens identitet och härstamning. Vidare skall djurägaren registrera antalet levande och döda smågrisar per kull vid födseln. Antalet överlevande grisar kontrolleras två till sex veckor efter födseln av en serviceassistent. Uppgifter över antal överlevande grisar per kull ger tillsammans med grisningsintervall underlag för beräkning av antal kontrollerade grisar per sugga och år.

Genom brukskontrollen registreras uppgifter om djurens identitet och härstamning. Producenten redovisar antal födda och avvanda grisar per kull. Dessa uppgifter ger tillsammans med siffror över grisningsintervall underlag för beräkning av antal avvanda grisar per sugga och år.

Antalet besättningar som ingår i suggkontrollen har minskat under den senaste femårsperioden; minskningen är något större än för samtliga suggföretag. Suggkontrollen omfattade 1982/83 ca 30 % av samtliga suggor. Större företag är överrepresenterade bland kontrollbesättningarna.

Bland suggorna i officiell kontroll märks en tydlig förskjutning från Lantras mot Yorkshire under den senaste femårsperioden.

Tabell 9.43 Suggkontrollens omfattning 1983/84¹
Number of herds in the sow litter recording in 1983/84

Förening	Antal besättningar		Brukskontroll	Antal suggor			Brukskontroll
	Samtliga	Därav galtproducerande		Officiell kontroll Totalt	Därav Lantras	Yorkshire-ras	
Skaneek	259	38	219 ²	7 923	4 248	1 215	7 955 ²
Kristianstad-Blekinge Slakteriförening	44	8	191	1 944	718	368	4 053
Kalmar läns Slakterier	23	7	33	1 766	703	526	1 215
Kronobergs läns slakteriförening	30	5	23	910	513	108	472
Farmek, Visby	61	3	30	1 698	497	106	921
Farmek, Linköping	28	4	46	1 216	455	126	1 616
Scan Väst, Varberg	62	5	100	1 946	1 064	122	4 138
Scan Väst, Borås	—	—	35	—	—	—	946
Farmek, Nyköping	6	2	50	345	192	108	1 528
Farmek, Örebro	10	3	32	801	348	107	1 097
Scan Väst, Kil	13	3	12	413	155	136	241
Farmek, Västerås	10	5	23	549	273	209	519
Farmek, Uppsala	18	2	21	724	156	72	1 311
Skara Semin	149	9	207	4 995	2 086	516	6 968
Södra Älvsborgs Husdjursskötsel	15	2	8	484	262	30	109
Norrlands Slakteriförening, Södra	5	2	6	191	141	0	267
Norrlands Slakteriförening, Norra	7	6	3	311	203	68	159
Nedre Norrlands Producentförening,	—	—	4	—	—	—	105
Husdjurstjänst i Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens Husdjursskötsel	2	—	6	90	3	5	201
Totalt							
1983/84	742	104	1 049 ²	26 306	12 017	3 822	33 821 ²
1982/83	743	104	1 628	25 901	12 651	3 387	48 411
1981/82	837	110	1 766	28 110	14 251	3 577	51 547
1980/81	862	119	1 808	25 136	12 931	2 687	49 207
1979/80	1 027	123	2 124	28 321	14 681	2 858	56 224

1) Avser perioden september – augusti.

2) Statistik över icke databearbetade besättningar inom Skaneek område saknas. Med tillägg för icke databearbetade besättningar inom Skaneek torde brukskontrollens omfattning ha varit oförändrad mellan 1982/83 och 1983/84.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, suggkontrollen.

Tabell 9.44 Resultat från suggkontrollen 1983/84¹
Results of the sow litter recording in 1983/84

Förening		Officiell kontroll		Ålder vid grisning, dagar	Grisningsintervall, dagar	Antal kontrollerade grisar per sugga och år	Brukskontroll		Ålder vid grisning, dagar	Grisningsintervall, dagar	Antal avvandra grisar per sugga och år
		Medelantal grisar per kull	Vid födseln				Medelantal grisar per kull	Vid födseln			
			Vid kontroll					Vid avväjning			
Skanek	gyltor	9,8	8,2	364			9,8	8,3	373		
	suggor	11,6	9,4		180	18,7	11,7	9,2		177	18,8
Kristianstad-Blekinge Slakteriförening	gyltor	9,8	8,1	374			9,9	8,2	376		
	suggor	12,0	9,1		184	17,8	11,8	9,4		189	17,6
Kalmar läns Slakterier	gyltor	9,7	8,7	372			10,0	8,7	376		
	suggor	12,0	9,9		174	20,3	11,8	9,7		169	20,5
Kronobergs läns Slakteriförening	gyltor	10,0	9,0	352			10,1	8,6	380		
	suggor	11,8	9,7		180	19,3	11,9	9,4		186	18,1
Farmek, Visby	gyltor	10,2	8,3	384			9,9	8,4	385		
	suggor	11,8	9,2		187	17,6	11,7	9,0		192	16,9
Farmek, Linköping	gyltor	10,5	9,2	390			10,1	8,7	391		
	suggor	11,7	9,3		181	18,8	11,5	9,1		183	18,0
Scan Väst, Varberg	gyltor	9,8	8,4	372			9,8	8,7	375		
	suggor	12,1	9,5		188	18,1	12,0	9,8		180	19,7
Scan Väst, Borås	gyltor	—	—	—			—	—	—		
	suggor	—	—		—	—	—	—		—	—
Farmek, Nyköping	gyltor	10,5	9,4	364			10,1	8,2	395		
	suggor	12,2	9,7		173	20,5	12,0	9,1		183	17,8
Farmek, Örebro	gyltor	10,2	9,1	384			10,0	8,1	369		
	suggor	12,0	8,9		181	17,7	11,6	8,3		183	16,4
Scan Väst, Kil	gyltor	9,7	8,4	397			10,6	9,4	375		
	suggor	11,5	8,8		178	17,8	12,1	9,2		171	19,9
Farmek, Västerås	gyltor	10,7	8,7	396			10,0	—	372		
	suggor	11,9	9,1		183	18,0	12,4	6,7		170	14,4
Farmek, Uppsala	gyltor	10,3	7,8	397			10,0	8,5	388		
	suggor	11,7	8,7		183	17,0	11,8	9,1		179	18,5
Skara Semin	gyltor	10,0	8,4	381			10,0	8,4	385		
	suggor	12,0	9,4		178	18,9	11,8	9,4		177	19,0
Södra Älvsborgs Husdjursskötsel	gyltor	9,6	8,4	392			10,2	5,0	406		
	suggor	12,0	9,1		177	18,4	11,2	8,8		192	16,2
Norrlands Slakteriförening, Södra	gyltor	10,7	9,8	443			9,7	8,4	389		
	suggor	11,3	9,1		186	18,1	11,2	8,0		191	15,5
Norrlands Slakteriförening, Norra	gyltor	9,2	7,5	366			10,0	7,9	381		
	suggor	11,6	10,2		187	19,5	12,2	9,4		178	18,7
Nedre Norrlands Producentförening, Husdjurstjänst i Jämtlands län	gyltor	—	—	—			8,7	—	396		
	suggor	—	—		—	—	11,3	7,0		178	14,4
Norrbottens Husdjursskötsel	gyltor	10,2	—	385			9,2	—	379		
	suggor	11,9	—		171	—	11,0	—		171	—
Totalt	gyltor	10,0	8,4	375			9,9	8,4	380		
	suggor	11,8	9,3		181	18,6	11,8	9,2		179	18,6

1) Avser perioden september – augusti.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, suggkontrollen.

Som framgår av tabellen är skillnaderna mellan de två kontrollformerna små. (Resultaten har inte heller förändrats i någon större mån under den senaste tvåårsperioden.)

Den genomsnittliga åldern vid första grisning är 12 månader och det genomsnittliga intervallet mellan grisningar 6 månader. I medeltal producerar varje sugga knappt 19 avvandra grisar per år.

Svinstamkontrollen

Kontrollen äger rum vid särskilda kontrollstationer som godkänts av lantbruksstyrelsen. Vid slutet av år 1983 fanns det fyra sådana stationer. Det är också lantbruksstyrelsen som bestämmer vilka besättningar som skall delta i kontrollen. Sådana besättningar måste uppfylla vissa krav på bl a besättningsstorlek, härstamning, rastillhörighet och hälsotillstånd.

Efter varje avelsdjur som skall avkommebedömas tar man ut grupper om två smågrisar som levereras till kontrollstationen då de väger i genomsnitt 20–25 kilogram. Kontrollen börjar när grisarna uppnått en medelvikt av 30 kilogram och avslutas vid cirka 100 kilograms levande vikt. Grisarna utfodras efter en foderplan, som är gemensam för alla kontrollstationer. Grisarnas foderförbrukning och vikt antecknas varje vecka. Efter avslutad kontroll beräknas bl a grisarnas genomsnittliga viktökning och foderförbrukning och efter slakt mäts även grisarnas slaktegenskaper.

Under 1983/84 kontrollerades nästan 4 500 svin. Av dessa var 46 % av lantras, 38 % av yorkshireras, 13 % av hampshireras och 3 % av rasen duroc. Svin av lantras och yorkshireras har haft de bästa resultaten både vad avser tillväxt och foderutnyttjande samt slaktresultat under den senaste femårsperioden.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten för svin är hämtade ur Svensk Husdjursskötsel's meddelanden.

Tabell 9.45 Svinstamkontrollens omfattning samt medeltal av uppnådda resultat 1979/80–1983/84¹
Scope of the pig progeny testing and averages of the results in 1979/80–1983/84

Ras; år	Antal kontrollerade svin	Vikt vid slakt, kg	Tillväxt per djur och dag, gram	Förbrukat antal foderenheter per kg tillväxt	Slaktresultat Kropps- längd, cm	Rygg- späckets tjocklek mm	Andel kött i slaktkroppen, procent
<i>Lantras</i>							
1983/84	2 052	102,5	889	2,81	100,5	21,4	58,8
1982/83	1 930	101,8	890	2,80	99,8	20,9	58,9
1981/82 ²	2 022	101,9	884	2,84	100,0	21,1	56,9
1980/81	2 256	99,4	842	2,76	99,3	20,4	56,9
1979/80	2 259	99,4	842	2,75	99,3	21,2	56,0
<i>Yorkshire</i>							
1983/84	1 702	102,5	897	2,76	98,8	22,6	58,9
1982/83	1 536	102,0	906	2,74	98,2	22,2	58,7
1981/82 ²	1 200	102,2	898	2,78	98,7	22,6	56,3
1980/81	1 298	99,5	864	2,67	97,8	22,0	55,9
1979/80	1 260	99,3	852	2,70	97,8	22,3	55,2
<i>Hampshire</i>							
1983/84	564	102,0	869	2,83	94,0	24,5	59,0
1982/83	532	101,6	869	2,84	93,4	23,5	57,7
1981/82 ²	496	101,6	856	2,91	93,5	23,2	57,4
1980/81	384	99,0	819	2,81	92,3	21,6	57,6
1979/80	278	99,1	812	2,79	92,2	22,0	57,2
<i>Duroc</i>							
1983/84	128	102,4	857	2,89	94,9	25,7	56,7
1982/83	148	102,2	851	2,90	94,2	25,3	56,6
1981/82 ²	140	102,4	873	2,86	94,5	26,0	55,9
1980/81	88	99,6	845	2,74	93,8	24,6	56,5
1979/80	54	99,1	837	2,73	93,5	24,0	56,5

1) Avser perioden september – augusti.

2) Resultaten har påverkats av att viktsintervallen för prövning 1981/82 ändrats från 25–100 till 30–103 kg.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, svinstamkontrollen.

Galtar och betäckta suggor

SCB insamlar varje månad uppgifter om antalet galtar och antalet betäckta suggor. Uppgifterna används bl a för prognoser över svinslakten.

Galthållarregistret aktualiseras fortlöpande genom att lantbruksnämnderna rapporterar nya försäljningar av galtar till SCB. Dessutom inhämtas uppgifter om andrahandsförsäljningar av galtar direkt från säljarna.

Tabell 9.46 Antal betäckta suggor och medelantal tjänstbara galtar 1984
Number of covered sows and average number of boars in 1984

Område	Betäckta suggor	Tjänstbara galtar, års-medeltal
<i>Län</i>		
Stockholms	3 508	85
Uppsala	16 234	417
Södermanlands	14 677	301
Östergötlands	21 645	472
Jönköpings	9 331	208
Kronobergs	11 940	259
Kalmar	27 118	443
Gotlands	14 618	324
Blekinge	9 771	210
Kristianstads	95 120	1 694
Malmöhus	113 061	2 396
Hallands	80 785	1 442
Göteborgs o Bohus	7 580	162
Älvsborgs	21 655	477
Skaraborgs	59 027	1 172
Värmlands	7 552	193
Örebro	7 701	176
Västmanlands	12 874	260
Kopparbergs	2 527	70
Gävleborgs	2 565	66
Västernorrlands	2 516	57
Jämtlands	1 069	26
Västerbottens	7 101	157
Norrbottnens	1 470	25
<i>Hela riket</i>		
1984	551 445	11 092
1983	547 642	11 113
1982	546 856	11 156
1981	550 720	11 251
1980	536 325	11 161

Källa: SCB, galt- och betäckningsstatistik (totalundersökning).

Annan publicering

Uppgifterna rörande galt och betäckningsstatistiken är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J.

Djursjukdomar

Som framgår av tabellen nedan är frekvensen av de vanligaste svinsjukdomarna relativt konstant över åren, medan variationerna mellan olika län är betydande.

Tabell 9.47 Frekvenser av olika sjukdomar hos svin 1982. Procent
Frequencies of different diseases of pigs in 1982. Per cent

Område	Svinsjukdomar	
	Agalakti hos sugga ¹	Spädgris-enteriter ²
<i>Län</i>		
Stockholms	3,8	2,4
Uppsala	1,6	1,2
Södermanlands	3,4	4,6
Östergötlands	4,1	4,0
Jönköpings	2,1	2,5
Kronobergs	3,3	4,0
Kalmar	6,0	4,9
Gotlands	3,2	6,0
Blekinge	4,9	4,4
Kristianstads	3,7	3,7
Malmöhus	6,6	8,4
Hallands	5,5	6,5
Göteborgs o Bohus	5,7	4,2
Älvsborgs	5,8	3,9
Skaraborgs	5,0	6,5
Värmlands	5,3	3,8
Örebro	3,4	2,3
Västmanlands	4,0	5,0
Kopparbergs	3,7	1,4
Gävleborgs	4,8	2,4
Västernorrlands	1,0	0,2
Jämtlands	2,9	1,2
Västerbottens	3,3	1,3
Norrbottnens	0,2	0,1
<i>Hela riket</i>		
1982	4,8	5,4
1981	5,2	6,0
1980	5,4	5,8
1979	5,7	5,9
1978	5,3	4,3

1) Beräknad på antalet suggor multiplicerat med 2 (kullar per år).

2) Beräknad på antalet suggor multiplicerat med 2 (kullar per år) och 9 (spädgrisar per kull).

Källa: Lantbruksstyrelsen, veterinärernas årsberättelse.

Uppgifterna om djursjukdomar är hämtade ur veterinärernas årsberättelser, årligen sedan 1972, Lantbruksstyrelsen, allmänna veterinärenheten (stencil).

Slakt

Tabell 9.48 Antal besiktigade slaktkroppar av svin 1984

Number of inspected caracases in 1984

Anläggning	Svin inkl spädggris
Offentliga slakthus och kontrollslakterier	4 129 940
Köttbesiktningsbyråer	20 974
Fristående sanitetsavdelningar	652
<i>Samtliga anläggningar</i>	
1984	4 151 566
1983	4 115 849
1982	4 226 921
1981	4 143 373
1980	4 108 288

Källa: Livsmedelsverket.

Av tabellen framgår bl a att den totala produktionen av slaktdjur i landet och medelslaktvikterna för den marknadsförda slakten var i stort sett samma 1984 som tidigare år 1983.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för årsrapporter från offentliga slakthus, kontrollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och köttbesiktningsbyråer. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen av slaktkroppar; uppgifter för 1984 infördes i nr 1985:5. Statens jordbruksnämnd.

Tabell 9.49 Antal slaktkroppar av svin och medelslaktvikter 1984

Number of slaughtered animals and average weight of caracases in 1984

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Svin inkl spädggris
Antal slaktkroppar	
<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd slakt ¹	4 174 629
Hemslakt	31 300
<i>Summa</i>	
1984	4 205 929
1983	4 145 658
1982	4 251 703
1981	4 178 919
1980	4 153 366

Medelslaktvikter, kilogram

<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd slakt ¹	77,0
Hemslakt	76,0
<i>Summa</i>	
1984	76,9
1983	76,8
1982	76,4
1981	76,3
1980	76,4

1) Veterinärbesiktigad slakt med tillägg för export och avdrag för import av levande djur.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Höns

Antal, besättningar

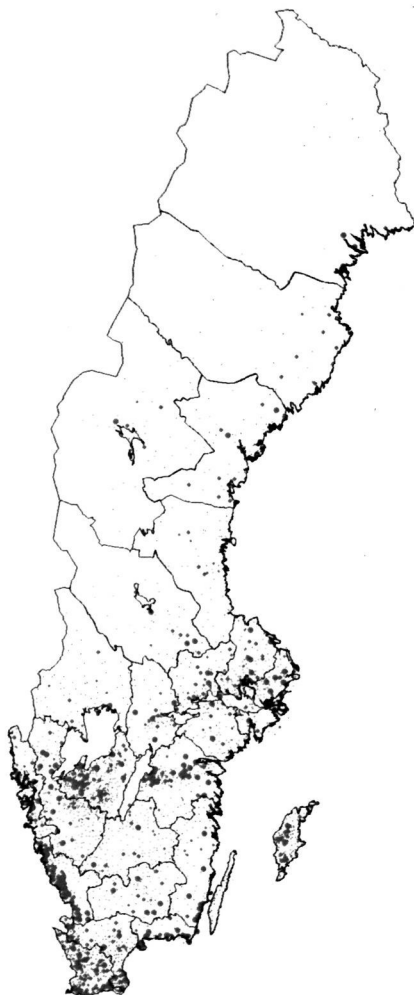
Uppgifter om antal höns erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Den 14 juni 1984 fanns höns (inkl kycklingar av värpras) vid 19 000 företag (17 %). Slaktkycklingar fanns vid ett 70-tal företag.

Höns och kycklingar av värpras är relativt jämnt fördelade över landet. Slaktkycklingarna är däremot koncentrerade till södra Sverige.

Karta 9.51 Den geografiska fördelningen av höns och kycklingar

Distribution of hens and chickens in 1984

Tabell 9.50 Antal höns¹ 1984
Number of fowls in 1984

Område	Höns och kycklingar			Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	Slaktkycklingar	
<i>Län</i>				
Stockholms	178 146	4 919	—	183 065
Uppsala	180 458	30 383	6 000	216 841
Södermanlands	116 861	28 581	—	145 442
Östergötlands	528 211	201 710	—	729 921
Jönköpings	78 974	44 527	—	123 501
Kronobergs	116 919	34 038	10 000	160 957
Kalmar	282 754	77 289	—	360 043
Gotlands	100 752	25 395	39 000	165 147
Blekinge	175 104	12 308	314 800	502 212
Kristianstads	188 140	41 749	282 890	512 779
Malmöhus	364 063	715 508	223 000	662 571
Hallands	75 513	288 977	214 200	1 218 690
Göteborgs o Bohus	122 372	60 031	—	182 403
Älvsborgs	214 886	33 970	41 000	289 856
Skaraborgs	393 120	103 800	71 000	567 920
Värmlands	72 855	1 976	—	74 831
Örebro	100 998	35 671	—	136 669
Västmanlands	95 208	4 564	24 500	124 272
Kopparbergs	103 334	16 157	—	119 491
Gävleborgs	21 889	959	—	22 848
Västernorrlands	102 791	351	—	103 142
Jämtlands	45 147	238	—	45 385
Västerbottens	30 505	2 170	—	32 675
Norrbottens	47 417	1 565	—	48 982
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	818 875	255 280	339 500	1 413 655
» mellanbygder	554 816	153 411	609 190	1 317 417
» norra slättbygder	900 686	300 612	112 000	1 313 298
Svealands slättbygder	670 114	78 825	30 500	779 439
Götalands skogsbygder	943 523	286 558	135 200	1 365 281
Mellersta Sveriges skogsbygder	225 312	36 333	—	261 645
Nedre Norrland	184 309	12 022	—	196 331
Övre Norrland	78 782	3 795	—	82 577
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>				
2,1 – 5,0	219 337	36 187	45 000	300 524
5,1 – 10,0	411 704	141 416	59 200	612 320
10,1 – 20,0	693 037	127 481	85 500	906 018
20,1 – 30,0	472 715	145 906	216 800	835 421
30,1 – 50,0	926 295	225 817	267 000	1 419 112
50,1 – 100,0	689 988	256 711	285 000	1 231 699
Över 100,0	963 341	193 318	267 890	1 424 549
<i>Hela riket</i>				
1984	4 376 417	1 126 836	1 226 390	6 729 643
1983	4 707 409	968 773	1 615 252	7 291 434
1982	4 404 232	1 295 174	2 693 070	8 392 476
1981	4 180 275	1 245 730	2 854 745	8 280 750
1980	4 231 936	1 507 817	2 901 865	8 641 618

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Observera

Ett stort antal höns och kycklingar finns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark med stor fjäderfäbesättning (minst 1 000 höns inkl kycklingar). Tabellerna 9.50 och 9.55 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark, tabell 9.52 endast stora djurbesättningar och övriga tabeller samtliga företag.

Drygt 30 % av antalet höns och ca 50 % av såväl kycklingar av värpras som slaktkycklingar finns vid stora djur-besättningar på företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Av tabell 9.52 framgår också att antalet höns vid sådana besättningar har ökat med drygt 15 % under den senaste femårsperioden. Antalet kycklingar därmed minskat under perioden; främst gällde detta slaktkycklingar.

Tabell 9.52 Antal höns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 1000 höns (inklusive kycklingar) 1984

Number of fowls at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land and with at least 1000 fowls or chickens in 1984

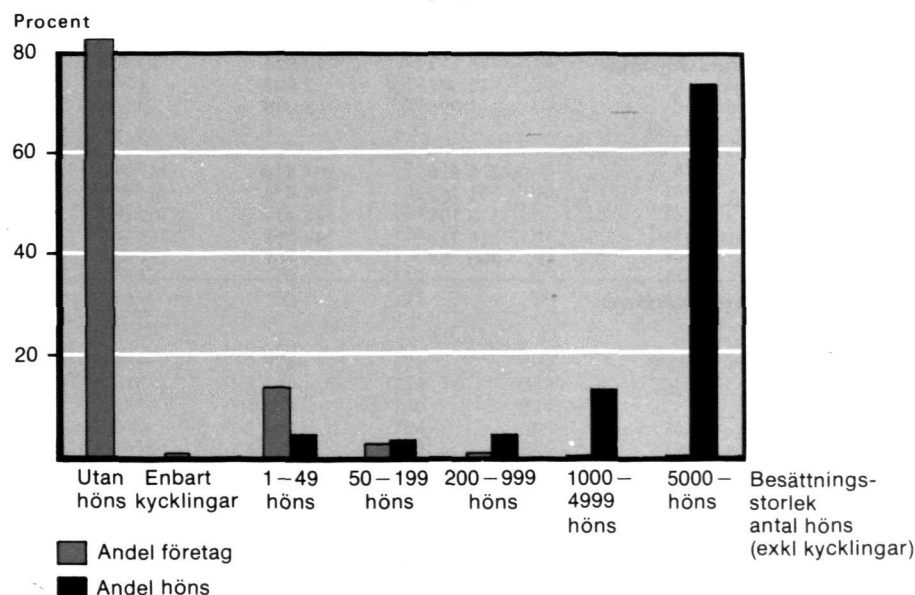
Område	Höns och kycklingar			Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	Slakt- kycklingar	
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	413 963	166 950	51 500	632 413
» mellanbygder	454 927	154 300	546 400	1 155 627
» norra slättbygder	238 470	201 000	—	439 470
Svealands slättbygder	259 970	58 200	141 000	459 170
Götalands skogsbygder	460 952	392 544	421 400	1 274 896
Mellersta Sveriges skogsbygder	119 756	89 500	—	209 256
Nedre Norrland	27 150	70 000	—	97 150
Övre Norrland	72 690	43 200	—	115 890
<i>Hela riket</i>				
1984	2 047 878	1 175 694	1 160 300	4 383 872
1983	2 034 280	1 061 541	1 005 525	4 101 346
1982	1 676 233	1 359 607	1 329 646	4 365 486
1981	1 655 161	1 119 430	1 564 627	4 339 218
1980	1 705 216	1 127 803	1 717 565	4 550 584

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagrammet framgår att en mycket stor andel av hönsen (ca 75 %) finns vid företag med mer än 5 000 höns. Andelen företag i denna storleksgrupp är däremot mycket liten (knappt 2 % av totala antalet företag med höns).

Diagram 9.53 Antal företag och höns procentuellt fördelade efter höns-besättningarnas storlek 1984

Number of holdings and number of fowls distributed by size of stocks in 1984

Tabell 9.54 Antal höns (exkl kycklingar) efter besättningsstorlek 1984
Number of fowls by size of stocks in 1984

Område	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)					Summa
	1 – 49	50 – 199	200 – 999	1 000 – 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>						
Stockholms	5 925	5 140	6 510	12 045	193 806	223 426
Uppsala	9 569	10 376	13 285	27 830	137 898	198 958
Södermanlands	7 341	8 174	12 895	10 610	192 601	231 621
Östergötlands	14 003	14 727	12 783	52 833	705 009	799 355
Jönköpings	32 609	8 243	6 324	14 539	55 098	116 813
Kronobergs	14 845	6 513	5 735	13 776	97 950	138 819
Kalmar	21 744	9 550	12 450	44 510	321 900	410 154
Gotlands	5 418	2 577	6 952	52 805	71 450	139 202
Blekinge	6 962	3 060	9 741	28 000	246 430	294 193
Kristianstads	20 211	12 185	14 382	40 235	227 022	314 035
Malmöhus	22 590	16 111	26 669	85 243	700 634	851 247
Hallands	12 268	17 489	46 951	196 050	679 630	952 388
Göteborgs o Bohus	16 801	13 751	15 670	16 000	87 750	149 972
Älvsborgs	28 350	16 701	16 065	18 370	200 910	280 396
Skaraborgs	20 667	26 471	25 493	125 506	310 768	508 905
Värmlands	8 047	5 798	6 350	9 900	62 560	92 655
Örebro	7 169	9 113	9 273	12 743	112 147	150 445
Västmanlands	5 342	7 521	17 307	19 450	81 468	131 088
Kopparbergs	3 920	2 894	5 470	11 500	85 150	108 934
Gävleborgs	4 159	3 595	3 035	15 050	–	25 839
Västernorrlands	4 211	2 590	2 490	19 900	77 900	107 091
Jämtlands	3 150	1 832	1 770	7 395	34 000	48 147
Västerbottens	2 955	1 862	8 738	12 950	59 500	86 005
Norrbottns	580	837	900	9 300	52 990	64 607
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	23 376	22 449	61 837	176 660	948 516	1 232 838
» mellanbygder	30 550	17 070	26 198	136 873	799 052	1 009 743
» norra slättbygder	29 603	38 687	36 111	160 637	874 118	1 139 156
Svealands slättbygder	34 017	40 071	61 995	86 278	707 723	930 084
Götalands skogsbygder	128 089	64 321	71 414	193 245	947 406	1 404 475
Mellersta Sveriges skogsbygder	18 119	13 506	13 925	30 552	268 966	345 068
Nedre Norrland	11 087	7 907	6 120	50 045	136 300	211 459
Övre Norrland	3 995	3 099	9 638	22 250	112 490	151 472
<i>Hela riket</i>						
1984	278 836	207 110	287 238	856 540	4 794 571	6 424 295
1983	295 362	225 426	309 899	919 849	4 991 153	6 741 689
1982	312 108	225 430	306 811	870 720	4 365 396	6 080 465
1981	336 312	244 568	315 679	871 757	4 067 120	5 835 436
1980	360 752	259 461	331 955	944 425	4 040 559	5 937 152

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.54 framgår att antalet höns har ökat under den senaste femårsperioden och att det är besättningar med mer än 5 000 höns som svarar för denna ökning.

Av såväl denna tabell som av tabell 9.55 på nästa sida fram-

går den relativt snabba omstruktureringen av äggproduktionen: Såväl antalet höns som antalet företag minskar i storleksgrupperna upp till 5 000 höns men ökar i klassen med minst 5 000 höns.

Tabell 9.55 Antal företag med höns efter besättningsstorlek 1984¹
Number of holdings with fowls by size of stocks in 1984

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)						Summa
	0	1 – 49	50 – 199	200 – 999	1 000 – 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>							
Stockholms	5	286	69	14	8	7	389
Uppsala	13	453	133	30	8	10	647
Södermanlands	13	334	95	32	2	3	479
Östergötlands	18	662	175	30	19	23	927
Jönköpings	43	1 817	106	14	4	3	1 987
Kronobergs	25	847	89	12	4	8	985
Kalmar	48	1 182	125	29	10	8	1 402
Gotlands	11	269	36	13	17	4	350
Blekinge	22	383	42	25	12	10	494
Kristianstads	45	1 120	163	36	10	9	1 383
Malmöhus	74	1 231	211	61	29	16	1 622
Hallands	34	687	206	101	68	33	1 129
Göteborgs o Bohus	18	844	172	33	7	8	1 082
Älvsborgs	44	1 513	203	39	9	10	1 818
Skaraborgs	41	973	317	68	45	19	1 463
Värmlands	7	459	74	12	3	4	559
Örebro	13	365	102	27	8	5	520
Västmanlands	12	240	89	39	9	5	394
Kopparbergs	10	205	37	14	6	3	275
Gävleborgs	13	242	43	11	6	–	315
Västernorrlands	10	300	33	6	7	6	362
Jämtlands	5	210	25	6	2	4	252
Västerbottens	9	216	21	20	5	1	272
Norrbottens	5	45	9	2	4	4	69
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	66	1 223	274	133	58	41	1 795
» mellanbygder	94	1 616	235	61	48	22	2 076
» norra slättbygder	59	1 393	454	93	60	42	2 101
Svealands slättbygder	53	1 584	487	145	36	29	2 334
Götalands skogsbygder	202	7 044	820	165	61	44	8 336
Mellersta Sveriges skogsbygder	22	1 002	169	36	14	8	1 251
Nedre Norrland	28	724	100	19	16	12	899
Övre Norrland	14	297	36	22	9	5	383
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	59	2 134	219	23	9	8	2 452
5,1 – 10,0	113	3 398	416	86	30	16	4 059
10,1 – 20,0	133	3 976	673	169	61	33	5 045
20,1 – 30,0	89	2 239	434	128	41	17	2 948
30,1 – 50,0	78	2 006	473	130	85	45	2 817
50,1 – 100,0	56	985	300	113	57	41	1 552
Över 100,0	10	145	60	25	19	43	302
<i>Hela riket</i>							
1984	538	14 883	2 575	674	302	203	19 175
1983	679	15 648	2 794	734	319	208	20 382
1982	1 144	16 472	2 829	750	314	201	21 710
1981	1 170	17 800	3 061	764	303	178	23 276
1980	1 184	18 869	3 239	809	341	178	24 620

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.56 framgår att antalet företag med höns har minskat med drygt en femtedel under den senaste femårsperioden. Även andelen företag med höns har minskat något. Vidare framgår att andelen företag med stora djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark är mycket låg (1 %).

Tabell 9.56 Antal företag med höns 1984
Number of holdings with fowls in 1984

Område	Företag med mer än 2,0 hektar åkermark		Företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 1 000 höns inkl kycklingar
	Totala antalet företag	Totala antalet med höns exkl kycklingar	
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	9 027	1 795	29
» mellanbygder	10 472	2 076	25
» norra slättbygder	12 617	2 101	26
Svealands slättbygder	14 508	2 334	20
Götalands skogsbygder	33 294	8 336	50
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 550	1 251	7
Nedre Norrland	11 962	899	9
Övre Norrland	9 151	383	6
<i>Hela riket</i>			
1984	111 581	19 175	172
1983	113 888	20 382	162
1982	116 350	21 710	149
1981	115 136	23 276	159
1980	117 882	24 620	167

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.57 framgår bl a att företagen med få höns i regel också har andra husdjur. De stora besättningarna, med 1 000 höns eller fler, finns däremot vanligen vid företag som endast har höns.

Annan publicering

Uppgifter om antal höns och antal företag med höns är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Tabell 9.57 Antal företag med höns och andra djurslag 1984

Number of holdings with fowls and other livestock in 1984

Slag av företag	Med enbart höns (inkl kycklingar)	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med höns och kycklingar</i>			
Utan höns	155	434	589
Med 1 – 49 höns ¹	1 555	13 329	14 884
» 50 – 199 höns ¹	470	2 107	2 577
» 200 – 999 höns ¹	199	483	682
» över 999 höns ¹	425	241	666
Summa	2 804	16 594	19 398

1) Exkl kycklingar.

Getter

I tabblån nedan redovisas antalet getter och killingar vid företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret år 1982. Man bör observera att ett relativt stort antal getter torde finnas vid företag med högst 2 hektar åkermark.

Produktionsområden	Antal getter och killingar
Götalands södra slättbygder	95
» mellanbygder	199
» norra slättbygder	143
Svealands slättbygder	251
Götalands skogsbygder	538
Mellersta Sveriges skogsbygder	346
Nedre Norrland	2 584
Övre Norrland	1 305
Hela riket	5 461

Uppgifter om getter är hämtade från Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Pälsdjursskötsel

Antalet aktiva uppfödare av pälsdjur vid slutet av respektive år framgår av tabblån nedan.

År	Slag av djur				
	Mink	Mink och räb	Räv	Chin- chilla	Summa
1983/84	354	129	73	39	595
1982/83	362	115	57	40	574
1981/82	387	111	45	40	583
1980/81	386	101	32	52	571
1979/80	392	80	35	53	560

Antalet avelshonor redovisas i följande tabblån.

År	Slag av djur		
	Mink	Räv	Chin- chilla
1983/84	453 807	14 602	1 772
1982/83	434 107	16 312	1 802
1981/82	419 529	13 172	1 548
1980/81	407 016	10 982	1 722
1979/80	387 698	11 311	1 688

Uppgifter om pälsdjursskötsel är hämtade ur en årlig redovisning från Pälsdjursuppfödarens Riksförbund.

Rennäring

Uppgifter om antalet samebyar och antalet renar 1984, framgår av följande tabblån.

Område; typ av sameby	Antal byar	Antal renar
Jämtlands län		
Fjällsameby	12	38 000
Västerbottens län		
Fjällsameby	6	41 600
Skogssameby	1	3 400
Norrbottens län		
Fjällsameby	15	120 700
Skogssameby	9	40 800
Koncessionssameby	9	16 500
Hela riket	52	261 000

Uppgifter om rennäringen är hämtade från Lantbruksstyrelsens rennäringssenheter.

Biodling

I tabblån nedan redovisas antalet medlemmar i Sveriges Biodlare Riksförbund, antalet bisamhällen och skörden av bi-honung och vax under perioden 1980–1984.

År	Antal med- lemmar	Antal bisamhällen		Skörd, 1 000 kg	
		Invintra- de föregå- ende höst	Därav vinterför- luster	Honung	Rensat vax
1984	19 688	101 437	9 947	2 976	60
1983	19 257	95 731	7 127	3 869	62
1982	18 191	98 192	12 770	3 431	57
1981	16 898	93 911	8 696	2 440	49
1980	15 899	84 937	9 342	2 382	47

Uppgifter om biodling är hämtade ur Bitidning utgiven av Sveriges Biodlare Riksförbund och baseras ursprungligen på en postenkät bland förbundets medlemmar.

10 Förädling, handel och konsumtion

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare vegetabilie- och animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädling vid kvarnar, slakterier och mejerier. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för konsumtionen samt sk försörjningsbalanser som årligen utförs av statens jordbruksnämnd. I fråga om utrikeshandeln redovisas värdet av olika jordbruksprodukter och livsmedel samt fördelningen av import och export på olika länder.

Kapitel 10 innehåller avsnitt om

- Produktion och försörjningsbalanser
- Konsumtion
- Utrikeshandel

Produktion, försörjningsbalanser

Spannmål, potatis, oljeväxter

Kvantitetsuppgifter om jordbrukarnas leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl osv sammanställs och redovisas varje månad av jordbruksnämnden. Uppgifter om produktion av råspirt och stärkelse erhålls genom AB Skånebrännerier respektive Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Resultat

Beräknade försörjningsbalanser för spannmål, potatis och fettråvaror under 1982/83 samt för några tidigare år redovisas i tabellerna 10.1–2 och 10.4.

Den sammanlagda skörden av brödsäd och fodersäd var 1982/83 drygt 5 900 miljoner kilogram.

Exporten av brödsäd och fodersäd var 660 respektive 408 miljoner kilogram under 1982/83.

Jordbrukarnas leveranser av brödsäd i miljoner kilogram under perioden 1979/80–1983/84 framgår av följande tabell.

År	Höstvete ¹	Vårvete ²	Råg
1983/84	1 420	245	225
1982/83	1 129	279	207
1981/82	698	310	173
1980/81	938	189	219
1979/80	729	229	181

1) Avser normalvete.

2) Avser kvalitetsvete.

Tabell 10.1 Försörjningsbalans för spannmål 1982/83. Miljoner kilogram

Balance sheet of grain resources 1982/83. Millions of kilogrammes

	Brödsäd			Fodersäd ³	Summa 1982/83	1981/82	1980/81	1979/80	1978/79
	Vete	Råg	Totalt						
<i>Tillgångar</i>									
Ingående lager ¹	450	87	537	524	1 061	965	947	954	826
Skörd	1 491	211	1 702	4 221	5 923	5 693	5 314	5 242	5 743
Import	37	0	37	0	37	38	158	40	23
Summa	1 978	298	2 276	4 745	7 021	6 696	6 419	6 236	6 592
<i>Användning</i>									
Förmalning ²	572	133	705	101	806	816	828	757	755
Foder, utsäde, svinn och beredskapslagrens förändringar	410	35	445	3 580	4 025	3 952	3 802	3 705	3 834
Export	618	42	660	408	1 068	867	824	843	1 049
Utgående lager ¹	378	88	466	656	1 122	1 061	964	931	954
Summa	1 978	298	2 276	4 745	7 021	6 696	6 418	6 236	6 592

1) Lager hos handelskvarnar, Svensk spannmålshandel samt spannmåls- och utsädeshandlare.

2) För fodersäd avses förbrukning vid grynkvvarnar, bryggerier och brännerier.

3) Exklusive import av malt.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.2 Försörjningsbalans för potatis 1980/81–1982/83. Miljoner kilogram
Balance sheet of potatoe resources in 1980/81–1982/83. Millions of kilogrammes

	1980/81	1981/82	1982/83
Tillgångar			
Skörd	1 084	1 213	1 036
Import	61	14	34
Summa	1 145	1 227	1 070
Användning			
Matpotatis	582	583	583
Fabrikspotatis ¹	327	356	277
Foder, utsäde och svinn	230	262	203
Export	6	26	7
Summa	1 145	1 227	1 070

1) Potatis för stärkelse och råspnit.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tillgången av potatis minskade under 1982/83 med cirka 13 % från föregående år. Användningen av matpotatis var oförändrad – ca 580 miljoner kilogram – medan den använda kvantiteten potatis för stärkelse och råspnit sjönk kraftigt. Enligt tabell 10.3 sammanhängde denna minskning med en minskad förbrukning av potatis för tillverkning av råspnit.

Försörjningsbalansen för fettråvaror år 1982/83 visar inga större förändringar jämfört med föregående år. Produktionen, som till ungefär 2/3 utgörs av vegetabiliska oljor, uppgick till 155 miljoner kilogram. Importen sjönk med cirka 6 % till 119 miljoner kilogram.

Tabell 10.3 Tillverkning av råspnit och stärkelse 1981/82–1983/84
Production of crude alcohol and starch in 1981/82–1983/84

	1981/82	1982/83	1983/84
Råspnit respektive stärkelse			
Råspnit			
<i>Förbrukning vid tillverkningen, ton</i>			
Potatis	111 738	77 298	69 343
Spannmål	6 035	14 501	14 679
<i>Produktion, 1 000 liter</i>			
Råspnit, 50 %	28 354	27 834	25 621
Stärkelse			
<i>Förbrukning vid tillverkningen, ton</i>			
Potatis	199 320	178 781	180 785
<i>Produktion, ton</i>			
Stärkelse	42 705	39 408	39 405

Källor: AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenters Förening u p a.

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden. Uppgifter om leveranser, förmalning, lager m m har redovisats varje månad sedan 1950; i särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen m m av jordbruksprodukter. Statens jordbruksnämnd.

PM angående försörjningsläget på livsmedels- och jordbruksområdet, årligen sedan 1950/51. Statens jordbruksnämnd (stencil).

AB Skånebrännerier. Årsredovisning årligen sedan 1971/72.

Sveriges Stärkelseproducenters Förening u p a. Årsredovisning årligen sedan 1927.

Tabell 10.4 Försörjningsbalans för fettråvaror 1982/83. Miljoner kilogram
Balance sheet of crude fat resources in 1982/83. Millions of kilogrammes

	Vegetabiliska oljor	Marina oljor	Animaliskt fett	Fett-syror	Summa				
					1982/83	1981/82	1980/81	1979/80	1978/79
Tillgångar									
Ingående lager	24	3	3	3	33	31	40	29	41
Produktion	101	4	48	2	155	152	129	140	141
Import	92	8	0	19	119	127	128	133	126
Summa	217	15	51	24	307	310	297	302	308
Användning									
Livsmedelsindustrin, förbrukning	86	9	14	—	109	112	111	111	102
Industriförbrukning för tekniska ändamål ¹	59	0	21	16	96	96	91	87	98
Export	52	3	13	6	74	68	64	64	67
Utgående lager	20	3	3	2	28	34	31	40	41
Summa	217	15	51	24	307	310	297	302	308

1) I förekommande fall inklusive beredskapslagrens förändringar.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Kött, fläsk, mjölk

Jordbruksnämnden beräknar varje år den totala produktionen av kött och fläsk i landet. Som underlag använder nämnden egna beräkningar om produktionen av slaktdjur (se kapitel 9) och uppgifter om medelslaktvikten från Sveriges Slakteriförbund. Nämnden utför vidare beräkningar rörande försörjningsbalanser för kött och fläsk.

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svenska Mejeriernas Riksförenings (SMR) statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till SMR. Med SMRs uppgifter som grund beräknar jordbruksnämnden den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Jordbruksnämnden utför årligen även beräkningar av den totala äggproduktionen. Som underlag använder nämnden resultat från SCBs hushållsundersökningar 1969 och 1979

och vissa kompletterande undersökningar samt uppgifter om utrikeshandeln med ägg och äggprodukter. Varje månad redovisar jordbruksnämnden dessutom uppgifter om parti-handelns invägning av svenska ägg. Dessa uppgifter bygger på redovisning från partihandelsföretagen.

Resultat

Produktionen av kött och fläsk uppgick 1984 till ca 487 000 ton, varav 66 % fläsk. Får-, lamm- och getkött utgjorde endast 1 % (se tabell 10.5).

Försörjningsbalansen för kött och fläsk år 1983/84 visar enligt tabell 10.6 inga stora förändringar jämfört med föregående år. Import och export var i stort sett oförändrade och uppgick till 16 respektive 85 miljoner kilogram.

Tabell 10.5 Produktion av kött och fläsk 1984. Ton

Meat production in 1984. Metric tons

Avser vara med ben

Figures refer to meat including bones

Typ av slakt; år	Kött av stor- boskap	Kött av större kalv	Kött av mindre kalv	Summa nöt- kött	Häst- kött	Får ² - och get- kött	Fläsk	Summa kött och fläsk
<i>Typ av slakt</i>								
Marknadsförd ¹ slakt	144 215	9 499	598	154 312	2 437	5 220	321 249	483 218
Hemslakt	—	974	46	1 020	—	150	2 379	3 549
<i>Summa</i>								
1984	144 215	10 473	644	155 332	2 437	5 370	323 628	486 767
1983	150 515	9 640	575	160 730	2 669	5 327	318 318	487 044
1982	150 537	9 852	460	160 849	2 649	5 268	325 020	493 786
1981	146 517	11 381	374	158 272	2 600	4 910	320 540	486 322
1980	145 653	11 341	347	157 341	2 594	4 801	317 371	482 107

1) Veterinärbesiktigad slakt med tillägg för export respektive avdrag för import av levande kroppar.

2) Inklusive lammkött.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.6 Försörjningsbalans för kött och fläsk 1983/84. Miljoner kilogram

Balance sheet of meat resources in 1983/84. Millions of kilogrammes

Avser vara med ben utom för fjäderfäkött.

Figures refer to meat including bones except for poultry meat

	Kött av stor- boskap	Kalv- kött	Häst- kött	Får ¹ - och get- kött	Fläsk-	Fjäder- fäkött	Summa				
							1983/84	1982/83	1981/82	1980/81	1979/80
<i>Tillgångar</i>											
Ingående lager	3	0	0	0	11	6	20	27	22	24	23
Produktion	147	10	3	5	321	47	533	535	495	529	519
Import	6	0	0	1	9	0	16	16	10	17	21
Summa	156	10	3	6	341	53	564	578	527	570	563
<i>Användning</i>											
Konsumtion	128	10	3	6	268	43	458	471	431	489	497
Export	20	0	0	0	62	3	85	87	74	53	43
Utgående lager	8	0	0	0	11	7	26	20	22	28	23
Summa	156	10	3	6	341	53	569	578	527	570	563

1) Inklusive lammkött.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Uppgifter om antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk redovisas i tabell 10.7. Antalet mjölkleverantörer har minskat successivt sedan åtskilliga år och uppgick 1984 till 35 800. Samtidigt har dock den invägsda totala mjölmängden ökat och följaktligen även den genomsnittliga leveransen per leverantör och dag. Totalt invägdes 1984 cirka 3 678 000 ton mjölk vid 95 mejerier. 43 % härav användes till konsumtionsmjölksprodukter och 30 % till ostframställning (se tabell 10.8). Produktionen av mejerivaror och mjölkpulver redovisas i tabell 10.9. Produktionen av konsumtionsmjölk har minskat med 2 % sedan 1980,

medan produktionen av ost och smörprodukter ökat med 15 resp 19 %. Uppgifter om den invägsda mjölkens medelfetthalt anges i följande tabell.

År	Medelfetthalt, procent
1984	4,19
1983	4,18
1982	4,15
1981	4,14
1980	4,14

Tabell 10.7 Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa samt vid mejerier invägd mjölk och medelinvägning per leverantör 1984

Number of dairies and suppliers, total weight of delivered milk and weight of delivered milk per day and supplier in 1984

Förening	Antal mejerier ¹	Antal mjölkleverantörer ²	Invägd mjölk, ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg
Arla	45	19 178	2 140 844	305
Stockholmsförvaltningen	3	—	—	—
Örebroförvaltningen	3	2 636	322 151	334
Norrköpingsförvaltningen	8	3 089	460 309	407
Enköpingsförvaltningen	1	—	—	—
Göteborgsförvaltningen	10	5 410	524 715	265
Götene förvaltningen	2	1 520	196 219	353
Jönköpingsförvaltningen	8	2 600	239 613	252
Karlskronaförvaltningen	6	2 808	281 700	274
Visbyförvaltningen	4	1 115	116 137	285
Nordsjö Gårdsmejeri ^{3,5}	—	1	140	1 157
Boxholms Mejeri AB ³	1	—	—	—
Axvalls mejeriförening	1	83	11 232	370
Falköpingsortens andelsmejeriförening	1	291	37 365	351
Skövde andelsmejeriförening	1	343	53 300	425
Västra Dals mejeriförening	1	230	13 667	162
Fotskäls mejeriförening	1	73	4 531	170
Gäsene mejeriförening	1	259	21 725	229
Norra Dals Mejerier	1	212	20 256	261
Ljungbyortens andelsmejeriförening	1	359	30 437	232
Västerviksortens mejeriförening	3	273	39 056	391
Tuna mejeriförening ³	1	131	10 103	211
Ölandsmejerier	1	654	84 882	355
Skånemejerier	4	2 272	267 333	321
Helsingborgs mjölkcentral	5	1 078	120 523	305
Kågerödsortens mjölkleverantörförening	1	35	6 956	543
Engelholms producentförening ³	— ⁴	19	3 227	464
Västra Karups mejeriförening	1	192	21 376	304
Örkelljunga andelsmejeriförening	1	220	14 654	182
Värmlandsmejerier	4	1 344	117 466	239
Dalarnas mejeriförening	2	1 150	108 897	259
Gefleortens mejeriförening	2	642	62 624	267
Södra Hälsinglands mejeriförening	1	588	51 119	238
Nedre Norrlands producentförening	3	2 010	150 716	205
Hammerdals mejeri ³	—	36	1 447	110
Ångermanlands mejeriförening	2	1 160	67 242	158
Norrmejerier	6	2 048	131 138	175
Norrbottens läns producentförening	4	937	85 283	249
<i>Hela riket</i>				
1984	95	35 795	3 677 539	281
1983	98	37 450	3 594 968	263
1982	98	39 041	3 532 188	248
1981	99	40 647	3 370 975	228
1980	99	42 248	3 337 584	216

1) Avser antal mejerier den 31/12 respektive år.

2) Avser medeltal av antal leverantörer per månad.

3) Uppgifter från mejerier ej anslutna till SMR ingår.

4) Utan egen driftsplats.

5) Avser tiden februari – december.

Källa: Svenska Mejeriernas Riksförening.

Jordbruksnämndens beräkningar av produktionen av fjäderfäkött, renkött och älgkött framgår av följande tablå. Beräkningarna är något osäkra, eftersom grundmaterialet är ofullständigt.

År	Produktion, ton, av kött av		
	fjäderfä	ren	älg
1984	46 200	2 000	22 000
1983	47 200	2 000	22 700
1982	48 000	1 700	21 600
1981	46 600	1 600	20 500
1980	44 400	1 300	17 800

Partihandelns invägning av ägg omfattade cirka 61 % av den totala produktionen som framgår av nedanstående tablå.

År	Total produktion, milj kg	Partihandelns invägning, milj kg
1984	116	71,1
1983	115	71,5
1982	114	69,5
1981	114	64,7
1980	113	65,8

Tabell 10.8 Användning av vid mejerier invägd mjölk 1980–1984. Ton
Disposition of dairy milk in 1980–1984. Metric tons

År	Typ av produkt		Smör m m	Mjölkpulver ¹	Kondensmjölk och övrig industriell användning	Skum- och kärnmjölk till foder ^{2,3}	Svinn	Summa
	Konsumtionsmjölkprodukter	Ost						
1984	1 574 681	1 096 197	75 975	804 622	81 070	36 285	8 709	3 677 539
1983	1 578 159	1 091 998	71 532	726 355	78 314	33 182	15 428	3 594 968
1982	1 578 856	1 092 483	68 686	661 756	81 208	27 736	21 463	3 532 188
1981	1 592 714	1 043 799	63 392	546 392	75 270	24 488	24 920	3 370 975
1980	1 602 977	972 965	64 133	569 329	68 972	33 118	26 090	3 337 584

1) Exklusive återblandat pulver.

2) Inklusive återblandat pulver.

3) Färs skum- och kärnmjölk fr o m 1981.

Källa: Svenska Mejeriernas Riksförening.

Tabell 10.9 Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1980–1984. Ton
Dairy production and production of milk powder in 1980–1984. Metric tons

År	Produktion av mejerivaror						Produktion av mjölkpulver		
	Konsumtionsmjölk		Grädde		Ost	Smör m m		Fett	Magert
	3 % fetthalt	Övrig mjölk ¹	Tjock	Tunn		Smör	Bregott ² o smörolja		
1984	1 013 904	493 154	47 500	20 123	115 573	48 125	29 883	6 001	61 153
1983	1 044 043	469 087	44 800	20 229	114 908	45 128	27 938	8 507	52 846
1982	1 039 957	473 272	44 586	21 041	113 931	44 561	25 063	5 248	49 322
1981	1 032 801	494 670	43 968	21 275	108 367	40 726	23 639	5 015	39 948
1980	1 022 980	514 504	43 751	21 742	100 593	40 507	25 197	4 521	42 817

1) Avser lätt- och skummjölk.

2) Avser smördelen.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden. Uppgifter om produktionen av kött och fläsk, mejerivaror m m har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar ges utförligare uppgifter. Statens jordbruksnämnd.

PM angående försörjningsläget på livsmedels- och jordbruksområdet årligen sedan 1950/51. Statens jordbruksnämnd (stencil).

Mejeristatistik årligen sedan 1965. Svenska Mejeriernas Riksförening, prispolitiska avdelningen (stencil).

Mejeribarometer varje månad sedan 1963. Svenska Mejeriernas Riksförening, prispolitiska avdelningen (stencil).

Jordbruksnämnden. Antal kläckta hönkycklingar, äggproducerande raser; varje månad, sedan 1968. (Stencil).

Konsumtion

Jordbruksnämnden utför beräkningar av den svenska konsumtionen av livsmedel m m. I oktober görs en prognos för det innevarande året och i februari en preliminär beräkning för det föregående året. Definitiv beräkning av konsumtion för respektive år görs när slutgiltigt underlag föreligger från olika statistikällor, bl a från SCBs industristatistik (se nedan).

Beräkningarna avser kvantiteten och värdet av samt näringsvärdet i leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning.

Beräkningsunderlag

De i beräkningarna använda kvantitetsuppgifterna hämtas dels från jordbruksnämndens löpande månadsstatistik, dels från SCBs industri- och utrikeshandelsstatistik. Vidare utnyttjas uppgifter från SCBs årliga inventering – utförd för jordbruksnämndens räkning – av förråden av livsmedel m m samt uppgifter från riksskatteverket och Djupfrysningsbyrån. Speciellt för konsumtionsberäkningarna utför jordbruksnämnden en preliminär uppgiftsinsamling beträffande ett antal varugrupper, varvid företag inom livsmedelsindustri och distribution är uppgiftslämnare.

Kvantitetsangivelserna avser i princip varornas nettovikter

(exklusive emballage) vid leveransen till den slutlige konsumenten.

Värderingen av konsumtionen sker i regel till detaljhandelspriser. Undantag utgör producenternas egenförbrukning, som i princip anges i producentpriser plus mervärdeskatt, samt utekonsumtion av starköl, vin och spritdrycker, som värderas i utskänkingspriser. För beräkningarna erforderliga prisuppgifter hämtas i åtskilliga fall från underlaget till SCBs konsumentprisindex men för flera stora poster, bl a kött och fläsk, från annan prisstatistik. För varugrupper med brett sortiment, t ex konserver, ligger värdeuppgifter från främst industri- och utrikeshandelsstatistik till grund för beräkningarna av konsumtionsvärdena.

Resultat

Uppgifter om kvantitet och värde av den totala direktkonsumtionen av olika slags livsmedel 1982–1984 redovisas i tabell 10.10 medan tabell 10.11 visar den genomsnittliga konsumtionen per person under samma år. För 1984 lägger man märke till en minskning av konsumtionen av kött och köttvaror med cirka 9 %.

Tabell 10.10 Total direktkonsumtion av livsmedel m m 1982–1984
Total consumption of food etc. in 1982–1984

Varuslag	1982 (def)		1983 (prel)		1984 (prel)	
	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr
Bröd och spannmålsprodukter		9 396		10 583		11 872
Mjöl och gryn	186,7	962	186,2	1 089	188,0	1 152
Mjölprodukter, exkl bröd och konditorivaror	52,6	988	53,2	1 112	564	1 299
Knäckebröd m m	51,6	882	53,5	986	53,6	1 082
Mjukt matbröd	260,6	3 429	256,5	3 900	259,6	4 431
Kaffebröd ¹ m m	102,6	3 135	96,8	3 496	97,3	3 908
Kött och köttvaror		16 349		18 070		19 755
Kött och fläsk, färskt och djupfryst ²	186,4	7 297	186,5	8 184	167,7	8 544
Fjäderfäkött, färskt och djupfryst ¹	39,2	782	41,3	867	37,8	902
Charkuterivaror, köttkonserver m m	249,7	8 270	240,9	9 019	236,9	10 309
Fisk, kräftdjur och blötdjur		4 550		5 335		5 696
Färsch och djupfryst fisk ¹	50,4	1 130	51,7	1 248	52,3	1 418
Djupfryst filead fisk	18,8	582	20,3	759	19,0	716
Konserver och beredd fisk	51,8	1 888	51,1	2 174	52,2	2 285
Kräftdjur och blötdjur	20,0	950	19,4	1 154	20,1	1 277
Mjölk, grädde, ost och ägg		11 936		12 596		14 274
Direktförsäld och hemmaförbrukad mjölk ³	40,7	138	38,8	138	36,9	145
K-mjölk, filmjölk m m ³	1 015,2	3 713	1 018,8	3 913	990,6	4 255
Skummjölk, lättmjölk, lättfil ^{3,4}	447,8	1 452	444,0	1 523	469,5	1 793
Tunn grädde, gräddfil ¹	21,0	345	20,2	379	20,1	397
Tjock grädde ³	40,8	1 016	41,0	1 111	43,7	1 264
Mjölkpulver	1,2	37	1,1	41	1,0	43
Ost	118,5	3 813	120,7	3 996	123,7	4 794
Ägg ¹	93,6	1 422	93,6	1 495	93,6	1 583
Matfett och majonnäs	181,8	3 363	183,5	3 777	183,6	4 238
Smör m m	55,4	1 263	59,9	1 508	62,8	1 769
Hushållsmargarin inkl lättmargarin	121,3	1 966	118,4	2 114	115,5	2 297
Köksväxter, frukter och bär		10 706		11 920		12 915
Köksväxter, färska och djupfrysta ¹	298,8	3 237	298,4	3 792	306,4	4 067
Frukt och bär, färska och djupfrysta ¹	458,5	3 542	449,0	3 951	456,5	4 200
Köksväxter, torkade ¹ , konserverade m m	68,8	981	66,0	1 081	64,7	1 203
Frukt och bär, torkade eller konserverade, sylt m m	79,1	1 175	71,8	1 259	72,9	1 325
Kastanjer, mandel och nötter	11,7	260	9,4	262	9,7	307
Soppor, även konserverade	9,2	308	7,9	320	8,3	353
Saft ³	127,0	1 203	117,3	1 255	121,0	1 460
Potatis och potatisprodukter		1 950		2 159		2 623
Potatis, färsk ¹	550,5	1 242	551,8	1 409	549,6	1 774
Potatisprodukter	44,7	708	45,5	750	44,6	849
Socker och sirap	168,5	988	169,8	1 087	159,9	1 128
Kaffe, te och kakao		3 687		4 094		4 898
Kaffe, rostat	82,1	2 894	74,4	3 162	75,0	3 868
Te	2,9	238	2,9	260	2,9	301
Choklad och konfektyrvaror	76,2	3 853	75,5	4 326	79,2	5 073
Glass ³	111,3	1 706	112,6	1 860	112,6	2 010
Honung, vissa såser, kryddor och salt ¹	45,9	869	48,1	1 059	48,3	1 188
Malt- och läskedrycker ³	602,1	3 785	590,0	3 981	596,7	4 305
Summa livsmedel		73 138		80 847		89 975
Alkoholhaltiga drycker ³		12 271		13 636		14 650
Starköl	99,5	1 838	101,1	2 164	105,2	2 450
Vin	86,8	3 052	89,9	3 664	97,2	4 200
Spritdrycker	52,3	7 381	48,2	7 808	45,2	8 000
Tobak		6 732		7 419		8 250
Totalt		92 141		101 902		112 875

1) Uppgifterna baseras på ett bristfälligt material och är därför osäkra.
2) Inkl saltat (rått) kött och fläsk, inälvor och färdiglagad mat innehållande kött.
3) Kvantitetssuppgifter i miljoner liter.
4) Fr o m 1983 även mellanmjölk.
Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.11 Konsumtion av livsmedel m m åren 1982–1984. Kilogram per person*Consumption of food etc. in 1982–1984. Kilogrammes per person*

Varuslag	1982	1983 (prel.)	1984 (prel.)
Bröd och spannmålsprodukter			
Mjöl och gryn	22,4	22,4	22,6
Mjölprodukter, exkl bröd och konditorivaror	6,3	6,4	6,8
Knäckebröd m m	6,2	6,4	6,4
Mjukt matbröd	31,3	30,8	31,1
Kaffebröd ¹	4,0	3,7	3,7
Konditorivaror ¹	2,6	2,4	2,4
Skorpor, kex, rån m m ¹	6,0	5,5	5,6
Kött och köttvaror			
Kött och fläsk, färskt och djupfryst ²	28,1	27,9	25,4
Fjäderfäkött, färskt och djupfryst ¹	4,7	4,9	4,6
Charkuterivaror, oblandade	3,6	3,6	3,6
Charkuterivaror, blandade	17,5	16,9	16,3
Köttkonserver	2,1	2,0	1,9
Kötsoppor, även konserverade	1,1	1,0	1,0
Fisk, kräftdjur och blötdjur			
Färsch och djupfryst fisk ¹	6,1	6,2	6,3
Djupfryst filead fisk	2,3	2,4	2,3
Konserver och beredd fisk	6,2	6,1	6,3
Kräftdjur och blötdjur	2,4	2,4	2,3
Mjölk, grädde och ost			
Direktförsäld och hemmaförbrukad mjölk, liter	4,9	4,7	4,4
Konsumtionsmjölk, filmjölk m m, liter	121,9	122,3	118,8
Skummjölk, lättmjölk, lättfil, liter ³	53,8	53,3	56,3
Tunn grädde, gräddfil, liter	2,5	2,4	2,4
Tjock grädde, liter	4,9	4,9	5,2
Mjölkpulver	0,1	0,1	0,1
Härdost	11,4	11,6	11,9
Annan ost	2,8	2,9	3,0
Ägg ¹	11,2	11,2	11,2
Smör m m	6,7	7,2	7,5
Hushållsmargarin inkl lättmargarin	14,5	14,2	13,9
Majonnäs	0,6	0,6	0,6
Köksväxter, frukter och bär			
Köksväxter, färska och djupfrysta ¹	29,2	29,5	30,2
Frukt och bär, färska och djupfrysta ¹	55,2	53,9	54,8
Köksväxter, torkade ¹ , konserverade m m	8,2	7,9	7,7
Frukt och bär, torkade eller konserverade, sylt m m	9,5	8,6	8,7
Kastanjer, mandel och nötter	1,4	1,1	1,2
Soppor, även konserverade	1,1	1,0	1,0
Saft ¹ , liter	15,3	14,1	14,5
Potatis och potatisprodukter			
Potatis, färsk ¹	66,1	66,3	65,9
Potatisprodukter	5,4	5,5	5,4
Socker	19,7	19,9	18,6
Sirap	0,6	0,5	0,5
Kaffe, rostat	9,9	8,9	9,0
Te	0,3	0,3	0,3
Kakao	1,2	1,1	1,1
Choklad och konfektyrvaror	9,2	9,1	9,5
Glass liter	13,4	13,5	13,5
Honung, såser med högst 20 % fetthalt, kryddor och salt ¹	5,5	5,7	5,8
Malt- och läskedrycker, liter	72,3	70,8	71,6
Kolsyrade läskedrycker och mineralvatten	37,0	37,7	38,4
Svagdricka, lättöl och öl, typ A	35,3	33,1	33,2
Alkoholhaltiga drycker, liter			
Starköl	12,0	12,1	12,6
Vin	10,4	10,8	11,7
Spritdrycker	6,3	5,8	5,4

1) Uppgifterna baseras på ett bristfälligt material och är därför osäkra.

2) Inkl saltat (rätt) kött och fläsk, inälvor och färdiglagad mat innehållande kött.

3) Fr o m 1983 ingår mellanmjölk.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.12 Energitillförsel genom olika slag av jordbruksprodukter och livsmedel 1960, 1970, 1980 och 1984. Megajoule per person och dag*Energy supply by different agricultural and food products in 1960, 1970, 1980 and 1984. Megajoule per person and day*

Produkt	1960 MJ	1970 MJ	1980 MJ	1984 ¹ MJ	%
Bröd och spannmålsprodukter	3,14	2,96	3,04	3,10	24
Kött och köttvaror	1,28	1,36	1,54	1,36	11
Fisk, kräftdjur m m	0,20	0,21	0,25	0,25	2
Mjölk och mjölkpulver	1,19	1,11	1,16	1,14	9
Grädde	0,18	0,21	0,26	0,27	2
Ost	0,31	0,36	0,57	0,60	5
Ägg	0,17	0,18	0,17	0,17	0
Smör inkl Bregott	0,82	0,51	0,54	0,64	5
Margarin inkl matolja m m	1,09	1,31	1,25	1,19	10
Köksväxter, frukt och bär	0,70	0,91	0,91	0,88	7
Potatis och potatisprodukter	0,72	0,66	0,68	0,69	6
Socker och sirap	1,35	1,01	0,91	0,87	7
Malt- och läskedrycker					
exklusive starköl ²	0,21	0,37	0,28	0,27	2
Andra livsmedel	0,46	0,68	0,82	0,68	6
Alkoholhaltiga drycker ³	0,19	0,24	0,34	0,32	3
Samtliga varuslag	12,01	12,08	12,72	12,55	100

1) Preliminära uppgifter.

2) Starköl ingår 1960 och 1970.

3) Starköl, vin och sprit. Se dock not 2.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Uppgifter om den dagliga energitillförseln per person av olika produkter lämnas i tabell 10.12. Den totala energitillförseln per person och dag genom livsmedel har under perioden 1960–1984 ökat något. Ökningen gäller främst i fråga om animaliska livsmedel som kött, grädde och ost.

Det dagliga energibehovet per person beräknas av livsmedelsverket vara 8,5 megajoule för kvinnor och 11,5 megajoule för män.

Annan publicering

Konsumtionen i Sverige av livsmedel m m årligen sedan 1960; (stencil) uppgifterna publiceras också i Jordbruksekonomiska meddelanden, där även kostens näringsinnehåll redovisas. Statens jordbruksnämnd.

Per capita-konsumtionen av livsmedel m m i Sverige årligen sedan 1960; (stencil) uppgifterna publiceras även i Jordbruksekonomiska meddelanden. Statens jordbruksnämnd.

Utrikeshandel

Inom SCB sammanställs den officiella utrikeshandelsstatistiken. På basis av denna beräknar jordbruksnämnden den svenska utrikeshandeln med jordbruksprodukter och livsmedel. I detta kapitel redovisas definitiva uppgifter för åren 1980–1984.

Resultat

Värdet av den svenska importen av jordbruksprodukter och livsmedel har enligt tabell 10.13 ökat successivt i löpande priser under perioden 1980–1984 och uppgick det sistnämnda året till 14,2 miljarder kronor. Norge, Danmark och Nederländerna svarar för de största andelarna av importen.

Exporten som ökat relativt sett mer än importen uppgick 1984 till 6,7 miljarder kronor. Stora ökningar har främst skett till Storbritannien, Väst- och Östtyskland samt USA och Japan (se tabell 10.14). Den största delen av såväl export som import utgörs av vegetabiliska produkter enligt fördelningen på varuslag i tabell 10.15

Uppgifter om självförsörjningsgraden för ett antal jordbruksprodukter och livsmedel redovisas i tabell 10.16 för perioden 1966–1984. Självförsörjningsgraden anges där som kvoten mellan inhemsk produktion och konsumtion (i förekommande fall inklusive utsädes- och foderförbrukning samt svinn). Tabellen visar att ett produktionsöverskott förelegat under hela den redovisade tidsperioden för brödsäd, oljväxter, fläsk, smör och ägg. De preliminära uppgifterna för 1983/84 visar ett särskilt stort överskott av vete, medan underskottssituation för första gången på många år redovisats för fodersäd.

Konsumtionen av frukt och grönsaker baserades till ungefär hälften på import.

Annan publicering

Sveriges utrikeshandel med livsmedel m m årligen sedan 1950. Statens jordbruksnämnd (stencil).

Utrikeshandel. Del 1 och 2 Preliminära uppgifter återfinns i SCBs SM H; vissa uppgifter dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden. SCB.

Svensk import och export av trädgårdsprodukter 1970–74. Lantbrukshögskolan, konsulentavdelningen vid Alnarp. Trädgård 83.

Svensk import 1975 komplement till ovanstående. Lantbrukshögskolan, konsulentavdelningen vid Alnarp (stencil).

Till kategorierna jordbruksprodukter och livsmedel räknas sedan år 1959, då den nu gällande indelningen av utrikeshandelsstatistiken (den s k CCC-nomenklaturen) började tillämpas, följande varugrupper.

Kap 1 – 4

Levande djur
Kött, fläsk och andra ätbara djurdelar
Fisk och skaldjur
Mjöl- och mejeriprodukter, ägg, honung

Ur kap 5

Tarmar

Kap 7 – 12

Köksväxter m m
Frukt m m
Kaffe, te och kryddor
Spannmål
Produkter från kvarnindustri, malt, stärkelse m m
Oljehaltiga fröer och frukter, vallväxtfröer, foderväxter m m

Kap 15 – 21

Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor m m
Varor av kött, fläsk, fisk och skaldjur
Socker och sockerkonfektyrer
Kakao och varor därav
Varor av spannmål, mjöl och stärkelse, bakverk
Varor av köksväxter och frukter m m
Diverse näringsmedel

Kap 23

Beredda fodermedel

Till gruppen jordbruksprodukter räknas i princip produkter enligt sammanställningen ovan exklusive fisk, frukt, köksväxter, kaffe, te, kakao, kryddor m m

Tabell 10.13 Importen av jordbruksprodukter och livsmedel 1980–1984. Miljoner kronor*Imports of foodstuffs etc. in 1980–1984. Millions of Swedish kronor*

Exportörande land	1980	1981	1982	1983	1984
Danmark	944	950	1 004	1 233	1 320
Finland	169	185	204	204	271
Island	63	45	47	59	64
Norge	860	889	1 050	1 364	1 388
Belgien, Luxemburg	78	86	104	199	379
Bulgarien	27	20	25	32	34
Frankrike	245	206	265	239	291
Förbundsrepubliken Tyskland	504	606	678	736	719
Irland	35	36	52	56	57
Italien	306	308	353	444	456
Nederländerna	588	578	715	845	1 056
Polen	109	64	65	96	91
Portugal	27	26	29	29	36
Rumänien	35	27	29	27	26
Schweiz	145	164	188	225	207
Sovjetunionen	18	19	21	23	24
Storbritannien	307	296	300	353	361
Tjeckoslovakien	11	10	9	11	11
Tyska demokratiska republiken	12	9	12	14	19
Ungern	65	84	95	111	127
Österrike	87	76	101	97	108
Förenta Staterna	673	766	846	817	888
Kanada	162	172	194	188	197
Japan	14	12	10	11	17
Samtliga länder	9 281	9 472	10 966	12 668	14 219

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.14 Exporten av jordbruksprodukter och livsmedel 1980–1984. Miljoner kronor*Exports of foodstuffs etc. in 1980–1984. Millions of Swedish kronor*

Importerande land	1980 ¹	1981 ¹	1982 ¹	1983 ¹	1984 ²
Danmark	434	457	510	573	629
Finland	255	343	586	410	449
Island	10	15	16	31	38
Norge	400	415	578	663	736
Belgien, Luxemburg	18	18	28	21	42
Bulgarien	0	0	0	0	0
Frankrike	68	80	118	116	146
Förbundsrepubliken Tyskland	359	442	535	536	864
Irland	4	5	8	9	10
Italien	213	169	254	241	341
Nederländerna	91	108	156	263	187
Polen	82	47	156	285	274
Portugal	11	18	43	95	25
Schweiz	53	82	115	97	89
Sovjetunionen	405	520	185	278	345
Storbritannien	105	141	151	205	317
Tjeckoslovakien	18	18	23	34	35
Tyska demokratiska republiken	85	43	168	133	280
Ungern	14	16	17	23	17
Österrike	26	30	40	45	54
Förenta Staterna	70	105	125	269	442
Kanada	6	14	11	22	27
Japan	59	169	422	698	371
Samtliga länder	3 200	3 720	4 917	5 997	6 659

1) Direktlandningar av fisk i utländska hamnar ingår.

2) Direktlandningar av fisk i utländska hamnar ingår ej.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.15 Utrikeshandeln med jordbruksprodukter 1982–1984. Miljoner kronor
Foreign trade in agricultural products in 1982–1984. Millions of Swedish kronor

Varuslag	1982		1983		1984	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export
<i>Levande djur och animaliska produkter (exklusive fetter och oljor)</i>						
Levande djur	37	26	30	42	51	47
Kött, fläsk och andra ätbara djurdelar	279	1 008	355	1 082	285	1 206
Kött- och fläskkonserver m m	67	16	79	25	72	38
Tarmar	47	28	52	30	50	36
Mjölk, mejeriprodukter och ägg	212	409	233	542	249	458
Summa	642	1 487	758	1 724	720	1 791
<i>Vegetabiliska produkter (exklusive fetter och oljor)</i>						
Potatis	13	21	28	10	131	7
Potatisprodukter	24	23	24	23	44	27
Brödsäd	60	391	61	564	84	884
Fodersäd	61	392	99	373	85	322
Mjöl och gryn	52	88	62	86	72	64
Malt	6	34	9	37	8	24
Stärkelse	53	0	100	0	105	0
Sockerbetor	0	0	2	0	3	0
Varor av spannmål m m	337	255	369	301	422	368
Socker, sirap och melass	108	65	84	35	158	29
Fodermedel, hö m m	715	63	787	89	805	82
Oljeväxtfröer och oljehaltiga frukter	142	142	135	262	234	179
Djupfrysta ärtor	0	70	0	77	0	109
Ärtor, bönor m m	31	2	25	2	25	3
Vallväxtfröer m m	63	73	82	83	130	75
Summa	1 665	1 619	1 867	1 942	2 305	2 172
<i>Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor</i>						
Sjödjursolja	34	9	35	9	63	11
Sojaolja	184	33	248	54	350	45
Raps- och rybsolja	1	170	1	189	2	312
Övriga fetter och oljor	327	193	414	290	507	399
Summa	546	405	699	543	923	767
Summa jordbruksprodukter	2 853	3 511	3 324	4 209	3 948	4 730

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.16 Självförsörjningsgrad för några jordbruksprodukter och livsmedel 1966/70–1983/84

Degree of self-sufficiency for some agricultural and food products in 1966/70–1983/84

Produkt	1966/70	1971/75	1976/80	1981/82	1982/83	1983/84 ¹
Vete	121	170	162	134	152	165
Råg	102	139	137	103	126	118
Brödsäd	118	162	156	129	148	157
Fodersäd	110	111	110	117	115	94
Oljeväxter	..	159	142	132	135	132
Potatis	96	94	98	101	97	96
Socker	68	75	93	102	105	79
Nötkött	112	96	100	111	115	115
Fläsk	112	115	109	118	116	120
Ost	87	88	89	97	93	93
Smör	106	125	119	123	128	123
Ägg	103	103	103	103	106	110
Frukt och bär	37	34	31	34	28	52
Grönsaker	60	59	51	53	51	52

1) Preliminär uppgift.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

11 Ekonomi

I kapitel 11 beskrivs jordbrukssektorn i dess helhet och sektorns roll i samhällsekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per familj redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Jordbrukarnas tillgångar och skulder redovisas i ett avslutande avsnitt.

Kapitel 11 innehåller avsnitt om

- Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
- Totalkalkyler för hela jordbruket
- Intäkter, kostnader m m för företagen
- Prisindex
- Jordbrukarfamiljernas inkomster
- Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i *nationalräkenskaperna* i form av den s k bruttonationalprodukten. Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI (standard för svensk näringsgrensindelning). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 11, dvs förutom egentligt jordbruk med husdjurskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjurskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft och avskrivning samt företagens driftsöverskott) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionsvärdet inom jordbruket baseras på jordbrukets totalkalkyl (se nedan).

Resultat

Av tabell 11.1 kan utläsas jordbrukets andel av BNP till faktorpriser i löpande priser åren 1965–1983.

I tabell 11.2 redovisas förädlingsvärdet inom jordbruket och BNP till faktorpriser i löpande priser för åren 1979–1983.

Annan publicering

SCB, nationalräkenskaperna SM
1980:4.4, 1981:2.5, 1983:2.5,
1984:5.5 jämte Appendix.

Tabell 11.1 Bidrag från jordbruket till bruttonationalprodukten i faktorpris 1965–1983. Löpande priser

Contribution to the gross domestic product by agriculture in 1965–1983. Current prices

År	Totala bruttonationalprodukten, i faktorpris, milj kronor	Bidrag från jordbruket, i faktorpris	
		Milj kr	Procent
1983	631 604	11 784	1,9
1980	476 405	9 406	2,0
1975	268 373	6 128	2,3
1970	153 319	3 913	2,6
1965	101 436	4 251	4,2

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Tabell 11.2 Förädlingsvärdet inom jordbruket och bruttonationalprodukten till faktorpriser i löpande priser och med fördelning på faktorinsatser 1979–1983. Milj kr

Agriculture value added and gross domestic products at factor prices, current prices, by factor incomes in 1979–1983. Millions of Swedish kronor

Förädlingsvärde respektive bruttonationalprodukt	1979	1980	1981	1982	1983
Förädlingsvärdet inom jordbruk m m	8 471	9 406	10 523	12 255	11 784
löner inkl kollektiva avgifter	1 855	1 904	2 117	2 167	2 272
kapitalförslitning	2 444	2 734	3 010	3 371	3 836
driftsöverskott	4 172	4 768	5 396	6 717	5 676
Totala bruttonationalprodukten	420 025	476 405	515 940	566 959	631 604
löner inkl kollektiva avgifter	299 946	337 085	368 363	389 526	421 042
kapitalförslitning	51 723	59 421	66 479	74 675	84 339
driftsöverskott	68 356	79 899	81 098	102 758	126 223

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Totalkalkyler för jordbruket i dess helhet

Som underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden görs beräkningar av jordbrukets intäkter och kostnader enligt den s k totalkalkylen för jordbruket. Beräkningarna handhas av lantbruksekonomiska samarbetsnämndens sektorsgrupp och utförs huvudsakligen inom statens jordbruksnämnd.

I kalkylberäkningarna behandlas hela det svenska jordbruket som ett enda företag. Intern omsättning – t ex av fodersäd – beaktas därför inte. Intäkterna omfattar produktion till avsalu och till naturaförbrukning inom jordbruket. Av lagerförändringar tas hänsyn endast till förändringar i djurkapitalet. Värdet av bostadsförmåner ingår inte, vilket man bör observera vid jämförelse med deklarationsundersökningen för jordbrukare.

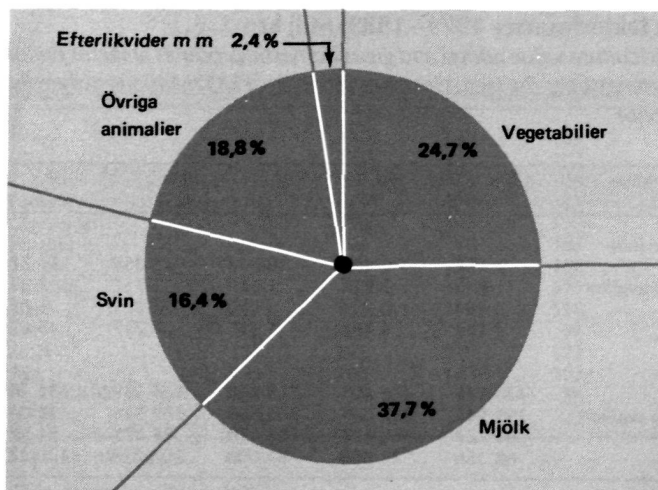
Beräkningarna avser endast den egentliga jordbruksdriften. Således omfattar kalkylen i princip inte skogsbruk och trädgårdsbruk och inte heller biinkomster av typen körslor.

För en detaljerad redovisning av beräkningsmetoderna hänvisas till samarbetsnämndens publicering.

Resultat

Totalkalkylens beräkningar av jordbrukets intäkter redovisas i tabell 11.3 och i diagram 11.4. Animalierna svarar för en betydande del av jordbrukets totala intäkter, 73 %. Bland animalierna dominerar mjölken med drygt hälften av de totala intäkterna. Produktionen av vallväxter och fodersäd utnyttjas i animalieproduktionen, varför enbart avsalugrödor redovisas som intäkter av vegetabilier.

Diagram 11.4 Jordbrukets totala intäkter m m enligt totalkalkylen 1984. Procentuell fördelning
Income of the agricultural sector in 1984.
Per cent

Tabell 11.3 Jordbrukets totala intäkter m m enligt totalkalkylen 1982–1984

Income of the agricultural sector in 1982–1984

Slag av inkomst m m; varuslag	Värde, miljoner kronor		
	1982	1983	1984 ¹
Vegetabiliska produkter	4 648	4 923	6 179
Normalvete	1 000	1 415	1 521
Kvalitetsvete	347	274	423
Råg	201	231	267
Korn	268	179	540
Havre	502	374	679
Kokärter	9	11	10
Matpotatis	511	600	600
Fabrikspotatis	132	127	164
Sockerbetor	609	578	754
Oljeväxter	824	869	958
Fältdlade köksväxter	247	264	264
Animaliska produkter	16 188	17 085	18 318
Mejerimjolk	7 966	8 433	9 345
K-mjolk utanför mejeri	14	14	15
K-mjolk till hemmaförbrukning	81	80	81
Ägg	808	844	895
Slakt av fjäderfä	413	448	454
Storboskap	2 889	2 988	2 948
Kalv, större	192	205	239
Kalv, mindre	6	8	7
Häst	31	33	32
Får	98	99	103
Svin	3 528	3 807	4 103
Efterlikvider	80	108	73
ULL och fårskinn	10	9	12
Export av levande djur	3	10	10
Låginkomstsatsning	324	280	309
Efterlikvider från centralföreningar	153	205	215
Skördeskadeersättning och-bidrag	21	4	159
Summa inkomster	21 334	22 497	25 180
Förändringar i djurkapitalet	-65	-83	-121
Totala intäkter	21 269	22 414	25 059

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, Jordbrukets totalkalkyl.

I jordbrukets totalkalkyl görs även beräkningar av jordbrukets totala kostnader, vilka redovisas i tabell 11.5 och diagram 11.6.

Ur tabellerna 11.3 och 11.5 kan skillnaderna mellan jordbrukets intäkter och kostnader beräknas. Denna skillnad utgör den beräknade ersättningen för brukarnas och familjernas arbete samt för eget kapital. År 1984 var denna ersättning 3 901 milj kr, vilket är en ökning med 31 % från 1983 men av samma storleksordning som ersättningen för 1982.

Kostnader för avskrivning och underhåll av markanläggningar, byggnader och inventarier är största posten i diagrammet och svarar för ca 30 % av de totala kostnaderna. Bland kostnaderna för förnödenheter svarar köpfodermedel för nära hälften. Kapitalkostnaderna redovisas exklusive ränta på eget kapital. Kostnaderna för maskiner och redskap avser avskrivning, underhåll och traktorskatt.

Annan publicering

Jordbrukets totalkalkyl. Stencil från Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden.

Tabell 11.5 Jordbrukets totala kostnader m m enligt totalkalkylen 1982–1984

Costs of the agricultural sector in 1982–1984

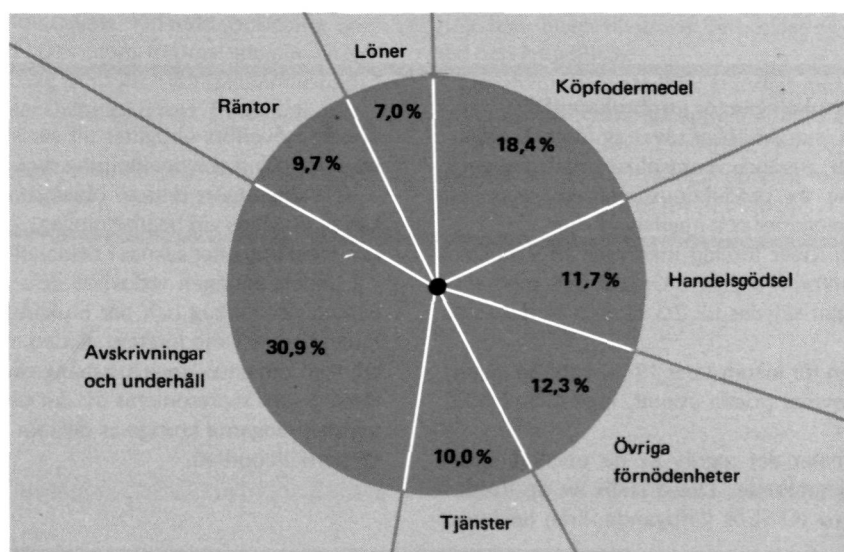
Varuslag	Värde, miljoner kronor		
	1982	1983	1984 ¹
Förnödenheter			
Driv- och smörjmedel	865	922	980
Handelsgödsel och kalk	1 798	2 107	2 466
Köpfodermedel	3 262	3 628	3 887
Förädlings- och handels marginaler	349	388	431
Diverse förnödenheter	488	556	610
Elektricitet	520	558	601
Tjänster			
Frakter	131	143	156
Mjölkkontroll	53	58	63
Seminkostnader	130	141	150
Maskinlegor	116	129	140
Torkningskostnader för bröd- och fodersäd	98	69	83
Personbil	367	392	407
Avbytartjänster	56	68	78
Övriga tjänster	855	965	1 052
Kapitalkostnader			
Markanläggningar	381	418	455
Ekonomibygnader	859	925	1 011
Maskiner och redskap	4 029	4 618	5 070
Kostnader för lånat kapital	1 834	1 954	2 042
Kostnader för lejt arbete	1 212	1 408	1 475
Summa kostnader för inköpta produktionsmedel från andra sektorer samt lejt arbete	17 402	19 446	21 158

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, Jordbrukets totalkalkyl.

Diagram 11.6 Jordbrukets totala kostnader m m enligt totalkalkylen 1984, procentuell fördelning

Costs of the agricultural sector in 1984, per cent

Totalskattningar av jordbrukets intäkter och kostnader erhålls årligen från Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU), som beskrivs nedan.

DU utgör sedan lång tid ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden, vilket är ett centralt område för användningen av undersökningen. Resultaten från DU används därvid för att belysa bl a inkomstutvecklingen för olika grupper av jordbruksföretag. Vidare utnyttjas DU-materialet för beräkning av vissa kostnadsposter i jordbrukets totalkalkyl.

Fr o m inkomståret 1984 genomförs en genomgripande översyn av DU, varvid bl a den nya typklassificeringen av lantbruksföretag införs i undersökningen.

I tabell 11.7 redovisas jordbrukarnas totala intäkter och kostnader åren 1979–1983. Vid en jämförelse med jordbrukets totalkalkyl bör uppmärksammas att DU även innefattar viss omsättning mellan jordbruksföretagen. Skillnaden mellan totalkalkylen och DU är av denna anledning betydande för intäkter av grovfoder och fodersäd samt för inköp av djur.

Annan publicering

Deklarationsundersökningen för jordbrukare, årligen, SCB SM J 1981:6, 1982:4, 1983:9, 1984:6 samt J 41 SM 8501.

Tabell 11.7 Jordbrukarnas intäkter och kostnader 1979–1983. Totalbelopp i milj kr

Holder's receipts and expenditures in 1979–1983. Totals in millions of Swedish kronor

Bearbetningspost	1979	1980	1981	1982	1983
Inkomster av vegetabilier	4 856	5 156	5 847	7 148	7 581
animalier	11 653	13 207	14 726	16 327	17 708
skogsprodukter	1 268	1 891	1 966	2 121	2 244
körslor, arrenden m m	1 239	1 456	1 665	1 752	2 008
Intäkter av naturförmåner	1 144	1 303	1 544	1 570	1 573
Summa bruttointäkter exkl balansändringar	20 160	23 013	25 748	28 918	31 114
Utgifter för förnödenheter	5 596	6 246	7 264	8 294	9 088
inköp av djur	1 697	1 943	2 033	2 084	2 239
underhåll av inventarier och anläggningar	1 753	1 958	2 178	2 479	2 674
räntor	1 608	2 199	2 704	2 907	3 013
arbetslöner	959	1 010	1 053	1 120	1 221
Värdeminskingsavdrag	2 166	2 411	2 586	2 968	3 298
Övriga kostnader	3 877	4 361	4 889	5 523	5 993
Summa kostnader exkl egenavgifter	17 656	20 128	22 707	25 375	27 526
Egenavgifter	570	590	690	983	941
Summa kostnader inkl egenavgifter	18 227	20 718	23 397	26 357	28 467
Bruttointäkter minus kostnader (exkl egenavgifter) före balansändringar etc	2 504	2 886	3 040	3 543	3 589
Balansändringar m m	+400	–55	–107	–236	–18
Bruttointäkter minus kostnader (inkl egenavgifter) efter balansändringar m m	2 333	2 241	2 243	2 324	2 630

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare. (DU).

Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU)

DU baseras på ett slumpmässigt urval av företag. Olika urvalssannolikheter används inom olika urvalsgrupper, dvs kombinationer av produktionsområden, storleksgrupper, brukarekategorier och innehav av djur.

Undersökningen avser företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret. Urvalet byts med 1/3 varje år och omfattar således till 2/3 samma gårdar som föregående år.

I undersökningen för inkomståret 1983, varifrån några huvudresultat redovisas i detta avsnitt, ingick ca 7 800 företag.

Undersökningsmaterialet utgörs av de utvalda jordbrukarnas självdeklarationer. Dessa ställs av de lokala skattemyndigheterna till SCBs förfogande. Från deklara-

tionerna överförs uppgifter till särskilda blanketter, varefter stansning och bearbetning sker.

Bortfallet utgörs dels av objektsbortfall (deklarationen kan ej utnyttjas vid bearbetningen), dels av partiellt bortfall (vissa uppgifter saknas i deklarationen).

I undersökningen redovisas dels totaler, dels medelvärden per företag och per brukare. Vid beräkningarna multipliceras varje företags värden med ett uppräknings-tal, som kan anses ange hur många av totalpopulationens företag som representeras av det utvalda företaget. Vid uppskattningarna korrigeras dels för objektsbortfall, dels för partiellt bortfall.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Intäkter och kostnader

Ekonomi och lönsamhet på företagsnivå kan främst belysas med hjälp av den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), men även med DU (se föregående avsnitt).

Genom JEU, som baseras på bokföringsuppgifter från jordbruksföretag, erhålls årligen uppgifter om intäkter, kostnader och lönsamhetsförhållanden inom jordbruket. Resultaten utgör bl a ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden. Undersökningen är fr o m den 1 juli 1975 förlagd till SCB.

Inom SCB har en översyn gjorts av undersökningens innehåll och utförande, vilket medfört en ändrad uppläggning fr o m 1976 års undersökning.

För närvarande pågår ett utvecklingsarbete med nya kalkylmodeller i JEU, bl a för att effekter av penningvärdets förändringar skall kunna beaktas i resultaten. I utvecklingsarbetet ingår också införandet av det nya typklassificeringssystemet, som kommer att påverka såväl populationsavgränsning som redovisning.

Den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU)

Undersökningen avser företag i lantbruksregistret med mer än 20 hektar åkermark. Dock ingår ej företag i slättbygderna med över 100 hektar åkermark och ej heller företag i skogsbygderna eller Norrland med över 50 hektar åkermark. Vidare bör observeras att endast företag som ägs eller arrenderas av fysiska personer ingår och att vissa trädgårdsföretag och företag med stor produktion av slaktsvin eller höns och kycklingar ej ingår.

Enligt en plan för undersökningen skall urvalets storlek avpassas så att resultaten kommer att baseras på uppgifter från 930 företag. Urvalet består till 3/4 av gårdar som kvarstod från föregående undersökningstillfälle och till 1/4 av nytt urval från lantbruksregistret. Enligt planen kommer urvalet att förnyas med 1/4 varje år.

Materialinsamlingen är omfattande. Till grund för bokslutet ligger främst företagets löpande bokföring av inkomster och utgifter. Dessutom fordras uppgifter från inventeringar av olika slag samt vissa kompletteringsuppgifter. En del uppgifter hämtas direkt från lantbruksregistret.

SCB samarbetar i uppgiftsinsamlingen med Lantbrukarnas Riksförbunds Driftsbyrå, lantbruksnämnder och

skogsvårdsstyrelser. Inom driftsbyråorganisationen är ca 30 kontor engagerade i arbetet, som regleras genom ett avtal mellan SCB och Driftsbyrå.

Driftsbyrån handhar en betydande del av uppgiftsinsamlingen. Utöver bokföringen av inkomster och utgifter sammanställer driftsbyråkontoren uppgifter om åtgång av arbete och dragkraft, lagervärden, skogsavverkning och skogsvårdsåtgärder, naturauttag m m.

För beräkning av bl a kostnader för avskrivning görs olika inventeringar första året företagen är med i JEU. Företagens ekonomibyggnader och bostadshus inventeras av byggnadskunnig personal vid lantbruksnämnderna. Driftsbyrån ansvarar för inventeringar av maskiner och redskap. Byggnadernas och inventariernas värden beräknas vid SCB. Skogsvårdsstyrelserna utför en skogsinventering, som ligger till grund för beräkning av bl a skogsförråd och årlig tillväxt.

Det inkomna materialet granskas manuellt och maskinellt vid SCB. Felaktiga uppgifter rättas av Driftsbyrån.

I redovisningen för 1983 ingick 849 företag. Resterande utgjordes av 47 s k avgångar (företag som visade sig ej tillhöra populationen) och 110 bortfall.

Intäkter och kostnader bestäms med ledning av affärsbokföringens in- och utbetalningar samt balansvärdenas förändringar. Vid bestämning av vissa intäkter och kostnader frångår man dock helt eller delvis affärsbokföringens uppgifter. Bland de viktigare kalkylerade posterna kan nämnas bostadsförmån och avskrivningar.

Resultat

I tabell 11.8 redovisas jordbrukets intäkter 1979 – 1983 enligt JEU, med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion.

För vegetabilier ingår enbart intäkter från avsalugrödor i redovisningen. Under redovisningen av animalier ingår inte värdeförändringar av stamdjur.

I övrig produktion ingår inventariehyror, återbäring och efterlikvid, körslor etc.

Tabell 11.8 Intäkter i jordbruket 1979–1983. Kronor per företag
Receipts in agriculture in 1979–1983. Swedish kronor per holding

Område, storleks- grupp hektar åker	1979	1980	1981	1982	1983
Vegetabilier					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	41 817	50 555	62 865	69 553	70 355
30,1 – 50,0	70 969	87 893	101 594	119 475	124 445
50,1 – 100,0	148 453	175 657	206 080	245 144	249 978
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	10 192	13 794	16 034	22 337	18 117
30,1 – 50,0	30 890	34 951	27 671	34 510	28 132
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	10 154	9 995	10 477	13 149	4 760
30,1 – 50,0	17 310	18 102	16 841	24 578	18 232
Animalier					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	116 670	124 851	137 498	143 518	156 059
30,1 – 50,0	143 243	177 594	196 081	227 474	242 706
50,1 – 100,0	190 628	210 774	240 789	280 636	307 896
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	143 186	156 149	172 884	199 597	236 529
30,1 – 50,0	190 924	223 979	241 111	316 906	331 981
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	94 973	105 851	138 398	144 150	188 511
30,1 – 50,0	174 712	203 184	229 873	267 265	282 463
Övrig produktion					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	4 891	5 163	12 701	11 291	11 206
30,1 – 50,0	7 449	9 795	20 230	14 717	21 121
50,1 – 100,0	11 931	16 518	17 460	25 320	32 162
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	6 491	5 969	9 783	6 560	10 972
30,1 – 50,0	8 892	12 665	9 698	11 108	12 110
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	5 937	9 570	11 448	14 291	41 137
30,1 – 50,0	10 629	7 786	8 420	14 485	14 979
Summa intäkter i jordbruket					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	163 378	180 569	213 064	224 363	237 620
30,1 – 50,0	221 660	275 283	317 905	361 666	388 272
50,1 – 100,0	351 011	402 949	464 328	551 100	590 036
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	159 869	175 912	198 702	228 493	265 617
30,1 – 50,0	230 705	271 596	278 480	362 525	372 223
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	111 064	125 417	160 323	171 590	234 408
30,1 – 50,0	202 651	229 071	255 133	306 328	315 675

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

I tabell 11.9 redovisas jordbrukets kostnader 1979–1983 enligt JEU, med uppdelning på förnödenheter, underhåll, avskrivningar, arbetskostnader m m.

Som förnödenheter har medräknats fodermedel, handelsgödsel, utsäde, drivmedel etc. Till underhållskostnader har räknats utgifter enligt affärsbokföringen samt anställdas arbete med underhåll, dragkraft och uttag av virke från egen skog.

Första året företagen ingår i JEU kalkyleras nuvärden på basis av inventeringar som utförts på företagen.

Som arbetskostnader utanför familjen räknas direkta löner, arbetsgivareavgifter, värdet av förmåner av produkter, bil, telefon etc. Som övriga kostnader räknas diverse för växtodling och husdjur, körslor, försäkringar, personbil etc.

Tabell 11.9 Kostnader i jordbruket 1979–1983. Kronor per företag
Costs in agriculture in 1979–1983. Swedish kronor per holding

Område, storleks- grupp hektar åker	1979	1980	1981	1982	1983	1979	1980	1981	1982	1983
Förnödenheter										
Södra och mellersta Sveriges slättbygder										
20,1 – 30,0	54 099	60 301	67 226	70 320	79 615					
30,1 – 50,0	69 008	82 135	94 152	113 319	128 451					
50,1 – 100,0	111 635	126 895	145 764	167 930	188 384					
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder										
20,1 – 30,0	51 277	52 962	57 614	70 411	91 458					
30,1 – 50,0	73 095	81 823	84 304	128 410	139 319					
Norra Sverige										
20,1 – 30,0	37 074	32 866	44 699	52 498	64 386					
30,1 – 50,0	75 370	71 566	77 123	96 211	99 614					
Kostnader för underhåll										
Södra och mellersta Sveriges slättbygder										
20,1 – 30,0	12 529	13 909	16 416	17 305	17 209					
30,1 – 50,0	16 129	19 587	63 564	25 690	28 798					
50,1 – 100,0	26 815	31 289	32 693	40 541	43 700					
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder										
20,1 – 30,0	13 797	12 516	16 921	20 624	25 531					
30,1 – 50,0	18 506	20 328	23 520	27 902	30 405					
Norra Sverige										
20,1 – 30,0	9 453	13 031	14 394	17 224	18 027					
30,1 – 50,0	17 477	19 075	19 182	24 104	24 574					
Avskrivningar till nuvärde										
Södra och mellersta Sveriges slättbygder										
20,1 – 30,0	37 043	41 776	47 417	49 999	53 280					
30,1 – 50,0	49 155	58 718	66 776	68 211	72 067					
50,1 – 100,0	76 782	83 827	92 012	102 653	105 633					
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder										
20,1 – 30,0	37 982	44 606	54 355	53 503	65 171					
30,1 – 50,0	52 866	62 386	68 177	79 553	76 534					
Norra Sverige										
20,1 – 30,0	29 145	32 635	39 556	45 226	58 580					
30,1 – 50,0	54 781	62 145	69 655	77 799	78 999					
Arbetskostnader utanför familjen										
Södra och mellersta Sveriges slättbygder										
20,1 – 30,0	8 436	9 777	10 300	14 199	12 807					
30,1 – 50,0	15 748	22 390	32 184	28 809	26 321					
50,1 – 100,0	36 128	38 265	40 571	46 705	46 225					
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder										
20,1 – 30,0	16 687	12 908	9 078	19 006	14 644					
30,1 – 50,0	19 864	19 446	26 709	33 048	37 615					
Norra Sverige										
20,1 – 30,0	8 027	13 700	8 931	8 040	11 973					
30,1 – 50,0	17 661	17 332	19 060	18 959	22 649					
Övriga kostnader										
Södra och mellersta Sveriges slättbygder										
20,1 – 30,0	25 574	25 484	29 859	31 524	36 278					
30,1 – 50,0	29 163	36 871	40 297	46 833	50 635					
50,1 – 100,0	40 449	49 757	56 048	66 578	70 315					
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder										
20,1 – 30,0	22 715	26 981	30 748	32 619	41 886					
30,1 – 50,0	32 254	37 180	37 702	43 958	49 263					
Norra Sverige										
20,1 – 30,0	20 031	20 534	26 687	30 345	40 783					
30,1 – 50,0	29 695	29 868	36 018	44 833	46 166					
Summa kostnader										
Södra och mellersta Sveriges slättbygder										
20,1 – 30,0	137 681	151 247	171 218	183 347	199 189					
30,1 – 50,0	179 203	219 701	296 973	282 862	306 272					
50,1 – 100,0	291 809	330 033	367 088	424 407	454 257					
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder										
20,1 – 30,0	142 458	149 973	168 716	196 163	238 690					
30,1 – 50,0	196 585	221 163	240 412	312 871	333 136					
Norra Sverige										
20,1 – 30,0	103 730	112 766	134 267	153 333	193 749					
30,1 – 50,0	194 984	199 986	221 038	261 906	272 102					

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Förutom i JEU redovisas även jordbrukets intäkter och kostnader i DU. De i DU redovisade uppgifterna avser de taxerade intäkterna och kostnaderna.

Den främsta skillnaden mellan DU och JEU är att enskilda intäkt- och kostnadsposter har periodiserats i JEU, medan olika balansändringar i DU oftast redovisas i en enda post.

I DU ingår inga kalkylerade data. Detta innebär t ex att de bokföringsmässiga avskrivningarna redovisas, vilket kan innebära över- eller underavskrivningar i förhållande till kalkylmässiga avskrivningar.

En ytterligare skillnad mellan DU och JEU är att specificeringen på olika intäkt- och kostnadsposter går betydligt längre i JEU än i DU.

Redovisningen av skogsbruket i de lantbruksekonomiska undersökningarna är begränsad till skogsbruket vid jordbruksföretag med mer än 2 ha åker. Från DU erhålls uppgifter om intäkter från skogsprodukter samt insättning och uttag från skogskonto. JEU redovisar en detaljerad kalkyl av skogsbrukets intäkter och kostnader för storleksgrupperna 20–100 ha åker (i skogsbygderna och Norrland enbart 20–50 ha åker).

I tabell 11.10 redovisas intäkter och kostnader i skogsbruket enligt JEU och DU. Som taxerad inkomst av skogsprodukter räknas taxerade inkomster av leveransvirke, avverkningsuppdrag och rotposter.

Kalkylerade intäkter av skogsbruket har erhållits genom justering av skogsinkomsterna för över- och underavverkning. I de kalkylerade kostnaderna har balansändring av kostnader för pågående avverkning också beaktats.

Tabell 11.10 Intäkter och kostnader i skogsbruket 1979–1983. Kronor per företag.

Receipts in forestry in 1979–1983. Swedish kronor per holding

Område, storleksgrupp hektar åker	1979	1980	1981	1982	1983
Taxerad inkomst av skogsprodukter					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	4 855	7 232	8 673	6 781	8 529
30,1 – 50,0	6 230	9 248	10 434	9 223	12 372
50,1 – 100,0	7 385	12 799	14 282	15 574	19 979
Södra och mellersta Sverige skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	19 207	25 155	22 787	23 596	22 085
30,1 – 50,0	21 941	30 661	32 007	41 158	42 455
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	23 590	25 377	29 808	31 919	31 059
30,1 – 50,0	26 868	35 563	46 128	48 934	44 774
Kalkylerade intäkter av skogsbruket inkl värdeändring av skogsförrådet					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	7 504	10 753	10 021	10 352	11 052
30,1 – 50,0	8 447	11 495	11 077	10 958	14 503
50,1 – 100,0	17 829	17 106	18 683	18 614	20 672
Södra och mellersta Sverige skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	32 673	44 944	46 135	19 532	39 537
30,1 – 50,0	23 910	30 032	33 385	29 443	42 931
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	36 024	43 122	51 568	71 232	44 252
30,1 – 50,0	29 169	50 013	51 827	46 458	38 379
Kalkylerade kostnader i skogsbruket exkl avskrivningar, arbets- och räntekostnader					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	927	1 784	2 266	1 956	2 439
30,1 – 50,0	1 072	2 070	1 873	1 723	2 260
50,1 – 100,0	2 482	3 544	2 845	3 736	3 897
Södra och mellersta Sverige skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	2 937	5 342	6 796	5 921	8 630
30,1 – 50,0	3 664	4 535	4 340	4 473	7 044
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	5 121	5 203	9 480	10 605	13 175
30,1 – 50,0	4 168	5 434	9 131	9 168	8 284

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU). Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Resultat i jord- och skogsbruk

Uppgifter rörande jordbruksföretagens resultat kan i första hand hämtas ur JEU, som är uppbyggd enligt företagsekonomiska principer.

Det kan dock vara av intresse att även följa det taxerade resultatet i jordbruket. I tabell 11.11 och diagram 11.12 redovisas jordbrukets resultat enligt DU.

I de fall underskott uppkommer i det taxerade resultatet för förvärvskällan jordbruksfastighet redovisas nettointäkten lika med noll. Olika balansposter påverkar nettointäktens storlek.

I posten taxerade bruttointäkter av jordbruksfastighet minus kostnader (inkl egenavgift) före balansändring m m beaktas förekommande underskott samtidigt som effekterna av olika balansändringar inte påverkar resultatet.

Differensen mellan de båda resultatmåten i diagrammet förklaras främst av att underskotten inte beaktats i den taxerade nettointäkten.

Tabell 11.11 Taxerat resultat i jord- och skogsbruket 1979–1983. Kronor per företag

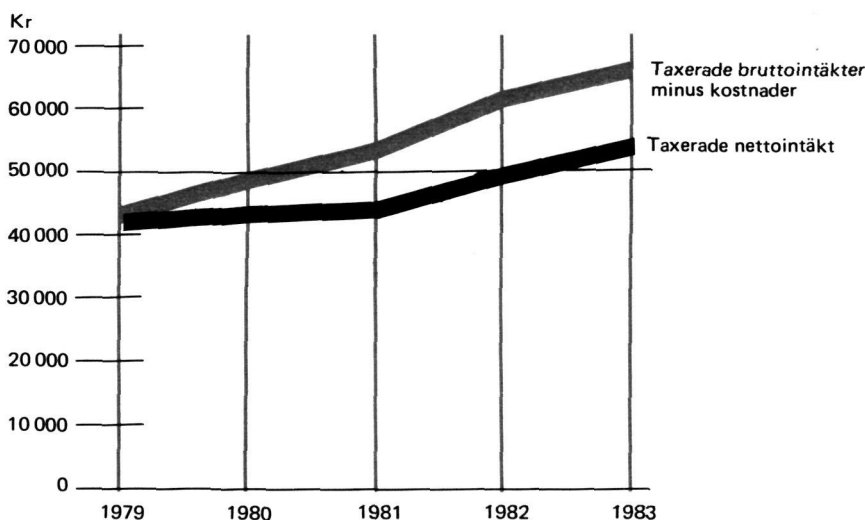
Trading result in agriculture and forestry 1979–1983. Swedish kronor per holding

Område, storleksgrupp hektar åker	1979	1980	1981	1982	1983
Taxerade nettointäkter av jordbruksfastighet					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1–30,0	31 734	32 250	33 375	35 397	39 437
30,1–50,0	41 758	43 344	44 849	49 678	54 324
50,1–100,0	52 437	54 785	56 172	62 068	69 563
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1–30,0	40 658	42 236	42 284	41 154	41 821
30,1–50,0	49 217	49 454	50 043	50 808	58 237
Norra Sverige					
20,1–30,0	27 623	28 268	31 684	33 143	35 428
30,1–50,0	35 801	39 186	41 785	47 698	51 087
Taxerade bruttointäkter av jordbruksfastighet minus kostnader (inkl egenavgift) före balansändring m m					
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1–30,0	24 615	29 586	29 487	30 394	36 046
30,1–50,0	35 022	40 058	43 346	46 540	51 152
50,1–100,0	41 380	48 663	45 036	60 282	70 556
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1–30,0	36 655	40 053	39 639	41 324	37 689
30,1–50,0	42 103	46 624	49 351	49 308	54 892
Norra Sverige					
20,1–30,0	20 229	20 076	30 181	33 808	28 160
30,1–50,0	20 812	38 674	43 727	46 597	46 865

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Diagram 11.12 Taxerat resultat i jord- och skogsbruk 1979–1983, storleksgruppen 30–50 ha åker i södra och mellersta Sveriges slättbygder. Kronor per företag

Trading result in agriculture and forestry in 1979–1983, holdings of 30–50 hectares of arable land in the plains in the south and the middle of Sweden. Swedish kronor per holding

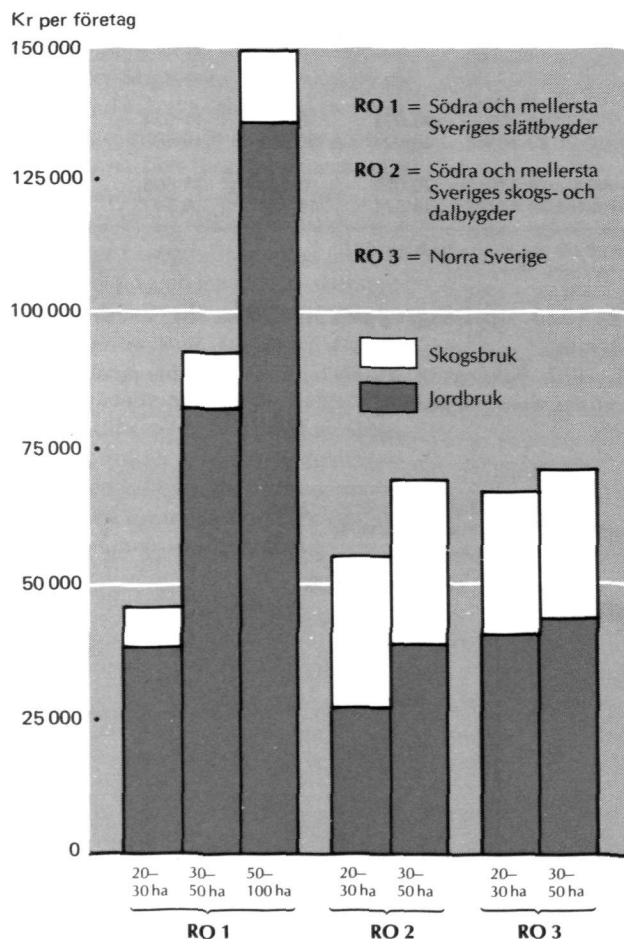
Redovisningen i JEU ger en mer rättvisande bild av resultatutvecklingen än vad deklarationsmaterialet ger. Detta sammanhänger bl a med att periodiseringen av olika intäkter och kostnader inte påverkas av bokslutsdispositioner i så stor utsträckning som i DU. Vidare innehåller JEU vissa kalkylmässiga beräkningar. I tabell 11.13 och diagram 11.14 redovisas resultatutvecklingen i jord- och skogsbruk enligt JEU.

Det kalkylerade resultatet i jordbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning har belastats med avskrivningar till nuvärde. Kostnaderna för anhörigas arbete har kalkylerats på basis av antalet redovisade timmar.

Detsamma gäller för det kalkylerade resultatet i skogsbruket.

Diagram 11.14 Kalkylerat resultat i jord- och skogsbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning 1983. Storleksgrupper och riksområden. Kronor per företag

Trading results in agriculture and forestry less rent paid and interest paid in 1983. Size groups and Major Regions. Swedish kronor per holding

Tabell 11.13 Kalkylerat resultat i jord- och skogsbruket enligt JEU 1979–1983. Kronor per företag

Trading results in agriculture and forestry 1979–1983. Swedish kronor per holding

Område, storleksgrupp hektar åker	1979	1980	1981	1982	1983
-----------------------------------	------	------	------	------	------

Kalkylerat resultat i jordbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning

Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1–30,0	25 697	29 322	41 016	41 846	38 431
30,1–50,0	42 458	55 583	78 803	60 806	82 001
50,1–100,0	59 203	72 916	126 641	97 240	135 779
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1–30,0	17 410	25 938	32 331	29 985	26 927
30,1–50,0	34 119	50 433	49 654	38 068	39 088
Norra Sverige					
20,1–30,0	7 333	12 649	26 057	18 257	40 660
30,1–50,0	7 667	29 086	34 096	44 423	43 673

Kalkylerat resultat i skogsbruket före räntekostnader och familjens arbetsersättning

Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1–30,0	6 200	7 662	6 987	6 185	7 229
30,1–50,0	6 446	8 034	7 683	7 409	10 378
50,1–100,0	12 483	11 455	11 492	13 667	13 862
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1–30,0	27 658	37 245	29 857	36 503	28 234
30,1–50,0	17 185	22 866	20 592	25 112	30 312
Norra Sverige					
20,1–30,0	26 759	33 128	39 617	56 473	26 789
30,1–50,0	21 954	41 379	40 192	32 878	27 482

Kalkylerat resultat i jord- och skogsbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning

Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1–30,0	31 896	36 983	48 003	48 032	45 659
30,1–50,0	48 904	63 616	86 486	68 215	92 379
50,1–100,0	71 686	84 371	138 133	110 907	149 641
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1–30,0	45 068	63 184	62 186	66 488	55 161
30,1–50,0	51 304	73 298	70 246	63 180	69 399
Norra Sverige					
20,1–30,0	34 092	45 777	65 674	74 730	67 449
30,1–50,0	29 620	70 465	74 288	77 301	71 155

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Annan publicering

Jordbruksekonomiska undersökningen, årligen, SCB SM J 1980:16, 1981:18, 1982:19, 1983:16 samt 1984:19.

Prisindex

Genom lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp utarbetas och publiceras månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Detta indexsystem syftar främst till att möjliggöra jämförelser, med beaktande av indexsystemets konstruktion, mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Vidare belyses prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel samt prisutvecklingen vid internationell handel med jordbruksprodukter.

Följande indexserier beräknas:

- 1 Produktionsmedelsprisindex
- 2 Avräkningsprisindex
- 3 Prisregleringsprisindex
- 4 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel
- 5 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel
- 6 Världsmarknadsprisindex

Vidare beräknas två delserier av det officiella konsumentprisindex (KPI), som är ett kedjeindex med ettårslänkar. Dessa delserier omfattar "övriga" livsmedel och totalindex exkl. jordbruksreglerade livsmedel.

Serierna 1–3 och 6 utarbetas av jordbruksnämnden och 4–5 av SCB.

Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är numera 1980. Tidigare var budgetåret 1966/67 basperiod. Vikterna i indexserierna 1–3 och 6, vilka ändras i juli varje år, baseras på normerade värden avseende produktion, konsumtion och inköp för året närmast före det budgetår vikterna skall användas. Indextalen med nya vikter kedjas till äldre serier på grundval av relationer mellan indextalen under budgetåret närmast före viktbytet. Vikterna i indexserierna 4 och 5, vilka ändras i januari varje år, baseras på vikterna i konsumentprisindex och kedjning av indextalen görs.

Produktionsmedelsprisindex belyser prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel exklusive lejt arbete. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, avskrivning, underhåll och ränta på lånat kapital.

Vägningsstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på beräkningsunderlaget till jordbrukets totalkalkyl. Vid vägningsstalsberäkningarna samt vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter

jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i totalkalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdesskatt.

Avräkningsprisindex belyser prisutvecklingen vid producenternas försäljning av sådana jordbruksprodukter som övergår från jordbrukssektorn till andra sektorer i samhället. Försäljningen inom jordbrukssektorn av sådana produkter som vidareförädlas ingår inte i index.

Vägningsstalen i avräkningsprisindex grundas på s k normkalkyler, vilka utarbetas inom lantbruksekonomiska samarbetsnämndens sektorsgrupp. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård. Priserna inkluderar i allmänhet produktbundna subventioner.

Prisregleringsprisindex skall registrera prisutvecklingen för jordbrukets varor i det led där prisregleringen verkar (t ex slaktdjur vid slakteri och konsumtionsmjölk vid mejeri), vilket för flertalet varor är ett led senare än i avräkningsprisindex.

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel bygger huvudsakligen på SCBs producentprisindex för livsmedelsindustrin och avser delvis priser för samma varor som i prisregleringsprisindex.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel mäter prisutvecklingen i detaljhandeln för motsvarande varor som producentprisindex för livsmedelsindustrin. Viktsystemet och varuurlvalet är i princip desamma som för detta. Prisuppgifterna är identiska med dem för konsumentprisindex (se nedan).

Världsmarknadsprisindex avser att mäta prisutvecklingen vid internationell handel för de jordbruksprodukter som inverkar på den inhemska prisbildningen. Prisberäkningarna grundar sig vad gäller vegetabilieprodukter på internationella noteringar och vad gäller animalieprodukter på priser inom EG vilka justeras för gällande importavgifter och exportbidrag.

Konsumentprisindex utarbetas månadsvis av SCB och skall mäta prisförändringar vid oförändrad levnadsnivå. I tabell 11.18 redovisas delserier av konsumentprisindex avseende jordbruksreglerade livsmedel och övriga livsmedel. Mervärdesskatt ingår i prisuppgifterna för konsumentprisindex men inte i prisuppgifterna för övriga indexserier.

Utvecklingen av de olika indexserierna utarbetade inom lantbruksekonomiska samarbetsnämnden för perioden 1981–1984 framgår av tabell 11.18. Ur tabellen kan uträknas bl a att avräkningspriserna under denna period ökade med 95 % och att jordbrukets kostnader, exklusive arbetskostnader och ränta på eget kapital, ökade med 119 %.

Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex, som beskrivs på föregående sida, har en central roll vid jordbrukspolitiska ställningstaganden.

I tabell 11.15 redovisas vissa prisserier som utnyttjats vid indexberäkningarna. Prisserierna för fabrikspotatis avser potatis för stärkelse och råsprit inkl skördeskadeavgift. Serien avseende fjäderfä omfattar fr o m 1974 även grillkyckling. För konsumtionsmjölk redovisas priset i kronor per 100 liter. I tabell 11.16 återfinns indextal för delposterna i avräkningsprisindex.

Tabell 11.15 Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1975 och 1981–1984

Prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products in 1975 and 1981–1984

Varuslag	1975	1981	1982	1983	1984
Traktorer, kr/st	48 600	116 400	138 400	163 200	185 600
Drivmedel, kr/100 liter					
Dieselolja	47	173	220	238	261
Handelsgödselmedel, kr/100 kg					
Kalksalpeter, 15,5 % N	36	61	71	84	100
Kalkammonsalpeter, 28,0 % N	50	94	111	133	157
Superfosfat, 9,0 % P	45	61	71	84	98
Supra PK 7–13	51	73	86	101	118
Supra NPK 16–7–13	79	133	156	185	212
Supra NPK 20–5–9	72	126	148	175	205
Vegetabilier, kr/100 kg					
Vete	65	102	115	125	129
Råg	61	96	111	121	127
Korn	59	96	109	117	122
Havre	57	94	106	113	116
Vallhö	54	65	69	75	71
Matpotatis	84	127	132	152	184
Fabrikspotatis	24	41	42	44	46
Sockerbeter	14	21	23	25	27
Vetekli	64	115	128	140	148
Krautfoderblandningar	104	209	242	280	297
Melass	59	115	117	126	159
Animalier, kr/100 kg					
Kött av					
Storboskap	1 135	1 764	1 908	1 974	2 027
Mellankalv	1 242	1 825	1 926	2 118	2 305
Mindre kalv	868	1 566	1 363	1 300	1 231
Häst	863	1 060	1 183	1 241	1 265
Får och lamm	1 148	1 705	1 859	1 860	1 953
Slaktsvin	632	1 024	1 114	1 303	1 285
Fjäderfä	772	1 122	1 223	1 271	1 472
Mejerimjölk	115	194	214	226	244
Konsumtionsmjölk	134	287	338	355	393
Smör	848	1 192	1 335	1 481	1 640
Ost, helfet					
Svecia	815	1 501	1 760	1 808	2 142
Herrgård	896	1 628	1 812	1 856	2 282
Ägg	466	837	870	909	961

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 11.16 Indextal i delposter i avräkningsprisindex 1982–1984 (1980 = 100)

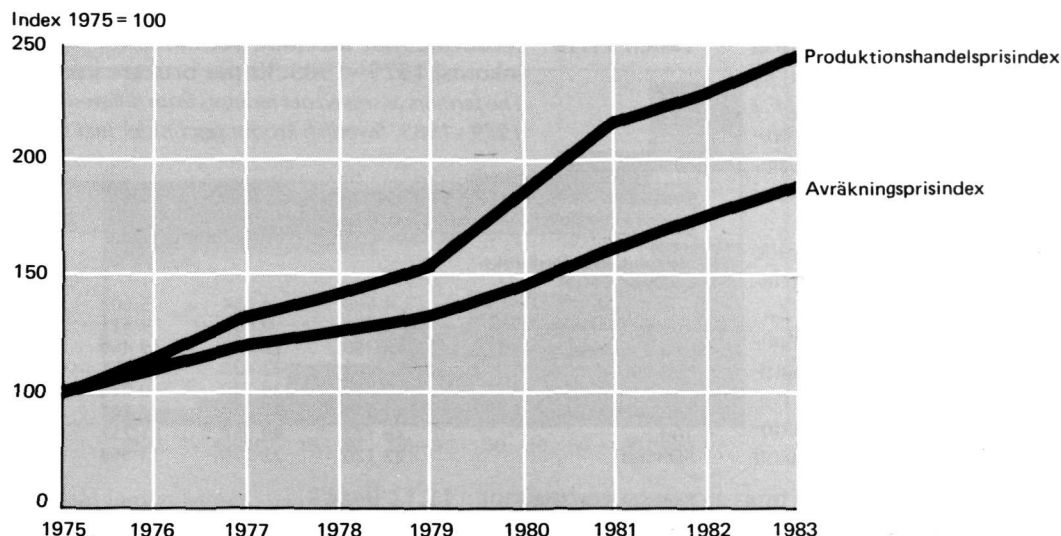
Producer price index. Indices for subtotals in 1982–1984. (1980 = 100)

Varuslag	1982	1983	1984
Brödsäd	133	145	152
Fodersäd	131	141	146
Matpotatis	104	122	146
Fabrikspotatis	105	112	121
Sockerbeter	123	135	145
Oljeväxter	125	135	143
Mjölk	125	131	140
Ägg	134	142	155
Storboskap	115	121	125
Hästkött	109	117	122
Kalvkött	104	115	124
Farkött	112	114	122
Fläsk	121	130	140

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Diagram 11.17 Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1975–1983 (1975 = 100)

Cost price index and producer price index in 1975–1983. (1975 = 100)

Utvecklingen i produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1975–1983 redovisas i diagram 11.17.

I tabell 11.18 redovisas utvecklingen av jordbrukets prisindex 1981–1984.

Annan publicering

Prisindex på jordbruksområdet, varje månad sedan juli 1966; tidigare under benämningen Index tal för prisutvecklingen på jordbrukets område; vissa uppgifter publiceras dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet 1967–1980/81. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp. 1981 (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet. Redogörelse för beräkningsmetoder. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp 1981.

Priser i jordbruket under 25 år – prisindex för produkter och produktionsmedel i jordbrukarledet. Meddelande från Jordbrukets utredningsinstitut 1970:4.

Tabell 11.18 Jordbrukets prisindex 1981–1984 (1980 = 100)

Agricultural price indices in 1981–1984 (1980 = 100)

Index	1981	1982	1983	1984
Produktionsmedelsprisindex				
Förnödenheter	114	132	148	163
Tjänster	112	123	134	141
Kapitalkostnader	111	118	128	136
Totalt	113	124	137	148
Avräkningsprisindex				
Vegetabilier	112	124	136	146
Animalier	111	122	128	137
Totalt	112	122	130	139
Prisregleringsprisindex				
Vegetabilier	112	126	140	155
Animalier	116	136	145	164
Totalt	115	134	144	162
Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel				
Vegetabilier	114	129	142	159
Animalier	116	134	145	163
Totalt	115	132	144	162
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel				
Vegetabilier	115	129	145	162
Animalier	119	136	150	169
Totalt	118	133	148	166
Konsumentprisindex				
Övriga livsmedel	107	119	134	147
Totalt exkl jordbruksreglerade livsmedel	111	120	130	140
Världsmarknadsprisindex				
Vegetabilier	103	102	123	95
Animalier	115	138	124	129
Totalt	107	119	123	119

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Jordbrukarfamiljernas inkomster

Taxerade nettointäkter, underskott m m
Storleken och sammansättningen av jordbrukarfamiljernas inkomster är i hög grad beroende på jordbruksföretagens storlek, driftsinriktning etc. Uppgifter om jordbrukarnas inkomster kan i första hand hämtas från DU.

I tabell 11.19 redovisas de taxerade nettointäkterna samt sammanräknad inkomst från olika förvärvskällor.

I diagram 11.20 redovisas sammansättningen 1983 av jordbrukarnas sammanräknade inkomst.

Nettointäkten i en förvärvskälla redovisas lika med noll i de fall underskott uppkommer.

I nettointäkt av tjänst medräknas pensioner och vissa andra skattepliktiga transfereringar. I nettointäkt av kapital medräknas ränteutgifter på jordbruksföretagets rörelsemedel.

Som övriga förvärvskällor räknas bl a rörelse, annan fastighet, tillfällig förvärvsverksamhet.

Med sammanräknad inkomst avses summa nettointäkter.

Tabell 11.19 Jordbrukarnas taxerade nettointäkter samt sammanräknad inkomst 1979–1983. Kr per brukare inkl maka/make

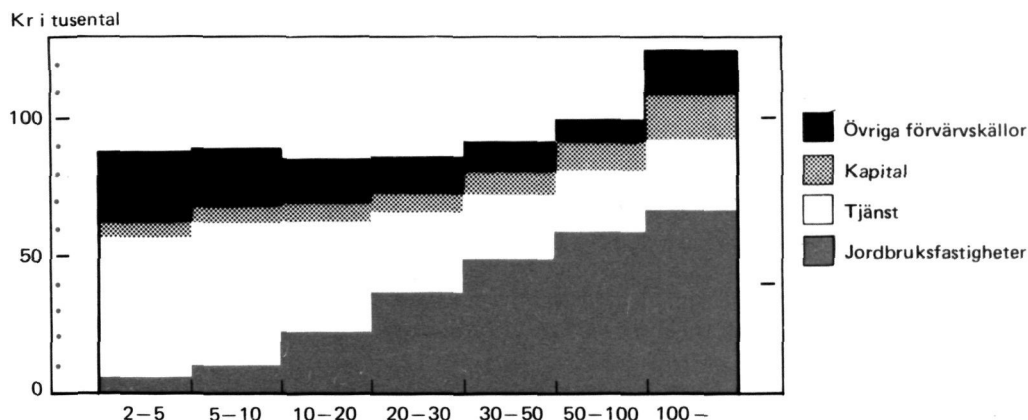
The farmers assessed net receipts from different sources of income in 1979–1983. Swedish kronor per holder incl spouse

Storleks- grupp hektar åker	1979	1980	1981	1982	1983
Nettointäkt av jordbruks- fastighet					
2,1– 5,0	4 698	4 654	5 602	5 101	5 327
5,1– 10,0	9 995	9 635	9 421	9 668	9 184
10,1– 20,0	18 280	17 688	19 466	21 357	22 228
20,1– 30,0	31 469	32 422	32 751	33 145	36 384
30,1– 50,0	37 917	39 230	40 998	43 990	49 241
50,1–100,0	44 911	37 260	47 857	52 241	59 287
100,1–	48 172	49 557	51 751	56 178	66 948
Samtliga	22 126	22 790	23 863	25 261	27 675
Nettointäkt av tjänst					
2,1– 5,0	36 665	41 021	43 132	47 469	52 283
5,1– 10,0	31 892	35 016	38 464	44 288	52 137
10,1– 20,0	25 321	28 860	34 996	36 699	40 484
20,1– 30,0	19 760	23 770	27 717	28 072	30 287
30,1– 50,0	15 207	18 458	19 999	24 010	24 413
50,1–100,0	13 416	16 292	18 466	21 292	22 645
100,1–	18 144	19 580	22 683	25 013	25 788
Samtliga	25 064	28 354	31 880	35 145	38 903
Nettointäkt av kapital					
2,1– 5,0	2 483	4 396	6 130	6 443	5 711
5,1– 10,0	2 896	5 167	7 422	7 065	6 729
10,1– 20,0	3 367	6 167	8 653	8 029	7 931
20,1– 30,0	2 902	5 448	7 871	7 797	7 809
30,1– 50,0	3 520	5 749	7 645	8 398	8 012
50,1–100,0	4 091	6 569	9 537	10 557	10 383
100,1–	8 077	10 615	14 406	15 852	17 124
Samtliga	3 285	5 711	8 037	8 089	7 866
Nettointäkt av övriga förvärvskällor					
2,1– 5,0	14 829	17 293	19 679	22 037	25 025
5,1– 10,0	12 851	14 324	17 581	17 788	20 628
10,1– 20,0	8 559	10 850	11 965	13 762	14 585
20,1– 30,0	6 221	8 108	8 598	8 263	11 071
30,1– 50,0	5 532	6 379	7 877	7 493	9 898
50,1–100,0	5 776	5 420	6 296	6 425	7 577
100,1–	8 815	10 154	11 827	13 785	14 456
Samtliga	9 465	11 005	12 714	13 565	15 669
Sammanräknad inkomst					
2,1– 5,0	58 676	67 364	74 543	81 050	88 346
5,1– 10,0	57 634	64 144	72 888	78 809	88 678
10,1– 20,0	55 525	63 565	75 079	79 848	85 228
20,1– 30,0	60 351	69 749	76 941	77 277	85 552
30,1– 50,0	62 176	69 816	76 518	83 891	91 565
50,1–100,0	68 194	75 641	82 156	90 515	99 891
100,1–	83 209	89 906	100 667	110 823	124 315
Samtliga	59 937	67 859	76 493	82 059	90 113

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Diagram 11.20 Nettointäkter från olika förvärvskällor 1983 inom olika storleksgrupper av företag. Kr per brukare inkl maka/make

Assessed net receipts from different sources of income in 1983. Swedish kronor per holding incl spouse

I tabell 11.21 redovisas jordbrukarnas avdrag samt statligt taxerad inkomst 1979–1983.

Med underskott av jordbruksfastighet avses det totala underskottet oavsett om det kunnat utnyttjas som avdrag.

Utnyttjat underskott i förvärvskälla avser utnyttjade underskott från samtliga förvärvskällor.

Förlustavdrag innefattar underskott som inte kunnat utnyttjas tidigare år.

Annan publicering

Deklarationsundersökningen för jordbrukare, årligen, SCB SM J 1981:6, 1982:4, 1983:9, 1984:6 samt J 41 SM 8501.

Tabell 11.21 Jordbrukarnas avdrag samt statligt taxerad inkomst, 1979–1983. Kr per brukare inkl maka/make

The farmers deductions and assessed income for the governmental taxation in 1979–1983. Swedish kronor per holder incl spouse

Storleksgrupp åker	1979	1980	1981	1982	1983
Underskott av jordbruksfastighet					
2,1– 5,0	4 498	4 179	5 091	5 660	5 614
5,1– 10,0	3 837	4 973	5 583	6 120	7 655
10,1– 20,0	2 837	4 095	4 969	5 778	5 560
20,1– 30,0	2 009	3 642	3 828	2 871	3 825
30,1– 50,0	2 298	3 129	3 491	3 450	3 256
50,1–100,0	3 090	3 940	5 944	6 125	2 656
100,1–	10 724	15 574	14 408	31 273	9 002
Samtliga	3 365	4 418	5 146	5 936	5 278
Av deklaranten utnyttjat underskott i förvärvskälla					
2,1– 5,0	5 986	5 853	6 999	8 451	7 902
5,1– 10,0	4 738	5 817	6 763	8 048	10 405
10,1– 20,0	3 698	5 031	5 946	6 662	6 938
20,1– 30,0	3 444	4 830	4 864	3 668	5 193
30,1– 50,0	2 916	2 989	3 828	3 737	3 708
50,1–100,0	3 804	2 951	3 672	4 365	3 346
100,1–	12 714	8 164	9 258	9 304	7 274
Samtliga	4 395	4 902	5 717	6 270	6 785
Övriga allmänna avdrag och förlustavdrag					
2,1– 5,0	921	742	856	949	990
5,1– 10,0	924	1 022	990	1 336	1 446
10,1– 20,0	1 254	1 362	1 586	1 970	1 590
20,1– 30,0	1 589	1 764	1 779	1 783	1 737
30,1– 50,0	2 107	2 107	2 527	2 692	2 940
50,1–100,0	2 771	2 982	2 989	4 007	3 392
100,1–	5 278	5 799	7 194	7 502	8 007
Samtliga	1 545	1 640	1 821	2 125	2 065
Statligt taxerad inkomst					
2,1– 5,0	51 979	60 769	66 687	71 650	79 455
5,1– 10,0	52 081	57 304	65 135	69 425	76 827
10,1– 20,0	50 793	57 172	67 547	71 215	76 699
20,1– 30,0	56 010	63 152	70 298	71 826	78 622
30,1– 50,0	58 015	64 720	70 163	77 462	84 917
50,1–100,0	62 858	69 709	75 495	82 143	93 153
100,1–	72 283	75 954	84 218	94 017	109 035
Samtliga	54 629	61 317	68 955	73 665	81 262

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukarnas tillgångar och skulder har sedan lång tid redovisats i DU. I samband med en översyn av DU slopades fr o m 1978 specifikationen på olika tillgångsslag. Den årliga redovisningen i DU kom från nämnda år att enbart omfatta summa tillgångar och summa skulder.

Som en intermittent utvidgning av DU har SCB genomfört en specialinriktad undersökning rörande jordbrukets kapitalförhållanden och skuldsättning den 31 december 1981 (TSU).

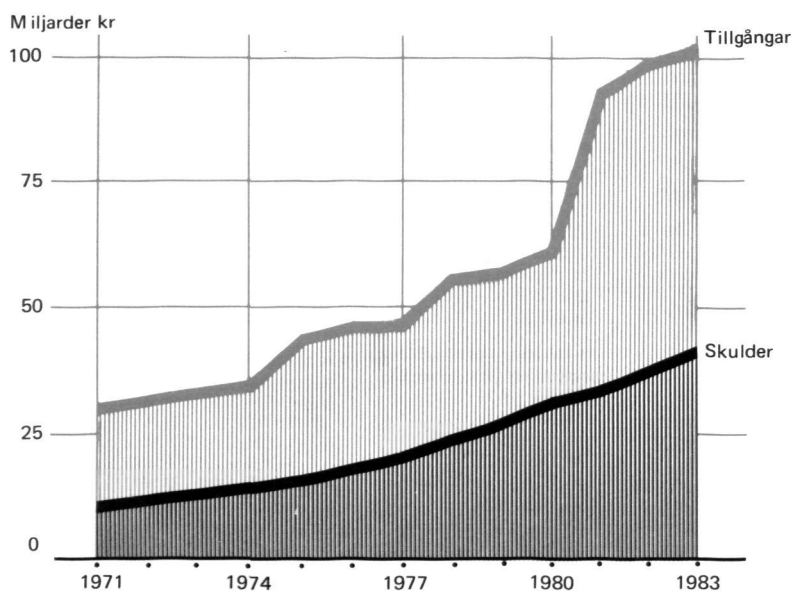
Av diagram 11.22 framgår utvecklingen av jordbrukarnas totala tillgångar och skulder under perioden 1973–1983 enligt DU. Vad gäller tillgångsvärdena finns jämförelseproblem över tiden. Detta problem sammanhänger med att

fastigheternas taxeringsvärden förändras språngvis ungefär vart femte år i samband med de allmänna fastighetstaxeringarna. Vidare har principerna för lagervärdering och värderingen av husdjursbeståndet ändrats under 1970-talet.

Det bör noteras att uppgifterna i diagram 11.22 förutom tillgångar och skulder i jordbruksföretagen även innefattar brukarnas tillgångar och skulder i rena skogsfastigheter, rörelse, annan fastighet och privat. Fastigheterna är upptagna till taxeringsvärden och någon omräkning till marknadsvärden har inte skett. Lager och husdjur är upptagna till inventerade värden. Ändringar under perioden i principerna för lagervärdering och värdering av husdjursbeståndet har inte beaktats.

Diagram 11.22 Jordbrukarnas totala tillgångar och skulder (fysiska och juridiska personer) i löpande priser 1973–1983, miljarder kronor.

The farmers total assets and liabilities (natural and artificial persons), 1973–1983. Totals in 1000 millions of Swedish kronor

Undersökningen av jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1981 (TSU)

Populationen i undersökningen om tillgångar och skulder i jordbruket omfattar brukare inkl maka/make vid jordbruksföretag med mer än 2 ha åker. Undersökningen omfattar enbart fysiska personer.

TSU består av två delundersökningar, som i det ena fallet bygger på deklarationsmaterial (TSU-DU) och i det andra fallet på enkätuppgifter (TSU-enkät).

TSU-DU bygger på deklarationsmaterial avseende ca 4 300 företag ingående i den ordinarie deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU) 1981. Ur TSU-DU erhålls relativt god noggrannhet i skattningarna samtidigt

som dock specificeringsgraden blir begränsad på grund av deklarationsmaterialets innehåll. Särskilt gäller detta skuldedovisningen.

TSU-enkät bygger på material från en postenkät och urvalet omfattar ca 1 600 företag. Syftet med TSU-enkät har varit att ge en specifikation av vissa tillgångs- och skuldposter som inte kunnat erhållas i TSU-DU.

TSU-DU har i princip använts för alla nivåskattningar medan uppgifter från TSU-enkät utnyttjas för fördelning på vissa delposter. Så har t ex skattningar av totala skuldbeloppen hämtats från TSU-DU medan fördelningen av främst långsiktiga skulder hämtats från TSU-enkät.

Ur TSU erhålls information om fördelningen av jordbrukarnas tillgångar och skulder på olika delposter. I tabell 11.23 redovisas

jordbrukarnas tillgångar inom och utanför lantbruksföretag över 2 ha åker.

Tabell 11.23 Jordbrukarnas tillgångar den 31 december 1981 (fysiska personer). Totalbelopp i miljoner kr
The farmers assets 31 december 1981 (natural persons). Totals in millions of Swedish kronor

Redovisningsgrupper	Lantbruksföretag över 2 ha jordbruks- fastighet	Inventarier inkl personbil	Lager inkl husdjur	Insatser i ekonomiska föreningar m m	Övrigt	Utanför lantbruks- företag över 2 ha åker	Samtliga tillgångar
<i>Riksområden</i>							
Ro 1	21 559	5 344	5 188	954	4 186	9 534	46 765
Ro 2	16 540	3 077	3 003	567	2 607	6 917	32 711
Ro 3	5 468	1 377	895	230	974	2 051	10 995
<i>Brukarkategori</i>							
Självägande brukare	36 467	6 159	5 502	1 134	4 973	11 484	65 719
Arrendatorer	420	1 716	1 679	301	1 299	3 249	8 664
Övriga fysiska personer	6 679	1 923	1 905	316	1 496	3 768	16 087
<i>Storleksgrupper</i>							
2,1 – 5,0 ha	3 677	482	194	60	504	2 556	7 473
5,1 – 10,0 ha	5 895	1 032	540	157	965	3 894	12 483
10,1 – 20,0 ha	8 437	1 732	1 410	326	1 518	3 890	17 313
20,1 – 30,0 ha	6 339	1 514	1 483	307	1 162	1 781	12 586
30,1 – 50,0 ha	7 834	2 061	2 178	391	1 460	1 787	15 711
50,1 – 100,0 ha	6 655	1 863	2 009	355	1 276	1 997	14 155
100,1 – ha	4 732	1 116	1 274	156	875	2 600	10 753
<i>Samtliga</i>	43 565	9 795	9 084	1 751	7 763	18 499	90 474

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

Definitioner

Jordbruks- fastighet	Värdet avser 1981 års taxeringsvärde för ägda fastigheter under eget bruk. Även taxeringsvärden för utarrenderade fastigheter medräknas om någon del av fastigheten, t ex skogsmarken, ingår i driften. Taxeringsvärden för fastigheter som arrenderas har däremot inte redovisats.	Lager inkl husdjur	Värdet av lager anges med det inventerade värdet efter inkurans. Husdjur värderas med ledning av priser som årligen fastställs av riksskatteverket.
Inventarier	Med inventarier avses maskiner och redskap. Fastighetsinventarier (byggnadsinventarier och markinventarier) redovisas inte här, då de ingår i fastighetens taxeringsvärde.	Insatser i ekonomiska föreningar, likvidlån, medlemslån etc.	Avser olika former av kapitalinsatser i jordbrukets producentkooperativa föreningar.

I tabell 11.24 redovisas fördelningen av jordbrukarnas skulder inom och utanför lantbruksföretag över 2 ha åker.

Annan publicering

Jordbrukarnas tillgångar och skulder, SCB SM J 1984:16.

Tabell 11.24 Jordbrukarnas skulder den 31 december 1981 (fysiska personer). Totalbelopp i miljoner kr

The farmers liabilities 31 december 1981 (natural persons). Totals in millions of Swedish kronor

Redovisnings- grupper	Lantbruksföretag över 2 ha		Kortfristiga skulder	Utanför lantbruks- företag över 2 ha åker	Samtliga skulder
	Långfristiga skulder	Övriga Intecknings- skulder			
<i>Riksområden</i>					
Ro 1	9 760	2 687	2 914	3 472	18 833
Ro 2	4 244	1 643	1 327	1 762	8 976
Ro 3	1 975	549	355	693	3 572
<i>Brukarkategori</i>					
Självägande brukare	12 430	2 981	2 809	3 046	21 266
Arrendatorer	522	975	779	1 054	3 330
Övriga fysiska personer	3 025	923	1 008	1 828	6 784
<i>Storleksgrupper</i>					
2,1 – 5,0 ha	538	190	66	733	1 527
5,1 – 10,0 ha	1 064	457	179	1 120	2 820
10,1 – 20,0 ha	2 116	654	563	877	4 210
20,1 – 30,0 ha	2 132	697	584	524	3 937
30,1 – 50,0 ha	3 426	1 118	1 045	597	6 186
50,1 – 100,0 ha	3 589	991	1 170	775	6 795
100,1 – ha	2 844	772	990	1 302	5 908
<i>Samtliga</i>	15 979	4 879	4 597	5 925	31 380

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

Definitioner

Långfristiga skulder Med långfristiga skulder avses skulder som har en varaktighet av mer än ett år. För statliga avskrivningslån redovisas återstående skuldbelopp efter gjorda avskrivningar.

Kortfristiga skulder Med kortfristiga skulder avses skulder med en varaktighet av högst ett år.

Uppdelningen mellan kortfristiga och långfristiga skulder följer dock av praktiska skäl den uppdelning som gjorts i självdeklarationen.

Mervärdesskatt avseende 1981 tas upp som fordran resp skuld.

Uppgifter rörande jordbrukets skulder fördelade efter kreditgivare kan belysas i statistik från olika kreditinrättningar, statliga myndigheter. På detta sätt erhålls enbart information om en del av de beviljade krediterna. Sålunda ingår inte de stora delar av det främmande kapitalet som härrör från andra än kreditinrättningarna och staten (som t ex enskilda personer och leverantörer).

I kreditstatistiken från kreditinrättningar m fl inkluderas även krediter till s k passiva jordbrukare, som har sin åkerareal utarrenderad. Uppgifterna enligt kreditstatistiken kommer därför att ligga högre än uppgifterna enligt TSU, som enbart avser brukarna av företagen. I tabell 11.25 redovisas kreditstatistik från kreditinrättningar m m för åren 1980–1984.

Tabell 11.25 Krediter till enskilda lantbrukare 1980–1984. Miljoner kronor

Credits granted to private holders in 1980–1984. Millions of Swedish kronor

Kreditinstitut; typ av lån	1980	1981	1982	1983	1984
<i>Lån från kreditinrättningar och ur statliga lånefonder</i>					
Hypoteksföreningar					
Lån mot botteninteckning i jordbruksfastighet	7 134	8 304	9 431	10 859	12 566
Lån mot statlig kreditgaranti	1 229	1 586	1 889	2 205	2 469
Föreningsbanker ²					
Lån mot botteninteckning i jordbruksfastighet	3 849	3 802	4 326	4 244	4 086
Lån mot statlig kreditgaranti	1 075	1 030	1 004	879	777
Sparbanker ²					
Lån mot inteckning i jordbruksfastighet	2 517	2 507	2 627	2 715	2 566
Lån mot statlig kreditgaranti	286	276	266	252	230
Affärsbanker ²					
Lån mot inteckning i jordbruksfastighet	1 302	1 418	1 665	1 770	1 657
Lån mot statlig kreditgaranti	87	100	95	84	77
Försäkringsbolag	10	11	32	31	..
Statliga lånefonder ¹					
Egnahemslån m m	1	..	..	..	..
Statens avdiktningenslånefond	13	9	7	5	3
Lån med uppskjuten ränta	2	12	15	17	17
Lån mot statlig kreditgaranti totalt	2 677	2 992	3 254	3 420	3 553
Samtliga skulder ³	30 420	32 215	36 631	40 016	..

1) Avser budgetåren 1979/80–1983/84.

2) Avser krediter den 30 september varje år.

3) Enligt deklarationsundersökningen för jordbrukare.

Källa: SCB, redaktionen för Jordbruksstatistisk årsbok.

Riksbanken genomför två gånger per år sin s k ränteanalys. Genom denna erhålls uppgifter om räntesatser och om kreditbelopp. I detta avsnitt återfinns uppgifter för september de olika åren om räntesatser och om föreningsbankernas, affärsbankernas och sparbankernas utestående krediter mot inteckning i jordbruksfastighet inom 75 % av uppskattningsvärdet respektive lån mot statlig kreditgaranti.

I vidstående tablå lämnas uppgifter om räntesatser i procent enligt riksbankens ränteanalys vid slutet av september åren 1980–1984.

	1980	1981	1982	1983	1984
<i>Riksbankens officiella diskonto</i>	10,00	12,00	10,00	8,50	9,50
<i>Utlåningsräntor</i>					
Föreningsbankerna	12,50–13,75	15,00–16,00	13,00–14,00	11,50–12,50	12,50–13,50
Sparbankerna	12,50–13,50	12,25–17,00	12,75–13,75	11,25–12,25	12,25–13,25
Affärsbankerna	12,25–14,00	13,00–18,00	10,25–14,50	9,75–13,00	9,60–14,25

Medelräntan för hypoteksföreningarnas kreditgivning vid slutet av åren 1980–1984 framgår av tablån nedan.

<i>Medelränta, procent</i>	1980	1981	1982	1983	1984
Utestående lån	9,09	9,97	10,50	11,05	11,33
Vid nyutlåning	12,85	13,20	13,20	11,85	11,35

12 Stödåtgärder, försäkringar

I detta kapitel redovisas statliga stödåtgärder i form av prisstöd och rationaliseringsinsatser. Vidare redovisas skördeskadeskyddets uppläggning och resultat från ersättningsberäkningarna för 1984.

I ett par mindre avsnitt redovisas uppgifter om hagelskade- och husdjursförsäkringar.

Kapitel 12 innehåller avsnitt om

- Prisstöd
- Rationaliseringsinsatser
- Skördeskadeskydd
- Hagelskedeförsäkring
- Husdjursförsäkring

Prisstöd

Den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område handhas av statens jordbruksnämnd enligt dess instruktion (1965:799 med senare ändringar). I verksamheten ingår bl a uppbörd av införselavgifter och fördelning av införselavgiftsmedel. Jordbruksnämnden handhar även viss verksamhet för vilken statliga budgetmedel tas i anspråk, såsom vissa livsmedelssubventioner i samband med prisstopp, viss utjämnings- och beredskapslagring, det s k norrlandsstödet samt prisutjämnning på jordbruksvaror som används som råvaror inom industrin, främst livsmedelsindustrin. Nämnden är också huvudman för skördeskadeskyddet.

Införselavgiftsmedel

Införselavgifter uttas vid import av jordbruksprodukter, fettvaror och fodermedel och möjliggör därigenom att avsedd prisnivå kan upprätthållas inom landet. Härvid förutsätts att utlandspriserna är lägre än de priser man åsyftar i Sverige.

Av de införselavgifter som flyter in återbetalas en mindre del i samband med återexport m m. Av återstoden avsätts ett på visst sätt beräknat belopp till olika ändamål inom den egentliga jordbruksregleringen (den s k fördelningsplanen). Huvuddelen av medlen inom fördelningsplanen tillförs de s k regleringsföreningarna för att kostnaderna i dessas marknadsreglerande verksamhet (exempelvis avlastning genom export eller lagring) skall täckas. Regleringsföreningarna, vilka arbetar enligt direktiv av jordbruksnämnden, tillförs också bl a vissa belopp av införselavgiftsmedel i samband med utbytesexport, dvs export i utbyte mot sådan import som sker av kvalitetsskäl m m.

Av medel som inflyter utöver den s k fördelningsplanen avdelas vissa belopp till speciella ändamål som ligger nära jordbruksregleringen. Fördelningsplanens totalbelopp, liksom även beloppen för särskilda ändamål utanför fördelningsplanen, beslutas av statsmakterna. De tar också ställning till delbeloppen inom fördelningsplanen, vilka dock jordbruksnämnden har rätt att jämka. Förslagen till disposition av införselavgiftsmedlen brukar föregås av överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen.

I tabell nedan redovisas influtna införselavgiftsmedel inom jordbruksregleringen under åren 1981/82 – 1983/84.

Varugrupp	Influtna införselavgiftsmedel, ¹ milj kr		
	1981/82	1982/83	1983/84
Fodermedel	222,3	264,9	173,0
Fettvaror	304,2	298,0	107,2
Mejeriprodukter	98,0	84,8	74,8
Kött- och fläskvaror	141,6	184,6	212,7
Övriga vegetabilier	34,5	37,9	28,8
Övriga animalier	2,7	2,5	2,5
Summa	803,3	872,7	599,0

1) Exklusive belopp som återbetalas i samband med återexport.

Användningen av de influtna införselavgiftsmedlen inom jordbruksregleringen under åren 1979/80–1983/84 redovisas i tabell 12.1 varav framgår att en stor del av medlen användes för mejeriprodukter.

Budgetmedel

Inom anslaget »Prisreglerande åtgärder» till jordbruksnämnden utgörs den största posten av ersättning för prishöjningar som inom gällande jordbruksreglering skulle kommit till stånd men som regeringen valt att ersätta med subventioner. Här ingår även ersättning för direkta prissänkningar, som företogs vid två tillfällen 1974, och ersättning för genom prisstopp förhindrade prishöjningar inom gällande »prisgränser».

Nämnden använder pengarna till att via regleringsföreningarnas verksamhet höja avräkningspriserna (mejeriprodukter samt kött och fläsk), till att genom restitution av införselavgifter i vissa fall underlätta importen av varor för vilka brist föreligger, till att ge bidrag för lagring och till att ersätta de skördeskadeavgifter som tidigare togs ut i form av avgifter på produktionen.

Av tabell 12.2 framgår användningen under 1979/80–1983/84 av de statliga budgetmedel som inom jordbruksnämndens ansvarsområde utgår till olika åtgärder inom jordbruks- och livsmedelsområdet.

Annan publicering

Annan publicering om prisstöd återfinns i Statens jordbruksnämnds skrivelser till regeringen och regeringens årliga proposition angående jordbruksregleringen.

Avgifter jämförda med svenska priser på jordbruksområdet. (Uppgifter fr o m 1971 har beräknats.) Statens jordbruksnämnd (stencil).

Tabell 12.1 Användningen av införselavgiftsmedel¹ inom jordbruksregleringen 1979/80–1983/84. Miljoner kronor

Disposition of revenues from import fees on agricultural products in 1979/80–1983/84. Millions of Swedish kronor

	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84
Inom fördelningsplanen	428,0	457,6	489,5	532,1	440,2
Svensk spannmålshandel	18,0	2,0	2,0	47,3	2,0
Sveriges potatisintressenter	19,5	19,5	29,5	29,5	29,5
Sveriges oljväxtintressenter	44,7	—	—	—	—
Föreningen för mejeriprodukter	208,7	201,5	221,0	173,0	167,0
Svensk kötthandel ²	27,8	106,1	86,9	130,7	50,0
Svensk ägghandel	48,5	70,5	68,5	71,0	75,0
Övrigt	60,8	58,0	81,6	80,6	106,0
Ej fördelade medel	—	—	—	—	10,7
Utom fördelningsplanen	110,7	114,6	77,6	74,3	91,5
Pristillägg för får och lamm	13,4	14,5	15,1	17,2	16,3
Utbyteshandel	68,0	75,6	37,4	15,1	20,3
Övrigt	29,3	24,5	25,1	42,0	54,9
Diverse ³	129,8	205,1	253,2	307,7	107,9
Summa	668,5	777,3	820,3	914,1	639,6

1) Exklusive belopp som återbetalats i samband med reexport.

2) Härav utbyteshandel kött och fläsk, 21,9 Mkr 1981/82, 50,0 Mkr både 1982/83 och 1983/84.

3) Införselavgift för spannmål som direkt tillförts Svensk spannmålshandel samt viss del av fettvaruavgiften som direkt tillförts Sveriges oljväxtintressenter.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 12.2 Beviljade budgetmedel inom jordbruksregleringen 1979/80–1983/84. Miljoner kronor

Appropriation granted for agricultural price regulation in 1979/80–1983/84. Millions of Swedish kronor

	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84
<i>Prisreglerande åtgärder</i>	3 908,9	4 694,7	3 641,7	3 419,7	3 388,1
Sänkning av priset på k-mjölk	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0
Pristillägg för får och lamm	11,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Ersättning för uteblivna prishöjningar m m	3 128,4	3 932,7	3 044,4	2 927,5	—
Mejeriprodukter	2 140,2	2 520,7	2 320,9	2 395,0	2 893,6
Kött och fläsk	914,0	1 330,5	610,8	423,5	2 603,6
Restitutioner	—	—	—	—	—
Lagring och skördeskadeavgifter	74,3	81,5	112,7	109,0	54,8
Ersättning för uteblivna höjningar av förmalningsavgiften	128,7	97,4	38,5	—	—
Diverse	47,1	41,5	22,0	20,9	6,8
Låginkomstsatsning	348,0	408,7	440,6	417,5	421,2
Leveranställning mjölk	117,5	140,8	133,5	121,0	114,4
Stöd till smågrisproduktion	43,0	20,0	18,4	—	—
Produktionsanpassning fläsk och mjölk	—	—	—	12,4	22,4
Avbytarverksamhet m m	187,5	226,7	231,0	228,0	125,6
Socialförsäkring	—	—	120,0	120,0	120,0
Tillfälligt räntestöd	—	21,2	57,7	56,1	38,8
Prisutjämnning för livsmedelsindustrins råvaruförbrukning ¹	190,7	149,4	31,2	1,2	1,5
Stöd till jordbruket i norra Sverige	148,0	201,6	238,8	273,7	271,5
Bidrag till permanent skördeskadeskydd	30,0	30,0	20,0	—	—
Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och foder medel m m	60,6	60,2	83,9	87,1	141,5 ²

1) Endast prisutjämnning dextron fr o m 1982/83.

2) Härav räntor på statskapital (internpost) 89,1 Mkr.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Rationaliseringsinsatser

Enligt Kungl Maj:ts instruktion den 25 maj 1967 (nr 425) med senare ändringar åligger det lantbruksstyrelsen att samordna de statliga insatserna för lantbrukets rationalisering. Lantbruksstyrelsen handhar även det statliga kreditstödet åt jordbruket och trädgårdsnäringen. Inom lantbruksstyrelsen utarbetas statistik över de olika statliga insatserna i rationaliseringssyfte m m. Uppgiftslämnare till denna statistik är de enskilda lantbruksnämnderna.

Lantbruksnämnderna ombesörjer den regionala verksamheten. De har dessutom möjlighet att med medel ur en särskild kapitalfond, den s k jordfonden, köpa och sedan sälja fast egendom i rationaliseringssyfte. Den inköpta marken skall i princip snarast överlåtas till jordbrukare som är i behov av tillskottsjord. Det har dock visat sig lämpligt att nämnderna genom markinköp skapar en viss rationaliseringsreserv. De inköpta fastigheterna stannar därför i nämndernas ägo i genomsnitt i två år. I tabell 12.3 lämnas uppgifter om lantbruksnämndernas fastighetsinnehav 1983/84.

Omfattningen av det statliga stödet till jordbrukets rationalisering

Rationaliseringsstöd utgår i form av lånegarantier och bidrag. Stöd lämnas endast för åtgärder som bedöms vara önskvärda från allmän synpunkt, samhällsekonomiskt motiverade och lönsamma från företagsekonomisk synpunkt. Lantbruksnämnden bedömer om dessa förutsättningar är uppfyllda bl a genom utvecklingsbedömning och ekonomiska kalkyler. Genom utvecklingsbedömningen utreder lantbruksnämnden om brukningsenheten kan betraktas som ett utvecklat, utvecklingsbart, begränsat utvecklingsbart eller ej utvecklingsbart företag. Det statliga stödet är främst avsett för de utvecklingsbara företagen (dvs de företag som beräknas kunna få förutsättningar för en effektiv drift på både kort och lång sikt) men även utvecklade och begränsat utvecklingsbara företag (med förutsättningar för effektiv drift endast på kort sikt) kan få visst stöd.

Det regionala stödet ges i form av bidrag till inre rationalisering till företag belägna i landskapet Dalsland, i Värmlands eller Kopparbergs län eller i Norrland. Utvecklingsbara och begränsat utvecklingsbara företag kan där få bidrag till större investeringar som är nödvändiga för företagets utbyggnad.

Rationaliseringsstödet delas in i ett allmänt stöd och ett regionalt stöd. Det allmänna stödet utgår i hela landet och är grunden för det statliga stödet till jordbrukets rationalisering. Stödet består huvudsakligen av garanti för lån.

Omfattningen av det statliga stödet i form av lånegarantier och bidrag år 1983/84 framgår av tabellerna 12.4 och 12.5 på följande sidor.

Tabell 12.3 Lantbruksnämndernas fastighetsinnehav 1983/84

Possession of real estate of county agricultural boards in 1983/84

Område	Fastighetsinnehav vid årets utgång		
	Åkerareal, hektar	Skogsmarksareal, hektar	Taxeringsvärde ¹ , 1 000-tal kronor
<i>Län</i>			
Stockholms	355	939	5 272
Uppsala	354	498	3 920
Södermanlands	636	1 113	9 953
Östergötlands	422	500	8 680
Jönköpings	119	1 792	13 277
Kronobergs	84	2 405	15 781
Kalmar	233	1 242	8 537
Gotlands	235	3 710	6 724
Blekinge	69	1 325	8 266
Kristianstads	263	405	5 582
Malmöhus	293	43	6 910
Hallands	329	759	8 143
Göteborgs o Bohus	245	721	6 139
Älvsborgs	437	1 418	5 475
Skaraborgs	763	2 006	16 219
Värmlands	600	12 124	28 000
Örebro	285	721	4 961
Västmanlands	1 006	1 879	17 758
Kopparbergs	1 580	21 811	42 150
Gävleborgs	738	9 452	22 199
Västernorrlands	626	15 094	29 666
Jämtlands	351	11 598	14 306
Västerbottens	793	7 996	14 451
Norrbottnens	1 341	12 365	6 985
<i>Hela riket</i>			
1983/84	12 157	111 916	309 354
1982/83	12 239	121 542	348 303
1981/82	12 683	132 176	388 877
1980/81	14 002	127 840	226 433
1979/80	13 201	117 694	158 065

1) Där taxeringsvärde saknas har uppskattat värde angivits.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Olika slag av rationaliseringsåtgärder

Med *inre rationalisering* avses effektivisering av ett företag genom om- eller nybyggnad av ekonomibyggnader och vägar samt genom täckdikning eller igenläggning av öppna diken o d. Hit hör även angelägna vattenvårdande åtgärder. Till inre rationalisering kan lånegaranti lämnas för hela kostnaden för investeringen minskad med eventuella bidrag.

Yttre rationalisering avser sådan ändring av företagets areal eller ägoanordning att möjligheterna till rationellt jordbruk eller skogsbruk ökas. Till sådana förvärv kan lånegaranti beviljas för hela kostnaden. I vissa fall kan även bidrag utgå.

Jordförvärvslån kommer i fråga för lantbrukare eller blivande lantbrukare som inte har tillräckligt med eget kapital för att förvärva bärkraftiga jordbruk. Garantier för sådana lån kan lämnas till företag – oavsett storlek – med förutsättningar för rationell drift.

För inköp av djur, maskiner, gödselmedel m m kan garantier för *driftslån* beviljas vid nytillträde, vid genomgripande produktionsomläggning samt för avhjälpande av tillfälliga likviditets-svårigheter.

Statlig garanti för *maskinlån* lämnas för lån till inköp av sådana jordbruksmaskiner med tillbehör som skall användas gemensamt av flera jordbruksföretag. Garantierna beviljas för nyuppsättning eller för utvidgning av befintligt maskinbestånd.

Ytterligare en stödform är *lån med uppskjuten ränta* som lämnas i första hand vid nyetablering på förvärvad fastighet. I vissa fall kan lån också lämnas vid kostnadskrävande tillköp av mark.

För högt skuldsatta jordbrukare kan fr o m 1980/81 även utgå *räntestöd*.

Tabell 12.4 Statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1980/81–1983/84. 1000-tal kronor

Government support for rationalization and structural improvement etc. in agriculture in 1980/81 – 1983/84. Thousands of Swedish kronor

Stödform	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84
<i>Statlig lånegaranti</i>				
Inre rationalisering ¹	119 041	110 465	71 582	49 363
till dikning, vattenavledning och invallning	1 487	1 081	1 064	375
till täckdikning	13 364	9 955	10 496	7 609
till övriga markanläggningar	966	415	362	636
till byggnadsändamål	103 224	99 014	59 660	40 743
Yttre rationalisering	48 644	40 641	35 679	23 376
Jordförvärvslån	48 899	52 116	72 038	42 312
Driftslån	134 762	168 827	142 124	97 983
Maskinlån	4 159	5 337	1 590	3 418
Summa	355 505	377 386	323 013	216 452
<i>Lån med uppskjuten ränta</i>	3 500	1 975	300	–
<i>Räntestöd</i>	20 387	72 709	57 369	34 580
<i>Statsbidrag</i>				
Inre rationalisering ¹	34 470	49 730	46 174	42 829
till dikning, vattenavledning och invallning	1 890	3 164	2 693	2 466
till täckdikning	4 814	5 698	6 776	9 833
till övriga markanläggningar	1 262	1 638	1 523	2 004
till byggnadsändamål	26 504	39 230	35 182	28 526
Yttre rationalisering m m	5 786	7 102	7 939	11 807
Summa	40 256	56 832	54 113	54 636

1) Här ingår särskild rationalisering, huvudsakligen till byggnadsändamål.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Tabell 12.5 Statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1983/84. 1000-tal kronor

Government support for rationalization and structural improvement etc. in agriculture in 1983/84. Thousands of Swedish kronor

Område	Inre rationalisering		Yttre rationalisering		Jordför- värvslån ¹	Driftslån ¹	Maskinlån ¹	Lån med uppskjuten ränta	Räntestöd
	Statlig låne- garanti	Stats- bidrag	Statlig låne- garanti	Stats- bidrag					
<i>Län</i>									
Stockholms	2 960	50	65	25	—	4 670	—	—	452
Uppsala	1 123	—	72	124	1 610	6 205	—	—	952
Södermanlands	2 764	—	35	269	2 730	8 065	200	—	1 630
Östergötlands	2 219	—	1 561	97	3 070	11 935	60	—	2 211
Jönköpings	1 620	—	170	140	1 000	4 615	—	—	921
Kronobergs	200	—	—	40	257	3 200	—	—	554
Kalmar	3 240	—	920	36	3 610	13 505	62	—	1 896
Gotlands	2 499	85	413	74	1 298	3 075	950	—	898
Blekinge	—	—	—	42	—	480	—	—	216
Kristianstads	1 280	—	758	74	3 035	6 340	—	—	2 228
Malmöhus	2 704	—	3 529	1	6 115	3 390	400	—	3 184
Hallands	1 929	—	690	11	2 725	3 945	170	—	949
Göteborgs o Bohus	913	—	200	111	130	720	—	—	1 294
Älvsborgs	720	360	855	196	3 135	1 660	—	—	2 178
Skaraborgs	3 300	25	3 610	200	4 435	4 985	185	—	3 268
Värmlands	3 294	1 248	1 227	1 505	300	1 708	74	—	1 757
Örebro	500	—	200	176	—	3 460	—	—	1 183
Västmanlands	760	188	221	132	1 345	3 700	1 317	—	1 532
Kopparbergs	2 417	2 199	299	5 288	599	3 510	—	—	1 057
Gävleborgs	3 652	4 045	1 235	627	2 670	720	—	—	1 400
Västernorrlands	865	3 502	540	765	—	1 176	—	—	902
Jämtlands	2 255	6 507	2 353	106	817	2 310	—	—	590
Västerbottens	4 530	10 578	1 786	746	1 293	595	—	—	1 955
Norrbottnens	4 699	14 042	2 637	1 022	2 138	4 014	—	—	1 373
<i>Hela riket</i>									
1983/84	50 443	42 829	23 376	11 807	42 312	97 983	3 418	—	34 580
1982/83	73 575	46 174	35 679	7 939	72 038	142 124	1 590	300	57 369
1981/82	118 994	49 730	40 641	7 102	52 116	168 827	5 337	1 975	72 709
1980/81	119 041	34 470	48 644	5 786	48 899	134 762	4 159	3 500	20 387
1979/80	237 886	46 758	39 361 ²	2 823	78 115	155 821	3 692	4 410	—

1) Avser statlig lånegaranti.

2) Lantmäterikostnad på jordfondsfastigheter ingår ej.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

I tabellerna 12.6 och 12.7 redovisas lånegarantier till trädgårdsföretag 1983/84 respektive stöd till rennäringen 1983/84.

Annan publicering

Annan publicering om rationaliseringsstöd återfinns i Lantbruksnämndernas verksamhet m m. 1949 – 1976 och årligen sedan 1974/75; uppgifter om stödets omfattning med fördelning på slag av stöd och på stödform. Lantbruksstyrelsen, ekonomienheten (stencil).

Stöd i jordbruket. Broschyr utgiven i samarbete mellan lantbruksstyrelsen och arbetsmarknadsverket.

Tabell 12.6 Statliga lånegarantier till trädgårdsföretag 1983/84
Government loan guarantee to horticultural enterprises in 1983/84

Område	Beviljat belopp, 1 000 kronor			Summa	Antal beviljade lånegarantier	
	Rationali- seringslån	Förvärvs- lån	Drifts- lån		Totalt	Därav till växthus- företag
Stockholms	1 713	–	50	1 763	8	6
Uppsala	–	–	–	–	–	–
Södermanlands	–	135	–	135	1	–
Östergötlands	1 175	700	485	2 360	9	7
Jönköpings	–	150	–	150	1	1
Kronobergs	279	–	90	369	2	1
Kalmar	280	–	450	730	2	1
Gotlands	180	–	–	180	1	1
Blekinge	2 220	–	–	2 220	4	4
Kristianstads	5 740	385	1 070	7 195	18	11
Malmöhus	10 455	1 574	1 490	13 469	32	31
Hallands	635	–	–	635	2	2
Göteborgs o Bohus	–	–	–	–	–	–
Älvsborgs	535	–	50	585	2	2
Skaraborgs	100	–	75	175	2	–
Värmlands	1 200	–	–	1 200	1	1
Örebro	275	120	–	395	2	–
Västmanlands	670	–	–	670	2	2
Kopparbergs	150	–	–	150	1	–
Gävleborgs	370	–	–	370	1	1
Västernorrlands	739	–	150	889	6	5
Jämtlands	477	–	30	507	3	3
Västerbottens	590	310	305	1 205	9	5
Norrbottnens	750	–	105	855	4	2
<i>Hela riket</i>						
1983/84	28 533	3 324	4 350	36 207	113	86
1982/83	33 046	2 515	3 680	39 241	123	107
1981/82	38 371	4 335	7 266	49 972	174	138
1980/81	33 883	3 394	6 947	44 224	164	124
1979/80	24 550	3 499	9 938	37 987	198	143

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Tabell 12.7 Statligt stöd till rennäringen 1983/84
Government support to reindeer breeding in 1983/84

Typ av stöd m m	Län			Summa
	Jämt- lands	Väster- bottens	Norr- bottens	
<i>Rationaliseringsstöd</i>				
Antal stöd	2	2	11	15
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	39	–	147	186
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	34	277	226	537
<i>Rendriftsstöd</i>				
Antal stöd	3	1	9	13
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	291	17	227	535
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	499	23	177	699
Antal renar				
före åtgärd	201	228	1 279	1 708
efter åtgärd	806	328	2 059	3 193
<i>Redskapsstöd</i>				
Antal stöd	2	2	25	29
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	20	32	48	100
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	17	21	180	218

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Jordbrukets skördeskadeskydd

Jordbrukets skördeskadeskydd infördes år 1961. Det är ett allriskskydd, dvs det täcker alla skador på grödorna oavsett vad som orsakat dem. Omfattningen av skadorna fastställs områdesvis. Hänsyn tas således ej till variationer mellan enskilda företag inom de olika områdena. Statens jordbruksnämnd är huvudmyndighet. Ersättningsberäkningarna utförs vid SCB.

Skördeskadeskyddets utformning m m

Omfattning

I skördeskadeskyddet ingår samtliga företag i riket med minst 2 hektar brukad åkermark.

Skyddet omfattar samtliga grödor för vilka skördestatistik erhålls genom de objektiva skördeuppskattningarna (se bilaga 4). Dessa grödor är för närvarande höstvet, vårvete, höstråg, korn, havre, slättervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råspit. Den sammanlagda potatisarealen på ett och samma företag måste uppgå till minst 0,5 hektar för att omfattas av skyddet. Potatisarealen har från och med 1977 års skörd delats upp i areal med respektive utan bevattningsmöjlighet.

Skyddet omfattar vidare raps, rybs, vitsenap och sockerbetor, för vilka kontrakt- och leveransuppgifter erhålls från Sveriges Oljeväxtintressenter Förening (SOI) respektive Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA).

Slutligen ingår i skyddet även följande grödor, för vilka ingen särskild skördestatistik finns; för dessa grödor används uppgifter för de inom parentes angivna sk representantgrödorna.

Vårråg (vårvete)
Foderärter och vicker (korn)
Blandsäd (havre)
Övriga oljeväxter (vitsenap)
Grönfoder (slättervall)
Betesvall på åker (slättervall)
Vallfrö (slättervall)

Anmälan till skördeskadeskyddet är obligatorisk. Den är samordnad med uppgiftsinsamlingen i juni till lantbruksregistret (se bilaga 3). Därvid insamlas bland annat uppgifter om de olika grödornas arealer.

Ersättningsberäkningar

Riket var 1984 indelat i 420 skördeområden (se bilaga 2). Gränsdragningen ses över varje år.

För varje område och för varje gröda fastställs en normskörd och en aktuell skörd per hektar (se nedan). Dessa uppgifter multiplicerade med normpris och aktuellt pris ger normskördevärde och aktuellt skördevärde för respektive gröda uttryckt i kronor per hektar. Produkten av skördevärdet för en gröda och motsvarande grödareal utgör det totala skördevärdet för grödan vid företaget. Summan av de enskilda grödornas skördevärden ger företagets totala skördevärde.

Om företagets totala normskördevärde överstiger dess totala aktuella skördevärde har företaget – enligt skördeskadeskyddet – drabbats av skördeskada.

Ersättningen för ett företag beräknas som skillnaden mellan skördeskada och självrisk (se nedan). Om skadan för ett företag, uttryckt i procent av normskördevärdet, överstiger självrisken i procent av normskördevärdet med mer än 2,0 procentenheter, utbetalas det överskjutande beloppet som ersättning för skadorna. För företag med en skada lika med självrisken $\pm$ 2,0 procentenheter utgår en ersättning med 2 % av företagets totala normskördevärde. Ersättningsbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor. Ersättningsbeloppet understigande 300 kronor utbetalas ej.

Samtliga företag får i början av mars ett besked från jordbruksnämnden om utfallet.

I det följande redovisas i ett särskilt stycke tillfälliga åtgärder vid 1984 års ersättningsberäkningar.

Normskörd

För de flesta grödorna beräknas normskördarna för län med hjälp av multipel regressionsanalys baserad på skördestatistik för perioden 1922 till året före aktuellt skördeår (årsväxt- och skörderapporter fram till 1957 – se kapitel 7 – och därefter objektiv skördeuppskattning).

Beräkningarna är så utformade att genomsnittsskördarna under perioden med objektiv skördeuppskattning och skördeutvecklingen under hela perioden bestämmer normskördens storlek.

För oljeväxterna saknas användbara data från tiden före år 1956. Normskördarna för dessa växtslag har därför bestämts som enkla medeltal av hektarskördarna för perioden 1956 (våröljeväxter) och 1957 (höstöljeväxter) till året före aktuellt skördeår ökade med den beräknade skördeökningen från periodens mitt. Normskörden för sockerbetor har på motsvarande sätt bestämts med ledning av uppgifter för perioden 1956 – 1983. Beräkningarna baseras på data från SOI respektive från SSA.

De framräknade normskördarna för län differentieras på skördeområden med hjälp av särskilda relationstal. För sockerbetor beräknas dock normskördarna direkt för skördeområden.

Aktuell skörd

Uppgifter rörande skördeområdenas aktuella skörd, uttryckt i kilogram per hektar, erhålls genom de objektiva skördeuppskattningarna (spannmål, vall och potatis) samt från SOI (oljeväxter) och SSA (sockerbetor).

Priser

För spannmål, oljeväxter, potatis för stärkelse och råspit och sockerbetor beräknas normpriser och aktuella priser per skördeområde med utgångspunkt från sk inlösenpriser eller motsvarande per den 1 november 1984 sedan dessa justerats

med hänsyn till skördens kvalitet och eventuell torkningskostnad. För potatis för stärkelse och råspirt beräknas priset, inom Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län, på uppgifter om kvaliteten, vilka erhållits från AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenters Förening. Inom övriga län sätts priset lika med priset på matpotatis.

Normpriset för matpotatis beräknas med utgångspunkt från det s k mittpriset medan det aktuella priset utgör ett vägt medeltal av jordbruksnämndens noteringar för månaderna oktober t o m januari. De genomsnittliga hanterings- och fraktkostnaderna för foderpotatis beaktas vid värderingen av ej konsumtionsduglig potatis. Denna värderas dock till noll kronor i de delar av landet där den i allmänhet inte används. För foderpotatis och vallhö beaktas fodervärdet vid värderingen. Vid höga vallskördar reduceras dock det aktuella priset för den del av skörden som överstiger normskörden med mer än 10 %.

Självrisk

Enligt bestämmelserna skall företagaren själv svara för en viss del av de förluster som uppstår vid skördeskada. Denna del, självrisk, framräknas med ledning av områdesvis bestämda skördevariationer samt uppgifter om vilka grödor som odlas på företaget och om grödornas areal. Härigenom blir självriskens storlek beroende dels av odlingsinriktningen vid företaget, dels av företagets geografiska läge. Företag med ensidig växtodling får högre självrisk än företag med mångsidig odling. Odlas grödor som inte är odlingssäkra i området blir självriskens också högre än om för området säkra grödor odlas. Självriskens är så avvägd att den i genomsnitt för samtliga företag i riket är 15,5 % av normskördevärdet.

Tillfälliga åtgärder vid 1984 års ersättningsberäkningar

Arealer där grödan totalutvintrat har beaktats inom Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Värmlands, Örebro och Västmanlands län. Skördeområden (SKO) som delas av länsgräns ingår i sin helhet. De grödor som fått anmälas är höstvet, höstråg, höstraps, höstrybs och vall.

Arealer där vallskörden totalskadats har beaktats inom Stockholms, Södermanlands, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Gävleborgs och Norrbottens län. SKO som delas av länsgräns ingår i sin helhet. De grödor som fått anmälas är grönfoder, slåttervall och vallfrö.

Arealer med spannmål, oljeväxter och potatis där grödan totalskadats har fått anmälas i hela landet. Med totalskada avses i detta sammanhang arealer där skörden inte bärgats och arealer där grödan visserligen bärgats, men där avkastningen understigit 800 kr/ha.

Avvikelsen för sockerbetor har beräknats för varje enskilt företag utifrån skördeuppgifter från SSA. Vid beräkningen av avvikelsen har normskörd och normsockerhalt beräknats som ett enkelt medeltal av de senaste 10 årens uppgifter. Om uppgifter inte funnits alla år har man accepterat 7 skördeår som underlag. Samtidigt har även viss justering av självriskens skett. För företag med skörderesultat för färre än 7 av de senaste 10 åren har skördeavvikelse och självrisker för företaget vad gäller sockerbetor beräknats på basis av områdestal.

Skördeskadeskyddets finansiering

För finansiering av skördeskadeskyddet finns en särskild skördeskadefond, som förvaltas av jordbruksnämnden. Fonden uppgick vid årsskiftet 1984/85 till ca 504 milj kronor. Fonden har byggts upp av medel från staten och jordbruket. För kalenderåret 1983 har endast räntemedel (63,4 milj kronor) tillförts fonden. För kalenderåret 1984 har på motsvarande sätt tillförts 58,8 milj kronor.

Tabell 12.8 Resultat av ersättningsberäkningarna för 1984 års skörd
Results of the compensation calculations for the yield in 1984

Område	Iskörde- skade- skyddet ingående åkerareal, hektar	Antal företag ¹	Antal er- sättningar	Summa er- sättnings- belopp, kronor	Genomsnittligt belopp per hektar, kronor				Genomsnitt- lig självrisk i procent av normskörde- värdet
					Norm- skörde- värde	Aktuellt skörde- värde	Självrisk	Ersättning till ersätt- ningsbe- rättigade företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	91 910	2 024	786	31 807 700	4 038	3 574	689	694	17,1
Uppsala	156 441	3 572	717	18 855 500	4 374	4 531	751	586	17,2
Södermanlands	137 500	2 550	64	738 300	4 315	5 410	803	410	18,6
Östergötlands	214 239	4 799	58	874 200	4 981	6 270	886	421	17,8
Jönköpings	93 888	5 884	14	57 200	4 137	4 835	566	244	13,7
Kronobergs	58 270	4 337	139	665 200	4 365	4 722	586	313	13,4
Kalmar	130 475	5 072	272	4 145 200	4 605	5 196	776	518	16,9
Gotlands	80 527	2 569	15	175 900	4 513	5 706	720	493	16,0
Blekinge	36 415	2 064	63	393 300	6 098	7 049	813	480	13,4
Kristianstads	176 034	6 929	88	852 600	6 357	7 355	786	443	12,4
Malmöhus	294 237	7 764	115	2 105 600	6 883	7 958	815	662	11,8
Hallands	122 567	5 778	7	186 000	5 381	6 451	734	1 208	13,6
Göteborgs o Bohus	67 789	4 494	7	63 000	3 960	4 895	685	1 167	17,3
Älvsborgs	155 407	8 976	21	149 400	4 008	5 070	599	655	14,9
Skaraborgs	278 513	8 694	42	975 900	4 803	6 281	912	734	19,0
Värmlands	118 131	5 900	11	198 500	3 095	4 472	577	766	18,6
Orebro	114 016	3 298	34	460 100	4 184	5 807	732	558	17,5
Västmanlands	130 424	2 880	75	1 238 300	4 273	5 468	807	540	18,9
Kopparbergs	63 854	3 576	66	608 400	3 442	4 208	561	393	16,3
Gävleborgs	75 239	4 256	557	4 472 300	3 163	3 394	536	423	16,9
Västernorrlands	58 585	4 314	232	1 630 200	2 787	3 092	374	362	13,4
Jämtlands	44 126	3 393	13	73 900	3 192	3 677	432	536	13,5
Västerbottens	82 057	5 390	34	103 100	2 743	3 202	481	179	17,5
Norrbottnens	41 224	2 603	176	1 800 300	2 795	3 049	474	520	17,0
<i>Hela riket</i>									
1984	2 821 868	111 116	3 606	72 630 100	4 635	5 565	727	584	15,7
1983	2 813 385	113 439	14 081	150 174 300 ²	4 433	4 522	692	383	15,6
1982	2 824 764	116 005	616	2 871 000 ²	4 069	4 562	630	244	15,5
1981	2 798 206	115 098	4 412	16 561 000 ²	3 582	3 839	555	217	15,5
1980	2 820 415	117 918	8 368	81 852 900	3 166	3 205	489	261	15,4

1) Antal företag som beaktats för ersättningsberäkning.

2) Ändringar med anledning av besvär ej beaktade.

Källa: SCB, skördeskadeskyddet.

År	Aktuellt skördevärde	
	Milj kronor	Kr/ha
1984	15 703	5 565
1983	12 723	4 522
1982	12 887	4 562
1981	10 742	3 839
1980	9 040	3 205
1979	7 783	2 771
1978	7 799	2 749
1977	6 896	2 433
1976	6 580	2 315
1975	5 800	2 051

Resultat

För skördeskador på 1984 års skörd utbetalades som tabell 12.8 visar 72,6 milj kronor till 3 606 företag, dvs i genomsnitt 20 141 kronor per företag eller 584 kronor per hektar. 69,8 % av ersättningsbeloppet gick till Stockholms och Uppsala län. Skördeskadeersättningarnas omfattning sedan skördeskadeskyddet infördes 1961 framgår av diagram 12.10 och 1984 års normskördar av tabell 12.9.

Det aktuella skördevärdet i jordbruket i löpande priser för perioden 1975–1984 för de företag, grödor och arealer som ingår i skördeskadeskyddet (cirka 97,8 % av åkerarealen) lämnas i vidstående tablå.

Annan publicering

Skördevärde-, skördeskade- och ersättningsstatistik har publicerats årligen sedan 1972: SCB. SM J. Senast i 1981:9.1, 1982:8.1, 1983:7.1, 1984:9.1 och J 13 SM 8501 jämte Appendix.

Skördeskadeskyddet. Principer och metoder. Promemorior från SCB 1983:1.

Tabell 12.9 Normskördar, kg/ha (spannmål 15 %, vall 16,5 %, oljeväxter 18 % vattenhalt) 1984
Standard yields in 1984

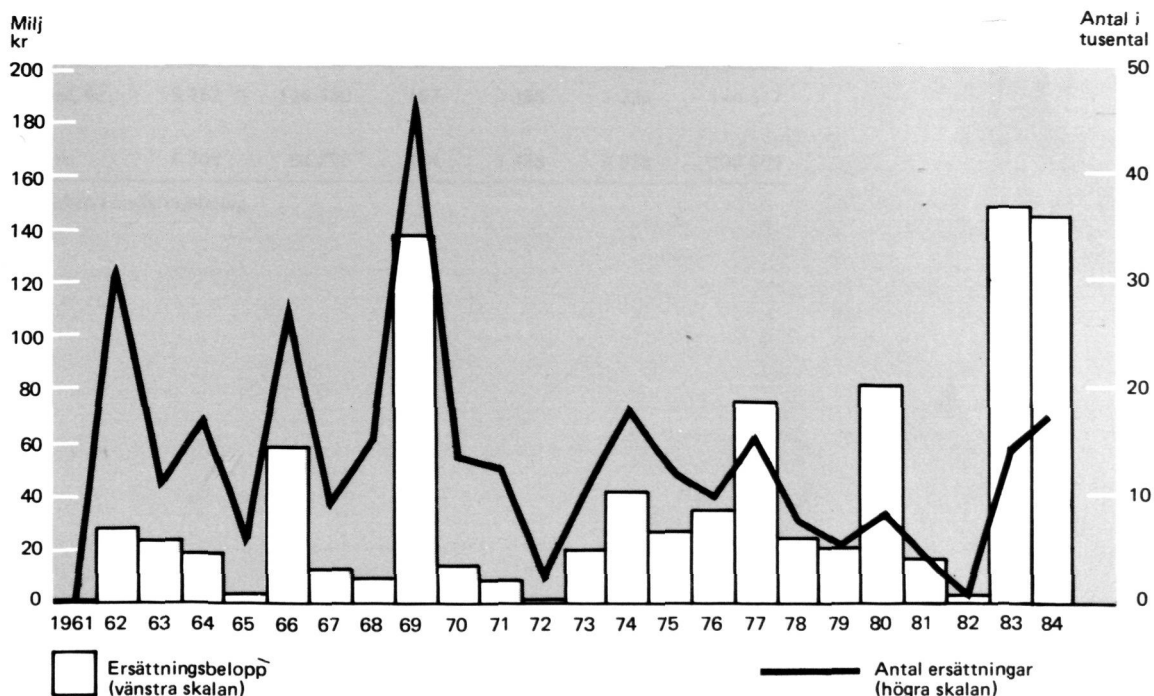
Produktions- område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Korn	Havre	Höst- råps ¹	Vår- råps ¹	Höst- rybs ¹	Vår- rybs ¹	Vit- senap ¹	Vall- skörd ²	Mat- potatis		Fabriks- potatis		Socker- betor
												Obev	Bev	Obev	Bev	
Götalands södra slättbygder	5 363	4 508	3 931	4 310	4 125	3 132	2 158	2 327	1 944	1 782	7 737	34 590	37 440	31 133	33 714	44 164
Götalands mellanbygder	4 364	3 996	3 189	3 468	3 313	2 721	1 882	1 785	1 623	1 478	6 872	31 946	35 930	30 361	33 530	40 575
Götalands norra slättbygder	4 858	3 967	3 699	3 804	3 591	2 445	2 094	1 985	1 859	..	6 466	30 621	34 207	32 038	..	..
Svealands slättbygder	4 265	3 764	3 314	3 556	3 332	..	1 962	1 827	1 730	..	6 001	23 594	27 981	..	..	–
Götalands skogsbygder	4 399	3 308	3 147	3 207	2 964	2 579	2 031	1 776	1 716	..	6 853	28 763	33 983	30 152	34 360	39 920
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 990	3 368	2 996	2 814	2 769	..	1 790	..	1 618	..	5 296	23 230	28 758	..	–	–
Nedre Norrland	2 842	..	..	2 498	2 358	–	..	..	1 488	–	4 763	21 290	25 529	–	–	–
Övre Norrland	..	..	..	2 310	2 321	–	–	–	–	–	4 220	20 640	22 339	..	..	–
Hela riket 1984	4 668	3 931	3 477	3 451	3 261	2 924	2 045	1 996	1 776	1 641	6 036	28 715	33 149	30 248	34 379	42 807
1983	4 593	3 859	3 424	3 422	3 234	2 888	2 045	2 013	1 769	1 647	5 973	29 139	33 476	30 354	34 460	42 633
1982	4 504	3 780	3 373	3 370	3 193	2 734	1 912	1 782	1 748	1 286	5 905	29 177	33 495	30 280	34 441	41 883
1981	4 435	3 698	3 339	3 331	3 138	2 756	1 911	1 858	1 742	1 345	5 751	28 932	33 308	29 846	34 120	41 448
1980	4 411	3 644	3 303	3 305	3 104	2 768	1 929	1 927	1 739	1 397	5 724	28 782	33 194	29 447	33 825	41 015

1) Fr o m 1982 års skörd används endast SOIs arealer vid normskördebestämningen. Tidigare korrigerades dessa utifrån LBRs arealer.

2) Fr o m 1982 års skörd beräknas normvallåterväxten som ett 15-årsmedeltal. Tidigare beräknades den som ett medeltal på uppgifter fr o m 1962.

Källa: SCB, skördeskadeskyddet.

Diagram 12.10 Utbetalda ersättningsbelopp och antal ersättningar i skördeskadeskyddet 1961–1984
Compensation sums and number of compensations in the crop insurance system in 1961–1984

Hagelskadeförsäkring

Hagelskadeförsäkring är en frivillig och individuell försäkringsform. Ersättning lämnas för hagelskador på utestående grödor för vilka försäkring tecknats. Hagelskadeförsäkring meddelas f n av Jordbrukets Försäkringsbolag, ömsesidigt, och av Allmänna Hagelskade-Försäkringsbolaget, ömsesidigt.

Försäkringens utformning

Försäkringen kan tecknas för flertalet grödor. Den kan utformas med eller utan självrisk. I det senare fallet skall försäkringen omfatta samtliga försäkringsbara grödor.

Försäkringsperioden omfattar tiden 1 april – 31 mars. Försäkringen gäller ej för höstsådda grödor det år då grödorna är sådda och ej heller för skador som träffat stråsäd och oljeväxter efter den 1 november.

Redovisning

I detta avsnitt redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar.

Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså inte tagits, varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

Resultat

För år 1984 var 725 158 hektar åkermark fördelade på 20 444 avtal försäkrade i Jordbrukets Försäkringsbolag.

I följande tablå redovisas premieinkomster, skadeutbetalningar och försäkringsbestånd för hagelskadeförsäkring åren 1980–1984.

	<i>Jordbrukets Försäkrings- bolag</i>	<i>Allmänna Hagel- skade-För- säkrings- bolaget</i>	<i>Summa</i>
<i>Premie- inkomster, 1 000 kr</i>			
1984	19 712	5 700	25 412
1983	16 787	4 200	20 987
1982	14 527	4 343	18 870
1981	12 972	3 100	16 072
1980	11 210	3 171	14 381
<i>Skadeut- betalningar, 1 000 kr</i>			
1984	10 607	2 863	13 470
1983	12 659	2 700	15 359
1982	18 693	5 200	23 893
1981	3 699	930	4 629
1980	12 115	1 913	14 028
<i>Försäkrings- bestånd, milj kr</i>			
1984	3 861	979	4 840
1983	3 345	915	4 260
1982	2 897	843	3 740
1981	2 738	716	3 454
1980	2 439	679	3 118

Annan publicering

Årsredovisning, årligen sedan 1980. Jordbrukets Försäkringsbolag.

Allmänna Hagelskade-Försäkringsbolaget Verksamhetsberättelse, årligen sedan 1900.

Husdjursförsäkring

Uppgifter om försäkringsbolagens verksamhet insamlas varje år av försäkringsinspektionen. Husdjursförsäkring utgör en gren av skadeförsäkring. År 1983 meddelades husdjursförsäkring av fyra riksbolag, nämligen av Jordbrukets Försäkringsbolag, ömsesidigt, av Sydsvensk djurförsäkring, ömsesidigt bolag, av Försäkringsbolaget Skånska Brand-Hermes, ömsesidigt, och av Folksam ömsesidig sakförsäkring. Därutöver av 302 mindre, lokala bolag, samt av ett utländskt bolag.

Försäkringens utformning

Särskilda försäkringsformer finns för hästar, nötkreatur, får och getter, svin, hundar m fl djur.

För hästar finns såväl fullständig som begränsad försäkring. Förutom arbetshästar kan bl a rid-, trav- och galopphästar försäkras.

Försäkring av nötkreatur, får och getter respektive svin kan göras i enskild eller kollektiv form. Vanligast är den kollektiva slaktvärdesförsäkringen.

Redovisningsprinciper

I detta avsnitt redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar.

Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså tagits varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

Redovisningen avser svenska bolag. Därjämte verkar i Sverige ett utländskt bolag, vars rörelse dock huvudsakligen är begränsad till försäkring av kapplöpningshästar (med ett bestånd av 1 711 hästar år 1980).

Fr o m 1983 har försäkringsinspektionen slutat begära in uppgifter fördelade på olika djurslag, vilket innebär att tabell 12.11 nedan är mindre utförlig än tidigare (tabell 35 i Jordbruksstatistisk årsbok 1984).

År 1982 var antal försäkrade djur av olika slag följande (ca-siffror): Hästar 100 000, Nötkreatur 925 000, Svin 1 940 000, Får och getter 14 000, Hundar 220 000.

Annan publicering

Enskilda försäkringsanstalter, årligen sedan 1912. Försäkringsinspektionen.

Årsredovisningar från respektive försäkringsbolag.

Tabell 12.11 Premieinkomster och utbetalda ersättningar för husdjursförsäkringar 1983

Premiums and claims of the livestockinsurance in 1983

	Riksbolag				Mindre, lokala bolag	Summa
	Folksam sak	Jordbrukets Försäkringsbolag	Skånska Brand-Hermes	Sydsvensk djurförsäkring		
Premieinkomst, tkr	5 167	124 580	157	7 358	7 255	144 517
Utbetalda ersättningar, tkr	4 309	84 790	174	5 478	5 938	100 689

Källa: Jordbrukets Försäkringsbolag.

13 Lantbruksutbildningen

I detta kapitel lämnas uppgifter om utbildningen vid gymnasieskolans jordbruks- och trädgårdslinjer samt utbildningen av lantmästare, agronomer, hortonomer m fl vid Sveriges lantbruksuniversitet. Vidare redovisas uppgifter om lantbruksnämndernas kursverksamhet.

Utbildning på gymnasial och högre nivå

Statistiken över utbildningen i gymnasieskolan bygger på uppgifter som ifylls på särskilda blanketter vid varje skola. Blanketterna insänds till skolöverstyrelsen, som efter granskning överlämnar dem till SCB.

Universitet och högskolor sänder varje termin in uppgifter om antal nybörjare, registrerade och examinerade vid respektive läroanstalt.

Jordbruksutbildningen

Grundutbildning inom jordbruket erhålls vid gymnasieskolans tvååriga jordbrukslinje samt, för elever med praktik, i specialkurser av olika längd. Undervisningen på jordbrukslinjen omfattar såväl yrkesspecifika som allmänna ämnen. För en del specialkurser gäller arbete inom yrkesområdet som särskilt behörighetskrav. Lantmästare och agronomer utbildas vid Sveriges lantbruksuniversitet. Utbildningen till lantmästare är ettårig och inträdeskraven är bl a genomgången kurs i driftsledning om 40 veckor. Agronomutbildningen är femårig.

Utbildningen av veterinärer sker vid veterinärlinjen vid lantbruksuniversitetet. Utbildningen omfattar 5 1/2 år.

Trädgårdsutbildningen

Trädgårdsutbildningen är uppdelad på tvåårig trädgårdslinje och, för elever med yrkeserfarenhet, kurser på en termin. Som påbyggnad finns bl a en ettårig högre specialkurs inom markbyggnad och en inom trädgårdsodling. Trädgårdstekniker utbildas vid lantbruksuniversitetet. Utbildningen är ettårig och inträdeskraven är bl a genomgången högre specialkurs. Hortonom- och landskapsarkitektutbildningen, som också sker vid lantbruksuniversitetet, omfattar 5 år.

Resultat

Antal närvarande och avgångna elever vid gymnasieskolans jordbrukslinje och tvååriga trädgårdslinje samt anknyttande specialkurser läsåren 1982/83 – 1983/84 redovisas i tabell 13.1.

Antalet registrerade och examinerade elever under läsåren vid vissa fakulteter inom Sveriges lantbruksuniversitet framgår av tabell 13.2.

Tabell 13.1 Elever vid gymnasieskolans jordbrukslinje och tvååriga trädgårdslinje samt anknyttande specialkurser läsåren 1982/83 och 1983/84

Pupils at the agricultural line and the two-year horticultural line and connected special courses of the integrated upper secondary school in 1982/83 and 1983/84

Studieväg	Samtliga 1982/83	1983/84	Därav kvinnor 1983/84
Jordbruk			
Antal närvarande ¹			
Jordbrukslinje	2 050	2 119	941
Årskurs 1	1 052	1 116	526
Årskurs 2	998	1 003	415
Specialkurser ^{2 4}	3 918	4 049	1 068
Summa ⁴	5 968	6 168	2 009
Antal avgångna ³			
Jordbrukslinje	984	981	404
Specialkurser ^{2 4}	2 190	2 135	643
Summa ⁴	3 174	3 116	1 047
Trädgårdslinje²			
Antal närvarande ¹			
Tvåårig trädgårdslinje	562	606	338
Årskurs 1	309	321	179
Årskurs 2	253	285	159
Övriga specialkurser	216	270	99
Summa ⁴	778	876	437
Antal avgångna ³			
Tvåårig trädgårdslinje	247	276	155
Specialkurser ^{2 4}	213	229	76
Summa ⁴	460	505	231

1) Avser närvarande elever den 15 september och elever som påbörjat studier senare under läsåret.

2) Avser även grundläggande utbildning vid huvudsakligen specialkurser på en eller två terminer.

3) Avser elever med slutförd lärokurs.

4) Avser endast kurser längre än 8 veckor.

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

Tabell 13.2 Elever vid vissa linjer inom Sveriges lantbruksuniversitet läsåren 1982/83 och 1983/84

Pupils at certain faculties within the Agricultural University of Sweden in 1982/83 and 1983/84

Utbildning	Samtliga		Därav kvinnor 1983/84
	1982/83	1983/84	
<i>Antal registrerade¹</i>			
Lantmästarelinjen	140	142	34
Trädgårdsteknikerlinjen	36	26	7
Agronomlinjen	814	862	343
Hortonomlinjen	117	136	77
Landskapsarkitektlinjen	213	223	134
Veterinärlinjen	400	402	256
<i>Antal examinerade</i>			
Lantmästare	136	139	33
Trädgårdstekniker	28	20	6
Agronom	107	87	36
Hortonom	9	5	4
Landskapsarkitekt	28	11	8
Veterinär	53	64	35

1) Avser höstterminen.

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

Antalet registrerade studerande i forskarutbildning vid lantbruksuniversitetet under höstterminen 1983 redovisas i tabell nedan.

Universitet	Studerande i forskarutbildning ¹	
	Samtliga	Därav kvinnor
Lantbruksvetenskaplig fakultet	254	79
Veterinärmedicinsk fakultet	106	31
Skogsvetenskaplig fakultet	112	9

1) Exklusive s k ej aktiva.

Annan publicering

Gymnasieskolan, årligen sedan hösten 1971. Elever och klasser. SCB. SM U 1981:5, 1982:13, 1983:22, 1984:11 och U 51 SM 8501.

Gymnasieskolan, årligen sedan 1971/72. Elever i kurser. SCB. SM U 1980:30, 1983:25, 1983:26, 1984:2 och U 54 SM 8501.

Gymnasieskolan, årligen sedan 1971/72. Elever som avgått från gymnasieskolan. SCB. SM U 1980:20, 1981:14, 1982:9, 1983:19 och 1984:15.

Viss gymnasial och eftergymnasial utbildning. SCB. SM U 1980:14, 1981:7, 1982:8, 1983:5, 1984:5.

Högskolan. Nybörjare läsårsvis, läsåren 1977/78 – 1979/80. SCB. SM U 1983:18, 1984:6 och 1984:28. Nybörjare och registrerade per hösttermin fr o m höstterminen 1977. SCB. SM U 1981:15, 1982:5 och 1984:22.

Högskolan. Forskarutbildning, registrering och examination terminsvis resp läsårsvis sedan 1971/72. Registrerade och nybörjare. SCB. SM U 1981:2, 1982:4 och 15, 1983:3, 1983:9, 1983:21, 1984:9 och U 21 SM 8501 och 8502.

Utbildningsstatistisk årsbok 1978, 1979, 1980, 1981, 1982. SCB.

Lantbruksnämndernas kursverksamhet

Ett viktigt led i rationaliseringen av jordbruket och trädgårdsnäringen utgör lantbruksnämndernas rådgivnings- och kursverksamhet. Riktlinjer för verksamheten utarbetas av lantbruksstyrelsen i samråd med berörda myndigheter och organisationer. För den lokala planeringen av kurserna finns vid lantbruksnämnderna särskilda programnämnder med representanter för länsmyndigheter och näringsutövare.

Lantbruksstyrelsen sammanställer varje år statistik över verksamhetens omfattning.

Annan publicering

Lantbruksnämndernas verksamhet, årlig stencil från lantbruksstyrelsens ekonomienhet.

Resultat

I tabell 13.3 redovisas antal kurser, kursdeltagare, kurstimmar och elevtimmar år 1983/84. Som bl a framgår där var antalet elevtimmar något högre än 1982/83. Av tablån nedan framgår antal elevtimmar inom olika ämnesområden.

Ämnes- område	Antal elevtimmar			
	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84
Växtodling	151 520	168 452	156 954	162 264
Husdjur	155 944	131 942	142 352	125 548
Trädgård	46 008	44 008	42 106	41 082
Övrigt	148 955	130 485	130 600	146 593
Summa	502 427	474 887	472 012	475 487

Tabell 13.3 Antal kurser, kursdeltagare, kurstimmar och elevtimmar 1983/84

Number of courses, pupils, teaching-hours and learning-hours in 1983/84

Område	Antal	Antal kursdeltagare		Summa	Antal kurstimmar		Antal elev- timmar
		1 – 4 dagars kurser	Längre kurser		Totalt	Därav kvällstid	
<i>Län</i>							
Stockholms	113	3 323	5	3 328	636	174	15 095
Uppsala	166	5 108	2	5 110	1 037	243	27 266
Södermanlands	211	5 527	7	5 534	801	180	21 290
Östergötlands	254	9 125	1	9 126	1 105	417	36 761
Jönköpings	193	7 487	1	7 488	763	307	22 350
Kronobergs	241	6 294	5	6 299	1 132	462	26 786
Kalmar	191	5 958	—	5 958	731	326	22 137
Gotlands	103	3 424	1	3 425	462	246	12 115
Blekinge	97	3 197	—	3 197	396	139	12 526
Kristianstads	169	6 208	1	6 209	1 066	267	34 651
Malmöhus	309	11 458	3	11 461	1 424	414	51 634
Hallands	102	4 130	—	4 130	440	137	16 327
Göteborgs o Bohus	121	3 904	2	3 906	605	172	17 737
Älvsborgs	222	5 571	3	5 574	1 074	396	23 579
Skaraborgs	307	8 724	—	8 724	862	341	25 097
Värmlands	143	3 531	—	3 531	544	192	13 210
Örebro	198	4 572	5	4 577	864	274	20 137
Västmanlands	123	3 535	51	3 586	633	192	14 515
Kopparbergs	61	1 594	12	1 606	484	109	18 936
Gävleborgs	101	1 723	1	1 724	466	126	8 257
Västernorrlands	68	1 864	8	1 872	504	67	10 506
Jämtlands	116	2 061	5	2 066	539	130	8 235
Västerbottens	78	2 083	2	2 085	427	131	9 666
Norrbottens	58	1 413	4	1 417	280	67	6 674
<i>Hela riket</i>							
1983/84	3 745	111 814	119	111 933	17 275	5 509	475 487
1982/83	3 817	115 093	136	115 229	17 809	6 287	472 012
1981/82	3 879	113 404	120	113 524	18 526	7 244	474 887
1980/81	4 472	120 394	1 848	122 242	19 730	8 142	502 427
1979/80	4 126	121 281	2 832	124 113	20 847	7 076	521 552

Källa: Lantbruksstyrelsen.

14 Lantbrukets föreningsrörelse

Föreningsrörelsens organisation m m

Det centrala organet för lantbrukets föreningsrörelse är Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Förbundet har en facklig och en lantbrukskooperativ del.

Den fackliga delen svarar bl a för prisförhandlingar med statsmakterna och konsumenterna och för en bred näringspolitisk bevakning. Verksamheten är uppdelad på 26 länsförbund med tillsammans 1 675 lokalavdelningar. Den lantbrukskooperativa delen omfattar cirka 600 ekonomiska föreningar tillhörande 16 riksorganisationer. Riksorganisationernas namn framgår av schemat på sidan 207. Till lantbrukskooperationen räknas ytterligare en riksorganisation, som ej är ansluten till LRF.

Karakteristiskt för de ekonomiska föreningarna inom lantbruket är att deras verksamhet mestadels är specialiserad på någon begränsad uppgift, såsom försäljning av mjölk (mejeriföreningar) och försäljning av slaktdjur (slakteriföreningar). Varje lantbrukare som vill anlita föreningarna måste därför som regel vara medlem i flera sådana.

Svenska Mejeriernas Riksförening (SMR) är mejeriernas riksorganisation. Föreningen representerar landets mjölkproducenter i förhandlingar och kontakter med staten, myndigheter och andra centrala organisationer. SMR handlägger också centrala planerings- och utredningsfrågor, vissa centrala marknadsföringsuppgifter samt svarar för exporten av svenska mejeriprodukter.

Sveriges Slakteriförbund (SS) är organ för tio slakteriföreningar, som samlar in slaktdjur, slaktar, säljer och distribuerar köttprodukter, bedriver rådgivningsverksamhet bland medlemmarna m m. Förbundet handhar vidare gemensamma ärenden som förmedling av köttvaror mellan föreningarna, lagring, export och import samt myndighetskontakter.

Svenska Lantmännens Riksförbund (SLR) tillhandahåller varor och tjänster för främst de enskilda medlemmarna. Lantmännenföreningar köper spannmål, oljeväxter och potatis från lantbrukarna och säljer till dem foder, gödselmedel och utsäde, växtskyddsmedel, petroleumprodukter samt maskiner och byggvaror. Riksförbundet förmedlar handeln genom de 19 lantmännenföreningarna och svarar för viss export och import.

Svenska Ägghandelsförbundet (SÄ) är centralt organ för ägghandeln. Förbundet svarar för packning och försäljning av ägg i större delen av landet samt ansvarar för den centrala marknadsfördelningen och export och import.

Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbunds (SSR) medlemmar äger tillsammans en tredjedel av Sveriges skogsmarksareal. De regionala skogsägareföreningarna har bildats för att det privata skogsbrukets intressen skall tillvaratas och för att lönsamheten i medlemmarnas skogsbruk skall förbättras.

Lantbrukets föreningsrörelse bildar en av landets största organisationer. Dess syfte är bl a att handha marknadsförandet av olika produkter, samla utbudet samt dämpa säsongs- och konjunkturbetingade variationer i avsättningspriserna.

Föreningsbanksrörelsen (tidigare jordbrukskasserörelsen) är uppbyggd i tre led. På lokal nivå svarar föreningsbankerna för kontakten med lantbrukarna. Förutom in- och utlåning omfattar servicen flera speciella tjänster. På regional nivå finns de 12 regionbankerna, vilka bl a är stora kreditgivare åt de ekonomiska föreningarna. *Sveriges Föreningsbankers Förbund (SFF)* svarar för myndighetskontakter, central marknadsföring m m. Som centralbank fungerar Föreningsbankernas Bank.

Sveriges Allmänna Hypoteksbank (SAH) lämnar krediter till lantbrukare och försäljer obligationer.

Svensk Husdjursskötsel (SHS) bistår lantbrukarna med service på husdjursområdet. Organisationen genomför mjölk- och köttboskapskontrollen, sugg- och svinstamkontrollen och har en omfattande seminverksamhet. Vidare bedrivs ett avsevärt forsknings- och utvecklingsarbete.

Inom LRF finns vidare *Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening*, *Sveriges Betodlares Centralförening*, *Sveriges Stärkelseproducenters Förening*, *Sveriges Bränneriintressenter*, *Sveriges Påsldjursuppfödare Riksförbund*, *Sveriges Fröodlareförbund*, *Sveriges Potatisodlares Riksförbund* och *Konserverväxtodlarnas Riksförbund*.

Medlemsantal och handelsomsättning

Inom LRF utarbetas statistik över avräkningsvärden, omsättning, antal anställda m m inom föreningsrörelsen. Underlag till denna statistik utgör de enskilda föreningarnas årsredovisningar jämte kompletterande uppgifter.

Vissa andra uppgifter insamlas av respektive branschorganisation.

En översikt över föreningsrörelsens verksamhet åren 1974 – 1983 lämnas i tabellerna 14.1 och 14.2. I tabell 14.1 redovisas antal medlemmar i respektive riksorganisation. Uppgifter om omsättningsvärden för olika riksorganisationer lämnas i tabell 14.2.

Annan publicering

Lantbrukarnas Riksförbunds årsredogörelse, årligen sedan 1970/71.

Respektive riksorganisations årsredovisning.

Tabell 14.1 Antal medlemmar m m inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1974–1983. 1000-tal
Number of members etc. in agricultural economic associations in 1974–1983. Thousands

Organisation (bildad år)	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
<i>Anslutna till Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)</i>										
Svenska Mejeriernas Riksförening (1932)	77,7	69,8	65,3	58,5	55,5	52,9	50,9	48,5	47,8	44,0
Sveriges Slakteriförbund (1933)	141,2	134,1	124,4	122,3	117,0	113,4	108,2	103,4	100,2	97,8
Svenska Lantmännens Riksförbund (1905)	117,7	117,7	116,7	116,1	112,8	111,5	109,2	107,4	104,2	103,8
Svenska Ägghandelsförbundet (1932)	11,6	7,8	5,6	5,4	4,0	3,5	2,8	2,3	2,0	1,8
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund (1932)	133,6	133,8	132,7	131,4	123,9	122,5	121,0	119,1	94,2	80,0
Sveriges Föreningsbankers Förbund (1930)	255,7	261,9	280,9	295,7	331,0	363,8	386,4	407,3	433,0	464,0
Sveriges Allmänna Hypoteksbank	—	92,5	92,7	93,4	96,3	100,5	105,2	110,2	114,8	120,1 ¹
Svensk Husdjursskötsel (1961)	79,7	79,3	77,3	73,2	69,8	68,0	69,1	66,8	65,8	64,6
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening (1943)	15,8	16,0	16,0	16,0	16,6	17,5	18,4	18,5	19,2	21,1
Sveriges Betodlares Centralförening (1899)	11,8	11,3	10,9	10,4	10,1	9,8	9,5	9,2	9,0	8,7
Sveriges Stärkelseproducenters Förening (1927)	2,9	2,9	2,8	2,7	2,6	2,5	2,4	2,3	2,2	2,2
Sveriges Bränneriintressenter (1907)	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2
Sveriges Pälstdjursuppfödarens Riksförbund (1926)	0,9	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Sveriges Fröodlareförbund (1914)	1,7	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0
Sveriges Potatisodlares Riksförbund (1944)	—	—	—	—	—	—	7,7	7,7	7,7	7,7
Konservväxtodlarnas Riksförbund (1964)	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	1,9
Summa medlemsskap	853,9	933,2	931,3	931,0	945,5	971,7	996,8	1 008,7	1 006,0	1 021,5
<i>Ej ansluten till Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)</i>										
Svenska Spannmålsföreningarnas Samorganisation (1931)	2,9	2,9	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6

1) Avser antal utestående lån.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

Tabell 14.2 Omsättningsvärden¹ inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1974–1983. Miljoner kr
Turnover values in agricultural economic associations in 1974–1983. Millions of Swedish kronor

Organisation	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
<i>Affärsdrivande organisationer</i>										
Svenska Mejeriernas Riksförening	3 039,7	3 519,2	4 008,1	4 499,4	5 080,7	5 252,0	5 840,0	6 736,7	7 797,8	8 378,6
Sveriges Slakteriförbund	2 430,7	2 793,4	3 310,8	3 670,6	4 182,9	4 064,2	4 511,5	5 128,9	5 693,7	5 985,5
Svenska Lantmännens Riksförbund	5 166,4	6 079,3	7 078,3	7 609,2	7 987,7	8 687,9	9 263,5	10 787,9	12 816,9	13 999,8
Svenska Ägghandelsförbundet	155,0	146,7	179,4	204,5	224,2	221,5	271,9	325,1	369,9	420,8
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund	1 830,2	2 037,5	2 152,7	2 015,6	1 862,5	1 813,5	2 051,5	2 346,9	2 348,0	2 784,7
Svensk Husdjursskötsel	53,9	66,1	81,0	98,2	105,9	125,2	139,6	155,6	173,1	190,0
Sveriges Stärkelseproducenters Förening ²	32,6	59,8	42,3	58,8	96,2	95,3	90,1	99,2	94,8	88,2
Sveriges Bränneriintressenter ²	23,4	30,1	34,1	43,5	50,9	61,8	58,5	56,7	56,7	58,9
Sveriges Pälstdjursuppfödarens Riksförbund	100,2	76,0	116,2	120,1	137,1	172,2	175,2	175,4	222,0	250,5
Svenska Spannmålsföreningarnas Samorganisation	80,0	90,1	104,8	92,9	90,5	84,9	93,6	121,7	152,9	203,2
Summa	12 912,2	14 898,2	17 107,7	18 412,8	19 818,6	20 578,5	22 495,4	25 934,1	29 725,8	32 360,2
<i>Organisationer, som för odlarnas räkning träffat avtal om försäljning</i>										
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening ²	383,1	375,4	344,8	382,6	491,2	473,5	564,6	644,6	819,9	857,9
Sveriges Betodlares Centralförening ²	275,7	288,0	334,7	386,3	406,0	443,0	449,5	561,6	597,9	561,5
Konservväxtodlarnas Riksförbund	25,4	32,7	38,2	46,1	51,2	45,7	56,5	55,1	67,9	68,5
Summa	684,2	696,1	717,7	815,0	948,4	962,2	1 070,6	1 261,3	1 485,7	1 487,9
<i>Kreditorganisationer</i>										
Sveriges Föreningsbankers Förbund	7 151,5	8 562,3	9 621,6	10 732,9	12 086,3	13 185,7	14 278,0	15 415,0	17 110,0	17 986,9
Sveriges Allmänna Hypoteksbank	3 414,8	3 826,0	4 385,5	5 015,3	5 898,3	7 044,3	8 362,9	9 889,6	11 330,3	13 063,6
Summa	10 566,3	12 388,3	14 007,1	15 748,2	17 984,6	20 230,0	22 640,9	25 304,6	28 440,3	31 050,5

1) Avser endast lantbrukarnas affärer med respektive organisation. Totalomsättningen uppgår sålunda till betydligt större belopp.

2) Avser verksamhetsår som börjar under respektive kalenderår.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

Lantbrukskooperationen i Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Riksorganisation	Ekonomisk förening	Medlemmar (ca)
Svenska Mejeriernas Riksförening SMR	24 mejeriföreningar med 98 driftsplatser	44 000
Sveriges Slakteriförbund SS	9 slakteriföreningar med 27 slakterier och 18 charkuterifabriker	98 000
Svenska Lantmännens Riksförbund SLR	19 Lantmännenföreningar med verksamhet på ca 240 platser med minst 5 anställda	103 800
Svenska Ägghandelsförbundet SÄ	8 packerier och 2 produktfabriker	1 800
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund SSR	12 skogsägarföreningar med verksamhet på 200 platser med minst 5 anställda	80 000
Sveriges Föreningsbankers Förbund SFF	12 regionala föreningsbanker med 394 lokala föreningsbanker och 692 kontor	120 100 ¹
Sveriges Allmänna Hypoteksbank SAH	10 hypoteksföreningar	52 900
Svensk Husdjursskötsel SHS	21 semin- och kontrollföreningar, 5 avelsföreningar	64 600
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening SOC	18 oljeväxtodlarföreningar	21 100
Sveriges Betodlares Centralförening SBC	7 betodlarföreningar	8 700
Sveriges Stärkelseproducenter SSF	5 stärkelsefabriker	2 200
Sveriges Bränneriintressenter SBI	1 bränneri	1 200
Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund SPR	16 lokala pälsdjursuppfödareföreningar, 1 specialförening	600
Sveriges Fröodlareförbund SFF	17 fröodlarföreningar	2 000
Konservväxtodlarnas Riksförbund	15 lokala konservväxtodlareföreningar	1 900
Sveriges Potatisodlares Riksförbund SPOR	23 lokala potatisodlarföreningar, 4 ekonomiska föreningar	7 700

1) Avser antal utestående lån.

Anmärkning: Sifferuppgifterna avser 1983 och är preliminära.

15 Internationella uppgifter

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FNs speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Ifrågavarande statistik baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet.

Resultat

I tabellerna 15.1 och 15.2 har för år 1982 respektive 1983 sammanfattats uppgifter om ägoslagsfördelning och åkeranvändning.

Totalskördens storlek i olika länder 1983 redovisas i tabell 15.3. I tabell 15.4 redogörs för antalet husdjur i olika länder 1983. I tabell 15.5 redovisas förbrukningen av handelsgödsel och i tabell 15.6 antalet inom jordbruk med binärningar förvärvsarbetande personer 1983. I tabell 15.7 slutligen redovisas antalet traktorer inom jordbruket 1982.

Annan publicering

Production Yearbook årligen sedan 1947. FAO.

Fertilizer Yearbook. FAO.

Annual Fertilizer Review föregångare till ovanstående. FAO.

Jordbruksekonomiska meddelanden med internationella uppgifter om produktion, förbrukning, lager, handel m m publiceras fortlöpande. Statens jordbruksnämnd.

En komparativ studie av jordbruksstatistiken i de nordiska länderna och övriga Västeuropa. Rapport. SCB (1976).

Kapitel 15 innehåller internationella uppgifter om

- Ägoslagsfördelning
- Åkeranvändning
- Totalskördar
- Husdjur
- Handelsgödselanvändning
- Förvärvsarbetande personer
- Traktorer

Tabell 15.1 Arealen i olika länder fördelad på ägoslag 1982.¹ 1000-tal hektar
Areas of different types of land in different countries in 1982. Thousands of hectares

Land	Åker m m	Betesmark m m	Skog	Övrig mark	Landareal	Total areal
Sverige	2 973	710	26 424	11 055	41 162	44 996
Danmark	2 651	245	493	848	4 237	4 307
Finland	2 357	160	23 321	4 709	30 547	33 703
Norge	841	101	8 330	21 514	30 786	32 422
Belgien, Luxemburg	832	680	702	1 068	3 282	3 310
Bulgarien	4 150	2 032	3 859	1 014	11 055	11 091
Frankrike	18 617	12 775	14 620	8 551	54 563	54 703
Grekland	3 933	5 255	2 619	1 273	13 080	13 194
Irland	972	4 850	326	741	6 889	7 028
Italien	12 415	5 121	6 365	5 501	29 402	30 123
Jugoslavien	7 839	6 379	9 330	1 992	25 540	25 580
Nederländerna	862	1 143	295	1 094	3 394	3 731
Polen	14 821	4 070	8 700	2 861	30 452	31 268
Portugal	3 550	530	3 641	1 443	9 164	9 208
Rumänien	10 528	4 439	6 342	1 725	23 034	23 750
Schweiz	411	1 609	1 052	905	3 977	4 129
Sovjetunionen	232 266	373 200	920 000	701 734	2 227 200	2 240 220
Spanien	20 491	10 704	15 562	3 186	49 943	50 478
Storbritannien	6 978	11 303	2 142	3 737	24 160	24 482
Tjeckoslovakien	5 171	1 669	4 582	1 125	12 547	12 787
Ungern	5 299	1 283	1 627	1 025	9 234	9 303
Västtyskland	7 462	4 675	7 328	4 963	24 428	24 858
Österrike	1 634	2 041	3 282	1 316	8 273	8 385
Östtyskland	5 002	1 257	2 959	1 386	10 604	10 833
Algeriet	7 513	36 315	4 384	189 962	238 174	238 174
Egypten	2 468	—	2	97 075	99 545	100 145
Kenya	2 388	3 760	2 470	48 307	56 925	58 265
Marocko	8 415	12 500	5 195	18 520	44 630	44 655
Nigeria	30 435	20 900	14 300	25 442	91 077	92 377
Sydafrika	13 620	80 030	4 600	23 854	122 104	122 104
Tanzania	5 200	35 000	41 900	6 504	88 604	94 509
Tunisien	4 997	3 142	557	6 840	15 536	16 361
Förenta Staterna	190 624	237 539	284 464	200 053	912 680	936 312
Kanada	46 180	24 000	326 129	525 788	922 097	997 614
Mexiko	23 450	74 499	47 440	46 915	192 304	197 255
Argentina	35 800	143 000	59 950	34 919	273 669	276 689
Brasilien	74 670	163 000	570 140	37 841	845 651	851 197
Chile	5 528	11 920	15 500	41 932	74 880	75 695
Peru	3 515	27 120	70 400	26 965	128 000	128 522
Uruguay	1 449	13 632	631	1 650	17 362	17 622
Indien	169 540	11 600	67 520	48 659	297 319	328 759
Irak	5 450	4 000	1 500	32 447	43 397	43 492
Iran	13 700	44 000	18 000	87 900	163 600	164 800
Japan	4 829	597	25 198	6 479	37 103	37 231
Kina ¹	100 891	285 690	128 225	417 835	932 641	959 696
Pakistan	20 295	5 000	2 870	49 707	77 872	80 394
Syrien	5 801	8 312	491	3 801	18 405	18 518
Turkiet	27 281	9 400	20 199	20 196	77 076	78 058
Australien	46 544	444 228	106 000	165 021	761 793	768 685
Nya Zeeland	470	15 000	10 000	1 397	26 867	26 868
Hela världen	1 472 502	3 162 370	4 090 004	4 352 544	13 077 420	13 392 215

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.2 Åkerarealens användning i olika länder 1983.¹ 1000-tal hektar
Use of arable land in different countries in 1983. Thousands of hectares

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Hirs och sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	336	62	618	404	—	—	—	40	53
Danmark	243	77	1 353	28	—	—	—	35	75
Finland	160	47	550	449	—	—	—	45	33
Norge	23	1	179	116	—	—	—	21	—
Belgien, Luxemburg	207	8	159	34	6	—	—	43	95
Bulgarien	1 128	25	323	34	596	—	16	41	33
Frankrike	4 828	106	2 143	443	1 606	56	8	204	494
Grekland	1 016	4	312	48	169	1	14	33	40
Irland	59	—	304	22	—	—	—	32	36
Italien	3 328	11	383	209	976	25	181	149	230
Jugoslavien	1 603	51	280	168	2 271	7	9	274	140
Nederländerna	148	7	37	14	—	—	—	165	124
Polen	1 537	3 448	1 099	1 042	15	—	—	2 220	486
Portugal	393	186	89	184	365	6	26	125	3
Rumänien	2 150	35	800	50	3 000	20	27	285	265
Schweiz	89	5	51	11	19	—	—	24	15
Sovjetunionen	50 856	10 156	31 831	12 516	5 189	3 080	649	6 886	3 515
Spanien	2 615	212	3 634	466	351	20	40	337	241
Storbritannien	1 695	6	2 146	108	1	—	—	195	198
Tjeckoslovakien	1 100	203	822	154	166	1	—	196	213
Ungern	1 320	70	290	37	1 160	15	13	85	110
Västtyskland	1 655	445	2 035	601	169	—	—	249	404
Österrike	313	93	339	83	206	1	—	41	42
Östtyskland	755	702	891	163	—	—	—	425	292
Algeriet	1 300	—	870	78	2	1	—	80	3
Egypten	570	—	45	—	756	155	423	72	9
Kenya	115	—	85	8	1 720	220	9	40	—
Marocko	1 976	2	2 151	49	435	43	2	40	62
Nigeria	14	—	—	—	1 800	9 995	600	3	—
Sydafrika	1 600	38	70	400	4 065	322	1	70	—
Tanzania	23	—	4	—	1 690	570	267	27	—
Tunisien	930	—	631	23	—	16	—	11	2
Förenta Staterna	24 885	374	4 008	3 682	20 856	4 006	878	501	427
Kanada	13 697	426	4 461	1 400	1 077	—	—	113	31
Mexiko	990	—	263	70	8 408	1 896	185	70	—
Argentina	6 832	156	114	397	2 970	2 680	81	108	—
Brasilien	1 922	4	122	100	10 750	110	5 112	168	—
Chile	471	3	33	96	138	—	30	81	48
Peru	81	1	68	1	343	6	190	158	—
Uruguay	300	—	60	50	100	70	75	22	13
Indien	23 150	—	1 491	—	6 000	34 000	41 000	750	—
Irak	1 200	—	780	—	35	7	70	7	4
Iran	6 046	—	1 387	—	46	31	312	94	98
Japan	229	—	124	4	1	1	2 273	132	73
Pakistan	7 398	—	263	—	780	947	2 020	52	9
Syrien	1 290	—	1 520	1	30	17	—	18	24
Turkiet	8 840	309	2 750	170	577	11	72	179	364
Australien	12 690	25	3 232	1 995	59	732	83	38	—
Nya Zeeland	75	—	80	15	22	—	—	8	—
Hela världen	230 034	18 453	79 100	26 588	122 997	87 997	144 473	20 167	8 868

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.3 Totalskördens storlek i olika länder 1983.¹ 1000-tal ton
Total yield in different countries in 1983. Thousands of metric tons

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Hirs och sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	1 721	235	2 026	1 268	—	—	—	958	1 922
Danmark	1 577	321	4 450	83	—	—	—	870	2 632
Finland	550	116	1 764	1 407	—	—	—	804	955
Norge	90	3	572	413	—	—	—	470	—
Belgien, Luxemburg	1 084	32	745	136	38	—	—	1 245	5 070
Bulgarien	3 600	31	1 046	29	3 101	—	72	428	749
Frankrike	24 781	307	8 865	1 469	10 143	242	32	5 325	23 955
Grekland	2 026	9	572	55	1 622	1	78	809	2 560
Irland	350	1	1 437	103	—	—	—	800	1 520
Italien	8 514	28	1 174	307	6 900	100	1 060	2 828	10 000
Jugoslavien	5 519	83	670	248	10 688	13	40	2 580	5 700
Nederländerna	1 043	26	177	61	—	—	—	5 457	5 600
Polen	5 165	8 781	3 262	2 377	64	—	—	34 473	16 358
Portugal	281	114	41	66	475	10	100	954	72
Rumänien	5 000	45	2 000	60	10 500	40	50	6 100	4 819
Schweiz	436	21	240	52	136	—	—	711	832
Sovjetunionen	82 000	13 500	54 000	16 000	14 000	2 380	2 500	83 000	82 000
Spanien	4 330	247	6 571	470	1 788	82	223	5 098	9 132
Storbritannien	10 880	24	10 094	465	1	—	—	5 849	7 600
Tjeckoslovakien	5 820	510	3 600	410	710	2	—	3 105	6 037
Ungern	4 800	115	1 000	110	7 600	38	40	1 506	4 800
Västtyskland	8 998	1 599	8 944	2 068	934	—	—	6 088	16 500
Österrike	1 415	348	1 442	292	1 437	3	—	1 015	1 975
Östtyskland	3 470	2 064	3 900	500	1	—	—	7 500	6 400
Algeriet	810	—	381	40	1	3	1	610	93
Egypten	1 996	—	120	—	3 510	625	2 440	1 150	273
Kenya	270	—	100	8	2 000	260	28	260	—
Marocko	1 971	2	1 228	44	261	34	6	450	2 400
Nigeria	32	—	—	—	1 600	4 960	1 000	42	—
Sydafrika	1 770	6	149	84	3 910	210	3	900	—
Tanzania	30	—	5	—	2 000	370	400	150	—
Tunisien	618	—	303	6	—	7	—	140	67
Förenta Staterna	66 010	715	11 300	6 928	106 781	12 270	4 523	14 774	19 152
Kanada	26 914	831	10 616	2 773	5 875	—	—	2 520	1 170
Mexiko	3 697	—	533	70	13 928	6 367	655	910	—
Argentina	11 700	142	171	538	8 840	8 429	277	2 013	—
Brasilien	2 273	4	156	102	18 756	213	7 760	1 819	—
Chile	800	4	73	146	512	—	107	684	1 460
Peru	75	1	70	1	583	15	770	1 193	—
Uruguay	450	—	90	40	103	106	332	160	377
Indien	42 502	—	1 862	—	7 300	22 500	90 000	10 108	—
Irak	1 000	—	700	—	90	7	200	110	75
Iran	6 669	—	1 413	—	55	37	1 400	800	2 340
Japan	747	—	380	8	2	1	12 958	3 700	3 412
Pakistan	12 414	—	185	—	1 000	505	5 210	558	206
Syrien	1 612	—	1 043	1	70	21	—	300	1 200
Turkiet	16 400	430	5 600	330	1 375	15	325	3 080	12 000
Australien	21 780	10	4 910	2 360	95	1 016	522	827	—
Nya Zeeland	280	1	350	58	176	—	—	214	—
Hela världen	498 182	32 194	167 176	43 101	344 103	92 046	449 827	286 472	271 002

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.4 Antal husdjur i olika länder 1983¹ i tusental. (Höns i miljontal)
Number of livestock in different countries in 1983, thousands. (Fowls in millions)

Land	Hästar	Mulåsnor och åsnor	Nöt- kreatur	Svin	Får	Getter	Höns	Bufflar	Kameler
Sverige	57	—	1 932	2 620	435	7	13	—	—
Danmark	45	—	2 900	9 289	59	—	15	—	—
Finland	34	—	1 800	1 500	100	2	8	—	—
Island	54	—	64	12	748	—	—	—	—
Norge	15	—	975	705	2 272	101	4	—	—
Belgien, Luxemburg	35	—	3 115	5 210	115	6	27	—	—
Bulgarien	119	376	1 783	3 810	10 761	502	41	40	—
Frankrike	312	35	23 656	11 709	12 103	1 243	187	—	—
Grekland	97	325	850	1 400	8 400	4 630	36	1	—
Irland	69	22	6 771	1 145	3 480	9	8	—	—
Italien	271	206	9 127	9 132	9 256	1 031	110	110	—
Jugoslavien	505	26	5 351	8 370	7 452	125	68	60	—
Nederländerna	58	—	5 390	10 590	750	34	90	—	—
Polen	1 600	—	11 269	15 587	4 103	25	61	—	—
Portugal	29	271	990	3 480	5 220	750	18	—	—
Rumänien	600	35	6 010	12 000	16 921	513	111	220	—
Schweiz	47	2	1 919	2 166	349	79	6	—	—
Sovjetunionen	5 601	346	117 186	76 671	142 182	6 340	1 044	320	240
Spanien	250	346	5 070	11 700	17 000	2 500	54	—	—
Storbritannien	163	5	13 331	8 189	34 022	6	118	—	—
Tjeckoslovakien	44	—	5 131	7 126	990	52	47	—	—
Ungern	112	—	1 922	9 035	3 180	15	63	—	—
Västtyskland	369	—	15 098	22 478	1 172	36	80	—	—
Österrike	41	—	2 546	3 981	199	32	15	—	—
Östtyskland	81	—	5 690	12 107	2 198	22	51	—	—
Algeriet	180	757	1 400	5	13 750	2 780	20	—	154
Egypten	9	1 776	1 826	15	1 394	1 498	28	2 393	80
Kenya	2	—	11 500	100	6 500	8 000	19	—	620
Marocko	315	2 006	3 000	11	15 000	6 270	25	—	240
Nigeria	250	700	12 300	1 300	12 850	26 300	150	—	18
Sydafrika	230	224	13 086	1 450	31 750	5 950	32	—	—
Tanzania	—	167	13 446	175	4 020	6 031	19	—	—
Tunisien	53	281	560	4	5 100	920	15	—	175
Förenta Staterna	10 200	5	115 199	53 935	12 026	1 420	379	—	—
Kanada	380	4	11 618	9 922	564	27	76	—	—
Mexiko	5 640	6 437	33 873	18 900	6 500	10 378	203	—	—
Argentina	3 050	255	53 670	3 800	30 000	2 900	43	—	—
Brasilien	5 200	3 170	93 000	33 500	17 500	8 500	450	570	—
Chile	440	38	3 865	1 260	6 434	600	21	—	—
Peru	653	707	3 204	1 890	14 500	1 900	40	—	—
Uruguay	530	518	10 308	440	20 700	12	6	—	—
Indien	900	1 130	182 000	8 600	41 700	78 000	150	63 000	1 050
Irak	65	478	3 000	—	12 000	3 800	20	240	250
Iran	350	1 923	8 600	30	34 500	13 800	74	220	27
Japan	23	—	4 590	10 273	21	57	297	—	—
Pakistan	448	2 690	16 157	—	23 531	27 716	72	12 483	900
Syrien	56	280	800	—	11 000	1 100	15	2	7
Turkiet	770	1 595	17 100	14	49 636	18 213	59	808	10
Australien	460	5	22 764	2 498	133 186	159	44	—	—
Nya Zeeland	72	—	7 800	425	70 400	68	8	—	—
Hela världen	64 191	54 870	1 225 383	773 599	1 137 370	476 135	7 063	124 127	16 951

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.5 Förbrukning av handelsgödsel i olika länder 1981/82.¹ Ton
Consumption of fertilizers in different countries in 1981/82. Metric tons

Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O	Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O
Sverige ²	228 443	53 118	95 773	Förenta Staterna	10 050 553	4 370 975	5 092 952
Danmark	375 972	105 283	136 413	Honduras	16 700	4 200	10 100
Finland	182 400	145 700	133 000	Jamaica	10 214	2 910	5 890
Island	15 202	8 330	6 578	Kanada	965 000	6 35 400	332 700
Norge	106 700	62 300	82 700	Kuba	307 100	80 100	213 600
				Mexiko	1 111 698	384 167	65 120
Belgien, Luxemburg	197 000	92 700	140 200				
Bulgarien	518 000	409 000	117 000	Argentina	51 173	40 000	5 302
Frankrike	2 193 000	1 677 100	1 699 500	Bolivia	2 717	3 500	701
Grekland	335 100	155 500	34 200	Brasilien	667 700	1 312 700	766 600
Irland	275 200	141 600	175 500	Chile	48 179	52 599	11 060
Italien	981 426	694 699	352 388	Colombia	135 300	75 900	73 300
Jugoslavien	477 000	268 000	265 000	Ecuador	34 800	15 700	18 100
Nederländerna	477 273	80 560	105 941	Paraguay	2 265	4 900	2 100
Polen	1 320 000	851 000	1 515 000	Peru	100 589	18 305	12 845
Portugal	142 815	84 498	45 108	Uruguay	20 400	39 700	3 500
Rumänien	882 000	551 000	185 000	Venezuela	69 629	45 762	30 267
Schweiz	62 900	41 700	64 800	Indien	3 881 700	1 172 100	670 400
Sovjetunionen	8 383 000	5 879 000	4 905 000	Indonesien	997 054	320 396	136 235
Spanien	818 318	340 320	218 742	Irak	63 600	13 100	100 100
Storbritannien	1 386 000	445 000	470 000	Iran	386 600	289 400	—
Tjeckoslovakien	615 000	494 000	611 000	Israel	40 175	18 045	25 200
Ungern	562 930	398 295	523 555	Japan	643 000	701 000	535 000
Västtyskland	1 323 001	752 733	1 054 906	Kina	11 528 300	2 931 300	681 100
Österrike	162 000	92 500	139 900	Pakistan	832 572	225 502	21 772
Östtyskland	750 000	374 000	602 000	Syrien	83 102	46 401	4 149
				Thailand	162 000	126 200	35 600
Algeriet	71 000	92 300	33 400	Turkiet	776 400	495 300	22 000
Angola	4 600	4 800	2 700				
Egypten	585 000	110 000	12 910	Australien	250 000	823 000	137 000
Etiopien	16 000	30 000	—	Nya Zeeland	21 700	326 500	114 700
Ghana	15 000	8 000	8 000				
Kenya	33 900	40 000	5 800				
Marocko	81 100	78 800	40 300	Hela världen			
Mozambique	20 100	15 000	900	1981/82	60 442 570	30 918 807	23 929 976
Nigeria	96 700	79 500	37 000	1980/81	60 600 265	31 458 336	24 266 921
Sydafrika	527 200	546 300	157 500	1979/80	57 284 812	31 150 349	23 967 874
Tanzania	17 500	8 500	3 100	1978/79	53 674 046	31 559 439	24 429 833
Tunisien	30 510	49 080	4 300	1977/78	47 768 009	28 279 446	23 313 623

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Avser försäljning till jordbruk och trädgårdsbruk av N, P och K.

Källa: FAO, Fertilizer Yearbook utom för Sverige.

Tabell 15.6 Förvärvsarbete befolkning inom jordbruk med binärningar samt deras andel av den totala förvärvsarbete befolkningen i olika länder 1983¹

Economically active population in agriculture and subsidiary enterprises and its proportion of the total economically active population in different countries in 1983

Land	Förvärvs- arbetande befolkning inom jord- bruk med binärningar, 1000-tal personer	I procent av den totala förvärvs- arbetande befolk- ningen	Land	Förvärvs- arbetande befolkning inom jord- bruk med binärningar, 1000-tal personer	I procent av den totala förvärvs- arbetande befolk- ningen
Sverige	158	4,3	Tanzania	6 269	79,3
Danmark	151	6,1	Tunisien	623	37,9
Finland	267	11,1	Förenta Staterna	2 015	1,9
Island	10	10,2	Honduras	740	61,4
Norge	105	6,7	Jamaica	152	18,5
Belgien, Luxemburg	107	2,7	Kanada	464	4,3
Bulgarien	1 386	29,6	Kuba	657	21,3
Frankrike	1 768	7,5	Mexico	7 352	33,5
Grekland	1 446	34,9	Argentina	1 290	12,1
Irland	252	19,3	Bolivia	950	48,3
Italien	2 050	9,5	Brasilien	14 844	35,8
Jugoslavien	3 548	33,8	Chile	671	17,0
Nederländerna	265	4,7	Colombia	2 062	24,8
Polen	5 702	28,0	Ecuador	1 203	42,5
Portugal	944	24,2	Paraguay	537	47,8
Rumänien	5 512	44,6	Peru	2 006	35,2
Schweiz	148	4,6	Uruguay	127	11,0
Sovjetunionen	19 788	14,5	Venezuela	862	16,1
Spanien	2 021	15,1	Indien	168 101	60,9
Storbritannien	478	1,8	Indonesien	29 921	56,5
Tjeckoslovakien	677	8,8	Irak	1 354	38,4
Ungern	701	13,5	Iran	4 200	36,3
Västtyskland	981	3,3	Israel	91	6,2
Österrike	269	7,9	Japan	5 638	9,2
Östtyskland	776	8,7	Kina	274 751	57,2
Algeriet	2 171	46,5	Pakistan	13 161	51,9
Angola	1 109	55,8	Syrien	1 188	46,4
Egypten	6 272	49,2	Thailand	16 512	73,9
Etiopien	10 583	77,4	Turkiet	9 994	50,1
Ghana	2 285	48,4	Australien	333	5,2
Kenya	5 248	76,0	Nya Zeeland	111	8,6
Marocko	2 934	49,4	Hela världen	832 533	43,5
Mozambique	2 560	61,4			
Nigeria	15 873	50,5			
Sydafrika	3 144	27,5			

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.7 Antal jordbrukstraktorer¹ i olika länder 1982²
Number of agricultural tractors in different countries in 1982

Land	Antal traktorer	Land	Antal traktorer
Sverige	190 000	Tanzania	18 800
Danmark	183 135	Tunisien	36 200
Finland	227 000		
Island	13 800	Förenta Staterna	4 600 000
Norge	139 206	Honduras	3 300
		Jamaica	2 900
Belgien, Luxemburg	111 000	Kanada	657 800
Bulgarien	59 584	Kuba	64 700
Frankrike	1 545 000	Mexico	158 000
Grekland	156 000		
Irland	146 000	Argentina	154 000
Italien	1 139 050	Bolivia	750
Jugoslavien	491 830	Brasilien	345 000
Nederländerna	185 000	Chile	34 700
Polen	710 199	Colombia	28 600
Portugal	76 000	Ecuador	7 200
Rumänien	169 000	Paraguay	3 400
Schweiz	102 472	Peru	14 600
Sovjetunionen	2 649 000	Uruguay	33 550
Spanien	562 626	Venezuela	40 000
Storbritannien	540 000		
Tjeckoslovakien	132 286	Indien	500 000
Ungern	55 335	Indonesien	14 200
Västtyskland	1 467 175	Irak	29 956
Österrike	322 822	Iran	75 000
Östtyskland	149 523	Israel	26 800
		Japan	1 526 000
Algeriet	45 000	Kina	812 450
Angola	10 500	Pakistan	95 000
Egypten	40 000	Syrien	35 533
Etiopien	4 250	Thailand	107 528
Ghana	3 600	Turkiet	489 813
Kenya	6 650		
Marocko	25 100	Australien	332 000
Mozambique	5 850	Nya Zeeland	94 000
Nigeria	9 000		
Sydafrika	181 400	Hela världen	22 516 593

1) Avser hjul- och bandtraktorer.

2) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Lantbruksstatistikens organisation

En väsentlig del av denna boks innehåll bygger på material från regelbundet återkommande undersökningar utförda av olika myndigheter och organisationer. Merparten av statistiken produceras av statistiska centralbyrån (SCB), statens jordbruksnämnd, lantbruksstyrelsen och Svensk Husdjurskötsel. Viss del av statistiken på jordbrukets område utförs på uppdrag av lantbruksekonomiska samarbetsnämnden.

I det följande lämnas en sammanfattning av den statistik som erhålls från de nämnda producenterna och som redovisas i denna årsbok.

Statistik från SCB

Inom SCB produceras statistik med anknytning till jordbruket, bl a över företagsstruktur, fastigheter, anläggningar, maskiner, arbetskraft, växtodling, husdjur och ekonomiska förhållanden.

Grundläggande uppgifter om jordbruksföretagen och om förhållanden som belyser företagens struktur, såsom uppgifter om antal företag, ägoslagsfördelning, åkerjordens användning och antal husdjur, erhålls sedan 1968 ur det av SCB och lantbruksstyrelsen gemensamt upprättade lantbrukets företagsregister. Detta lantbruksregister beskrivs utförligt i bilaga 3.

Uppgifter om jordbruksföretagen, deras struktur m m erhöles även tidigare genom de s k jordbruksräkningarna, som genomfördes som totalräkningar i stort sett vart femte år mellan 1927 och 1966. En redogörelse för jordbruksräkningarnas uppläggning och organisation lämnades i Jordbruksstatistisk årsbok 1970. Jordbruksräkningarna kompletterades med urvalsundersökningar, s k inventeringar, vilka fr o m början av 1940-talet genomfördes vid minst tre tillfällen varje år.

Statistik rörande skörden grundades från slutet av 1700-talet till början av 1960-talet helt på subjektiva bedömningar utförda av lokala ombud. Omkring 1960 infördes successivt objektiva skördeuppskattningar, som grundas på mätningar av skörd och spill på slumpmässigt utvalda provytor. De objektiva skördeuppskattningarna beskrivs utförligt i bilaga 4.

Jordbrukets skördeskadeskydd infördes år 1961. Statens jordbruksnämnd är huvudmyndighet för detta medan beräkningarna av skördeskadeersättningar och framställning av statistik i samband därmed utförs vid SCB. I skördeskadeskyddet, som är ett områdesskydd, ingår alla jordbruksföretag med minst 2 hektar brukad åkermark och nästan alla odlade grödor. En detaljerad beskrivning av skyddet lämnas i kapitel 12.

Särskilda undersökningar rörande jordbrukarnas inkomster, utgifter, tillgångar och skulder har årligen utförts sedan slutet av 1930-talet på grundval av brukarnas självdeklarationer. Undersökningarna har grundats på stickprovsförfarande. Sedan 1953 har urvalet av deklarationer skett slumpmässigt. En detaljerade redogörelse för deklarationsundersökningarnas uppläggning lämnas i kapitel 11.

Den jordbruksekonomiska undersökningen, som grundas på bokföringsuppgifter från ett antal jordbruksföretag, avser att årligen belysa intäker, kostnader och lönsamhetsförhållan-

den inom jordbruket. Undersökningen genomfördes första gången 1914. Ansvaret för undersökningen överflyttades den 1 juli 1975 från lantbruksstyrelsen till SCB. En närmare beskrivning återfinns i kapitel 11.

Statistik från statens jordbruksnämnd

Jordbruksnämnden sammanställer statistik över bl a priser, vidareförädling av olika jordbruksprodukter och konsumtion av livsmedel.

Sedan lång tid tillbaka har jordbruksnämnden gjort årliga sammanställningar över jordbrukets inköp av handelsgödsel och fodermedel. Fr o m 1979 sammanställs också statistik över jordbrukets inköp av maskiner och redskap samt växtskyddsmedel; denna statistik har tidigare handlagts av Lantbrukets utredningsinstitut. Material till dessa sammanställningar erhåller nämnden från tillverkare och importörer samt från den officiella handelsstatistiken.

Kvantitetsuppgifter om leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl m m sammanställs varje månad. Vidare gör nämnden på basis av bl a livsmedelsverkets besiktningsstatistik månatliga beräkningar av produktionen av kött och fläsk.

Nämnden presenterar prisuppgifter för bl a vegetabilie- och animalieprodukter och handelsgödsel. Dessa uppgifter samlas in genom olika instanser.

Beräkningar av detaljerade prisindexserier för jordbruksprodukter har utförts sedan 1940-talet. Även före denna tid utarbetades vissa prisindex på jordbruksområdet. Beräkningarna utförs inom jordbruksnämnden.

Nämnden sammanställer vidare totalkalkyler över jordbrukets inkomster och utgifter. Dessa kalkyler – jordbrukets totalkalkyl – utgör bl a underlag för jordbruksprisregleringen.

Statistik från lantbruksstyrelsen

Lantbruksstyrelsen publicerar statistik över veterinärverksamheten. Av denna publicering framgår bl a frekvenser av olika slag av djursjukdomar.

Fårkontroll har bedrivits sedan 1920-talet. Verksamheten har under perioden 1956–1982 letts av lantbruksstyrelsen, som även utarbetat statistik däröver. Fr o m 1983 har huvudmannskapet överförs till Svenska Fåravelsförbundet.

Vidare utarbetar styrelsen statistik över lantbruksnämndernas verksamhet. I denna statistik ingår bl a uppgifter om statliga bidrag och kreditgarantier till jordbrukare.

Slutligen redovisar lantbruksstyrelsen årliga uppgifter om nämndernas kursverksamhet.

Statistik från Svensk Husdjurskötsel

Mjölkboskapskontroll samt svinstam- och suggkontroll har genomförts sedan 1930- respektive 1920-talen. Sedan 1967 genomförs även köttboskapskontroll. Svensk Husdjurskötsel leder numera verksamheterna och utarbetar statistik i anslutning till dem. Uppgifter om seminverksamheten sammanställs också av Svensk Husdjurskötsel.

Statistik från Lantbrukets utredningsinstitut

Lantbrukets utredningsinstitut utarbetade t o m 1978 årligen statistik över jordbrukets inköp av olika slag av maskiner och redskap samt växtskyddsmedel. Fr o m undersökningsåret 1979 utförs dessa undersökningar av jordbruksnämnden.

Utredningsinstitutet har vidare sedan 1956 genomfört intermittenta undersökningar avseende jordbrukets struktur. Den senaste undersökningen, 1976, avsåg lantbrukarnas sysselsättning.

Några jordbruksstatistiska publikationer från här redovisade myndigheter och organisationer

SCBs statistik publiceras främst i Statistiska meddelanden, SM. Jordbruksuppgifter återfinns huvudsakligen i serie J. Till vissa av dessa meddelanden utges Appendix med i allmänhet lägre regional indelning. Lantbruksräkningar presenteras i Lantbruksräkningen. SCB ger vidare ut Allmän månadsstatistik, i vilken lämnas ett mindre antal uppgifter om jordbruk.

Huvuddelen av *jordbruksnämndens* statistik redovisas varje månad i Jordbruksekonomiska meddelanden, JEM. I denna tämligen omfattande redovisning ingår även det begränsade antal uppgifter om jordbruk som presenteras i Allmän månadsstatistik. Därför publicerar nämnden vissa uppgifter i stenciler.

Svensk Husdjursskötsel ger ut Meddelanden, och statistik från *lantbruksstyrelsen* återfinns i stenciler eller i styrelsens Meddelanden.

Andra publikationer med jordbruks-, skogs- och fiskestatistik

Svenskt lantbruk, informationsskrift om lantbruk och lantbruksadministration. Statens lantbruksinformation (1976).

Skogsstatistisk årsbok, årligen sedan 1951. Skogsstyrelsen.

Fiskestatistisk årsbok, 1971 t o m 1982. SCB.

Miljöstatistisk årsbok, naturmiljön, 1975, 1977, 1979, 1981. SCB.

Naturmiljön i siffror. Miljöstatistisk årsbok 1983–1984. SCB.

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok, 1980, 1981, 1982, 1983. SCB.

Forsknings- och försöksmeddelanden, årligen sedan 1956,

från institutioner på jordbrukets, trädgårdsodlingens, skogens m fl områden. Särtryck ur Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens tidskrift.

Historisk statistik för Sverige. 2. Väderlek, lantmäteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t o m år 1955. SCB (1959).

Adresser

SCB, 115 81 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Telefon 08/783 40 00

SCB, 701 89 Örebro
Telefon 019/14 03 20

Statens jordbruksnämnd, 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Telefon 036/16 94 80

Lantbruksstyrelsen, 551 83 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 6
Telefon 036/16 94 20

Svensk Husdjursskötsel, Hållsta, 631 84 Eskilstuna
Telefon 016/15 04 00

Lantbrukets utredningsinstitut, LUI, 105 33 Stockholm
Besöksadress: Torsgatan 4
Telefon 08/787 53 00

Skogsstyrelsen, 551 83 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 6
Telefon 036/16 94 00

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
Box 6806, 113 86 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 95 B
Telefon 08/30 05 40

Områdesindelningar

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande områdesredovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning lämnas sålunda dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden.

Län. Huvudområden.

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för *län*. Länsindelningarna har emellertid ändrats över tiden i och med att såväl hela församlingar som församlingsdelar flyttats mellan län. Omfattningen av större förändringar belyses i tabblän nedan.

År	Antal län som berörts	Antal församlingar som flyttats mellan län
1952	6	5
1967	6	6
1968 ¹	1	—
1969	4	3
1971	15	55
1974	8	13

1) Stockholms stad sammanslogs med Stockholms län.

I allmänhet användes i statistikredovisningen den länsindelning som gällde vid undersökningens genomförande.

I vissa fall sammanförs de 24 länen till 3 *huvudområden*, nämligen Götaland, Svealand och Norrland.

Naturliga jordbruksområden.

Produktionsområden. Riksområden.

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistiken är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s k *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t ex berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 *produktionsområden*. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län. Gränserna är numera fasta.

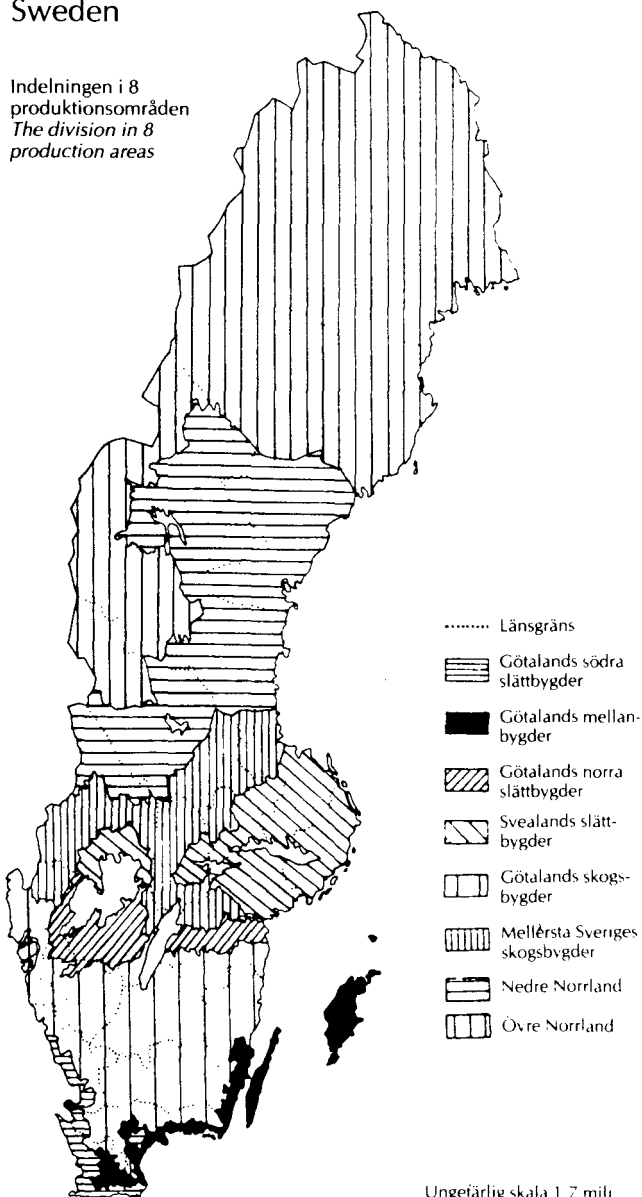
Däremot har gränserna för de naturliga jordbruksområdena modifierats. Gränserna utgör numera i princip kombinationer av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 1984 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

De 18 produktionsområdena kan sammanföras till 8 större produktionsområden. Ett av de 18 produktionsområdena delas dock av gräns mellan två av de 8 produktionsområdena.

De 8 produktionsområdena kan sammanföras till 3 *riksområden*. Dessa 3 riksområden sammanfaller inte med de 3 administrativa huvudområdena.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen på nästa sida.

Sverige Sweden

3 Riksområden

8 Produktionsområden

- 18 Produktionsområden
- 61 Naturliga jordbruksområden

1. Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)

- 01 Skåne—Hallands slättbygd
- 19 Kristianstads län, slättbygden
- 22 Malmöhus län, slättbygden
- 23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)

- 02 Sydsvenska mellanbygden
- 10 Kalmar län, Kalmarslätten
- 16 Blekinge län, slättbygden
- 18 Kristianstads län, mellanbygden
- 21 Malmöhus län, mellanbygden
- 03 Öland och Gotland
- 13 Kalmar län, Öland
- 14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)

- 04 Östgötaslätten
- 05 Östergötlands län, Östgötaslätten
- 05 Vänerslätten, del av
- 27 Älvsborgs län, slättbygden
- 31 Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen
- 32 Skaraborgs län, falbygden

4 Svealands slättbygder (Ss)

- 05 Vänerslätten, del av
- 35 Värmlands län, slättbygden
- 62 Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen
- 06 Mälar- och Hjälmabygden
- 01 Stockholms län
- 02 Uppsala län
- 03 Södermanlands län
- 40 Örebro län, slättbygden
- 43 Västmanlands län, slättbygden

2. Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

5 Götalands skogsbygder (Gsk)

- 07 Sydsvenska höglandet
- 06 Östergötlands län, södra skogsbygden
- 08 Jönköpings län
- 09 Kronobergs län
- 12 Kalmar län, skogsbygden
- 15 Blekinge län, skogsbygden
- 17 Kristianstads län, skogsbygden
- 20 Malmöhus län, skogsbygden

- 24 Hallands län, skogsbygden
- 30 Älvsborgs län, södra höglandet
- 34 Skaraborgs län, sydöstra höglandet
- 61 Göteborgs och Bohus län, södra höglandet

08 Östsvenska dalbygden

- 07 Östergötlands län, södra kustlandet

- 11 Kalmar län, norra kustlandet

09 Västsvenska dalbygden

- 25 Hallands län, norra Halland
- 26 Göteborgs och Bohus län, länet utom södra höglandet
- 28 Älvsborgs län, dalbygdena

6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)

10 Södra Bergslagen

- 04 Östergötlands län, norra skogsbygden
- 33 Skaraborgs län, nordöstra höglandet
- 39 Örebro län, södra skogsbygden

11 Västsvenska dalsjöområdet

- 29 Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd
- 36 Värmlands län, centrala och västra Värmland

12 Norra Bergslagen

- 37 Värmlands län, Bergslagen
- 41 Örebro län, Bergslagen
- 42 Västmanlands län, Bergslagen
- 44 Kopparbergs län, Bergslagen

13 Östra Dalarna—Gästrikland

- 45 Kopparbergs län, östra Dalarna
- 48 Gävleborgs län, Gästrikland

3. Norra Sverige

7 Nedre Norrland (Nn)

14 Kustlandet i nedre Norrland

- 49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland
- 51 Västernorrlands län, kustlandet

16 Nordsvenska mellanbygden

- 38 Värmlands län, norra Värmland
- 46 Kopparbergs län, mellanbygden
- 50 Gävleborgs län, inlandet
- 52 Västernorrlands län, inlandet
- 55 Jämtlands län, mellanbygden

17 Jämtländska siluområdet

- 54 Jämtlands län, siluområdet

8 Övre Norrland (Nö)

15 Kustlandet i Övre Norrland

- 57 Västerbottens län, kustlandet
- 59 Norrbottens län, kustlandet

18 Fjäll- och moränbygden

- 47 Kopparbergs län, fjällbygden
- 56 Jämtlands län, fjällbygden
- 58 Västerbottens län, inlandet
- 60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar m m.

Skördeområden. Specialområden.

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar och ett permanent skördeskadeskydd för jordbruket infördes, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden*. Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har eftersträövats homogenitet beträffande skillnaden mellan normal och erhållen skörd. Eftersom statistiskt material i stor utsträckning saknats för denna skillnad har man i stället utgått från faktorer som i hög grad påverkar skördens storlek, såsom klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning. Dessutom har risken för speciellt svåra skördeskador, t ex på grund av översvämning eller svår torka, beaktats. År 1984 var riket indelat i 420 skördeområden.

I regel följer områdena församlingsgränserna. I vissa fall är dock församlingarna så heterogena från jordbrukssynpunkt att en delning ansetts nödvändig.

För skördeberäkningar har en anpassning gjorts av de naturliga jordbruksområdena till indelningen i skördeområden. De naturliga jordbruksområden som bildas av skördeområden kallas *anpassade naturliga jordbruksområden*. Genom sammanläggning av dessa erhålls 8 anpassade produktionsområden.

Vid beräkningar inom SCB grupperas skördeområdena till följande specialområden.

Spillområdena används för vissa undersökningar i samband med de objektiva skördeuppskattningarna. Vid bestämning av spill från potatis för stärkelse och råsprit används en indelning i 11 spillområden. Dessa har erhållits genom sammanslagning av skördeområden varvid man i huvudsak har följt indelningen i naturliga jordbruksområden. Vid bestämning av spill för matpotatis har dock ett av spillområdena uppdelats i 3 delområden. Genom att dela 6 av de 11 spillområdena i två delar har erhållits en indelning i 17 områden, vilka används för bestämning av spill för spannmål.

Återväxtområdena, 59 till antalet, används vid beräkning av återväxt på slåttervall och kvalitet på hö.

Bevattningsområdena, som är 7 till antalet, används för bestämning av bevattningseffekten på potatisodling, så att potatis med respektive utan bevattningsmöjlighet kan särbehandlas i skördeskadeberäkningarna. Områdena har erhållits genom sammanslagning av skördeområden, varvid hänsyn tagits till nederbördsförhållanden och andra förhållanden som kan påverka potatisodlingen.

En sammanställning över av SCB använda områdesindelningar i lantbruksstatistiken lämnas i figuren på nästa sida.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna.

Lantbruksstyrelsen har indelat landet i drygt 400 primära naturliga jordbruksområden med hänsyn till klimat, jordart, topografi och uppodling. Dessa kan sammanföras till 5 klimatiska riksområden, vilka var för sig består av högst 3 bygder: Jordbruksbygd, Mellanbygd och Glest uppodlad bygd.

Vidare har styrelsen gjort en speciell regionindelning av landet, vilken används vid beskrivning av utvecklingen inom jord- och skogsbruket. Vid indelningen har man sökt sammanföra områden med likartade sociala ekonomiska och fysiska förutsättningar till enhetliga regiontyper.

Jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse har en omfattande regional statistikproduktion med redovisning bl a på enskilda föreningsars verksamhetsområden. Några sådana indelningar framgår av tabellerna i kapitel 9 (föreningsområden för köttboscaps- och suggkontrollerna samt mejeriföreningar).

För pristödet till jordbruket används i flera fall speciella områdesindelningar. Så t ex utgår pristillägget på mjölk respektive kött och fläsk i norra Sverige efter egna indelningar.

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m m. SCB.

Sveriges kommuner åren 1952–1980. Förändringar i kommunindelning och kommunkoder. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor 1980:5.

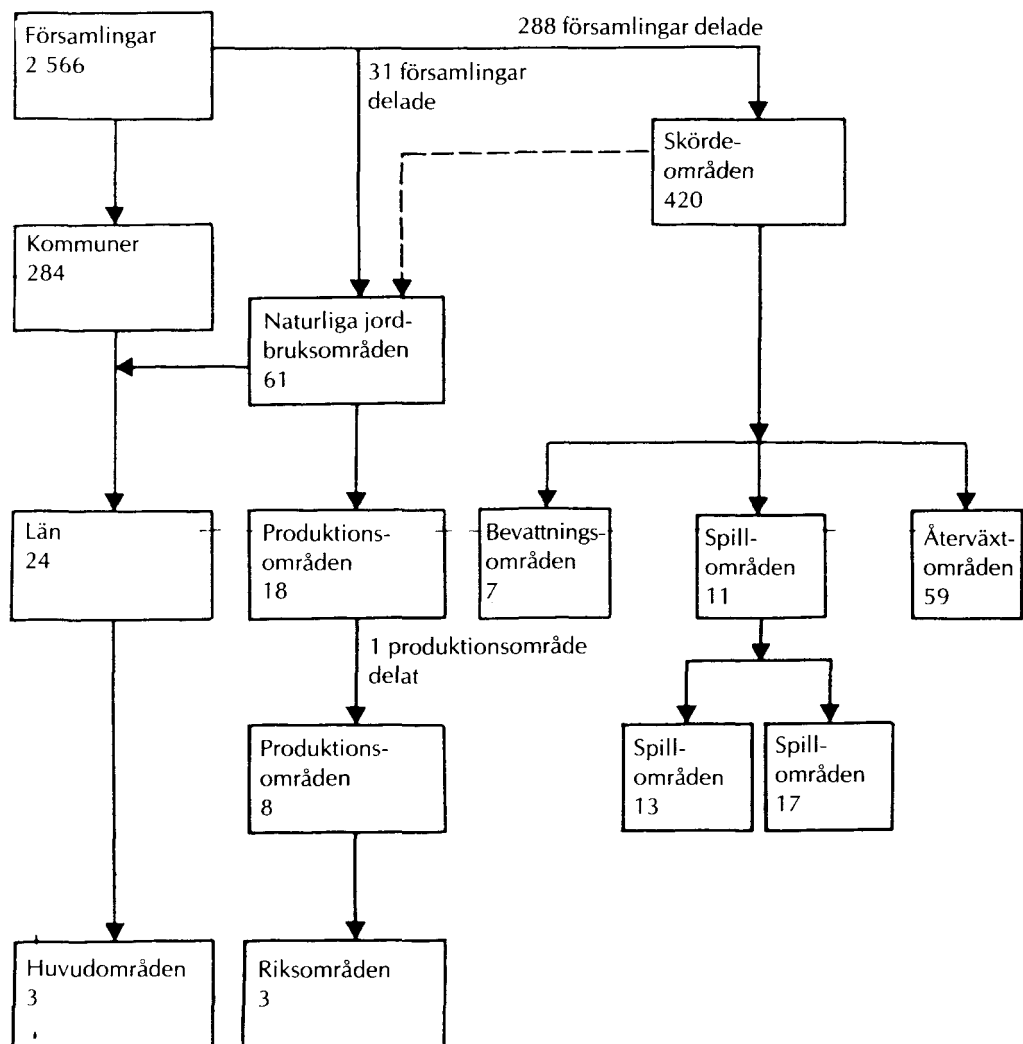
Områdesindelningar i lantbruksstatistiken. Meddelanden i samordningsfrågor senast 1980:1 med bilagor, 1981:1, 1982:1, 1983:2, 1984:1 med bilaga.

Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Områdesindelningar använda inom lantbruksstatistiken och antal områden 1984

Administrativa indelningar	Lantbruksanknutna indelningar
-------------------------------	----------------------------------

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbruksregistret (LBR) innehåller uppgifter om företagen inom jord- och skogsbruket. LBR infördes 1968 och innebär en registrering av uppgifter som insamlas årligen i juni genom postenkät. Ett av syftena med lantbruksregistret är att bilda underlag för jordbruksstatistiken. Uppgiftsinsamlingen till registret har också samordnats med obligatorisk anmälan till skördeskadeskyddet och deklaration inför potatisregleringen.

Systemet med årliga lantbruksregistreringar ersatte bl a de allmänna jordbruksräkningar, som hållits med i regel fem års mellanrum, och tre årliga urvalsundersökningar, s k jordbruksinventeringar.

Företag i registret

I LBR registreras företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel, fruktodling eller trädgårdsodling. Uppgiftsplikt föreligger enligt SFS 1968:111 (omtryckt 1978:468).

Med hänsyn till tidsintervallen mellan uppgiftsinsamlingen kan företagen i LBR indelas i följande grupper:

- a) företag med minst 2 hektar åkermark.
- b) företag med mindre än 2 hektar åkermark men som omfattar fastighet taxerad som jordbruksfastighet. Gruppen består huvudsakligen av företag som enbart har skogsmark eller annat ägoslag än åkermark.
- c) företag med djurbesättningar som uppgiftsdagen eller tidigare under kalenderåret omfattat
 - minst 250 svin eller
 - minst 500 får (inklusive lamm) eller
 - minst 1 000 höns (inklusive kycklingar).
- d) företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m² under glas eller plast eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Vissa företag i grupp c) eller d) återfinns även bland företagen i grupp a) eller b).

Uppgifter insamlas varje år från företag med minst 2 hektar åkermark eller med stor djurbesättning. Trädgårdsföretagen ingår två år av tre i uppgiftsinsamlingen till LBR i juni. Det tredje året genomförs i stället särskilda undersökningar, s k trädgårdsräkningar eller trädgårdsinventeringar.

Den årliga registreringen kallas lantbruksräkning de år de s k skogsbruksföretagen, företag i grupp b) ovan, ingår i uppgiftsinsamlingen. Lantbruksräkningar har hittills genomförts med fem års mellanrum, 1971, 1976 och 1981.

Insamlade uppgifter

I LBR ingår dels fasta uppgifter, dels tillfälliga, som i vissa fall återkommer.

De uppgifter som insamlas varje år avser

- företagarens namn och adress, personnummer, telefonnummer
- fastigheter som ingår i företaget och deras areal av åkermark och skogsmark. Uppgift om ägare till arrenderad åkermark respektive arrendator till utarrenderad åkermark
- åkerarealens användning samt arealen av olika ägoslag i varje församling
- orsakerna till förändringar i åkerarealen
- antalet husdjur
- förekomst av byggnadsverksamhet

Bland uppgifter som tillfälligtvis insamlas till LBR kan nämnas maskiner och anläggningar, sysselsatta på företaget, hästar och getter.

Uppgifter om arealer för odling av trädgårdsväxter på friland respektive i växthus insamlas från trädgårdsföretagen.

För skogsbruksföretagen registreras uppgifter om företagare, fastigheter, arealer av olika ägoslag samt uppgift om utarrenderad åkermark och arrendator.

Bearbetning

Undersökningen är en totalräkning. De insamlade uppgifterna skall avse förhållandena en viss dag i juni respektive år.

Blankett och anvisningar för uppgiftslämnandet fastställs av SCB i samråd med statens jordbruksnämnd och lantbruksstyrelsen.

SCB sänder ut blanketter i slutet av maj till alla kända uppgiftsskyldiga. För företag som tidigare registrerats i lantbruksregistret påförs blanketterna maskinellt uppgifter om företagare, fastigheter och församlingstillhörighet.

När blanketterna återkommit till SCB från lantbrukarna granskas de manuellt och maskinellt och eventuella fel rättas. Uppgifterna registreras på magnetband. I påminnelse- och granskningsarbetet deltar även lantbruksnämnderna.

Av de cirka 120 000 företag som berörs ett normalår av uppgiftsinsamlingen erhålls uppgifter från de flesta. Bortfallet är endast 0,1 %.

Vid lantbruksräkningen 1981 tillämpades en ny metod för uppgiftsinsamling avseende företag med mindre än 2 hektar åkermark. Uppgifter inhämtades då från 1981 års fastighets-taxeringsregister för dessa företag. Vid de tidigare lantbruksräkningarna har uppgifter för dessa företag insamlats genom postenkät.

Lantbruksregistrets användningsområden

Lantbruksregistret används för statistiska och administrativa ändamål samt dessutom som urvalsram för olika undersökningar inom lantbruksstatistiken.

Uppgifter ur lantbruksregistret ligger till grund för ersättningsberäkningarna i skördeskadeskyddet samt för beräkningar av arealavgifter i samband med den marknadsreglering av potatis som infördes 1972. Lantbruksregistret ligger också till grund för särskild uppgiftsinsamling i samband med stöd till smågrisproducenter i norra Sverige.

Statistiken ur registret utnyttjas bl a av myndigheter och näringsliv vid prisförhandlingar, export- och importplanering m m.

Utöver den omfattande officiella statistik som publiceras från registret framställs särskild regional statistik åt lantbruksnämnderna. Nämnderna har också tillgång till uppgifter för enskilda företag för sin planerande och rådgivande verksamhet. Efter beställningar från statliga institutioner, jordbrukets intresseorganisationer m fl, utförs också särskilda statistiska bearbetningar.

Registret används som urvalsram för bl a objektiva skördeuppskattningar och deklarationsundersökningar för jordbrukare.

1

FÖRETAGARE (brukare) den 14 juni 1984

Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga

Personnummer

Telefon-
nummer

Organisations-
nummer
(juridisk person)

Om mer än en företagare finns, redovisas övriga i avsnitt 14

SCB's
identifikationsnr

LBR 1984

UPPGIFTER SOM ANVÄNDS FÖR

- LANTBRUKSREGISTRET
- LANTBRUKSSTATISTIKEN
- SKÖRDESKADESKYDDET
- POTATISREGLERINGEN

Ändra och komplettera de utskrivna uppgifterna och fyll i övriga uppgifter i blanketten. Den ifyllda blanketten skall vara statistiska centralbyrån, SCB, tillhanda **senast den 20 juni 1984**. En försening kan bli medföra att företagaren går miste om skördeskadeersättning.

Uppgifterna på blanketten skall avse ett företag, varmed menas den verksamhet inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel, frukt- eller trädgårdsodling, som bedrivs under en och samma driftsledning. Företag med enbart växthusodling, se främst avsnitt 9. Beträffande uppgifternas användning m m se i övrigt bifogade anvisningsbroschyr.

2

BRUKNINGSCENTRUM

Här anges den fastighet där de för driften viktigaste ekonomibyggnaderna är belägna. Se även anvisningsbroschyren. Ändra och komplettera uppgiften om den är fel eller ofullständig.

3

FASTIGHETER som ingår i företaget den 14 juni 1984

Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga.

Nya fastigheter skrivs i ledig ruta eller i avsnitt 11.

Ord- nings- nr	För- sam- ling nr	FASTIGHETS BETECKNING (namn och nummer)	Ägd/ arrenderad	Areal under eget bruk		Utarren- derad åker- mark hektar	SCB's kod
				Åkermark hektar	Skogsmark hektar		
10			13	14	15	16	17 Å/A
							18 Förändr
							19 Sam
11			13	14	15	16	17 Å/A
							18 Förändr
							19 Sam
12			13	14	15	16	17 Å/A
							18 Förändr
							19 Sam
13			13	14	15	16	17 Å/A
							18 Förändr
							19 Sam
14			13	14	15	16	17 Å/A
							18 Förändr
							19 Sam

Om åkerarealen på någon fastighet ändrats, fyll även i avsnitt 12 på sidan 4.

4

FÖRSAMLINGAR

Följ nedanstående församlingsnumrering när Ni fyller i avsnitt 6.

Nr 1	Nr 2	Nr 3
------	------	------

Om uppgifterna är fel eller ofullständiga, ändra eller komplettera i fältet till höger om respektive uppgift.

5

AREALER FÖRSAMLINGSVIS

AREALER UNDER EGET BRUK

Arealen åkermark (obs EJ betesmark) skall redovisas uppdelad på grödor på nästa sida.

Vad som räknas till åkermark, betesmark, skogsmark och annan mark framgår av baksidan av anvisningsbroschyren.

Summa areal under eget bruk

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark	2
Skogsmark	3
Annan mark	4
Total areal	5

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark	2
Skogsmark	3
Annan mark	4
Total areal	5

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark	2
Skogsmark	3
Annan mark	4
Total areal	5

UTARRENDERAD ÅKERMARK

Utarrenderad åkermark	6
-----------------------	---

Utarrenderad åkermark	6
-----------------------	---

Utarrenderad åkermark	6
-----------------------	---

6 ÅKERAREALENS ANVÄNDNING den 14 juni 1984

Om vårsådden inte är avslutad den 14 juni, skall arealredovisningen avse förhållandena den dag vårsådden är avslutad, dock senast den 20 juni. I dessa fall skall blanketten vara SCB tillhanda senast den 22 juni.

Vid uppkörning och omsådd den 14 juni eller tidigare redovisas den nya grödan.
Uppkörd areal som ej såtts om redovisas som helträda (rad 28).

Ange alla arealuppgifter i hektar med avrundning till en decimal. Vid avrundningen höjs första decimalen en enhet om andra decimalen är 5 eller högre (t ex 0,44 blir 0,4 och 0,45 blir 0,5). 1 tunnland = 0,5 hektar. 1 000 m² = 0,1 hektar.

Följ den församlingsnumrering
(nr 1, 2 och 3) som angivits på sidan 1
ÅKERAREAL UNDER EGET BRUK

		Församling nr		
		1 Hektar	2 Hektar	3 Hektar
SPANNMÅL				
	01 Höstveten till mognad	01	,	,
01	Även höstveten med hjälpsådd av vårveten.	02	,	,
03	Även höstråg med hjälpsådd av vårråg.	03	,	,
	04 Vårråg till mognad	04	,	,
	05 Korn till mognad (ej blandsåd)	05	,	,
	06 Havre till mognad (ej blandsåd)	06	,	,
07	Blandningar av stråsåd och baljväxter eller stråsådesblandningar, där korn eller havre ingår. Även blandsåd som uppkommit genom hjälpsådd av korn eller havre i vinterskadad höstsåd räknas hit. Baljväxter med s k stödgröda redovisas på rad 08 eller 25.	07	,	,
	08 Foderarter och vicker till mognad	08	,	,
	09 Åkerbönor till mognad	09	,	,
VALLAR, GRÖNFODER OCH ENSILAGE				
10	Grönfoder av säd, arter och vicker samt fodermjärgkål, grönfoderraps, lupiner, rajgräs (billiongräs), majs, solros m fl vilka är avsedda att användas till grönfoder, ensilage eller bete.	10	,	,
	11 Slättervall (på åkermark) som utnyttjas 1984	11	,	,
12	Vall som används till hö- och ensilageberedning, till grönfoder eller som tillfälligt bete.	12	,	,
13	Endast beten på åkermark, dvs på mark som är lämplig att plöjas, redovisas här. Andra beten redovisas som betesmark i avsnitt 5 på sid 1.	13	,	,
14	Odling för skörd av vallfrö.	14	,	,
POTATIS OCH SOCKERBETOR				
15	Potatis som kan bevattnas med för odlaren tillgänglig teknisk utrustning. Se vidare i bifogad broschyr sidan 6.	15	,	,
16	Även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m m samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatis.	16	,	,
17	Även utsädesodlingar av potatis för stärkelse och råspit.	17	,	,
18	Fodersockerbetor redovisas på rad 27.	18	,	,
19	Även potatis för stärkelse och råspit.	19	,	,
OLJEVÄXTER				
20	Höstraps till mognad	20	,	,
21	Vårraps till mognad	21	,	,
22	Höstrybs till mognad	22	,	,
23	Vårrybs till mognad	23	,	,
24	Vitsenap och övriga oljeväxter till mognad	24	,	,
ÖVRIG ÅKERMARK				
25	Även odling med s k stödgröda. Redovisa konservarter på rad 27.	25	,	,
26	Fältnässiga odlingar av köksväxter, frukt och bär, plantskolor för trädgårdsväxter o dyl. Odling av trädgårdsväxter redovisas även under avsnitt 9 på nästa sida.	26	,	,
27	Konservarter, bruna bönor, foderrotfrukter, spånadsväxter, plantskolor för skog m m.	27	,	,
28	Förklaringar om vad som räknas som åkermark finns på baksidan av anvisningsbroschyren.	28	,	,
29	Helträda	29	,	,
	Annan obrukad (ej nedlagd) åkermark		,	,
Summa åkermark under eget bruk (summa rad 01-29)				

Summan skall för varje församling överensstämma med uppgifter om areal åkermark under eget bruk i avsnitt 5.

**7 NY- OCH OMBYGGNAD
(EKONOMIBYGGNADER)**

Har på företaget under tiden 15 juni 1983 –
15 juni 1984 pågått nybyggnad, tillbyggnad
eller mer omfattande ombyggnad?

Markera
med
kryss (X)
Ja Nej

☐ Ja ☐ Nej

Om "Ja", sätt kryss i rutan (rutorna) nedan
för det (de) byggnadsslag som ny-
eller ombyggs.

Djurstall.....

Lada, loge, silo eller annan lagerbyggnad.....

Maskinhall, traktorgarage

Annan ekonomibyggnad

☐☐☐☐

I DETTA FÄLT FÅR ANTECKNINGAR INTE GÖRAS
RESERVERAT FÖR MASKINELL LÄSNING

Endast byggnadsverksamhet på ekonomibyggnader anges.

Byggnadsverksamheten redovisas oberoende av om den bekostas av brukaren
eller någon annan.

Även nyligen påbörjad om- eller nybyggnad redovisas.

Redovisa inte underhåll och reparation eller ombyggnadsarbeten av mindre
omfattning (t ex omläggning av tak, byte av inredning osv) eller installation av
utgödslingsanordning, hö eller spannmålstork, mjölk tank o dyl.

8 ANTAL HUSDJUR den 14 juni 1984

Finns ej nötkreatur, får, svin eller höns på
företaget, sätt kryss i vidstående ruta.....
Om endast vissa djurslag saknas,
sätt streck (–) i summarutan för dessa

☐**NÖTKREATUR**

Antal

Kor för mjölkproduktion (även sinkor och utslagskor)	74	
Kor huvudsakligen för uppfödning av kalvar (amkor och dikor)	75	
Kvigor, tjurar och stutar, 1 år och däröver	76	
Kalvar under 1 år	77	
Summa nötkreatur	78	

FÅR

Antal

Tackor och baggar, födda 1983 och tidigare	79	
Lamm	80	
Summa får	81	

SVIN

Antal

Galtar för avel 6 månader och däröver	82	
Modersuggor (även första gången dräktiga suggor samt utslagssuggor)	83	
Övriga svin 3 månader och däröver	84	
Övriga svin under 3 månader	85	
Summa svin	86	

HÖNS OCH KYCKLINGAR

Antal

Höns, 20 veckor eller äldre	87	
Kycklingar, avsedda för äggproduktion	88	
Slaktkycklingar ¹⁾	89	
Summa höns och kycklingar	90	

¹⁾ Om besättningen t ex på grund av uppehåll mellan omgångar tillfälligtvis
är mindre än normalt den 14 juni, ange nedan antalet slaktkycklingar i en
normal uppfödningomgång.

Antal

Slaktkycklingar, normal uppfödningomgång	91	
---	----	--

9 ODLING AV TRÄDGÄRDSVÄXTER den 14 juni 1984

Uppgifter skall endast lämnas av företag med minst 200 kvadratmeter under glas/plast eller med minst 0,25 hektar frilandsareal.

FRILANDSAREALER

Uppgifterna skall anges i hektar med avrundning till
en decimal.

Växtslag	Areal, hektar
Morötter	01
Vitkål	02
Blomkål	03
Övriga köksväxter	04
Fruktträd	05
Bärbuskar	06
Jordgubbar	07
Plantskolor för trädgårdsväxter	08
Övrig frilandsareal	09
Summa frilandsareal för trädgårdsväxter	10

AREALER UNDER GLAS ELLER PLAST

Redovisade ytor skall avse bruttoytor (dvs gångar m m skall medräknas)
och anges i kvadratmeter.

Växtslag	VAXTHUSYTA	
	Med upp- värmning	Utan upp- värmning
Köksväxter	11 m ²	12 m ²
Krukväxter	13 m ²	14 m ²
Snittblommor inkl. lökväxter	15 m ²	16 m ²
Övrig växthusyta	17 m ²	18 m ²
Summa växthusyta	19 m ²	20 m ²

Uppgiftsskyldighet

Uppgifter lämnas för företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjursskötsel, fruktodling och trädgårdsodling. Uppgifter lämnas av den som tillställts blankett eller i övrigt är uppgiftsskyldig enligt bifogad anvisningsbroschyr. För företagare som erhållit blankett men upphört med verksamheten lämnas uppgift om förändringen.

Författning

Uppgifterna insamlas enligt SFS 1968:111 (omtryckt 1978:468).

Sekretesskydd

Uppgifterna är sekretesskyddade enligt 9 kap 4 § sekretesslagen (SFS 1980:100).

10 OM HELA FÖRETAGET ÖVERLÅTITS ...

... markera med kryss i tillämplig ruta hur överlåtelsen skett.

- ☐ Försäljning, arvskifte, gåva
☐ Utarrendering
☐ Återlämnat arrende
☐ Annan orsak

Uppge den nye företagarens namn, adress och telefonnummer.

Överlåtit till (Namn, adress och telefonnummer)

11 ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

12 OM FÖRETAGET ÄNDRAT ÅKERAREAL ...

... ange för berörd fastighet nedan orsaker till förändring samt namn, adress och telefonnummer för den företagare som Ni övertagit åkerareal från eller överlåtitt åkerareal till. Ange också om möjligt SCB's identifieringsnummer för detta företag.

ÖKNING av åkermark genom	MINSKNING av åkermark genom	Övertagit från/överlåtitt till (Namn, adress och telefonnummer)
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende	
☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende	
☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende	
☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende	
☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 8 nedläggning av åkermark	

13 UNDERSKRIFT

Innan blanketten undertecknas, kontrollera att sidorna 2 och 3 har ifyllts!

Härmed försäkras på heder och samvete att uppgifterna om potatisarealens storlek, vilka även utgör deklaration för potatisregleringen, är fullständiga och riktiga (se även sidan 3 i anvisningsbroschyren). Jag försäkras även att uppgifterna i övrigt är fullständiga och sanningsenliga samt att jag är myndig och ej beqad i konkurs.

Ort och datum

.....den / 1984
Namnteckning

14 ÖVRIGA FÖRETAGARE (brukare)

Om företaget har mer än en företagare (avsnitt 1 sidan 1) redovisas uppgifter för ytterligare högst två företagare nedan. Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga.

Den blanketten undertecknas, kontrollera att sidorna 2 och 3 har ifyllts!

Härmed försäkras på heder och samvete att uppgifterna om potatisarealens storlek, vilka även utgör deklaration för potatisregleringen, är fullständiga och riktiga (se även sidan 3 i anvisningsbroschyren). Jag försäkrar även att uppgifterna i övrigt är fullständiga och sanningsenliga samt att jag är myndig och ej begärd i konkurs.

Ort och datum

..... den / 1984

Namnteckning

.....

Namn	SCB's kod
Utdeln.adress	Flytt
Postadress	Bort
Personnummer	Telefonnummer

Namn	SCB's kod
Utdeln.adress	Flytt
Postadress	Bort
Personnummer	Telefonnummer

19 Datum	20 ÖTS	61 Region 1	62 Region 2	63 Region 3	SCB's id-nr

De objektiva skördeuppskattningarna

Inledning

SCB insamlar årligen uppgifter om skörden genom de s k objektiva skördeuppskattningarna. Från dessa erhålls i första hand uppgifter om skörden per hektar (hektarskörden) för olika grödor. I anslutning till skördeuppskattningarna insamlas dessutom uppgifter i separata undersökningar om bl a spill, skördemetoder, sortanvändning och tidpunkter för sådd och skörd.

De objektiva skördeuppskattningarna avser företag med mer än 2 hektar åkermark. Uppgiftsinsamlingen har sedan 1960 omfattat höstvete, vårvete, höstråg, korn, havre, slättervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råspnit och för åren 1961–1980 även blandsäd.

Genom en huvudundersökning erhålls uppgifter om den biologiska skörden (dvs på fälten befintlig skörd). Med ledning av uppgifter om den biologiska skörden och resultat från en serie specialundersökningar om spill och andra förluster beräknas den bärgade skörden.

Undersökningarnas omfattning

Skördeuppskattningarna genomförs som urvalsundersökningar. På basis av lantbruksregistret utväljs inom varje skördeområde (se områdesindelningar) ett antal företag med urvalssannolikheten proportionell mot åkerarealens storlek. Antalet sålunda uttagna företag, s k provytegårdar, uppgick 1984 till minst 29 inom varje skördeområde. I huvudurvalet för 1984 års undersökning, som baserades på 1983 års lantbruksregister, ingick 12 345 företag. I tabblån nedan redovisas antal företag i urvalet 1984 där odling av de olika grödorna förekom.

Gröda	Antal företag 1984
Höstvete	3 762
Vårvete	1 831
Höstråg	1 962
Korn	9 325
Havre	7 178
Slättervall	9 086

I ett s k förstärkningsurval uttogs sammanlagt ytterligare 745 företag. Med förstärkningsurval avses en grödviss utökning av antalet undersökningsenheter (UE) som vidtas för att förbättra den statistiska säkerheten i vissa skördeområden där grödan är mindre vanligt förekommande. För förstärkningsurvalet gäller, liksom tidigare år, att ca hälften av uttagna UE har den avsedda grödan.

För potatis uttas ett från huvudurvalet helt fristående urval, i vilket urvalssannolikheterna inom varje skördeområde baseras på potatisodlingarnas storlek. I detta urval kan företag med stora potatisodlingar ingå flera gånger. För 1984 uttogs 5 447 UE med matpotatisodling och 990 UE med odling av potatis för stärkelse och råspnit.

Uppgiftsinsamling

Den centrala ledningen av skördeuppskattningarna utövas av SCB. Fälтарbetet genomförs av lantbruksnämnderna. För ändamålet anställs hos varje nämnd en provveteledare och ett antal provtagare (sammanlagt 401 år 1984). Provtagarna utbildas vid lokala endagskurser. Provveteledarna utbildas vid centrala kurser och konferenser i SCBs regi.

Fälтарbetet omfattar i huvudsak två moment, nämligen utläggning av provvitor och provtagning.

Utläggningen av provvitor sker under varen eller försommaren. För varje i skördeuppskattningarna ingående gröda som finns representerad vid gården utväljs ett fält för provtagning. Inom fältet läggs två provvitor ut slumpmässigt. Provvitorna för spannmål och för vall består av en cirkel med ytan 1 kvadratmeter. För potatis omfattar provvitorna 2 längdmeter av en rad. På fält med tidigpotatis läggs provvitor ej ut. De redovisade hektarskördarna avser således dels matpotatis exklusive tidigpotatis, dels potatis för stärkelse och råspnit.

Provtagningen utförs i så nära anslutning till jordbrukarens skörd som möjligt. För spannmål har dock nu en övergång skett till mognadsanpassad provtagning. Vid provtagningen tillvaratas all skörd, även det spill som finns på provvitorna. Om jordbrukarens skörd uppskjuts, t ex på grund av regn, upprepas provtagningen av provvitorna enligt bestämda regler.

Skördeproverna av spannmål och slättervall förtorkas hos provtagarna och insänds sedan till en särskild provcentral vid SCB. Vid denna finns utrustning för tröskning, hackning, nedtorkning och vägning. Provyteskörderna av potatis vägs direkt på fälten i samband med provtagningen.

Bortfall

På 637 (5,2 %) av de år 1984 till huvudurvalet uttagna provytegårdarna genomfördes ingen undersökning. I 328 fall berodde detta på att gården visat sig vara nedlagd, uppdelad på flera gårdar eller i 309 fall på att vederbörande jordbrukare vägrat medverka i undersökningen. Bortfallet i urvalet för matpotatis var 262 undersökningsenheter (1,5 %) och i urvalet för potatis för stärkelse och råspnit 80 undersökningsenheter (8,0 %).

Beräkningsmetoder

Resultatberäkningarna för biologisk skörd grundas på prover från fält på vilka skörden bärgats. Prover som tagits på fält som senare visat sig bli obärgade fränsorteras således. Beräkningarna för bärgad skörd grundas dock på hela arealen inklusive den obärgade. Vid beräkningarna omräknas uppgifterna för slättervall till att gälla skörd med 16,5 % vattenhalt. För spannmål omräknas uppgifterna i stället till skörd med 15 % vattenhalt.

Specialundersökningar

Den biologiska hektarskörden skattas i första hand för skördeområden. De sålunda erhållna områdesuppgifterna sammanvägs sedan med grödarealerna i respektive skördeområden till uppgifter för län, produktionsområden och hela riket.

Spill vid spannmålsodling

Uppgifter om spill av spannmål inhämtas från ett underurval av företagen i huvudundersökningen. Spillundersökningarna äger rum omedelbart efter respektive jordbrukares egen skörd. Genom noggrann kontroll av ett antal små provytor fastställs hur stor mängd spannmål som blivit kvarlämnad på fältet. Spillet storlek beräknas i kilogram per hektar för de olika grödorna.

Spill vid potatisodling

Genom särskild provtagning efter brukarens skörd på ett underurval av provytegårdar fastställs spillet av potatis, dvs den i jorden kvarlämnade kvantiteten.

Tillväxt och bärgningsförluster för första skörd på slåttervall

För slåttervall justeras uppgifterna om den biologiska skörden för tillväxten mellan tidpunkterna för provyteskörden och jordbrukarens skörd. För varje provyfefält inhämtas uppgift om tidsskillnaden mellan provtagning och skörd. Med ledning därav skattas genomsnittlig tidsskillnad för varje skördeområde. Denna tidsskillnad multipliceras med den genomsnittliga dagliga tillväxten. Det använda tillväxttalet har beräknats som riksnedeltal av resultaten från undersökningar utförda 1960–1965 och uppgår till 2,4 % per dag.

För slåttervall inträffar beroende på skördemetod förluster i form av hög stubb och spill som blir kvar på fältet. Vidare uppstår omsättningsförluster i samband med torkningen på fältet. Den senare förlusten är beroende av torkningstidens längd. Tidigare har skattningarna av bärgningsförlusterna i slåttervall skett genom särskild insamling av provyteskörddar från ett underurval av provytegårdar. På grundval av data därifrån har standardtal för olika bärgningsmetoder framräknats för att användas vid förlustberäkningarna. Vidare har torkningsförlusterna framräknats som en funktion av fälttorkningstiden.

Uppgift för provyfefältet i slåttervall om bärgningsmetod

och datum för inbärgning insamlas för samtliga gårdar i huvudundersökningen. På grundval av dessa uppgifter omräknas provyteskörden, därefter sker skattning av en biologisk skörd korrigerad för bärgningsförlusten.

Obärgad areal

Den bärgade skörden på fält som blivit bärgade beräknas för spannmål och potatis som biologisk skörd minus spill och för slåttervall som biologisk skörd plus tillväxt minus bärgningsförluster. Med ledning av uppgifter om andelen obärgad areal för respektive gröda reduceras skördeuppgifterna till att avse bärgad skörd på total grödareal.

Uppgifter om bärgningen inhämtas från samtliga provytegårdar i samband med en slutlig kontroll under hösten.

Återväxt på slåttervall

Återväxten (andra skörden) på slåttervall bestäms genom särskilda provtagningar på ett underurval ur huvudundersökningen (cirka 2 200 företag). Vid de företag i underurvalet där återväxten tillvaratas skördas två provytor på samma fält som används för huvudundersökningen. Provtagningen sker sista betesdagen i de fall återväxten används till bete och i anslutning till brukarens skörd i de fall den tas till hö, ensilage eller direktutfodring. Där betningen påbörjas tidigt och där återväxten tillvaratas i mer än en omgång upprepas provtagningen. För att ofullständig betning skall kunna beaktas, skördas även ytor på betad areal på fält som används till bete.

Skördens kvalitet

Vid slutet av skördeåret inhämtas uppgifter om provytegårdarnas leveranser av spannmål före den 1 november. Från Lantmännenföreningar och privata uppköpare inhämtas SCB sedan uppgifter om kvaliteten hos den från provytegårdarna levererade spannmålen. I de fyra nordligaste länen görs särskild provtagning för bestämning av kvaliteten hos fodersäd. Prover tas ur den tröskade skörden på provyfefältet.

Vallens kvalitet bestäms genom kemiska analyser av prover som uttas i slåttervall vid omkring 1 000 provytegårdar fördelade över hela landet. Analyserna avser halten råprotein och aska samt smältbarhetskoefficient (VOS) och utförs vid kemiska laboratorier.

ÅRSVÄXTRAPPORT

1 augusti 1984

1 Omdöme den 1 augusti
om skördeutsikterna

Växtslag	Kod	Omdöme	Växtslag	Kod	Omdöme
Höstvete	101		Matpotatis	112	
Vårvete	102			113	
Höstråg	103		Potatis för	114	
Vårråg	104		stärkelse	115	
Korn	105		och råspnit		
Havre	106		Sockerbetor	116	
Blandsäd	107		Höstraps	117	
Foderarter och vicker	108		Vårraps	118	
Slåttervall, första skörd (hö, ensilage)	109		Höstrybs	119	
Slåttervall, återväxt (hö, ensilage m m)	110		Vårrybs	120	
Betesvall	111		Vitsenap	121	
			Kokärter	122	

Anvisning

Genomsnittlig bedömning av skördeutsikterna för olika växtslag inom församlingen med avseende på årets skördekvantitet anges i ovanstående kolumner enligt följande sifferskala

Mycket god skörd	5
God skörd	4
Medelmåttig skörd (medelskörd)	3
Betydligt under medelmåttig skörd	2
Nära missväxt	1
Fullständig missväxt	0

För de växtslag som inte odlas inom församlingen sätts streck (—).

Om utsikterna inte kan anges med ett heltal, sätts heltal med en decimal.

Ex. Över "medelmåttig" men till kvantiteten inte fullt "god" skörd betecknas med 3,5. Under "medelmåttig" men ändå inte "betydligt under medelmåttig" skörd betecknas med 2,5.

Medelmåttig skörd inom församlingen bör motsvara skörden per hektar i medeltal för ett tillräckligt antal år (t ex de senaste tio åren).

2 Orsaker till större skador på växtligheten under tiden 17 maj—1 augusti

Anvisning	Skadeorsak	Kod	Höst-säd	Vår-säd	Höst-olje-växter	Vår-olje-växter	Potatis	Slåttervall	Bete
Om skador förekommit sätts kryss i tillämpliga rutor.	Kyla	201							
OBS Flera orsaker kan samtidigt föreligga för varje gröda (grödgrupp).	Ragn	202							
Annan orsak, ange orsak och gröda	Nattfrost	203							
	Torka	204							
	Slagregn eller hagel	205							
	Översvämning	206							
	Insektsangrepp	207							
	Växtsjukdomar	208							

3 Upplysningar om höskördens kvalitet

De tillämpliga alternativen markeras med kryss	Kvalitet	Kod	Alternativ
	Bättre än normal	301	
	Normal	302	
	Sämré än normal	303	
	(Hoet Kan ej anges ej bargat)	304	

Uppgiftslämnarens underskrift

Ort och datum	Namn-teckning	Telefon (riktlin och abonnentnr)

Introductory notes

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to bring together a manageable section of the available statistics relating to agriculture.

Scope

The main part of the yearbook covers agriculture. There are also some sections on horticulture, reindeer keeping, fur farming and apiculture. Moreover, some tables on forestry referring to holdings of more than 2 hectares of arable land are included.

For detailed information of forestry, consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the National Board of Forestry, and for detailed information on fishing consult the Yearbook of Fishery Statistics, issued by Statistics Sweden.

Regional statistics

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

Units of measurement

The units used in this book can be converted to imperial units as follows:

1 millimetre (mm)	= 0.03937 inch
1 centimetre (cm)	= 0.3937 inch
1 sq. metre (m ²)	= 10.76 sq. feet
1 hectare (ha)	= 2.471 acres
1 litre (l)	= 1.760 pints
1 hectolitre (hl)	= 2.750 bushels
1 cubic metre (m ³)	= 3.437 quarters
1 gram (gr)	= 0.5644 dram
1 kilogram (kg)	= 2.205 lb
1 metric ton	= 0.9842 (long) ton
1 gr/kg	= 0.1 per cent
1 kg/ha	= 0.007966 cwt./acre
1 kWh/ha	= 0.4047 kWh/acre
1 Megacal/kg	= 453 000 calories/lb.

Arrangements for English readers

In the beginning of the book there is a Table of contents in English.

On the following pages you will find a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables.

The headings of all the tables are translated into English. After the summary in English there is a Swedish – English vocabulary with translations of all words or expressions occurring in the heads and first columns of the tables.

Summary

In most cases the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 1985 refer to the year 1984 or the production year 1983/84. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the four years before.

1 1984 from agricultural point of view

More rain than normal fell during the summer in most of the country. The autumn weather was fine. The outlook for a great yield was therefore promising.

The yield of grain was the greatest ever harvested in Sweden. The yields of potatoes, oleiferous plants and fodder plants were also greater than normal. Only in the regions surrounding Stockholm there was damage of the crops.

During 1984, a parliamentary commission on food policy delivered its final report. Its task had been to draw up an agricultural and food policy. The report treated the surpluses of different agricultural products and gave recommendations on how to decrease them.

The agricultural production in Sweden is greater than the domestic consumption. Therefore, there is a surplus of most products, e.g. cereals, milk, meat, pork, chickens and eggs. The surplus is sold abroad to lower than domestic prices. The commission proposed the structure of production to be changed so that the only surplus should be in cereals. The costs for the surplus production should be shared between the farmers and the society.

2 Structure of the enterprises

Since 1968 SCB has the responsibility of an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry.

The farm register includes the following types of enterprises:

- a) enterprises with at least 2 hectares of arable land
- b) enterprises with less than 2 hectares of arable land (including enterprises without arable land) which include real estate assessed as agricultural real estate
- c) enterprises with large stocks of livestock
- d) enterprises with horticultural production of a certain size.

Data from enterprises of types a), c) and d) are collected from the holders by mail each year, while data from enterprises of type b) are collected only in certain years.

During 1968–1984 there have been an annual collection to the farm register of particulars relating to name, address, telephone number and civil registration number of the holder, real estates included in the enterprise and their respective areas of arable land and forest, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data are collected at intervals.

Before the establishment of the farm register the corresponding land data were obtained in the agricultural censuses, which were performed by SCB every fifth year.

Some data on the number of owned and leased holdings and on the number of holdings and the area of arable land in different size groups are given in Tables 2.4–2.6. In Tables 2.7 and 2.8 information can be found on the number of holdings and the area of arable land in different size groups distributed by category of holder.

Some data on the number of holdings and the area of forest land in different size groups of forest land on holdings with more than 2 hectares of arable land are given in Tables 2.9 and 2.10.

The total area of forest land in Sweden distributed by different size groups of arable land and forest land and by different categories of holders in 1981 is given in Tables 2.11 and 2.12.

Information on changes in the holdings between 1983 and 1984 and the reasons for these changes has been compiled in Tables 2.13–2.15.

3 Labour Force

The general censuses of population and housing carried out by SCB include a great deal of information about agricultural conditions. They give statistics, for instance, on the distribution of the population in rural and urban areas and the size of the economically active population in agriculture and related fields. See Tables 3.2–3.4.

SCB also carries out monthly labour force sample surveys. The number of persons economically active in agriculture, the number of unemployed etc. as indicated by these surveys are shown in Table 3.5.

The farm register provides data on the age distribution of holders and the number of holders and employees in agriculture. See Tables 3.6 and 3.10.

Some data about the number of employees and working hours in agriculture from the agricultural labour force survey are given in Tables 3.7, 3.11, 3.13 and 3.14, while Table 3.8 displays data from a survey by SCB on the number of agricultural workers.

Information about the number of occupational accidents in crop and livestock farming is presented in Table 3.15.

4 Land. Real estate

Areas of different types of land are given in Tables 4.1 and 4.2. In connection with the objective crop yield survey in 1977, a study was made of the soil conditions in surveyed areas of arable land. See Table 4.3.

Statistics on the assessed value of agricultural real estates are compiled and published every year by SCB. See Tables 4.4, 4.5 and 4.7.

Special statistics on the prices of agricultural real estate emerge from a long-term study made by SCB. This study, based on annual surveys since 1976, covers representative purchases, purchases between relatives and representative real allotments. See Tables 4.8–4.10.

5 Buildings, plants and machinery

The number of assessed units and their building value is given in Table 5.1.

Data on *new and extended buildings in agriculture* are annually reported to SCB. See Tables 5.2–5.9.

The farm register in 1981 included some information on *silos and other plants in agriculture*. The main results are shown in Table 5.10.

Data on *installations in new and extended cowsheds* are annually reported to SCB. See Tables 5.11–5.12.

Information on *cisterns for motor fuel and fuel oil (number and total capacity)* is given in Table 5.13.

Information on *the number of tractors and combines* according to the census of agriculture in 1981 can be found in Table 5.15.

Current *statistics on purchases of machinery, tools etc. in agriculture* are obtained from surveys made by the National Agricultural Marketing Board. See Table 5.18.

6 Requisites

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish State Seed Testing Institute. Statistics on *government sealing* are reported annually by the respective seed control establishment. See Table 6.1.

Data on *the use of state certified and disinfected seed* were collected in connection with the objective crop yield surveys (see below) in 1982. See Table 6.2.

Information on *the consumption of fertilizers* based on figures supplied by manufactures and importers is reported annually by the National Agricultural Marketing Board. See Table 6.5.

In connection with the objective crop yield surveys in 1978, data were collected on *the application of plant nutrients in commercial fertilizers*. See Table 6.7.

The National Agricultural Marketing Board makes an annual *survey on the purchases of pesticides* in agriculture and horticulture. Data in this survey are supplied by manufacturers and importers. See Table 6.8.

Table 6.9 shows some data from a special survey on the use of pesticides in agriculture.

Data on *cereal areas treated with herbicides* were collected in connection with the objective crop yield surveys in 1979. See Table 6.10.

Information on *the consumption of feeding stuffs* is annually compiled by the National Agricultural Marketing Board on the basis of figures collected directly from manufacturers and importers. See Tables 6.11 and 6.12.

Data on *the consumption of motor fuel and fuel oil* based on a sample survey are shown in Table 6.14.

7 Crop farming

Since 1968 information on *the use of arable land* and on *the number of holdings with different crops* is obtained from the farm register. See Tables 7.3–7.17.

In connection with the objective crop yield surveys, studies have been made about *autumn-sown areas* (Tables 7.4 and 7.9), *the age distribution of ley* (Table 7.11), *the methods of*

harvesting lay and potatoes (Tables 7.12 and 7.15), and *the distribution of the potato area by size of cultivations* (Table 7.14).

Quantitative information on the yield per hectare is mainly obtained from *the objective crop yield surveys*. The surveys comprise a main survey and a series of special surveys. The latter ones give information on actual yield and harvesting losses etc. The surveys cover a sample of about 13 000 holdings with more than 2 hectares of arable land. See Tables 7.17, 7.18, 7.21, 7.22 and 7.25.

In connection with these surveys, special studies have also been made concerning *the yield from areas with different sowing dates* (Table 7.20), *the yield from ley of different ages* (Table 7.24), *the yield of potatoes from irrigated and nonirrigated areas* (Table 7.26), and from *cultivations of different sizes* (Table 7.28).

SCB makes annual estimates of *the total yield of grain, ley and potatoes* on the basis of the objective crop yield surveys (Tables 7.29, 7.30, 7.32 and 7.33). Data on *the total yield of oleiferous plants and sugar beets* are supplied by the Swedish Oil Plant Association and the Swedish Sugar Co., Ltd. See Tables 7.31 and 7.33.

Some information on *the quality of different vegetable products* is displayed in Tables 7.34–7.37 and information about the distribution of the areas of grain and potatoes by different varieties is presented in Tables 7.38–7.41.

Special *crop outlook reports* are sent to SCB three times a year, viz. in May, Juli/August and October. The data are collected by the county agricultural boards. See Tables 7.42–7.45.

Information on *the dates for sowing and harvesting* and on *the average growing time* is obtained from a special survey in connection with the objective crop yield surveys. See Tables 7.46–7.48.

Data on *precipitation and time of sunshine* are supplied by the Swedish Meteorological and Hydrological Institute. See Tables 7.50 and 7.51.

8 Horticultural cultivation

All enterprises with *horticultural production* are entered in the farm register. Some data from this register are found in Tables 8.1 and 8.2. In 1982 a horticultural census was performed in Sweden. There are some results from this census on *the cultivation of different kinds of horticultural plants* in Tables 8.4 and 8.5.

9 Livestock

Since 1968 the annual statistics on livestock in agriculture are based on the farm register. Data from this register on *the number of domestic animals* and data on *the number of holdings with livestock* are given in Tables 9.2–9.12 (cattle), 9.25–9.29 (sheep), 9.35–9.42 (pigs) and 9.50–9.57 (fowls).

Results from *the official control activities of animal breeding*, which are carried out under the supervision of the National Board of Agriculture, are shown in Tables 9.13–9.20 (cattle), 9.31–9.32 (sheep) and 9.43–9.45 (pigs).

The National Board of Agriculture also estimates *the incidence different animal diseases*. See Tables 9.21 and 9.47.

Certain figures from SCB's statistics on the number of serviceable boars and covered sows are given in Table 9.46.

Some results concerning *the number of inspected carcasses and the total number of slaughtered animals and their weight* are presented in Tables 9.22–9.23 (cattle), 9.33–9.34 (sheep) and 9.48–9.49 (pigs).

10 Processing, trade and consumption

Data on *the production of meat, dairy products, milk powder and eggs* are supplied by the National Agricultural Marketing Board. See Tables 10.5, 10.6 and 10.9.

Information on *the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc.* is found in the detailed statistics on dairy operations published by the Swedish Dairies' Association. See Tables 10.7 and 10.8.

Information on *the consumption of food, beverages and tobacco* is obtained through calculations made by the National Agricultural Marketing Board. These calculations are based on data from official manufacturing and foreign trade statistics and the Marketing Board's own statistics. See Tables 10.10 and 10.11.

The energy supply by different agricultural and food products as computed by the National Agricultural Marketing Board is given in Table 10.12.

On the basis of the official foreign trade statistics, the National Agricultural Marketing Board makes an annual statement on *the foreign trade in agricultural products and foodstuffs*. See Tables 10.13–10.15.

Data about *the degree of national self-sufficiency of some agricultural and food products* in 1966/70–1983/84 are found in Table 10.16.

11 Economics

SCB produces *national accounts statistics*. Some results regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in Tables 11.1 and 11.2.

The National Agricultural Marketing Board annually computes the total income and expenditures of the agricultural sector. See Tables 11.3 and 11.5.

A special survey of *the cash income, expenditure and net receipts* of holders is made every year by SCB on the basis of the income tax returns from a sample of approx. 9 000 holders. In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB makes an annual *farm-economic survey*. This study is based on the books kept at approx. 1 000 farms. Results from these two surveys are presented in Tables 11.7–11.13 and 11.19–11.21.

The National Agricultural Marketing Board reports on *the prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products*. See Table 11.15.

The development of prices and costs of agricultural products

and requisites is reflected in the National Agricultural Marketing Board's monthly calculations of *cost price, producer price, price regulation price, food industry price, consumer price, and world market price indices*. See Tables 11.16 and 11.18.

Some results from a special survey of farmers' total assets and liabilities, are presented in Tables 11.23 and 11.24.

Summary statistics on *the agricultural credit market* are compiled by SCB. As far as possible, these statistics only cover credits to private farmers. See Table 11.25.

12 Subsidies, insurance

The National Agricultural Marketing Board reports data on *price subsidies*. See Tables 12.1–12.2.

Current statistics on *public expenditure for rationalization measures etc.* are published by the National Board of Agriculture. The county agricultural boards exercise the power of decision on public measures to promote agricultural rationalization. See Tables 12.3–12.7.

Since 1961 there has been a special *crop insurance system* for all farmers in Sweden with 2 hectares or more of tilled arable land. Since 1968 participation is compulsory. The scheme covers at present grain, potatoes, oleiferous plants, sugar beets and ley. The main authority for this scheme is the National Agricultural Marketing Board, but the compensations are computed by SCB. See Tables 12.8 and 12.9.

Statistics on *livestock insurance* are compiled by the Swedish Private Insurance Supervisory Service. See Table 12.11.

13 Agricultural training

Statistics on *the number of students* in agricultural courses as well as related courses the integrated upper secondary school and at the Agricultural University are compiled by SCB. See Tables 13.1 and 13.2.

The number of courses, pupils etc. in the training supervised by the National Board of Agriculture are shown in Table 13.3.

14 Farmer's co-operative associations

Information on *membership and trade turnover in the co-operative associations* is given by the Federation of Swedish Farmers, which is the central body for the Swedish agricultural co-operative associations and their different branch organizations. See Tables 14.1 and 14.2.

15 International statistics

Information on *the agricultural sector in different countries* is obtained from the statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). These statistics include information on areas of different types of land, use of arable land, yield, livestock, consumption of fertilizers, the number of persons economically active in agriculture and the number of tractors. See Tables 15.1–15.7.

Appendix 1**Organization of the agricultural statistics**

The main part of the data presented in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by different bodies, the most important ones being Statistics Sweden (SCB), the National Swedish Agricultural Marketing Board and the National Board of Agriculture.

SCB computes the data in the Yearbook on the structure of holdings, real estates, plants, machinery, labour manpower, crop farming, number of livestock and holders' cash income and expenditure etc. The National Agricultural Marketing Board compiles the statistics on prices, index numbers refinement of agricultural products, food consumption, foreign trade, purchases of machinery, tools and pesticides etc. The National Board of Agriculture computes or supervises the statistics on government rationalization measures and testing and control of livestock.

Appendix 2**Geographical divisions**

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys, data are usually given for counties and larger areas, although the register of enterprises in agriculture and forestry (also called the farm register) provides information by individual parishes, municipalities etc.

The majority of the counties, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. have been divided into "natural farming areas". These areas can be combined into "production areas" and "major regions". See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found. For the objective crop yield surveys, the country is divided into 420 "yield survey districts", which have been made as homogeneous as possible with regard to the annual yield outcome. This division is also used in the crop insurance system.

Swedish-English vocabulary

Letters Åå, Ää and Öö at the end of list
The English translations are not always word by word

A

Administrativa områden	Administrative areas
Affärsbank	Commercial bank
Agronom	Agriculture degree
Aktiebolag	Limited company
Aktuell	Current, present
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages
Allmän	General, common
Allmänning	Common land
Alsikeklöverfrö	Alsikeclover seed
Andel	Proportion, share
Andra	Other
Andra kombinationer	Other combinations
Andra orsaker	Other reasons
Animalier	Animal products
Animalisk	Animal
Anläggning	Plant, works
Anmälan	Application
Annan djurskötsel	Other kind of animal husbandry
Annan sallat	Other kind of lettuce
Annat material	Other material
Ansluten till	Connected with, associated with
Anställd	Employee
Antal	Number
Använd i hushållet	Used in the household
Använd till utfodring	Used for feeding
Användning	Use
Arbete	Worker
Arbete	Work, labour
Arbetsinsats	Labour consumption
Arbetskostnad	Labour costs
Arbetskraft	Labour force
Arbetslös	Unemployed
Arbetslöshet	Unemployment
Arbetslöshetsfrekvens	Frequency of unemployment
Arbetsolycksfall	Occupational accident
Arbetsområde	Type of work
Arbetsstillfälle	Job opportunity
Arbetsstimmar	Working hours
Arbetsvolym	Working hours
Areal	Area, acreage
Arrendator	Tenant
Arrende	Tenancy
Arrenderad	Held on lease
Aska	Ashes
Automatisk utgödsling	Automatic disposal of manure
Avbrytarverksamhet	Replacer system
Avdikningslån	Loans for drainage
Avdrag	Deduction
Avdragbar utgift	Deductable expenditure
Avelssvin	Breeding pig
Avgångna	Departed, examined
Avgångsvederlag	Severance pay
Avkastning	Yield
Avräkningsprisindex	Producer price index
Avse	Concern, refer to
Avsevärd	Considerable
Avskrivningar	Depreciation
Avvänjning	Weaning, ablation

B

Baggar	Rams
Bakverk	Pastry
Balansändring	Change in balance
Baljväxter	Leguminous plants
Barnbidrag	Child allowances
Bearbetning	Processing
Bebyggd	Built up
Bebyggelseförhållande	Settlement condition
Befolkning	Population
Bekämpningsmedel	Pesticides
Belopp	Amount
Ben	Leg
Bensin	Petrol
Beredd fisk	Processed fish
Beräknad	Calculated, estimated
Besiktigad	Inspected
Besädd areal	Areal sown
Besättning	Stock, herd
Besättningsstorlek	Size of stock
Betat utsäde	Disinfected seed
Bete	Pasture
Betesmark	Meadow
Betesvall	Pasture
Betong	Concrete
Betäckta (suggor)	Covered (sows)
Bevattnad areal	Irrigated area
Bevattning	Irrigation
Bevattningsanläggningar	Plants for irrigation
Bevattningsmaskiner	Machinery for irrigation
Bibliografi	Bibliography
Bidrag till	Contribution to
Binäring	Subsidiary enterprise
Biodling	Apiculture
Biologisk	Biological
Bisamhälle	Bee colony
Blandad	Mixed
Blandning	Mixture
Blandsäd	Mixed grain
Blast	Tops of root crops
Blomkål	Cauliflower
Blommor	Flowers
Blötdjur	Molluscs
Bogserad	Towed
Boföringsuppgifter	Accounts
Bomullsfrökakor	Cotton cakes
Borgerlig kommun	Municipality
Bortfall	Non-response
Boskapsskötsel	Cattle-farming
Bostad	Dwelling
Bostadsbyggnad	House building
Bostadsbyggnadsvärde	House building value
Bostadsändamål	Habitational purpose
Botteninteckning	Lower mortgage
Brukare	Holder, farmer
Brukningsform	Type of holding
Bruttointäkt	Gross revenue (income)
Bruttonationalprodukt	Gross domestic product
Bröd och spannmålsprodukter	Bread and products of grain

Brödsäd
Brödsädeshalm
Budgetår
Buffel
Bukvägg
Byggnad
Byggnadsarbete
Byggnadskostnadsindex
Byggnadsverksamhet
Byggnadsvärde
Byggnadsändamål
Bål (utom rygg)
Bänkgård
Bär
Bärbuske
Bärgad (skörd)
Bärningsmetod
Bättre
Bönor

C
Charkuterivaror, blandade
Charkuterivaror, oblandade
Chinchilla
Choklad- och konfektyrvaror
Cirka
Cistern

D
Dagar
Dags/dagarskurser
Dagsverke
Definitiva uppgifter
Deklaration
Del av
Delvis (ägd)
Dieselbrännolja
Dikning
Direktförsåld och hemma-
förbrukad mjölk
Diverse
Djupfryst
Djur
Djurplatser
Djursjukdomar
Djurskötare
Djurskötsel
Djurslag
Djurstallar
Dragbilar
Driftsgren
Driftsledning
Driftslån
Driftsoverskott
Drivmedel
Driv- och smörjmedel

Dvs
Därav
Däröver
Död
Dödfödd
Dödsbo

E
Effekt
Efter
Eftergymnasial utbildning
Efterlikvid
Egenavgifter
Egentlig
Egentliga jordbruksprodukter
Eget
Egnahemslån

Bread grain
Bread grain straw
Financial year (July – June)
Buffalo
Belly wall
Building
Building work
Building cost index
Construction activity
Value of buildings
Purpose for building
Trunk, except back
Frame, hotbed
Berries
Berry-bush
Actual (yield)
Method of harvesting
Better
Beans

Cured meats and provisions, mixed
Cured meats and provisions, unmixed
Chinchilla
Sweets
About
Cistern

Days
Length of courses in days
Day's work
Definitive results
Declaration for income tax purposes
Part of
Partly (owned)
Diesel fuel
Surface ditching
Milk sold outside dairies and
consumed on farms
Other, miscellaneous
Frozen products
Animal
Animal places
Animal diseases
Cattleman
Work with cattle
Type of animal
Buildings for livestock
Lorries (cars converted to tractors)
Economic activity
Works management
Loans for operating costs
Operating surplus
Motor fuel
(Consumption of) motor fuel and
lubricants
That is, i.e.
Of which
More
Dead
Stillborn
Estate of a deceased person

Capacity, power, effect
After
Third level education
Final price adjustment
The holder's duties for social insurance
Real, actual
Real agricultural products
Own
Loans granted to persons building their
own homes

Ej
Ej angiven kroppsdel
Ej angivet
Ekonomibyggnad
Ekonomibyggnadsvärde
Ekonomisk
Eldningsolja
Elev
Elevtimmar
Energibehov
Enhet
Enkelt bolag
Enkla
Enligt
Ensamskötare
Ensilageväxter
Ensilering
Enskild
Ersättning
Ersättning för uteblivna prishöjningar
Ersättningsbelopp
Ersättningsberäkningar
Ersättningsberättigade företag

Examinerad
Export

F
Fabrikspotatis
Faktorinsats
Faktorpris
Falltal
Famijemedlem
Fast anställd
Fasta priser
Fastgödsel ute
Fastighet
Fastighetsinnehav
Fastighetslängd
Fastighetsreglering
Fastighetstaxering
Feta säser
Fett
Fetthalt
Fettråvaror
Fettvaror
Filéad fisk
Fisk
Fiske
Fiskmjöl
Fjäderfä
Fjäderfäkött
Flytgödsel ute
Flytutgödsling
Fläsk
Foderblandningar
Foderenhet
Foderfosfat
Fodermedel
Foderrotfrukter
Fodersäd
Fodersädeshalm
Fodertillskott
Fodertran och foderfett
Fodervärde
Foderväxt
Foderärter
Folkmängd
Folk- och bostadsräkning
Fosfor
Fotogen
Frakter
Framställning
Fri kost
Frilandsareal
Frilandsodling
Frivillig

Not
Unspecified part of the body
Not reported
Farm building
Farm building value
Economic
Fuel oil
Trainees, pupils
Learning-hours
Energy demand
Unit
Partnership
Simple
According to
Sole cattleman
Plants for silage
Ensiling
Private
Compensation
Compensation for failed price rises
Compensation
Compensation calculations
Number of holdings entitled to
compensation
Examined
Exports

Potatoes for processing
Factor income
Factor price
Falling number
Member of the family
Permanently employed
Constant prices
Traditional manure outside
Real estate
Possession of real estates
Tax register of real estates
Real allotment
Assessment of real estate
Rich sauces
Fat
Fat content
Crude fat
Fat
Filletted fish
Fish
Fishing
Fish meal
Poultry
Poultry meat
Liquid manure outside
Liquid manure handling
Pork
Feeding stuff mixtures
Feed unit
Fodder phosphate
Feeding stuff
Forage root crop
Coarse grain
Coarse grain straw
Additional fodder
Fodder-train-oil and fodder fat
Feed value
Forage plant
Field peas
Population
Census of population and housing
Phosphorus
Paraffine oil
Freights
Production
Board free
Area for cultivation on open ground
Cultivation on open ground
Voluntary

Frukt	Fruit	Götalands norra slättbygder	Plain districts in northern Götaland
Fruktträd	Fruit tree	Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Frånvarande	Absent from work	Götalands södra slättbygder	Plain districts in southern Götaland
Frånvaro	Absence		
Frånvarofrekvens	Frequency of absence		
Frö	Seed	H	
Fröslag	Kind of seed	Hagelskadeförsäkring	Hail insurance
Frövall	Seed ley	Hallon	Raspberries
Fysisk person	Natural person	Halm	Straw
Får	Sheep	Halmskörd	Straw yield
Fårkontroll	Sheep breeding control	Handelsgödsel	Fertilizer
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables	Handelskvarnar	Commercial mills
Färskt och djupfryst	Fresh and frozen	Handupptagning	Hand-lifting
Född	Born	Havre	Oats
Föl	Foal	Hektar	Hectare
Förbrukning	Use, consumption, application	Hektoliter	Hectolitre
Fördelad	Distributed	Hela riket	Whole of Sweden
Fördelning	Distribution	Hela automatisk upptagare	Automatic lifter
Före	Before	Helt	Fully
Förening	Society, association	Helträda	Bare fallow
Föreningsbank	Co-operative bank	Hemslakt	Home slaughter
Företag	Holding, enterprise	Hirs	Millet
Företagare	Holder, enterpriser	Hjärnskada	Brain injury
Företagarvinst	Net profit	Honung	Honey
Förlust	Loss	Hortonom	Horticulturist
Förmalning	Milling	Husdjur	Livestock
Förmän i djurstall	Foremen in buildings for livestock	Husdjursförsäkring	Livestock insurance
Förmögenhet	Property	Husdjurskötsel	Livestock farming
Förnödenheter	Requisites	Hushåll	Household
Förräntning	Net return (on capital)	Hushållsmargarin	Household margarine
Församling	Parish	Huvudområde	Main area
Första	First	Hypoteksförening	Mortgage society
Försäld	Sold	Hyra	Rent
Försäkrad	Insured	Hårdost	Cheese
Försäkringsbestånd	Stock of insurances	Hässining	Putting on frame for drying
Försäkringsbolag	Insurance company	Hästar	Horses
Försäljning	Sale	Hästkraft	Horse-power
Försäljning till liv	Sold alive	Hö	Hay
Försörjningsbalans	Balance sheet of resources	Höghus	Two-storey house
Förtjänst	Profit, earning	Högre inteckning	Higher mortgage
Förvärv	Purchase	Högskolor	University-level colleges
Förvärvsarbete (befolkning)	Economically active (population)	Högst	At most
Förvärvskälla	Source of income	Hömjöl	Flour of hay
Förvärvsändamål	Acquisitional purpose	Höns	Fowls
Förädlings- och handelsmarginaler	Profits from processing and trading	Höstkorn	Winter barley
Förädlingsvärde	Value added	Höstoljeväxter	Autumn-sown oleiferous plants
Förändring	Change	Höstraps	Winter rape
Förändringar i djurkapitalet	Changes in livestock capital	Höstrybs	Winter turnip rape
		Höstråg	Winter rye
		Höststräsäd	Autumn-sown cereals
		Höstsädd	Autumn sown
		Höstsäd	Winter grain
		Hösttermin	Autumn term
		Höstvete	Winter wheat
		Hötork	Grass drier
G		I	
Galt	Boar	Icke	Not
Genomsnittlig	Average	Import	Imports
Getter	Goats	Indelning	Division
Glass	Ice cream	Indirekt skatt	Indirect tax
Glesbygd	Sparsely populated area	Industriförbrukning för tekniska ändamål	Consumption by industries for technical purposes
Godkänd	Approved	Införselavgifter	Import fees
Grillkyckling	Grill chicken	Inhemsk	Domestic
Gropsilo	Shallow pit silo	Inklusive	Including
Grovfoder	Coarse fodder	Inkommen	Received
Grundutbildning	Basic education	Inkomst	Income
Grundvatten	Subsoil water	Inkomstklass	Size of income, incomebracket
Grus	Gravel	Inkomstår	Income year
Gryn	Hulled grain	Inköp av	Purchase of
Grädde	Cream	Inom	Within
Gräddfil	Culture cream	Inre	Internal
Gräs	Grass	Inräknad	Included
Gräsbärande	Grass-grown	Insektsangrepp	Insects
Gröda	Crop	Insektsmedel	Insecticides
Grödgrupp	Crop group	Insjö	Lake
Grönfoder	Green fodder		
Grödfrekvens	Frequency of certain crops		
Gurka	Cucumber, gherkin		
Gylta	Gilt		
Gymnasieskola	Integrated upper secondary school		
Gödkalv	Fattened calf		
Gödsel	Fertilizer, manure		
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland		

Insåningsgröda
Inte
Inteckning
Intäkter
Invallning
Inventarier
Inventering
Investering
Invånare
Invägd mjölk
Isbergssallat

Nurse crop
Not
Mortgage
Receipts
Building an embankment
Farm equipment
Survey
Investment
Inhabitant
Weight of delivered milk
Iceberg lettuce

Konsumentprisindex
Konsumentprisindex för jordbruks-
reglerade livsmedel
Konsumtion
Konsumtionsgrädde
Konsumtionsmjölk
Kontant
Kontroll
Kontrollverksamhet
Kopra
Kor
Korn
Korrigerig
Korsning
Kortfristig
Kostnad
Kostnadsprisindex
Kraftfoderblandningar
Krakning
Kreatur
Kredit
Kreditgivning
Kronor
Kroppslängd
Krukväxter
Krusbär
Kryddor
Kräft- och blötdjur
Kull
Kultiverad betesmark
Kursdeltagare
Kurser
Kurstimmar
Kursverksamhet
Kvadratmeter
Kvalitet
Kvalitetsvete
Kvantitet
Kvarn
Kvarnbiprodukter
Kviga, kvigor
Kvigkalv
Kvinnor
Kvällstid
Kväve
Kyckling(ar)
Kyla
Kyrka
Källa
Köksväxter
Kön
Köp
Köpare
Köpekontrakt
Köpeshilling
Köpeshillingkoefficient
Köpfodermedel
Körsbär
Körslor
Kött
Kött och köttvaror
Köttfodermjöl
Köttfullhet
Köttfår
Köttkonserver
Köttsoppa

Consumer price index
Consumer price index, food from price
regulated agricultural products
Consumption
Cream
Fluid milk
Cash
Control
Official control activity
Copra
Cows
Barley
Correction
Cross breeding
Short-term
Cost
Cost price index
Mixture of concentrates
Cocking of hay and cereals on poles
Livestock
Credit
Granting of credit
Swedish Kronor
Length of carcase
Pot-plants
Gooseberries
Spices
Crustaceans and molluscs
Litter
Cultivated natural pastures
Pupils
Training courses
Teaching-hours
Activity
Square metre
Quality
Quality wheat
Quantity
Mill
Milling offals
Heifer, heifers
Heifer calf
Women
Evenings
Nitrogen
Chicken(s)
Cold weather
Church
Source
Vegetables
Sex
Purchase
Buyer
Sales contract
Market price
Market price coefficient
Purchase feeding stuff
Cherries
Haulage
Meat
Meat and products of meat
Meat meal
Meatiness
Mutton sheep
Canned meat
Meat soup

J

Jakt och viltvård
Jordbearbetning
Jordbearbetningsredskap
Jordbruk
Jordbrukare
Jordbruksfastighet
Jordbruksinventering
Jordbrukslinje
Jordbruksreglerade livsmedel
Jordbruksvärde
Jordförvärvslån
Jordförvärvstillstånd
Jordgubbar
Jordnötter
Jordnötskakor
Julstjärna
Juridisk person
Juversjukdom

Hunting and wild-life preservation
Tillage
Implements for tillage
Agriculture
Holder, farmer
Agricultural real estate, farm property
Agricultural survey
Agricultural courses
Price regulated agricultural products
Agriculture value
Loans for acquisition of land property
Permission to acquire land property
Strawberries
Groundnuts, peanuts
Groundnut cakes
Christmas-flower (Poinsettia)
Juridical person
Mastitis

K

K-mjölk, konsumtionsmjölk
Kaffe
Kaffebröd
Kakao
Kalenderår
Kalisuper
Kalium
Kalk
Kalkammonsalpeter
Kalksalpeter
Kalluft
Kalluftstork
Kalv, kalvar
Kalva
Kalvningsförlamning
Kalvningsresultat
Kameler
Kapitalförlitning
Kapitalkostnad
Kasserad
Kastanjer
Kasthjulsmaskin
Kategori
Kemiskt
Kex
Kli
Kläckt
Knäckebröd
Knölar
Kokoskakor
Kokärter
Kollektiva avgifter
Kollektivavtal
Kolsyrade läskedrycker och
mineralvatten
Kommun
Kommunalt anställda
Komplement
Koncentrat
Kondensmjölk
Konditorivaror
Konfektyrvaror
Konserver

Fluid milk
Coffee
Pastry
Cocoa
Calendar year
Potassium phosphate
Potassium
Lime
Ammonium nitrate
Calcium nitrate
Cold air
Cold air drier
Calf, calves
Calve
Milk fever
Number of calvings
Camels
Consumption of fixed capital
Cost of capital
Rejected
Chestnuts
Potato spinner
Category
Chemically
Biscuits
Bran
Hatched
Crisp bread
Tubers
Coconut-cakes
Dry peas
Social taxes
Collective agreement
Carbonated beverages and mineral
waters
Municipality, commune
Local governmental employment
Supplement
Concentrate
Condensed milk
Sweets and pastries
Sweets
Preserved foods, tinned goods

L

Ladugård
Ladugårdsbestånd
Ladugårdsförman
Lager
Lagerhus
Lagerlokal
Lagfärna köp
Lagring och skördeskadeavgifter
Lamm

Consumer price index
Consumer price index, food from price
regulated agricultural products
Consumption
Cream
Fluid milk
Cash
Control
Official control activity
Copra
Cows
Barley
Correction
Cross breeding
Short-term
Cost
Cost price index
Mixture of concentrates
Cocking of hay and cereals on poles
Livestock
Credit
Granting of credit
Swedish Kronor
Length of carcase
Pot-plants
Gooseberries
Spices
Crustaceans and molluscs
Litter
Cultivated natural pastures
Pupils
Training courses
Teaching-hours
Activity
Square metre
Quality
Quality wheat
Quantity
Mill
Milling offals
Heifer, heifers
Heifer calf
Women
Evenings
Nitrogen
Chicken(s)
Cold weather
Church
Source
Vegetables
Sex
Purchase
Buyer
Sales contract
Market price
Market price coefficient
Purchase feeding stuff
Cherries
Haulage
Meat
Meat and products of meat
Meat meal
Meatiness
Mutton sheep
Canned meat
Meat soup

Lammvikt	Lamb weight	Material	Material
Landsbygd	Rural area	Mattfett	Edible fats
Landskapsarkitekt	Landshape architect	Matlök	Onions
Lantarbetare	Agricultural worker	Matpotatis	Table potatoes
Lantbrukets företagsregister, lantbruksregistret	Register of enterprises in agriculture and forestry, farm register	Maximal kapacitet	Maximum capacity
Lantbruksnämnd	County agricultural board	Med	With
Lantbruksräkningen	Census of agriculture	Medelarbetslöshet	Average unemployment
Lantbruksstatistik	Agricultural statistics	Medelarbetstid	Average number of hours worked
Lantmästare	Educated farm foreman	Medelavkastning	Average yield
Lantsmör	Farm butter	Medelhektolitervikt	Average weight per hectolitre
Lastapparat	Loader	Medelkoantal	Average number of cows
Lejd	Hired	Medelpris	Average price
Lejt arbete	Hired labour	Medelproteinhalt	Average value of protein content
Levande	Living	Medelslaktvikt	Average weight of carcasses
Leverans	Delivery	Medeltal	Average
Leveranstillägg mjölk	Additional payment at milk deliveries	Medeltemperatur	Average temperature
Leverantörspris	Producers' price	Medelyta	Average area
Levererad	Delivered	Mediantidpunkt	Median date
Linfrö	Linseed	Medlem	Member
Livsmedel	Food, foodstuffs	Megakalori	Megacalorie
Livsmedelsindustrins förbrukning	Consumption by the food industry	Mejeri	Dairy
Luftfuktighet	Air moisture	Mejerihantering	Dairying
Lusernmjöl	Medick meal	Mejerimjölk	Dairy milk
Lynnesfel	Bad tempered	Mejeriprodukter	Dairy products
Låg avkastning	Low yield	Mekanisk inne	Mechanical inside
Låghus	One-story house	Melass	Molasses
Låginkomstsatsning	Subsidies to holders with low income	Mellan	Between
Lån	Loan	Mellankalv	Fattened calf
Lånat kapital	Borrowed capital	Mellanöl	Beer
Lån mot botteninteckning i jordbruksfastighet	Loans on lower mortgage in agricultural real estate	Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
Lån mot högre inteckning i jordbruksfastighet	Loans on higher mortgage in agricultural real estate	Melon	Melon
Lån mot statlig kreditgaranti	Loans on governmental credit security	Mer än	More than
Lånegaranti	Loan guarantee	Mervärdesskatt	Value-added tax
Långfristig	Long-term	Milj kronor	Millions of Swedish kronor
Län	County	Mindre	Small
Länder	Countries	Mineralfodermedel	Mineralized feeding stuff
Läns- och häradsbolag	Single-county companies	Mineralvatten	Mineral water
Länsgräns	County border	Mink	Mink
Länsindelning	County division	Minskning	Decrease
Lättfil	Culture milk	Missbildad	Mis-shapen
Lättmargarin	Household margarine with reduced content of fat	Mjukt matbröd	Soft plain bread
Lättmjölk	Milk containing 0.5 % fat	Mjöl	Flour
Lättöl	Soft beer	Mjölk	Milk
Lökblommor	Bulbous flowers	Mjölkavkastning	Yield of milk
Löneförhållande	Wages	Mjölkboskapsbesättning	Stock of milk cows
Löner	Wages	Mjölk(boskaps)kontroll	Milk recording
Lönesumma	Amount of wages	Mjölkleverantörer	Suppliers to dairies
Löpande priser	Current prices	Mjölkningsmaskin	Milking machine
		Mjölkproduktion	Milk production
		Mjölkpulver	Milk powder
		Mjölktank	Milk tank
		Mjölkskapsportkärl	Milk transporting container
		Mjölprodukter	Products of flour
		Modersugga	Breeding sow
		Morötter	Carrots
		Mottagarpris	Purchasers' price
		Mulåsnor och åsnor	Mules and asses
		Månad	Month
		Män	Men
M		N	
M m	Etc.	Nattfrost	Frost
Magasinsarbete	Storing	Naturaformåner	Benefits in kind
Majonnäs	Mayonnaise	Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Majs	Maize	Nederbörd	Precipitation
Majsfölingor	Corn-flakes	Nedläggning av åker	Acreage taken out of use
Makaroner	Macaroni	Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Malt- och läskedrycker	Malt liquors and carbonate beverages	Nedsatt fruktsamhet	Reduced fertility
Maltextrakt	Malt extract	Nedskrivning	Depreciation
Mandel	Almonds	Nejlikor	Carnations
Manlig	Male	Nettoförmögenhet	Net capital
Mantalskriven	Registered for assessment purposes	Nettointäkt	Net receipt
Manuell	Manual	Normalvete	Normal wheat
Mark	Ground	Normskörd	Standard yield
Markanläggningar	Land improvements	Norra	Northern
Markartering	Soil survey	Nybyggd	Newly built
Marknadsförd slakt	Marketed slaughter	Nyodling av åker	Reclamation of arable land
Marknadspris	Market price		
Maskin	Machine		
Maskinförare	Machine-operator		
Maskinhus	Garage		
Maskinlegor	Machine hiring		
Maskinflån	Loans for machines		
Maskinskötare	Machine-tender		

Näringsgren	Branch of business
Närvarande	Present
Närvaro	Presence
Nötkreatur	Cattle
Nötkreaturssjukdomar	Cattle diseases
Nötkreturskötsel	Livestock farming
Nötter	Nuts

O

Obebyggd	Unbuilt
Objektiv skördeuppskattning	Objective crop yield survey
Obrukad aker	Untilled arable land
Obärgad	Unharvested
Och	And
Odlad	Grown, cultivated
Odling	Cultivation
Odlings teknik	Cultivation techniques
Officiell	Official
Ogräsbekämpade arealer	Area treated with herbicides
Ogräsmedel	Herbicides
Okänd	Unknown
Olika	Different
Olje- resp sockerhalt	Oil and sugar content
Oljekraftoder	Oilcake
Oljekraftoderblandningar	Oilcake mixtures
Oljeväxter	Oleiferous plants
Oljeväxthalm	Straw from oleiferous plants
Olycksfall	Accident
Omfattning	Size, scope
Område	Region
Omsättningsvärde	Turnover value
Oskittat dödsbo	Undivided estate (of a deceased person)
Ost, halvfet	Cheese with reduced fat content
Ost, helfet	Cheese
Ovägd	Unweighted

P

Partihandel	Wholesale trade
Partihandelns invägning	Amount delivered to wholesaler
Partipris	Wholesale price
Personbil	Car
Personer	Persons
Plansilo	Simple silo on the ground
Plantskola	Nursery
Plantskolealster	Nursery plants
Plomberat utsäde	Certified seed
Plommon	Plums
Potatis	Potatoes
Potatis för stärkelse och råsprit	Potatoes for processing
Potatis- och rotfruktsredskap	Tools for potatoes and root-crops
Potatisblast	Tops of potatoes
Potatisodling	Potato-cultivation
Potatisprodukter	Products of potatoes
Preliminära uppgifter	Preliminary results
Premieinkomster	Premiums
Preparattyp	Kind of preparation
Pris	Price
Prisnivå	Price level
Prisreglerande åtgärder	Price regulating measures
Prisregleringsprisindex	Price regulation index
Pristillägg	Surcharge
Prisutjämning	Price levelling
Procent	Per cent
Producentbidrag	Producer subsidy
Producentpris	Producers' price
Producentprisindex, för livsmedels- industrin, jordbruksreglerade livsmedel	Producer price index for the food industry, price regulated agricultural products
Produktion	Production
Produktionsgren	Production line
Produktionsintäkt	Production earning
Produktionsmedelsprisindex	Cost price index
Produktionsområde	Production area
Produktionsvärde	Gross output
Purjolök	Leek

Pålägg
Pälsdjurskötsel
Pälsfår
Päron

R

Raps
Rapsfrö
Rapsmjöl
Rapsolja
Rationalisering
Rationaliseringsstöd
Redskap
Redskapsstöd
Reducerad
Registrerad
Regn
Relativ
Renar
Rendriftsstöd
Rennäring
Renrasig
Renskötsel
Rensningsmaskin
Reparationer
Reparationsarbete
Representativ
Restitution
Resultat
Reverslån
Riksbolag
Riksområde
Ris
Rosor
Rotfruktsväxter
Rovolja
Rybs
Rybsfrö
Rybsmjöl
Rybsolja
Rygg och ryggrad
Ryggsäck
Rymd
Rå linolja
Råg
Rågmjöl
Råprotein
Råsprit
Råvara
Ränta
Räntestöd
Rättare
Räv
Röda vinbär
Rödbetor
Rödklöverfrö
Rörelseidkare

S

Saft
Saknas
Sallat
Salt
Saltvatten
Sameby
Samefonden
Samlingsupptagare
Sammanfatta
Sammanräknad
Samt
Samtliga
Sektorprodukt
Semester
Semesterlön
Seminkostnader
Senapsfrö

Breeding
Fur farming
Fur-bearing sheep
Pears

Rape
Rape seed
Rape-seed meal
Rape-seed oil
Rationalization
Economic support to rationalization
Tools
Economic support to purchases of tools
Reduced
Registered
Rain
Relative
Reindeers
Economic support to reindeer keeping
Reindeer keeping
Purebred
Reindeer keeping
Cleaning machine
Repairs
Repairs
Representative
Refund
Result
Promissory note loan
Nation-wide companies
Major region
Rice
Roses
Root-crops
Rape oil
Turnip rape
Turnip rape seed
Turnip rape-seed meal
Turnip rape-seed oil
Back and spine
Back fat
Capacity
Linseed oil
Rye
Rye flour
Crude protein
Crude alcohol
Raw material
Interest
Interest support
Farm foreman
Fox
Red currants
Red beets
Red clover seed
Employer, owner of a farm

Juice
Not available
Lettuce
Salt
Salt water
Lapp-village
Fund for reindeer keepers
Complete potato harvester
Summarize
Total
And
Total
Sector product
Holiday
Holiday pay
Semen costs
Mustard seed

Seanapmjöl	Mustard seed meal	Statligt stöd	Government support
Sifferomdöme	Assessment in figures	Statsbidrag	Government subsidy
Sirap	Syrup	Statsplomberat	State certified
Sjuk	Ill	Sten- och jordarbete	Work with stone and soil
Sjukpenning	Sickness allowance	Stenhus	Stonehouse
Självbindare	Binder	Sticklingar	Cuttings
Självdokumentation	Income-tax report	Stiftelse	Foundation
Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency	Storboskap	Cattle
Självrisk	Excess	Storlek	Size
Självägande brukare	Owner holders	Storleksgrupp	Size group
Skadad	Injured	Stukning	Sprain
Skadeutbetalningar	Compensations	Stutar	Steers
Skattad	Estimated	Städer	Towns
Skattepliktig fastighet	Real estate, liable to real estate duty	Stängselarbete	Work with fences
Skelettskada	Skeleton injury	Stärkelse	Starch
Skogsarbete	Forest work	Stärkelsehalt	Content of starch
Skogsbruksvärde	Value of standing forest and forest land	Stöd	Support
Skogsbruksändamål	Forestry purpose	Stöd till smågrisproduktion	Economic support to the production of sucking-pigs
Skogsfastighet	For real estate		
Skogskonto	Forest account	Större	Big
Skogsmark	Forest land	Subvention	Subsidy
Skogsägare	Forest owner	Sugga	Sow
Skorpor	Rusks	Suggbesättning	Stock of sows
Skuld	Debt, liability	Suggkontroll	Sow litter control
Skuldprocent	Percentage debt	Summa	Total
Skulltork	Hay-loft drier	Superfosfat	Superphosphate
Skulltorkning	Drying on hay-loft	Svagdricka	Small beer
Skummjölk	Skim milk	Svarta vinbär	Black currants
Skörd	Harvest, yield	Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Skördeskadeersättning och -bidrag	Crop insurance compensation	Svensk	Swedish
Skördeskadeskydd	Swedish crop insurance	Svensk jerseyboskap	Swedish jersey cattle
Skördesätt	Method of harvesting	Svensk kullig boskap	Swedish pulled cattle
Skördetidpunkt	Date for harvesting	Svensk låglandsboskap	Swedish friesland cattle
Skördetröska	Combine	Svensk röd och vit boskap	Swedish red and white cattle
Skördeutfall	Yield outcome	Svenskt aktiebolag	Swedish joint stock company
Skördeutsikter	Yield prospects	Svin	Pig
Slag	Kind, variety	Svinn	Waste, loss
Slagregn eller hagel	Downpour or hail	Svinsjukdomar	Pig diseases
Slakt	Slaughter	Svinstamkontroll	Pig progeny testing
Slaktdjur	Slaughter animal	Svåra förlösningar	Difficult deliveries
Slaktkropp	Carcase	Sylt	Jam
Slåttervall	Ley	Sysselsatt	Employed
Slätkköp	Purchase by relatives	Systemtäckdikad areal	Underdrained area
Smågrisproduktion	Production of sucking-pigs	Sädd	Sowing
Smältbart råprotein	Digestible crude protein	Såld direkt till konsument	Sold from farm to consumer
Smör	Butter	Sållmatteupptagare	Potato elevator-digger
Smörj fett	Lubricating grease	Sårskada	Sore injury
Smörjmedel	Lubricant	Såser	Sauces
Smörjolja	Lubricating oil	Såtidpunkt	Date for sowing
Snittblommor	Cut flowers	Säd	Grain
Snittgrönt	Cut green	Säljare	Seller
Sockenbolag	Local companies	Sämre	Worse
Socker	Sugar	Sänkning av priset	Price reduction
Sockerbetor	Sugar beets	Särskild	Special
Sockerbetsblast	Tops of sugar beets		
Sockerhalt	Sugar content		
Sockerprodukter	Sugar products		
Sojaböner	Soya beans		
Sojamjöl	Soya bean meal		
Solskenstid	Time of sunshine		
Soppor	Soups		
Sort	Kind, variety		
Spannmål	Grain, cereals		
Spannmålshantering	Working with grain crop		
Spannmålstork	Grain drier		
Sparbank	Savingsbank		
Specialarbetare	Specialized worker		
Specialkurser	Courses		
Spill	Harvesting losses		
Spritdrycker	Spirits		
Spädgris	Sucking-pig		
Spädkalv	Sucking-calf		
Stadigvarande	Permanent		
Starköl	Strong beer		
Staten	Government, state		
Stationär skärmaskin	Stationary cutting machine		
Statlig lånegaranti	Government loan security		
Statligt anställda	Governmental employment		
		T	
		Tackor	Ewes
		Tarmar	Intestines
		Taxerad	Assessed
		Taxeringsenheter	Assessments units
		Taxeringsvärde	Assessed value
		Taxeringsår	Year of assessment
		Te	Tea
		Temperatur	Temperature
		Tidigare	Earlier
		Tidlön och ackordsförtjänst	Time and piece rate
		Tidpunkt	Time, date
		Tillarrendering	Leasing
		Tillbyggd	Extended building
		Tillfällig	Temporary
		Tillgångar	Assets
		Till hemmaförbrukning	For home consumption
		Tillskott	Addition
		Tillträde	Overtaking
		Tillväxt	Growth

Tillägg för obekväm arbetstid	Addition in pay for inconvenient working hours	V	Ley
Timförtjänst	Hourly earnings	Vall	Ley for seed
Timmar	Hours	Vall för fröskörd	Leguminous plants on ley
Timotejfrö	Timothy seed	Vallbaljväxter	Mixed seed for ley
Tjock grädde	Cream containing 40 per cent fat	Vallblandfrö	Clover and grass seed
Tjocklek	Thickness	Vallfrö	Herbage plants
Tjur	Bull	Vallfröväxter	Grass
Tjurkalv	Bull calf	Vallgräs	Hay
Tjänster (inom jordbruk)	Services (in agriculture)	Vallhö	Area sown for ley establishment
Tobak	Tobacco	Vallinsådd	Yield from ley
Tomater	Tomatoes	Vallskörd	Herbage plants
Tomtmarksvärde	Site area value	Vallväxter	Seeds of herbage plants
Tomt- och bostadsbyggnadsvärde	Value of site and residential building	Vallväxtfröer	Age of ley
Tomt- och industrivärde	Site and plant value	Vallålder	Durable, permanent
Torka	Dry weather	Varaktig	Hot air
Torkad	Dried	Varmluft	Hot air drier
Torkanläggning	Drying plant	Varmluftstork	Commodity taxes
Torkning på slag	Drying on the ground	Varuanknutna indirekta skatter	Type of goods
Torkningskostnad	Drying cost	Varuslag	Ditching
Tornsilö	Tower silo	Vattenavledning	Water-course
Totalbefolkning	Total population	Vattendrag	Content of water
Totalundersökning	Total survey	Vattenhalt	Water supply
Traktor	Tractor	Vattentäkt	Bees wax
Traktorarbete	Tractor work	Vax	Vegetable
Traktorförare	Tractor operator	Vegetabilisk	Activity
Transportredskap	Transport equipment	Verksamhet	Wheat
Tröndsäd	Pulses	Vete	Wheat bran
Trädgårdsarbetare	Horticultural worker	Vetekli	Wheat flour
Trädgårdsarbete	Horticultural work	Vetemjöl	Veterinary
Trädgårdsbruk	Horticulture	Veterinär	Inspected
Trädgårdsföretag	Horticultural enterprise	Veterinärbesiktigad	Vetches
Trädgårdsodling	Horticulture	Vicker	Processing
Trädgårdsräkning	Census of horticulture	Vidareförädling	Further education
Trädgårdstekniker	Garden technician	Vidareutbildning	Weight
Trädgårdsväxter	Horticultural plants	Vikt	More important
Trähus	Wooden house	Viktigare	Wine
Tröskning	Threshing	Vin	Sauces
Tulpaner	Tulips	Vissa såser	Vitaminized feeding stuff
Tunn grädde	Cream containing 12 per cent fat	Vitkål	White cabbage
Tvillingfödslar	Twin births	Vitsenap	White mustard
Typ	Type	Volmning	Drying in a cock
Täckdikning	Underdrainage	Vuxna	Adults
Tätort	Built-up area	Vårölejäxter	Spring-sown oleiferous plants
		Vårrops	Spring rape
		Vårrys	Spring turnip rape
		Vårråg	Spring rye
		Vårsträsäd	Spring-sown cereals
		Vårsäd	Spring grain
		Vårvete	Spring wheat
		Vägd	Weighted
		Värde	Value
		Värdebegrepp	Concept of value
		Värdeminskning	Depreciation
		Världsmarknadsprisindex	World market price index
		Värpras	Laying breed
		Växel	Bill of exchange
		Växthus	Greenhouse
		Växtnäringsämne	Plant nutrient
		Växtperiod	Growing time
		Växtprodukt	Vegetable product
		Växtsjukdom	Plant disease
		Växtskyddsmedel	Pesticides
		Växtslag	Plant type
		Y	
		Yrkeskunnig	Skilled
		Yrkesinställning	Employment status
		Yrkesverksam	Economically active
		Yta	Area
		Yttre rationalisering	Structural improvement
		Å	
		Åker	Arable land
		Åkerareal	Area of arable land
		Åkerbruk, husdjurskötsel	Crop and livestock farming
U			
Underhåll	Maintenance		
Underskott	Deficit		
Undersökning	Survey		
Undervisning	Education		
Ungdjur	Young cattle		
Unghästar	Colts		
Ungnöt	Young cattle		
Uppfödning av kalvar	Breeding of calves		
Uppfödning förlust	Raising losses		
Uppgift	Information, figure		
Upphöra	Discontinue		
Upplörd	Ploughed up		
Uppskattad	Estimated		
Ursprung	Origin		
Urval	Sample		
Utan	Without		
Utanför mejeri	Except from dairies		
Utarrendering	Leasing out		
Utbildning	Education, training		
Utbytesexport	Export exchange		
Utfall	Result		
Utfodring	Feeding		
Utgifter	Expenditures		
Utgödslingsanläggning	Equipment for manure handling		
Utlåning	Lending		
Utnyttja	Utilize		
Utplanteringsväxter	Bedding-plants		
Utrikeshandel	Foreign trade		
Utsäde	Seed		
Utsädesmängd	Quantity of seed		
Utvintring	Out-wintering		

Åkerbönor
Ålder
Åldersgrupp
Åldersklasser
År
Årlig
Årsförjänst
Årsväxtrapport
Återlämnande av arrende
Återväxt
Åtgärd

Ä
Ägarekategori
Ägd
Ägd till minst hälften
Ägg
Ägo
Ägoslag

Beans
Age
Age group
Age classes
Year
Annual
Annual earnings
Crop outlook report
Return of tenancy
Second harvest
Measure, act

Category of owner
Owned
More than half of holding owned
Egg
Ownership
Type of land

Ändamål
Äng
Äpplen
Ätbara djurdelar
Ätlig

Ö
Öga
Ökning
Öl, typ A
Överföring
Övergångsbidrag
Överstiga
Översvämning
Översyn
Övertidstillägg
Övervintring
Övervärde
Övre Norrland

Purpose
Meadow
Apples
Edible parts of carcasses
Edible

Eye
Increase
Light beer
Transfer
Transitional subsidy
Exceed
Inundation
Revision
Overtime pay
Wintering
Excess value
Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar. Med B markerade sidnummer hänvisar till bibliografiska uppgifter.

A

Administrativa områden 219
 Airlänsbankernas kreditgivning 189
 Animaliska produkter
 export 160–162
 import 160–162
 införselavgifter 190–191
 konsumtion 165–167
 priser 182
 produktion 162–164
 Anläggningar
 antal 55–56
 antal företag 54
 för bevattning 56
 för utfodring 55
 för utgödsling 55
 systemtäckdikning JÅ 1984 68–69
 Annan mark
 areal 14, 39, 40
 definitioner 15
 Anställda (inom jordbruk)
 se Arbetskraft
 Arbetskraft
 antal arbetstimmar i jordbruk 36–37
 antal arbetstimmar i skogsbruk JÅ 1984 46
 antal arbetstimmar i trädgårdsbruk JÅ 1976 77
 arbete utanför företaget JÅ 1979 55–58
 arbetslöshet 32
 arbetsskador 38
 arbetstid 32–33
 avbytarverksamhet 37
 dagsverken JÅ 1979 57
 fast anställda JÅ 1972 58
 företagare jämte familjemedlemmar 33
 förvärvsarbete inom jordbruk m m 31–32
 lantarbetare 34
 lejd arbetskraft 33
 löner JÅ 1984 247
 olycksfall 38
 sysselsättning i skogsbruk JÅ 1984 46
 tillfälligt anställda 33
 trädgårdsarbetare JÅ 1979 42
 åldersfördelning 35
 Arbetslöshet 32
 Arbetstid 32–33, 37
 Arbetstimmar, se Arbetskraft
 Arbetsvolym, se Arbetskraft
 Areal
 arrenderad 16
 besädd JÅ 1984 140–141
 bevattnad JÅ 1983 120
 fördelning efter företagarekategori 22, 26
 fördelning efter storleksgrupper 18
 internationella uppgifter 209–210
 kemiskt ogräsbekämpad 68
 markkaraterad 41
 olika grödor 75, 77–79, 81, 83, 86

skog 14, 39, 40
 upplöjd (utvintrad) areal 112
 vallinsädd JÅ 1984 100
 åkermark 14, 39, 40
 ägd 16
 övrig mark 209
 Arrenderade företag 16
 Avbytarverksamhet 37
 Avelssvin, se Svin
 Avgångsvederlag JÅ 1979 275
 Avkastning per hektar, se Hektarskörd
 Avräkningsprisindex 181–182

B

Baggar, se Får
 Baljväxter
 odlad areal 78
 skördeutfall 114
 skördeutsikter 113
 statsplomberat utsäde 60
 Baljväxtbakterier JÅ 1979 94
 Befolkning
 folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort 30
 folkmängdens fördelning på städer och landsbygd JÅ 1973 55
 folkmängdens fördelning på större åldersgrupper JÅ 1973 56–57
 förvärvsarbete inom jordbruk m m 31–32
 jordbrukarnas åldersfördelning 35
 Bekämpningsmedel 66–67
 Bekämpningssprutor 57
 Bensin, se Drivmedel
 Besiktning av slakt 136, 143, 153
 Besädd areal
 potatis, slåttervall, spannmål JÅ 1984 140–141
 Besättningsstorlek
 efter företagares ålder JÅ 1976 195
 får 138–139
 genomsnittlig JÅ 1984 178
 höns 156–157
 ladugårdarnas ålder JÅ 1978 72
 mjölkkor 125–126, 128–129
 nötkreatur 125, 128
 JÅ 1979 57
 svin 146, 147
 Betat utsäde 61
 Bete, se Betesmark och Betesvall
 Betesmark
 areal 14, 39, 40
 definition 15
 Betesvall
 antal företag 81
 odlad areal 81
 skadeorsaker JÅ 1984 116
 skördeutfall 114
 skördeutsikter 113

Betodling, se Sockerbetor
 Betäckta sugor 152
 Bevattnad areal JÅ 1983 120
 Bevattningsanläggningar
 antal företag med JÅ 1983 66
 kapacitet JÅ 1983 67
 Bevattningsmaskiner JÅ 1983 66
 Bidrag 191, 193–195
 Biodling
 antal bisamhällen 159
 honung 159
 vax 159
 Biologisk skörd 87–89, 92–95
 Blandsäd
 antal företag 77
 hektarskörd JÅ 1984 128, 130
 normskörd JÅ 1984 157
 odlad areal 77
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt JÅ 1984 117
 skördeutfall 114
 skördeutsikter 113
 sätidpunkt JÅ 1984 116
 totalskörd JÅ 1984 141
 utsädesmängd 60
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd JÅ 1984 117
 Blommor, se Trädgårdsväxter
 Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska undersökningen
 Bostadsbyggnadsvärde 49
 Broiler, se Slaktkycklingar
 Brukningsenheter, se Företag
 Bruttonationalprodukt 171
 Brödsäd
 kvalitet 103–104
 odlad areal 75
 Bufflar
 Byggnader, se Ladugårdar
 Byggnadskostnadsindex JÅ 1981 248
 Byggnadsverksamhet
 djurplatser, ny- och tillbyggda 51–52
 lager för trädgårdsprodukter JÅ 1977 61
 lagerlokaler, ny- och tillbyggda 53
 medelyta i nybyggda djurstallar 50
 nyuppförda byggnader 50
 nyuppförda kreatursplatser 50
 nyuppförda rumsenheter JÅ 1979 85
 silo JÅ 1977 61
 övriga ekonomibyggnader, ny- och tillbyggda JÅ 1976 99
 Byggnadsvärde 44
 Bänkgård 122
 Bär, se Trädgårdsodling
 Bärskörd (per hektar) 87–94
 Bärningsförluster på slåttervall JÅ 1984 125–126
 Bärningsmetoder
 potatis 85
 slåttervall 82

C

Chinchilla
 antal 159
 antal uppfödare 159
 Cisterner, antal 56
 Cisternvolym 56

D

Dagsverken, se Arbetskraft
 Dieselolja, se Drivmedel
 Djurförsäkring 201
 Djurplatser, antal ny- och tillbyggda 51–52
 Djursjukdomar 135, 152
 Djurstallar
 antal ny- och tillbyggda 50
 Dragbilar JÅ 1973 95
 Driftslån 194–195
 Drivmedel
 antal maskiner efter olika drivmedels-
 slag 57
 cisterner 56
 förbrukning av 72
 genomsnittlig förbrukning JÅ 1976 119
 priser 182
 Dödsfall, se Olycksfall 38

E

Ekonomibyggnader JÅ 1976 99
 Ekonomibyggnadsvärde 42, 49
 Eldningsolja
 cisterner för 56
 förbrukning av 72
 Elever 202–204
 Elvtimmar 204
 Energitillförsel 167
 Ensilageväxter (och grönfoder) areal 81
 Ersättningsbelopp 198
 Ersättningsberäkningar 196–197
 Ersättningsområden, se Skördeområden
 Export (av livsmedel) 169–170

F

Fabrikspotatis, se Potatis
 Faktorpris 171
 Falltal 104
 Fastighetspriser 45–48
 Fastighetstaxering 42–44
 Fetthalt i mjölk 163
 Fiskestatistik 3
 Fjäderfä, se även Höns
 konsumtion 166–167
 priser 182
 produktion 162
 Fläsk
 priser 182
 produktion 162
 Foderblandningar, produktion 70
 Fodermedel
 förbrukning 69
 införselavgifter 190
 priser 182
 produktion 69
 Fodersäd
 kvalitet 105
 odlad areal 77
 Foderärter och vicker
 odlad areal 78
 skördeutsikter 113
 Folk- och bostadsräkning 29
 Folkmängd, se Befolkning
 Fosfor 63–65
 Fotogen 71–72
 Friland
 areal 119

odling 120–121
 Fukt, se Trädgårdsodling
 Frövall 81
 Får och getter
 antal 212
 produktion 143
 slakt 143
 Får och lamm
 antal 137–138
 antal företag 139–140
 besättningsstorlek 139
 fårkontroll 141–142
 priser 182
 rasfördelning 142
 Födoämnen, konsumtion av 165–167
 Föl, se Hästar
 Förbrukning (inköp) av driv- och smörj-
 medel 72
 fodermedel 69
 födo- och njutningsämnen 165–167
 handelsgödselmedel 63–65
 insektsmedel 66–67
 maskiner och redskap 59
 ogräsmedel 66–67
 oljekraftfoder 69
 växtnärsämnen 63–65
 växtskyddsmedel 66–68
 Föreningen för mejeriprodukter 191
 Föreningsbanksrörelsens kreditgivning 189
 Föreningsrörelse, lantbrukarnas
 medlemmar 205–207
 omsättning 206
 organisation 205, 207
 Företag
 antal arrenderade 16
 antal ägda 16
 definition 15
 efter brukningsform 16, 27
 fördelning efter besättningsstorlek 128,
 139, 147, 157
 fördelning efter företagarekategori 21
 fördelning på storleksgrupper efter skogs-
 marksareal 23
 fördelning på storleksgrupper efter
 åkerareal 17
 inkomster och utgifter 175–180
 med anläggningar 54
 med husdjur av olika slag 127, 140,
 148, 158
 med odling av olika grödor 75, 77–79,
 81, 83
 med smågrisproduktion JÅ 1977 184
 med trädgårdsodling 119, 121–122
 strukturförändringar 27–28
 Företagare, definition 15
 Företagsregister, se Lantbrukets företags-
 register
 Förmalning 160
 Förmögenheter i jordbruket
 netto JÅ 1984 231
 per företag JÅ 1984 231
 totala 187–188
 Förrödenheter 60–72
 Förräntning JÅ 1979 244–245, 255
 Försäkring
 hagelskada 200
 husdjur 201
 skördeskada 198
 Försäkringsbelopp 200–201
 Försäkringsbolagens kreditgivning 189
 Försörjningsbalans
 fettråvaror 161
 kött och fläsk 162
 potatis 161
 spannmål 160
 Förvärvsarbete, se Arbetskraft
 Förädlingsvärde 171

G

Galtar, se Svin
 Garage 53
 Getter, se även Får och Getter
 antal 159, 212
 Glesbygd, befolkning 30
 Grisar, se Svin
 Grädd, produktion 164
 Grödor, se även Areal
 Grönfoder- och ensilageväxter
 areal 81
 Grönsaker, se Trädgårdsväxter
 Gödselbehållare 55
 Gödselmedel 63–65, 213
 Gödselplatta 55

H

Hagelskadesförsäkring 200
 Halm av spannmål 89
 Hampa, se Spånadsväxter
 Handelsgödsel
 förbrukning 63–65
 försäljning 64
 priser 182
 växtnärsämnen 63
 Havre
 antal företag 77
 hektarskörd 89
 kvalitet 105
 normskörd 199
 odlad areal 77
 priser 182
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt 115
 skördeutfall 114
 skördeutsikter 113
 sorter 109
 såtidpunkt 115
 totalskörd 98
 utsäde 61
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd 116
 Hektarskörd
 efter potatisodlingens storlek 96
 efter storleksgrupp JÅ 1984 128
 efter såtidpunkt 91
 efter vallålder 93
 halm av spannmål 89
 höstvet, vårvete, höstråg, korn,
 havre 88–89
 slåttervall 92
 matpotatis, fabrikspotatis 94
 Hektolitervikt 103
 Helträda, areal 86
 Hirs och sorghum 210–211
 Honung
 priser JÅ 1984 218
 produktion 159
 Husdjur
 antal 124, 137, 144, 154
 antal företag med 127, 140, 148, 158
 försäkrade djur 201
 köttproduktion 162
 slakt 136, 143, 153
 Husdjursförsäkring 201
 Hypoteksinstitutionens kreditgivning 189
 Hästar
 antal 212
 försäkrade djur 201
 köttproduktion 162
 premiering JÅ 1976 221
 priser 182
 slaktdjursbesiktningar JÅ 1984 197
 Hö, se även Slåttervall
 botanisk sammansättning JÅ 1974 185
 bärgningsmetoder 82

fodervärde JÅ 1974 185
kvalitet 106
priser 182
skördeutfall 114
skördeutsikter 113

Höns

antal 154
antal företag 157
besättningsstorlek 156

Höstoljväxter

kvalitet 106
skadeorsaker JÅ 1984 115
utsäde JÅ 1976 148

Höstraps, se Oljväxter

Höstrybs, se Oljväxter

Höstråg, se Råg

Höststräsäd, utsäde 60

Höstsäd, areal 76, 80

Höstsäd

kvalitet 103–104
skadeorsaker JÅ 1984 115

Höstvete, se Vete

Hötork 54

I

Import (av livsmedel) 169–170

Index

avräkningsprisindex 181–183
konsumentprisindex 181, 183
prisregleringsprisindex 181, 183
producentprisindex 181, 183
produktionsmedelsprisindex 181, 183
världsmarknadsprisindex 181, 183

Indirekta skatter JÅ 1973 253

Införselavgifter 190–191

Inkomst av jordbruksfastighet JÅ 1974 270–271

Inkomster, utgifter m m 172–180, 184–185

Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket

Inkomstfördelning JÅ 1984 246

Inkomststrukturen i jordbruket JÅ 1974 260, 269–271

Inkomsttagare inom jordbruk med binärningar

efter inkomstklass JÅ 1984 246

efter yrkesställning 34

Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av

Inre rationalisering 193–194

Insektssmedel, förbrukning 66–67

Inseminationer 134

Insåning, se Vallinsädd

Internationella uppgifter

förvärsarbetande befolkning inom jordbruk 214

handelsgodset, konsumtion 213

husdjurskötsel 212

totalskörd 211

traktorer 215

åkerarealens användning 210

ägodelsfördelning 209

Intäkter i jordbruket

per företag 176, 179–180

per hektar åker JÅ 1977 237B

per 10 hektar åker JÅ 1977 244

totala 172–174, JÅ 1978 244–245

Intäkter i skogsbruket per företag 178

inventarier, inköp och underhåll

JÅ 1978 244, 248

Invägd mjölk 163–164

J

Jakt och viltvård

antal sysselsatta 32

Jeepar 59

Jordarter JÅ 1976 177

Jordbrukarfamiljens inkomst 184

Jordbrukarnas taxerade inkomster och

utgifter 176–177

Jordbrukets totalkalkyl

inkomster 172

utgifter 173

Jordbruksbefolkning, se Befolkning

Jordbruksekonomi 171–189

Jordbruksfastighet

inkomst av JÅ 1984 245

priser 45–48

taxeringsvärden 42

ägarekategori 43

Jordbruksnämnden 217–218

Jordbruksreglering 190–191

Jordbruksräkning, se Lantbruksräkning och

Lantbrukets företagsregister

Jordbruksvärde 42, 44

Jordfråsar 57

Jordförvärvslån 193–194

K

Kalium 63–65, 213

Kalkningsmedel 63

Kalvar

kalvningsresultat 133

köttproduktion 162

priser 182

slakt 136

Kameler 212

Kapitalinkomst JÅ 1978 255

Kasserad slakt JÅ 1980 292

Kemiskt ogräsbekämpade arealer JÅ 1984 83

Kökarter

odlad areal 78

skördeutfall 114

skördeutsikter 113

Konservväxtodlarnas Riksförbund 206–207

Konsumentprisindex 181, 183

Konsumtion av livsmedel

totalt 166

per person 167

Konsumtionsmjölk, priser 182

Kontrollmätningar 97

Kontrollverksamheter 130–133, 141–142,

149–151

Kopplatser

antal lediga JÅ 1978 62

antal utnyttjade JÅ 1978 62, 182, 185

Kor, se Nötkreatur

Korn

antal företag 77

hektarskörd 89

kvalitet 105

odlad areal 77

normskörd 199

priser 182

skördesätt JÅ 1979 137

skördetidpunkt 115

skördeutfall 114

skördeutsikter 113

sorter 108

såtidpunkt 115

totalskörd 98

utsäde 61

vallinsädd JÅ 1984 100

växtperiodens längd 116

Korrigeringsstal 97

Kostnader i jordbruket

per företag 177–178

totala 172–174

Kostnader i skogsbruket

per företag 178

Kraftfoderblandningar

priser 182

produktion 70

Kreditgarantier 250, 193–195

Kreditgivning till enskilda jordbrukare 250

Kultiverad betesmark

areal 14, 39, 40

definition 15

Kursdeltagare 204

Kurser 204

Kurstimmar 204

Kvalitet 102–106

Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur

Kväve 63–65

Kycklingar, se Höns

Köksväxter, se Trädgårdsodling

Köpeskilling för jordbruksfastigheter 45–48

Köpeskillingskoefficient 45–47

Kött och fläsk

export 170

import 170

konsumtion 166–167

produktion 162

Svensk kötthandel 191

Köttboscapskontroll

anslutning 133

kalvningsresultat 133

L

Ladugårdar, se Djurstallar

Ladugårdsbestånd vid företag med

mjölkproduktion JÅ 1978 72

Lagerlokaler

antal nybyggda 53

byggnadssätt JÅ 1975 95

Lamm, se Får

Landareal 209

Lantarbetare, se Arbetskraft

Lantarbetarlöner

timförtjänster JÅ 1984 247

årsförtjänster JÅ 1973 67–69

Lantbrukarnas Riksförbund 205, 207

Lantbrukets föreningsrörelse 205–207

Lantbrukets företagsregister

allmänt 223–228

anläggningar 54–56

arbetskraft 33

arealer 14, 18, 22, 24, 26, 73–86

företag 15–17, 20–21, 23, 25, 27–29,

73–86

husdjurskötsel 123–159

strukturförändringar 27–29, 129

växtodling 73–86

Lantbrukets resultat per företag 175–180

Lantbrukets utredningsinstitut 218

Lantbruksnämndernas verksamhet

fastighetsinnehav 192

kursverksamhet 204

statliga bidrag och lånegarantier 193–195

Lantbruksräkning, se Lantbrukets

företagsregister

Lantbruksstyrelsen 217–218

Lantbruksutbildning 202–204

Lin, se Spånadsväxter

Livsmedel

export 169

import 169

konsumtion 166–167

subventioner 190–191

Luftfuktighet JÅ 1984 120

Lån, se Kreditgivning till enskilda

jordbrukare eller Skulder

Lånegarantier 193–195

Löner

lantarbetare JÅ 1984 247

trädgårdsarbetare JÅ 1979 262

M

Majs 210–211

Markarterad areal 41

Marknadsförd slakt
kalv JÅ 1970 257
svin JÅ 1976 218

Maskiner
antal 57–59
fördelning efter användningsområden
JÅ 1978 86
fördelning efter drivmedelsslag JÅ 1977 83
inköp av maskiner och redskap 59

Maskinhus 53

Maskinlån 193–194

Matpotatis, se Potatis

Medelarbetsstid 32

Medeltemperatur JÅ 1984 118

Medlemskap i ekonomiska föreningar 205–207

Mejerier, antal 163

Mejerihantering 163–164

Mejerivaror
produktion 164
priser 182

Melass, priser 182

Mikronäringsämnen JÅ 1984 77B

Mjolk
antal 159
antal uppfödare 159
priser JÅ 1984 218
produktion JÅ 1984 203

Mjölk
användning 164
avkastning per ko
fetthalt 163
invägd mjölk 163
konsumtion 166
mjölkpulverproduktion 164
pris 182
produktion av mejerivaror 164

Mjölkboskapskontroll
antal kor och besättningar 130
kalvningsresultat 133
medelavkastning 131
utgångna kor 132

Mjölkleverantörer 163

Mjölkningsanläggning JÅ 1984 66

Mjolkproduktion
antal företag 127–129
användning 164
effektivitetskontroll JÅ 1984 191B
fördelning efter storleksgrupper
JÅ 1976 208
föreningen för mejeriprodukter 191
invägd mjölk 164
ladugårdsbestånd JÅ 1978 72

Mjölktank JÅ 1981 71

Mjölkpulverproduktion 164

Modersuggor, se Svin

Mulåsnor och åsnor 212

N

Nationalräkenskaper 171

Naturligt jordbruksområde 219–222

Nederbörd 118

Normskördar 196, 199

Normskördevärde 198

Nybyggnadsverksamhet, se Byggnadsverksamhet

Nötkreatur
antal 124–126
antal företag 127
besättningsstorlek 125–126, 128–129
företagarnas ålder JÅ 1976 195
försäkrade djur 201
insemination 134
köttboskapskontroll 133
köttproduktion 162
mjölkboskapskontroll 130–132
priser 182
rasfördelning 131–132

sjukdomar 135
slakt 136
Nötkreatursenhet JÅ 1976 189, 201
Nötkreaturssjukdomar 135

O

Objektiv skördeuppskattning 229–230

Obrukad åker, areal 86

Obärgad areal 88–89, 92, 94

Odlingsteknik vid matpotatisodlingar
JÅ 1976 174, 177

Ogräsbekämpade spannmålsarealer 68

Ogräsmedel, förbrukning 66–67

Oljevaxter
antal företag 79
hektarskörd 91
kvalitet 106
normskördar 199
odlad areal 79
oljehalt 106
skadeorsaker JÅ 1984 115
skördeutfall 114
skördeutsikter 113
Sveriges Oljevaxtintressenter Förening 91, 99, 191
totalskörd 99
upplöjd höstsädd 112
övervintring 111

Olje- och spånadsvaxter
utsäde 60

Olycksfall i jordbruk 38

Områdesindelning
administrativa områden 219, 222
huvudområden 219, 222
karta över produktionsområdesindelningen 219
klimat-, jordarts- och uppodlingsområden JÅ 1984 16B
naturliga jordbruksområden 219–220, 222
produktionsområden 219–220, 222
riksområden 219–220, 222
skördeområden 221–222
spillområden 221–222
återväxtområden 221–222

Ost
priser 182
produktion 164

P

Partipris, se Priser

Plantskolealster, se Trädgårdsodling

Plomberat utsäde 60

Potatis
antal företag 83
bärningsmetoder 85
export 170
för stärkelse och råspnit 83–85, 94–96, 101, 110, 115
försörjningsbalans 161
hektarskörd 94
import 170
jordarter JÅ 1976 177
konsumtion 166–167
kvalitet 106
normskördar 199
odlad areal 83
odlingarnas storlek 84
odlingsteknik JÅ 1976 177
priser 182
skadeorsaker JÅ 1984 115
skördetidpunkt 115
skördeutfall 114
skördeutsikter 113
sorter 110
sorter och sjukdomar JÅ 1984 114B
spill 94, 101

Sveriges potatisintressenter 191

sättningstidpunkt 115

totalskörd 101

vidareförädling 161

Premieinkomster 200–201

Premiering av hästar JÅ 1976 221

Priser
animalier 182
drivmedel 182
fodermedel 182
handelsgödsel 182
honung JÅ 1984 218
jordbruksfastigheter 45–48
pålsdjur JÅ 1984 218
traktorer 182
vegetabilier 182

Prisindex, se Index

Prisregleringsprisindex 181, 183

Prisstöd 190–191

Producentpriser, se Priser

Producentprisindex 181, 183

Produktion
bivax 159
byggnader 50–51, 53
djurplatser 51–52
foderblandningar 70
honung 159
kreatursplatser JÅ 1973 88
kött och fläsk 162
mjölk 164
oljevaxtfröer 99
pålsdjursskinn JÅ 1984 203
råspnit 161
slaktkroppar 136, 143, 153
sockerbetor 101
spannmål (leveranser) 103–104
spannmål, slåttervall och potatis (skörd) 97–101
spånadsvaxter JÅ 1970 184
stärkelse 161
trädgårdsvaxter 121–122
ägg 164

Produktionsmedelsprisindex 181, 183

Produktionsområden 219–222

Pålsdjur
antal 159
antal sysselsatta 32
antal uppfödare 159
försäkringar 201
priser JÅ 1984 218
produktion av skinn JÅ 1984 203

R

Raps, se Oljevaxter

Raser
nötkreatur 131–133
svin 151
tackor 141

Rationaliseringsinsatser 192–195

Redskap 59

Reduceringstal, se Korrigeringstal

Relativ luftfuktighet JÅ 1984 120

Renar, antal 159

Rennäring
antal sysselsatta 32
statligt stöd till 195

Riksområden 219–222

Ris 210–211

Rotfruktsvaxter, utsäde 60

Rybs, se Oljevaxter

Råg
antal företag 75
förmalning, lager 160
hektarskörd 88
kvalitet 103–104
normskörd 199
odlad areal 75

priser 182
 skordesätt JÅ 1979 137
 skordetidpunkt 115
 skordeutfall 114
 skordeutsikter 113
 sorter 107
 såtidpunkt 115
 totalskörd 97
 upplöjd hestsädd 112
 utsäde 61
 vallinsädd JÅ 1984 100
 övervintring 111
 Råprotein 106
 Raspriset och stärkelse, tillverkning av 161
 Ranta
 förräntning JÅ 1979 244–245, 255
 utlåningsränta 189
 Rav
 antal 159
 antal uppfödare 159
 priser JÅ 1984 218
 Rörmjölkkningsanläggning JÅ 1984 66

S

Silo 54
 Sjukdomar
 nötkreatur 135
 svin 152
 potatis JÅ 1984 114B
 Självförsörjningsgrad 170
 Självrisk vid skördeskada 198
 Skadeangrepp på grödorna JÅ 1984 114B
 Skadeorsaker för grödorna JÅ 1984 115–116
 Skador, olycksfall 38
 Skadeutbetalningar 198, 200–201
 Skogar, se Skogsmark
 Skogsbruksvärde 41–42, 44
 Skogsimpedimentsvärde 41–42
 Skogsmark
 antal företag 23
 antal arbetade timmar 36
 areal 24–26
 definition 15
 fördelning på företagarekategorier 26
 fördelning på storleksgrupper 24–25
 Skogsstatistik 218
 Skolor
 eftergymnasiala skolor 203
 gymnasieskolor 202
 universitet 203
 Skulder (och tillgångar) 186–189
 Skulttork 55
 Skörd
 aktuell skörd 196, 199
 biologisk skörd per hektar 88–89, 91–96
 bivax 159
 bärgad skörd per hektar 88–89, 92, 94
 honung 159
 kvalitet 102–106
 normskörd 196
 skordesätt 82, 85
 skordetidpunkt 115
 skordeutfall 114
 skordeutsikter 113
 totalskörd 97–101
 Skördeområden 221–222
 Skördeskadeskydd
 allmänt 196–197
 finansiering 197
 försäkrad areal, antal anmälningar och ersättningar, ersättningsbelopp, normskördevärde, aktuellt skördevärde 198
 självrisk 198
 normskördar 196, 199
 Skordesätt för
 potatis 85

slättervall 82
 spannmål JÅ 1979 137
 Skordetidpunkt 115
 Skördetröska 57
 Skordeutfall, medelomdomen 114
 Skordeutsikter, medelomdomen 113
 Skördevärde, aktuellt 198
 Slakt
 besiktigade slaktkroppar 136, 143, 153
 hemsakt JÅ 1984 197
 kasserad slakt JÅ 1980 292
 marknadsförd slakt 136, 143, 153
 medelslaktvikter 136, 143, 153
 priser 182
 produktion av kött och fläsk 162
 slaktdjurspriser 182
 Slaktdjursbesiktningar 136, 143, 153
 Slaktkroppar 136, 143, 153
 Slaktkycklingar 154–155
 Slaktvikter 136, 143, 153
 Slättervall
 antal företag 81
 arealens åldersfördelning 82
 botanisk sammansättning JÅ 1974 185
 bärgningsförluster 92
 bärgningsmetoder 82
 hektarskörd 92
 kvalitet 106
 normskörd 199
 odlad areal 81
 priser 182
 skadeorsaker JÅ 1984 116
 skordetidpunkt 115
 skordeutfall 114
 skordeutsikter 113
 tillväxt JÅ 1984 125
 totalskörd 100
 upplöjd areal 112
 återväxt 92
 övervintring 111
 Släktköp 47
 Smågrisproduktion
 antal företag med JÅ 1977 184
 statligt stöd till 191
 Smör
 priser 182
 produktion 164
 Smörjett 72B
 Smörjolja 72B
 Sockerbetor
 antal företag 83
 hektarskörd 94
 kvalitet 106
 normskörd 199
 odlad areal 83
 priser 182
 skordeutfall 114
 skordeutsikter 113
 sockerhalt 106
 Svenska Sockerfabriks AB 94
 totalskörd 101
 Solskenstid 118
 Sorghum 210–211
 Sortanvändning 107–110
 Spannmål
 försörjningsbalans 160
 jordbrukarnas leveranser 103–105
 odlad areal 75, 77
 ogräsbekämpad areal 68
 priser 182
 skordesätt JÅ 1979 137
 skordetidpunkt 115
 sortfördelning 107–109
 spill (vid skörd) 90
 såtidpunkt 115
 totalskörd 97–98
 utsädesmängd 60

vallinsädd JÅ 1984 100
 övervintring 111
 Spannmålstork 54
 Sparbankernas kreditgivning 189
 Spill vid (skörd)
 potatis 94, 101
 spannmål 90
 Spillområden 221–222
 Spånadsväxter, odlad areal JÅ 1970 184
 Statlig lånegaranti 193–195
 Statlig rationaliseringsverksamhet 192–195
 Statliga lån (till enskilda jordbrukare) 189
 Statliga stödåtgärder 190–199
 Statsbidrag (till jordbruket) 193–194
 Statsplomberat utsäde 60
 Strukturförändringar
 areal 28
 bruksform 27
 mjölkbesättningarnas storlek 129
 orsaker 28
 suggbesättningarnas storlek JÅ 1984 182
 Stråsäd, statsplomberat utsäde 60
 Stutar, se Nötkreatur
 Stärkelse, tillverkning av 161
 Stärkelsehalt 106
 Stödåtgärder, se Statliga stödåtgärder
 Suggbesättningarnas storlek JÅ 1984 182
 Suggkontroll, se Svin
 Suggor, se Svin
 Svensk Husdjursskötsel 130–134, 205–207
 Svensk kötthandel 191
 Svensk spannmålshandel 191
 Svensk ägghandel 191
 Svenska Lantmännens Riksförbund 205–207
 Svenska Mejeriernas Riksförening 205–207
 Svensk Sockerfabriks AB 87, 94
 Svenska Spannmålsföreningarnas samorganisation 206
 Svenska Ägghandelsförbundet 205–207
 Sveriges Allmänna Hypoteksbank 205–207
 Sveriges Betodlarnas Centralförening 205–207
 Sveriges Biodlarnas Riksförbund 159
 Sveriges Bränneriintressenter 205–207
 Sveriges Fröodlarnesförbund 205–207
 Sveriges Föreningsbankers Förbund 205–207
 Sveriges Oljeväxtintressenter Förening 87, 99, 191
 Sveriges Oljeväxtodlarnes Centralförening 205–207
 Sveriges Potatisintressenter 191
 Sveriges Palsdjursuppfödare Riksförbund 159, 205–207
 Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund 205–207
 Sveriges Slakteriförbund 205–207
 Sveriges Stärkelseproducenters Förening 205–207
 Svin
 antal 144–146
 antal företag 147–148
 besättningsstorlek 146–147
 betäckta suggor 152
 fläskproduktion 162
 försäkrade djur 201
 priser 182
 sjukdomar 152
 slakt 153
 suggkontroll 149–150
 svinstamkontroll 151
 tjänstbara galtar 152
 Svinsjukdomar 152
 Svinstamkontroll 151
 Sysselsättning, se Arbetskraft
 Systemtäckdikning JÅ 1984 69
 Såtidpunkt 115

T

Tackor, se Får
 Taxerade inkomster, utgifter m m 178–179, 184–185
 Taxeringsenheter 42
 Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter) 41–43
 Temperatur JÅ 1984 118
 Tillgångar (och skulder) per företag JÅ 1984 231, 243
 Tillväxt för slättervall JÅ 1984 125
 Timförtjänster JÅ 1984 247–248
 Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
 Tjänstbara galtar 152
 Tomtmarksvärde 42
 Tomt- och industrivärde JÅ 1975 80
 Totalbefolkning 29–30
 Totalkalkyl, jordbrukets 172–174
 Totalskörd
 halm av spannmål JÅ 1984 139
 hirs och sorghum, majs, ris 211
 höstvet, vårvete, höstråg, korn, havre, blandsäd, slättervall, potatis 97–98, 100–101
 raps, rybs 99
 vitsenap JÅ 1984 139
 sockerbeter 101
 vörråg, kokarter samt foderarter och vicker JÅ 1984 142B
 Traktor
 antal 57, 215
 effekt 58
 inköp 59
 pris 182
 Trindsäd, utsäde 60
 Trädgårdsodling
 antal företag 119, 121–122
 antal sysselsatta 32
 areal 120–122
 skörd 121–122
 statliga stödåtgärder 195
 trädgårdsräkning 121–122
 utrikeshandel JÅ 1984 216B
 växtskyddsmedel 66B
 Täckdikad areal JÅ 1984 69

U

Undervisning, se Lantbruksutbildning
 Ungnöt, se Nötkreatur
 Upplöjd (utvintrad) areal 112
 Utbildning 202–204
 Utgifter i jordbruket
 per företag 177
 totala 173–174
 Utgödsling, automatisk JÅ 1979 79
 Utgödslingsanläggning 55
 Utjämningsområden JÅ 1984 15, 17
 Utrikeshandel
 jordbruksprodukter och livsmedel 168–170
 trädgårdsprodukter JÅ 1984 216B
 Utsäde
 betat 61
 statsplomberat 60–61
 Utsädesmängd för spannmål 61
 Utvintrad (upplöjd) areal 112

V

Vall, se Slättervall (Betesvall)
 Vall till fröskörd 81
 Vallbaljväxter, utsäde 60
 Vallgräs, utsäde 60
 Vallhö, priser 182
 Vallinsädda arealer JÅ 1984 100
 Vallskördens kvalitet 106
 Vallväxter, statsplomberat utsäde 60
 Vax 159
 Vegetabiliska produkter
 export 170
 import 170
 importbidrag 191
 införselavgifter 190–191
 konsumtion 166–167
 priser 182
 produktion 97–101, 160–161, 211
 Vete
 antal företag 75
 förmalning, lager 160
 hektarskörd 88
 kvalitet 103–104
 normskörd 199
 odlad areal 75
 priser 182
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt 115
 skördeutfall 114
 skördeutsikter 113
 sorter 107
 såtidpunkt 115
 totalskörd 97
 upplöjd areal 112
 utsädesmängd 61
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd 116
 övervintring 111
 Vetekli, priser 182
 Vicker (och foderarter)
 odlad areal 78
 skördeutfall 114
 skördeutsikter 113
 totalskörd JÅ 1984 142
 Vidareförädling 161–164
 Vitsenap, se Oljeväxter
 Våroljeväxter
 kvalitet 106
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 utsäde JÅ 1976 150
 Vörraps, se Oljeväxter
 Vörrybs, se Oljeväxter
 Vörråg, se Råg
 Vörrågsäd, utsäde 60
 Vörsäd
 kvalitet 103–105
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Vörvete, se Vete
 Världsmarknadsprisindex 181, 183
 Växthus
 antal nybyggda JÅ 1981 65
 byggnadssätt JÅ 1975 95
 yta 119
 Växtnäringsämnen
 handelsgödsel 64–65
 mikronäringsämnen 63

Växtperiod 116
 Växtsjukdomar, medel mot 66–68
 Växtskyddsmedel 66–68

Y

Yrkesskador inom jordbruk m m 38B
 anställd arbetskraft JÅ 1979 58
 Yttre rationalisering 193–194

Å

Åker
 arealens användning 73–86, 210
 definition 15
 fördelning på företagarekategorier 22
 fördelning på storleksgrupp 18
 systemtäckdikad areal JÅ 1984 69
 total areal 86, 209
 ägd resp arrenderad areal 27
 Åkerböror 78
 Åkervärde 42
 Åldersfördelning 34–35
 Årsförtjänster JÅ 1973 67–69 JÅ 1976 77
 Årsväxt 111–118
 Åsnor och mulåsnor 212
 Återväxt på slättervall 92, 100
 Återväxtområden 221–222

Ä

Ägarekategorier inom jordbruk 15, 21–22, 43
 Ägd åker 27
 Ägda företag 16
 Ägg
 kläckning 164B
 partihandelns invägning 164
 priser 182
 produktion 164
 Svensk ägghandel 191
 Ägoslag
 annan mark 14, 39–40
 annan gräsbärande mark 15
 betesmark 14, 39–40, 209
 kultiverad betesmark 15
 skogsmark 14, 39–40, 209
 åkermark 14, 39–40, 209
 övrig mark 15, 209
 Ärter, se Kokarter

Ö

Övergångsbidrag JÅ 1979 275
 Övervintring, medelomdomen 111
 Övervärde JÅ 1981 55–56
 Övrig mark
 areal 209
 definition 15

Jordbruksstatistisk årsbok ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m m.

Årsboken innehåller resultatet från ett sextiototal undersökningar utförda av SCB och andra myndigheter samt av organisationer och föreningar med anknytning till jordbruket. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning samt information om var utförligare redovisning återfinns.

SCB

ISBN 91-618-0047-3
ISSN 0082-0199